VARGAS LLOSA

Conversatie la Catedrala

RAO

MARIO VARGAS LLOSA

Conversație la CATEDRALA

Traducere din limba spaniolă
MIHAI CANTUNIARI

rao international publishing company

2002

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VARGAS LLOSA, MARIO

Conversația la catedrala / Mario Vargas Llosa;
trad.: Mihai Cantuniari
București: RAO Internațional Publishing Company, 2005

ISBN 973-576-833-X

I. Cantuniari, Mihai (trad.)

821.134.2(85)-31=135.1

RAO Internațional Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda 117-119, București, ROMÂNIA

MARIO VARGAS LLOSA
Conversación en la Catedral
© Mario Vargas Llosa, 1969

Traducere din limba spaniolă
MIHAI CANTUNIARI

Ilustrația copertei
HONORÉ DAUMIER
Les bons amis

© RAO Internațional Publishing Company 2002
pentru versiunea în limba româna
Tiparul executat de
ALFÖLDI NYOMDA AG
Debrecen, Ungaria
2005
ISBN 973-576-833-X

Pentru Luis Loayza, borgianul din Petit Thouars,
și lui Abelardo Oquendo „el Delfín",
cu toată dragostea sartrianului[1] *cel viteaz,*
fratele lor de-atunci și dintotdeauna.

[1] Joc de cuvinte între *sastrecillo* - croitorașul cel viteaz din basmul cu același nume, și *sartrecillo* - biet adept păgubos de-al lui Sartre. Într-adevăr, influențat încă, la data scrierii romanului: 1966-1969, de gândirea lui Jean-Paul Sartre, autorul peruan avea să evolueze cu timpul spre concepția și atitudinea lui Albert Camus, după cum se desprinde și din excelenta sa carte *Entre Sartre y Camus*, Puerto Rico, Ed. Huracán 1981 (*n. tr.*).

Il faut avoir fouillé toute la vie sociale pour être un vrai romancier, vu que le roman est l'histoire privée des nations.

BALZAC
Petites misères de la vie conjugale

UNU

I

Din pragul „Cronicii", Santiago privește bulevardul Tacna fără pic de afecțiune: automobile, clădiri inegale și decolorate, schelete de anunțuri luminoase pâlpâind în ceață, amiaza cenușie. Când se-alesese praful de Peru? Un stol de băiețandri se strecoară printre mașinile oprite la semaforul de pe Wilson, trâmbițând titlurile ziarelor de după-amiază, și el o ia, încet, spre Colmena. Cu mâinile-n buzunare, cu capu-n jos, se îndreaptă, flancat de mulțimea trecătorilor, spre Piața San Martin. El era ca Perul, el, Zavalita, se-alesese praful și de el cândva, într-un moment anume. Gândește: când? în fața Hotelului Crillon, un câine vine să-i lingă picioarele: și dacă ești vreo potaie turbată? ia marș de-aici. Perul la pământ, Carlitos la pământ, toți dărâmați. Gândește: nimic de făcut. Vede o coadă lungă la stația de autobuze spre Miraflores, traversează piața și dă de Norwin, hei frățioare!, la o masă a Barului Zela, stai jos Zavalita, ținând în mână un pahar cu cocteil *chilcano* și întinzându-și picioarele spre lustragiu, fă-te'ncoa să cinstim ceva. Nu pare beat încă, Santiago se-așează și face semn lustragiului să se-ocupe și de pantofii lui. Da, acușica șefu', gata șefu', îi facem oglindă șefu'.

— De-un veac nu te mai vede omu', domn' editorialist zice Norwin. Ți se pare mai acătării pagina cu Editorialul decât Știrile locale?

— E mai puțin de lucru - ridică din umeri, s-o fi-ntâmplat în ziua când l-a chemat directorul, cere o bere Cristal de la gheață,

Zavalita nu vrei să-l înlocuiești pe Orgambide?, că doar ești trecut prin Universitate și-ai putea scrie editoriale, nu, Zavalita? Gândește:

atunci Vin devreme, mi se dă tema, mă țin de nas și-n două-trei ore, gata, trag lanțul și poftim editorialul.

— N-aș scrie editoriale pentru tot aurul din lume - zice Norwin Te ții departe de știre, or ziaristica e știrea, Zavalita, convinge-te. O să crăp tot la Faptul divers, e clar. Apropo, a murit Carlitos?

— Nu, e tot la clinică, dar n-o mai duce el mult așa - zice Santiago. Acum se jură pe toții sfinții că se lasă de băutură; a intrat frica-n el.

— E-adevărat că-ntr-o noapte când s-a culcat i s-au năzărit gândaci de bucătărie, gărgăuni și păianjeni? - zice Norwin.

— A dat cearșaful la o parte și s-au năpustit la el mii de tarantule, de șobolani - zice Santiago. A dat buzna-n stradă gol-pușcă, zbierând.

Pe Norwin îl pufnește râsul și Santiago închide ochii: casele din Chorrillos sunt cuburi cu zăbrele, peșteri cu pereții crăpați de cutremure, înăuntru zac claie peste grămadă țoale, vechituri și prăfuite bătrânici aproape putrede, cu papuci, cu varice. O biată siluetă fuge printre cuburi, zbieratele ei tulbură dimineața uleioasă și întărită furnicile, scorpionii și scoropendrele care o urmăresc. Alinarea prin alcool, gândește, decât moartea lentă mai bine „dracii albaștrii". Asta-i, Carlitos, ce să-i faci, fiecare se apără de Peru cum poate.

— Ai să vezi că taman când m-oi aștepta mai puțin o să mă pomenesc și eu cu draci și dihănii - Norwin își privește curios paharul cu *chil cano,* apoi zâmbește într-o doară Dar nu există ziarist abstinent, Zavalita. Băutura te inspiră, zău, convinge-te.

Lustragiul a terminat cu Norwin și-acum dă cu vacs pe pantofii lui Santiago, fluierând de zor. Cum mai mergeau treburile pe la „Ultima Oră"?, ce mai ziceau pușlamalele alea? Păi tembelii se plângeau de nerecunoștința ta, Zavalita, ziceau să mai vii și tu să-i

vezi, ca-nainte. De nu cumva, Zavalita, dacă tot ai timp liber berechet, te-oi fi apucat să lucrezi și-n altă parte?

— Aș, citesc, dorm după-masa - zice Santiago Dar cine știe de nu mi s-o năzări să m-apuc iar de Drept.

— Uite, vezi, te-ndepărtezi de știre, și-acu vrei și patalama la mână - Norwin îl privește îndurerat Pagina editorială e sfârșitul, Zavalita. Ca mâine te văd avocat, lăsându-te de ziaristică. Parcă te văd ajungând un burghez.

— Am împlinit treizeci de ani - zice Santiago Cam târzior să mai devin burghez.

— Treizeci, doar atâția ai? - Norwin rămâne pe gânduri. Eu am treiș' șase și-arăt de parcă ți-aș fi tată. Faptul divers îl termină pe om, vezi și tu, convinge-te.

Fețe bărbătești, ochi opaci și învinși zăbovind peste mesele Barului Zela, mâini ce se-ntind după scrumiere și pahare cu bere. Ce urâtă era lumea asta, Carlitos avea dreptate. Gândește: ce-o fi cu mine *azil* Lustragiul pune pe fugă, vânturând din mâini, doi câini ce gâfâiau printre mese.

— Cât o mai ține și campania asta deșucheată a „Cronicii" împotriva turbării? - zice Norwin. Devin plicticoși la culme, dimineața asta i-au mai dedicat o pagină.

— Află că eu am scris toate editorialele contra turbării - zice Santiago Bah, asta mă plictisește mai puțin decât să scriu despre Cuba sau Vietnam. Uite că nu mai e coadă, mă duc să iau autobuzul.

— Vino să luăm prânzul la mine, te invit - zice Norwin. Mai las-o pe nevastă-ta, Zavalita. Hai să retrăim timpurile bune.

Carne de *cuyes* la frigare și bere la gheață, localul „Colțișorul Cajamarquian" din zona Bajo el Puente și spectacolul apelor lenește ale râului Rímac strecurându-se printre bolovani căcănii, cafeaua pământie de Haiti, tripoul din casa lui Milton, cocteilurile *chilcanos*

și dușul acasă la Norwin, apoteoza de la miezul nopții la bordel când Becerrita obținea reduceri de prețuri, somnul acid și migrenele și datoriile de dimineață. Mda, timpurile bune: poate atunci.

— Ana mi-a făcut cremă de crevete, așa ceva nu las eu să se prăpădească - zice Santiago. Altă dată, frățioare.

— Îi știi de frică nevesti-ti - zice Norwin. Uf, dar știu că te-a îmbrobodit, te-ai pârlit rău, Zavalita.

Da, dar nu din pricina asta, frățioare. Norwin ține morțiș să-i plătească berea și lustruitul pantofilor, apoi își strâng mâna. Santiago se întoarce în stație, autobuzul pe care-l ia e un Chevrolet și are radioul aprins, Încă Cola răcorește cel mai strașnic, apoi un vals, „o, voi, râuri, defileuri", veterana voce a lui Jesús Vásquez, „era al meu Peru". Mai sunt blocaje de circulație în centru, dar República și Arequipa sunt largi și aproape goale, așa că mașina poate lua viteză, un nou vals „fetele din Lima au suflet de pe vremuri". De ce toate valsurile creole sunt în halul ăsta de tâmpite? Gândește: ce am azi? Stă cu bărbia în piept și cu pleoapele întredeschise, trage cu coada ochiului la burtică: la naiba, Zavalita, te-ai cam rotunjit, și umflătura asta-n sacou! Să fi-nceput totul de când s-a pus pe băut bere? Adică cu cinșpe, douăzeci de ani în urmă? Patru săptămâni de când nu le-a mai văzut pe mama, pe Teté. Cine-ar fi zis că Popeye va termina Arhitectura, Zavalita, cine că vei ajunge să scrii editoriale contra câinilor din Lima? Gândește: încă puțin și mă văd burtos. O să meargă la baia turcească, o să joace tenis la Terrazas, în șase luni o să-și topească burdihanul de nu s-o mai cunoaște, și iar o să aibă-un pântec neted ca la cinșpe ani. Totu-i să se zorească nițel, să-și învingă apatia, să se scuture cât de cât. Gândește: sportul, asta-i soluția. Și iată parcul Miraflores, Quebrada, *el* Malecón, fii bun și-oprește la colțul cu Benavides, maestre. Coboară, se-ndreptă spre Porta, cu mâinile-n buzunar și cu capu-n piept, ce naiba am azi?, ce mi s-a cășunat? Cerul e tot mohorât,

atmosfera e și mai cenușie, a-nceput burnița: piciorușe de țânțari pe piele, dezmierdări ca de păianjeni. Ba nici atât, ci o senzație și mai fugară, și mai neplăcută. Până și ploaia a luat-o razna-n țara asta. Gândește: măcar să fi plouat cu găleata. Ce filme-or rula la cinematografele Colina, Montecarlo, Marsano? Întâi să mănânce, apoi vreun capitol din „Contrapunct" care să-l tuflească și să-l ducă pe brațe drept spre somnul víseos al siestei, după care-om mai vedea dacă joacă un film polițist gen „Rififí" sau unu' de cowboy gen „Río Grande". Dar mai mult ca sigur că Ana și-a notat deja cine știe ce dramă mexicană din ziare, ce naiba-am azi? Gândește: dacă cenzura ar interzice melodramele mexicane, m-aș certa mai rar cu Ana. Și-apoi?, după ce-și vor fi băut vermutul de seară? Or să se plimbe prin Malecón, or să fumeze pe sub streșinile de ciment din Parcul Necochea simțind cum rage marea-n întuneric, or să se-ntoarcă acasă la Vila Spiridușilor ținându-se de mână, o să ne ciorovăim iubito, o să flecărim verzi și uscate iubito, și printre căscaturi Huxley. Cele două camere se vor umple de fum și de miros de untdelemn încins, ți-e tare fomică iubițel? Deșteptătorul de dimineață, apa rece-a dușului, autobuzul, mersul printre funcționari pe Colmena, vocea directorului, preferi greva bancară, Zavalita, criza din industria pescuitului sau Israel? Parcă-ar merita totuși să-și bată capul nițel și să-și ia licența-n Drept. Gândește: cum s-o mai iei de la capăt? Vede zidurile aspre de culoarea portocalei, acoperișurile roșii, ferăstruicile cu zăbrele negre ale căsuțelor de „spiriduși" care formează Vila. Ușa apartamentului e deschisă, dar nu apare Hărmălaie, poznaș, țopăind, zgomotos și efuziv după cum i-e felul. De ce lași ușile vraiște când te duci la băcan, iubito? Aș, nici pomeneală, Ana-i acolo, ce-i cu tine?, apare cu ochii umflați de plâns, ciufulită: mi l-au luat pe Hărmălaie, dragule.

— Mi l-au smuls din mână, nu alta - bocește Ana Niște negri scârboși, dragule. L-au azvârlit în camion. L-au furat, l-au furat.

O sărută pe tâmplă, liniștește-te iubito, o mângâie pe față, hai zi-mi cum a fost, o duce înăuntru ținând-o pe după umeri, nu te mai smiorcăi prostuțo.

— Te-am sunat la „Cronica" dar plecaseși - Ana hohotește Niște haidamaci, niște negri cu mutre de-ocnași. Eu îl duceam în lesă, cum trebuie. Mi l-au smucit, l-au aruncat sus în camion, mi l-au furat.

— Îmbuc ceva și mă reped la hingheri să-l scot - o sărută iar Santiago. N-o să pățească nimic, nu fi proastă.

— Săracu, a-nceput să se zbată, lătra, dădea din coadă - își șterge ochii cu șorțul, suspină. Parcă-nțelegea, scumpule. Sărăcuțu' de el, sărăcuțu.

— Ți l-au smuls din mână? - zice Santiago Mama lor de pramatii, ei las c-o să le trântesc eu un tărăboi de-or să mă pomenească.

Înșfacă haina pe care o aruncase înainte pe-un scaun și face un pas spre ușă, dar Ana-l oprește: să mănânce-ntâi ceva, iute, dragule. Are o voce dulce, gropițe-n obraji, ochii triști, e palidă.

— Altfel se răcește crema - surâde, îi tremură buzele. Era să uit de ea cu tot necazul ăsta, scumpete. Bietu' Hărmălaie.

Mănâncă amândoi pe-apucatelea, fără să-și vorbească, pe măsuța lipită de fereastra ce dă în curtea interioară a Vilei: pământ cărămiziu aidoma celui de pe terenurile de tenis de la Teirazas, un drumeag sinuos de pietricele și, pe margini, tufe de mușcate. Ce-i drept, crema s-a răcit, o peliculă de grăsime mânjește farfuriile, crevetele parc-ar fi de tinichea. Se dusese la băcanul din San Martin să cumpere o sticlă de oțet, sufletelule, când deodată a frânat lângă ea un camion, au sărit jos doi negri cu mutre de tâlhari, da' știi, de-ăia groaznici, unul i-a dat un brânci și ăllalt i-a înhățat lesa din mâini, și-nainte ca ea să-și dea seama ce se-ntâmplă, îl și băgaseră-n dubă și plecaseră. Sărăcuțu, bietu-animal. Santiago se ridică: fir-ar ei de bestii ordinare, ei las' c-or să mi-o plătească. Păi vezi, păi vezi?

Ana se văicărește și mai abitir; înseamnă că și ție ți-e frică să nu-l omoare, iubitule.

— N-or să-i facă nimic, inimioară - o sărută pe Ana pe-obraz și-i simte deodată gustul a carne vie și a sare. Acuș ți-l aduc, o să vezi.

Se grăbește spre farmacia din Porta y San Martín, roagă să i se dea voie să telefoneze și cheamă „Cronica". Răspunde Solórzano, de la rubrica judiciară: de unde dracu' să știe unde duc hingherii câinii, Zavalita.

— V-au luat cățelu'? - farmacistul întinde spre el un cap îndatoritor. Îi duc pe maidanul de după Podul Armatei. Dați fuga, cumnatului meu i-au omorât un chihuahua, o raritate de cățeluș.

Pornește spre Larco, ia un autobuz, cât o fi costând cursa de la Paseo Colón pân' la Podul Armatei?, își numără-n portofel o sută optzeci de *soles.* Iar or să rămână duminică făr-un *centavo,* păcat că Ana nu mai lucrează la clinică, mai bine nu s-ar duce diseară la nici un cinema, bietu' Hărmălaie, gata cu editorialele despre turbare. Coboară la Paseo Colón, în Piața Bolognesi găsește un taxi, dar șoferul nu știe unde-i maidanul, *don.* Un vânzător de înghețata din Piața Doi Mai îi pune pe calea cea bună: țineți-o drept înainte până dați de-o pancartă aproape de râu, scrie pe ea Depozitul Municipal de Câini, acolo-i. E un fel de stadion cât toate zilele împrejmuit cu-n zid părăginit din cărămizi de culoare căcănie - culoarea Limei, gândește, culoarea Perului -, înconjurat la rândul lui de maghernițe care, în depărtare, se tot amestecă și se învălmășesc până se preschimbă într-un labirint de mlaștini, rogoz, țigle, tinichea. Mârâieli înfundate, îndepărtate. E o clădire dărăpănată lângă intrare, o tăbliță zice Administrația. Cu mâneci suflecate, cu ochelari pe nas, chel, un bărbat moțăie într-un birou plin cu hârtii și Santiago bate-n masă: i-au furat câinele, i l-au smuls nevesti-si din mâini, omul tresare speriat, la dracu, n-o să las lucrurile așa.

— Ce-i asta să dai buzna-ntr-o cameră drăcuind - chelul își freacă ochii stupefiați și face pe ofensatul Ceva mai mult respect.

— Dacă i s-a-ntâmplat ceva cățelului nu mai aveți trai cu mine - scoate legitimația de ziarist, lovește-n masă încă o dată. Și haimanalele care-au atacat-o pe soția mea or să aibă de ce să-și muște mâinile, v-asigur.

— Calmați-vă nițel - răsfoiește prin terfelog, cască, dezgustul de pe chip i se topește într-un plictis binevoitor V-au luat clinele acu' câteva ore? Atunci trebuie să fie printre cei aduși cu camionul.

Și să nu mai fie-n halul ăsta, prietene ziarist, că nu-i nimeni de vină. Vocea îi este tembelă, somnolentă ca și ochii, amară ca și ridurile din colțurile gurii: și ăsta-i la pământ, altă dărâmătură. Hingherii erau plătiți după numărul cotarlelor, mai abuzau și ei, ce să-i faci, asta-i lupta pentru-un coltuc de pâine. Se-aud lovituri surde în stadionul-maidan, urlete vin filtrate ca prin ziduri de plută. Chelul tot mai zâmbește într-o dungă, se ridică abulic pe picioare, iese din birou mătăhăind. Străbat ditamai locul viran, intră într-un șopron care trăsnește a urină. Cuști paralele, înțesate de animale ce se freacă unele de altele și sar pe loc, amușină rețeaua de sârmă, mârâie. Santiago se apleacă în fața fiecărei cuști, nu-i ăsta, scrutează promiscua suprafață de boturi, spinări, cozi drepte și agitate, nici aici nu-i. Chelul deapănă din picioare pe lângă el, cu ochii-n gol, târșâindu-și cipicii.

— Poftim, priviți, nici n-avem unde-i ține - protestează, deodată. Și ne mai atacă și ziarul dumneavoastră, nu-i cinstit. Primăria trece prin momente grele, n-are fonduri, iar nouă ni se cere să facem minuni.

— La naiba - zice Santiago Nu-i nici aici.

— Răbdare - suspină chelbosul Mai sunt patru șoproane.

Ies din nou la loc viran. Pământ scurmat, bălării, excremente, bălți împuțite. În al doilea șopron o cușcă se hâțână mai tare decât

celelalte, sârmele vibrează și ceva alb și lânos se zbate, sare, se scufundă-n valul de spinări: ăsta o fi, să vedem. Jumate de bot, un vârf de coadă, doi ochi înroșiți și lăcrimoși: Hărmălaie. Mai avea încă lesa la gât, uitați, vedeți, n-aveați dreptul, ce mama dracului, dar chelul: fiți calm, calm, c-o să cheme el pe cineva să i-l scoată. Pleacă cu-aceiași pași mahmuri și, după câteva clipe, se-ntoarce c-un tip corcit, un metis mic de stat, c-o salopetă albastră: hai, Pancras, scoate-mi-l pe albiciosul ăla. Corcitul deschide cușca, gonește animalele, îl apucă pe Hărmălaie de ceafă, i-l dă lui Santiago. Săracu, dârdâia tot, zice, dar îi dă drumul repede și face un pas înapoi, scuturându-și salopeta.

— Ptiu, așa fac mereu, se cacă pe ei - râde corcitul. Zic și ei în felul lor bine-i c-am scăpat de la zdup.

Santiago se lasă pe vine lângă Hărmălaie, îl scarpină pe cap, îi dă mâinile să i le lingă. Cățelul dârdâie, lasă în urmă picături de piș, se clatină ca un bețiv și-abia pe locul viran pare să-și vină în fire, începe să țopăie, să scurme pământul, să fugă.

— Veniți cu mine să vedeți în ce condiții lucrăm - îl ia chelul pe Santiago de braț, îi zâmbește acru Și mai scrieți ceva la ziar, cereți primăriei să ne mărească amărâtul de buget.

Cuști împuțite, șubrezite, un cer cenușiu ca oțelul, aerul umed, vâscos. La vreo cinci metri de el o siluetă întunecată, în picioare lângă un sac, luptă cu-n șoricar care protestează din răsputeri c-o voce prea sălbatică pentru trupul lui mic și se zbate isteric: ajută-l, Pancras. Metisul mărunțel dă fuga, deschide sacul, celalalt îl vâră înăuntru pe șoricar. Amândoi leagă sacul c-o funie, îl așează jos și Hărmălaie începe să mârâie, trage de lesă gemând, ce ai?, privește îngrozit, latră răgușit. Oamenii au pus mâna pe niște bâte, au și-nceput să lovească un-doi și să ragă, și sacul dansează, sare, urlă înnebunit, un-doi rag oamenii și izbesc. Santiago închide ochii, scârbit.

— În Peru trăim în epoca de piatră, amice - un zâmbet în doi peri înviorează fața chelului. Uite și dumneata în ce condiții se lucrează, zi-mi dacă-i cinstit.

Sacul rămâne nemișcat, oamenii mai lovesc de câteva ori, apoi leapădă bâtele, își șterg fețele de sudoare, își freacă mâinile.

— Înainte erau omorâți cum trebuie, acu' nici de-așa ceva nu avem bani - se plânge chelbosul. Scrie și mata un articolaș, domn' ziarist.

— Și știți cât câștigăm noi ăștia? - zice Pancras, agitându-se; se-ntoarce spre celalalt. Zi-i tu, domnu-i ziarist, să zică adevăru-n ziarul lui.

Celălalt e mai înalt, ceva mai tânăr ca Pancras. Face câțiva pași către ei și Santiago îi poate vedea în sfârșit fața: ei asta-i! îi cade lesa din mână, Hărmălaie dă o raită lătrând, iar el cască gura și-o închide: ei asta-i!

— Un *sol* de animal, dom'le - zice tot metisul. Și-unde mai pui că trebuie să-i cărăm la gropile de gunoi, unde-s arși. Abia un *sol*, dom'le.

Nu era el, negrii seamănă toți între ei, nu putea fi el, cum să fie. Gândește: și de ce n-ar fi? Corcitul se apleacă, ridică sacul, ba era chiar el, îl cară într-un colț de maidan, îl aruncă peste alți saci însângerați, se-ntoarce legănându-se pe picioare și fiecându-și fruntea. El era, el era. Bă, îi dă Pancras un ghiont aceluia, du-te de halește odată.

— Acu se plâng, dar când pleacă cu duba și zbilțul după câini o fac lată - mormăie chelul Azi dimineață ați luat cățelul dumnealui, deși avea lesă și era plimbat de stăpână-sa, pramatiilor.

Corcitul ridică brațele, era el: da' de unde, ei nici n-au ieșit în dimineața asta cu camionul, *don,* au stat aici dând cu bâta. Gândește: el. Vocea, trupul sunt ale lui, dar parcă-ar avea cu treizeci de ani mai mult. Același bot proeminent dar bine desenat, același nas turtit,

același păr sârmos. Dar acum, în plus, i se văd pungi violacee pe pleoape, încrețituri adânci pe gât, o crustă galben-verzuie pe dinții cabalini. Gândește: sclipeau de albi. Ce schimbat era, ce prăbușit. E mai slab, mai jigărit, mult mult mai bătrân, dar uite-i mersul țeapăn deși zăbavnic, uite-i picioarele de păianjen. Mâinile-i enorme au acum o scoarță noduroasă și mai are ceva ca o botniță de salivă uscată în jurul gurii. Au părăsit maidanul, acum stau în birou, Hărmălaie se gudură la picioarele lui Santiago. Gândește: nu știe cine sunt. N-o să-i zică, n-o să-i vorbească. Cum era să te recunoască, Zavalita?, cât aveai: șaisprezece, optsprezece ani? și-acu ești bătrân de treizeci. Chelul pune indigo între două hârtii, zmângălește câteva rânduri cu litere aplecate într-o rină și meschine. Sprijinit de prichiciul ferestrei, metisul se linge pe buze.

— O semnătură-aici, amice; și, serios, dă-ne o mână de ajutor, cere în „Cronica" să ne mărească cota - chelul se uită la negru Nu pleci la masă?

— N-ați putea să-mi dați un avans? - face un pas înainte și explică, foarte natural Stau prost cu fondurile, *don.*

— Juma' de *libra* - cască chelul N-am mai mult.

Omul ia bancnota fără s-o privească și iese din birou o dată cu Santiago. Un fluviu de camioane, autobuze și automobile se scurge pe Podul Armatei, ce mutră-ar face dacă?, prin pâclă grămezile pământii ale căsoaielor din Fray Martín de Porres, ar rupe-o la fugă?, se întrevăd ca prin vis. Îl privește pe negru în ochi și omul îi întoarce privirea.

— Nu știu ce-aș fi fost în stare să vă fac dacă mi-ați fi omorât câinele, cred că v-aș fi gătuit cu mâinile mele - și încercă să zâmbească.

Nu, Zavalita, nu te recunoaște. Ascultă cu atenție și privirea îi e tulbure, distantă, respectuoasă. După ce c-a îmbătrânit s-a și abrutizat, precis. Gândește: la pământ, și el.

— Vi l-au luat dimineață pe lânosul ăsta mic? - o scânteie neașteptată i se aprinde în ochi O fi negrul Céspedes, că ăla n-are nimic sfânt. Sare-n grădini, rupe lanțuri, face-orice să-și câștige un amărât de *sol.*

S-au oprit chiar la prima treaptă a scării ce urcă spre Alfonso Ugarte; Hărmălaie se tăvălește pe jos și latră spre cerul plumburiu.

— Ambrosio? - zâmbește, șovăie, zâmbește. Nu ești Ambrosio?

N-o rupe la fugă, nu zice nimic. Privește doar, năuc, c-o expresie nulă și nătângă și, deodată, în ochi îi străfulgera un fel de capie.

— Nu-ți amintești de mine? - șovăie, zâmbește, șovăie. Sunt Santiago, fiul lui *don* Fermín.

Mâinile uriașe se ridică, conașul Santiago, *don?,* rămân nemișcate de parcă n-ar ști bine dacă să-l gâtuie sau să-l îmbrățișeze, băiatul lui *don* Fermín? Vocea îi este gâjâită de surpriza sau de emoție, și clipește des, ca orbit. Da, omule, tot nu-l recunoaște? Santiago în schimb l-a recunoscut de cum l-a văzut pe stadion: ca să vezi, ca să vezi. Mâinile uriașe se însuflețesc deodată, ei bată-vă norocul, se risipesc în gesturi prin aer, vai cât a crescut Doamne sfinte, se abat prietenește pe umerii și pe spinarea lui Santiago, și ochii îi râd în sfârșit: ce bucurie, conașule.

— Nici nu-mi vine să cred că vă văd acu' mare - îl scutură, îl privește, îi zâmbește Să vezi și să nu crezi, conașule. Acu' chiar că vă recunosc. Semănați mult cu tata; dar puțintel și cu doamna Zoila.

Și conița Teté ce mai face?, și mâinile enorme zburătăcesc prin aer, emoționate? speriate?, și domnul Chispas?, trec de pe brațele pe umerii și pe spatele lui Santiago, și ochii-i par blânzi, doldora de amintiri, iar vocea se străduiește să-i devină normală. Doamne, ce ți-e și cu întâmplarea asta! Auzi, unde le-a fost dat să se întâlnească, *don!* Și după-atâta amar de vreme, conașule.

— Toată harababura asta mi-a stârnit setea - zice Santiago. Hai să bem ceva. Știi vreun local pe-aici?

— Știu unul unde mănânc eu de-obicei - zice Ambrosio „Catedrala", un local pentru săraci, nu știu de v-o plăcea, e-un birt prăpădit.

— Dac-au bere la gheață o să-mi placă - zice Santiago. Haidem, Ambrosio.

Zău, să vezi și să nu crezi, conașu' Santiago acu' bea bere, și Ambrosio râde de i se văd dinții galben-verzui: cum trece timpul, ptiu drace. Urcă amândoi scara de beton; printre depozitele de cherestea de lângă primul grup de case de pe Alfonso Ugarte este un garaj alb al firmei Ford și la gura fundăturii ce se cască pe mâna stângă apar, decolorate de straturi inexorabile de zgură, depozitele Cailor Ferate Centrale. Un camion încărcat cu lăzi maschează intrarea „Catedralei". Înăuntru, sub acoperișul de tablă, se înghesuie pe bănci și la mese grosolane o zgomotoasă mulțime lacomă. Doi metiși cu mânecile suflecate scrutează de la tejghea fețele arămii, pomeții proeminenți care mestecă și beau, și-un chelner *serrano,* adică muntean de prin părțile *sierrei,* rătăcit pe-aci c-un șorț cârpăcit, împarte supe fumegânde, sticle, tăvi cu orez. Câtă iubire, oh ce săruturi, vai ce amor, tună un difuzor multicolor, și-n fund, înapoia perdelei de fum, de vacarm, de iz aproape solid a mâncare și-a băutură, înapoia agitatelor roiuri de muște, se vede un perete c-o gaură în mijloc - pietroaie, colibe, un firicel de râu, cerul cenușiu -, și-o femeie zdrahoană, leoarcă de sudoare, mânuiește oale și frigări încolțită de trosnetele și sfârâielile unui foc drăcesc. E-o masă liberă chiar lângă difuzor, printre droaia de scrijelituri de pe tăblie se deslușește o inimă străpunsă de săgeți, un nume de femeie: Satumina.

— Eu am mâncat deja, dar tu cere de mâncare - zice Santiago.

— Două Cristales de la gheață - strigă Ambrosio, ducându-și mâinile pâlnie la gură. O ciorbă de pește, pâine și ghiveci cu orez.

Mai bine nu veneai, mai bine nu-i vorbeai, Zavalita, ești nu numai la pământ, un dărâmat, ci și-un neghiob. Gândește: o să reînceapă coșmarul. Din vina ta, Zavalita, săracu' tata, bietu' bătrânul.

— Șoferi, muncitori la făbricuțele de pe-aici - Ambrosio arată-n jur, scuzându-se parcă. Vin tocmai din bulevardul Argentina fiindcă mâncarea-i totuși înghițibilă și, mai ales, ieftină.

Chelnerul *serrano* aduce sticlele de bere, Santiago toarnă-n pahare și beau, noroc conașule, noroc Ambrosio, pe când împrejur plutește o duhoare grea, compactă și indescifrabilă, care te slăbește, te-ngrețoșează și-ți umple capul cu amintiri.

— Ce treabă scârboasă ți-ai găsit, Ambrosio. De mult lucrezi la hingheri?

— De-o lună, conașule, și-am găsit de lucru numai cu turbarea asta, altfel n-aveau locuri. Chiar că-i o treabă împuțită, scoate sufletul din om. Mai răsufli oleacă doar când ieși după câini cu duba.

Împrejur pute a transpirație, a usturoi și a ceapă, a urină și-a gunoi învechit, și muzica difuzorului se-amestecă cu zumzetul vocilor, cu duduituri de motor și claxoane, ajungând la urechi deformată, îngroșată. Chipuri pârlite de soare, pomeți proeminenți, ochi adormiți din obișnuință sau din nepăsare vagabondează printre mese, se-adună ciorchine lângă tejghea, încurcă intrarea altora. Ambrosio primește țigara întinsă de Santiago, fumează, aruncă chiștocul pe jos și-l storcoșește cu piciorul. Soarbe din ciorbă zgomotos, suge carnea de pește de pe oase până le lasă lucii, ascultând sau răspunzând sau întrebând, și mestecă bucățele de pâine, trage lungi înghițituri din cana cu bere și se șterge cu mâneca de sudoare: ce ți-e cu vremea asta, cum trece pârdalnica de nu-ți dai seama, conașule. Gândește: de ce nu plec? Gândește: trebuie să plec și mai comandă o bere. Umple paharele, și-l ia pe-al său și pe când

vorbește, rememorează, visează sau gândește, observă cercul de spumă spart de mici cratere, guri ce se cască tăcute vomitând bulbuci aurii și dispar în lichidul gălbui pe care-l încălzește cu mâna. Bea fără să închidă ochii, râgâie, scoate și aprinde țigări, se-apleacă să-l mângâie pe Hărmălaie: lucruri de-ale trecutului, dracu' să le pieptene. Vorbește el, vorbește Ambrosio, pungile de pe pleoape îi bat în albastru, nările îi freamătă de parcă-ar fi alergat, de parcă s-ar îneca, și după fiecare dușcă scuipă, privește visător la muște, asculta, zâmbește sau se întristează sau devine stingherit, iar ochii lui, când și când, par să se înfurie sau să se teamă sau să devină absenți; uneori îl zgâlțâie accese de tuse. Are fire albe prin părul sârmos, poartă peste salopetă un sacou care-o fi fost cândva albastru și-o fi avut nasturi, și dedesubt o cămașă cu guler prea lung ce i se înfășoară pe gât ca o funie. Santiago îi vede bocancii enormi: plini de noroi, scâlciați, niște epave. Vocea negrului îi parvine șovăitoare, temătoare, se pierde, grijulie, plângâreață, se-aude din nou, respectuoasă sau neliniștită sau rușinată, dar mereu învinsă: nu treizeci, nu cincizeci, ci peste-o sută. Nu numai că s-a dărăpănat, învechit, abrutizat; mai mult ca sigur că era și ofticos pe deasupra. De-o mie de ori mai dărâmat decât Carlitos sau decât tine, Zavalita. Va pleca, gata, trebuie să plece, și mai cere bere. Te-ai îmbătat, Zavalita, acu o să te pui pe plâns. Viața nu-i prea iartă pe oamenii din țara asta, conașule, de când a părăsit oaza din casa părinților dumneavoastră a trăit niște aventuri ca-n filme. Nici pe el nu l-a prea răsfățat viața, Ambrosio, și mai comandă un rând de bere. O să vomite? Duhoarea de prăjeală, de picioare și de subțiori vine-n rafale, picantă și învăluitoare, peste căpățânile lucioase sau hirsute, peste pieptănăturile date cu briantină și peste cefele turtite pline de mătreață, muzica difuzorului se curmă și reîncepe, se curmă și reîncepe, și-acum, mult mai puternice și mai irevocabile decât mutrele ghiftuite și gurile pătrate și surele bărbii spâne, abjectele

imagini ale memoriei se ițesc și ele: să mai vină bere. Nu era țara asta un balamuc pentru țicniți, conașule, nu era Perul o aiureală de neînțeles? Nu era de necrezut ca partizanii generalului Odría, odriiștii adică, și cei din APRA, apriștii, care până mai deunăzi se urau de moarte, să se aibă acu' ca frații, *don?* Ce-ar fi zis tatăl matale de una ca asta, conașule? Vorbesc amândoi, și din când în când îl aude, timid și respectuos, pe Ambrosio care se încumeta să protesteze: trebuia să plece conașule, s-a făcut târziu. Îl vede parcă mic și inofensiv, acolo departe, îndărătul mesei lăbărțate, plină de sticle goale, și are ochii chercheliți și speriați. Hărmălaie latră o dată, latră de sute de ori. O bulboană interioară, o fierbințeală simțită-n miezul inimii, o senzație de timp suspendat, și duhoarea. Tot își vorbesc? Difuzorul se înecă, se gargarisește, tună iar. Uriașul fluviu de izuri pare să se ramifice în râulețe de fum de țigară, de bere, de piele omenească și de resturi de mâncare ce se preling ușor prin aerul masiv al „Catedralei", și deodată sunt absorbite de-o neînvinsă putoare superioară: nici tu nici eu n-aveam dreptate, tata, e izul înfrângerii, tata. Oameni care intri, mănâncă, beau, rid, strigă, oameni care ies, și veșnicul profil palid al metișilor de lângă tejghea. Iar ei doi conversează, tac, beau, fumează, și când chelnerul *serrano* apare din nou, aplecat peste tăblia plină ochi cu sticle, celelalte mese sunt goale și nu se mai aude nici difuzorul nici pârâitul focului, ci numai Hărmălaie tot lătrând, și-un nume, Satumina. Chelnerul *serrano* numără ceva pe degetele înnegrite și el vede fața imediată a lui Ambrosio apropiindu-se de-a lui: se simțea rău, conașule? O ușoară durere de cap, nu-i nimic, trece. În ce hal am ajuns, gândește, am băut cam mult, gândește, Huxley, uite că ți l-am adus pe Hărmălaie viu și nevătămat, am zăbovit fiindc-am întâlnit un prieten. Gândește: scumpo. Gândește: oprește-te, Zavalita, măcar acum, gata. Ambrosio își duce mâna la buzunar și Santiago întinde brațele: ce, ai înnebunit, omule?, el plătea. Se clatină pe picioare, și

chelnerul muntean și Ambrosio îl sprijină: dați-mi drumul, putea și singur, se simțea bine. Ei drăcie, conașule, nu era de glumit, dac-a băut atât. Înaintează pas cu pas printre mesele goale și scaunele șchioape din „Catedrala, privind fix solul băltit: gata, mi-a trecut Creierul i se însenineză cu încetul, îi dispare greutatea din picioare, i se limpezesc ochii. Dar imaginile sunt tot acolo. Încurcându-i-se printre picioare, Hărmălaie latră, îndârjit, nerăbdător.

— Noroc că v-au ajuns banii, conașule. Vă simțiți într-adevăr mai bine?

— Sunt puțin amețit, dar nu beat, băutura nu mă doboară de-obicei. Doar că mi se învârte capul de gânduri.

— Patru ore, conașule, nici nu știu cum să-i mai mint acu. Oi găsi eu ceva. Pot să-mi pierd slujba, vedeți. În sfârșit, vă mulțumesc. Pentru bere, mâncare, conversație. Tare-aș vrea să mă pot revanșa, conașule.

Se găsesc pe trotuar, munteanul tocmai a închis după ei ușa grea de lemn, camionul Care ascundea intrarea a plecat demult, pâcla șterge fațadele, și-n lumina serii de culoarea oțelului gonește, apăsător și identic, șirul nesfârșit al camioanelor, automobilelor și autobuzelor de pe Podul Armatei. Nu-i nimeni în preajma, trecătorii îndepărtați sunt siluete fără chip ce plutesc prin perdele de ceață. Ne despărțim și basta, gândește, n-o să-l mai văd niciodată. Gândește: nici că l-am văzut vreodată, n-am schimbat nici o vorbuliță măcar, un duș bun, nițică odihnă și-s iar ca un prunc nou-născut.

— Chiar vă simțiți bine, conașule? Nu vreți să vă conduc?

— Cel ce se simte rău ești tu - zice, fără să-și miște buzele Toată după-masa, patru ore încheiate te-ai simțit rău.

— Nici gând, eu țin la băutură - zice Ambrosio și, o clipă, ride. Rămâne cu gura întredeschisă, cu mâna împietrită pe bărbie. Stă nemișcat, la un metru de Santiago, cu reverele ridicate, și

Hărmălaie, cu urechile ciulite și cu colții rânjiți, se uită la Santiago, se uita la Ambrosio, și zgreapțănă trotuarul, mirat sau neliniștit sau speriat. În interiorul „Catedralei" oamenii târâie scaune și bănci și s-ar părea că s-au pus pe frecat dușumeaua.

— Știi preabine despre ce-i vorba - zice Santiago. Te rog, nu mai face pe nebunu'.

Nu vrea sau nu poate să-nțeleagă, Zavalita: nu s-a clintit din loc și-n pupilele lui se citește aceeași încăpățânată orbire, o cumplită întunecare tenace.

— Dacă totuși vrei să te-nsoțesc, conașule - bâiguie și lasă ochii în jos, vocea i se gâtuie N-ar fi mai bine să vă caut un taxi?

— La „Cronica" au nevoie de-un portar - coboară și el vocea. E-o treabă mai curată decât hingheritul. Fac eu în așa fel încât să nu-ți ceară hârtiile la angajare. Ți-ar fi mult mai bine. Dar, te rog, lasă-te o clipa de făcut pe nebunu'.

— Vai de mine și de mine - în ochi îi crește stânjeneala, vocea parcă i-e gata să se aschieze în scânceli. Ce-aveți, conașule, ce v-a apucat?

— Îți dau tot salariul meu pe-o lună - și glasul i se gâtuie și lui deodată, dar nu hohotește a plâns; rămâne țeapăn, cu ochii larg deschiși Trei mii cinci sute de *soles.* Nu-i așa că pentru banii ăștia poți să-mi zici?

Apoi tace, lasă capu-n jos și, automat, ca și cum tăcerea ar fi declanșat un mecanism inflexibil, trupul lui Ambrosio face-un pas îndărăt și se crispează, pe când mâinile i se ridică la înălțimea stomacului, ca pentru a se apăra sau a ataca. Hărmălaie mârâie.

— Vi s-a suit băutura la cap? - articulează răgușit, cu vocea descompusă. Ce-ați pățit, ce vreți de la mine?

— Să nu mai faci pe nebunu' - Santiago închide ochii, respiră adânc. Să vorbim pe față despre Muza, despre tata. El te-a trimis atunci? Nu mai contează, dar vreau să știu. Zi, tata a fost?

Vocea i se stinge cu-ncetul, iar Ambrosio mai dă un pas îndărăt și Santiago îl observă cum stă, încordat, cu ochii ieșiți din cap de teamă sau de mânie: nu pleca, omule, stai. Nu te-ai abrutizat, nu ești dărâmat, gândește, nu pleca, stai. Ambrosio se întoarce pe jumătate, își scutură pumnul, ca amenințând sau ca luându-și adio.

— Plec, ca să nu-ți pară rău de ce-ai zis - grăiește răgușit, cu vocea spartă N-am nevoie de post, află că nu primesc nimic de la dumneata, nici bani nici favoruri. Află că nu-ți meritai tatăl, ca s-o știi. Du-te dracului, conașule.

— Bine, nu mai contează - zice Santiago. Vino, nu pleca, stai.

Se-aude un răget scurt la picioarele sale, Hărmălaie privește și el: silueta întunecată se-ndepărtează lipită de gardurile depozitelor de cherestea, se mai detașează pe fundalul ferestrelor luminate ale garajului firmei Ford, dispare scufundându-se pe scărița podului.

— Asta-i, s-a sfârșit - hohotește Santiago aplecându-se, mângâind codița încordată, boticul fremătător. Gata, plecăm, Hărmălaie.

Se-ndreaptă din șale, suspină iar, scoate o batistă și-și șterge ochii. Câteva clipe stă nemișcat, cu spatele proptit de ușa „Catedralei", primind din plin burnița pe fața din nou înlăcrimată. Hărmălaie i se freacă de glezne, îi linge pantofii, mârâie înăbușit privindu-l. Pornește fără grabă, cu mâinile-n buzunare, spre Piața Doi Mai, și Hărmălaie deapănă din lăbuțe pe lângă el. Niște oameni stau tolăniți la picioarele monumentului, împrejurul acestuia s-a strâns o grămadă de chiștocuri, coji și hârtii; pe la colțuri lumea ia cu asalt autobuzele hodorogite ce dispar învăluite în nori de praf și de fum spre cartierele apropiate; un polițist discută c-un vânzător ambulant, și fețele amândurora sunt respingătoare și învinse și vocile le sunt crispate de-o exasperare goală de sens. Ocolește piața, intrând pe Colmena face semn unui taxi; cățelul matale n-o să-i murdărească bancheta? Nu, maestre, n-o să i-o murdărească: la Miraflores, strada Porta. Intră-n vehicul, îl ia pe Hărmălaie pe

genunchi, umflătura asta-n sacou! Să joace tenis, să-noate, să ridice haltere, să se tâmpească de tot sau să se alcoolizeze precum Carlitos. Închide ochii, își proptește capul de spetează, mâna lui mângâie spinarea, urechile, boticul rece, burtica fremătătoare. Te-am salvat de la hingheri, Hărmălaie, dar pe tine cine-o să vină vreodată să te salveze din cușcă, Zavalita, mâine va merge negreșit să-l viziteze pe Carlitos la clinică și să-i ducă o carte, nu Huxley. Taxiul străbate străzi oarbe și zgomotoase, prin întuneric aude motoare, fluierături, voci fugare. Rău că n-ai primit invitația lui Norwin la masă, Zavalita. Gândește: el îi omoară cu bâta și tu cu editoriale. El era mai bun decât tine, Zavalita. Plătise mai din greu, decăzuse mai mult Gândește: bietul tata. Taxiul își micșorează viteza și el deschide ochii: vede Diagonala răsfrângându-se în geamurile din față ale mașinii, oblică, argintie, fremătând de automobile, cu anunțurile ei luminoase pâlpâind deja. Pâcla albește copacii din parc, turlele bisericii se destramă în aerul cenușiu, coroanele ficușilor se clatină: oprește-aici. Plătește cursa și Hărmălaie începe să latre. Îi dă drumul, îl vede repezindu-se la intrarea Vilei ca un bolid. Aude dinăuntru lătrăturile, își potrivește haina, cravata, aude țipătul Anei, și-o imaginează cum arată la față. Intră în *patio*, căsuțele de spiriduși au ferestre luminate, vede silueta Anei strângându-l pe Hărmălaie la piept și venind spre el, de ce-ai întârziat atâta dragule, ce nervoasă a fost, ce speriată scumpule.

— Hai înăuntru, animalul ăsta o să-nnebunească toată Vila - și o sărută în fugă. Taci Hărmălaie.

Intră în baie și pe când urinează și-și dă cu apă pe față o aude pe Ana meliță̂nd, ce s-a-ntâmplat inimioară, de ce-ai întârziat în halul ăsta, jucându-se cu Hărmălaie, bine că l-ai găsit scumpete, și aude lătrături fericite. Iese, și Ana e așezată în săliță cu Hărmălaie în brațe. Se-așează lângă ea, o sărută pe tâmplă.

— Ai fost să bei - l-a apucat de haină, îl privește pe jumătate amuzată, pe jumătate supărată. Trăsnești a bere, iubitule. Să nu-mi zici că nu, ai fost să bei, așa-i?

— Am dat de un tip pe care nu-l mai văzusem de veacuri. Am băut împreună. N-aveam cum să scap, iubito.

— Și eu aici, înnebunită de grijă, perpelindu-mă - îi aude vocea plângăreață, răsfățată, drăgăstoasă. Și tu stând și bând cu cine știe ce lichea de prieten. De ce nu m-ai chemat la nemțoaica de-alături, măcar un telefon să-mi fi dat, scumpete.

— N-aveau telefon acolo, am intrat într-o bodegă de ultimă speță, o bombă - zice căscând, întinzându-se, zâmbind. Și nici nu-mi place s-o sâcâi tot timpul pe aiurita de nemțoaică. Mă simt rău al naibii, mă doare capul de-mi plesnește.

Foarte bine, așa-i trebuie dacă-a ținut-o cu nervii făcuți ferfeniță toată seara, și-și plimbă mâna pe fruntea lui și-l privește și-i zâmbește și-i vorbește-ncet și-l ciupește ușor de-o ureche: foarte bine că te doare capul scumpete, și el o sărută. Vrea să tragă un pui de somn?, vrea să-i facă puțin întuneric, inimioară? Da, se ridică în picioare, da, oleacă, se trântește pe pat, și umbrele Anei și-a lui Hărmălaie i se zbenguie în preajmă, căutându-se.

— Partea proastă-i c-am prăpădit toți banii, inimioară. Nici nu știu ce-o să ne facem până luni.

— Lasă, nu-ți bate capul. Noroc că băcanul din San Martin îmi dă oricând pe datorie, cred că-i băcanul cel mai cumsecade din lume.

— Păcat că nu mai putem merge la cinema. Rula ceva bun azi?

— Un film cu Marlon Brando la Colina - și vocea Anei, foarte îndepărtată, îi ajunge la urechi ca prin straturi de apă. Unu' polițist, cum îți place ție, iubițel. Dacă vrei, împrumut niște bani de la nemțoaică.

E fericită, Zavalita, îți iartă totul pentru că i l-ai adus pe Hărmălaie. Gândește: în clipa asta e fericită.

— Hai că mă-mprumut la ea repejor și mergem la film, dar să-mi promiți că niciodată n-o să mai mergi să bei cu lichelele tale de prieteni fără să mă anunți - râde Ana, tot mai de departe.

Gândește: îți promit. Perdeaua groasă are marginea îndoită, și Santiago întrezărește o bucată de cer aproape întunecat și ghicește cum afară, deasupra, căzând peste Vila Spiridușilor, peste Miraflores, peste Lima, se cerne mizerabila burniță dintotdeauna.

II

Popeye Arévalo își petrecuse toată dimineața pe plaja Miraflores. Degeaba te tot zgâiești la scară, îi ziceau fetele din cartier, Teté n-o să vină. Și-ntr-adevăr, Teté n-a venit în dimineața aceea să se scalde. Dezamăgit, mofluz, s-a întors acasă înainte de-amiază, dar pe când urca pe Quebrada îi tot dansau pe dinaintea ochilor năsucul, bretonul, ochișorii lui Teté, și se emoționă: când o să mă bagi în seamă, când, Teté? Ajunse acasă cu păru-i roșcat încă umed, cu fața pistruiată arzându-i de insolație. Îl găsi pe senator așteptându-l: ia fă-te 'ncoa pistruiatule, să stăm puțin de vorbă. Se închiseră în birou, și senatorul: tot mai voia să studieze arhitectura? Da, tata, sigur că voia. Numai că examenul de admitere era greu al naibii, veneau cu sutele și-abia de intrau câțiva. Dar el are de gând să tragă tare, tata, și poate intră. Senatorul era foarte mulțumit că terminase liceul cu bine, fără nici o corigență, și-ncă de la sfârșitul anului se purta cu el ca o mămică, în ianuarie îi mărise bacșișul în bani de buzunar de la una la două *libras.* Dar și-așa, Popeye nu se aștepta la nimic bun: bine, pistruiatule, dacă-i așa greu să intri la Arhitectură poate-i mai bine să nu riște anul ăsta, să se-nscrie la cursurile de Preparatură, să-nvețe acolo pe ruptelea, astfel ca la anu' să intre la sigur: ei ce zici, pistruiatule? Strașnic, tata, fața lui Popeye se-aprinse mai tare, ochii-i străluciră. O să se spetească, o să tocească, o să se-omoare învățând, și la anu' sigur c-o să intre. Popeye se temuse de-o vară fatală, fără băi de mare, fără matinee, fără ceaiuri la prieteni, zile și nopți otrăvite de matematică, fizică, chimie, și dup-atâtea sacrificii tot n-o să intre și o să-și irosească vacanța așa,

de florile mărului. Și când colo iată că i se ofereau deodată, ca pe tavă, și plaja Miraflores și valurile de la Herradura și golful Ancón, iar imaginile erau așa reale, locurile la spectacolele sălilor Leuro, Montecarlo și Colina nemaipomenite, saloanele unde el cu Teté dansau bolero, ca-n filme, absolut ca-n filmele în tehnicolor. Ești mulțumit?, zise senatorul, și el oho, și încă cum, tata, mulțumit e puțin zis. Ce om de treabă-i tata, gândea în timp ce se-ndrepta spre sufragerie, și senatorul bine, bine, pistruiatule, dar de cum se termină vara te pui pe treabă de-ți merg fulgii, promis?, și Popeye mă jur pe ce vrei, tata. Pe când prânzeau, senatorul îl cam luă peste picior, ce-i cu fata lui Zavalita?, tot nu te bagă-n seamă, pistruiatule?, și el roși gotcă: ba da, așa nițel, tata. Ești prea mucos să te ții de pe-acum după fete, zise și bătrâna, ia să se lase deocamdată de-alde astea. Ei aș, e ditamai găliganul, zise senatorul, și Teté chiar că-i o fată pe cinste. Nu te mai gudura pe lângă ea, pistruiatule, femeilor le place să tragi de ele, el înnebunise de-a binelea până s-o facă pe bătrâna să se-ndrăgostească de el, și bătrâna moartă de râs. Sună telefonul, și majordomul apăru în grabă: e prietenul dumitale Santiago, conașule. Aș vrea să te văd, dar cât mai repede, pistruiatule. E bine la trei, la barul Cream Rica din Larco, schimodie? La trei fix, pistruiatule. Ce vrea cumnată-tu, să-ți ardă câteva scatoalce dacă n-o lași în pace pe Teté, pistruiatule?, zâmbi senatorul, și Popeye gândi: ce bine dispus e azi. Nu, deloc, tata, el și Santiago erau prieteni la cataramă, dar bătrâna se oțărî: băiatului ăluia îi cam lipsește-o doagă, nu? Popeye duse la gură o linguriță cu-nghețată, cine-a zis asta?, și alta cu bezele, poate reușește să-l facă pe Santiago să-l invite la el acasă ca s-asculte discuri și poate o cheamă nițel și pe Teté, așa, să mai schimbăm și noi o vorbă, schimodie. Ba i-a zis-o chiar doamna Zoila când au jucat vineri canasta, insistă bătrâna. Cică Santiago le dădea mult de furcă-n ultimul timp, ei și lui

Fermín, se certa cât e ziulica de mare cu Teté și cu Chispas, se făcuse neascultător și-i plăcea să-i contrazică din te miri ce. Nu-i chiar așa, schimodie a ieșit primul la examenele de sfârșit de an, protestă Popeye, ce mai voiau bătrânii de la el?

— Nu vrea să dea la facultatea Catolică, ci la San Marcos - zise doamna Zoila. Asta-i otrăvește zilele lui Fermín.

— Las' că-i vâr eu mințile-n cap, Zoila, tu nu te băga - zise *don* Fermín E la vârsta ingrată, trebuie să știi cum să-l iei. Dacă-l certi n-ai făcut nimic, se-ncăpățânează și mai rău.

— Dacă-n loc de sfaturi i-ai cârpi vreo două după ceafă te-ar lua mai în serios - zise doamna Zoila Cel ce nu știe să-l educe ești tu.

— S-a măritat cu băiatu-acela care ne făcea vizite - zice Santiago. Popeye Arévalo. Pistruiatul Arévalo.

— Schimodie nu se-nțelege prea grozav cu taică-su fiindcă au idei diferite - zise Popeye.

— Și mă rog ce idei are puțoiul ăsta abia scăpat dintre fustele mă-si - râse senatorul.

— Învață băiete, intră-ntâi la magistratură și-abia după aia poți să te-amesteci cât vrei în politică - zise *don* Fermín. Am dreptate, schimodie?

— Schimodie-i furios că taică-su s-a înhăitat cu Odría și că-l ajută în revoluția contra lui Bustamante - zise Popeye. El e împotriva militarilor.

— E bustamantist? - zise senatorul. Și Fermín care-i convins că fi-su e cel mai talentat din familie! înseamnă că nu-i deloc așa, dacă-l poate admira pe-un papă-lapte ca Bustamante.

— O fi fost un papă-lapte, dar măcar era o persoană decentă și-ocupase posturi în diplomație - zise bătrâna lui Popeye-, Pe când Odría nu-i decât un mitocan de soldat și pe deasupra metis *cholo.*

— Nu uita că eu mi-s senator odríist - râse senatorul. Așa că te poftesc să nu-l mai tratezi pe Odría de *cholo,* prostuțo.

— I-a intrat lui morțiș în scăfârlie să dea la San Marcos, fiindcă nu-i plac preoții și fiindcă vrea să meargă unde merge tot poporul - zise Popeye De fapt o ține una și bună numai pentru că-i place să zică la toate nu. Dacă bătrânii lui i-ar zice dă la San Marcos, el nu, la Catolică.

— Zoila are dreptate, la San Marcos și-ar pierde relațiile - zise bătrâna lui Popeye. Copiii de familie bună merg la Catolică.

— Las' că și la Catolică dai peste câte-un indian de te ia cu fiori, mama - zise Popeye.

— Cu banii ce-i câștigă Fermín acum că-i la toartă cu Cayo Bermúdez, puțoiul nici c-o să mai aibă nevoie de relații - zise senatorul Bine, pistruiatule, poți să pleci dacă vrei.

Popeye se ridică de la masă, se spălă pe dinți, se pieptănă și ieși. Era abia două și-un sfert, mai bine-așa, avea timp berechet. Nu suntem noi frați de cruce, Santiago?, hai dă-mi o mână de ajutor cu Teté. Urcă pe Larco clipind des din cauza reverberației soarelui și se opri să mai caște gura la vitrinele casei Nelson: mocasinii ăștia din piele de căprioară, cu niște pantaloni maron și cu cămașa aia galbenă, ce șic nebun. Ajunse la Cream Rica înaintea lui Santiago, se-așeză la o masă de unde putea vedea tot bulevardul, ceru un *milk-shake* cu vanilie. Dacă n-avea să-l convingă pe Santiago să meargă-mpreună s-asculte discuri la el acasă, or să intre la vreun film sau or să joace cărți la Coco Becerra, dar ce-o fi având să-i zică schimodie? Și taman atunci intră Santiago, cu fața lungă, cu ochii-nfierbântați: bătrânii lui au dat-o afară pe Amalia, pistruiatule. Tocmai se deschisese sucursala de peste drum a Băncii de Credite și, prin vitrina barului Cream Rica, Popeye vedea cum porțile tumultoase înghițeau mulțimea ce-așteptase până atunci pe trotuar. Soarele ardea, omnibuzele rapide treceau arhipline, bărbați și femei se ciorovăiau pe autobuzele parcate la colțul cu Shell. Din păcate nu mă mir, după chestia de-aseară, nu, schimodie? Santiago ridică din

umeri, bătrânii lui nu voiau ca el să-și dea seama c-o dădeau afară pentru chestia de-aseară, de parcă era el fraier. Părea și mai slab cu fața aceea lungită de supărare, șuvițele de păr negru ca pana corbului îi cădeau alandala pe ochi. Chelnerul se-apropie și Santiago-i arătă paharul lui Popeye, tot cu vanilie?, tot. La urma urmei ce atâta tragedie, îl încurajă Popeye, o să găsească ea de lucru,de servitoare era nevoie peste tot Santiago își privi unghiile: Amalia era fată bună, când Chispas, Teté sau eu eram prost dispuși, în capul ei se spărgeau toate și ea nu ne-a pârât niciodată bătrânilor, pistruiatule. Popeye amestecă în paharul cu *milk-shake* cu paiul, cum să fac să te conving să mergem la tine ca s-ascultăm discuri, cumnate?, și sorbi din spumă.

— Bătrâna ta s-a plâns senatoarei de isprava cu San Marcos - zise.

— Poa' să se plângă și Papei de la Roma - zise Santiago.

— Dacă tot se necăjesc așa pentru San Marcos, fă-le hatârul, dă și tu la Catolică, parcă nu-i același lucru - zise Popeye. Sau la Catolică sunt mai pretențioși la intrare?

— Nu asta-i preocupă pe bătrâni - zise Santiago. San Marcos nu le place fiindcă-acolo-s *cholos și* se face politică, de-aia.

— Nu te văd bine - zise Popeye. Faci numai ce-ți trăsnește prin cap, la toate zici nu, pui totul la inimă. Nu-ți mai amărî viața de pomană, doar așa, ca să rămână pe-a ta, schimodie.

— Mai slăbește-mă și tu cu sfaturile - zise Santiago.

— Nu mai fă pe-atotștiutorul, schimodie - zise Popeye. O fi grozav să fii așa isteț ca tine, dar ăsta nu-i motiv să-i crezi pe toți ceilalți bătuți cu leuca-n cap. Ieri te-ai purtat cu Coco într-un hal că mă și mir că n-a dat cu tine de pământ.

— Măi, dacă eu n-am chef să merg la biserică, nu știu de ce-aș fi obligat să-i dau socoteală țârcovnicului ăluia.

— Na, c-acu' o faci și pe ateul - zise Popeye.

— Ba n-o fac pe ateul - zise Santiago Dacă nu-mi plac preoții asta nu-nseamnă că nu cred în Dumnezeu.

— Și ce zic ai tăi văzând că nu mergi la liturghie? - zise Popeye. Ce zice Teté, la o adică?

— Povestea asta cu *chola* Amalia îmi stă în gât, pistruiatule - zise Santiago.

— Uită, mă, nu fi prost - zise Popeye. Auzi, fiindcă tot veni vorba de Teté, de ce n-a fost la plajă azi-dimineață?

— S-a dus la Regatas cu niște prietene - zise Santiago Nu știu zău de ce nu te-nveți minte.

— Ăl roș la față, ăl cu pistrui - zice Ambrosio. Băiețelul senatorului *don* Emilio Arévalo, cum să nu-l știu. S-a măritat cu el?

— Nu-mi plac nici pistruiații nici roșcovanii - făcu fițe Teté Și el e și una și alta. Pfui, mi-e scârbă.

— Ce mă roade mai mult e c-au dat-o afară din cauza mea - zise Santiago.

— Zi mai bine din cauza lui Chispas - îl consolă Popeye. Tu nici nu știai ce-i aia *yobimbina.*

Fratelui lui Santiago i se zicea acum numai Chispas, dar înainte, când îi trăsnise prin cap să facă pe malacul la Terrazas ridicând haltere, era poreclit Tarzan Chispas. Fusese cadet la Școala Navală câteva luni și când fu dat afară (el zicea că din cauza unei perechi de palme pe care, chipurile, i le croise unui sublocotenent), își petrecu zilele bătând străzile, jucând cărți, punându-se pe băutură sau făcând pe mardeiașul. Apărea la Ovalul din San Fernando și se îndrepta amenințător spre Santiago, arătându-i-i pe Popeye, Toño, Coco sau Lalo: ia zi, superistețule, cu care din ăștia ar vrea să-l vadă încercându-și puterile. Dar de când s-a pus pe treabă la biroul lui *don* Fermín, s-a lăsat de apucăturile astea și-a redevenit normal.

— Eu știu ce-i aia *yobimbina,* numai că nu i-am văzut niciodată efectele - zise Santiago. Chiar crezi că le-nnebunește pe femei?

— Palavre de-ale lui Chispas - șopti Popeye. Ți-a zis el că le-nnebunește?

— Le excită, dar dacă greșești doza poți să le-omori, conașule Chispas - zise Ambrosio. Te rog conașule, nu mă băga-n bucluc. Vezi că dacă află tatăl matale, s-a zis cu mine.

— Și ți-a zis că dacă-i dai o lingură plină, orice muierușcă îți cade-n brațe? - șopti Popeye Parcă tot nu-mi vine să cred, astea-s baliverne, schimodie.

— Nu strică să-ncercăm - zise Santiago. Măcar vedem dacă-i adevărat, pistruiatule.

Tăcu deodată, scuturat de-un râs nervos, și Popeye râse și el. Își dădeau coate, chestia era pe cine să-ncerce, excitați… izmenindu-se, ei acu-i acu', și masa și paharele cu *milk-shake* tremurau de-atâtea scuturături: zău că erau nebuni de legat, schimodie. Ce i-a zis Chispas când i-a dat praful? Chispas și Santiago se-aveau ca câinele cu pisica și, ori de câte ori puteau, Chispas îi trântea vreo porcărie lui schimodie sau schimodie îi juca vreun renghi lui Chispas de cum se prezenta ocazia: poate iar și-a bătut joc frate-tu de tine, schimodie. Ba nu, pistruiatule, Chispas venise acasă-n culmea fericirii, câștigase bănet nu glumă la Hipodrom și, lucru nemaipomenit, înainte de culcare intrase-n camera lui Santiago să-i dea sfaturi: e vremea să te zgâlțâi puțin, nu ți-e rușine să fii încă fecior deși ți-a mijit mustața?, și-i întinsese o țigară. Pe mine nu mă duci de nas, zise Chispas, zi drept, ai vreo gagică?, Santiago îl minți că da, și-atunci Chispas, preocupat: e timpul să-i faci felul, să te dezbari de feciorie, schimodie, zău așa.

— Nu te-am rugat eu de mii de ori să mă duci la bordel? - zise Santiago.

— Asta nu, poți s-o pățești urât acolo și bătrânul pe mine m-omoară - zise Chispas. Și-n plus, bărbații adevărați își câștigă dreptul la treaba asta prin propriile puteri, nu plătind. Faci pe

deșteptu-n toate celea, și plutești într-o dulce neștiință în privința femeilor, superistețule.

— Ba n-o fac pe deșteptul - zise Santiago Atac când sunt atacat. Hai, Chispas, du-mă la bordel.

— Atunci de ce te-mpotrivești la tot ce zice bătrânul? - zise Chispas. Îl scoți din minți răspunzându-i și-ntorcându-i pe dos toate argumentele.

— Îl contrazic numai când începe să mi-l laude pe Odría cu gașca lui de militari - zise Santiago Hai, Chispas.

— Și ce-ai tu cu militarii? - zise Chispas Ce mama dracului ți-a făcut ție Odría?

— Guvernează prin uzurpare și forța pumnului - zise Santiago Odría a-ntemnițat o groază de oameni.

— Ba numai pe apriști și pe comuniști - zise Chispas Și-ncă-a fost prea bun cu ei, eu unul i-aș fi-mpușcat pe toți. Țara era un adevărat haos pe vremea lui Bustamante, oamenii cumsecade nu-și puteau vedea de treabă.

— Înseamnă că tu nu ești un om cumsecade - zise Santiago. Fiindcă pe vremea lui Bustamante umblai lelea și făceai pe mardeiașul.

— Ți s-a făcut de cucuie, superistețule - zise Chispas.

— Eu am ideile mele și tu pe-ale tale - zise Santiago. Hai, du-mă la bordel.

— La bordel, nici nu-ncape vorbă - zise Chispas. Dar o să te-ajut să dai gata o femeiușcă.

— Și *yobimbina* se cumpără la farmacii? - zise Popeye.

— Aș, se dă pe sub mână - zise Santiago. E ceva interzis.

— Pui oleacă într-o Coca-cola sau într-un crenvurșt - zise Chispas, și-aștepți să-și facă efectul. Și când tipa-ncepe să devină mai agitată, mai nervoșică, atunci e de tine, numai să știi cum s-o iei.

— Ș-asta se poate da unei fete cam de ce vârstă, Chispas? - zise Santiago.

— Doar n-o s-o dai uneia de zece ani, căposule - râse Chispas. Dar uneia de vreo paișpe poți să-i dai, dar nu mult. Deși la vârsta asta nu-i cine știe ce de capul lor, tot poți petrece niște momente pe cinste.

— Chiar crezi? - zise Popeye. Și dacă nu ți-a dat decât un pic de sare sau de zahăr?

— Am gustat-o cu vârful limbii - zise Santiago. N-are nici un miros, e-un fel de pulbere puțin picantă.

Pe stradă sporise numărul celor ce-ncercau să se suie-n autobuzele înțesate sau omnibuzele rapide. Nu stăteau la coadă și formau o mică mulțime burzuluită ce-și agita brațele prin fața omnibuzelor cu capote albastre sau albe care treceau fără să oprească. Deodată, dintre trupuri apărură două mici siluete indentice, două ciufuri negre: gemenele Vallerriestra. Popeye dădu perdeaua la o parte și le făcu semne, dar ele nu-l văzură sau nu-l recunoscură. Călcau nerăbdătoare pe tocurile înalte, fețele lor proaspete și bronzate priveau mereu spre ceasul Băncii de Credite, s-or fi grăbind s-ajungă la vreun matineu din centru, schimodie. Ori de câte ori se-apropia un autobuz ele se-ndreptau spre el c-un aer hotărât, dar mereu erau date la o parte.

— Or fi singure - zise Popeye. Hai cu ele la matineu schimodie.

— Ești mort după Teté, da ori ba, flușturaticule? - zise Santiago.

— Numai după Teté mă topesc - zise Popeye. Sigur că dacă-n loc de matineu vrei să mergem la tine s-ascultăm discuri, eu de-abia aștept.

Santiago scutură din cap amărât: făcuse rost de ceva parale, vroia să i le ducă *cholei* Amalia, locuia prin partea locului, prin Surquillo. Popeye făcu ochii mari: Amaliei?, și-l pufni râsul, ce, vrei să-i dai un bacșiș fiindcă bătrânii tăi au dat-o afară? Nu un bacșiș, Santiago

rupse-n două paiul de supt, scosese cinci *libras* din pușculița-purceluș. Și Popeye se ciocăni c-un deget la tâmplă: drept la balamuc o să-ajungi, schimodie. Din vina mea au dat-o afară, zise Santiago, ce-i rău în asta că vrea să-i dea ceva bani? Doar nu te-i fi amorezat de *chola,* schimodie, cinci *libras* îs o groază de bani, așa că mai bine le invităm pe gemene la matineu. Dar chiar atunci gemenele izbutiră cu chiu cu vai să se urce într-un Morris verde, și Popeye hait, prea târziu, băiete. Santiago trăgea dintr-o țigară.

— Eu nu cred în ruptul capului că Chispas i-a dat *yobimbina* iubitei lui, a născocit asta ca s-o facă iar pe interesantul cu noi - zise Popeye Tu i-ai da *yobimbina* unei fete cumsecade?

— Iubitei mele, sigur că nu - zise Santiago. Da' unei tipe oarecare nu văd de ce nu i-aș da.

— Și ce-ai de gând? - șopti Popeye. O dai pân' la urmă cuiva sau mai bine-o arunci?

Întâi s-a gândit s-o arunce pistruiatule, și Santiago coborî vocea și se-aprinse la față, după aia s-a mai gândit, și se bâlbâi, apoi i-a venit o idee. Numai ca să vadă cum acționa pistruiatule, ei, ce părere-avea?

— Asta-i o tâmpenie cât toate zilele, cu cinci *libras* poți să faci o droaie de lucruri, tot ce-ți trece prin cap - zise Popeye. Dar te privește, îs banii tăi.

— Vino cu mine, pistruiatule - zise Santiago E-aici, la doi pași, în Surquillo.

— Dar după aia mergem la tine să pui discuri - zise Popeye. Și-o chemi pe Teté.

— Văd eu că nu ești decât un profitor ordinar, pistruiatule - zise Santiago.

— Și dacă află bătrânii tăi? - zise Popeye Sau Chispas?

— Bătrânii se cară la Ancón și vin de-abia luni - zise Santiago Chispas e plecat la ferma unui prieten. Avem terenul liber.

— Să nu i se facă rău, să nu leșine sau mai știu eu ce - zise Popeye.

— Nu, că-i dăm foarte puțin - zise Santiago. Nu-mi strica cheful, pistruiatule.

În ochii lui Popeye se aprinse o luminiță: îți amintești când am pândit-o pe Amalia la Ancón, schimodie? De pe terasa acoperișului se vedea în sala de baie a servitorilor, prin ochiul de geam se zgâiau două fețe lipite și nemișcate, iar jos o siluetă cam vagă, un costum negru de baie, măi că bine-i făcută *chola*, schimodie. Perechea de la masa de-alături se scoală-n picioare și Ambrosio i-o arată pe femeie: asta-i o curviștină, conașule, își face veacul la „Catedrala" în căutare de clienți. Văzură perechea ieșind spre Larco, dând colțul cu Shell. Stația era acum pustie, omnibuzele și autobuzele treceau aproape goale. Chemară chelnerul, făcură socoteala pe din două, și după ce știi că-i curviștină? Simplu, în afară de bar-restaurant, „Catedrala" e și casă de toleranță, conașule, în spatele bucătăriei e-o cămăruță pe care ți-o-nchiriază cu doi *soles* pe oră. O luară pe Larco, uitându-se după fetele ce ieșeau din magazine, după doamnele ce-mpingeau cărucioare cu copilași țipăcioși. În parc, Popeye cumpără „Ultima Oră" și citi cu glas tare bancurile, răsfoi prin ziarele sportive, și când treceau prin dreptul „Prăvălioarei Albe": salut Lalo! Pe aleea Ricardo Palma mototoliră ziarul și făcură câțiva pași împreună până ce Lalo se despărți de ei și rămase de unul singur la un cot de stradă, în Surquillo.

— N-ar mai lipsi decât ca Amalia să fie țâfnoasă și să mă trimită la toți dracii - zise Santiago.

— Ce tot îndrugi, cinci *libras* e bănet nu glumă - zise Popeye O să te primească regește.

Se găseau lângă cinematograful Miraflores, uitându-se spre piața plină de chioșcuri din lemn, rogojini sau tinichea, unde se vindeau flori, ceramică și fructe și pân' la ei ajungeau împușcături, galopuri,

urlete indiene, voci de copii: „Moartea în Arizona”. Se-opriră să privească afișele: e-un film cu cowboy, schimodie.

— Mă simt cam amețit - zise Santiago. N-am închis ochii toată noaptea, poate de-aia.

— Aiurea, te simți așa fiindcă ți-a pierit și bruma de curaj - zise Popeye Nu-mi vinde mie gogoși, n-o să faci nimic, vrei să mă duci cu prețul dar nu-ți merge, fraierule. Dacă tot te lași păgubaș, hai mai bine la cinema.

— Ba nu mi-a pierit curajul, gata, mi-a trecut - zise Santiago. Așteaptă, mă duc să văd dacă bătrânii s-au cărat.

Mașina nu era afară, s-au cărat. Intrară prin grădină, trecură pe lângă havuzul cu plăci de faianță: și dacă s-a culcat, schimodie? Nu-i nimic, or s-o trezească, pistruiatule. Santiago deschise ușa, se-auzi clic-ul întrerupătorului și întunericul se preschimbă-n tablouri, covoare, oglinzi, măsuțe cu scrumiere, lămpi cu picior. Popeye dădu să se așeze dar Santiago: nu, hai mai bine sus în camera mea. Un *patio,* un birou, o scară cu balustradă de fier. Santiago îl lăsă pe Popeye pe palier: tu intră și pune muzică, eu mă duc s-o chem. Stegulețe de la colegiu, un portret de-al lui Chispas, altul al lui Teté în rochia de la prima comuniune, drăguță-i gândi Popeye, un purceluș urecheat și cu rât lung pe comodă, pușculița adică: cât o avea-năuntru? Se-așeză pe pat, învârti butonul radioului de pe noptieră, un vals de Felipe Pinglo, pași, schimodia: s-a făcut, pistruiatule. O găsise trează, fii bună Amalia și adu-mi niște Coca-cola, și pufniră-n râs: șșșt, auzi-o, ea o fi? Da, uite-o în pragul ușii, mirată, privindu-i cu neîncredere. Se retrase puțin din ușă, purta o jachetă roșcată și-o bluză neîncheiată bine, nu zicea nimic. E și nu e Amalia, gândi Popeye, doar n-avea cum să mai fie aceeași Amalie cu șorț scrobit albastru, care se-nvârtea prin casa lui schimodie ținând în mâini tăvi sau pământufuri de pene contra prafului. Acum

avea părul zbârlit, bună ziua conașule, niște pantofi bărbătești în picioare și se vedea că-i speriată: bună, Amalia.

— Mama mi-a zis c-ai plecat de la noi - zise Santiago. Tare păcat. Ce ți-a venit?

Amalia se desprinse din pragul ușii, privi la Popeye, ce mai faci conașule?, care-i zâmbi prietenos de pe trotuar, și se-ntoarse spre Santiago: n-a plecat ea de bunăvoie, doamna Zoila a dat-o afară. De ce, doamnă?, și doamna Zoila: fiindcă așa vrea ea, strânge-ți catrafusele chiar acuș. Vorbea și-și netezea părul cu mâinile, aranjându-și puțin bluza. Santiago o asculta c-o mutră încurcată. Ea nu voia să plece de la ei, conașule, ea s-a rugat mult de doamna.

— Pune tăvița pe masă - zise Santiago. Rămâi, uite că tocmai ascultam muzică.

Amalia puse tăvița cu pahare și sticle cu Coca-cola înaintea portretului lui Chispas și rămase-n picioare lângă comodă, cu fața intrigată. Purta hainele albe și pantofii fără tocuri făcând parte din uniformă, dar nu și șorțul scrobit albastru, nici bonețica pe cap. De ce-a rămas acolo, înlemnită?, să vină, să se-așeze colea, e loc destul. Vai, da' cum o să se-așeze?, și slobozi un chicotit, doamnei nu-i place ca ea să intre-n camera conașilor, nu știa? Prostuțo, mama nu-i acasă, vocea lui Santiago se-ncordă deodată, nici el și nici Popeye n-o s-o spună, așează-te prostuțo. Amalia chicoti iar, așa zicea el acum, dar cu prima ocazie când s-o supăra de ceva avea s-o pârască și aoleu ce i-or auzi urechile de la doamna. Pe cuvânt că schimodie n-o să te spună, zise Popeye, nu te mai lăsa rugată, hai stai jos. Amalia se uită la Santiago, se uită la Popeye, se-așeză pe-un colțișor de pat și-avea fața serioasă. Santiago se ridică, se-ndreptă spre tăviță, vezi să nu te dai de gol tocmai acu, gândi Popeye și privi la Amalia: îi plăcea cum cântau ăia? Arătă spre radio: grozavi, nu? Da, îi plăcea, tare Inimos mai cântau. Ședea cu mâinile pe genunchi, se ținea foarte țeapănă, își închise ochii pe jumătate ca pentru a asculta

mai bine: erau Trubadurii Nordului, Amalia. Santiago turna Coca-cola în pahare și Popeye trăgea cu coada ochiului la el, neliniștit. Amalia știa să danseze? Și ce anume: valsuri, bolerouri, *huarachas*? Amalia zâmbi, redeveni serioasă apoi zâmbi din nou, nu, nu știa. Se sprijini ușor de capul patului, își încrucișă brațele. Mișcările ei aveau ceva forțat, de parcă-ar fi strâns-o hainele sau ar fi simțit pișcături în umeri; umbra ei nu se mișca pe parchet

— Ți-am adus astea ca să-ți cumperi ceva - zise Santiago.

— Mie? - Amalia privi bancnotele dar nu le luă. Dar doamna Zoila mi-a plătit pe toată luna, conașule.

— Nu ți-i trimite mama - zise Santiago. Sunt din partea mea.

— Mata vrei să-mi dai bani din economiile matale - avea pometii roșii, privea speriată la schimodie Vai, da' cum să-i primesc?

— Hai, nu fi proastă - insistă Santiago Ia-i, Amalia.

Îi dădu exemplu: își ridică paharul și bău. Acum cântau „Siboney", și Popeye deschisese fereastra: grădina, copăceii de pe stradă luminați de felinarul din colț, suprafața lucie a havuzului, marginile lui de faianță reflectând lumina, numa' să nu pățească ceva, schimodie. Bine, conașule, în sănătatea matale, și Amalia bău cu poftă, oftă și-și depărta de buze paharul pe jumătate gol: ce bună-a fost, rece, înviorătoare. Popeye se dădu mai aproape de pat.

— Dacă vrei, te-nvățăm noi să dansezi - zise Santiago Și când o să ai un iubit, o să poți merge cu el la dans fără să te faci de râs.

— Eu cred că are ea un iubit - zise Popeye Zi drept, Amalia, chiar ai?

— Uite la ea cum râde, pistruiatule - Santiago o strânse de braț. Bine-nțeles că are, hai că te-ai dat de gol, Amalia.

— Ai, știu eu că ai - Popeye se lăsă să cadă lângă ea și-o apucă de celălalt braț. Cum mai râzi, tâlhărițo.

Amalia râdea în hohote și scutura din brațe dar ei n-o slăbeau deloc, cum să aibă, conașule, da' de unde!, îi împingea cu coatele să-

i depărteze, Santiago o apucase pe după mijloc, Popeye își lăsă o mână pe genunchii ei și primi un ghiont de la Amalia: asta nu, conașule, să n-o atingă. Dar Popeye își continuă atacul: tâlhărițo, tâlhărițo. Mai mult ca sigur că știa și să danseze și i-a păcălit pe ei că nu, hai recunoaște: bine, conașule, îi primesc. Luă bancnotele care se îndoiră între degetele ei, asta ca să vadă conașul că nu se lasă rugată, și le băgă în buzunarul jachetei. Dar nu-i făcea plăcere să-i ia banii, acu n-o să mai aibă nici pentru matineul de duminică.

— Nu-ți fă tu griji din asta - zise Popeye De n-o avea, o să facem chetă toți băieții din cartier și-o să-l invităm.

— Ca niște prieteni buni, așa-i - și Amalia făcu ochii mari, parcă amintindu-și ceva Dar vă rog intrați, măcar o clipă. Și iertați sărăcia.

Nu Ie dădu răgaz să refuze, intră repede-n casă și ei o urmară. Pete mari de igrasie și dâre de negreală, câteva scaune, poze colorate, două paturi nestrânse. Nu puteau sta prea mult, Amalia, aveau o întâlnire. Ea încuviință din cap, ștergea cu un colț al fustei masa din mijlocul odăii, să stea numai o țâră. O scânteie răutăcioasă i se aprinse în ochi, puteau s-o aștepte un minut stând de vorbă?, că ea se repezea să cumpere ceva să-i trateze, vine imediat. Santiago și Popeye se priviră speriați, încântați, parcă-i altă persoană, schimodie, cum s-a schimbat!, ce vioaie e! Hohotele ei de râs răsunau în toată odaia, avea fața asudată și lacrimi în ochi, sforțările ei pentru a scăpa din mâinile lor comunicau patului o dârdâială scârțâitoare. Acum acompania și ea ritmul muzicii bătând din palme: da, da, știa. Cineva o dusese o dată la Agua Dulce și dansase într-un loc unde cânta o orchestră, cum s-a-nviorat!, gândi Popeye. Se sculă-n picioare, stinse radioul, dădu drumul la pick-up, se-ntoarse spre pat. Tare-ar vrea s-o vadă dansând, ce fericită ești tâlhărițo, hai vino să începem, dar Santiago se ridică: întâi să danseze cu el, pistruiatule. Pramatie, gândi Popeye, profiți că-i servitoarea ta, dar dacă apărea Teté?, și simți că i se-nmoaie

genunchii și-l păli o poftă nebună de-a se lăsa păgubaș și de-a pleca, pramatie. Amalia se ridicase și ea și dansa prin cameră, singură, lovindu-se de mobile, greoaie și stângace, fredonând din gât, învârtindu-se orbește, până când Santiago o prinse-n brațe. Popeye își lăsă capul pe pernă, întinse mâna și stinse veioza, întuneric, apoi strălucirea felinarului de pe stradă ilumină difuz cele două siluete. Popeye le vedea plutind în cerc, auzea vocea țipătoare a Amaliei și-și vârî mâna-n buzunar, vezi ca știa să danseze, conașule? Când se termină discul și Santiago se-ntoarse să șadă pe pat, Amalia rămase sprijinita de prichiciul ferestrei, cu spatele la ei, râzând: avea dreptate Chispas, uite la ea în ce hal s-a-nfierbântat, taci pramatie. Vorbea, cânta și râdea de parcă s-ar fi îmbătat criță, nici nu-i mai vedea, uite-o că-și dă ochii peste cap, pistruiatule, Santiago să nu fi exagerat doza, și dacă leșină? Lasă prostiile, îi șopti la ureche Popeye, ad-o-n pat. Vocea lui era hotărâtă, urgentă, e taman momentul, schimodie, ce zici? caldă-căldicică, și celălalt, cu vocea slăbită, lipicioasă: da, e tocmai bună, pistruiatule. Or s-o dezbrace, or s-o pipăie-n lege: or s-o aibă, schimodie. Cu jumate de trup aplecat afară pe geam, Amalia se clătina încet, șoptind ceva, și Popeye îi deslușea silueta desenându-se pe cerul întunecat: alt disc, alt disc. Santiago se ridică iar, un fundal de viori și vocea lui Leo Marini, catifea nu alta, gândi Popeye, și-l văzu pe Santiago îndreptându-se spre balcon. Cele două umbre se lipiră, bravo! el profită din plin și eu ca la teatru, las' că mi-o vei plăti tu cu vârf și îndesat, pramatie. Nici nu se mai mișcau acum, *chola* era supusă și părea aninată de schimodie, cred c-o pipăie-n voie, fir-ar dracu' al dracului, îl bești și i se păru c-aude glasul lui Santiago, așa-i că te simți cam obosită?, strangulat și bleg, nu vrei să te-ntinzi puțin?, ci ad-o odată, gândi. Veniseră lângă el, Amalia chiar că dansa ca o somnambulă, cu ochii-nchiși, mâinile lui schimodie urcau, coborau,

dispăreau pe spinarea ei și Popeye nu le mai deslușea fețele, acu el o pupă și eu ca la teatru, ce mama naibii, poftiți de beți conașilor.

— V-am adus și paie - zise Amalia. Așa obișnuiți să beți, nu?

— De ce te-ai deranjat - zise Santiago. Eram doar în trecere.

Le întinse paharele cu Coca-cola și paiele, își trase un scaun și se așeză în fața lor; se pieptănase, își aranjase o panglică-n păr, își încheiase jacheta și privea la ei cum beau. Ea nu se-atinse de pahar.

— Nu trebuia să-ți prăpădești banii pe asta, prostuțo - zise Popeye.

— Nu-s banii mei, sunt cei dăruiți de conașul Santiago - râse Amalia Măcar cu-atât să vă tratez și eu.

Ușa dinspre stradă rămase deschisă, afară începea să se înserereze și se-auzea din când în când și de departe uruitul vreunui tramvai. Trecea în sus și-n jos multă lume, voci, râsete, unele chipuri se opreau o clipă să se holbeze înăuntru.

— E ora când ies de la fabrici - zise Amalia. Păcat că laboratorul tatălui matale nu-i pe-aici prin preajmă, conașule. Ca s-ajung în bulevardul Argentina va trebui să iau întâi tramvaiul apoi un autobuz.

— O să lucrezi la laborator? - zise Santiago.

— Nu v-a zis tata? - zise Amalia. Păi da, de luni.

Ea tocmai părăsea casa, cu geamantan u-n mână, când s-a-ntâlnit cu *don* Fermín, vrei să te plasez la laborator?, și ea sigur că da, *don* Fermín, oriunde-ar fi, și-atunci el l-a chemat pe conașul Chispas și i-a zis dă-i tu un telefon lui Carrillo să-i dea de lucru: ce aere-și dă și ăla, gândi Popeye.

— Ah, ce bine - zise Santiago. La laborator o să te simți minunat.

Popeye scoase pachetul de Chesterfield, oferi o țigară lui Santiago, șovăi o clipă, oferi alta Amaliei dar ea nu fuma, conașule.

— Mai mult ca sigur că fumezi, dar ne tragi pe sfoară ca aseară - zise Popeye. Ne-ai zis că nu știi să dansezi și știai.

O văzu pălind, ba nu conașule, o auzi bâlbâindu-se, simți că Santiago se frământă-n scaun și gândi am făcut o gafă. Amalia lăsase capu-n jos.

— Ei, am glumit - zise, cu obrajii în flăcări. Ce te-ai rușinat așa, doar nu s-a-ntâmplat nimic, prostuțo.

Cholei îi reveniră culorile-n obraji și i se înăspri vocea: nici nu voia să-și aducă aminte, conașule. Ce rău se simțise, a doua zi încă i se mai învârteau toate prin cap și lucrurile îi jucau în mâini. Ridică privirea la ei, îi privi cu timiditate, cu invidie, cu admirație: ei nu păteau nimic când beau Coca-cola? Popeye se uită la Santiago, Santiago se uită la Popeye și amândoi se uitară la Amalia: vomitase toată noaptea, în viața ei n-o să mai pună gura pe Coca-cola. Și totuși băuse pân-atunci bere și nu pățise nimic, și limonada Pasteurină și tot nimic, și Pepsi-cola și tot nimic, Coca-cola aia n-o fi fost prea veche, nu s-o fi răsuflat conașule? Popeye își mușcă limba, scoase-o batistă și-și suflă nasul cu putere. Își astupase-o nară și simțea crampe-n stomac: gata, se terminase discul, acu or să vină, și-și trase repede mâna din buzunarul pantalonilor. Ei erau contopiți încă-n penumbră, of da' veniți odată, așezați-vă aici, și-o auzi pe-Amalia: uite că muzica s-a oprit, conașule. O voce păstoasă, de ce-a stins lumina conașul celălalt?, abia șoptită, dacă n-o aduci nici acum plec, împotrivindu-se fără putere, de parcă o-năbușea o somnolență de neînvins sau o mare plictiseală, că ea nu voia pe-ntuneric, așa nu-i plăcea. Erau o siluetă fără formă, o umbră-n plus printre toate umbrele camerei și s-ar fi părut că se joacă opintindu-se fără vlagă între veioză și comodă. Se ridică, se-apropie de ei clătinându-se, du-te-n grădină pistruiatule, și el asta s-o crezi tu, se lovi de ceva, îl duru glezna, nu voia să plece, ad-o-n pat odată, dă-mi pace conașule. Vocea Amaliei se-ntărâtă, ce-ți trece prin cap conașule, se-nfurie, și-acum Popeye o prinse de umeri, dați-mi drumul, s-o lase-n pace, dar el o târa, ce-ndrăzneală, vă faceți de cap, cu ochii-nchiși, cu

respirația grea, și căzu cu ei pe pat: s-a făcut, schimodie. Ea râse, nu mă gâdilați, dar brațele și picioarele-i continuau să lupte și Popeye rinji, cu inima bătându-i să-i spargă pieptul: tu pleacă, pistruiatule, n-auzi, lasă-mă pe mine. Ba nu plec nicăieri, auzi vorbă, cum să plece taman acu, și Santiago încerca să-l împingă pe Popeye și Popeye să-l împingă pe Santiago, cum o să plec, și domnea peste tot în umbră o-nvălmășeală de haine și de piei transpirate, o răsuceală nebună de picioare, mâini, brațe și fuste. O-nâbușă, conașule, nu putea să respire: cum mai râzi tâlhârițo. Plecați de-aici, să-i dea drumul, o voce strangulată, un gâfâit întrerupt și animalic, și deodată șșșt, îmbrânceli și țipete, și Santiago șșșt, și Popeye șșșt: ușa de la intrare, șșșt. Teté, gândi, și-și simți trupul ca dizolvându-i-se. Santiago dăduse fuga la geam și el nu putea nici să se miște: Teté, Teté.

— Acu chiar că plecăm, Amalia - Santiago se sculă, lăsă paharul pe masă. Mulțumim pentru tratație.

— Era de datoria mea, conașule - zise Amalia. Pentru c-ați venit pân' aici și nu cu mâinile goale.

— Mai vino pe la noi să ne faci o vizită - zise Santiago.

— Sigur, conașule - zise Amalia. Și salutați-o din partea mea pe conița Teté.

— Pleacă iute, ridică-te odată, ce-aștepți - zise Santiago Asta ne mai lipsea. Aranjează-ți bluza și piaptănă-te puțin, toanto.

Tocmai aprinsese lumina, își trecea degetele prin păr, Popeye își vâra cămașa-n pantaloni și privea îngrozit spre ea: ieși, ieși din cameră. Dar Amalia continua să zacă pe pat, se văzură nevoiți s-o ridice cu de-a sila, se clătina c-o expresie idioată, se agâța de noptieră. Repede, repede, Santiago netezea cuvertura pe pat și Popeye trase iute pick-upul din priză, ieși din cameră toanto! Nu se putea urni din loc, îi asculta cu ochii plini de neînțelegere și le scăpa din mâini și chiar atunci se deschise ușa și-i dădură drumul: bună,

mama. Popeye o văzu pe doamna Zoila și se căzni să zâmbească, era în pantaloni și c-un turban grenat, bună seara doamna, și ochii doamnei zâmbiră și priviră pe rând la Santiago și la Amalia, și zâmbetu-i scăzu tot mai mult până dispăru: salut, tata. Văzu, în spatele doamnei Zoila, fața plină, mustățile și favoriții cenușii, ochii vioi ai lui *don* Fermín, salut schimodie, maică-ti i-a trecut cheful să, salut Popeye, aici erai? *Don* Fermín intră-n odaie, o cămașă fără guler, o haină ușoară de vară, mocasini, și-i întinse mâna lui Popeye, iar el: ce mai faceți, domnule.

— Cum de nu te-ai culcat încă? - zise doamna Zoila către Amalia. E trecut de douăsprezece.

— Eram lihniți de foame și-am trezit-o să ne facă niște sandvișuri - zise Santiago. Nu era vorba să dormiți la Ancón?

— Maică-ta și-a adus aminte c-are mâine invitați la masă - zise *don* Fermín Uitucelile maică-ti, parcă n-o știi.

Cu coada ochiului, Popeye o văzu pe-Amalia cu tăvița-n mână, privea în jos și pășea destul de drept, tot e bine.

— Sor'ta a rămas la familia Vallarino - zise *don* Fermín. Și uite-așa, cu una cu alta, praful s-a ales din planul meu de-a mă odihni în *week-end*.

— S-a făcut douăsprezece, doamnă? - zise Popeye. Eu o șterg. Nu ne-am dat seama cât e ceasul, ziceam că-i vreo zece.

— Dar ce mai face senatorul? - zise *don* Fermín, De-un veac nu l-am mai văzut pe la Club.

Îi conduse până-n stradă, și-acolo Santiago îi dădu o pălmuță peste umăr și Popeye îi făcu semne de bun rămas: pa, Amalia. O luară spre linia tramvaiului. Intrară la „Triumful" să-și cumpere țigări; acolo forfotea deja de bețivani și de jucători de biliard.

— Cinci *libras* de-amoru' artei, asta zic și eu fraiereală - zise Popeye. Înseamnă că i-am făcut pân' la urmă un bine *cholei*, acu taică-tău i-a dat un post mai bun.

— Oricum ai lua-o, tot o porcărie i-am făcut - zise Santiago Nu-mi pare rău de cele cinci *libras.*

— Nu-i vorba de asta, dar tu parcă nu ești în toate mințile - zise Popeye. Ce i-am făcut? Acu că i-ai dat și cinci *libras,* lasă remușcările.

Urmând linia tramvaiului, coborâră spre Ricardo Palma și merseră fumând printre copacii aleii, între șiruri de automobile.

— Nu te-a pufnit râsul când a zis chestia cu Coca-cola? - râse Popeye. O crezi chiar atât de proastă sau se prefăcea? Nu știu cum m-am ținut, mă pișam pe mine de râs pe dinăuntru.

— Vreau să te-ntreb ceva - zice Santiago. Chiar am mutră de fraier?

— Vreau să-ți zic ceva - zise Popeye Nu crezi că s-a dus după Coca-cola numai așa, de parșivă ce e? De parcă-ar fi fost rândul ei acum, să vadă dacă mai repetăm figura de-aseară.

— Îți merge mintea cu sorcova, pistruiatule - zise Santiago.

— Vai ce-ntrebare - zice Ambrosio Sigur că nu conașule.

— Bine, bine, *chola*-i o sfântă și mie-mi umblă gărgăuni prin cap - zise Popeye. Atunci hai la tine-acasă să punem discuri.

— Pentru mine ai făcut-o? - zise *don* Fermín Pentru mine, negrule? Vai de tine, nenorocitule, nebunule.

— Mă jur că nu, conașule - râde Ambrosio Ce glumă-i asta? Matale vrei să-ți râzi de mine?

— Teté nu-i acasă - zise Santiago. S-a dus să-și ia vermutul de seara la niște prietene.

— Ascultă, nu mă fraieri, schimodie - se oțărî Popeye Mă minți dinadins, nu? Doar mi-ai promis, schimodie.

— Înseamnă că fraierii n-au neapărat mutră de fraieri, Ambrosio - zice Santiago.

III

Locotenentul nici măcar nu căscă de-a lungul întregului parcurs; sporovăi tot drumul despre revoluție, explicându-i sergentului care conducea jeepul c-acu' că Odría a preluat puterea vor intra la pârnaie toți apriștii, și fumând cu poftă niște țigări cu miros de *guano.* Ieșiseră din Lima de cum se crăpase de ziuă și nu opriră decât o singură dată, la Surco, să-și arate permisele de liberă trecere unei patrule ce controla vehiculele pe șosea. Intrară-n Chincha pe la șapte dimineața. Revoluția nici nu se observa aici: străzile erau înțesate de școlari, nu se vedeau trupe la colțuri. Locotenentul sări pe trotuar, intră în cafeneaua-restaurant „Patria mea", auzi la radio, pe-un fundal de marșuri militare, același comunicat pe care-l auzea de două zile 'ncoace. Rezemat cu coatele pe tejghea, ceru o cafea cu lapte și-un sandviș cu brânză topită. Pe bărbatul în maieu și cu fața acră care-l servi îl întreba dacă-l cunoștea pe Cayo Bermúdez, un mic negustor de prin partea locului. Vroia să-l, făcu omul ochii mari, aresteze? Era aprist Bermúdez ăsta? Nici pomeneală, nu se amesteca-n politică. Bravo lui, politica-i pentru derbedei nu pentru oameni de treabă, locotenentul îl căuta într-o chestiune personală. Degeaba-l căuta aici, în local nu intra niciodată. Locuia într-o căsuță galbenă, în spatele bisericii. Era singura de culoarea asta, alelalte din jur erau albe sau cenușii, ah mai era și una maronie. Locotenentul ciocăni la ușă și-așteptă și auzi pași și-o voce, cine-i acolo?

— E acasă domnul Bermúdez? zise locotenentul.

Ușa se deschise gemând și apăru o femeie: păi era o indiancă mofluză, cu fața negricioasă și plină de pete, *don*. Lumea din

Chincha zicea: ehei, ce bucățică, mândro-mândruțo, cine te-a văzut vreodată/ nu te uită viața toată. Dar asta la-nceput, *don*. Fiindcă, ce-i drept, fata era curățică, destul de-atrăgătoare. Și la puțin timp după-aceea, vai ce schimbare *don*! Părul îi era zbârlit, șalul de lână ce-i acoperea umerii părea să fie împletit din cârlți.

— Nu-i - privea chiorâș, cu niște ochi mici, bănuitori și răi - Ce doriți? îs nevastă-sa.

— Se-ntoarce curând? - locotenentul o privi pe femeie vădit surprins, neîncrezător. Pot să-l aștept?

Ea se desprinse din canatul ușii și-i făcu loc. Înăuntru, pe locotenent mai că-l luă cu amețeală printre mobilele greoaie, ghivecele fără flori, mașina de cusut și pereții plini de scursori sau găuri sau muște. Femeia deschise o fereastră, intră o dâră de soare. Totul era vechi, sordid, o mulțime de lucruri n-aveau ce căuta într-o cameră. Lăzi goale aruncate prin colțuri, teancuri de ziare. Femeia murmură îmi dați voie și se făcu nevăzută prin gura întunecoasă a unui gang. Locotenentul auzi de undeva fluieratul unui canar. Că dacă-i era chiar nevastă, *don*? Cum de nu, nevastă-n fața lui Dumnezeu, o istorie care a zguduit Chincha. Cum s-a-ntâmplat, *don*? Păi să vă zic, s-a-ntâmplat cu mulți ani în urmă, când familia Bermúdez și-a luat tălpășița din ferma clanului De la Fior. Familia, adică bătrânul zis Hoitarul, cuvioasa dona Cătălină și fiul, *don* Cayo, care pe-atunci mai mergea încă de-a bușilea. Hoitarul fusese vechilul moșiei, și când veni la Chincha lumea zicea că De la Fior precis l-a dat afară pentru matrapazlâcuri. În Chincha s-a făcut cămătar. Când cineva n-avea bani, se ducea la Hoitar, am nevoie de-atât, ce-mi lași în gaj?, inelul ăsta, ceasul ăsta, și dacă omul nu plătea, el se-alegea cu lucrușoarele, iar dobânzile cerute de Hoitar erau așa pipărate încât datornicii mureau înainte de-a putea plăti. De-aceea i se zicea Hoitarul, *don*: se hrănea cu cadavre. S-a umplut de bani foarte curând și pe deasupra a dat lovitura când guvernul

generalului Iienavides a-nceput să-i aresteze și să-i deporteze pe apriști; subprefectul Núñez dădea ordinul, căpitanul zis Zgârienoadă îl vira la răcoare pe aprist și-i prigonea familia, Hoitarul îi vindea la mezat lucrurile de prin casă și-apoi își împărțeau pleașca între ei. Și cu banii lui, Hoitarul a ajuns important, *don*, s-a ales chiar primar al Chinchei și să-l fi văzut cu gambetă-n Piața Mare, în timpul defilărilor cu-ocazia sărbătorii naționale. Și i s-au suit fumurile la cap. A-nceput să-l silească pe fi-su să poarte pantofi și să nu se mai înhăiteze cu metiși sau cu negri. Când era numa' de-o șchioapă jucau fotbal împreună, șterpeleau fructe de prin livezi, Ambrosio era primit în casă și Hoitarului nici că-i păsa. Când au câștigat însă căcălău de bani l-au dat afară, și pe *don* Cayo-l certau dacă-l mai prindeau cu el. Dacă i-a fost servitor? Nici pomeneală, *don*, prieten i-a fost, dar asta numai când erau uiltica. Negresa ținea pe-atunci o dugheană prin apropiere de locuința lui *don* Cayo, așa că el și Ambrosio petreceau de minune ținându-se de pozne. Mai apoi însă i-a despărțit Hoitarul, *don*, viața. Pe *don* Cayo l-au trimis la Colegiul José Pardo, iar pe Ambrosio și Perpetuo, negresa, rușinată de arestarea lui Trifulcio, i-a trimis la Mala, și, când s-au întors la Chincha, *don* Cayo era nedespărțit de unu' de la José Pardo numit el Serrano, adică munteanul. Ambrosio-l întâlnea pe stradă dar nu-i mai zicea tu, ci dumneata. Când aveau loc manifestări de-alea ălora de la José Pardo, *don* Cayo recita, își citea discursul, la defilări ducea stindardul. Copilul-minune al Chinchei, ziceau, viitoarea minte luminată a țării, și Hoitarului nu-i mai tăcea gura tot vorbind de fi-su, ăsta o s-ajungă departe, zicea. Și chiar c-a ajuns, nu, *don*?

— Credeți că mai întârzie? - locotenentul își storcoși țigara în scrumieră. Nu știți unde-i acum?

— M-am însurat mai demult - zice Santiago. Tu nu te-ai însurat?

— Uneori vine foarte târziu la masă - bombăni femeia Dacă doriți, ziceți-mi mie ce să-i transmit.

— Cum, și mata conașule, așa de tânăr? - zice Ambrosio.

— Trebuie să-l aștept - zise locotenentul Deie Domnul să nu-ntârzie prea mult.

Deci cum vă ziceam, *don*, era în ultimul an la colegiu, Hoitarul voia zor-nevoie să-l trimită la Lima unde să-nvețe și să devină vreun clănțău de avocat, ziceau toți că i se potrivește ca o mănușă. Ambrosio locuia pe-atunci în cătunul de la ieșirea din Chindia, *don*, cam în dreptul locului unde mai târziu s-a construit Grocio Prado. Și-acolo a văzut-o *don* Cayo prima oară, acolo și-a dat seama ce bucățică fainâ părea să fie, acolo s-a-ntrebat cine-o fi fetișcana. Dac-a vrut numai să se culce cu ea? Nu, *don*, asta-i culmea, a rămas cu ochii bleojdiți, înnebunit de-a binelea. Dar nu voia să se dea de gol, tot dădea târcoale pe-acolo, făcând pe niznaiul. Pusese cruce cărților, nu mai era bun de nimic, se tot zgâia la cătun, de se crucea Ambrosio și se-ntreba care l-o fi zăpăcit de cap?, care să fie? Când colo era Roșa, *don*, fata lăptăresei Túmula. O sfrijită fără nimic mai acătării, pe-atunci părea albă și nu indiancă. Unii plozi se nasc urâți și-apoi arată mai ca lumea, pe când Roșa taman pe dos, la-nceput era ceva de capul ei, iar apoi mai dihai ca o sperietoare. Era ceva de capul ei, vreau să zic nici prea grozavă dar nici de lepădat, una din alea cărora un alb le face favorul o dată și-apoi uită de ele, nici usturoi n-a mâncat nici gura nu-i miroase. Țâțișoare abia mijite, boiul tinerel și nimic altceva, dar așa murdară că nu se spăla nici când mergea la biserică. O vedeai prin Chincha mânând catârul cu bidoane, *don*, vânzând brânzoaice din casă-n casă. Fata Tumulei și băiatul Hoitarului, închipuiți-vă ce scandal, *don*. Hoitarul avea pe-atunci o fierărie și-un magazin, și zic oamenii că zicea: când mi s-o-ntoarce flăcăul de la Lima cu doctoratul luat o să meargă totul strună, o să știe el să pună negoțul ca pe roate. Dona Cătălină toată

ziulica la biserică, era mâna dreaptă-a părintelui, organiza tombole pentru săraci, Acțiunea Catolică. Și băiatul lor dându-i târcoale lăptăresei, cui să-i fi trecut prin cap așa ceva. Și totuși asta s-a-ntâmplat, *don*. L-o fi momit cu mersu-i, sau mai știu eu cu ce, naiba știe, unora le plac mai mult jigodiile de rând decât animalele de rasă, așa se zice. Poate-o fi gândit despre ea: să-i fac eu felul și-apoi o las, iar ea și-o fi dat seama că albului i se scurg ochii și ce și-o fi zis: îl las să-mi facă felu' și pun gheara pe el. Pin' la urmă așa s-a-ntâmplat și *don* Cayo a căzut în plasă, ei ce ziceți de asta? Locotenentul deschise brusc ochii, sări în picioare.

— Scuzați, am adormit - își trecu mâna peste față, tuși. Domnul Bermúdez?

Lângă femeia cea slută se-aținea acum un bărbat cu fața uscată și acidă, de peste patruzeci de ani, fără haină, c-o servietă sub braț. Marginea prea lată a pantalonilor îi acoperea pantofii. Un pantalon de marinar, apucă să gândească locotenentul, de paiață.

— La dispoziția dumneavoastră - zise bărbatul, c-un ton plictisit sau dezgustat. M-așteptați demult?

— Faceți-vă bagajele - zise locotenentul, plin de jovialitate. Vă răpesc și vă duc la Lima.

Dar omul nu se clinti. Fața nu-i zâmbi, ochii nu-i trădară nici surpriză, nici alarmă, nici bucurie. Îl observau cu-aceeași monotonie indiferentă ca și înainte.

— La Lima? - zise, rar, fără vreo licărire în pupile. Cine are nevoie de mine la Lima?

— Nimeni altul decât colonelul Espina - zise locotenentul, c-o voce triumfală. Ministrul de Interne, nici mai mult nici mai puțin.

Femeia căscă gura, Bermúdez nici nu clipi. Rămase inexpresiv, apoi o părere de zâmbet se căzni să-i izgonească plictisul somnolent de pe chip, pentru ca după-un moment ochii să-i vădească același dezinteres și-aceeași silă. Ăsta suferă cu maiul, gândi locotenentul,

e-un scârbit de viață, cu muierea pe care și-a luat-o nici nu-i de mirare. Bermúdez își aruncă servieta pe divan:

— Mda, chiar, am auzit eu ieri că Espina e unul din miniștrii Juntei - scoase un pachet de Încă, oferi o țigară scuturată locotenentului Și nu v-a zis el Serrano ce vrea de la mine?

— Nu, numai că ține să vă vadă negreșit - *el Serrano*? gândi locotenentul. Și că să v-aduc musai la Lima, chiar de-ar fi să vă pun pistolu-n piept.

Bermúdez se lăsă să cadă pe-un scaun, își săltă un picior peste celălalt, slobozi o gură de fum care-i începeșă fața, și când fumul se risipi locotenentul văzu că-i zâmbește, de parcă mi-ar face un hatâr, ghidi, de parcă și-ar râde de mine.

— Mi-e peste mină să plec azi din Chindia - zise, c-o indolență de neînvins. Știu eu o mică afacere la o fermă din preajmă, o pierd dacă nu mă duc.

— Când cineva e chemat la Ministerul de Interne nu mai încap scuze - zise locotenentul. Vă rog dați-vă seama, domnule Bermúdez.

— Două tractoare noi, asta-nseamnă un chilipir, scot un comision bunicel - le explica Bermúdez mușteloor sau găurilor sau scursorilor de pe pereți. Nu-mi arde mie de plimbări la Lima, nu-i momentul.

— Tractoare? - locotenentul schiță un gest de enervare. Vă rog, gândiți-vă puțin și hai să nu pierdem timpul.

Bermúdez mai trase din țigară, întredeschise ochii mici și reci și slobozi fumul fără nici o grabă.

— Când cineva e strâmtorat ca mine, nu-i rămâne altceva de făcut decât să se gândească la tractoare - zise, ca și când nu l-ar fi văzut, nu l-ar fi auzit. Dar ziceți-i lui *Serrano* că trec oricum să-l văd într-una din zile.

Locotenentul privea la el aiurit, amuzat, împietrit: dacă așa stau lucrurile va trebui să-și scoată pistolul și să i-l proptească-n piept, domnule Bermúdez, ce, vreți s-ajungem de pomină, de râsul lumii?

Dar *don* Cayo nimic, *don*, leșinat după fâșneață și tot apărea prin cătun de și-l arătau femeile cu degetul, Roșa, șușoteau între ele și-i râdeau lui în nas, Roșită, uite cine vine.

Fetei Tumulei nu-i mai ajungea nimeni cu prăjina la nas, *don*. Vă dați seama, să vină băiatul Hoitarului tocmai acolo ca s-o vadă, crăpa de fudulă. Dar nu ieșea să stea de vorbă cu el, nici gând, nu-l lua în seamă, făcea fițe, fugea la prietenele ei moartă de râs, cochetând. Lui nici că-i păsa că fata se poartă-așa, dimpotrivă, asta părea să-l ațâțe și mai rău. Mare pișicheră fata asta a Tumulei, *don*, las' că nici cu mă-sa nu mi-era rușine, oricine și-ar fi dat seama, numai el nu. Suporta orice, aștepta, se-ntorcea la cătun, tot o să-mi cadă mie chola-n brațe într-o bună zi, negrule, când colo el a fost cel care-a căzut, *don*. Nu vedeți că-și râde de dumneavoastră în loc să nu știe ce să facă de mulțumire că v-ați uitat la ea, *don* Cayo? Lăsați-o naibii, *don* Cayo. Dar el nimic, de parcă-ar fi mâncat chamico și s-ar fi-mbătat cu apă rece, tot timpul ținându-se scai de coada ei, încât a-nceput lumea să bârfească. Știți c-ați ajuns de râsul lumii, *don* Cayo? Dar lui ce să-i pese, făcea numa' după cheful lui, și cheful ăsta era s-o tăvălească mai devreme sau mai târziu pe fetiță, era clar. Foarte bine, și ce-i cu asta, orice alb se-aprinde după-o chola, îi face trebușoara și gata, cui ce-i pasă, nu, *don*? Când colo, *don* Cayo o urmărea de parcă chestia era serioasă, nu glumă, păi nu era asta o nebunie? Ba încă și mai lată era ailaltă, că Roșa își permitea luxul să nu-l bage-n seamă. De fapt se prefăcea că-și permite luxul, *don*.

— Am făcut plinul cu benzină, am anunțat Lima că sosim pe la trei jumate - zise locotenentul. Când doriți, domnule Bermúdez.

Bermúdez își schimbase cămașa și purta acum un costum gri. Ținea în mână o valijoară, o pălărie uzată, ochelari de soare.

— Asta-i tot ce luați? - zise locotenentul.

— Mai am patruzeci de cufere - mârâi Bermúdez, aproape fără să deschidă gura. Să plecăm odată, vreau să mă întorc la Chincha pân' la căderea nopții.

Femeia se uita la sergent, pe când acesta măsura din ochi nivelul uleiului din rezervorul jeepului. Își scosese șorțul, iar hainele strâmte îi scoteau în evidență pântecul prea umflat, șoldurile căzute. Vă rog să mă scuzați că, îi dădu mâna locotenentul, vi-l răpesc nițel pe soțul dumneavoastră, dar ea nici nu zâmbi. Bermúdez se-așezase pe scaunul din spate al jeepului și ea-l privea ca și când l-ar urî, gândi locotenentul, ori ca și când n-avea să-l mai vadă niciodată. Urcă în jeep, îl văzu pe Bermúdez făcându-i femeii un vag gest de despărțire, și plecară. Soarele ardea, străzile erau pustii, un abur grețos se ridica din pavaj, geamurile caselor scăpărau.

— De mult n-ați mai fost la Lima? - se căzni să fie amabil locotenentul.

— Merg de vreo două-trei ori pe an, pentru afaceri - zise lehămetisit, fără grație, firul de voce trândavă, mecanică, scârbită de lume Reprezint aici câteva firme agricole.

— N-am ajuns să ne luăm, dar am avut și eu nevastă - zice Ambrosio.

— Și cum de nu vă merg afacerile? - zise locotenentul. Nu se scaldă-n bani fermierii de pe-aici? Mult bumbac, nu?

— Ai avut? - zice Santiago. Te-ai certat cu ea?

— Pe vremuri mergea bine - zise Bermúdez; dacă ăsta nu-i omul cel mai antipatic din Peru, e numai fiindcă mai trăiește colonelul Espina, gândi locotenentul, dar după ăla cine dacă nu ăsta. Dar odată cu controlul cursurilor, producătorii de bumbac nu mai câștigă ca-nainte, și-acum te dai de ceasul morții până s-apuci să le vinzi o lampă.

— Mi-a murit la Pucallpa, conașule - zice Ambrosio. Am rămas cu fetița.

— Bun, de-aceea am făcut revoluția - zise locotenentul, înviorat. Gata cu haosul. Acum, cu Armata la putere, toată lumea la treabă. O să vedeți că Odría o să facă ordine peste tot.

— Chiar? - căscă Bermúdez. Aici se schimbă persoanele, domnule locotenent, niciodată starea de lucruri.

— Nu citiți ziarele, n-ascultați radioul? - întări locotenentul, zâmbitor Am și-nceput curățenia. Apriști, borfași, comuniști, toți la răcoare. N-o să rămână nici un coțcar liber pe stradă.

— Și cum de-ai ajuns la Pucallpa? - zice Santiago.

— Or s-apară alții - zise aspru Bermúdez. Ca să cureți Peml de coțcari nu-i altă cale decât s-arunci câteva bombițe și să-l ștergi de pe fața pământului.

— Păi, vrând să muncesc, conașule - zice Ambrosio. Mai bine zis, căutând de lucru.

— Vorbiți serios sau glumiți? - zise locotenentul.

— Bătrânul meu știa că ești acolo? - zice Santiago.

— Nu-mi place să glumesc - zise Bermúdez. Întotdeauna vorbesc serios.

Jeepul străbătea o vale, aerul mirosea a scoici, și-n depărtare se zăreau movile pământii, întinderi de nisip. Sergentul conducea mușcând alene dintr-o țigară, locotenentul își înfundase chipiul până peste urechi: fă-te încoa' să bem o bere, negrule. Au discutat ca-ntre vechi prieteni, *don*, are nevoie de mine gândise Ambrosio, și într-adevăr era vorba de Roșa. Făcuse rost de-o camionetă, de-o căsuță retrasă, și-l convinsese pe prietenul lui, pe Serrano. Și vroia să-i dea și Ambrosio o mână de-ajutor, dacă ieșea cu tărăboi. Păi ce tărăboi să iasă? Ce, avea fata tată, frați? Nu, n-o avea decât pe Túmula, vacs. El, încântat să-l ajute, numai că. Nu, nu se temea de Túmula, *don* Cayo, nici de oamenii de la fermă, dar tatăl matale, *don* Cayo? Fiindcă dac-afla Hoitarul, lui *don* Cayo n-avea să-i tragă decât o mamă de bătaie, pe când lui ce-o să-i facă? N-avea cum să afle,

negrule, că pleca la Lima pentru trei zile și când avea să se-ntoarcă, Roșa era deja-napoi la fermă, te-ai prins? Ambrosio s-a lăsat dus de nas, *don*, l-a ajutat dar s-a păcălit amarnic. Fiindcă una era să răpești fata pentr-o noapte, să-i faci felu' și să-i dai drumul, și alta, nu *don*?, să te-nsori cu ea. Banditul de *don* Cayo i-a păcălit pe amândoi, pe el și pe Serrano, *don*. Pe toți, numa' pe Roșa nu, numa' pe Túmula nu. În Chindia lumea zicea: singura care-a câștigat ceva a fost fata lăptăresei, de la vânzătoare cu cotiga pe stradă a ajuns doamnă și nora Hoitarului. Toți ceilalți au pierdut: *don* Cayo, părinții lui, ba până și Túmula, c-a rămas fără fată. Adică tot Rosa a fost cea mai șmecheră. Și cine-ar fi zis, *don*, cine-ar fi crezut, era acolo o nimica toată, un boț cu ochi, și când colo ea s-a ales cu chilipirul. Că ce trebuia să facă Ambrosio, *don*? Păi trebuia să ñe-n piață la ora nouă, și s-a dus și-a așteptat și l-au luat, au dat târcoale și când toată lumea s-a culcat ei au parcat camioneta lingă casa lui *don* Mauro Cruz, surdul. *Don* Cayo îi dăduse fetei întâlnire la ora zece. Sigur c-a venit, cum să nu vină. A apărut, *don* Cayo i-a ieșit în întâmpinare pe când ei au rămas în camionetă. Ori i-o fi zis el ceva, ori o fi mirosit ea ceva, fapt e că deodată fata Túmulei a rupt-o la fugă și *don* Cayo a strigat prinde-o. Așa că Ambrosio a fugit, a prins-o și a aburcat-o pe-un umăr și a adus-o și a băgat-o-n camionetă. Atunci ar fi trebuit să-și dea seama ce zace-n Rosa, *don*, atunci trebuia să fi ghicit că-i pe cale să-i prostească pe toți. Nici un țipăt, nici o văicăreală, numai zbuciumări, zgârieturi, pumnișori. Cel mai simplu era să țipe, lumea ar fi dat năvală afară și s-ar fi năpustit la ei juma de fermă, nu? Când colo ea voia să fie răpită, se-aștepta s-o răpească, o vulpe și mai multe nu, așa-i *don*? Da' de unde, nu era deloc moartă de frică, nu-și pierduse glăsciorul, nici gând. Că doar a dat în el și l-a zgâriat când a dus-o-n spate, iar în camionetă se făcea că plânge acoperindu-și fața cu mâinile, dar Ambrosio n-o simțea deloc plângând. El Serrano a accelerat brusc și camioneta a țâșnit pe drumeag. Ajunseră la

căsuță și *don* Cayo a coborât, iar Rosa, fără a mai fi nevoie s-o ia ei pe sus, singură a intrat în casă, de bunăvoie, vedeți, *don*? Ambrosio s-a dus la culcare gândind ce mutră-o să facă a doua zi Rosa, și dac-o să-i zică ceva Túmulei și dacă Túmula o să-i zică negresei și dacă negresa o să-l snopească-n bătaie. Nimănui nu-i trecea prin cap ce-avea să se-ntâmple, *don*. Fiindcă Rosa nu s-a-ntors a doua zi, nici *don* Cayo n-a mai apărut, nici a doua zi nici a treia. La fermă Túmula plângea de se-omora și la Chincha doña Catalina înota-n lacrimi, mi' Ambrosio nu mai știa pe unde să se-ascundă. După trei zile s a-ntors Hoitarul și a dat alarma la poliție, dar și Túmula anunțase poliția dinainte. Vă puteți închipui ce de clevetiri, ce de bârfe, *don*. Dacă Serrano și Ambrosio se zăreau pe stradă, nu-și vorbeau, se-ocoleau de departe, precis că și ăluia i se-nfundase. Au apărut abia dup-o săptămână, *don*. Nu-l silise nimeni, nu-i pusese pistolu-n piept zicându-i ori la altar ori în pământul rece. Căutase un preot din proprie inițiativă. Zic oamenii că i-au văzut coborând dintr-un autobuz în Piața Mare, că el o ducea pe Roșa i le brat, că i-au văzut intrând în casa Hoitarului de parcă s-ar fi-ntors de la plimbărică. Precis că i s-au ivit înainte, amândoi alături, Închipuiți-vă, că *don* Cayo a scos certificatul și i-a zis ne-am căsătorit, vă puteți da seama ce mutră-o fi făcut Hoitarul, *don*, când s-a trezit cu năpasta?

— Aici v-ați găsit să vânați coțcari, domnule locotenent? - c-un zâmbet scremut, Bermúdez arăta spre Parcul Universitar. Ce se întâmplă la San Marcos?

Cordoane de militari închideau cele patru colțuri ale Parcului Universitar și se vedeau patrule de soldați cu căști, trupe de asalt și polițiști călări. Jos Dictatura, ziceau niște lozinci imense aliniate de zidurile Universității San Marcos, Numai Aprismul va salva Perul. Poarta principală era zăvorâtă și steaguri îndoliate lluturau la balcoane, pe când de pe-acoperișuri niște capete mici supravegheau

mișcările soldaților și-ale gărzii. Zidurile incintei universitare lăsau să se filtreze o rumoare ce creștea printre ropote de aplauze.

— Câțiva apriști s-au închis înăuntru încă de pe 27 octombrie. locotenentul făcea semne spre ofițerul ce comanda cordonul de pe bulevardul Abancay. Căpoșii nu vor să se dea bătuți.

— De ce nu trageți în ei? - zise Bermúdez. Așa a-nceput Armata să facă curățenie?

Un sublocotenent de poliție se apropie de jeep, salută, examină permisul întins de locotenent.

— Cum stau turbulenții? - zise locotenentul, arătând spre San Marcos Care-i situația?

— Tot așa, fac zarvă înăuntru - zise sublocotenentul Din când în când aruncă pietricele. Puteți trece, domnule locotenent.

Gărzile dădură la o parte barierele și jeepul străbătu Parcul Universitar. Pe steagurile îndoliate se vedeau niște banderole albe, Purtăm Doliu după Libertate, cu niște tibii și cranii desenate cu vopsea neagră.

— Eu aș trage liniștit în ei, dar colonelul Espina vrea să-i răzbească prin înfometare - zise locotenentul.

— Cum merg treburile prin provincii? - zise Bermúdez. În Nord cred c-aveți de furcă. Acolo apriștii sunt puternici.

— Totul e liniștit, zvonul că APRA ar controla Perul nu-i decât o mare gogomănie - zise locotenentul. Ați văzut doar, șefii partidului au fugit să ceară azil la ambasade. Nu s-a mai văzut revoluție atât de pașnică, domnule Bermúdez. Și chestia asta cu San Marcos s-ar rezolva în doi timpi și trei mișcări dacă autoritățile ne-ar lăsa mână liberă.

Nu era nici o desfășurare militară pe străzile din centru. Abia în Piața Italia apărură din nou soldați cu căști pe cap. Bermúdez coborî din jeep, se-ntinse, făcu câțiva pași, îl așteptă pe locotenent privind roată-n jur, abulic.

— Ați intrat vreodată la minister? - îl întrebă locotenentul Clădirea-i veche, dar birourile sunt foarte elegante. Cel al colonelului are tablouri, ce mai, de toate.

Intrară, și nu trecuseră două minute când ușa s-a dat de perete de parc-ar fi avut loc un cutremur înăuntru, și *don* Cayo și Roșa s-au repezit afară ca bezmeticii, cu Hoitarul după ei, tuna și fulgera și se năpustea ca un taur, iar oamenii zic că de mult nu s-a mai văzut așa ceva, *don*. Mânia lui nu era-ndreptată împotriva fiicei Tumulei, se pare că nu în ea dădea, ci numai în fi-su. Îl prăvălea c-o izbitură de pumn, îl ridica de jos c-un șut, și tot așa până-n Piața Mare. Aici l-au ținut oamenii, că altfel făcea moarte de om. Nu se-mpăca deloc cu gândul că băiatul s-a-nsurat așa, mucos fiind, și mai ales cu cine! Și nici nu s-a-mpăcat vreodată după aceea, nici nu l-a mai văzut în ochi pe *don* Cayo, nici nu l-a ajutat cu ceva. *Don* Cayo s-a văzut nevoit să-nceapă să-și câștige singur traiul, și pentru el și pentru Roșa. Nici măcar colegiul nu și l-a terminat cel despre care Hoitarul zicea c-o să fie o minte luminată. Dacă-n loc de preot i-ar fi cununat vreun primar, Hoitarul ar fi aranjat chestiunea cât ai bate din palme, dar așa cum să-ți aranjezi treburile cu Dumnezeu, *don*? Unde mai pui că dona Cătălină era atât de cucernică. S-or fi interesat ei, preotul le-o fi zis nu-i nimic de făcut, religia-i religie, și până când moartea îi va despărți. Așa că Hoitarului nu i-a rămas altceva de tăcut decât să se dea cu capul de toți pereții. Se zice că i-ar fi tras ii chelfăneală preotului care i-a cununat, încât după-aceea nu mai voiau să-l împărtășească și, drept penitență, l-au pus să plătească una din turlele noii biserici din Chindia. Adică până și religia s-a ales cu ceva din toată tărășenia aia, *don*. Cât despre tânăra pereche, Hoitarul n-a mai văzut-o niciodată. Se pare că doar în clipa morții ar fi întrebat am nepoți? Poate că dacă-ar fi avut l-ar fi iertat pe *don* Cayo, dar Roșa nu numai că devenise-o sperietoare, *don*, culmea-i că nici n-a rămas grea vreodată. Nu se umplea. Mai zice lumea că

pentru ca fi-su să nu se-aleagă cu nimic, Hoitarul a-nceput s-arunce cu banii pe fereastră ținându-se când de petreceri când de opere de caritate și că dacă moartea nu l-ar fi secerat de senin s-ar fi ales praful până și de căsuța ce-o avea în spatele bisericii. Dar n-a mai avut timp, *don*. Că de ce-a rămas apoi atâția ani cu sluta de indiancă? Vedeți, tocma' asta-i zicea toată lumea Hoitarului: lăsați c-o să-i treacă rătăcirea, și-o s o trimeată-napoi de-a azvârlita plocon Tumulei și-o să vă recăpătați fiul. Dar nu s-a-ntâmplat așa, cine știe de ce. Nu, nu-mi vine a crede că din cauza religiei, fiindcă *don* Cayo nu mergea la biserica. Ca să-l facă pe taică-su să turbeze, *don*? Fiindcă-l ura pe Hoitar, ziceți? Ca să-i zădărnicească toate planurile și să se-aleagă praful de toate speranțele ce și le pusese-n el? Adică să te cobori chiar așa pân' la ultima treaptă numai ca să-ți vezi tatăl pierind de inimă rea? Chiar credeți că de-aia, *don?* Parcă nu-mi vine-a crede: cum adică, să-l faci pe taică-tu să sufere câinește, cu riscul să te nenorocești singur? Adevăru-i că nu știu, *don,* așa o fi dacă ziceți dumneavoastră. Dar de ce v-ați aprins așa, *don,* că doar nu făceam decât să conversăm în voie. Vă simțiți rău? A, dumneavoastră nici nu vorbiți despre Hoitar și *don* Cayo, ci despre dumneavoastră și conașul Santiago, nu, *don?* Bun, bun, am înțeles *don,* știu c-acu nici nu mai vorbiți cu mine. Gata, n-am zis nimic, uite că tac, nu vă-nfuriați așa, *don.*

— Cum e Pucallpa? - zice Santiago.

— O biată așezare nenorocită - zice Ambrosio. N-ați fost pe-acolo, conașule?

— Toată viața am visat să călătoresc și n-am ajuns decât o singură dată dincolo de kilometrul optzeci - zice Santiago. Tu măcar știu c-ai călătorit

— Spre ghinionul meu - zice Ambrosio. Pucallpa nu mi-a adus decât nenorociri.

— Deci ți-a mers prost - zise colonelul Espina. Mai prost decât tuturor celorlalți din promoția noastră. N-ai un șfanț și-ai rămas îngropat în provincie.

— N-am avut răgaz să calc pe urmele promoției noastre - zise Bermúdez, calm, privindu-l pe Espina fără aroganță, fără modestie. Însă e clar că ție ți-a mers mai bine decât tuturor celorlalți la un loc.

— Cel mai bun elev, cel mai inteligent, cel mai băftos - psalmodie Espina. Bermúdez va ajunge președinte și Espina îi va fi ministru, zicea colegul Tordo. Ți-amintești?

— Pe tine chiar de pe-atunci te bătea gândul să ajungi ministru, fără glumă - zise Bermúdez, c-un chicotit acru Poftim, ai ajuns. Ești mulțumit, nu?

— Nici n-am cerut locul ăsta, nici nu l-am căutat - colonelul Espina își desfăcu brațele c-un aer resemnat. Mi-a fost impus și l-am primit ca pe-o datorie.

— La Chincha se zicea despre tine c-ai fi un militar cu simpatii apriste, c-ai participat la un cocteil dat de însuși Haya de la Torre - continuă să zâmbească Bermúdez fără convingere. Și-acum iată-te vânându-i pe apriști ca pe potârnichi. Așa cel puțin mi-a zis ofițerașul pe care mi l-ai trimis. Și apropo, cred c-a ram sosit momentul să-mi zici ce ți-a cășunat să mă chemi cu-atâtea onoruri.

Ușa biroului se deschise, intră un bărbat cu chip bănuitor făcând temenele cu niște hârtii în mână, e voie domnule Ministru? ilar colonelul: mai târziu doctore Alcibíades, îl opri c-un gest, să nu-i tulbure nimeni. Omul făcu altă plecăciune, preabine domnule Ministru, și ieși. E licențiat, doctor, făcu Espina cu ochiul.

— Domnule Ministru! - își drese vocea Bermúdez, fără pică, privind letargic în jur. Parcă nu-mi vine-a crede. Nici că mă aflu așezat aici. Nici că mergem amândoi pe cincizeci de ani.

Colonelul Espina îi zâmbea afectuos, pierduse mult păr dar șuvițele rămase n-aveau nici urmă de cărunțeală, iar fața-i arămie își

păstrase aerul robust și înfloritor; își plimba tacticos ochii pe chipul tăbăcit și indolent al lui Bermúdez, pe trupul îmbătrânit înainte de vreme și ascetic, cocârjat în vastul fotoliu de catifea vișinie.

— Te-ai ratat din cauza căsătoriei ăleia absurde - zise, c-o voce dulceagă și paternă. A fost marea greșeală-a vieții tale, Cayo. Eu ți-am atras atenția, cred că-ți amintești.

— Ai răscolit provincia după mine numai ca să-mi vorbești de căsătoria mea? - zise fără mânie, fără pornire, mediocra voce dintotdeauna. Un cuvânt dacă mai zici și plec.

— Tot același ai rămas, nu suporți nici o împunsătură - râse Espina. Și Roșa ce mai face? Știu că n-ai avut copii.

— Dacă n-ai nimic împotrivă, zi-mi odată ce ai de zis - zise Bermúdez; o umbră de oboseală îi începoșă ochii, gura îi era strâmbată de nerăbdare. Acoperișuri, cornișe, terase, stâlpi se profilau pe fundalul norilor obezi, pe fereastră, în spatele lui Espina.

— Deși ne-am văzut atât de rar, tot cel mai bun prieten al meu ai rămas - aproape că se întrista colonelul De mic țineam la tine, Cayo. Mai mult decât tu la mine, aproape că te invidiam.

Bermúdez îl scruta pe colonel, imperturbabil. Țigara dintre degete arsese toată, scrumul cădea pe covor, rotocoalele de fum i se zdrobeau de față ca niște valuri de stâncile cenușii.

— Când am mai fost ministru pe vremea lui Bustamante toată promoția m-a căutat, numai tu nu - zise Espina. De ce? Doar te găseai într-o situație jalnică și copilărisem împreună ca niște frați. Te-aș fi putut ajuta.

— Au venit ca jigodiile, să-ți lingă mâinile, să-ți cerșească recomandații și să-ți propună afaceri? - zise Bermúdez. Și fiindcă eu n-am venit, ți-oi fi zis ori s-a-mbogățit și n-are nevoie de mine, ori o fi murit.

— Știam că trăiești, dar ca vai de lume, pe muchea mizeriei - zise Espina. Nu mă întrerupe, lasă-mă să vorbesc.

— Ce să-ți fac dacă tot încet la minte ai rămas - zise Bermúdez. Trebuie să-ți smulg cuvintele cu cleștele, ca pe vremuri la José Pardo.

— Aș vrea să-ți fiu de folos - murmură Espina. Zi-mi ce-aș putea face pentru tine.

— Să-mi dai o mașină să mă întorc la Chincha - coborî vocea și Bermúdez. Jeepul sau un bilet de autobuz, nu contează. Plimbărica asta la Lima mă poate face să pierd un mic comision interesant.

— Na, că te-ai împăcat cu soarta, nu-ți mai pasă dacă o să putrezești în fundul provinciei, sărac lipit - zise Espina. Nu mai ești ambițios, Cayo.

— Poate, dar am rămas tot mândru - zise Bermúdez, sec. Nu-mi place să primesc hatâruri. Asta-i tot ce voiai să-mi zici?

Colonelul îl observa în continuare, de parcă l-ar fi cântărit sau s-ar fi străduit să-i ghicească gândurile, și zâmbetul cordial ce-i fluturase pân-atunci pe buze dispăru cu desăvârșire. Își împreuna mâinile cu unghii lustruite, împinse capul înainte:

— Să zicem lucrurilor pe nume, Cayo? - zise, c-o subită energie.

— E cazul - Bermúdez strivi mucul în scrumieră Mă obosiseși cu atâtea declarații de dragoste.

— Odría are nevoie de oameni de-ncredere - colonelul își sublinia cu tărie silabele, de parcă toată siguranța și dezinvoltura de până atunci s-ar fi văzut deodată amenințate. Aici toți sunt de partea noastră și nimeni nu-i cu noi. Agenția „Presa" și Societatea Agricolă nu vor decât să suprimăm controlul cursurilor și să protejăm libertatea comerțului.

— Și fiindcă tot o să le faceți pe plac, nu văd unde-i problema - zise Bermúdez. Nu?

— Ziarul „Comerțul" îl numește pe Odría salvatorul Patriei numai din ură față de APRA- zise colonelul Espina. Ăștia nu vor decât să-i înfundăm pe apriști cât mai în umbră.

— Dorință realizată - zise Bermúdez. Nici aici nu-i problema, nu?

— Cât despre Internațional, Cerro și celelalte companii, ele vor doar un guvern puternic care să țină sindicatele cu botul pe labe - continuă Espina, fără să-l asculte. Fiecare trage spuza pe turta lui, clar?

— Exportatorii, antiapriștii, yankeii gringos și pe deasupra și Armata - zise Bermúdez Gologanii și puterea. Nu văd de ce s ar plânge Odría. Mai mult nu poate avea.

— Președintele știe foarte bine ce-i în capul acestor pui de lele - zise colonelul Espina Azi sunt de partea ta, mâine-ti înfig pumnalu-n spate.

— Cum i l-ați înfipt voi lui Bustamante - zâmbi Bermúdez, dar colonelul rămase grav. Bun, atâta timp cât au un os de ros vor sprijini regimul. După care se vor înțelege c-un alt general și vă vor mătura pe voi. N-a fost mereu așa în Peru?

— De data asta nu vrem să fie așa - zise colonelul Espina. Noi o să ne păzim mai bine spatele.

— N-am nimic împotriva - zise Bermúdez, înăbușindu-și un căscat Dar ce-am eu cu toată daravera asta.

— I-am vorbit Președintelui de tine - colonelul Espina scrută un moment efectul cuvintelor sale, dar Bermúdez nu schimbase câtuși de puțin fețe-fețe; cu cotul înfundat în brațul fotoliului, cu falca sprijinită în palma deschisă, asculta nemișcat Tocmai vânturam amândoi nume pentru Direcția Internelor și al tău mi-a venit pe limbă și l-am pomenit. Am făcut o prostie?

Tăcu, făcu un gest de nemulțumire sau de oboseală sau de neîncredere sau de mâhnire, strâmbă din buze și-și miji ochii. Rămase câteva clipe c-o expresie absentă, apoi căută fața lui Bermúdez: iat-o, identică, absolut liniștită, în așteptare.

— O funcție obscură, dar importantă pentru siguranța regimului - adăugă colonelul. Am făcut o prostie? Aici ai nevoie de cineva care

să-ți fie ca un alter ego, m-au avertizat, ca mâna ta dreaptă. Și numele tău mi-a venit pe limbă și l-am pomenit. Fără să mă fi gândit dinainte. Reflex. Vezi, ți-am vorbit deschis. Am făcut o prostie?

Bermúdez scosese altă țigară, o aprinsese. Trase din ea contractându-și puțin gura, își mușcă ușor buza de jos. Privi scrumul, fumul slobozit, fereastra, murdăria de pe acoperișurile Limei.

— Știu bine că, dacă vrei, tu ești omul meu - zise colonelul Espina.

— Văd că tot mai ai încredere-n vechiul tău coleg de liceu - zise, în sfârșit, Bermúdez, așa de încet încât colonelul întinse gâtul. Faptul c-ai ales un provincial frustrat și fără experiență ca să-ți fie mâna dreaptă e-o adevărată cinste, Serrano.

— Lasă ironiile - Espina lovi încet în birou Zi-mi dacă primești ori ba.

— Un lucru ca ăsta nu se hotărăște cât ai clipi - zise Bermúdez. Dă-mi răgaz câteva zile ca să-l întorc pe toate fețele.

— Nu-ți dau nici măcar o jumătate de oră, o să-mi dai răspunsul pe loc - zise Espina Președintele m-așteaptă la șase, la Palat. Dacă primești, vii cu mine să te prezint. De nu, poți să te-ntorci la Chincha.

— Îndatoririle de Director la Interne mi le închipui - zise Bermúdez. În schimb, nu-mi pot închipui salariul.

— Un salariu de bază și cheltuieli de reprezentare - zise colonelul Espina. Vreo cinci sau șase mii de *soles*, bănuiesc. Știu că nu-i mult.

— E destul pentru un trai modest - abia zâmbi Bermúdez. Și cum eu sunt un om modest, o să-mi ajungă.

— Atunci să nu mai discutăm - zise colonelul Espina. Dar tot nu mi-ai răspuns. Am făcut o prostie?

— La asta numai timpul poate răspunde, Serrano - surâse din nou Bermúdez, tot într-un peș.

Dacă *el Serrano* nu l-a recunoscut apoi niciodată pe Ambrosio? Greu de zis, *don*. Când Ambrosio a fost șoferul lui *don* Cayo, i s-a suit în mașină de nenumărate ori, *don*, de mii de ori l-a dus acasă. Poate l-o fi recunoscut, dar fapt e că niciodată nu i-a dat de înțeles. Și cum el era ditamai Ministrul pe-atunci, probabil că se rușina să fi fost cunoscutul lui Ambrosio de pe vremea când era un nimeni, probabil nu-i făcea nici o plăcere că Ambrosio știa despre el c-a fost amestecat în răpirea fiicei Tumulei. L-o fi șters din memorie, pentru ca fața aia neagră să nu-i trezească amintiri neplăcute, *don*. De câte ori s-au întâlnit, l-a tratat pe Ambrosio ca pe-un șofer oarecare văzut întâia oară. Bună ziua, bună seara, asta a fost cu Serrano. Acu' să vă mai zic ceva, *don*. E-adevărat că Roșa s-a schimbat într-o indiancă hâdă și s-a umplut de negi, dar în fond istoria ei stârnea mai degrabă milă, nu, *don*? La urma urmei era nevasta lui, așa-i? Și a lăsat-o la Chincha și ea nu s-a putut bucura de absolut nimic când *don* Cayo a devenit peste noapte mare ștab. Mă-ntrebați ce s-a ales de ea în toți anii aceia? Când *don* Cayo a plecat la Lima ea a rămas în căsuța galbenă, și o fi și-acu tot acolo, stafidindu-se. Dar pe ea n-a părăsit-o-n voia sorții ca pe doamna Hortensia, fără-un chior. Îi trimitea o sumă fixă, chiar l-a rugat de câteva ori pe-Ambrosio amintește-mi că trebuie să-i trimit niște bani Rosei, negrule. Ce-a făcut ea în toți acei ani? Cine știe, *don*. Pesemne și-a târât aceeași viață searbădă dintotdeauna, o viață fără prietene, fără rubedenii. Asta fiindcă imediat după nuntă nu s-a mai văzut cu nimeni de la fosta fermă, nici măcar cu Túmula. Mai mult ca sigur că *don* Cayo i-a interzis să se mai vadă cu ei. Iar Túmula mergea de colo-colo blestemându-și fiica pentru că n-o primea în casă. Dar asta nu i-a servit la nimic, *don*; n-a pătruns în societatea Chinchei, cum era să pătrundă, cine să-și facă vizite cu fata lăptăresei, oricât era ea de nevastă a lui *don* Cayo, oricât și-ar fi pus pantofi în picioare și s-ar fi spălat zilnic pe față. Că doar toți o văzuseră mânând catârul la

tărăboanță și vânzând brânzoaice. Și pe deasupra mai știind că Hoitarul n-o recunoaște ca noră. N-a avut de ales, a trebuit mai întâi să se-nmormânteze de vie într-o cămăruță închiriată de *don* Cayo în spatele Spitalului San José, și să ducă acolo o viață de călugăriță. Nu ieșea aproape deloc, de rușine, fiindcă pe stradă oamenii și-o arătau cu degetul, sau poate de frica Hoitarului. Iar mai târziu, din obicei. Ambrosio o văzuse doar de câteva ori, la piață, sau c-o albie în față, spălând rufe pe prispa casei. Așa că ziceți-mi și mie la ce i-a folosit atâta viclenie, *don*, atâta fățărnicie ca să-și pescuiască un soț alb. O fi dobândit ea un nume, s-o fi săltat dintr-o clasă-n alta, dar cu prețul rămânerii fără prietene, fără mamă. *Don* Cayo, *don*? A da, el avea prieteni, sâmbătă putea fi văzut bându-și berea la „Cielito lindo", sau jucând biliard la „Paradisul", ba chiar și la bordel, de bârfea lumea c-acolo se-nchidea totdeauna în cameră cu câte două. Rareori ieșea cu Roșa, *don*, până și la cinema ieșea singur. Cu ce s-a îndeletnicit *don* Cayo, *don*? Păi a lucrat întâi la magazinul familiei Cruz, apoi la o bancă, apoi la notariat, după care s-a pus pe vândut tractoare fermierilor. Făcea pe misitul. A trăit cam un an în cămăruța aceea, iar când i-a mers ceva mai binișor s-a mutat în cartierul Sud; Ambrosio era pe-atunci șofer interprovincial și oprea rar la Chincha, și-odată, cu prilejul unei asemenea opriri, i s-a zis c-a murit Hoitarul și că *don* Cayo cu Roșa s-au mutat la cuvioasa. Dona Cătălină a murit pe vremea guvernului Bustamante, *don*. Când lui *don* Cayo i s-a schimbat complet șirul vieții, odată cu Odría, în Chincha se zicea ehe, acu' Roșa o să-și construiască o casă nouă și-și va lua servitoare. Nimic din toate astea, *don*. Tot pe-atunci a-nceput să plouă cu vizite pe capul Rosei. În „Vocea Chinchei" apăreau fotografii de-ale lui *don* Cayo pe care-l numeau chinchan ilustru și toată lumea dădea năvală-n căsuța Rosei ca să-i ceară un postuleț pentru bărbatu-meu, o bursișoară pentru fiu-meu, vă rog numiți-l pe frate-meu profesor colo, subprefect dincolo. Veneau familiile

apriștilor să i se jeluiască, cică *don* Cayo să mi-l elibereze pe verișor sau să-l lase pe unchișorul să se-ntoarcă în țară. Atunci știu că și-a scos ponosul și fata Tumulei, *don*, atunci știu c-au plătit cei ce-au disprețuit-o cândva. Cică-i primea în prag și tuturor le-arăta aceeași față idioată. E arestat băiețelul dumneavoastră? Vai, ce necaz. Un post pentru fiul vitreg? Păi să se ducă la Lima și să vorbească cu soțul ei, și s-auzim de bine. Dar toate astea le știa Ambrosio doar din auzite, *don*, nu vedeți că încă de pe-atunci se afla și el la Lima? Cine l-a hotărât să vină-aici și să-l caute pe *don* Cayo, *don*? Negresa, maică-sa, Ambrosio nu voia în ruptul capului, zicea că se zice că pe toți chinchenii veniți să-i ceară ceva îi dădea pe ușă afară. Totuși pe el nu l-a gonit, *don*, l-a ajutat, și Ambrosio îi era recunoscător. Da, îi ura pe chincheni, cine știe de ce, vedeți doar că n-a făcut nimic pentru Chincha, nici măcar o școală n-a construit în locu-i de baștină. Când a mai trecut ceva timp, și lumea a-nceput să-l vorbească de rău pe Odría, și s-au întors la Chincha apriștii exilați, se zice că subprefectul a postat un polițist lângă căsuța galbenă ca s-o protejeze pe Roșa, vedeți ce-l mai urau pe *don* Cayo, *don*? Asta era însă o tâmpenie, că de când el făcuse parte din guvern nu mai trăiau împreună nici nu se vedeau măcar, toți știau că dacă or să i-o omoare pe Roșa n-or să-i facă nici cel mai mic rău lui *don* Cayo, dimpotrivă un serviciu. Fiindcă nu numai că nu ținea la ea, dar pesemne chiar o ura, din moment ce devenise așa o sperietoare, vedeți?

— Ai văzut ce bine te-a primit - zise colonelul Espina Acum îți dai seama ce soi de om e Generalul.

— Trebuie să-mi pun nițel ideile-n ordine - bălmăji Bermúdez Simt că am o vârtelniță-n cap.

— Du-te să te odihnești - zise Espina. Mâine o să te prezint celor de la minister și-o să te pun la curent cu treburile. Dar zi-mi măcar dacă te simți mulțumit.

— Mulțumit, nu știu - zise Bermúdez. Ca beat, mai degrabă.

— Bun, am înțeles că ăsta-i felul tău de a-mi mulțumi - râse Espina.

— Am venit la Lima doar cu valiza asta - zise Bermúdez. Gândeam că-i o treabă de câteva ore.

— Ai nevoie de bani? - zise Espina. Da, omule, îți împrumut ceva acum, iar mâine facem în așa fel încât să ți se dea un avans la casierie.

— Ce nenorocire ți s-a-ntâmplat la Pucallpa? - zice Santiago.

— Să-mi caut întâi vreun hotel pe-aici prin preajmă - zise Bermúdez. Vin mâine devreme.

— Pentru mine, pentru mine? - zise *don* Fermín. Sau pentru tine-ai făcut-o, ca să mă ai la mână, biet nenorocit?

— Unu' pe care mi-l credeam prieten m-a trimis acolo - zice Ambrosio. Du-te de vezi, negrule, acolo curge lapte și miere. Aiurea, scorneli conașule, păcăleala a mai sinistră a secolului. Vai, dacă v-aș povesti.

Espina îl conduse până la ușa biroului și-și dădură mina. Bermúdez ieși, într-o mână cu valiza, în alta cu pălăria. Avea un aspect distrat și grav, privea ca înlăuntrul lui. Nu răspunse ușoarei plecăciuni a sentinelei din poarta ministerului. Era ora ieșirii funcționarilor? Străzile gemeau de lume și de zgomot. Se-amestecă în mulțime, se lăsă purtat de curent, se duse, se-ntoarse, vagabondă pe trotuare strâmte și înțesate, târât de-un soi de vârtej sau de vrajă, oprindu-se uneori la o răspântie sau lingă un refugiu de tramvai sau sub un felinar ca să-și aprindă o țigară. Într-o cafenea de pe Azángaro ceru un ceai cu lămâie, îl bău foarte încet, și ieșind lăsă bacșiș dublul sumei cuvenite. Într-o librărie pitită într-o fundătură ce se deschidea din Strada Unirii, răsfoi romane cu coperți țipătoare și cu literă uzată și minusculă, privindu-le fără să le vadă, până când Misterele din Lesbos făcură să-i lucească ochii, o clipă. Cumpără

cartea și ieși. Mai bătu un timp străzile din centru, cu valiza sub braț, cu pălăria mototolită într-o mână, fumând necontenit. Se lăsase întunericul și străzile se mai goliseră când intră în Hotelul Maury și cern o cameră. Îi dădură să completeze o fișă și rămase cu stiloul în aer câteva clipe deasupra locului unde era scris profesiunea, scrise până la urmă funcționar. Camera era la etajul trei, fereastra dădea într-o curte interioară. Se vârî în cada de baie apoi se culcă în maieu și chiloți. Frunzări Misterele din Lesbos, lăsându-și ochii să lunece orbi peste desenele cu figurine negre strâns îmbrățișate. După care stinse lumina. Dar nu reuși s-adoarmă decât după alte câteva ore. Treaz încă, zăcea pe spate, cu trupul nemișcat, cu țigara arzându-i între degete, respirând greu, cu ochii țintă la umbra întunecoasă de deasupra.

IV

— Deci la Pucallpa, și din vina acelui Hilario Morales, tu măcar știi când și de ce s-a ales praful de tine - zice Santiago Eu aș da orice să știu când anume m-am nenorocit.

Oare își va aminti?, va aduce cartea? Vara era pe sfârșite, părea ora cinci și nu era nici două, și Santiago gândește: a adus cartea, și-a amintit. Se simțea în al nouălea cer intrând în prăfuitul vestibul cu dale și arcade știrbe, era nerăbdător, febril, dă Doamne să intre și el, să intre și ea, optimist, și poftim c-ai intrat, gândește, și-a intrat și ea: *ay*, Zavalita, erai fericit.

— Sunteți sănătos, sunteți tânăr, aveți de lucru, aveți nevastă - zice Ambrosio. De ce ziceți că v-ați nenorocit, conașule?

Singuri sau în grup, cu chipurile îngropate-n notițe, - câți din ăștia or să intre?, unde-o fi Aída? - candidații se-nvârteau prin patio în pas de procesiune, toceau așezați pe băncile șlefuite, sprijiniți de spătarele jegoase schimbau întrebări cu voce pierită. *Cholos, cholas*, aici nu venea lume bună. Gândește: mama, aveai dreptate.

— Înainte de-a fugi de-acasă, când am intrat la San Marcos, eram un *puro*, un tip pur - zice Santiago.

Recunoscu unele chipuri de la proba scrisă, schimbă surâsuri și saluturi de *hola*, dar Aída nu apărea, așa că se-așează aproape de intrare. Auzi un grup repetând geografie, îl auzi pe-un băiat, nemișcat, cu ochii-n jos, recitind, parcă rugându-se, toți vice-regii Perului.

— Un *puro*? Un trabuc, adică? Din alea babane fumate de bogătași la *corride*? - râde Ambrosio, bucuros de jocul de cuvinte.

O văzu intrând: aceleași haine corecte cărămizii, aceiași pantofi fără toc de la proba scrisă. Înainta cu aerul ei de școlăriță-n uniformă, prin vestibulul înțesat, întorcea într-o parte și-n alta fața ei de fetiță crescută brusc, fără strălucire, fără grație, fără cosmetice, căutând ceva, pe cineva, cu ochii ei duri și adulți. Buzele i se-alungiră, gura ei băiețoasă se deschise și-o văzu surâzând: fața-i rustică se-ndulci, se ilumină. O văzu venind spre el: *hola*, Aída.

— Disprețuiam banii și mă credeam în stare de lucruri nemaipomenite - zice Santiago. Un pur, vezi, în sensul ăsta.

— În Grocio Prado trăia pe vremuri cuvioasa Melchorita, dădea tot ce-avea și se ruga zi și noapte - zice Ambrosio. Voiați s-ajungeți un sfânt ca ea, când erați adolescent?

— Ți-am adus „Noaptea a rămas în urmă" - zise Santiago. Mi-ar pare bine să-ți placă.

— Atâta mi-ai vorbit de ea încât abia aștept s-o citesc - zise Aída. Și eu ți-am adus romanul francezului despre Revoluția chineza.

— Cartierul Puno?, strada Padre Jeronimo? - zice Ambrosio. E-adevărat c-acolo dau bani negrilor sărăntoci cum e cel ce vă vorbește?

— Acolo am dat examenul de-admitere, în anul când am intrat la San Marcos - zice Santiago. Înainte mă mai aprinsesem eu după fetele de prin Miraflores, dar la Padre Jeronimo m-am îndrăgostit de-a binelea, pentru întâia oară.

— Nu pare roman, mai curând carte de istorie - zise Aída.

— A, asta-a fost - zice Ambrosio. Și ea s-a-ndrăgostit de dumneavoastră?

— Deși e autobiografie, se citește cu sufletul la gură, ca un roman - zise Santiago. O să dai de capitolul"Noaptea cuțitelor lungi", despre o revoluție în Germania. E formidabil, ai să vezi.

— Despre o revoluție? - Aída răsfoi cartea, cu vocea și privirea deodată pline de neîncredere. Dar Valtin ăsta e comunist sau anticomunist?

— Habar n-am dacă-a fost vreodată îndrăgostită de mine, după cum nu știu dac-a aflat că eu eram îndrăgostit de ea - zice Santiago. Uneori înclin să cred că da, alteori că nu.

— Dumneavoastră n-ați știut, ea n-a aflat, ce aiureală, de parcă lucrurile astea nu s-ar ști de la prima ochire, conașule? - zice Ambrosio Cine era fata?

— Îți zic de pe-acum că dacă-i anti ți-o dau înapoi - și-n suava voce timidă a Aidei răsunară deodată accente belicoase Fiindcă eu sunt comunistă.

— Ești comunistă? - o privi ca picat din lună Santiago. Chiar ești comunistă cu-adevărat?

De fapt nu erai, gândește, ci-ți doreai să fii comunistă. Își simțea inima bătându-i cu putere și era uluit: la San Marcos nu se-nvăța nimic, schimodie, se făcea numai politică, era o văgăună de apriști și de comuniști, toți complexații din Peru se-adunau acolo. Gândește: bietul tata. Abia intraseși la San Marcos, Zavalita, și-uite peste ce dădeai.

— De fapt sunt și nu prea - recunoscu Aída. Pentru că nu prea plouă cu comuniști pe-aici.

Cum putea fi cineva comunist fără să știe măcar dacă exista un partid comunist în Peru? Mai mult ca sigur că Odría îi arestase pe toți, de nu cumva îi deportase sau îi asasinase. Dar dacă lua oralul și intra la San Marcos, Aída avea să se intereseze la Universitate, avea să se pună-n contact cu cei rămași în libertate, să studieze marxismul și să se-nscrie în partid. Mă privea zădărându-mă, gândește, hai combate-mă, vocea îi era din nou dulce și ochii insolenți, zi-mi sunt niște atei (sau arzători), hai combate-mă cu argumente (sau inteligenți), iar tu, gândește, o ascultai speriat și

uimit: na, Zavalita, poftim, există. Gândește: atunci m-am îndrăgostit?

— Era o colegă de la San Marcos - zice Santiago Vorbea de politică, credea în revoluție.

— *Caramba*, că doar nu v-ați fi-ndrăgostit de vreo apristă, conașule - zice Ambrosio.

— Apriștii nu mai credeau în revoluție - zice Santiago Ea era comunistă.

— Nu, că nu se poate - zice Ambrosio. Nu, c-asta-i culmea, conașule!

Noi candidați se-mbulzeau pe Padre Jeronimo, invadau vestibulul, năvăleau în patio, dădeau fuga la listele prinse-n pioneze pe-un avizier, sau își răsfoiau febril notițele. Un zumzet plin de hărnicie umplea localul.

— Ai rămas zgâindu-te la mine de parcă-ai vedea un căpcăun - zise Aída.

— Nici pomeneală, ce-ți trece prin minte, eu unul respect ideile, și pe deasupra, poți să mă crezi, am și eu - tăcu, căută, se bâlbâi Santiago - idei avansate.

— Bravo, mă bucur pentru tine - zise Aída. Dăm azi oralul? De-atâta așteptare am început să confund totul, nu-mi amintesc nimic din ce-am învățat.

— Hai să repetăm puțin, dacă vrei - zise Santiago Ce te sperie mai rău?

— Istoria universală - zise Aída. Da, hai să ne punem întrebări. Dar plimbându-ne, așa învăț mai bine decât stând jos, tu nu?

Străbătură vestibulul cu dale de culoarea vinului, cu aule de ambele părți, unde-o fi locuind?, găsiră un mic patio cu mai puțină lume în fundul clădirii. Închise ochii și-ntrezări căsuța strâmtă, curată, cu mobile austere, și-ntrezări străzile dimprejur și chipurile - posace? demne? grave? sobre? - ale oamenilor ce înaintau pe

trotuare în salopete și haine cenușii, și auzi dialogurile - solidare? bruște? clandestine? - și gândi muncitori, și gândi comuniști și hotărî eu nu-s bustamantist, nu-s aprist, îs comunist. Dar care era diferența? Nu putea s-o-ntrebe, o să mă creadă tâmpit, mai bine s-o descos pe nesimțite. Mai mult ca sigur că-și petrecuse întreaga vară, așa, cu ochișorii-i vii scrutând chestionarele, într-un du-te-vino febril printr-o odaie minusculă. Desigur că nu prea avea lumină acolo, ca să-și ia notițe trebuia să se-așeze probabil la o măsuță luminată de-o lămpiță fără abajur sau de luminări, mai mult ca sigur că mișca din buze rar, închizând ochii, se mai ridica și plimbându-se repeta pesemne nume, date, nocturnă și voluntară, taică-său o fi muncitor și maică-sa servitoare? Gândește: *ay*, Zavalita. Se plimbau foarte încet, dinastiile faraonice, adresându-și întrebări cu voce domoală, Babilonul și Ninive, o fi auzit vorbindu-se de comunism în propria-i casă?, cauzele primului război mondial, ce-ar gândi despre el dacă-ar afla că bătrânii e odríist?, bătălia de pe Mama, e clar că n-ar mai vrea să te-ntâlnească, Zavalita: te urăsc, tata. Ne puneam întrebări dar de fapt nu ni le puneam, gândește. Gândește: începeam să ne-mprietenim. A-nvățat la un colegiu național? Da, la o unitate școlară, dar el? la Santa María, ah ăla-i un liceu pentru copii de familie bună. Ba erau amestecați, era un colegiu mizerabil, ce vină avea el că bătrânii l-au înscris acolo, el prefera la Guadalupe, și Aída pufni în râs: hai nu te-nroși așa, ea n-avea prejudecăți, ce s-a-ntâmplat la Verdun? Gândește: așteptau lucruri formidabile de la Universitate. Erau membri de partid, mergeau la tipografie împreună, se-ascundeau într-un sindicat împreună, erau aruncați în închisoare împreună și erau exilați împreună: a fost o bătălie nu un tratat, aiuritule, și el da sigur, vai ce zăpăcit, și-acum ea: cine-a fost Cromwell? Așteptam lucruri formidabile de la noi înșine, gândește.

— Când ați intrat la San Marcos și v-ați tuns chilug, conița Teté și conașul Chispas vă strigau bă cap de bilă - zice Ambrosio. Dar ce s-a mai bucurat tatăl dumneavoastră c-ați luat examenul, conașule!

Vorbea despre cărți și purta fustă, știa politică și nu era bărbat, deodată Mascota, Puiuța, Veverița au început să pălească, Zavalita, drăgălașele idioțele din Miraflores s-au topit pe picioare, au dispărut. Să descoperi dintr-o dată că măcar una e bună și la altceva decât, gândește. Decât să le pipăi, decât să-ți încingi mințile gândind la ele, decât să le cucerești. Gândește: bună și la altceva. Ea va studia Dreptul și Pedagogia, tu vei urma Dreptul și Literele.

— Ce-i păpușo, faci pe vampa, pe paiața sau pe ce? - zise Santiago. Unde-mi pleci așa-mpopoțonată și boită pe față?

— Și la Litere ce specialitate? - zise Aída. Filozofia?

— Plec unde poftesc, și pe tine ce te privește? - zise Teté Și mă rog cin' ți-a adresat cuvântul, cu ce drept mi te-adresezi?

— Cred că Literatura - zise Santiago. Deși nu știu încă.

— Toți cei ce urmează Literatura vor s-ajungă poeți - zise Aída. Și tu vrei?

— Terminați cu cearta - zise doamna Zoila. Parc-ați fi câinele cu pisica, ia-ncetați odată.

— Aveam un caiet cu versuri scrise pe furiș - zice Santiago. Să nu le vadă nimeni, să nu afle nimeni. Vezi? Eram un pur.

— Nu te-nvăpăia chiar așa când te-ntreb dacă vrei să fii poet - râse Aída. Nu fi burghez.

— Și vă-nnebuneau la cap zicându-vă superistețule și câte și mai câte - zice Ambrosio. Aoleu ce păruieli se-ncingeau între voi, conașule.

— Uite ce-i, dă fuguța și schimbă-ți rochia asta și spală-te pe față - zise Santiago. N-o să ieși nicăieri, Teté.

— Da' ce-i rău în asta ca Teté să meargă la film? - zise doamna Zoila. De când te-ai făcut așa sever cu sor-ta?, zi, liberalule, vânătorule de popi.

— Dacă vrei să știi nu merge la nici un cinema, ci la dans la „Sunset" cu golanul de Pepe Yáñez - zise Santiago. Dimineața asta am auzit-o făcându-și programul la telefon.

— La „Sunset", cu Pepe Y áñez? - zise Chispas. Cu mocofanul ăla?

— Nu c-aș vrea neapărat să fiu poet, dar îmi place mult Literatura - zise Santiago.

— Ai înnebunit, Teté? - zise *don* Fermín E-adevárat ce zice, Teté?

— Minciună, minciună - tremura, îl fulgera pe Santiago din priviri Teté Blestematule, boule, te urăsc, crăpi odată.

— Și mie-mi place - zise Aída. La Pedagogie o s-aleg tot Literatura și Spaniola.

— Credeai c-o să-ți prostești părinții, zevzeaco - zise doamna Zoila. Și cum îndrăznești să-l blestemi pe frate-tău, zănateco.

— N-ai tu încă vârsta să te-afișezi într-o *boîte* de noapte, fetițo - zise *don* Fermín Nu ieși nici azi nici mâine, nici duminică.

— Și las' că i-o coc eu lui Pepe Yáñez - zise Chispas. Îl omor, tata.

Acum Teté plângea cu sughițuri, blestematule, răsturnase ceașca de ceai, de ce nu crăpi odată, și doamna Zoila taci zănateco, neghioabo, dar ea nimic: pe cât de mare ai crescut pe-atât de imbecil, și doamna Zoila vezi că pătezi fața de masă, în loc să duci de colo-colo bârfe și intrigi ca muierile du-te de-ți scrie versurile de poponar. Se sculă de la masă și fugi din sufragerie și mai strigă o dată de pe coridor: versulețele tale de jigodie și de poponar și că să crape-odată, blestematule. O auziră duruind ca o furie pe scări, trântind ușa. Santiago mesteca în ceașca goală cu linguriță, de parcă mai turnase zahăr.

— E-adevărat ce-a zis Teté? - zise *don* Fermín. Chiar scrii versuri, schimodie?

— Le-ascunde într-un caiețel în spatele Enciclopediei, Teté și cu mine le-am citit pe toate - zise Chispas. Versulețe de-amor, și altele despre incași. Nu te sfii așa, uite la el ce mutră-a făcut.

— Tu abia deosebești literele, nu cred să fi putut citi ceva - zise Santiago.

— Că doar n-oi fi tu singura persoană-n lume care știe să citească - zise doamna Zoila. Ia nu mai fi așa-ngâmfat.

— Du-te de-ți scrie versulețele efeminate, superistețule - zise Chispas.

— La ce bun tot ce-ați învățat, la ce bun studiile voastre în cel mai faimos liceu din Lima - suspină doamna Zoila - dacă vă-njurați ca la ușa cortului în fața noastră.

— Și de ce nu mi-ai zis și mie că scrii versuri? - zise *don* Fermín Trebuie să mi le-arăți, schimodie.

— Minciuni de-ale lui Chispas și Teté - bolborosi Santiago. Nu te potrivi, tata.

Iată că tocmai apărea comisia, erau trei inși, peste local se-așternuse o tăcere temătoare. Băieții și fetele îi văzură pe cei trei traversând vestibulul precedați de-un portar, îi văzură dispărând într-o aulă. Dă Doamne să intru și eu, să intre și ea. Reîncepu zumzetul, mai dens și mai lărmuitor ca înainte, Aída și Santiago se-ntoarseră în *patio*-ul din fund.

— O să vezi c-o să intri, și-ncă cu note mari - zise Santiago. Știi subiectele ca pe apă, de-mi stă mintea-n loc.

— Aș, o grămadă abia le bălmăjesc - zise Aída. Dar tu știu c-o să intri.

— Toată vara am tocit - zise Santiago. Dacă ăștia mă trântesc, îmi zbor creierii.

— Eu sunt contra sinuciderii - zise Aída. Să te-omori e o lașitate.

— Baliverne de-ale popilor - zise Santiago. Ai nevoie de mult curaj ca să te-omori.

— Mie nu-mi pasă de popi - zise Aída, și cu ochișorii, gândește, stârnindu-l: hai, să te văd, îndrăznește. Eu nu cred în Dumnezeu, eu sunt atee.

— A, și eu sunt ateu - zise Santiago, imediat. Bine-nțeles.

Reluară plimbarea, întrebările, uneori se zăpăceau, uitau de chestionare și-ncepeau discuțiile: erau de-acord, sau nu se-nțelegeau, atunci glumeau, timpul parcă zbura și deodată: Zavala, Santiago! Fugi, baftă, îi zâmbi Aída, să-ți cadă un subiect ușor. Străbătu coridorul printre două ziduri de candidați, intră în aula unde aveau loc examinările, și uite că ți s-au șters din minte,

Zavalita, și ce subiect ți-a căzut și fețele celor din comisie și ce le-ai răspuns: tot ce știi e c-ai ieșit mulțumit.

— V-amintiți doar de fata care v-a căzut cu tronc, restul vi s-a șters din cap - zice Ambrosio E firesc, conașule.

Toate-i erau pe plac în ziua aceea, gândește. Localul care mai că se năruia de vechime, fețele de culoarea smoalei sau a pământului sau a paludismului ale candidaților, atmosfera care fierbea de nerăbdare și de teamă, lucrurile zise de Aída. Cum te simțeai, Zavalita? Gândește: ca-n ziua primei comuniuni.

— Sigur, la prima comuniune-a lui Santiago ai venit - se smiorcăi Teté. La a mea nici pomeneală, nu pot să te sufăr.

— Hai, dă-mi un pupic, nu fi prostuță - zise *don* Fermín. Am venit pentru că schimodie a ieșit pe primul loc, dacă și tu ai fi avut note la fel de bune veneam și la tine. Vă iubesc pe toți la fel.

— Așa zici, dar nu-i adevărat - se plânse Chispas. Nici la prima mea comuniune n-ai venit.

— Cu scena asta de gelozie o să-i stricați lui schimodie toată ziua, ia lăsați-vă de toane - zise *don* Fermín. Hai, suiți-vă-n mașină.

— La Herradura, să luăm toți *milk-shakes* cu *hot-dogs*, tata - zise Santiago.

— Ba mai bine la Roata mare, Rueda Chicago, care tocmai s-a deschis pe Câmpul lui Marte, tata - zise Chispas.

— Mergem la Herradura - hotărî *don* Fermín. Schimodie e cel ce-a făcut azi prima comuniune, așa că trebuie s-ascultăm de el.

Ieși ca o vijelie din aulă, dar încă înainte de-a ajunge la Aída: dau notele pe loc? pun întrebări lungi sau scurte?, trebui să facă față asaltului candidaților, și Aída îl primi zâmbind: pe chip ți se citește c-a fost grozav, ce bine-mi pare, vezi că nu mai trebuie să-ți zbori creierii.

— Când am tras biletul, m-am gândit îmi vând sufletul pentru un subiect ușor - zise Santiago Așa că dacă dracul există nimeresc drept în iad. Dar scopul scuză mijloacele.

— Nu există nici suflet nici iad - hai combate-mă, cutează. Dacă crezi că scopul scuză mijloacele ești un nazist.

— Se contrazicea din toate, își dădea cu presupusu-n toate, discuta de să te scoată din minți - zice Santiago.

— Da, știu, genul de muierușcă băgăreață, din alea care zic alb dacă tu zici negru, și negru dacă tu zici nu, alb - zice Ambrosio. Astea-s șmecherii vechi de când lumea, ca să-ncingă bărbătușul, culmea-i că-și fac efectul.

— Sigur că te-aștept - zise Santiago. Să-ți mai pun întrebări?

Istoria persană, Charlemagne, aztecii, Charlotte Corday, factorii externi ai dispariției Imperiului austro-ungar, nașterea și moartea lui Danton: dă Doamne să-i cadă un bilet ușor, să intre. Se-ntoarseră în primul *patio*, se-așezară pe-o bancă. Un vânzător de ziare apăru strigând titlurile ziarelor de după-amiază, băiatul de lângă ei cumpără „Comerțul" și după câteva clipe răbufni: lichelele, nu că asta-i culmea. Se-ntoarseră să-l privească și el le-arătă un titlu și fotografia unui tip cu mustăți: ce-i cu ăla? l-au arestat? exilat?

omorât?, iar băiatul cine era? Ei bine, era Jacobo, Zavalita: blond, slăbănog, cu ochii deschiși la culoare, furioși, cu degetul împungând fotografia din ziar, cu vocea-i scârțâită protestând: ptiu, în Peru lucrurile mergeau din lac în puț!, avea un aer de muntean *serrano* pe fața-i lăptoasă, unde apeși țâșnește puroi cum zicea Gonzáles Prada!, față văzută precis cândva, în trecăt și de departe, pe străzile din Miraflores.

— Tot unu' din ăia? - zice Ambrosio. *Caramba*, păi San Marcos chiar că era un cuib de zurbagii, conașule.

Alt pur din ăia, gândește, răzvrătit contra rasei sale, contra clasei din care făcea parte, contra lui însuși, contra Perului. Gândește: va rămâne un pur?, fi-va oare fericit?

— Ba nu erau chiar așa mulți, Ambrosio. Numai întâmplarea ne-a adunat pe toți trei la un loc în ziua-aceea.

— Totuși pe prietenii aceia de la San Marcos nu i-ați adus niciodată acasă - zice Ambrosio în schimb, conașul Popeye și colegii lui de liceu veneau mereu să-și bea ceaiul la dumneavoastră.

Te rușinai de ei, Zavalita?, gândește, făceai tot ce puteai pentru ca Jacobo, Héctor, Solórzano să nu vadă unde și cu cine locuiai, să n-o cunoască pe bătrâna și să nu-l audă vorbind pe bătrânul, ca Aída să n-audă drăgălașele tâmpenii ale lui Teté? Gândește: sau ca bătrâna și bătrânul să nu afle cu cine te-ntâlneai, ca Chispas și Teté să nu vadă fața ca de ceramică *huaco* indiană a lui *cholo* Martínez? În acea primă zi ai început de fapt să-i ucizi în tine pe bătrâni, pe Popeye, Miraflores, gândește. Începuseși să arzi punțile, Zavalita, să intri-n altă lume: chiar s-a dus la întruniri cu ei?, chiar a participat la? Gândește: la o adică ce punți ardeam? intram în ce lume?

— M-au auzit vorbindu-l de rău pe Odría și-au șters-o - Jacobo arătă spre grupul de candidați ce se îndepărtau și privi la ei doi cu o curiozitate fără ironie Și vouă vă e frică?

— Frică? - Aída se ridică violent de pe bancă. Eu zic că Odría e-un dictator și-un asasin, și-o zic aici, pe stradă sau oriunde.

Pură ca fetele din „Quo Vadis", gândește, abia așteptând să coboare-n catacombe și s-apară în arena circului, unde să fie dată pradă ghearelor și colților leilor. Jacobo o asculta înmărmurit, ea uitase până și de examen, un dictator aburcat în jilțul prezidențial de vârful baionetelor, ridica vocea și gesticula și Jacobo încuviința și-o privea cu simpatie, care interzisese partidele și libertatea presei, ba de-a dreptul entuziasmat, și care comandase Armatei să-i masacreze pe cei din Arequipa, ba pur și simplu fermecat, și care arestase, deportase și torturase o mulțime de oameni încât nici nu li se știa precis numărul, și Santiago căsca ochii mari la Aída și la Jacobo și deodată, gândește, te-ai simțit torturat, exilat, trădat, Zavalita, și-o întrerupse: da, da, Odría era cel mai sinistru tiran din toată istoria Perului.

— Bun, ca să zic drept, nu știu dac-o fi chiar cel mai sinistru - zise Aída, oprindu-se să-și tragă suflarea Dar că-i printre cei mai răi, asta-i sigur.

— Lasă-i timp și vei vedea - supralicita Santiago, impetuos. Va fi cel mai sinistru.

— Cu excepția dictaturii proletariatului, toate alelalte-s o apă și-un pământ - zise Jacobo. Din punct de vedere istoric.

— Tu știi care-i deosebirea dintre aprism și comunism? - zice Santiago.

— Nu trebuie să i se lase timp să ajungă cel mai sinistru - zise Aída. Trebuie răsturnat înainte.

— Cred că știu, apriștii-s câtă frunza și iarba și comuniștii câțiva acolo - zice Ambrosio. Ce altă deosebire să mai fie?

— Nu cred că băieții ăia s-au depărtat pentru că-l vorbeai de rău pe Odría, ci pentru că toceau - zise Santiago. Cred că toți sunt progresiști, la San Marcos.

Te-a măsurat din ochi de parcă-ți crescuse o pereche de aripioare pe umeri, gândește, San Marcos nu mai era ce-a fost odată, sau ca pe-un pici cumsecade dar cam bătut în cap, Zavalita. Nu cunoșteai, nu-nțelegeai nici măcar vocabularul, trebuia să-nveți ce era aprismul, ce era fascismul, ce era comunismul, și de ce San Marcos nu mai era ce fusese odată?, pentru că de la lovitura de stat a lui Odría conducătorii erau urmăriți și centrele federate desființate și fiindcă toți anii mișunau de turnători înscriși ca studenți, și Santiago îl întrerupse ușuratic: nu cumva Jacobo locuia prin Miraflores? Că i se părea lui cunoscut, parcă-l văzuse uneori, și Jacobo roși și încuviință în silă și Aída pufni în râs: deci amândoi erau mirafloreni, deci amândoi erau de familie bună. Dar Jacobo, gândi, nu știa de glumă. Cu ochii lui albaștri ațintind-o pedagogic, cu vocea-i răbdătoare, andină, degajata, îi explica: nu contează unde locuiește cineva ci ce gândește și ce face, și Aída: e-adevărat, dar ea nu zisese serios ci-n șagă treaba aia cu copiii de familie bună, și Santiago: da, va citi, va studia, va-nvăța marxismul ca Jacobo: *ay*, Zavalita. Ușierul strigă un nume și Jacobo se ridică-n picioare: îl chemau. Se-ndreptă spre aulă fără grabă, sigur de sine, așa cum vorbea, e deștept, nu?, și Santiago o privi pe Aída, foarte deștept, și-n plus ai văzut ce mai politică știa? și Santiago hotărî el va ști mai mult.

— Să fie-adevărat c-au strecurat turnători printre studenți? - zise Aída.

— Daca descoperim vreunul în anul nostru, îl căsăpim - zise Santiago.

— Ia te uită, vorbești de parcă-ai fi deja student, cine mai e ca tine - zise Aída. Hai să mai repetăm nițel.

Dar nici nu reîncepuseră bine întrebările și plimbarea-n cerc, când Jacobo ieși din aulă, lent și subțirel în decoloratul lui costum albastru, și se-apropie de ei, zâmbitor și decepționat, examenele erau o glumă proastă, Aída n-avea de ce să se teama, președintele

comisiei, un chimist, nu știa Literele nici cât tine sau cât mine. Trebuia doar să răspundă răspicat, sigură de sine, fiindcă numai pe șovăielnici îi trântea. La-nceput mi-a stat în gât, gândește, dar când au chemat-o pe Aída și ei doi au însoțit-o pân'la aulă și-apoi s-au înapoiat să stea pe bancă și să discute singuri, atunci ți-a plăcut de el, Zavalita. Ți-a dispărut toată gelozia, gândește, ai început să-l admiri. Terminase liceul acum doi ani, nu intrase la San Marcos c-un an în urmă din cauza unei febre tifoide, avea păreri definitive pe care le proclama așa cum altul ar da cu securea. Te simțeai amețit, imperialism, idealism, ca un canibal în fața unor zgârie-nori, materialism, conștiință sociala, te simțeai confuz, imoral. Când s-a-nsănătoșit, venea după-amiezele să dea târcoale Facultății de Litere, se ducea sa citească la Biblioteca Națională, și știa de toate și-avea răspunsuri la toate și vorbea despre toate, gândește, numai despre sine nu. La ce liceu învățase?, avea evrei în familie?, avea frați, surori?, pe ce stradă locuia? Nu-și pierdea cumpătul când era strâns cu ușa, era prolix și impersonal în răspunsuri, aprismul însemna reformism și comunismul revoluție. Te-o fi respectat sau urât vreodată?, gândi, te-o fi invidiat așa cum tu-l invidiai pe el? Avea de gând să studieze Dreptul și Istoria și tu-l ascultai cu gura căscată, Zavalita: învățau împreună, mergeau la tipografia clandestină împreună, conspirau, militau, pregăteau împreună revoluția. Oare ce gândea despre tine?, gândește, ce-o fi gândind acum despre tine? Aída se-apropie de bancă cu ochii jucându-i în cap: i-a căzut biletul unu, a obosit de cât le-a turuit. O felicitară, fumară, ieșiră-n stradă. Automobilele treceau pe Padre Jeronimo cu farurile aprinse, și-o boare proaspătă le răcorea fețele în timp ce coborau pe Azángaro, vorbăreți, excitați spre Parcul Universitar. Aídei îi era sete, lui Jacobo foame, de ce n-ar merge să guste ceva?, propuse Santiago, și ei: bună idee, el îi invita, și Aída: vai ce burghez. N-am intrat în birtu-acela de pe Colmena ca să mâncăm pâine cu jumări ci ca să ne

povestim proiectele, gândește, ca să devenim prieteni discutând până ne-a pierit vocea. N-o să mai încerc niciodată exaltarea aceea, generozitatea de-atunci. Gândește: prietenia aceea.

— Voi n-aveți de unde știi, dar pe la amiază și noaptea aici nu-i loc s-arunci un ac - zise Jacobo. Studenții dau năvală aci după ore.

— Trebuie să vă zic ceva de la bun început - Santiago strânse din pumni sub masă și înghiți salivă. Tatăl meu e de partea guvernului.

Se lăsă tăcerea, schimbul de priviri dintre Jacobo și Aída părea fără sfârșit, Santiago auzea clipele trecând și-și mușca limba: te urăsc, tata.

— Mi-am închipuit eu că trebuie să fii rudă cu Zavala acela - zise Aída, în sfârșit, c-un îndurerat zâmbet de condoleanțe. Dar n-are a face, tatăl tău e una și tu alta.

— Cei mai de frunte revoluționari au ieșit din sânul burgheziei - îi ridică moralul Jacobo, sobru. Au rupt orice legătură cu clasa din care făceau parte și s-au convertit la ideologia clasei muncitoare.

Dădu câteva exemple și, emoționat, gândește, recunoscător, Santiago le povestea certurile lui despre religie cu preoții liceului, discuțiile cu propriu-i tată și cu prietenii din cartier, și Jacobo începuse să frunzărească prin cărțile de pe masă: „Condiția umană" era interesantă deși cam romantică, dar nu merita să citească,.Noaptea a rămas în urmă", autorul ei era anticomunist.

— Numai spre sfârșitul cărții - protestă Santiago -, numai pentru că partidul n-a vrut să-l ajute să-și scape soția din mâinile naziștilor.

— Ce vrei mai rău - explică Jacobo. Era un renegat și-un sentimental.

— Dacă cineva e sentimental nu poate fi revoluționar? - întrebă Aída, amărâtă.

Jacobo cumpăni în minte răspunsul și ridică din umeri: poate că da, în unele cazuri.

— Dar renegații-s o calamitate, gândiți-vă la APRA- adăugă Ce mai, ești revoluționar pân' la capăt sau nu ești deloc.

— Tu ești comunist? - zise Aída, ca și când ar fi întrebat cât e ceasul, și Jacobo își pierdu numai o clipă calmul atotstăpânitor: obrajii i se împurpurară, privi împrejur, câștigă timp tușind.

— Sunt simpatizant - zise, grijuliu. Partidul e scos în afara legii și e tot mai greu să-ți păstrezi contactele. În plus, ca să fii comunist, trebuie să studiezi temeinic.

— Și eu sunt simpatizantă - zise Aída, încântată. Ce bine că ne-am cunoscut.

— Și eu sunt - zise Santiago. Nu prea cunosc marxismul, dar mi-ar place să aflu cât mai multe. Dar nu știu unde, cum.

Jacobo îi privi pe fiecare-n ochi, încet și cumpănind adânc, de parcă le-ar fi măsurat sinceritatea sau discreția, mai aruncă o ochire circumspectă-n jur și se-aplecă spre ei: cunoștea el un anticariat anume, chiar aici în centru. Îl descoperise de curând, intrase să vadă ce găsește, tocmai răsfoia niște cărți când de sub un teanc apăruseră câteva numere, foarte vechi, teribil de interesante, dintr-o revistă care se numea, gândește Santiago, „Cultura sovietică". Cărți interzise, reviste interzise și Santiago văzu rafturi gemând de fascicule ce nu se vindeau prin librării, de volume retrase de poliție din biblioteci. În umbra unor pereți pătați de igrasie, între plase de păianjeni și mult jeg și funingine, ei consultau cărți explozive, discutau și luau notițe, în nopți întunecoase ca o gură de lup, la lumina unor opaițe improvizate, făceau rezumate, schimbau idei, citeau pe nerăsuflate, se instruiau, o rupeau cu burghezia, se înarmau cu ideologia clasei muncitoare.

— N-or mai fi și alte reviste la anticariatul acela? - întrebă Santiago.

— Cred că da - zise Jacobo Dacă vreți, mergem împreună să vedem. Mâine, de exemplu.

— Putem merge și la vreo expoziție, la vreun muzeu - zise Aída.

— Sigur, nu cunosc nici un muzeu din Lima pân-acum - zise Jacobo.

— Nici eu - zise Santiago. Să profităm de zilele rămase pân' la-nceperea cursurilor și să le vizităm pe toate.

— Putem merge diminețile la muzee și după-amiezele să batem anticariate - zise Jacobo. Cunosc o droaie, uneori pici peste ceva bun.

— Revoluția, cărțile, muzeele - zice Santiago înțelegi acum ce-nseamnă să fii pur?

— Eu credeam c-a fi pur înseamnă să trăiești fără să regulezi - zice Ambrosio.

— Putem merge și la cinema într-una din seri, să vedem un film bun - zise Aída. Și dacă burjuiul de Santiago vrea să ne invite, perfect, ne lăsăm invitați.

— Las' cá m-am fript o dată; de-acu n-o să-ți ofer nici măcar un pahar cu apă - zise Santiago Unde ne vedem mâine, și la câte?

— Ei, schimodie? - zise *don* Fermín Foarte greu oralul? crezi că l-ai luat, schimodie?

— La zece punct în Piața San Martín - zise Jacobo în stația omnibuzului.

— Cred că da, tata - zise Santiago Poți să părăsești orice speranță c-o să intru cândva la Catolica.

— Ar trebui să te trag de urechi că ești ranchiunos - zise *don* Fermín Deci ai luat examenele, deci iată-te ditamai domn' student. Hai, schimodie, vino de mă sărată.

Nici n-ai dormit în noaptea aceea, gândește, poți pune mâna-n foc că nici Aída n-a dormit, că nici Jacobo n-a-nchis ochii. Toate porțile le stăteau deschise-n față, gândește; și-atunci când și de ce au început să se-nchidă?

— Ți-ai făcut cheful, ai intrat la San Marcos - zise doamna Zoila. Sper că ești mulțumit, nu?

— Tare mulțumit, mama - zise Santiago. Mai ales că n-o să trebuiască să mai dau ochii cu lumea de condiție bună. Nici nu-ți închipui ce fericit sunt.

— Dacă tot ce te interesează e să devii *cholo,* de ce nu te faci servitor, mai bine - zise Chispas. Lipăie cu picioarele goale, nu mai fă baie, umple-te de păduchi, superistețule.

— Important e că schimodie a intrat la Universitate - zise *don* Fermín. Era mai bine la Catolica, dar cel ce vrea să-nvețe învață oriunde.

— Catolica nu-i mai bună decât San Marcos, tata - zise Santiago. E un colegiu de popi. Iar eu nu vreau s-aud pomenindu-se măcar de popi, eu îi urăsc pe popi.

— O să nimerești în iad, nepricopsitule - zise Teté. Și tu-l lași să se râțoiască la tine pe tonul ăsta, tata?

— Nu pot să sufăr să te văd cu-asemenea prejudecăți, tata - zise Santiago.

— N-am prejudecăți, nu-mi pasă nici cât negru sub unghie dacă ai colegi albi, negri sau galbeni - zise *don* Fermín Tot ce vreau e să-nvești, să nu-ncepi să arzi gazul de pomană și să rămâi de căruță ca Chispas.

— Superistețul se stropșește la tine și tu te răzbuni pe mine - zise Chispas Bravo, tata.

— A face politică nu-nseamnă a arde gazul - zise Santiago. Sau numai militarii au dreptul să facă politică aici?

— Întâi îi dai cu popii, acum cu militarii, cele două refrene dintotdeauna - zise Chispas. Schimbă placa, superistețule, parc-ai fi o flașnetă uzată.

— Da' punctual mai ești - zise Aída. Veneai vorbind de unul singur, nu știi ce caraghios erai.

— Nu se poate-nțelege omul cu tine - zise *don* Fermín. Oricât s-ar purta de frumos cineva, tu tot dai cu copita.

— Asta pentru că-mi lipsește-o doagă - zise Santiago. Nu ți-e frică să te-ntâlnești cu mine?

— Bine, bine, nu mai plânge, nu-ngenunchea, te cred, ai făcut-o pentru mine - zise *don* Fermín. Nu ți-a trecut prin minte că-n loc să m-ajuți mă puteai distruge definitiv? La ce ți-a mai dat Dumnezeu cap, nenorocitule?

— Deloc, îmi plac nebunii - zise Aída. Am șovăit mult între Drept și Psihiatrie.

— Partea proastă e că eu te iau în serios iar tu abuzezi, schimodie - zise *don* Fermín Marș în camera ta imediat.

— Când mă pedepsești pe mine îmi tai banii de buzunar, pe când pe Santiago-l trimiți să facă nani - zise Teté. Păi treabă-i asta, tata?

— Asta-i, nimeni nu-i mulțumit cu soarta lui - zice Ambrosio. Nici dumneata, care ai de toate. Atunci ce să mai zic eu, ia gândiți-vă.

— Taie-i și lui banii de buzunar, tata - zise Chispas. De unde-atâta părtinire?

— Mă bucur c-ai ales Dreptul - zise Santiago A, uite-l pe Jacobo.

— Nu v-amestecați când discut cu schimodie - zise *don* Fermín Altfel, cine va rămâne cu buzele umflate și fără bani de buzunar veți fi tot voi.

V

Îi dădură mănuși de cauciuc, un halat, îi ziseră ești *envasadora.* Începură să curgă pilulele, și fetele trebuiau să le culeagă-n flaconașe și să le astupe cu bucățele de vată. Celor ce puneau capace le ziceau *taperas,* etichetoare celor ce lipeau etichete, și la capătul mesei patru femei primeau flacoanele și le-orânduiau în cutii de carton: li se zicea ambalatoare. Vecina ei se numea Gertrudis Lama și-avea o mare iuțeală-n degete. Amalia începea la opt, se-oprea la douăsprezece, se-ntorcea la două și ieșea la șase. După cincisprezece zile de la intrarea la laborator, mătușa ei se mută din Surquillo în Limoncillo, și la-nceput Amalia mergea să prânzească acasă, dar o costa prea pipărat toată trambalarea asta-n autobuze și timpul abia de-i ajungea. Într-o zi ajunse la două și un sfert, și supraveghetoarea: abuzezi fiindcă-ai fost recomandată de patron? Mai bine adu-ți ca noi de mâncare, o sfătui Gertrudis Lama, economisești și bani și timp. De-atunci aducea zilnic un sandviș și ceva fructe și pleca să mănânce cu Gertrudis într-un cotlon de pe bulevardul Argentina unde răsăreau ca din pământ vânzători ambulanți să le-mbie cu limonada și turtă dulce, și tot soiul de țipi care munceau prin împrejurimi, să le sâcâie. Câștig mai mult ca-nainte, gândea, muncesc mai puțin și-am o prietenă. Îi era nițel dor de cămăruța ei și de conița Teté, dar de pramatia de negru nici nu-mi mai amintesc, îi zicea lui Gertrudis Lama, și Santiago: Amalia?, și Ambrosio: da, vă mai amintiți de ea conașule?

Nici nu-mplinise bine o lună de când lucra la laborator, când l-a cunoscut pe Trinidad. Era mai haios decât ceilalți când debita

măscări, încât Amalia își amintea singură de trăsnăile lui și se punea pe râs. Simpatic, deși cam diliu la cap, nu?, îi zise într-o zi Gertrudis, și cu altă ocazie; ce-ți mai place să râzi cu el!, și-altădată: se vede cât de colo că trăsnitul ți-a căzut cu tronc. Poate ție, zise Amalia și gândi: chiar mi-o fi căzut?, și Santiago: Amalia a fost nevastă-ta?, Amalia a murit la Pucallpa? într-o seară l-a văzut în stație, așteptând-o. Foarte degajat, s-a urcat în tramvai, s-a așezat lângă ea, metiso îngâmfată, și-a-nceput să-și dea în petec cu snoavele lui, *cholita* năzuroasă, ea era serioasă pe dinafară și moartă de râs pe dinăuntru. I-a plătit biletul, și când Amalia a coborât, el: pa, scumpete. Era slăbuț, brunet, sturlubatic, avea părul lins și negru ca pana corbului, era băiat de treabă. Se cam furau din ochi și, când au început să se-nțeleagă mai bine, Amalia-i zicea mă tu ai ceva de chinez în tine, și el tu ai ceva de *chola* bătând spre albă, ce-amestec o să mai iasă din noi, și Ambrosio da, conașule, de ea e vorba. Altădată a-nsoțit-o până-n centru cu tramvaiul și s-a urcat cu ea în omnibuzul de Limoncillo și iar i-a plătit biletele, și ea mamă-mamă ce de economii fac. Trinidad zor-nevoie s-o invite să mănânce-mpreună dar Amalia nu, se ținea tare, nu putea să primească. Să coborâm aici, scumpete, ba coboară dumneata dac-ai chef, ce familiarități mai erau și astea. Cobor dacă facem cunoștință, zise el și-i întinse ceremonios mâna, Trinidad Lopez, îmi pare foarte bine, și ea-i întinse mâna, plăcerea-i de partea mea, Amalia Cerda. A doua zi Trinidad se-așează lângă ea în cotlonul unde-și luau masa și-ncepu să-i zică lui Gertrudis da' ce prietenă bățoasă ai, Amalia asta mă urmărește și-n vis. Gertrudis îi cânta în strună și se-mprieteniseră, și-apoi Gertrudis Amaliei ia-l și tu puțin în seamă pe trăsnit, așa o să uiți mai repede de Ambrosio ăla, și-Amalia de ăla nici nu-mi aduc aminte, și Gertrudis zici zău? și Santiago: era ceva-ntre tine și Amalia încă de pe când lucrați la noi? Pe Amalia o cam descumpăneau trăsnăile lui Trinidad, dar îi plăcea gura lui și faptul

că nu-ncerca să profite. Totuși prima dată când a-ncercat erau în omnibuzul de Limoncillo. Era-nțesat, mergeau striviți unu-n altul, când și-a dat seama că o pipăie. Nu putea da-ndărăt, mai bine fac pe proasta. Trinidad o privea serios, întindea capul spre ea, și deodată: eu te iubesc, și-o sărută. Simți c-o ia cu cald, că cineva râdea. Abuzivule, când coborâră era furioasă foc, o făcuse de baftă în fața tuturor, profitorule. Era femeia căutată de-o viață-ntreagă, îi zicea Trinidad, te port uite-aici în inimioară. Doar n-oi fi nebună să mă-ncred în vorbele bărbaților, zicea Amalia, nu ți-e gândul decât la profitat Se-ndreptară spre casă, dar înainte de-a ajunge: uite-un șoricel după colț! și iar o sărută, ce dulce ești, o-mbrățișa și i se-nmuia vocea, eu te iubesc, vezi și tu-n ce hal m-aduci. Ea-l ținea de mâini, nu-l lăsa să-i descheie bluza nici să-i ridice fusta: da, încă de atunci, conașule, dar lucrurile grave au venit abia după aceea.

Trinidad lucra lângă laborator, la o făbricuță de textile, și-i povesti Amaliei: m-am născut la Pacasmayo și-am lucrat la Trujillo, într-un garaj. Dar că fusese arestat ca aprist nu i-a zis-o decât mai târziu, într-o zi când se plimbau pe bulevardul Arequipa. Era o casă cu grădină și copaci, înjur blocaje, patrule, polițiști, și Trinidad ridică mâna stângă și-i zise Amaliei la ureche: Victor Rául, poporul aprist te salută!, și ea: ai înnebunit? Asta-i Ambasada Columbiei, îi zise Trinidad, și că-năuntru primise azil Haya de la Torre, și că Odría nu voia să-l lase să iasă din țară și de-aceea erau atâtea gorile. Începu să râdă și-i povesti: într-o noapte, c-un camarad, am trecut pe-aici imitând semnalul aprist cu claxonul, și agenții i-au urmărit și-au pus laba pe ei. Trinidad era aprist?, și el: pân' la moarte, și fusese-nchis?, și el da, vezi câtă-ncredere am în tine. Devenise aprist cu zece ani în urmă, îi povestise, pentru că la garajul acela din Trujillo toți erau din partid, și-i explică: Victor Rául Haya de la Torre e-un înțelept și APRA e partidul săracilor și-al metișilor *cholos* din Peru. Fusese arestat prima dată la Trujillo, fiindcă poliția îl

prinsese scriind noaptea pe ziduri Trăiască APRA. Când i-au dat drumul de la comisariat nu l-au mai primit să muncească la garaj și de-aceea a venit la Lima, și-aici partidul mi-a găsit de lucru într-o fabrică din Vitarte, îi povesti, și că pe vremea guvernului Bustamante acționase ca „apărător" adică mergea cu camarazii să saboteze ori manifestațiile oligarhilor ori ale roșilor și-ntotdeauna ieșea mardit. Nu din lașitate, ci fizicul nu-l prea ajuta, și ea: păi te cred, ești așa slăbuț, și el: dar bărbat, a doua oară când l-au arestat, sticleții i-au zburat doi dinți dar nici atunci n-a turnat pe nimeni. Când cu insurecția de la 3 octombrie din Callao și când Bustamante a scos APRA în afara legii, camarazii din Vitarte i-au zis dispari, dar el nu mi-e frică, doar n-am făcut nimic. A continuat să-și vadă de treabă, și-apoi, la 27 octombrie, s-a declanșat revoluția lui Odría și i-au zis nici acu' n-ai de gând să te-ascunzi?, și el nici acu'. În prima săptămână din noiembrie, într-o seară la terminarea lucrului la fabrică, un tip s-a apropiat de el, dumneata ești Trinidad López?, în mașina aia te-așteaptă vărul dumitale. El a rupt-o la fugă fiindcă n-avea nici un văr, dar tot au pus mâna pe el. La prefectură vroiau să-l facă să denunțe planurile teroriste ale grupării, și el ce planuri? ce grupare?, și să zică unde și cine editau „Tribuna" clandestină. Acolo i-au zburat cei doi dinți, și-Amalia care?, și el cum care?, și ea păi dacă ai toți dinții-n gură, și el nu că-și pusese dinți falși și nu se cunoștea. L-au ținut sub arest opt luni, întâi la prefectură, apoi la Penitenciaría, apoi la Frontón, și când l-au eliberat slăbise zece kile. Trei luni n-a găsit de lucru și-a vagabondat pân-a intrat la făbricuța de textile de pe bulevardul Argentina. Acu îi mergea mai bine, se specializase. În noaptea când l-au dus la comisariat pentru isprava de la Ambasada Columbiei gândise acu' mi s-a înfundat, dar l-au crezut când a declarat că fusese beat și l-au eliberat chiar a doua zi. Acu' trebuia să se păzească de două lucruri, Amalia: de politică, fiindcă avea antecedente la ei, și de femei, niște năpârci cu

mușcătură mortală, acestea aveau ele antecedente la el. Nu zău?, îl zădărî Amalia, și el dar ai apărut tu și iar am căzut în mreajă, acasă nimeni nu știa că te-ncurcași cu Amalia, zice Santiago, nici fratemeu nici sor-mea nici bătrânii, și Trinidad nu că s-o sărute, și ea dămi drumu' mână lungă, și-Ambrosio nu știau pentru că ne feream, conașule, și Trinidad te iubesc, lipește-te de mine toată, să te simt, și Santiago și de ce atâta fereală?

Amalia rămase atât de speriată aflând că Trinidad înfundase închisorile și că oricând puteau să-l înhațe din nou, încât nu i-a pomenit de asta nici măcar lui Gertrudis. Dar descoperi curând că pe Trinidad îl interesa mai mult sportul decât politica, și dintre sporturi fotbalul, și din fotbal echipa „Municipal". O târa la stadion devreme ca s-apuce locuri bune, în timpul meciului răgușea deatâtea răcnete, izbucnea-n înjurături teribile dacă i se băga un gol slăbănogului de Suárez. Trinidad jucase pentru juniorii „Municipalului" pe când muncea în Vitarte, și-acum formase o echipă a făbricuței de textile din bulevardul Argentina, și-n fiecare sâmbătă după-amiază avea meci. Tu și sportul sunteți viciile mele, îi zicea Amaliei, și ea: așa o fi, că dacă mă gândesc bine nu trage la măsea și nu părea nici fustangiu. În afară de fotbal îi mai plăceau boxul și catch-as-catch-canul. O ducea la Luna Park și-i explica: ăla învăpăiatu' care urcă pe ring cu capă de toreador e spaniolul Vicente Garcia, și că el ținea cu Yanqui nu c-ar fi mai bun. Dar măcar era peruan. Amaliei îi plăcea grozav Peta, așa elegant, lupta ce lupta și deodată-i striga arbitrului stop și-și pieptăna hălăciuga de păr, dar nu-l putea suferi pe Toro, care câștiga băgându-și degetele-n ochi adversarilor și izbind urât la plex. Numai că la Luna Park nu prea vedeai femei, în schimb mișunau bețivii îndrăzneți, și-n tribune izbucneau încăierări mai dihai ca pe ring. Îți fac plăcerea cu fotbalul dar gata cu sporturile, îi zicea lui Trinidad, mai bine dumă la cinema. El: cum vrei tu, scumpete, dar mereu făcea ce făcea și

tot la Luna Park ajungeau, îi arăta cronica de catch-as-catch-can din „Cronica", începea să sporovăie despre chei, piedici, umeri la pământ, să știi că-n seara asta își scoate masca Medicul dacă-l dă gata pe Mongol, nu ți se pare nemaipomenit? Nu, îi zicea Amalia, o să fie ca de-obicei și cu asta basta. Numai că ținea deja la el, așa că uneori răspundea bun, în seara asta la Luna Park, și el Doamne ce fericit!

Într-o duminica, mâncau o gogoașă după meciul de catch când Amalia văzu că Trinidad o privea cam ponciș: ce ai? Las-o-ncolo pe mătușă-ta, că să vie să stea cu el. Făcu pe îmbufnata, discutară, atâta s-a ținut de capul meu încât până la urmă m-a dat gata, îi povesti apoi Amalia lui Gertrudis Lama. S-au dus acasă la Trinidad, în Mirones, și-n noaptea-aceea au făcut-o lată dar s-au luat și-n bețe. Fusese foarte iubeț la-nceput, tot sărutând-o și-mbrățișând-o, zicându-i scumpo c-o voce de muribund, dar la crăpat de ziuă îl văzu palid, încercănat, ciufulit, cu gura tremurându-i: acu' să-mi zici câți au mai trecut pe-acolo. Amalia unul singur (toanto, supertoanto îi zise Gertrudis Lama), numai șoferul familiei unde-am lucrat, nimeni altul n-o mai atinsese, și-Ambrosio: ca să nu ne prindă părinții dumneavoastră conașule, ce, credeți că le-ar fi plăcut? Trinidad începu atunci s-o insulte și să se insulte pe sine că pân-atunci chipurile o respectase, și c-un dos de palmă dădu cu ea de pământ. Cineva bătu în ușă și-o deschise, Amalia văzu un moșneag care zicea: Trinidad ce s-a-ntâmplat?, și Trinidad l-a trimis și pe-acela la toții dracii și ea s-a-mbrăcat și-a fugit. În dimineața aceea la laborator pilulele îi scăpau printre degete și-abia putea îngăima de-atâta mâhnire câtă avea pe suflet. Au și bărbații mândria lor, îi zise Gertrudis, cin' te-a pus să-i zici?, trebuia să negi toanto, să negi totul. Dar las' că te iartă, o mângâie, o să vină să te caute, și ea îl urăsc, nici moartă n-o să-l ierte, și-Ambrosio: dar mai apoi ne-am certat, conașule, Amalia a plecat pe drumul ei și s-a-ndrăgostit, și

Santiago da, de-un aprist, și-Ambrosio: abia mult mai târziu și din pură întâmplare ne-am reîntâlnit. În seara aceea, înapoindu-se în Limoncillo, mătușă-sa o făcu rea de muscă și nerușinată, n-o crezu că dormise la o prietenă, o s-ajungi una din alea, o ștoalfă, și data viitoare când n-o să te culci frumușel acasă o s-o dea afară. Câteva zile fu lipsită de orice chef, câteva nopți nu se lipi somnul de ea și parcă nu se mai lumina odată de ziuă, și-ntr-o după-amiază la ieșirea din laborator îl văzu pe Trinidad în stație. Urcă lângă ea, și-Amalia nu-l privea deloc dar simțea cum i se-ncing obrajii auzindu-l vorbind. Tâmpito, gândea, îl iubești. El îi cerea iertare și ea n-o să te iert niciodată, mai ales c-atunci a cedat stăruințelor lui de-a merge la el acasă, și el hai să facem uitat trecutul, scumpo, lasă năbădăile, că să nu mai fie cu nasu' pe sus. Ajunși în Limoncillo se-ntinse s-o îmbrățișeze și ea-l îmbrânci cât colo și-l amenință cu poliția. Vorbiră, se-mpăcară, se hârjoniră, Amalia se lăsă înduioșată și la același colț dintotdeauna el, suspinând: de-ai știi tu, m-am îmbătat seară de seară după noaptea aceea, Amalia, dragostea a fost mai tare ca orgoliul, Amalia își luă pe-ascuns catrafusele de la mătușă-sa, ajunseră-n Mirones pe la căderea nopții, ținându-se de mână. Pe stradă, Amalia îl văzu pe moșneagul ce intrase-n cameră și Trinidad îl prezentă Amaliei: camarada mea, *don* Atanasio. Chiar în noaptea aceea ținu morțiș ca Amalia să nu mai lucreze: ce, era ciung?, nu putea câștiga pentru amândoi? Ea avea să-i gătească, să-i spele rufele și mai târziu să-ngrijească de copii. Te felicit, i-a zis Amaliei inginerul Canillo, o să-i zic lui *don* Fermín că te măriți. Gertrudis a-mbrățișat-o cu lacrimi în ochi, îmi pare rău că pleci dar mă bucur pentru tine. Dar cum ați aflat că tipul cu care-a trăit Amalia era aprist, conașule? O să aibe grijă de tine, i-a zis Gertrudis, n-o să te-nșele. Fiindcă Amalia a venit de două ori la noi acasă ca să-l roage pe bătrân să i-l scoată pe aprist din închisoare, Ambrosio.

Trinidad era hâtru, drăgăstos, Amalia gândea: ce mi-a prezis Gertrudis e pe cale să se-mplinească. Dar cu ce câștiga el singur nu mai puteau să meargă amândoi la stadion, așa că Trinidad se ducea singur, doar duminica seara mergeau împreună la cinema. Amalia s-a-mprietenit cu doamna Rosario, o spălătorească c-o droaie de copii care locuia pe-aceeași stradă și era bună ca pâinea caldă. Îi dădea o mână de ajutor la făcutul boccelelor cu rufărie, și uneori venea să schimbe o vorbă cu ele *don* Atanasio, vânzător de lozuri de felul lui, amator de tras la măsea și bun cunoscător al vieților și-al întâmplărilor de prin vecini. Trinidad se-napoia la Mirones în jur de șapte, ea-l aștepta cu masa gata, într-o zi: mi se pare că-s însărcinată, scumpule. Aha, întâi mi-ai înfășurat funia de după gât și-acu m-ai legat și la gard, zicea Trinidad, numai băiat să fie, or să creadă toți că ți-e frate, ce mămică tinerică o să aibă. Lunile acelea, avea să gândească Amalia mai târziu, au fost cele mai frumoase din viața mea. O să-și amintească mereu de filmele văzute și de plimbările prin centru și prin stațiunile balneare învecinate, de ocaziile când s-au înfruptat cu fripturi la Rímac, sau de serbarea din Amancaes unde s-au dus cu doamna Rosario. Curând or să-mi mărească leafa, zicea Trinidad, pică la țanc, și-Ambrosio vai de capul lui de textilist, că și el a murit: cum, și el a murit? Da, pe jumate nebun, Amalia credea că i s-a tras dintr-o bătaie soră cu moartea primită pe vremea lui Odría. Dar leafa nu i s-a mărit defel, ziceau că din cauza crizei, Trinidad se-ntorcea acasă tot mai înnegurat pentru că imbecilii ăia pomeneau acum de grevă. Imbecilii ăia din sindicat, ridica tonul, sticleții ăia în solda guvernului. Făcuseră-n așa fel să fie aleși cu sprijinul agenților, și-acu vorbeau de grevă, vânduții. Lor ce le păsa, n-aveau să pățească nimic, dar el avea fișă la poliție și imediat vor zice apristul e agitatorul. Și chiar așa a fost, greva a avut loc, și-a doua zi *don* Atanasio s-a năpustit înăuntru: o patrulă a frânat în fața casei și l-a umflat pe Trinidad. Amalia a fugit cu doamna Rosario la

prefectură. A-ntrebat peste tot, nici urmă de Trinidad Lopez. A-mprumutat ceva bani de omnibuz de la doamna Rosario și-a dat fuga-n Miraflores. Când a ajuns în fața casei n-a îndrăznit să sune, dacă ieșea Ambrosio? S-a plimbat prin fața casei, și deodată l-a văzut. Pe fața lui s-a citit mirarea, bucuria, și văzând-o însărcinată, furia. Aha, aha, arăta cu degetul spre pântecul ei, aha, aha. N-am venit să te văd pe tine, izbucni în plâns Amalia, lasă-mă înăuntru. E-adevărat că trăiești c-un textilist?, zise Ambrosio, copilul ce-l aștepți e cu el? Dar ea a intrat val-vârtej și l-a lăsat să dondănească de unul singur. Rămase s-aștepte în grădină, privind rondul de mușcate, havuzul cu mozaicuri albăstrii *azulejos,* propria-i cămăruță din fund, o invadă tristețea, i se ciocneau genunchii. Cu ochii înecați de lacrimi văzu pe cineva ieșind, ce mai faceți conașule Santiago?, *hola* Amalia. Era mai înalt, mai bărbat, dar la fel de slab. A venit numai să le facă-o vizită, conașule, nu, cum o să vă pârăsc? El și-a scos basca, avea părul tuns foarte scurt și-i ședea oribil. Îl tunseseră chilug, așa era botezul bobocilor la Universitate, și lui îi creștea mai greu. Și-atunci Amalia a-nceput să plângă-n hohote, îl rog pe *don* Fermín, mereu așa de cumsecade, să m-ajute iar, bărbatul ei nu făcuse nimic, l-au arestat degeaba, o să vă răsplătească bunul Dumnezeu, conașule. Ieși *don* Fermín în halat, liniștește-te dragă, ce s-a-ntâmplat? Conașul Santiago îi povesti și ea zău că n-a făcut nimic, *don* Fermín, nu era aprist, îi place fotbalul, până când *don* Fermín râse: așteaptă, ai răbdare, să vedem. S-a dus să telefoneze, a zăbovit, Amalia se simțea emoționată văzându-se în fosta-i locuință, văzându-l pe-Ambrosio, gândindu-se prin ce trece Trinidad. S-a făcut, zise *don* Fermín, zi-i să nu se mai bage-n buclucuri. Ea ținea morțiș să-i sărute mina, și *don* Fermín fii cuminte fetițo, totul se putea rezolva numai moartea nu. Amalia și-a petrecut restul serii cu doamna Zoila și conița Teté. Ce frumoasă s-a făcut, ce ochișori are,

și doamna a reținut-o la cină și când și-a luat rămas bun, uite să-i iei ceva copilașului, i-a dat două *libras.*

A doua zi a apărut Trinidad acasă în Mirones. Furios, l-au denunțat sticleții ăia, răcnind cum Amalia nu-l auzise niciodată, îl acuzaseră de mii de lucruri, din cauza porcilor ălora ordinari agenții l-au bătut din nou. Pumni și picioare ca să denunțe nu știu ce și pe nu știu cine. Era mai înverșunat împotriva sticleților din sindicat decât contra agenților: când APRA va lua puterea va fi vai și-amar de nemernicii ăia, de vânduții ăia ai lui Odría. Nu mai ești pe statul de plată, i-au zis la făbricuța de textile, te-au dat afară pentru părăsirea locului de muncă. Dacă mă plâng la sindicat știu de pe-acu unde-or să mă bage, zicea Trinidad, și dacă mă plâng la minister or să mă bage tot acolo. Îți pierzi vremea băgându-i în mă-sa pe sindicaliști, zicea Amalia, mai bine caută de lucru. Când începu să bată fabricile, criza ține-n continuare îi ziceau, așa că un timp au trăit din împrumuturi, și deodată Amalia și-a dat seama că Trinidad îi turna mai multe gogoși ca oricând: și din ce-a murit Amalia, Ambrosio? Pleca dimineața la opt de-acasă și se-ntorcea după jumătate de oră și cădea frânt pe pat, am bătut toată Lima căutând de lucru, era mort de osteneală. Și-Amalia: cum, c-adineaori ai plecat și te-ai și întors. Și-Ambrosio: dintr-o operație, conașule. Și el: era luat la ochi, avea fișă, sticleții l-au ponegrit pretutindeni, îl priveau ca pe-o oaie râioasă, n-o să mai găsesc de lucru nicăieri. Și-Amalia: termină cu sticleții și pun-te pe căutat de lucru, altminteri or să moară de foame. Nu pot, zicea el, sunt bolnav, și ea ce boală ai? Trinidad își vâra degetul pe beregată până când îl lua cu greață și vomita: cum să caute de lucru dacă-i bolnav. Amalia s-a-ntors la Miraflores, s-a plâns doamnei Zoila, doamna i-a vorbit lui *don* Fermín și domnul conașului Chispas: zi-i lui Carrillo s-o reprimească pe post. Când i-a povestit c-au primit-o din nou la laborator, Trinidad și-a mutat ochii-n bagdadie. Orgoliosule, ce-i

rău în asta să lucrez pân'te faci tu bine, ce, nu ești bolnav? Cu cât te-au plătit ca să mă umilești, acu' că mă vezi doborât? zicea Trinidad.

Gertrudis Lama s-a bucurat grozav când a văzut-o iar la laborator, și supraveghetoarea: ce afacere fainã, bravo, îți pui și-ți scoți slujba ca pe-o fustă. În primele zile mai scăpa pilulele pe jos și i se rostogoleau flacoanele, dar după-o săptămână era îndemânatecă la fel ca-nainte. Mai bine du-l la doctor, îi zicea doamna Rosario, tu nu vezi că toată ziua își dă-n petec? Dar nu era chiar așa, numai la ora prânzului sau când era atinsă tema lucrului la fabrică se prostea parcă de tot, în restul timpului era ca de-obicei, aproape neschimbat. După ce mânca, își vâra degetu-n gură până vomita, și-atunci: vezi că-s bolnav, scumpo? Dar dacă Amalia nu-l băga în seamă și îi ștergea voma ca și când n-ar fi fost, îndată uita de boală și: eh, ce mai e nou pe la laborator?, ba chiar glumea cu ea sau se-arăta duios. O să-i treacă, gândea, se ruga, plângea Amalia pe-ascuns ca el să n-o vadă, o să fie iar ca-nainte. Dar nici pomeneală să-i treacă, ba chiar s-a apucat să iasă-n ușa casei și să le strige „sticleților!" trecătorilor. Voia să le pună piedică sau să le-aplice chei de catch, și-i așa slăbuț că mi-l aduc de fiecare dată pe brațe, îi povestea Amalia lui Gertrudis. Într-o noapte a vomitat fără să-și vâre degetu-n gât. A pălit îngrozitor, și-Amalia l-a dus chiar a doua zi la Spitalul Muncitoresc. Nevralgii, zise medicul, cică să ia niște linguriță c-o soluție ori de câte ori îl doare capul, și de-atunci Trinidad nu făcea nimic altceva toată ziua decât să se plângă mă doare capul de-mi pocnește. Lua el linguriței alea, dar tot îl apucau grețurile. Atâta ai făcut pe bolnavul încât te-ai îmbolnăvit de-a binelea, îl mustra Amalia. Deveni morocănos, ranchiunos, clevetitor, își bătea joc de orice, și-aproape nu se mai putea discuta cu el. Când o vedea revenind de la lucru: cum de nu m-ai părăsit încă?, și fetița? zice Santiago. Toată ziulica zăcea pe pat, dacă nu mă mișc mi-e mai bine, sau conversa cu *don* Atanasio, și n-o întreba nimic de copil. Dacă

Amalia îi zicea m-am rotunjit sau uite cum mișcă, se uita la ea de parcă nu știa despre ce-i vorba. Abia mânca, din cauza vomelor. Amalia șterpelea niște pungi de hârtie de la laborator și-l ruga vomită-aici, nu pe jos, dar el parcă înadins căsca gura peste masă sau peste pat, și c-o voce pierită și păstoasă, dacă ți-e așa de scârbă mai bine pleacă, fetița a rămas la Pucallpa, conașule. După care-l apucau remușcările, iartă-mă scumpo, m-am făcut un nesuferit, mai suportă-mă un pic până mor. Se mai duceau din an în paște la cinema. Amalia voia să-i dea ghes să mai meargă la stadion, dar el se ținea cu mâinile de cap: nu, era prea bolnav. Devenise de-a dreptul costeliv, pantalonii, care înainte nu-l cuprindeau la brăcinar acum fluturau pe el, n-o mai ruga pe-Amalia tunde-mă cum știi tu, și de ce-a lăsat-o la Pucallpa? Zi-mi nu te-ai săturat de-un papă-lapte ca ăsta care la întâiul necaz lasă totul baltă și face pe nebunu' și se lasă-ntreținut de-o muiere?, o-ntrebă Gertrudis. Dimpotrivă, de când îl vedea ca o cârpă ținea și mai mult la el. Se gândea la el încontinuu, simțea că se sfârșește lumea când îl auzea debitând prostii, când o dezbrăca bruscând-o pe-ntuneric o lua cu fiori. O doamnă care se-mprietenise acolo cu Amalia a luat-o s-o crească, conașule. Durerile de cap ale lui Trinidad apăreau și dispăreau, apăreau și dispăreau, încât ea nu știa niciodată dacă erau adevărate sau doar scorneli și exagerări. Și-n plus, Ambrosio se vârâse într-o dandana și trebuise s-o șteargă imediat din Pucallpa, *don.* Numai vomele se țineau lanț. Numai tu ești de vină, îi zicea Amalia, ba sticleții scumpo, uite știi ceva? pe mine nu mă mai prostești tu.

Într-o zi Amalia a dat de doamna Rosario la intrarea-n fundătură, cu mâinile-n șolduri, cu ochii ca jăratecul: s-a-ncuiat cu fiica ei Celesta, a vrut s-abuzeze de ea, n-a descuiat decât când l-a amenințat cu vardistul. Amalia l-a găsit pe Trinidad plângându-se că doamna Rosario e rău intenționată, că de ce să cheme poliția când știa că-i luat la ochi și cu cazier, că-i o perversă, că lui ce-i pasă de

netoata de Celesta, n-a vrut decât să glumească. Nerușinatule, ingratule, îl ocăra Amalia, întreținutule, nebunule, și la urmă a aruncat în el c-un pantof. El o lăsa să țipe și să-l cotonogească fără să protesteze. În noaptea aceea s-a prăbușit pe dușumea ținându-se cu mâinile de cap și-a trebuit ca Amalia cu *don* Atanasio să-l târască și să-l suie într-un taxi. La Asistența Publică i-au făcut o injecție. S-au întors în Mirones pas cu pas, cu Trinidad la mijloc, oprindu-se să-și tragă sufletul la fiecare colț. Îl culcară, și-nainte de-a adormi Trinidad o făcu să plângă: lasă-mă și pleacă, să nu-și irosească viața cu el, era terminat, caută-ți pe cineva care să te merite. Fetița se numea Amalita Hortensia, și merge pe cinci sau șase anișori, conașule.

Într-o zi, întorcându-se de la laborator, îl găsi pe Trinidad țopăind de bucurie: s-au isprăvit necazurile noastre, găsise de lucru. O-mbrățișa, o ciupea, nu-și mai încăpea-n piele. Și boala ta?, zicea Amalia ca prostită, și el gata, s-a dus, m-am vindecat. Se-ntâlnise pe stradă cu camaradul Pedro Flores, îi povesti, un aprist cu care-mpărțise carcera la Fronton, și când Trinidad i-a zis ce-a pățit, Pedro: vino'ncoa, l-a dus la Callao, l-a prezentat altor camarazi și din seara asta avea de lucru într-un atelier de mobile. Vezi, Amalia, așa erau camarazii, se simțea aprist până-n măduva oaselor, trăiască Victor Rául. Va câștiga mai puțin dar ce contează, dacă asta-i ridicase moralul. Trinidad pleca foarte devreme însă se-ntorcea înaintea Amaliei. Îi reveni pofta de viață, mă doare capul tot mai rar, camarazii-l duseseră la un doctor care nu i-a luat nici un șfanț și i-a făcut injecții și vezi și tu, Amalia, îi zicea, partidul mă-ngrijește, el mi-e familia. Pedro Flores nu dădea niciodată prin Mirones, dar Trinidad pleca de-acasă nopțile să se-ntâlnească cu el și-Amalia era geloasă, cum crezi tu că te-aș înșela după ce m-ai ajutat atâta?, râdea Trinidad, mă jur că merg la-ntâlniri clandestine cu camarazii. Nu te mai bâga-n politică, îi zicea Amalia, data viitoare or să te-omoare.

Nu-i mai înjura pe sticleți, dar continua să vomite. Mai multe seri la rând a dat de el trântit pe pat, cu ochii adânciți în orbite, fără vlagă, fără poftă de mâncare. Într-o noapte când plecase la o întâlnire, veni *don* Atanasio și-i zise Amaliei vino și-o duse până după colț. Acolo stătea Trinidad, singur-singurel pe marginea trotuarului, fumând. Amalia nu-l pierdu din ochi, și când Trinidad se-ntoarse-n fundătură îl luă la întrebări, cum a fost? și el bine, am discutat mult. Ea gândi: altă femeie. Dar atunci de ce se purta așa drăgăstos cu ea? După prima săptămână de lucru o așteptă pe Amalia cu plicul neatins, nedeschis, hai să-i cumpărăm ceva doamnei Rosario ca să-i treacă supărarea, i-au ales un parfum, și-apoi: da' tu ce-ți dorești, inimioară? Lasă, mai bine-ai plăti chiria, îi zise Amalia, dar el nu și nu, voia să cheltuiască banii ăștia făcându-i o plăcere, inimioară. Adică Amalita după mamă, și Hortensia după-o doamnă la care lucrase Amalia, conașule, una la care ținuse mult și care-a murit; bine-nțeles că după tot ce-ai făcut trebuie să dispari imediat, nenorocitule, zise *don* Fermín. Doar ai fost salvarea mea, îi zicea Trinidad, zi-mi ce dorești. Și-atunci Amalia: să mergem la cinema. Văzură un film cu Libertad Lamarque, trist al naibii, întâmplarea semăna cu-a lor ca două picături de apa, Amalia ieși suspinând, și Trinidad: ce sentimentală-mi ești, inimioară, multe ai merita tu de la viață. Au ținut-o într-o glumă, și din nou și-a amintit de copil și-i-atingea pântecul, măi că dolofan mai e. Doamna Rosario a bâzâit când a primit parfumul și i-a zis lui Trinidad tu nu știai ce faci, mai bine pupă-mă. Și duminica următoare Trinidad hai să-i facem o vizită mătușii tale, c-o să se-mpace cu Amalia când o afla de copil. S-au dus în Limoncillo și Trinidad a intrat primul și după-aia a ieșit mătușă-sa cu brațele deschise s-o cheme pe-Amalia. Au rămas să mănânce la ea și-Amalia gândea gata cu ghinionul, totul a intrat iarăși pe făgașul firesc. Se simțea foarte greoaie, Gertrudis Lama și

alte colege de laborator începuseră să-i împletească hăinuțe copilului.

În ziua când a dispărut Trinidad, Amalia fusese cu Gertrudis la doctor. Se-ntorsese la Mirones hăt târziu și Trinidad nicăieri, se lumină de ziuă și tot nimic, și-abia pe la zece dimineața opri un taxi în fundătură și coborî un tip care întreba de Amalia: aș vrea să vă vorbesc între patru ochi, era Pedro Flores. O sui în taxi, și ea ce s-a-ntâmplat cu soțul meu? și el l-au arestat. Dumneata ești de vină, țipă Amalia, și el se uită la ea ca la o nebună, dumneata l-ai îndemnat să facă iar politică, și Pedro Flores eu?, politică? El care nu se-amestecase și nici nu se va amesteca vreodată în politică fiindcă detesta politica, doamnă!, mai curând nebunul de Trinidad fusese cât pe ce să-l amestece azi-noapte într-o tărășenie urâtă de tot. Și-i povesti: se-ntorceau de la o mică petrecere la Barranco și trecând pe dinaintea Ambasadei Columbiei, Trinidad: opriți o clipă, trebuie să cobor, Pedro Flores crezuse că-i venea să urineze, dar el coborî din taxi și-ncepu să strige: sticleților! trăiască APRA! Víctor Raúl!, și când el demară îngrozit văzu că pe Trinidad ploua cu bastoane de cauciuc. Dumneata ești de vină, plângea Amalia, APRA e de vină, or să-l deșele în bătăi. Ce-aveți doamnă, despre ce vorbiți?: nici Pedro Flores nu e aprist nici Trinidad nu fusese aprist vreodată, o știu mai bine ca oricine fiindcă suntem veri, crescuseră-mpreună în cartierul Victoria, ne-am născut în aceeași casă, doamnă. Minciună, el s-a născut la Pacasmayo, scâncea Amalia, și Pedro Flores: dar cin' v-a debitat asemenea trăsnăi? Și se jură: omul ei se născuse la Lima, doamnă, și nu ieșise niciodată de-acolo și nu se-amestecase vreodată-n politică, numai o dată l-au arestat din greșeală, luându-l drept altul sau cine știe de ce, la izbucnirea revoluției lui Odría, și când l-au slobozit din carceră l-a pălit aiureala de-a se da drept născut în Nord și aprist înrăit. Vă rog, mergeți la prefectură, ziceți-le că era băut și că de-obicei e cam sărit de pe fix, doar așa or să-i deie

drumul. O lăsă apoi în fundătură, și doamna Rosario o-nsoți la Miraflores ca să se plângă lui *don* Fermín. Nu-i la prefectură, zise *don* Fermín după ce telefona, să vină mâine că până-atunci află el. Dar a doua zi dis-de-dimineață năvăli un băiețel în fundătură: Trinidad López e la San Juan de Dios, doamnă. La spital, pe-Amalia și pe doamna Rosario le trimiseră dintr-un salon în altul, până când o măicuță bătrânică, cu peri pe față ca un bărbat: ah da, începu s-o consoleze pe-Amalia. Trebuie să se resemneze, Domnul Dumnezeu l-a chemat pe soțul ei, și-n timp ce Amalia plângea îi povestiră doamnei Rosario că-l găsiseră în zori prăbușit în fața porții spitalului, că murise-n urma unei congestii cerebrale.

Mai că n-a avut când să-l plângă pe Trinidad fiindcă a doua zi după înmormântare mătușa ei și doamna Rosario s-au văzut nevoite s-o ducă pe sus la maternitate, începuseră durerile succesive, și către dimineață s-a născut mort copilul lui Trinidad. Rămase la maternitate cinci zile, împărțind patul c-o negresă care născuse gemeni și care-ncerca tot timpul să intre-n vorbă. Ea răspundea numai da, bine, nu. Doamna Rosario și mătușa ei veneau zilnic s-o vadă și să-i aducă de mâncare. Nu simțea nici durere nici mâhnire, ci doar sfârșeală, mânca fără poftă, făcea sforțări să vorbească. În a patra zi sosi Gertrudis, de ce n-ai anunțat?, inginerul Carrillo putea crede c-a părăsit locul de muncă, noroc că te bucuri de sprijinul lui *don* Fermín. Să creadă inginerul ce-o pofti, gândea Amalia. La ieșirea din maternitate, primul drum îl făcu la cimitir să-i ducă niște buchete lui Trinidad. Pe mormânt se afla poza sfințită lăsată de doamna Rosario și literele pe care vărul Pedro Flores le zgâriase-n ghipsul umed c-un băț. Se simțea slăbită, deșertată, mahmură, dacă vreodată o să am bani o să cumpăr o lespede și-o să comand să se scrie Trinidad Lopez cu litere aurite. Începu să-i vorbească-ncetișor, de ce te-ai dus tocmai acum când totul era pe cale să se-aranjeze, începu să-l dojenească, de ce m-ai făcut să cred atâtea minciuni,

începu să-i povestească, m-au dus la maternitate, băiatul tău a murit, poate l-ai și cunoscut pe lumea cealaltă. Se-ntoarse la Mirones amintindu-și de haina albastră despre care zicea Trinidad că-i toată eleganța lui, și de cât de prost îi cosea ea nasturii încât mereu se desprindeau și se rostogoleau. Odăița era-ncuiată, proprietarul venise c-un coropcar și-i vânduse cu toptanul tot ce găsise înăuntru, lăsați-i ceva de la soțul ei măcar ca amintire, îl rugase doamna Rosario, dar n-au vrut, și-Amalia: ce mai contează. Mătușa ei luase chiriași în căsuța de la Limoncillo și nu mai avea unde, dar doamna Rosario îi făcu loc în una din cele două camere ale ei, și Santiago: da-n ce bucluc ai intrat?, de ce-a trebuit să lași totul și s-o ștergi din Pucallpa? După-o săptămână se prezentă în Mirones Gertrudis Lama, de ce nu s-a-ntors la laborator?, până când crezi c-or să te-aștepte? Și-Amalia: n-o să mă mai întorc la laborator niciodată. Și ce-o să facă, atunci? Nimic, rămân aici până m-or da afară, și doamna Rosario proasto!, niciodată n-o să te dau afară. Și de ce nu voia să se-ntoarcă la laborator? Nu știa, dar n-avea să se mai întoarcă, și-o zicea cu-atâta năduf încât Gertrudis Lama nu mai stărui și n-o mai întrebă nimic. Din cauza unei găinării, conașule, trebuise să-și piardă urma din cauza unei găinării c-un camion de furat, nici nu-i venea să-și mai aducă aminte. Doamna Rosario o silea să mănânce, o mângâia și-o sfătuia, încerca s-o facă să uite. Amalia dormea între fetele ei Celesta și Jesusa, și mezina doamnei Rosario se plângea că stătea de vorbă cu

Trinidad și cu băiețelul ei pe întuneric. O ajuta pe doamna Rosario să spele mfe în albie, să le-ntindă pe frânghie, să încingă fierul de călcat cu cărbuni. Făcea totul fără vlagă, fără interes. Sennopta, se lumina de ziuă, se-nsera, venea s-o viziteze Gertrudis, venea mătușa ei, ea le-asculta și le răspundea da la orice și le mulțumea pentru flecușteţele aduse. Te gândești mereu la Trinidad? o-ntreba zi de zi doamna Rosario, și ea da, și la băiețel. Semeni cu

Trinidad, îi zicea doamna Rosario, lași capu-n jos, te dai bătută, nu lupți, mai bine să-și uite nefericirea, ești tânără, poate să-și refacă viața. Amalia nu mai ieșea din Mirones, mergea ca somnambula, se spăla și se pieptăna numai din când în când, într-o zi privindu-se într-o oglindă gândi: dacă Trinidad te-ar vedea nu te-ar mai place. Seara târziu când *don* Atanasio se-ntorcea acasă, ea îi bătea la ușă să schimbe două vorbe cu el. Bătrânul locuia într-o odăiță cu tavanul atât de jos încât Amalia nu putea sta-n picioare, iar pe dușumea era trântită o saltea jerpelită, printre mii de buclucuri și de gioarse. Pe când vorbeau, *don* Atanasio scotea butelcuța și gâlgâia pe gât. Ce credeți, „băieții" l-au bătut pe Trinidad, *don* Atanasio, și când l-au văzut că le murea-n brațe l-au lepădat în fața porții de la San Juan de Dios? Uneori *don* Atanasio: da, așa s-or fi petrecut lucrurile, alteori nu, i-or fi dat drumul și el simțindu-se rău s-o fi dus singur la spital, și-alteori, ce-ți mai pasă, că doar săracu-a murit, acu gândește-te la tine, gata uită-l.

VI

Atunci să fi-nceput eșuarea?, în acel prim an, Zavalita, când ți-ai dat seama că San Marcos era un bordel și nu raiul la care visaseși? Ce nu v-a plăcut conașule? Nu faptul că începeau cursurile în iunie în loc de aprilie, că profesorii erau la fel de decrepiți ca și pupitrele, gândește, ci tembelismul colegilor lui când era vorba de cărți, indolența din ochii lor când era vorba de politică. Metișii *cholos* semănau bucățică tăiată cu copiii de familie bună, Ambrosio. Poate că profesorii-s plătiți mizerabil, zicea Aída, s-or fi spetind prin ministere, or fi predând prin licee, cine le-ar putea pretinde mai mult? Trebuie să-nțelegem apatia studenților, zicea Jacobo, sistemul i-a format așa: aveau nevoie să fie zgâlțâiți, îndoctrinați, organizați. Dar unde erau comuniștii, unde se-ascundeau apriștii? Toți întemnițați?, toți deportați? Astea erau critici retrospective, Ambrosio, pe-atunci nu-și dădea seama încă și-i plăcea la San Marcos. Ce s-o fi ales de profesorul care într-un an a glosat două capitole din Sinteza Cercetărilor Logice publicată de „Revista de Occidente"? Să abordăm pasămite fenomenologic problema turbării, să punem între paranteze, ar zice Husserl, grava situație creată de câinii din Lima: ce mutră-ar face directorul? Ce s-o fi ales de praful care nu făcea la curs decât probe de-ortografie, sau de ăllalt care-ntrebase la examen despre erorile lui Freud.

— Te-nșeli, un om de cultură trebuie să-i citească până și pe obscurantiști - zise Santiago.

— Grozav ar fi să-i poți citi-n original - zise Aída. Mi-ar place să știu franceza, engleza, chiar și germana.

— Citește tot, de-acord, dar cu simț critic - zise Jacobo Progresiștii ți se par întotdeauna nasoli iar decadenții buni. Asta critic eu la tine.

— Dar n-am zis decât că"Așa s-a călit oțelul" m-a plictisit și că mi-a plăcut „Castelul" - protestă Santiago. Nu generalizez câtuși de puțin.

— Pesemne că traducerea din Ostrovski e proastă pe când cea din Kafka e bună, degeaba discutați - zise Aída.

Ce s-o fi ales de moșulică acela scund, rotofei, cu ochi albaștri și cu ciuf alb care le explica sursele istorice? Era așa de bun încât mai că te simțeai ispitit să urmezi Istoria, nu Psihologia, zicea Aída, și Jacobo: așa-i, păcat doar că era hispanist și nu indigenist. Aulele gemând de lume din primele zile s-au golit treptat, în septembrie veneau la cursuri doar jumate din studenți și nu mai era o problemă să găsești locuri la ore. Nu că s-ar fi simțit cu speranțele spulberate, nu că profesorii n-ar fi știut sau n-ar fi vrut să le predea, gândește, povestea e că nici pe ei nu-i interesa să-nvețe. Fiindcă erau săraci și nevoiți să muncească, zicea Aída, fiindcă erau contaminați de formalism burghez și nu-și doreau decât o diplomă, zicea Jacobo, fiindcă pentru-a absolvi nu era necesar nici să te prezinți, nici să te intereseze, nici să-nvești: doar s-aștepți. Ești mulțumit la San Marcos, schimodie?, e-adevărat că acolo predau toate capacitățile din Peru, schimodie?, de ce te-ai făcut așa rezervat, schimodie? Sunt, tata, e-adevărat, tata, ba nu m-am făcut, tata. Intrai și ieșeai din casă ca o stafie, Zavalita, te-ncuiai în camera ta și nu dădeai cu ochii de familie, te porți ca un urs zicea doamna Zoila, și Chispas: o să te țicnești de-atâta toceală, și Teté: de ce nu mai ieși nicăieri cu Popeye, superiștetule? Pentru că Jacobo și Aída îmi erau de-ajuns, gândește, pentru că ei erau prietenia care excludea, îmbogățea și compensa totul. Atunci oare?, gândește, atunci oi fi sfeclit-o?

Se-nscriseră la aceleași cursuri, se-așezau în aceeași bancă, mergeau împreună la Biblioteca Universității San Marcos sau la Națională, anevoie se despărțeau să meargă la culcare. Citeau aceleași cărți, vedeau aceleași filme, se indignau răsfoind aceleași ziare. Plecând de la Universitate, la prânz și seara, discutau ore-n șir la „Palermo" pe Colmena, dezbăteau ore-n șir la cofetăria „Los Huérfanos" din Azángaro, comentau ore-n șir știrile politice într-o cafenea cu biliard din spatele Palatului Justiției. Uneori se strecurau într-un cinematograf, alteori băteau librăriile, alteori porneau ca-ntr-o aventură să-și cunoască orașul. Asexuată, fraternă, prietenia lor părea veșnică.

— Ne preocupau aceleași lucruri, detestam aceleași lucruri, și niciodată nu eram de acord chiar întru totul - zice Santiago Dar până și asta era ațâțător.

— De ce erați necăjit, atunci? - zice Ambrosio. Din cauza fetei?

— Niciodată n-o vedeam singură - zice Santiago. Nu c-aș fi fost necăjit; dar uneori simțeam ceva ca un viermișor prin burtă, asta era tot.

— Voiați să se-ndrăgostească de dumneavoastră și nu puteați, avându-l mereu pe ăllalt pe cap - zice Ambroso. Știu ce simți aflându-te lângă femeia iubită și neputând face nimic.

— Ți s-a-ntâmplat asta cu Amalia?- zice Santiago.

— Am văzut un film despre asta - zice Ambrosio.

Universitatea era un reflex al țării, zicea Jacobo, cu douăzeci de ani în urmă toți profesorii ăștia fuseseră desigur progresiști, citind și ținându-se la curent, după care, din cauza muncii forțate în alte domenii și a mediului, au devenit mediocri și s-au îmburghezit, și deodată, víseos și minim deasupra plexului: viermișorul. E și vina studenților, zicea Aída, au ajuns de le place acest sistem, și dacă toți suntem de vină n-avem altă soluție decât să ne conformăm? zicea Santiago, și Jacobo: soluția era reforma universitară. Un corp mititel

și-acid în hățișul discuțiilor, subit în căldura argumentelor, bruind, deviind, perturbând atenția cu rafale de melancolie sau nostalgie. Catedre paralele, co-guvernare, universități populare, zicea Jacobo: să vină să predea tot omul care se simte-n stare, studenții să-i poată alunga pe profesorii proști, și fiindcă poporul nu putea veni la Universitate atunci Universitatea să vină la popor. Melancolie după imposibilele dialoguri singur cu ea pe care-atâta le dorea?, nostalgie după plimbările singur cu ea la care visa cu ochii deschiși? Păi dacă Universitatea era un reflex al țării, San Marcos nu se va îndrepta atâta timp cât Perul merge din rău în mai rău, zicea Santiago, și Aída: dacă vrem să retezăm răul din rădăcină n-are sens să vorbim de reformă universitară ci de revoluție. Dar noi suntem studenți și câmpul nostru de acțiune e Universitatea, zicea Jacobo, militând pentru reformă militäm pentru revoluție: trebuia ca ei să-nainteze pe etape și să se lecuiască de pesimism.

— Erați gelos pe prietenul dumneavoastră - zice Ambrosio. Și nu-i nimic mai otrăvitor ca gelozia.

— Cred că Jacobo trecea exact prin ce treceam eu - zice Santiago. Dar amândoi ne prefăceam că n-aveam nimic.

— Și el simțea aceeași nevoie să vă spulbere c-o privire fermecată ca să rămâie singur cu fata - râde Ambrosio.

— Era cel mai bun prieten al meu - zice Santiago. Îl uram și-n același timp îl iubeam și-l admiram.

— Nu trebuie să fii așa sceptic - zise Jacobo. Chestia asta cu totul ori nimic este tipic burgheză.

— Nu sunt sceptic - zise Santiago. Dar vorbim și iarăși vorbim, batem apa-n piuă și nu ne clintim din loc.

— Asta-i adevărat, pân-acum n-am depășit teoria - zise Aída. Ar trebui să facem și-altceva decât să conversăm.

— Singuri nu putem - zise Jacobo. Să-ncepem prin a ne pune-n contact cu cadrele progresiste din Universitate.

— De două luni am intrat și n-am dat de niciunul - zise Santiago. Încep să cred că nu există.

— Trebuie să se ferească, e logic - zise Jacobo. Or s-apară ei mai devreme sau mai târziu.

Și-ntr-adevăr, precauți, luându-și toate măsurile, misterioși, încetu' cu-ncetu' au început să apară, ca umbre furișate: sunteți în primul an la Litere, nu? în pauzele dintre cursuri, ei obișnuiau să-așeze împreună pe una din băncile *patio*-ului Universității, tipii păreau a face o chetă, sau tot împreună se plimbau în cerc împrejurul clădirii Dreptului, cu care să le cumpere saltele studenților arestați, și-acolo obișnuiau să schimbe câteodată păreri cu studenții de pe la alte facultăți sau din alți ani, și ținuți în beciurile penitenciarului dormind pe jos, și-n rapidele dialoguri fugare, depășind neîncrederea, învingând suspiciunea, cum?, nimeni nu v-a zis încă de chetă?, deslușeau sau li se părea a deslușI o subtilă explorare a felului lor de a gândi, nu-i vorba de ceva politic, o discretă sondare, e vorba doar de-o acțiune umanitară, vagi indicații să se pregătească-n vederea a ceva ce se va-ntâmpla, sau de simplă milă creștinească, ori o secretă chemare să manifeste în același mod cifrat că se puteau bizui pe ei: nu puteți da măcar un *sol*? Apăreau singurateci și volatili în *patio*-urile din San Marcos, se-apropiau de ei și le vorbeau câteva minute despre subiecte ambigui, dispăreau mai multe zile și iarăși apăreau, cordiali și evazivi, cu-aceeași precaută expresie surâzătoare pe-aceleași chipuri indiene, *cholos,* corcite, negre, și cu-aceleași cuvinte ambivalențe sunând ciudat în accentele lor provinciale, cu-aceleași haine vechi și decolorate și-aceiași pantofi scâlciați și uneori cu câte-o revistă sau un ziar sau o carte sub braț. Ce studiau, de unde erau, cum îi chema? Ca un fulger pe cerul noros, băiatul ăla de la Drept a fost din cei ce s-au baricadat la San Marcos când cu revoluția lui Odría, o bruscă mărturisire zguduia deodată discuțiile cenușii, și-a fost

închis și-a făcut greva foamei în închisoare, și le ilumina și-nfierbânta, și nu i-au dat drumul decât acu' o lună, și revelațiile acelea și descoperirile, iar cestălalt a fost delegatul de la Economie când funcționau Centrele Federate și Federația Universitară, deșteptau în ei o neliniștită excitare, înainte ca politica să dezmembreze organismele studențești arestându-i pe conducători, o feroce curiozitate.

— Vii târziu înadins ca să nu iei masa cu noi, iar când ne faci onoarea nu deschizi gura - zise doamna Zoila Ți-au tăiat limba la San Marcos?

— A vorbit contra lui Odría și contra comuniștilor - zise Jacobo Aprist, nu credeți?

— Face pe mutu ca să pară mai interesant - zise Chispas. Geniile nu-și pierd timpul cu ignoranții, așa-i superistețule?

— Câți copii are conița Teté? - zice Ambrosio Și dumneavoastră câți, conașule?

— Mai degrabă troțkist, fiindcă l-a vorbit de bine pe Lechín - zise Aída Nu se zice despre Lechín că-i troțkist?

— Teté doi, eu nici unul - zice Santiago N-am vrut să fiu tătic, dar s-ar putea să mă răzgândesc. La halu-n care-am ajuns, ce mai contează.

— Și-n plus umbli teleleu ca un somnambul, cu niște ochi de miel spintecat - zise Teté. Te-ai îndrăgostit de una la San Marcos?

— Oricât de târziu aș ajunge acasă, văd mereu aprinsă veioza de pe noptiera ta - zise *don* Fermín. Foarte bine că citești, dar ce-ar fi să devii și mai sociabil, schimodie.

— Da, de una cu codițe care umblă desculță și vorbește numai în limba *quechua* - zise Santiago. Te interesează?

— Negresa zicea fiecare prunc vine cu norocul lui pe lume - zice Ambrosio. Dac-ar fi fost după mine, aș fi avut o droaie, zău așa. Negresa, adică măicuță-mea, odihnească-se-n pace.

— Vin acasă obosit, de-aceea mă retrag în camera mea, tata - zise Santiago. Cum de mă crezi în stare să nu vreau să vorbesc cu voi.

— Eu sunt de vină, că-ți adresez cuvântul ție care nu ești decât un catâr - zise Teté.

— Nu că te-aș crede-n stare, totuși te porți cam ciudat - zise *don* Fermín Acu' că suntem singuri, schimodie, vorbește-mi cu încredere. Ai vreo problemă?

— Ăllalt însă chiar c-ar putea fi membru de partid - zise Jacobo Interpretarea pe care-a dat-o evenimentelor din Bolivia era marxistă.

— N-am, tata - zise Santiago. N-am nimic, pe cuvânt.

— Pancras a avut un fiu la Huacho, demult, dar muierea i-a fugit într-o zi și n-a mai văzut-o niciodată - zice Ambrosio. De-atunci tot încearcă să-și găsească băiatul. Nu vrea să moară înainte de-a afla dacă-a ieșit la fel de pocit ca el.

— Ăsta nu ne dă târcoale ca să sondeze ci ca să-ți facă ochi dulci - zise Santiago. Numai ție-ți vorbește, și-și dă ochii peste cap. Ai făcut o cucerire, Aída.

— Ce clevetitor ești, ce burghez ești - zise Aída.

— Și-l înțeleg, pentru că și eu îmi trec zilele amintindu-mi de Amalita Hortensia - zice Ambrosio. Gândind: cum o arăta acum?, cu cine-o semăna?

— Tu crezi că asta li se-ntâmplă doar burghezilor? - zise Santiago. Că revoluționarilor nu le fug ochii după femei?

— Uită-te la mine, scaperi nu alta fiindcă te-am făcut burghez - zise Aída Nu fi așa susceptibil, nu fi burghez. Na că iar mi-a luat-o gura pe dinainte.

— Haideți să luăm o cafeluță cu lapte - zise Jacobo. Veniți, plătește aurul Moscovei.

Erau răzvrătiți singurateci?, militau în vreo organizație clandestină?, o fi vreunul din ei turnător? Nu umblau laolaltă, rareori își făceau apariția-n același timp, nu se cunoșteau sau lăsau

impresia că nu se cunosc între ei. Uneori păreau pe punctul să dezvăluie ceva important, dar se opreau în pragul revelației, și insinuările și aluziile lor, hainele uzate și manierele calculate, stârneau în ei neliniște, îndoieli, o admirație strunită de neîncredere sau teamă. Fețele lor întâmplătoare începură să apară la cafenelele unde mergeau după ore, era un trimis? explora terenul?, umilele lor siluete începură să se-așeze la mesele ocupate de ei, atunci să-i dovedim că n-avea de ce să se-ascundă de noi, și-n alte locuri, departe de San Marcos, în anul nostru sunt doi turnători zicea Aída, departe de orice ureche indiscretă, i-am dovedit și n-au putut tăgădui zicea Jacobo, dialogurile prinseră să fie mai puțin eterate, s-au dezvinovățit susținând c-odată ajunși avocați aveau să avanseze mai repede pe statul de funcții zicea Santiago, să capete chiar pe-alocuri un îndrăzneț caracter politic, tâmpiții nici nu știau să mintă zicea Aída. Discuțiile începeau de-obicei cu vreo anecdotă, să știți că cei cu-adevărat periculoși nu-s ăștia care se lasă găbjiți zicea Washington, sau c-o glumă sau o snoavă sau o pregătire a terenului, ci turnătorii de-amorul artei care nici nu figurau pe statele poliției, după care urmau, timide, accidentale, întrebările, cam care era atmosfera-n anu' întâi?, se manifesta vreo neliniște, vreo nemulțumire?, erau băieții preocupați de probleme?, exista o majoritate interesată în reconstituirea Centrelor Federate?, și tot mai sibilină, șerpuitoare, ce părere aveau despre revoluția boliviană?, discuția aluneca, dar despre Guatemala ce credeau?, spre situația internațională. Însuflețiți, excitați, ei își dădeau cu presupusul fără să coboare vocea, să-i audă turnătorii, să-i arunce-n temniță, și-Aída se-ntrecea pe sine, era cea mai entuziastă gândește, se lăsa copleșită de propria-i emoție, cea mai îndrăzneață gândește, prima care muta vitejește tema conversației de la Bolivia și Guatemala la Peru: trăiau într-o dictatură militară și ochii nocturni străluceau, chiar dacă revoluția boliviană n-ar fi decât liberală, și nasul i se ascuțea, chiar

dacă în Guatemala nu s-ar ajunge la o revoluție burghezo-democratică, și tâmplele i se zbăteau mai iute, tot era mai bine ca-n Peru, și-o șuviță de păr îi luneca pe ochi, unde taie și spânzură un general moș-teacă, și-și lovea fruntea în timp ce vorbea, și o hotă de tâlhari, și pumnișorii ei loveau în masă. Stânjenite, neliniștite, alarmate, umbrele fugare o-ntrerupeau pe Aída, schimbau tema, sau se ridicau și plecau.

— Tatăl dumneavoastră zicea că San Marcos v-a schimbat în rău - zice Ambrosio Că nu l-ați mai iubit din cauza Universității.

— L-ai pus într-o situație delicată pe Washington - zise Jacobo Dacă-i membru sau simpatizant al partidului trebuie să se ferească. Nu mai vorbi așa tare de Odría. În fața lui, poți să-l compromiți.

— Ți-a zis tata că eu nu-l mai iubeam? - zice Santiago.

— De-aia crezi c-a plecat Washington? - zise Aída.

— Nimic nu l-a mâhnit mai mult în viață - zice Ambrosio. Nu voia decât să-nțeleagă de ce nu-l mai iubeați, conașule.

Era în anul trei la Drept, era un *serrano* alb și jovial care vorbea fără să-mprumute aerul solemn, ezoteric, sacerdotal al celorlalți, a fost primul căruia i-au știut numele: Washington, întotdeauna îmbrăcat în gri deschis, întotdeauna arătându-și veselii dinți canini, cu glumele lui impunea discuțiilor de la „El Palermo", de la cafeneaua cu biliard sau din *patio*-ul Științelor economice un aer personal ce nu apărea în dialogurile ermetice sau stereotipe susținute cu alții. Dar în pofida înfățișării lui comunicative, se pricepea de minune să fie impenetrabil. A fost primul dintre cei ce s-au transformat din umbre fugare într-o ființă de carne și oase. Într-un cunoscut, gândește, aproape-un prieten.

— Dar ce l-a făcut să creadă așa ceva? - zice Santiago. Ce-ți mai zicea tata despre mine?

— De ce n-am forma un cerc de studii? - zise Washington, pârând distrat.

Încetară să gândească, să respire, cu ochii țintă la el:

— Un cerc de studii? - zise Aída, foarte rar. Ca să studiem ce?

— Nu mie, conașule - zice Ambrosio. Vorbea cu mama dumneavoastră, cu fratele lui, cu prieteni, și eu îi auzeam când conduceam mașina.

— Marxism - zise Washington cu deplină naturalețe Nu se predă la Universitate, și ne-ar putea fi de folos la fixarea culturii generale, nu credeți?

— Tu l-ai cunoscut pe tata mai bine decât mine - zice Santiago. Zi-mi ce altceva-ți mai zicea despre mine.

— Ar fi extrem de interesant - zise Jacobo. Să formăm cercul.

— Cum să-l fi cunoscut mai bine decât dumneavoastră - zice Ambrosio. Ce idee, conașule.

— Toată problema e să facem rost de cărți - zise Aída. La anticariate nu găsești decât din întâmplare câte-un număr învechit din „ Cultura sovietică”.

— Știu eu că-ți vorbea de mine - zice Santiago. Dar n-are a face, nu-mi zice, poftim, dacă nu vrei.

— Se poate face rost de ele, dar trebuie să aveți mare grijă - zise Washington. Dacă studiezi marxismul, oricând te poți pomeni fișat drept comunist, la poliție. Bun, asta-i, de altfel o știți cât se poate de bine.

Așa s-au întemeiat cercurile marxiste, așa au început pe nesimțite să militeze, să se afunde-n prestigioasa, râvnita clandestinitate. Așa au descoperit ruinata librărie de pe strada Chota și pe bătrânul spaniol cu ochelari negii și bărbuță de nea, care păstra în cămăruța din spate ediții din colecțiile Secolul XX și Lautaro, așa au cumpărat, au cartonat și-au răsfoit febril cartea aceea ce-avea să-nfierbânte discuțiile din cadrul cercului multe săptămâni la rând, acel manual cu răspunsuri la toate și la tot. Lecții Elementare de Filozofie, gândește. Gândește: Georges Politzer. Așa l-au cunoscut pe Héctor,

pân-atunci o altă umbră fugară, și-au aflat c-acea slăbănoagă girafă laconică studia Economia și-și câștiga zilele făcând pe crainicul. Hotărâseră să se-ntâlnească de două ori pe săptămână, dezbătuseră-ndelung asupra locului și-aleseseră-n sfârșit pensiunea lui Héctor de pe Jesús María unde aveau să se ducă de-atunci înainte vreme de luni de zile, în fiecare joi și sâmbătă după-masa, simțindu-se urmăriți și iscodiți, trăgând grijuliu cu coada ochiului la vecini înainte de-a intra. Soseau pe la trei, odaia lui Héctor era veche și mare și cu două ferestre largi spre stradă, la etajul doi al pensiunii unei cucoane surde care uneori urca și le răgea doriți ceai? Aída se-așeza pe pat, negarea negației gândește, Héctor pe jos, salturi calitative gândește, Santiago pe singurul scaun, unitatea contrariilor gândește, Jacobo pe prichiciul unui geam, Marx a așezat cu tălpile pe pământ dialectica pe care Hegel o pusese cu capu-n jos gândește, și Washington rămânea întotdeauna în picioare. Gândește: ca să mai cresc, și râdea. De fiecare dată altcineva expunea câte-un capitol din cartea lui Politzer, după expunere urmau discuții, stăteau împreună două sau trei ba chiar și patru ore, ieșeau perechi, lăsând în urmă odaia plină de fum și de înfierbântare. Ceva mai târziu se reîntâlneau doar ei trei și, în vreun parc, pe vreo stradă, în vreo cafenea oarecare, credeți că Washington e-n partid? zicea Aída, continuau să sporovăie, dar Héctor o fi-n partid? zicea Jacobo, făcând tot felul de supoziții, o fi existând de fapt partidul? zicea Santiago, cum s-o fi făcând autocritica?, dar mai ales conversând cu aprindere. Așa au terminat anu' întâi, așa a trecut vara, fără să mă fi dus la plajă nici măcar o dată gândește, așa a-nceput anul doi.

S-o fi-ntâmplat în acel an doi, Zavalita, când ți-ai dat seama că n-ajungea să tocești marxism, că mai trebuia să și crezi? Asta să fie?, te-a dat gata lipsa credinței, Zavalita? A credinței în Dumnezeu, conașule? a credinței în orice, Ambrosio. Ideea de Dumnezeu, ideea despre un „spirit pur" creator al universului n-avea sens, zicea

Politzer, un Dumnezeu în afara spațiului și timpului era ceva ce nu putea *exista.* Umblai c-o mutră de ziceau toți că nu ți-s boii-acasă, Santiago. Trebuia să fii un mistic idealist și prin urmare să nu admiți nici un control științific, zicea Politzer, ca să crezi într-un Dumnezeu existent în afara timpului, deci care n-ar fi nicicând anume, și în afara spațiului, deci care n-ar exista nicăieri anume. Cel mai rău era să ai îndoieli, Ambrosio, și cel mai bine să poți închide ochii și să zici

Dumnezeu există, sau Dumnezeu nu există, și să crezi în asta. Își dădea seama că uneori îi înșela pe colegii de cerc, Aída; zicea cred sau sunt de acord și când colo avea îndoieli. Materialiștii, bazându-se pe rezultatele științelor, zicea Politzer, afirmau că materia există în spațiu și într-un moment dat (în timp). Să strângi din pumni, să scrâșnești din măsele, Ambrosio, să zici APRA e soluția, religia e soluția, comunismul e soluția, și să mai și crezi. Abia atunci viața și-ar găsi un făgaș și omul nu s-ar mai simți atât de dezarmat, Ambrosio. El nu credea în popi, conașule, și nu mergea la liturghie încă de pe când era de-o șchioapă, totuși credea-n religie și-n Dumnezeu, păi toată lumea trebuie să creadă-n ceva, nu, conașule? Prin urmare, universul n-ar fi putut fi creat, conchidea Politzer, din moment ce lui Dumnezeu i-ar fi trebuit ca să creeze lumea un moment anume care n-a fost nicicând (căci pentru Dumnezeu timpul nu există) și-ar mai fi avut nevoie ca lumea să apară *din nimic*: și asta te frământă așa mult, Zavalita? zicea Aída. Și Jacobo: dacă tot trebuie să-ncepi prin a crede-n ceva, atunci mai bine să crezi că Dumnezeu nu există decât că există. Santiago înclina și el către această soluție, Aída, voia din răsputeri să se convingă că adevărul era de partea lui Politzer, Jacobo. Dar ce-l rodea era c-avea îndoieli, Aída, că nu putea fi sigur, Jacobo. Agnosticism mic-burghez, Zavalita, idealism disimulat, Zavalita. Aída n-avea nici o îndoială?, Jacobo credea orbește în tot ce zicea Politzer? îndoielile

erau fatale, zicea Aída, te paralizează și nu mai poți face nimic, și Jacobo; cum adică? să-ți petreci toată viața scormonind - o fi așa? - și chinuindu-te - o fi minciună? - în loc să treci la acțiune? Lumea va rămâne-ntotdeauna aceeași, Zavalita. Ca să acționezi trebuie să crezi în ceva, zicea Aída, iar credința-n Dumnezeu n-a folosit la schimbarea stării de lucruri, și Jacobo: deci mai bine să crezi în marxism care poate schimba starea de fapt, Zavalita. Putem noi oare semăna în mințile muncitorilor îndoiala metodică? zicea Washington, sau în ale țăranilor quadrupla rădăcină a principiului rațiunii suficiente? zicea

Héctor. Gândește: gândeai nu, Zavalita. Să-nchizi ochii, marxismul se bazează pe știință, să strângi din pumni, religia pe ignoranță, să-ți implânți bine picioarele-n pământ, Dumnezeu nu există, să scrâșnești din dinți, motorul istoriei e lupta de clasă, să-ți încordezi mușchii, desființând exploatarea burgheziei, să respiri adânc, proletariatul va elibera omenirea, și să te năpustești: și va instaura o lume fără clase. N-ai putut, Zavalita, gândește. Gândește: ai fost, ești, vei fi și vei muri mic-burghez. Ugerele sacre, colegiul, familia, cartierul au fost mai puternice?, gândește. Mergeai la liturghie, te spovedeai și te-mpărtășeai în primele vineri de peste an, te rugai, și-ncă de pe-atunci: minciună, nu cred. Te duceai la pensiunea cucoanei surde, schimbările cantitative acumulându-se produceau un salt calitativ, și tu da da, cel mai mare gânditor materialist dinainte de Marx a fost Diderot, da da, și deodată viermișorul: minciună, nu cred.

— Nimeni însă nu trebuia să-și dea seama, asta era principalul - zice Santiago. Nu scriu versuri, cred în Dumnezeu, nu cred în Dumnezeu. Mereu mințind, mereu înșelând.

— Mai bine nu mai beți acu', conașule - zice Ambrosio.

— La liceu, acasă, în cartier, la cerc, în Fracțiune, la „Cronica” - zice Santiago. Toată viața făcând o mulțime de lucruri și necrezând în ele, toată viața prefăcându-mă.

— Bine-a făcut tata că ți-a aruncat la gunoi cărțulia ta comunistă, haha - zise Teté.

— Și toată viața vrând să cred în ceva - zice Santiago. Și toată viața: minciună, nu cred.

Lipsa credinței să fi fost, Zavalita?, nu cumva timiditatea? în lada pentru ziare vechi din garaj, după noul exemplar din Politzer s-au îngrămădit, „Ce-i de făcut” gândește, cărțile citite și discutate la cerc, „Originea familiei, a proprietății private și a statului” gândește, cărți prost legate și culese c-o literă minusculă, „Luptele de clasă din Franța” gândește, care rămânea imprimată pe buricul degetelor. Îndelung observați, tatonați, sondați, votați, se-ncorporară cercului indianul Martínez care studia

Etnologia, apoi Solórzano de la Medicină, apoi o fată aproape albinoasă pe care-o porecliră Pasărea. Odaia lui Héctor ajunsese neîncăpătoare, ochii surdei se-alarmau în fața invaziei cronice, hotărâră să procedeze prin rotație. Aída oferi casa ei, Pasărea pe-a ei, și-atunci prin alternanță se adunau în Jesús María, într-o căsuță de cărămizi roșii din Rímac, într-un apartament din Petit Thouars tapetat cu flori de crin. Un uriaș expansiv și cărunt îi primi prima dată când intrară-n casa Aídei, vi-l prezint pe tata, și-n timp ce le strângea mâna îi privea cu melancolie. Fusese muncitor tipograf și conducător sindical, fusese închis pe vremea lui Sánchez Cerro, fusese cât pe-aci să moară dintr-un atac de cord. Acum muncea ziua într-o tipografie, era corector de șpalți noaptea la „Comerțul”, nu mai făcea politică. Dar știa că ei veneau în casa lui ca să studieze marxismul? da știa, și n-avea nimic împotrivă? sigur că nu, i se părea foarte bine.

— Grozav trebuie să fie să te-nțelegi cu bătrânul tău de parcă ți-ar fi prieten - zise Santiago.

— Săracu' mi-a fost tată, prieten, chiar și mamă - zise Aída De când mi-a murit mama adevărată.

— Ca să mă-nțeleg cu bătrânul meu trebuie să-i ascund ce gândesc - zise Santiago. Niciodată nu-mi dă dreptate.

— Cum să-ți dea dreptate dacă-i un domn burghez - zise Aída.

Pe măsură ce se lărgea cercul, de la acumularea cantitativă la saltul calitativ gândește, se transforma văzând cu ochii dintr-un cerc de studii în cenaclu de discuție politică. De la expunerea eseurilor lui Mariátegui la combaterea editorialelor din „Presa", de la materialismul istoric la samavolniciile lui Cayo Bermúdez, de la îmburghezirea aprismului la atacul înveninat împotriva inamicului subtil: trotkiștii. Reușiseră să identifice trei, dedicaseră ore, săptămâni, luni, dibuirii lor, încredințării că-s așa, spionării lor și detestării lor: intelectuali, neliniștitori, se plimbau prin *patio-urile* din San Marcos, cu gura plină de citate și provocări, cataclismici, heterodocși. Or fi mulți? Foarte puțini dar extrem de periculoși zicea Washington, or ñ lucrând pentru poliție? zicea Solórzano, poate și-n orice caz tot aia e zicea Héctor, fiindcă a dezbina, a produce confuzii, a devia și-a intoxica era mai rău decât a denunța zicea Jacobo. Ca să-i inducă-n eroare pe trotkiști, ca să-i evite pe turnători, hotărâseră să nu fie văzuți împreună la Universitate, să nu se-oprească să stea de vorbă când se-ncrucișau pe coridoare. În cadrul cercului exista unire, complicitate, chiar solidaritate, gândește. Gândește: numai între noi trei era și prietenie. Să-i fi stingherit oare pe ceilalți acea insuliță formată de ei, acel triumvirat tenace? Continuau să vină împreună la ore, să fie nedespărțiți în biblioteci și cafenele, plimbându-se prin *patio*-uri, văzându-se doar ei între ei după reuniunile cercului. Sporovăiau, discutau, se plimbau, mergeau la cinema și,.Minunea din Milano" îi exaltase, porumbelul

alb din final era porumbelul păcii, muzica aceea era Internaționala, Vittorio de Sica precis era comunist, și când la vreo sală de' cinematograf de cartier anunțau un film rusesc, prompți, plini de nădejde, pasionați se precipitau, știind dinainte c-aveau să vadă o străveche peliculă c-un interminabil balet.

— Un soi de frisoane? - zice Ambrosio. Așa ca un cârcel în pântec?

— Ca atunci când eram mic, nopțile - zice Santiago. Mă trezea brusc în beznă, mor. Nu puteam să mișc, s-aprind lumina, să strig. Stăteam chircit, asudat, dârdâind.

— Știu pe unu' de la Economice care-ar putea intra - zise Washington. Numai că ne-am cam înmulțit la cerc.

— Da' din ce vă venea, conașule? - zice Ambrosio.

Venea uite-așa din senin, se instala, micuț și glacial, gelatinos. Se răsucea delicat deasupra plexului, secreta lichidul acela care înmuia palmele, accelera bătăile inimii și dispărea cu un fior.

— Da, e imprudent să ne-adunăm mereu atâția - zise Héctor. Cel mai bine-ar fi să ne-mpărțim în două grupe.

— Bun, să ne-mpărțim, eu am fost cel mai convins, nici nu-mi dădea prin cap ce-avea să urmeze - zice Santiago Trecuseră câteva săptămâni și-ncă mă mai deșteptam repetând ca un idiot nu se poate, nu se poate.

— Și după ce criteriu să ne-mpărțim? - zise indianul Martínez Mai iute, că pierdem timp.

— E zorit fiindcă s-a pregătit să ne dea la cap cu plusvaloarea, o știe ca pe apă - râse Washington.

— Să tragem la sorți - zise Héctor.

— Asta-i ceva profund irațional - zise Jacobo. Propun să ne-mpărțim în ordine alfabetică.

— Sigur, e mai rațional și mai ușor - zise Pasărea. Primii patru într-un grup, ăilalți în celălalt.

N-a primit lovitura-n inimă, nu s-a răsucit nici viermișorul. N-a simțit decât surpriză și confuzie, gândește, numai o bruscă stinghereală. Și ideea fixă: nu se poate, e-o greșeală. Numai ideea fixă, gândește: o greșeală?

— Cine-i de acord cu propunerea lui Jacobo să ridice mâna - zise Washington.

O jenă tot mai apăsătoare, creierul nemaifuncționându-i, o vertiginoasă timiditate legându-i parcă limba, ridicându-i mâna câteva clipe după ceilalți.

— Gata, atunci așa rămâne - zise Washington Jacobo, Aída, Héctor și Martínez un grup, noi patru ăllalt.

N-a întors capul să-i privească pe Aída și Jacobo, și-a aprins cu risipă de gesturi o țigară, a răsfoit ceva din Engels, a schimbat un zâmbet cu Solórzano.

— Hai Martínez, acu scoate-ne ochii cu știința ta - zise Washington. Ei, ce-i cu plusvaloarea.

Nu numai revoluția, gândește. Vulnerabilă, pitulata, mai e și-o inimă, și mai e și-un mic creier alarmat, vioi, scormonitor. O fi pus demult asta la cale, gândește, sau s-o fi hotărât pe loc? Revoluția, prietenia, gelozia, invidia, totul claie peste grămadă, totul învălmășit, și tu la fel, Zavalita, plămădit din același aluat spurcat, și Jacobo la fel, Zavalita.

— Nu existau oameni puri - zice Santiago Da, ăsta-a fost momentul.

— La o adică n-o mai puteați vedea deloc pe fată? - zice Ambrosio.

— Ba da, însă mult mai rar, pe când el avea s-o vadă singur de două ori pe săptămână - zice Santiago. Și-n plus mă durea lovitura sub centură. Nu din rațiuni morale, ci din pizmă. Eu eram timid și n-aș fi îndrăznit asta niciodată.

— Asta-i c-a fost mai pișicher - râde Ambrosio. Iar dumneavoastră nu i-ați iertat lucrătura nici până-n ziua de azi.

Indianul Martinez avea ticuri și-un glas de învățător de școală primară, vasăzică plusvaloarea era munca neplătită, și mai era și pisălog pe deasupra repetând aceleași și-aceleași lucruri, adică proporția din produs răpită muncitorului cu scopul de-a spori capitalul, iar Santiago îi privea fix rotunda față arămie și-auzea la nesfârșit profesorala, didactica lui voce, și-mprejur jarul țigărilor se-aprindea mai viu ori de câte ori mâinile le duceau la buze, și-n pofida atâtor trupuri înghesuite într-un spațiu așa de meschin dăinuia acea senzație de singurătate, acel gol copleșitor. Și iacătă viermișorul, dând târcoale prin măruntaie.

— Fiindcă eu mi-s ca animăluțele alea care-n fața primejdiei se tupilează și rămân nemișcate așteptând din clipă-n clipă să fie călcate-n picioare sau să li se taie capul - zice Santiago. Lipsit de credință și timid pe deasupra, e ca și cum ai fi sifilitic și lepros în același timp.

— Nu faceți decât să vă ponegriți, conașule - zice Ambrosio. Dacă cineva v-ar zice măcar a suta parte din tot ce-ați îngrămădit împotriva dumneavoastră, ați sări la bătaie.

Simțea că s-a năruit ceva ce părea veșnic?, gândește, m-a durut într-atât pentru ea, pentru mine, pentru el? Dar ai tăinuit ca de-obicei, Zavalita, ba mai mult ca de-obicei, și-ai plecat de la reuniune cu Jacobo și Aída, și-ai pălăvrăgit în neștire tot timpul plimbării prin centru, Engels și plusvaloarea, nelăsându-i să răspundă, Politzer și Pasărea și Marx, prolix și limbut, întrerupându-i dacă deschideau gura, astfel încât să nu-și termine niciodată monologul, scornind, exagerând, mințind, suferind, să nu vină vorba de propunerea lui Jacobo, să n-audă că-ncepând de sâmbătă ei vor fi în Petit Thouars și el în Rímac, simțind de asemenea acum și pentru-ntâia oară că erau împreună și nu mai erau, că lipsea comunicarea respiratorie de-

altădată, inteligența corporală de-altădată, în timp ce străbăteau Piața Centrală, că-n mod oribil aici și-acum ceva artificial și mincinos îi îndepărta, ca-n conversațiile cu bătrânul gândește, și-i măsluia amarnic și-ncepea să-i prefacă-n dușmani. Coborâseră strada Unirii fără să se privească, el trăncănind și ei ascultând. Aídei i-o fi părând rău?, Aída o fi premeditat acțiunea împreună cu el?, și când au ajuns în Piața San Martin oh da' s-a făcut foarte târziu, Santiago se uitase la ceas, scuzați dar trebuia să plece-n goana mare să prindă mașina rapidă, le-ntinsese mâna și plecase într-adevăr fugind, fără să mai stabilească între ei unde și când ne-ntâlnim mâine, gândește. Gândește: pentru-ntâia oară.

Să fi-nceput eșecul în ultimele săptămâni ale anului doi, Zavalita, în zilele acelea pustii dinaintea examenului de sfârșit de an? Se pusese cu furie pe citit, pe activat la cerc, pe crezut în marxism, pe slăbit. Nu mai mănânci decât ouă tari zicea doamna Zoila, oranjadă și corn-flakes, uită-te la tine c-ai ajuns un schelet, într-o zi o să-ți iei zborul prin casă. Ia zi, ideile tale-ți interzic să mănânci, superistețule? zicea Chispas, și tu: nu mănânc fiindcă mutra ta-mi face greață, și Chispas: ia vezi să nu-ți ard un dos de palmă, superistețule, și de la spusă la faptă nici nu era prea mult. Continuau să se vadă, și viermișorul se ițea nestânjenit ori de câte ori Santiago intra la ore și se-așeza lângă ei, cu căpșorul își croia drum prin încâlcelile țesuturilor și tendoanelor și-și făcea simțită neabătut prezența, sau când mergeau împreună să bea o cafea la „El Palermo", printre însângeratele vene și oasele albe se prelingea nestingherit, ori o bere *chicha* vineție la cofetăria „Los Huérfanos" ori o porție de salam catalan la cafeneaua cu biliard, și după căpșor se făcea simțit și trupșorul acid. Conversau despre cursuri și examenele ce se apropiau, despre pregătirile-n vederea alegerilor pentru Centrele Federate, și despre discuțiile purtate la cercurile lor respective și despre întemnițați și dictatura lui Odría și despre

Bolivia și Guatemala. Dar de pe-acu se vedeau numai și numai pentru că San Marcos și politica uneori ne mai uneau, gândește, numai din întâmplare, numai din obligație. Oare ei doi s-or fi întâlnind singuri după reuniunile de la cerc?, s-or fi plimbând?, or fi mergând la muzee sau la librării sau la cinema ca-nainte cu el?, le-o fi lipsind el oare, s-or fi gândind la el, l-or fi pomenind?

— Te cheamă-o fată la telefon - zise Teté. Dar ce-ascunsă ai ținut-o până acum. Cine-i?

— Dacă te pune naiba s-asculți la celălalt aparat, te fac arșice, Teté - zise Santiago.

— Poți să vii puțin pân' la mine-acasă să mă vezi? - zise Aída. N-ai altceva mai grabnic de făcut, nu te iau de la vreo treabă?

— Deloc, vin numaidecât - zise Santiago. Ajung cam în juma' de oră, nu mai mult.

— Vai vin numaidecât, vai da' deloc - zise Teté. Poți să vii puțin pân' la mine-acasă să mă vezi? Vai ce voce suavă.

Apăruse încă de pe când aștepta autobuzul la colțul dintre Larco și José Gonzáles, crescuse-n timp ce autobuzul urca pe bulevardul Arequipa, și-acu iacătă-l, enorm și lipicios, pe când el călătorea ghemuit într-un colț al mașinii, umezindu-i spinarea c-o substanță înghețată, pe când simțea tot mai tare frigul, teama și speranța, în seara-aceea ce începea să devină noapte. S-o fi-ntâmplat ceva?, se va-ntâmpla ceva? Gândea: de-o lună nu ne-am mai văzut decât la San Marcos; gândește: niciodată nu m-a mai chemat la telefon; gândea: mai știi, gândește; gândea: poate-așa, din senin. O zărise încă de la colțul cu Petit Thouars, o figurină ce-abia se contura în lumina muribundă, așteptându-l în pragul casei, îi făcuse semn *hola* cu mâna și văzuse fața-i palidă, rochița-i albastră, ochii-i gravi, jacheta tot albastră, gura-i serioasă, oribilii pantofi negri de școlar, și-i simțea mina tremurându-i într-a lui.

— Iartă-mă că te-am chemat, aș vrea să discut ceva cu tine - părea imposibilă vocea aceea deodată înecată, gândește, incredibilă vocea aceea intimidată, temătoare Să ne plimbăm puțin, vrei?

— Jacobo nu-i cu tine? - zise Santiago S-a-ntâmplat ceva?

— O s-aveți cu ce plăti atâta bere? - zice Ambrosio.

— Se-ntâmplase ce trebuia să se-ntâmple - zice Santiago Eu credeam că se-ntâmplase mai demult, când colo abia de se-ntâmplase-n dimineața aceea

Fuseseră împreună toată dimineața, un viermișor ca o cobră, nu s-au dus la ore fiindcă Jacobo i-a zis aș vrea să-ți zic ceva-ntre patru ochi, o cobră tăioasă ca un cuțit, porniseră în preumblare pe bulevardul Republicii, un cuțit cât zece satire, se-așezaseră pe-o bancă din insulița Parcului Expoziției. Pe pistele paralele ale bulevardului Arequipa se-nșiruiau automobilele, și-un cuțit i se împlânta încet pe când altul ieșea și revenea să i se-mplânte c-o savantă încetineală, și ei înaintau pe aleea străjuită de plopi care era întunecoasă și pustie, iar alt cuțit intra ca într-o pâine cu coaja finită și cu mult miez în inima lui, și deodată firicelul de voce se-ntrerupse.

— Și ce vroia să-ți zică-ntre patru ochi? - fără s-o privească, gândește, fără să desclești dinții. Ceva în legătură cu mine?, ceva împotriva mea?

— Nu, nimic despre tine, ceva ce mă privea pe mine - o voce ca miorlăitul unui pisoi, gândește. M-a luat prin surprindere, n-am știut ce să-i răspund.

— Dar ce ți-a zis? - îngăimă Santiago.

— Că s-a-ndrăgostit de mine - sau ca scâncelile lui Hărmălaie când era pui, gândește.

— Cvartalul zece de pe Arequipa, decembrie, orele șapte seara - zice Santiago. Acu știu, Ambrosio: atunci și-acolo.

Își scosese mâinile din buzunare, le dusese la gură și suflase-n pumni și-ncercase să zâmbească. O văzuse pe Aída lăsându-și brațele-n jos, oprindu-se, căutând banca cea mai apropiată, o văzuse așezându-se.

— Nu ți-ai dat seama până acum? - zise Santiago De ce crezi c-a propus să se-mpartă cercul așa și nu altfel?

— Fiindcă dădeam un exemplu prost, fiindcă întemeiasem aproape o facțiune și ceilalți ne-o puteau lua în nume de rău, și eu l-am crezut - un firicel de voce nesigură, gândește. Și că asta n-avea să schimbe nimic și că deși vom face parte din cercuri diferite totul va rămâne ca-nainte între noi trei. Și l-am crezut.

— Vroia să rămână singur cu tine - zise Santiago. Oricine-ar fi făcut la fel în locul lui.

— Dar tu te-ai supărat și nu ne-ai mai căutat - alarmată și mai ales mâhnită, gândește. Și n-am mai fost împreună și nimic n-a mai fost ca-nainte.

— Nu m-am supărat, nu s-a schimbat nimic - zise Santiago. Numai că mi-am dat seama că Jacobo voia să rămână singur cu tine și că eu eram de prisos. Dar suntem la fel de prieteni ca-nainte.

Altcineva vorbea atunci cu gura ta, gândește, nu tu. Își găsise o voce mai fermă, mai naturală, Zavalita: nu era el, nu putea fi el. Înțelegea, explica, sfătuia de pe-o înălțime neutră și gândea ăsta nu-s eu. El era ceva mărunțel și chinuit, ceva ce se strecura pe sub vocea aceea, ceva ce se furișa, o lua la picior, fugea de rupea pământul. Nu era orgoliu, nici ranchiună, nici umilință, gândește, nu era nici măcar gelozie. Gândește: era timiditate. Ea îl asculta nemișcată, îl observa c-o expresie pe care el nici nu se pricepea nici nu voia să i-o descifreze, și deodată se ridicase și merseră-n tăcere o bună bucată de drum, în timp ce, tenace, tăcute, cuțitele își continuau măcelărirea.

— Nu știu ce să fac, în capul meu e-un haos, mă macină îndoiala - zise în sfârșit Aída. De-aceea te-am chemat, credeam că, nu știu cum, tu m-ai putea ajuta.

— La care eu m-am pus pe vorbit politică - zice Santiago îți dai seama?, vezi?

— Bine-nțeles - zise *don* Fermín Nu-ți rămâne decât să părăsești casa asta, Lima, să dispari, să intri-n pământ. Nu spre binele meu, nefericitule, ci al tău.

— Dar în ce sens zici asta? - parcă nevenindu-i să-și creadă urechilor, gândește, îngrozită parcă.

— În sensul că dragostea face din om un individualist feroce - zise Santiago. După care, respectivul pune amorul mai presus de-orice, chiar și de revoluție.

— Dar chiar tu ziceai că cele două lucururi se pot împăca - silabisind parcă, gândește, susurând. Acum crezi că nu? De unde știi că n-o să te-ndrăgostești și tu cândva?

— De fapt nu credeam nimic, nu știam nimic - zice Santiago. Tot ce-mi doream era să fug, să mă fac nevăzut.

— Dar unde, *don!* - zise Ambrosio. Dumneavoastră nu mă credeți, dumneavoastră nu vreți decât să mă dați afară, *don.*

— Asta-nseamnă că n-ai îndoieli, înseamnă că și tu ești îndrăgostită de el - zise Santiago. Poate că-n cazul tău și-al lui Jacobo cele două componente nu se ciocnesc. Și, pe deasupra, e-un băiat foarte bun.

— Știu că-i un băiat foarte bun - zise Aída. Dar nu știu dacă m-am îndrăgostit de el.

— Ba da, ba da, mi-am dat seama și de asta - zise Santiago. Și nu numai eu, ci toți cei din cerc. Ar trebui să-l încurajezi, Aída.

Insistai Zavalita, era un băiat grozav, exagerai Zavalita, Aída era îndrăgostită de el, impuneai, se vor înțelege de minune, și repetai și-o luai iar de la capăt și ea asculta mută din pragul casei, cu brațele

încrucișate, măsurând prostia ta Santiago?, cu capul înclinat, lașitatea ta Santiago?, cu picioarele ca sudate. Chiar dorea sfatul tău? gândește, sau știa că ești îndrăgostit de ea și voia să știe dacă te vei încumeta să i-o zici? Ce-ar fi zis dacă eu, gândește, ce-aș fi făcut dacă ea. Gândește: *ay*, Zavalita.

Sau s-o fi-ntâmplat când, după-o zi sau o săptămână sau o lună de când îi văzuse pe Aída și pe Jacobo pe Colmena ținându-se de mână, aflaseră că Washington era, într-adevăr, omul de legătură atât de râvnit? La cerc nu prea s-au făcut comentarii, doar o glumă-n gol a lui Washington, auziți cică la cercul ăllalt doi și-au găsit cuibușorul de-amor, ce romanță tăinuită, doar o observație-n treacăt a Păsării: și ce pereche potrivită. Nu era timp de asta: alegerile universitare băteau la ușă, și ei se-ntâlneau în fiecare zi, discutau candidaturile pe care să le prezinte Centrelor Federate, și alianțele ce puteau fi acceptate și listele ce puteau fi sprijinite și manifestele și propaganda murală ce trebuiau făcute, și-ntr-o zi Washington convocă amândouă cercurile în casa Păsării și intră în casa de pe Rímac zâmbind: aducea ceva ce era dinamită pură. „Cahuide", gândește. Gândește: Organizația Partidului Comunist Peruan. Stăteau claie peste grămadă, fumul țigărilor voala foile șapirografiate ce treceau din mână-n mână, irita ochii, „Cahuide", ce avid citeau, Organizația, o dată și-ncă-o dată, Partidului Comunist Peruan, și priveau fața impetuoasă a indianului desenat cu scufie andină *chullo,* cu poncho, cu opinci *ojotas* și bătăiosul lui pumn ridicat, și încă-o dată secera și ciocanul încrucișate sub titlu. Le citiseră cu voce tare, le glosaseră, discutaseră, îl ciuruiseră cu întrebări pe Washington, le dusese fiecare la el acasă. Uitase de toate, de resentimentul lui, de lipsa-i de credință, de frustrare, de timiditate și de gelozie. Nu era o legendă, nu dispăruseră sub dictatură: exista. În pofida lui Odría, și-aici bărbați și femei, în pofida lui Cayo Bermúdez, se reuneau în secret și formau celule, a

turnătorilor și-a expulzărilor, tipăreau „Cahuide”, a închisorilor și-a schingiuielilor, și pregăteau revoluția. Washington îi știa cine sunt, cum acționau, unde erau, și el: o să mă-nscriu gândea, gândește, o să mă-nscriu, chiar mâine seară, în timp ce stingea veioza de pe noptieră, și ceva riscant, generos încă, râvnit, ardea prin întuneric și continua să-i ardă-n vis: oare atunci?

VII

Era închis pentru furt sau omor sau fiindcă-i puseseră în cârcă tâlhăriile altcuiva - zise Ambrosio Mai bine-ar crăpa-n temniță zicea negresa. Dar i-au dat drumul și l-am cunoscut L-am văzut o singură dată-n viața mea, *don.*

— Le-ați luat declarații? - zise Cayo Bermúdez Toți apriști? Câți aveau antecedente?

— Atenție bă, uite-l - zise Trifulcio Atenție bă, coboară.

Era în dricul amiezii, soarele pârjolea vertical nisipul, un hultan cu ochi însângerați și penaj negru plana peste dunele nemișcate, cobora rotindu-se-n cercuri tot mai mici, cu aripile strânse, cu clonțul pregătit, ochind o ușoară zvâcnitură scânteietoare-n deșert.

— Cincisprezece aveau fișe la noi - zise prefectul. Nouă apriști, trei comuniști, trei suspecți. Ceilalți unsprezece fără antecedente. Nu, *don* Cayo, încă nu li s-au luat declarații.

O iguană? Niște lăbuțe înnebunite, o minusculă prăfăraie rectilinie, o dâră de pulbere luând foc, o rampantă săgeată invizibilă. Abia bătând din aripi, pasărea răpitoare se lăsă să cadă, o prinse-n ciont, o ridică, o execută în timp ce se-nălța, o devoră metodic vâslind mereu în curatul, încinsul cer al verii, cu ochii răniți de sulițele aurii aruncate de soare în întâmpinarea ei.

— Să fie interogați imediat - zise Cayo Bermúdez. Răniții s-au pus pe picioare?

— m conversat ca doi necunoscuți ce n-au încredere unu-n altul - zice Ambrosio într-o noapte la Chincha, sunt ani de atunci. După care n-am mai știut nimic de el, conașule.

— Pe doi studenți a trebuit să-i internăm la Spitalul Poliției, *don* Cayo - zise prefectul Polițiștii n-au nimic, abia niște contuzii neînsemnate.

Continua să urce, digerând, gata să se piardă-n văzduh, și când fu pe punctul să se topească-n lumină întinse aripile, desenă o mare curbă majestuoasă, ochind o umbră informă, o mică pată deplasându-se peste neclintitele nisipării albe și ondulate, peste liniștitele nisipișuri gălbui: ochi o circumferință de piatră, ziduri, gratii, ființe pe jumătate goale care abia se târau de colocolo sau zăceau la umbra unei streașini de tinichea orbitoare în bătaia soarelui, un jeep, pari, palmieri, o panglică de apă, un larg cot de apă, colibe, case, automobile, piețe cu copaci.

— Am lăsat o companie la San Marcos și tocmai am ordonat să se repare poarta dărâmată de tanc - zise prefectul Am lăsat o secție și la Medicină. Dar nu s-a produs nici o încercare de manifestație, nimic de genul acesta, *don* Cayo.

— Lasă-mi fișele să le arăt ministrului - zise Cayo Bermúdez.

Întinse armonioasele aripi ca păcura, se lăsă-n picaj, dădu un ocol solemn și mai zbură o dată peste palmieri, peste cotul larg de apă, peste nisipurile încremenite, descrise cercuri domoale peste tinicheaua strălucitoare fără s-o piardă din ochi, cobori tot mai mult, indiferentă la murmurul, la zvonul de voci lacome, la tăcerea strategică ce se succedau în pătratul închis de ziduri și gratii, atentă numai la ondulata streașină ce-și trimetea reflexele până la ea, și coborî din ce în ce, fascinată de acea orgie de lumini?, beată de scânteieri?

— Tu ai dat ordin să se ocupe San Marcos? - zise colonelul Espina. Tu? Fără să mă consulți?

— Era un tuciuriu cărunt și enorm care mergea ca o maimuță - zise Ambrosio. Vroia să știe dacă erau femei în Chincha, m-a ușurat de bani. Nu-mi amintesc cu plăcere de el, *don.*

— Înainte de-a vorbi de San Marcos povestește-mi cum ți-a mers în călătorie - zise Bermúdez Cum stau lucrurile-n Nord?

Întinse grijuliu lăbuțele cenușii, încerca rezistența?, temperatura?, existența tinichelei?, strânse aripile, se așeză, privi și ghici dar era prea târziu: pietrele îi smulgeau penele, îi zdrobeau oasele, îi spărgeau clonțul, și niște sunete metalice se auzeau când pietrele cădeau în *patio* rostogolindu-se de pe acoperiș.

— Stau bine, dar eu vreau să știu dacă ai înnebunit - zise colonelul Espina Dom'le colonel au luat cu-asalt Universitatea, dom'le colonel gărzile de asalt sunt în San Marcos. Și eu, Ministrul de Interne, căzut din nori. Ai căpiat, Cayo?

Pasărea de pradă aluneca, agoniza repede pe tinicheaua plumburie pe care o acoperea cu pete sângerii, ajungea la streașină, și mâini flămânde o-nșfăcau, și-o disputau și o jumuleau, și izbucneau râsete, înjurături, și-un foc ca de tabără trosnea deja la picioarele zidului de cărămizi.

— Ce bă, aveți ceva de zis? - zise Trifulcio. Bă gogomanilor, cine-mparte parte-și face, clar?, să-l văd eu pe ăla de-ndrăznește să crâcnească.

— Furunculul acela de la San Marcos spart în câteva ore și fâr-un mort măcar - zise Bermúdez. Și-n loc să-mi mulțumești mă-ntrebi de m-am țicnit Nu-i drept, *Serrano.*

— Nici negresa nu l-a mai văzut niciodată din noaptea aceea - zice Ambrosio. Ea credea despre el că era ticălos din naștere, conașule.

— Străinătatea o să protesteze, exact ce nu-i convine regimului - zise colonelul Espina - Nu știai că Președintele vrea să evite orice încurcături?

— Ce nu-i convenea regimului era un focar de subversiune-n plin centrul Limei - zise Bermúdez. În câteva zile poliția se va retrage, San Marcos se va redeschide și totul va fi în ordine.

Mesteca sârguincios bucata de carne cucerită cu pumnul gol, și brațele și mâinile îi ardeau și avea zgârieturi pe pielea-ntunecată, iar focul la care își prăjise prada mai fumega încă. Stătea pe vine, în colțul adumbrit de streașină, cu ochii întredeschiși din cauza reverberației sau pentru a se bucura din plin de plăcerea stârnită de maxilare și ajunsă la cerul gurii, la limbă și la gâtlejul pe care rămășițele de pene lipite de carnea friptă îl scărpinau în trecere provocându-i delicii.

— Nimeni nu te-a autorizat, hotărârea era de resortul ministrului și nu al tău - zise colonelul Espina Multe guverne n-au recunoscut regimul. Președintele precis că tună și fulgeră.

— Șase, bă! ne vin niște granguri în vizită - zise Trifulcio. Na c-au și apărut.

— Ne-au recunoscut Statele Unite, și asta-i important - zise Bermúdez. Nu-ți bate capul cu Președintele, *Serrano.* L-am consultat azi-noapte înainte de a trece la fapte.

Ceilalți hoinăreau ici-colo sub soarele ucigător, împăcați cu chiu cu vai, nemaipurtându-și râcă, uitând că s-au porcăit, îmbrâncit și lovit pentru ciozvârtele din prada sfârtecată, sau zăceau tolăniți lângă ziduri, dormeau murdari, desculți, cu gura căscata, abrutizați de plictiseală, foame sau căldură, cu brațele goale ferindu-și ochii.

— Pe cine cade măgăreața? - zise Trifulcio. Pe cine-or să-l caftească azi?

— Cred că niciodată nu-mi păsase de el nici cât negru sub unghie - zise Ambrosio. Până-n noaptea aia. Eu nu simțeam pic de supărare pe el, *don,* dar nici simpatie. Și-n noaptea aia mi-a făcut milă, mai curând.

— I-am promis Președintelui: nu vor fi morți și m-am ținut de cuvânt - zise Bermúdez. Poftim fișele politice ale deținuților, sunt cincisprezece. Curățim San Marcos și putem relua oricând cursurile. Nu ești mulțumit, *Serrano?*

— Nu milă pentru că fusese-nchis, înțelegeți-mă bine, conașule - zice Ambrosio. Ci fiindcă părea un cerșetor. Fără ghete-n picioare, cu niște unghii crescute uite-atât, cu coji pe brațe și pe față care nici nu mai erau coji ci slin. Vă zic adevărul gol-goluț, vedeți.

— Ai procedat ca și când eu nici n-aș fi existat pe lume - zise colonelul Espina De ce nu m-ai consultat?

Don Melquíades venea pe coridor escortat de doi gardieni, urmat de-un bărbat înalt ce purta o pălărie de pai pe care vântul încins o agita, borurile și calota se mișcau de parcă-ar fi fost din hârtie velină, și-un costum alb și-o cravată albastră și-o cămașă încă și mai albă. Se opriseră, și *don* Melquíades îi vorbea necunoscutului și-i arăta ceva în *patio.*

— Fiindcă exista un risc - zise Bermúdez Dacă erau înarmați?, dacă trăgeau? N-am vrut ca sângele să cadă asupra ta, *Serrano.*

Nu era avocat, că cine-a văzut vreodată un scârța-scârța pe hârtie așa de bine-nțolit?, nu era nici vreo autoritate, că doar nu le-au dat azi supă de zarzavat cu carne, nu? și nici nu i-au pus să măture celulele și să spele latrinele ca de fiecare dată când venea vreo inspecție. Dar dacă nu era nici avocat nici autoritate, atunci ce?

— Ți-ar fi compromis și viitorul politic - zise Bermúdez -, i-am explicat Președintelui totul: am luat hotărârea, îmi asum responsabilitatea. Dacă apar consecințe neplăcute, eu dispar și *Serrano* rămâne nepătat.

Se opri din ronțăitul osciorului lustruit pe care-l ținea în mâinile enorme, rămase nemișcat, aplecă puțin capul, ochii-i scrutau îngrijorați coridorul: *don* Melquíades continua să-i facă semne, să-l arate cu degetul.

— Dar acum că lucrurile s-au potolit, întreg meritul îți revine - zise colonelul Espina. Președintele o să creadă despre recomandatul meu c-are boașe mai tari decât mine.

— Hei tu, Trifulcio! - strigă *don* Melquíades. Nu vezi că te chem? Ce naiba aștepți?

— Președintele știe că ție-ți datorez acest post - zise Bermúdez. Știe că-i de ajuns să te încrunți tu o dată și eu gata, mulțumesc frumos, înapoi la vândut tractoare.

— Hei tu! - strigară gardienii, dând din mâini. Hei tu!

— Trei șișuri și câteva cocteiluri Molotov, nu era nici un motiv de panică - zise Bermúdez Le-am zis băieților să mai adauge niște revolvere și alte câteva șișuri și boxuri, pentru ziariști.

Se ridică de jos, fugi, tăie curtea ridicând un nor de praf, se opri la un metru de *don* Melquíades. Ceilalți își lungiseră gâturile și priveau și tăceau. Cei ce se plimbau rămaseră neclintiți, cei ce dormiseră stăteau ghemuiți, observând, și soarele părea lichid.

— Ai chemat și ziariștii? - zise colonelul Espina. Nu știai că ministrul semnează comunicatele, că ministrul dă conferințe de presă?

— Ia să te vedem Trifulcio, ridică tu polobocul ăla, că *don* Emilio Arévalo ține să te vadă - zise *don* Melquíades. Să nu mă faci de râs, vezi că i-am zis că poți.

— I-am convocat ca să le vorbești tu - zise Bermúdez. Aici ai darea de seamă detaliată, fișele, armele pentru fotografi. I-am convocat gândindu-mă la tine, *Serrano.*

— Da' n-am făcut nimic, *don!* - clipi des și strigă și-așteptă și iar strigă Trifulcio. Nimic. Pe cuvânt, *don* Melquíades.

— Bine, bine, s-o lăsăm moartă - zise colonelul Espina. Numai că eu vroiam să lichidez furunculul de la San Marcos după ce-aș fi rezolvat întâi problema sindicatelor.

Negru, cilindric, polobocul zăcea sub balustradă, sub *don* Melquíades, sub gardieni și sub necunoscutul în alb. Indiferenți sau dimpotrivă interesați sau răsuflând ușurați, ceilalți se uitau când la butoi când la Trifulcio și schimbau priviri batjocoritoare.

— Treaba cu San Marcos nu-i lichidată complet, însă a sosit momentul s-o lichidăm - zise Bermúdez. Ăștia douăzeci și șase sunt elementele de șoc, dar majoritatea șefilor sunt liberi și-acum ar fi momentul să-i umflăm.

— Nu sta mă ca prostu', ridică-odată butea aia - zise *don* Melquíades. Știu că n-ai făcut nimic. Hai, ridic-o să te vadă domnul Arévalo.

— Sindicatele-s mai importante ca San Marcos, acolo trebuie făcută curățenia - zise colonelul Espina N-au crâcnit până acum, dar APRA e puternică printre muncitori, și-o scânteie poate provoca explozia.

— Dacă m-am căcat în celulă e din cauza bolii - zise Trifulcio Nu m-am putu ține, *don* Melquíades. Pe cuvânt.

— O s-o facem și pe asta - zise Beimúdez. Curățăm tot ce-i de curățat, *Serrano.*

Necunoscutul începu să rida, *don* Melquíades începu să râdă, în *patio* izbucniră râsete. Necunoscutul se-apropie de balustradă, vârî o mână în buzunar, scoase și-i arătă lui Trifulcio ceva ce scânteia.

— Ai citit „Tribuna" clandestină? - zise colonelul Espina. Tună și fulgeră contra Armatei, contra mea. Trebuie oprită răspândirea acestei fițuici împuțite.

— Un *sol* ca să ridic butea aia, *don!* - închise și deschise ochii și începu să râdă Trifulcio. Păi sigur, cum de nu, *don.*

— Sigur că la Chincha vorbeam de el, *don* - zise Ambrosio Că violase o minoră, că furase, că omorâse un tip într-o încăierare. Atâtea chestii la un loc n-or fi toate adevărate. Dar unele da, altminteri de ce-ar fi înfundat pârnaia atâta timp.

— Voi, militarii, vă gândiți la APRA de-acum douăzeci de ani - zise Bermúdez. Și vă-nșelați amarnic: liderii sunt bătrâni și corupți, nu mai caută ceartă cu luminarea, nu se mai lasă omorâți din te miri

ce și mai nimic. N-o să fie nici o explozie, nici o revoluție. Și fițuica va dispare, ți-o promit.

Ridică mâinile uriașe la înălțimea feței (încreștită pe la pleoape și pe gât și lângă perciunii creți și cărunți) și scuipă-n ele de câteva ori și le frecă și făcu un pas spre poloboc. Îl pipăi, îl cumpăni, își lipi picioarele lungi și pântecul bombat și pieptul lat de corpul lui dur și-l strânse cu violență și pasiune, cu brațele-i foarte lungi.

— De văzut nu l-am mai văzut, dar tot am mai auzit vorbindu-se de el - zice Ambrosio. Cică-a fost văzut prin satele departamentului pe vremea alegerilor din anii cincizeci, făcând campanie pentru senatorul Arévalo. Lipind afișe, împărțind foi volante. Pentru candidatura lui *don* Emilio Arévalo, prietenul tatălui dumneavoastră, conașule.

— V-am adus lista, *don* Cayo, n-au demisionat decât trei prefecți și opt subprefecți din cei numiți de Bustamante - zise *doctorul* Alcibíades Doisprezece prefecți și cincisprezece subprefecți i-au trimis telegrame de felicitare Generalului pentru preluarea puterii. Restul muți; or fi așteptând să fie confirmați în post, dar nu-ndrăznesc s-o ceară fățiș.

Închise ochii și, în timp ce ridica, i se umflară venele gâtului și ale frunții, i se umezi pielea bătucită a feței și i se-nvinețiră buzele groase. Încordat ca un arc, susținea greutatea cu tot trupul, și-o mână uriașă coborî brusc pe marginea butoiului și acesta se mai săltă puțin. Făcu doi pași de bețivan cu sarcina-i mătăhăloasă-n brațe, privi triumfător spre balustradă, și c-un brânci lăsă butea să se bușească de pământ.

— *Serrano* credea c-or să renunțe-n masă și vroia să numească alandala tot felul de prefecți și subprefecți - zise Cayo Bermúdez. Vezi și dumneata, doctorașule, colonelul nu-și cunoaște peruanii.

— Un adevărat taur, Melquíades, aveai dreptate, e de necrezut la vârsta lui - necunoscutul în alb aruncă în aer moneda și Trifulcio o înhață din zbor. Auzi, câți ani ai tu?

— Crede că toți sunt ca el, oameni de onoare - zise *doctorul* Alcibíades. Dar ziceți-mi și mie, *don* Cayo, la ce-ar rămâne credincioși toți acești prefecți și subprefecți bietului Bustamante, care oricum nu-și va mai ridica vreodată capul.

— De un' să știu - râse, gâfâi, își șterse fața Trifulcio. O groază de ani. Mai mulți ca dumneavoastră, *don.*

— Confirmă-i în posturi pe cei ce-au trimis telegrame de adeziune și pe muți, oricum o să-i înlocuim pe toți la momentul potrivit - zise Bermúdez. Mulțumește-le pentru servicii celor ce și-au dat demisia, și Lozano să-i fișeze.

— Ți-a picat unu' de-ăia care-ți plac ție, Hipólito - zise Ludovico Domnul Lozano ni-l recomandă special.

— Lima continuă să fie împânzită cu fițuici clandestine scârboase - zise colonelul Espina Ce se-ntâmplă, Cayo?

— Să-mi zici repejor cine și unde scoate „Tribuna" clandestină, auzi?, repejor - zise Hipólito Și-ai grijă, ești genul papițoi, din ăia după care mă dau eu în vânt.

— Fițuicile astea subversive să dispară imediat - zise Bermúdez Sper că m-ai înțeles, Lozano.

— Gata, negrule? - zise *don* Melquíades. Cred că-ți ard tălpile să pleci, nu, Trifulcio?

— Așa, așa, deci nu știi nici unde nici cine - zise Ludovico. Și n-ai habar cum de-aveai o „Tribună"-n buzunar când te-au umflat băieții pe Vitarte, așa-i, tăicuțule?

— Chiar așa? - râse neliniștit Trifulcio. Chiar e totul gata, *don* Melquíades?

— După ce-am venit la Lima începui să-i trimit ceva bani negresei și mersei s-o văd din când în când - zise Ambrosio. După

care, nimic. A murit fără măcar să știe ce-i cu mine. E unul din lucrurile ce mă-mbolnăvesc când mă gândesc la ele, *don.*

— Așa, așa, ți-au strecurat-o-n buzunar fără ca tu să fi simțit - zise Hipólito. Da' ce nătăfleț ai fost, tăticule. Și ce pantalonași 'oți ai, și ce de briantină pe păr. Mamă-Doamne, vasăzică nici aprist nu ești, nici n-ai habar cine și unde publică „Tribuna".

— Ce, ai uitat că de azi ești liber? - zise *don* Melquíades. Sau te-ai obișnuit așa de tare cu noi că nu mai vrei să pleci?

— Am aflat de moartea negresei de la unu' din Chincha, conașule - zice Ambrosio. Când mai lucram încă la tatăl matale.

— Nu *don,* cum să uit *don* - bătu din picioare, din mâini Trifulcio. Cum puteți crede așa ceva, *don* Melquíades?

— Vezi?, Hipólito s-a supărat și uite ce-ai pățit, mai bine fă și tu acolo un efort de memorie cât mai ai timp - zise Ludovico. Ți-am zis eu că-i plac la nebunie țipi ca tine.

— Nu vor să ciripească, mint de-ngheață apele, dau vina unii pe alții - zise Lozano Dar las'că nici noi nu stăm cu brațele-ncrucișate, *don* Cayo. Nopți în șir n-am mai închis ochii. Terminăm noi cu fițuicile, v-o jur.

— Pune degetu-aici așa, acu pune și-o cruce - zise *don* Melquíades. Gata, Trifulcio, ești din nou liber. Nu-ți vine-a crede, este?

— Asta nu-i o țară civilizată, ci barbară și ignorantă - zise Bermúdez. Nu vă purtați cu mănuși cu indivizii-aceia, ci aflați-mi mai degrabă ce trebuie să știu.

— Da' ce slăbuț ești, bă tăticule - zise Hipólito. Prin haină și cămașă nu s-ar fi zis, și când colo mai că-ți număr oasele, bă tăicuțule.

— Ți-aduci aminte de domnul Arévalo, cel ce ți-a dat un *sol* ca să ridici butia? - zise *don* Melquíades. E-un știab important. Vrei să lucrezi pentru el?

— Cine și unde, și mai iute! - zise Ludovico. Ce, vrei să ne distrăm toată noaptea-așa? Și dacă Hipólito se mai supără o dată?

— Cum de nu, *don* Melquíades - încuviință cu capul și cu mâinile și cu ochii Trifulcio. Chiar și-acu, sau când mi-oți zice, *don.*

— O să-ți nenorocești fizicul și eu crăp de ciudă - zise Hipólito. Păi nu-i păcat? Că-mi placi tot mai mult, băi tăticule.

— Are nevoie de oameni pentru campania lui electorală, fiindcă-i la toartă cu Odría și-o să se-aleagă senator - zise *don* Melquíades. O să te plătească bine. Profită de ocazie, Trifulcio.

— Nu ne-ai zis nici cum te cheamă, tăicuță - zise Ludovico. Sau nici asta nu știi?, ori ai uitat?

— Bețivănește-te și tu, caută-ți familia, curvăsărește-te oleacă, zise *don* Melquíades. Și luni nu uita, du-te la ferma lui, la ieșirea din Ica. Întreabă, oricine te poate îndruma.

— De-obicei ai boașele așa mititele sau e de frică? - zise Hipólito. Și puța abia de ți se vede, tăicuță. Tot de frică?

— Cum o să uit, *don,* ce, parcă-mi doresc altceva? - zise Trifulcio Vă mulțumesc din suflet că m-ați recomandat domnului aceluia, *don.*

— Lasă-l că nu te mai aude, Hipólito - zise Ludovico Haidem la biroul domnului Lozano. Gata, lasă-l, Hipólito, ho.

Paznicul îi dădu o pălmuță pe spinare, e-n regulă Trifulcio, și ferecă poarta-n urma lui, sper să nu te mai prind pe-aici sau cine știe poate ne-om mai vedea, Trifulcio. O luă oblu pe drumeagul cunoscut ce se zărea din celulele de la primul cat și foarte repede ajunse la copacii pe care-i învățase pe de rost tot zgâindu-se la ei, apoi o luă pe altă potecă pân'la fermele de la periferie unde, în loc să se oprească, grăbi pasul. Străbătu aproape-n fugă aglomerări de colibe și de ființe omenești care-l priveau cu mirare sau cu nepăsare sau cu teamă.

— Și asta nu pentru c-aș fi fost eu copil rău și n-aș fi iubit-o, negresa merita să ajungă-n cer, ca și dumneavoastră, *don* - zise Ambrosio. S-a spetit crescându-mă și dându-mi de mâncare. Numai că uneori viața nu-ți dă răgaz să te gândești nici la mama care te-a făcut.

— L-am lăsat naibii, fiindcă lui Hipólito i-a sărit țandăra și l-a burdușit și tipu-a-nceput să bată câmpii și-a leșinat, domnule Lozano - zise Ludovico. Eu cred că Trinidad López ăsta nu-i nici aprist și nici nu știe pe ce lume e. Dar dacă vreți îl trezim și continuăm, domnule.

Merse mai departe, tot mai grăbit și mai rătăcit, neputându-se orienta pe străzile acelea pietruite pe care depănau furios picioarele-i desculțe, pătrunzând tot mai adânc în orașul atât de lăbărțat, atât de crescut, atât de diferit față de cel de care-și aminteau ochii lui. Hoinări fără țintă, fără chef, pân' se prăbuși pe-o bancă umbrită de palmieri, într-o piață. Era un magazin pe colț, intrau femei cu copii, niște țânci ocheau cu pietre într-un felinar și niște câini lătrau. Încet, fără zgomot, fără măcar să-și dea seama, începu să plângă.

— Unchiul dumneavoastră mi-a sugerat să vă chem, domnule căpitan, plus că doream să vă cunosc - zise Cayo Bermúdez. Suntem oarecum colegi, nu?, și-oricum tot vom avea de lucrat împreună.

— Era bună la suflet, s-a jertfit pentru toți, nu lipsea niciodată de la liturghie - zice Ambrosio Dar avea ciudățeniile ei, conașule. De pildă nu mă altoia cu palma, ci cu ditamai joarda. Ca să nu-mi ieși leit taică-tu, zicea.

— Eu vă știam mai de mult după nume, domnule Bermúdez - zise căpitanul Paredes. Unchiul meu și colonelul Espina vă apreciază foarte mult, zic că treaba merge numai mulțumită dumneavoastră.

Se sculă, se spălă pe față la o cișmea din piață, întrebă câțiva oameni de unde se lua și cât costa omnibuzul pentru Chincha.

Oprindu-se din când în când să se uite după femeile și lucrurile atât de schimbate, se-ndreptă spre altă piață plină de mașini, întrebă, se tocmi, se rugă și urcă în sfârșit într-un camion care însă nu plecă decât după două ore.

— Să nu discutăm de merite, fiindcă atunci dumneavoastră mă lăsați cu mult în urmă, domnule căpitan - zise Cayo Bermúdez. Știu c-ați participat din plin la revoluție atrăgându-i pe ofițeri, c-ați pus singur pe roate securitatea militară. O știu de la unchiul dumneavoastră, să nu mă contraziceți.

De-a lungu-ntregii călătorii rămase-n picioare, ținându-se de parapetul de lemn al camionului, trăgând cu sete aer în piept și privind întinderile de nisip, cerul, marea care apărea și dispărea printre dune. Când camionul intră în Chincha, făcu ochii mari, și-și sucea mereu capul dintr-o parte-n alta, zăpăcit de-atâtea schimbări. Se răcorise, nu mai bătea soarele, coroanele palmierilor din piață se agitau și parcă șușoteau când trecu pe sub ele agitat, îngrețoșat, tot mai grăbit.

— Ce-ați zis despre revoluție e purul adevăr, și-aici modestia n-are rost - zise căpitanul Paredes. Dar în ce privește securitatea militară nu-s decât un colaborator al colonelului Molina, domnule Bermúdez.

Dar drumul pân' la cătun fu lung și-ntortocheat fiindcă memoria îi juca feste și de fiecare dată era nevoit să-ntrebe unde venea ieșirea dinspre Grocio Prado. Sosi când amurgise, și iată: cătunul nu mai era cătun ci o îngrămădire de case solide, iar dincolo de fostele-i margini nu se mai întindeau plantații de bumbac ci conacele unor mari proprietăți. Numai vechea fermă rămăsese aceeași, și ușa era deschisă și-o recunoscu îndată pe Tomasa: grasa, negresa, aia stând pe jos, aia de mânca la dreapta altei femei.

— Colonelul Molina e cel ce figurează cu numele, dar dumneata faci să funcționeze toată mașinăria - zise Bermúdez. Și asta o știu tot de la unchiul dumitale, domnule căpitan.

— Visul ei cel mare era loteria, *don* - zise Ambrosio. Într-o zi a convins-o să joace un vânzător de înghețată din Chincha, și ea: cine știe, poate face Domnul o minune cu noi, și-și cumpăra lozurile cu ultimii bănișori. Le ducea la statuia Fecioarei, aprindea lumânări. Niciodată n-a câștigat un sfanț măcar, *don.*

— Îmi pot imagina cum funcționa ministerul ăsta pe vremea lui Bustamante, cu apriștii forfotind pretutindeni și cu sabotaje la ordinea zilei - zise căpitanul Paredes. Dar nu le-a mers puilor de cățea.

Intră dintr-un salt, lovindu-se-n plin piept și gemând scurt, și se proțăpi drept între ele două, încât necunoscuta scăpă un țipăt și-și făcu cruce. Tomasa, ghemuită pe jos, se uita holbată la el și de pe fața ei pieri cu-ncetul teama. Fără o vorbă, fără a se opri din mestecat, îi arătă ușa fermei cu pumnul. Dar Trifulcio nu plecă, începu să râdă, se lăsă vesel să cadă pe dușumea și-ncepu să se scarpine la subțiori.

— Le-a mers, din păcate, pentru c-au șters toate urmele, arhivele Direcției mele sunt de nefolosit - zise Bermúdez. Apriștii au dezorganizat fișierele. Ne-am apucat să refacem totul, și despre asta intenționam să vă vorbesc, domnule căpitan. Securitatea militară ne-ar putea da o mină de ajutor.

— Prin urmare ești șoferul domnului Bermúdez - zise Ludovico. Încântat de cunoștință, Ambrosio. Ce zici, ne dai o mină de-ajutor să cutreierăm puțin suburbia?

— Nu văd nici un impediment, sigur că trebuie să colaborăm - zise căpitanul Paredes. Ori de cite ori vă lipsește o informație, apelați la mine, domnule Bermúdez.

— La ce-ai mai venit? cin' te-a chemat? cin' te-a invitat? - răgi Tomasa. Arăți ca un tâlhar de drumul mare, asta și ești. N-ai văzut cum s-a speriat prietena mea și-a fugit? Când ți-au dat drumu'?

— Aș vrea ceva mai mult, domnule căpitan - zise Bermúdez. Aș vrea să dispun de fișierul politic complet al securității militare. Să am o copie.

— Se numește Hipólito și-i bruta cea mai brută din toți băieții noștri - zise Ludovico. Vine-acuș, stai că ți-l prezint. Nici el nu-i pe statul de funcții, dar el nici n-o s-ajungă. Eu sper s-ajung cândva, c-un dram de noroc. Auzi, Ambrosio, tu ești pe state, nu?

— Arhivele noastre sunt inviolabile, sunt sub secret militar - zise căpitanul Paredes. Îi voi comunica domnului colonel Molina propunerea dumneavoastră, dar nici el nu poate hotărî. Cel mai bine-ar fi ca Ministrul de Interne să-i ceară asta Ministrului Apărării.

— Prietena ta a zbughit-o din bucătărie de parcă l-ar fi văzut pe dracu - râse Trifulcio. Auzi Tomasa, dă-mi și mie să halesc ceva. Că mi-e o foame de lup.

— Tocmai asta trebuie să evităm, domnule căpitan - zise Bermúdez. Copia după arhive trebuie să-mi parvină la Direcția Internelor fără să afle nimic despre-aceasta nici colonelul Molina, nici chiar Ministrul Apărării. Înțelegeți?

— O muncă murdară, Ambrosio - zise Ludovico. Ore-n șir zbierând, răgușind, obosind, și după aia vine-un oarecare de pe statul de funcții și te mătură cât colo, și domnul Lozano te mai și amenință că-ți taie din leafă. Murdară pentru toți, numai pentru cretinul de Hipólito nu. Să-ți zic de ce?

— Eu nu vă pot oferi copia unor arhive ultrasecrete fără știrea și încuviințarea superiorilor mei - zise căpitanul Paredes Conțin viața și faptele tuturor ofițerilor, plus cele ale câtorva mii de civili. Sunt ca aurul de la Banca Centrală, domnule Bermúdez.

— Da, trebuie să dispari, dar întâi liniștește-te și trage-o dușcă, nenorocitule - zise *don* Fermín. Și-acum povestește-mi cum a fost. Și lasă prinsul.

— Tocmai de-aceea, domnule căpitan, știu preabine că arhiva e aur curat - zise Bermúdez. Și unchiul dumneavoastră o știe la fel de bine. Treaba asta trebuie să rămână doar între cei răspunzători cu securitatea. Nu, nu-i vorba câtuși de puțin de-a zdruncina poziția colonelului Molina.

— Pentru că la nici juma de oră după ce-am început să-l sonăm pe-un tip, bruta de Hipólito deodată, pac, își intră-n mână și trage tare - zise Ludovico. Altuia i-ar scădea moralul, l-ar apuca pandaliile, i s-ar face lehamite. El nu, pac, se-ncinge și dă-i și arde-l. O să-l cunoști imediat, stai să-l vezi.

— Ci dimpotrivă, de a i-o întări - zise Bermúdez. De a-i da comanda unei trupe, de a-i da o cazarmă. Și nimeni n-o să nege că dumneata ești persoana cea mai nimerită să-l înlocuiască pe colonelul Molina în fruntea securității. După care vom putea face ca serviciile să fuzioneze cu toată discreția, domnule căpitan.

— Nici o noapte, nici un ceas - zise Tomasa. N-o să rămâi aici nici măcar un minut. O să pleci imediat, Trifulcio.

— Unchiul meu e la cheremul dumitale, amice Bermúdez - zise căpitanul Paredes. Nu te cunoaște nici de șase luni, dar are mai multă-ncredere în dumneata decât în mine. Bun, sigur, glumesc și eu, Cayo. Ne-am putea tutui, nu?

— Și să nu crezi că tipii pe care-i sonăm mint din vitejie, Ambrosio, da' de unde, ci de frică - zise Ludovico -, o să-ți dai singur seama când vei avea de-a face cu ei vreodată. Cin' ți-e șef? Păi cutare sau cutărică. De când ești aprist? Nu-s. Atunci cum zici că cutare sau cutărică ți-s șefi? Nu mi-s. Păi să nu-nnebunești? Murdară, crede-mă.

— Unchiul tău știe că viața regimului depinde de securitate - zise Bermúdez. Toată lumea laudă și aplaudă acum, dar ca mâine vor începe hărțuielile și luptele de interese, și-atunci totul va depinde de ce-a făcut securitatea ca să-i neutralizeze pe ambițioși și pe ranchiunoși.

— N-am de gând să rămân, îs în trecere - zise Trifulcio Mă car să lucrez pentru un bogătaș din lea, Arévalo îl cheamă. Zău, Tomasa.

— Știu perfect că-i așa - zise căpitanul Paredes. După dispariția apriștilor, Președintele va fi confruntat cu dușmani din chiar sânul regimului.

— Ești comunist?, ești aprist? Nu-s aprist, nu-s comunist - zise Ludovico. Ești un poponar, băiețică, nici nu te-am atins și-ai și-nceput să ne pui bărbi. Ore-ntregi, nopți întregi, Ambrosio. Și asta-l excită pe Hipólito, dă-ți seama cam ce soi de om e!

— dată elementul cel mai periculos e cel civil, mâine va fi cel militar. Îți dai seama că nici un secret nu-i suficient în ce privește arhivele?

— Nici nu-ntrebi unde-i înmormântat Perpetuo, nici dacă Ambrosio trăiește ori ba - zise Tomasa. Ai uitat c-ai copii?

— Era o femeie veselă căreia-i plăcea viața, *don* - zise Ambrosio. Biata de ea, să trăiască c-un tip în stare să se poarte așa cu propriu-i fiu. Numai că dacă negresa nu s-ar fi-ndrăgostit de el, nici eu n-aș fi fost pe lume. Așa că pentru mine a fost un bine.

— Trebuie să-ți iei o casă, Cayo, nu poți rămâne la hotel - zise colonelul Espina. După cum nu-nțeleg nici absurditatea asta a ta de-a nu te folosi de mașina la care ai tot dreptul ca Director la Interne.

— Nu mă-interesează morții - zise Trifulcio Dar pe Ambrosio mi-ar plăcea să-l văd. Sta la line?

— Adevărul e că n-am avut niciodată mașină, iar taxiul e cât se poate de comod - zise Bermúdez. Dar ai dreptate, *Serrano, o* să mă folosesc de ea. Nu de alta dar să nu ruginească în garaj.

— Ambrosio pleacă mâine să lucreze la Lima - zise Tomasa. De ce vrei să-l vezi?

— N-aș fi crezut așa ceva despre Hipólito, dar îsta-i adevărul, Ambrosio - zise Ludovico. Doar am văzut cu ochii mei, nu vorbesc din auzite.

— Nu trebuie să fii așa modest, fă uz de prerogativele tale - zise colonelul Espina. Nu te clintești de-aici cincisprezece ore pe zi, și doar n-o fi totul numai muncă-n viață, n-o lua chiar așa. Fă-ți și tu de cap din când în când, Cayo.

— Din curiozitate, să văd cum a ieșit - zise Trifulcio. Îl văd pe Ambrosio și pe cuvânt că mă car, Tomasa.

— Prima dată ne-au dat un tip pescuit prin Vitarte, numai nouă - zise Ludovico. Nu era nimeni de pe ștat ca să ne controleze, că n-aveau oameni. Și-atunci l-am văzut de ce e-n stare, Ambrosio.

— O să-mi fac de cap, *Serrano,* fii pe pace, dar întâi să mai pun câte ceva la punct - zise Bermúdez. Și-o să-mi caut casă, da, o să mă instalez cât mai comod.

— Ambrosio a lucrat pân-acu aici, ca șofer interprovincial - zise Tomasa. Dar la Lima o s-o ducă mai bine, de-aceea l-am îndemnat să plece.

— Președintele e foarte mulțumit de tine, Cayo - zise colonelul Espina. Îmi e mai recunoscător că i te-am recomandat, decât pentru tot sprijinul ce i l-am dat în timpul revoluției, închipuie-ți.

— Dădea în el ca-n fasole și-ncepuse să transpire, și cu cât nădușea mai tare cu atât dădea mai vârtos, încât tipul a-nceput să bată câmpii - zise Ludovico Și deodată i-am văzut șlițul umflat ca un glob. Mă jur, Ambrosio.

— Ăsta care vine'ncoa? Namila asta? - zise Trifulcio Ăsta-i Ambrosio?

— Ce-l mai mardești, nu vezi că l-ai sonat? Ce-l mai caftești, nu vezi că l-ai zărghit? - zise Ludovico. Nici n-auzea, Ambrosio.

Excitat, ca un glob, să mor eu. Nici o grijă, c-o să-l cunoști, ți-l prezint.

— În Domniile voastre ne-am pus acum toată speranța de a ieși din mocirlă - zise *don* Fermín.

— Te-am recunoscut pe loc - zise Trifulcio. Vino, Ambrosio, strânge-mă-n brațe, lasă-mă să te privesc nițel.

— Ce faacee? Regimul împotmolit în mocirlă? - zise colonelul Espina. Glumești, *don* Fermín? Dacă nici revoluția nu zboară cu vântu-n pânze, atunci cine?

— Aș fi venit să v-aștept - zise Ambrosio Dar de unde să știu că v-au dat drumul.

— Fermín are dreptate, colonele - zise Emilio Arévalo. N-o să zboare nimic cu vântu-n pânze atâta timp cât nu vor avea loc alegeri și Generalul Odría nu va lua puterea purtat pe sus și miruit de votul peruanilor.

— Tot îi bine că tu nu m-alungi ca Tomasa - zise Trifulcio. Te credeam un băiețaș și când colo ești cât negrul ăsta de taică-tău.

— Or fi alegerile o formalitate dacă vreți, domnule colonel - zise *don* Fermín. Dar o formalitate necesară.

— L-ai văzut, acu cară-te - zise Tomasa. Ambrosio pleacă mâine, trebuie să-și strângă boarfele.

— Iar ca să aibă loc alegeri trebuie ca țara să fie mai întâi pacificată, adică curățată de apriști - zise *doctorul* Ferro. Altminteri, alegerile ne-ar putea exploda în mâini ca o petardă.

— Hai să cinstim o halbă, ca băieții, găsim noi unde, Ambrosio - zise Trifulcio. Discutăm olecuță și-apoi ai tot timpul să-ți strângi marafeturile.

— Dumneavoastră n-ați deschis gura, domnule Bermúdez - zise Emilio Arévalo S-ar părea că vă plictisește politica.

— Vrei să-ți compromiți fiul? - zise Tomasa. De-aia ții să fie văzut cu tine pe stradă?

— Nu că s-ar părea, ci chiar mă plictisește - zise Bermúdez Pe deasupra, nu-nțeleg nici iotă din politică. Nu râdeți, ăsta-i adevărul. De aceea prefer să v-ascult.

Merseră pe-ntuneric, pe străzi desfundate și abrupte, printre colibe de stuf și câteva case de cărămidă, văzând pe ferestre, la lumina luminărilor sau a lămpițelor cu gaz, siluete șterse care mâncau sporovăind. Mirosea a pământ, a excremente, a struguri.

— Pentru cineva care nu-nțelege nici iotă din politică, văd c-o faceți de minune ca Director la Interne - zise *don* Fermín. Înc-un păhărel, *don* Cayo?

Se-mpiedicară de-un catâr tologit în mijlocul drumului, fură lătrați de clini nevăzuți. Erau cam de-aceeași statură, mergeau tăcuți, cerul era senin, era cald, nu bătea vântul. Omul ce se odihnea trântit în balansoar se ridică văzându-i intrând în crâșma pustie, le-aduse o bere și se-așeză la loc. Ciocniră paharele în penumbră, păstrând încă tăcerea.

— Înainte de orice, două lucruri - zise *doctorul* Ferro. Primul, să se păstreze unitatea echipei ce-a preluat puterea. Al doilea, să se continue c-o mână de fier curățenia. Universitatea, sindicatele, administrația. Apoi alegeri, și toată lumea să punem osul în efortul pentru țară.

— Că ce-aș fi vrut să fiu în viață, conașule? - zice Ambrosio. Bogătaș, bine-nțeles.

— Vasăzică pleci mâine la Lima - zise Trifulcio. Și de ce te duci?

— Dumneavoastră ați fi vrut să fiți fericit, conașule? - zice Ambrosio. Sigur că și eu, numai că bogat și fericit e totuna.

— Totul nu-i decât o chestiune de-mprumuturi și de credite - zise *don* Fermín. Statele Unite sunt dispuse să ajute un guvern al ordinii, de-aceea au sprijinit revoluția. Acum vor alegeri și trebuie să le facem pe plac.

— Să caut de lucru pe-acolo - zise Ambrosio. În capitală se câștigă mai bine.

— *Los gringos,* yankeii, sunt formaliști, trebuie să-i înțelegem și pe ei - zise Emilio Arévalo Sunt încălțați cu Generalul și cer doar atât: să se respecte formele democratice. Odría odată ales, ne vor deschide larg brațele și ne vor da toate creditele necesare.

— Și de când lucrezi tu ca șofer? - zise Trifulcio.

— Dar înainte de orice trebuie să propulsăm Frontul Patriotic Național sau Mișcarea Restauratoare sau cum s-o fi numind - zise *doctorul* Ferro. Pentru asta e fundamental programul, și de-aceea insist atâta în legătură cu el.

— De doi ani sunt profesionist - zise Ambrosio. Am început ca simplu ajutor, conducând doar la nevoie. Apoi am fost camionagiu și pân-acu am condus ca șofer de-autobuz pe-aci, prin districte.

— Un program naționalist și patriotic, care să grupeze toate forțele sănătoase - zise Emilio Arévalo. Industria, comerțul, funcționarii, agricultorii. Bazat pe câteva idei simple, dar eficace.

— Înseamnă că ești un tip serios, muncitor - zise Trifulcio. Avea dreptate Tomasa să nu vrea să fii văzut cu mine. Crezi că vei găsi de lucru la Lima?

— Avem nevoie de ceva care să amintească de excelenta formulă a mareșalului Benavides - zise *doctorul* Ferro. Ordine, Pace și Muncă. Eu m-am gândit la Sănătate, Educație, Muncă. Cum vi se pare?

— O mai țineți cumva minte pe lăptăreasa Túmula?, dar pe fiică-sa? - zise Ambrosio. S-a măritat cu fiul Hoitarului. Dar de Hoitar vă amintiți? Eu i-am dat o mână de ajutor lui fi-su s-o răpească.

— Bine-nțeles, candidatura Generalului trebuie anunțată cu surle și trâmbițe - zise Emilio Arévalo. Toate sectoarele s-o proclame spontan.

— Hoitarul?, ăl de-mprumuta biștari?, ăl de-a fost primar? - zise Trifulcio îmi amintesc de el, cum nu.

— Or s-o proclame, *don* Emilio - zise colonelul Espina Generalul e pe zi ce trece mai popular. În câteva luni lumea și-a dat seama ce liniște domnește acum și ce haos agita țara când apriștii și comuniștii își făceau mendrele.

— Băiatul Hoitarului e acum în guvern, e un fel de mare mahăr - zise Ambrosio. Sper să m-ajute el să găsesc de lucru la Lima.

— Vreți să luăm un păhărel amândoi, *don* Cayo? - zise *don* Fermín. Nu vă vâjâie capul după discursurile amicului Ferro? Pe mine mă lasă-ntotdeauna amețit.

— Dacă-i mare ștab n-o să mai vrea să știe de tine - zise Trifulcio. Abia de-o să te privească peste umăr.

— Cu multă plăcere, domnule Zavala - zise Bermúdez. Da, e cam guraliv *doctorul* Ferro. Dar se vede că are ceva experiență.

— Ca să ți-l câștigi, du-i și tu ceva plocon - zise Trifulcio. Ceva care să-i amintească de locul nașterii și să-l ungă la rânză.

— O experiență enormă, pentru că de douăzeci de ani e cu toate guvernele - râse *don* Fermín. Poftiți, mașina e jos.

— O să-i duc niște butelci cu vin - zise Ambrosio. Și dumneavoastră ce veți face? Rămâneți acasă?

— Ce beți dumneavoastră - zise Bermúdez. Da, domnule Zavala, whisky, de ce nu.

— Nici pomeneală, doar ai văzut ce primire mi-a făcut maică-ta - zise Trifulcio. Dar asta nu-nseamnă că Tomasa n-ar fi fată bună.

— Niciodată n-am înțeles politica, fiindcă de fapt nu mi-a plăcut niciodată - zise Bermúdez. Împrejurările-au făcut ca la bătrânețe să m-amestec în politică.

— Ea zice că dumneavoastră ați părăsit-o de nu știu câte ori - zise Ambrosio. Că nu dădeați pe-acasă decât ca s-o ușurați de banii pe care ea-i câștiga spetindu-se.

— Și eu detest politica, dar n-am de ales - zise *don* Fermín Dacă oamenii care trag greul se abțin și lasă politica pe seama politicienilor, țara se duce de râpă.

— Muierile fac din țintar armăsar și Tomasa la urma urmei tot muiere-i - zise Trifulcio Mă duc să muncesc la Ica, dar tot o să mai dau pe-aici s-o văd din când în când.

— Chiar n-ați pus piciorul niciodată pe-aici? - zise *don* Fermín Espina vă exploatează, *don* Cayo. Programul e un show de varietăți destul de reușit, o să vedeți. Să nu credeți însă că eu aș duce o viață nocturnă. Câtuși de puțin, pe-aici dau din an în paște.

— Și ce mai e nou pe-aici? - zise Trifulcio. Îhm? Nu fă pe niznaiu', pun pariu că ești un cunoscător pentru vârsta ta. Femeile, bordeiele. Ce se aude cu bordeiele, îhm?

Purta o rochie albă de bal foarte strâmtă, stropită cu mici paiete sclipitoare, și care-i desena atât de precis și de viu liniile trupului încât părea goală. O rochie de culoarea pielii ei albe, atingând podeaua și silind-o la pași mărunți și vioi ca niște sărituri de greiere.

— Îs doar două, unu scump și altu ieftin - zise Ambrosio. Cel pipărat înseamnă o *libra,* la cel ieftin le poți avea și pentru trei *soles.* Dar niște pațachine.

Avea umerii albi, rotunzi, fragezi, și albeața tenului ei contrasta cu întunecimea pletelor ce-i șiroiau pe spate. Încrețea gurița c-o savantă poftă, de parc-ar fi vrut să muște micul microfon argintiu, și ochii-i mari străluceau și luau mesele la rând, o dată și-ncă o dată.

— Frumușică această Muza, nu? - zise *don* Fermín. Cel puțin în comparație cu scheletele dinainte. Dar n-o prea ajută vocea.

— Nu vreau să te iau cu mine, nici să mă-nsoțești pân-acolo, poate-i mai bine să nu fim văzuți împreună - zise Trifulcio. Dar mi-ar plăcea să dau o raită pe-acolo, măcar să văd ce-i de văzut. Unde-i ăl ieftin?

— Foarte frumoasă, da, frumos corp, frumos chip - zise Bermúdez Iar mie vocea ei nu mi se pare chiar de lepădat.

— Aici, la câțiva pași - zise Ambrosio Dar poliția bântuie mereu localul, pentru că nu trece zi fără scandaluri.

— Ei bine, aflați că femeia aceasta atât de femeie nu prea-i femeie-n toate celea - zise *don* Fermín îi plac femeile.

— De asta nu mă sinchisesc eu, doar îs obișnuit cu sticleții și cu mardeala - râse Trifulcio. Hai, plătește berea, și uș cheală.

— Ah, da? - zise Bermúdez. Femeii ăsteia atât de frumoase? Ah, da?

— V-aș însoți pân-acolo, dar autobuzul de Lima pleacă la șase - zise Ambrosio. Și am toate boarfele împrăștiate vraiște prin casă.

— Prin urmare n-aveți copii, *don* Cayo - zise *don* Fermín Ați scăpat de-o groază de probleme. Eu am trei și-au început să ne dea de furcă Zoilei și mie.

— Mă lași în ușă și te cari - zise Trifulcio. Du-mă pe unde nu ne poate zări nimeni, dacă vrei.

— Doi băieți și-o fată? - zise Bermúdez. Mari?

Ieșiră iar în stradă și noaptea era mai clară. Luna le lumina în cale bălțoacele, șanțurile, bolovanii. Străbătură uliț e pustii, Trifulcio tot sucindu-și capul la dreapta și la stânga, observând totul curios, scormonind totul cu privirea; Ambrosio cu mâinile-nfundate în buzunare, dând șuturi pietricelelor.

— Ce viitor putea oferi Marina unui băiat? - zise *don* Fermín Nici unul. Dar Chispas nu și nu, și eu m-am făcut luntre și punte să intre. Când colo, nu trece mult și-l zboară. O să rămână un neisprăvit, asta-ar mai lipsi. Desigur c-aș fi putut pune la bătaie relațiile mele ca să fac să-l ierte. Dar nu, nu vreau să-mi văd băiatul marinar. Mai bine-l iau pe lângă mine, îl fac mâna mea dreaptă.

— Asta-i tot ce ai, Ambrosio? - zise Trifulcio. Două Abraș, asta-i tot? Cum așa, două amărâte de *libras* când ești ditamai șoferu?

— Și de ce nu-l trimiteți să studieze-n străinătate? - zise Bermúdez Poate schimbând mediul o să-i vină mintea la cap.

— Dac-aș avea mai mult v-aș da totul imediat - zise Ambrosio Era de ajuns să-mi fi cerut și v-aș fi dat. De ce-ați scos șișul ăla? Nu trebuia. Poftim, veniți acasă și vă mai dau. Dar aruncați ăla sau vârâți-l în buzunar, vă mai dau încă cinci *libras.* Dar nu m-amenințați. Eu bucuros v-ajut, vă dau tot ce am. Veniți cu mine, acasă.

— Imposibil, nevastă-mea ar muri de inimă rea - zise *don* Fermín. Chispas de capul lui prin străinătăți?, nu, Zoila n-ar accepta în ruptul capului. E favoritul ei.

— Lasă, nu merg - zise Trifulcio. Îmi ajung. Și-i un împrumut, să știi, ți-i dau înapoi când i-oi câștiga la lea. Te-ai speriat c-am scos șișu? Păi cum crezi că ți-aș fi făcut vreun rău, mă, doar mi-ești fiu. Și ți-i dau înapoi, să-mi sară ochii.

— Și prâslea vă dă și el dureri de cap? - zise Bermúdez.

— Nu vreau să mi-i dați înapoi, vi-i dau de tot - zise Ambrosio. Nu m-ați speriat. Dar nu trebuia să scoateți șișul, pe cuvânt. Îmi sunteți tată, vi-i dădeam oricum dacă mi-i cereați. Veniți cu mine acasă, mă jur să vă dau încă cinci *libras.*

— Nu, schimodie este exact opusul lui Chispas - zise *don* Fermín. Primu-n clasă, culege premiile la sfârșit de an. Trebuie să-l împiedic ca să nu învețe prea mult. Un băiat pe cinste, *don* Cayo.

— Ăi fi crezând că-s mai rău decât ți-a zis Tomasa - zise Trifulcio. L-am scos doar așa, de șucăr, nu ți-aș fi făcut nimic nici dacă nu-mi dădeai un *sol* măcar. Și-ți dau lovelele-napoi, să-mi sară ochii dacă nu-ți înapoiez cele două *libras,* Ambrosio. Nu-s pe daiboj.

— E clar, am dibuit eu că prislea e preferatul dumneavoastră - zise Bermúdez. Și el ce carieră vrea să urmeze?

— Bine, dacă țineți atât puteți să mi-i plătiți - zise Ambrosio. Da' mai bine uitați de bani, zău, eu am uitat de mult. Chiar nu vreți să ne-ntoarcem acasă? Vă mai dau încă cinci, pe bune.

— Mai are pân' să termine liceul, încă nu știe - zise *don* Fermín Nu-i preferatul meu, îi iubesc pe toți trei la fel, dar Santiago mă face să mă simt mândru de el. În sfârșit, înțelegeți.

— Te-ai fi gândind că-s un porc de câine care-l jecmănește de ultimii denghii până și pe fi-su - zise Trifulcio Mă jur pe ce vrei că-i iau cu împrumut.

— Simt oarecare invidie ascultându-vă, domnule Zavala-zise Bermúdez. Făcând abstracție de migrene, or fi și ceva compensații-n meseria de tată.

— Bun, e-n regulă, am înțeles c-a fost o toană, am înțeles că mi-i veți plăti - zise Ambrosio. Să nu mai discutăm, vă rog.

— Locuiți la Hotel Maury, nu? - zise *don* Fermín. Să mergem, vă las chiar la intrare.

— Tu nu te rușinezi de mine? - zise Trifulcio Da' zi-mi drept.

— Nu, mulțumesc, prefer s-o iau pe jos, Maury e la doi pași - zise Bermúdez. Încântat de cunoștință, domnule Zavala.

— Vai de mine, da' de ce m-aș rușina? - zise Ambrosio. Poftim, să intrăm împreună la bordel, dacă vreți.

— Tu, aici? - zise Bermúdez. Ce-i cu tine mă pe-aici?

— Nu, du-te de-ți fă calabalâcul, să nu te vadă cineva cu mine - zise Trifulcio. Ești un fiu bun, îți doresc să-ți meargă bine la Lima. Și crede-mă că-ți trimit biștarii-napoi, Ambrosio.

— M-au purtat de colo-colo, m-au făcut s-aștept ore-ntregi aici, *don* Cayo - zise Ambrosio. Era cât pe ce să fac drumu-napoi la Chincha, zău.

— De regulă, șoferul Directorului la Interne e ales din personalul verificat al Investigațiilor, *don* Cayo - zise *doctorul* Alcibíades Din motive de securitate. Dar dacă preferați.

— Am venit să caut de lucru, *don* Cayo - zise Ambrosio. Mi s-a urât să tot conduc autobuzul ăla hodorogit. M-am gândit că, cine știe, dumneavoastră mi-ați putea găsi un loc.

— Da, prefer, doctorașule - zise Bermúdez. Îmi cunosc omul de ani de zile și-mi inspiră mai multă-ncredere decât un ins de la Investigații. E aici la ușă, ești așa bun să te ocupi de el, te rog?

— Șofatu-l am în sânge, iar circulația-n Lima o-nvăț cât ai clipi, *don* Cayo - zise Ambrosio Chiar aveți nevoie de-un șofer? Păi atunci s-ar aranja totul, *don* Cayo.

— Da, m-ocup eu - zise *doctorul* Alcibíades. O să dau dispoziții să fie trecut pe statul de plată al prefecturii, sau să-l asimileze sau să găsească ei o formă. Și să-i dea mașina începând chiar de azi.

— E-n regulă, atunci te iau - zise Bermúdez. Ai noroc, Ambrosio, ai nimerit la țanc.

— Noroc - zice Santiago, ciocnind.

VIII

Anticariatul se găsea în perimetrul interior al unei case cu balcoane, treceai de-o intrare cam șubredă sub pași și dădeai cu ochii de el, retras acolo în fund, ticsit de cărți și gol de lume. Santiago ajunse înainte de nouă, răscoli prin rafturile din tindă, răsfoi cărțile avariate de timp, revistele colorate. Bătrânii cu bască și cu favoriți cenușii îl privi nepăsător, dragul bătrân Matías, gândește, apoi prinse să-l observe cu coada ochiului, pân' la urmă se-apropie de el: căuta ceva? O carte despre Revoluția franceză. Ah, bătrânii zâmbi, pe-aici. Uneori parola era aici locuiește domnul Henri Barbusse? sau e acasă *don* Bruno Bauer?, altădată era o anumită bătaie-n ușa de la intrare, iar alteori se produceau confuzii de-a dreptul comice, Zavalita. Îl conduse într-o cameră cotropită de teancuri de ziare, plase argintii de păianjen și cărți stivuite de-a lungul pereților negri. Îi arătă un balansoar, să ia loc, avea un ușor accent spaniol peninsular, niște ochișori grăitori, o bărbuță triunghiulară foarte albă: n-a fost urmărit? Să aibă multă grijă, de tineri depindea totul.

— Șaptezeci de ani și era pur, Carlitos - zise Santiago. Unicul pe care l-am cunoscut așa la vârsta lui.

Bătrânii îi făcu cu ochiul și se întoarse-n *patio.* Santiago își vârî nasul prin vechi reviste din Lima, „Variedades" și „Mundial" gândește, și puse deoparte câteva numere cu articole de Mariátegui și de Vallejo.

— Așa-i, pe vremea-aceea peruanii îi puteau citi în presă pe Vallejo și pe Mariátegui - zise Carlitos. Acu ne citesc pe noi, Zavalita, ce decădere.

Câteva minute mai târziu îi văzu intrând pe Jacobo și Aída ținându-se de mână. Nu mai era un viermișor sau o năpârcă sau un cuțit, ci un ac care ataca, străpungea și se retrăgea. Îi văzu șopocăind în taină lângă rafturile căzute de bătrânețe și văzu abandonul și bucuria de pe fața lui Jacobo și-i văzu cum își desprindeau repede mâinile când Matías se-apropie de ei și mai văzu cum dispărea zâmbetul lui Jacobo și apărea concentrația încruntată, seriozitatea abstractă, chipul pe care-l arăta lumii de câteva luni încoace. Purta costumul cafeniu din care nu prea mai ieșea, cămașa boțită, cravata cu nodul alandala. Vrea morțiș să se costumeze-n proletar glumea Washington, gândește, se rădea o dată pe săptămână și nu-și lustruia pantofii, într-o bună zi Aída o să se sature de el, râdea Solorzano.

— Și tot misterul ăsta pentru că-n ziua aceea isprăviserăm cu joaca - zise Santiago. Începeau lucrurile serioase, Carlitos.

Să fi-nceput totul în acel prag de an trei la San Marcos, Zavalita, între descoperirea organizației Cahuide și ziua aceea? De la lecturi și discuții la împărțirea de foi șapirografiate în Universitate, de la pensiunea surdei la căsuța din Rímac apoi la anticariatul lui Matías, de la jocurile periculoase la adevărata primejdie: ziua aceea. Nu se contopiseră cele două cercuri, pe Jacobo și Aída nu-i mai vedea decât la San Marcos, apăruseră și funcționau noi cercuri, dar dacă-l întrebau de ele pe Washington acesta răspundea tăcerea e de aur, și râdea. Într-o dimineață i-a chemat: la ora cutare, în cutare loc, numai ei trei. Aveau să cunoască un om ținând de Cahuide, să-i pună câte întrebări poftesc, să-i expună toate îndoielile dacă au, gândește: nici noaptea aia n-am dormit. Din când în când Matías se

uita la ei din *patio* și le zâmbea, în camera din fund ei fumau, răsfoiau revistele, priveau înfierbântați spre tindă, spre stradă.

— Ne-a dat întâlnire la nouă și e nouă și jumătate - zise Jacobo. Poate nici nu vine.

— Aída se schimbase mult de când era cu Jacobo - zise Santiago Glumea, ciripea, se vedea că-i fericită. În schimb el devenise serios, posac, nu se mai pieptăna, nu se schimba. Nu râdea cu Aída ca să nu-l vadă cineva, aproape nu-i adresa cuvântul față de noi. Îi era rușine să fie fericit, Carlitos.

— Faptul că-i comunist nu-l împiedică să rămână peruan - râse Aída. O să vină la zece, o să vedeți.

Era zece fără-un sfert: o față ca de pasăre în tindă, un mers săltăreț, o piele ca hârtia gălbuie de tapetat, un costum ce flutura pe el, o cravată roșcată. Văzură că schimba câteva cuvinte cu Matías, că privea-mprejur, că se-apropia. Intră în cameră, le zâmbi, cer iertare pentru întârziere, le-ntinse o mână slăbuță, dar se defectase autobuzul cu care venise, și rămaseră să se observe, destul de stânjeniți.

— Vă mulțumesc că m-ați așteptat - vocea lui, ca și chipul și mâna, era foarte fină, gândește. Un salut frățesc din partea organizației Cahuide, tovarăși.

— Era prima dată când ni se adresa cineva cu tovarăși, Carlitos, dă-ți seama ce-a fost în inimioara sentimentalului de Zavalita - zise Santiago. N-am aflat decât porecla lui în lupta clandestină, Llaque; l-am văzut doar de câteva ori. El lucra la fracțiunea Muncitorească a organizației Cahuide, eu n-am trecut de Fracțiunea Universitară. Poți să-ți închipui, un pur din ăia.

În dimineața aceea nu știam că Llaque fusese student la Drept când cu revoluția lui Odría, gândește, nici că fusese prins după asaltul poliției împotriva lui San Marcos, că-l torturaseră și-l exilaseră în Bolivia și că-n La Paz fusese închis șase luni, că se-

ntorsese clandestin în Peru: nu știam decât că tare aducea a pasăre, în dimineața aceea, pe când vocea lui subțirică le rezuma istoria partidului și-l vedeau mișcându-și slăbuța mână gălbuie cu una și-aceeași mișcare rotativă și monotonă, de parcă-ar fi avut cârcei la mână, și furișând priviri spre *patio* și spre stradă.

Da, știm, fusese întemeiat de José Carlos Mariátegui și de cum apăruse, imediat crescuse năvalnic și formase cadre și cucerise sectoare muncitorești, dar nu, el voia să ne-arate că ne considera demni de toată încrederea, gândește, nu ne-a ascuns că fusese întotdeauna mic și slab față de APRA, iar aceea de care vorbeau ei fusese epoca de aur a partidului, epoca revistei „Amauta" și-a ziarului „Labor" și-a organizării sindicatelor și-a trimiterii de studenți la comunitățile indigene. După moartea lui Mariátegui, în 1930, partidul căzuse în mâna unor aventurieri și oportuniști, bătrânul Marías a murit și casa din Chota a fost dărâmată și-n locul ei s-a construit un cub cu ferestre gândește, care i-au imprimat o linie șovăitoare de retragere din sânul maselor care tocmai de-aceea au căzut sub influența apristă, ce s-o fi ales din tovarășul Llaque, Zavalita? Aventurieri ca Ravines care-a ajuns agent al imperialismului și l-a ajutat pe Odría să-l răstoarne pe Bustamante, o fi renegat? s-o fi săturat de militantismul dificil și fără ieșire? s-o fi-nsurat, o fi făcut copii și s-o fi-ncadrat în câmpul muncii la vreun minister?, și oportuniști ca Terreros care-a căzut în doaga misticii și an de an își punea o pelerină vineție și târa pe umeri o cruce în procesiunea Domnului Dumnezeului Miracolelor, ori o fi continuat neabătut și azi încă le-o fi vorbind studenților cu vocea lui de păsăruică, asta când nu-nfunda pușcăriile? O serie de trădări și de represiuni au fost cât pe ce să distrugă partidul, și dacă totuși continua neabătut o fi acum prosovietic sau prochinez? sau unul din castriștii aceia ce și-au dat viața prin gherile? sau o fi devenit troțkist?, astfel că la luarea puterii de către Bustamante în 1945,

partidul devenise din nou legal și-ncepuse cu greu să se restructureze și să combată în clasa muncitoare reformismul APREI, o fi călătorit la Moscova sau la Pekin sau la Havana?, dar ca urmare a loviturii militare a lui Odría partidul fusese dezorganizat din nou, l-or fi acuzat că-i stalinist sau revizionist sau aventurist?, întreg Comitetul central și zeci de conducători și de militanți și de simpatizanți erau ori în închisoare ori expulzați și unii asasinați, și-o mai fi amintind de tine, Zavalita? de dimineața aceea din casa lui Matías, de seara aceea de la Hotelul Mogollón?, iar celulele ce-au supraviețuit acestui mare naufragiu au reușit cu greu, cu imense sacrificii, să constituie organizația Cahuide, care scotea această foaie și se subîmpărțea în Fracțiunea Universitară și Fracțiunea Muncitorească, tovarăși.

— Înseamnă că organizația Cahuide numără puțini studenți, puțini muncitori - zise Aída.

— Se lucrează-n condiții de nedescris, uneori pentr-un singur tovarăș căzut se duc de râpă luni întregi de sforțări - ținea țigara între unghiile degetului arătător și al celui gros, gândește, zâmbea cu multă timiditate. Dar în ciuda represiunii ne întărim și creștem.

— Și bine-nțeles că te-a dat gata, Zavalita - zise Carlitos.

— M-am convins că credea în spusele lui - zise Santiago. Și-n plus se vedea că-i plăcea ce face.

— Care e poziția partidului asupra unității de acțiune cu celelalte organizații aflate-n afara legii? - zise Jacobo. APRA, troțkiștii.

— Nu șovăia, avea credință - zise Santiago. Și eu de pe-atunci îi invidiam pe cei ce puteau crede orbește-n ceva, Carlitos.

— Am fi dispuși să luptăm alături de APRA împotriva dictaturii - zise Llaque. Dar apriștii nu mai vor ca dreapta să-i acuze de extremism și fac totul să-și dovedească anticomunismul. Iar troțkiștii nu-s mai mulți de zece, și cu siguranță că-s informatori de-ai poliției.

— E tot ce-și poate dori un om, Ambrosio - zice Santiago - Să creadă-n ce zice, să-i placă ce face.

— De ce APRA care-a devenit preimperialistă, continuă să se bucure de sprijinul poporului? - zise Aída.

— Prin forța obișnuinței și prin demagogia ei și prin martirii apriști - zise Llaque. Dar mai ales din cauza dreptei peruane. Nu-nțelege că APRA nu-i e potrivnică ci aliată, continuă s-o persecute și prin asta îi întărește prestigiul în fața poporului.

— E adevărat, prostia dreptei a făcut din APRA un mare partid - zise Carlitos. Dar dacă stingă a rămas un fel de masonerie, asta n-a mai fost din cauza APREI ci fiindcă n-a știut să-și alieze oamenii capabili.

— Necazul e că oamenii capabili ca tine și ca mine nu ne băgăm în chestiile astea - zise Santiago Ne mulțumim să-i criticăm pe incapabili, pe când ăștia, ei bine da, ăștia se bagă. Parcă-i un făcut. Ți se pare firesc, Carlitos?

— Cred că nu, de-aceea nu discut niciodată politică - zise Carlitos Tu mă obligi, cu masochismele tale scârboase de fiecare zi, Zavalita.

— Bun, acum e rândul meu să vă-ntreb, tovarăși - zâmbi Llaque, parcă rușinându-se. Vreți să intrați în organizația Cahuide? Puteți activa ca simpatizanți, nu-i neapărată nevoie să vă-nscrieți în partid de pe-acum.

— Eu vreau să intru în partid din acest moment - zise Aída.

— Nu-i nici o grabă, aveți tot timpul să vă hotărâți - zise Llaque.

— În cercul nostru am avut și-așa prea mult timp pentru asta - zise Jacobo. Și eu vreau să mă-nscriu.

— Eu prefer să rămân simpatizant - viermișorul, cuțitul, năpârca. Am anumite îndoieli, aș vrea să mai studiez puțin înainte de-a mă-nscrie.

— Foarte bine, tovarășe, așa și trebuie, să nu te-nscrii până nu-ți vei fi lămurit toate îndoielile - zise Llaque. Și ca simpatizant poți desfășura o activitate la fel de utilă.

— Atunci s-a dovedit că Zavalita nu mai era pur, Ambrosio - zice Santiago. Că Jacobo și Aída erau mai puri decât Zavalita.

Și dacă te-ai fi-nscris în ziua aceea, Zavalita? gândește. Oare faptul de-a fi un militant te-ar fi târât după sine, te-ar fi prins în angrenaj mai mult, ți-ar fi spulberat îndoielile și-n câteva luni sau ani ar fi făcut din tine un om al credinței, un optimist, un alt erou obscur? Ai fi trăit mizer, Zavalita, cum precis au trăit Jacobo și Aída, gândește, și ai fi intrat în și-ai fi ieșit din închisoare de nenumărate ori, ai fi fost primit în și dat afară din servicii sordide, și-n loc de editoriale la „Cronica" împotriva câinilor turbați ui fi scris în fițuicile prost tipărite ale „Unității", asta când ar fi existat fonduri și n-ar fi fost hărțuielile poliției gândește, despre cuceririle științifice din patria socialismului și despre victoria în cadrul sindicatului panificației din Lurín a listei revoluționare asupra celei defetiste apriste propatronale, sau în cele și mai prost tipărite ale „Steagului Roșu", contra revizionismului sovietic și-a trădătorilor de la „Unitatea" gândește, sau ai fi fost încă și mai generos și-ai fi intrat într-un grup insurecțional și-ai fi visat și activat și eșuat în gherile și-ai fi putrezit oricum, ori de viu în închisoare, ca Héctor gândește, ori mort de-a binelea în fermentația junglei, ca *cholo* Martínez gândește, și-ai fi întreprins călătorii semiclandestine la congresele tineretului, gândește: Moscova, ducând saluturi frățești la întâlniri ale ziariștilor, gândește: Budapesta, sau primind instrucție militară, gândește: Havana sau Pekin. Sau, dimpotrivă, ai fi intrat în avocatură, te-ai l i însurat, ai fi fost asesor juridic al vreunui sindicat, deputat ai fi fost, mai nefericit oare sau exact ca acum sau mai fericit? Gândește: *ay*, Zavalita.

— În cazul tău n-a fost respingerea unei dogme, ci mai curând actul reflex al unui pușstan anarhist care nu-i dispus să primească ordine - zise Carlitos. Asta fiindcă-n fond ți-era teamă să tai toate punțile către lumea care mănâncă bine și se-mbracă bine și miroase frumos.

— Și totuși detestam această lume, și-o mai detest și azi - zise Santiago. De asta măcar sunt sigur, Carlitos.

— Atunci din spirit de contrazicere, din mania de-a despica firun patru - zise Carlitos. Trebuia să te fi apucat de literatură și nu de revoluție, Zavalita.

— Știam cât se poate de bine că dacă toți ar începe să fie inteligenți și măcinați de îndoieli, Perul nu și-ar mai reveni niciodată - zise Santiago. Știam la fel de bine că era nevoie de dogmatici, Carlitos.

— Aici greșești, cu dogmatici sau cu inteligenți Perul va rămâne oricum de căruță - zise Carlitos. Țara asta a-nceput-o rău și-o va sfârși rău. Ca noi, Zavalita.

— Noi, capitaliștii? - zise Santiago.

— Noi, cacografii - zise Carlitos. O să crăpăm toți cu spume la gură, ca Becenita. Noroc, Zavalita.

— Luni de-a rândul, ani visând să mă-nscriu în partid, și când ocazia se ivește, dând înapoi - zise Santiago. N-o să pot înțelege niciodată, Carlitos.

— Doctore, doctore, am ceva pe dinăuntru ce tot urcă și coboară și nu știu ce-i - zise Carlitos. E-un pârț rătăcit, stimată doamnă, aveți o mutră de poponeț și bietul pârț nu știe pe un' să iasă. Ce ne strică nouă viața e-un pârț rătăcit, Zavalita.

Jurați să vă-nchinați viața cauzei socialismului și-a clasei muncitoare? întrebase Llaque, și Aída și Jacobo jurăm, în timp ce Santiago observa: apoi își aleseră pseudonime.

— Nu trebuie să te simți prost pentru asta - îi zise Llaque lui Santiago. În Fracțiunea Universitară, simpatizanții și militanții sunt egali.

Le dădu mâna, *adiós* tovarăși, să aibă grijă să iasă la zece minute după el. Dimineața era noroasă și umedă când lăsară-n urmă anticariatul lui Matías și intrară la „Branșa" de pe Colmena să ceară cafea cu lapte.

— Pot să te-ntreb ceva? - zise Aída. De ce nu te-ai înscris? Ce îndoieli ai?

— Ți-am zis mai demult - zise Santiago. Încă nu-s convins de anumite lucruri. Aș vrea…

— Încă nu te-ai convins că Dumnezeu nu există? râse Aída.

— Nimeni nu trebuie să-și justifice hotărârea - zise Jacobo. Lasă-l să se dumirească, dă-i timp.

— Nu-i discut hotărârea, dar lasă-mă să-ți zic ceva - zise Aída, râzând. N-o să te-nscrii niciodată, iar când vei termina San Marcos vei uita de revoluție și vei deveni avocatul firmei Internațional Petroleum și membru-al Clubului Național.

— Consolează-te, profeția nu s-a împlinit - zise Carlitos Nici avocat nici membru-al Clubului Național, nici proletar nici burghez, Zavalita. Ci-un biet răhățel plutind între aceste categorii.

— Și ce s-a ales de Jacobo acela, de Aída aceea? - zice Ambrosio.

— S-au însurat, presupun c-au făcut copii, de ani de zile nu i-am mai văzut - zise Santiago. Aflu de existența lui Jacobo când citesc prin ziare că tocmai l-au arestat sau tocmai l-au eliberat.

— Îi invidiezi la fel ca-nainte - zise Carlitos. N-o să te mai las să-mi pomenești de ei, văd că tema îți face tot atâta rău cât mie băutura. Pentru că ăsta-i viciul tău, Zavalita: numitul Jacobo, numita Aída.

— Vai ce oroare am citit în „Presa" de azi-dimineață - zise doamna Zoila. N-ar trebui să publice asemenea atrocități.

Invidie pentru Aída? Nu, asta a trecut, gândește. Dar pentru treaba ailaltă, Zavalita? Ar fi bine să-l revadă totuși, gândește, să-l tragă de limbă, să afle dacă viața aceea sacrificată l-a făcut mai bun, sau mai rău. Gândește: să aflu dacă are conștiința împăcată.

— De când te știu protestezi când vezi crime-n ziar, dar e primul lucru pe care-l citești - zise Teté. Ești culmea comicului, mama.

Cel puțin nu s-ar mai simți așa singur, gândește, ci înconjurat, însoțit, apărat Adică tocmai chestia aia călduță și vâscoasă pe care-o simțeai în discuțiile cercului și-ale celulei și-ale Fracțiunii, gândește.

— Alt copil răpit și violat de-un monstru? - zise *don* Fermín.

— Din ziua aceea ne-am văzut și mai rar ca-nainte - zise Santiago. Cercurile noastre au devenit celule, așa că tot despărțiți am rămas. Iar la reuniunile Fracțiunii eram înconjurați de lume.

— Ești mai rău decât ziarele - zise doamna Zoila. Nu vorbi așa de față cu Teté.

— Dar câți dracu' erau și ce scofală făceau? - zise Carlitos Niciodată n-am auzit vorbindu-se de Cahuide pe vremea lui Odría.

— Crezi c-am tot zece ani, mama? - zise Teté.

— N-am aflat niciodată câți - zise Santiago Dar de făcut tot am făcut ceva împotriva lui Odría, cel puțin la Universitate.

— Nimeni nu-mi zice care-i știrea aia atât de oribilă? - zise *don* Fermín.

— Știau ai tăi de-acasă în ce te vârâseși? - zise Carlitos.

— Să-ți vinzi copiii! - zise doamna Zoila. Ce vrei mai oribil ca asta.

— Făceam tot ce puteam să nu-i văd, să nu le-adresez cuvântul - zise Santiago Mă-nțelegeam tot mai nasol cu bătrânii.

Zile, săptămâni fără picătură de ploaie în Puno, seceta distrusese recolte, decimase turme, golise sate, și se vedeau indieni fotografiați în peisaje sterpe, indience mergând cu copii în cârcă peste brazde

crăpate, animale agonizând cu ochii deschiși, și titlurile și subtitlurile apăreau cu mari semne de întrebare:

— Au sentimente, dar mai cu seamă crapă de foame, mama - zise Santiago. Dacă-i vând, înseamnă c-o fac ca să nu-i vadă murind de foame.

Negoț de sclavi între Puno și Juliaca sub pretextul secetei?

— Și mă rog ce mare scofală ați făcut în afară de-a combate editorialele din ziare și-a citi cărți marxiste? - zise Carlitos.

Indience vând copii turiștilor?

— N-au habar nici ce-i aia un fiu, o familie, bietele animăluțe - zise doamna Zoila. Dacă n-ai ce mânca, de ce să faci copii?

— Am reînființat Centrele Federate, Federația Universitară - zise Santiago. Jacobo și cu mine am fost aleși delegații anului.

— Sper că n-arunci vina pe guvern pentru că nu plouă în Puno - zise *don* Fermín. Odría vrea să-i ajute pe bieții oameni.

Statele Unite au donat un ajutor important. O să li se trimeată haine, alimente.

— Alegerile au fost o izbândă pentru Fracțiune - zise Santiago. Opt delegați ținând de Cahuide votați la Litere, Drepi și Științe Economice. Apriștii aveau mai mulți, și dacă-am fi votai împreună am fi putut controla Centrele. Apoliticii nu erau organizați și-i puteam dezbina cu ușurință.

— Nu, nu spune că donația yankeilor nu va face decât să umfle buzunarele odríiștilor - zise *don* Fermín. Odría mi-a cerut să prezidez Comisia însărcinată cu distribuirea ajutorului.

— Numai că orice acord între noi și apriști ne costa discuții și certuri interminabile - zise Santiago Vreme de-un an n-am știut decât de consfătuiri, la Centru, la Fracțiune, și de-ntâlniri secrete cu apriștii.

— Ba o să spună că și tu furi, tata - zise Chispas în ochii superiștetului, toată lumea decentă din Peru e ori exploatatoare ori hoață.

— Altă știre-n „Presa" parcă ticluită anume pentru tine, mama - zise Teté. Au murit doi în temniță la Cuzco și le-au făcut autopsia și le-au găsit șireturi și tălpi de pantofi în burtă.

— De ce te-a mâhnit așa tare pierderea prieteniei ălora doi? - zise Carlitos. N-aveai și alți prieteni în Cahuide?

— Crezi c-au mâncat tălpi de pantofi din ignoranță, mama? - zise Santiago.

— N-ar mai lipsi decât ca mucosul ăsta să mă facă tâmpită și să-mi ardă o palmă, Fermín - zise doamna Zoila.

— Eram prieten cu toți, dar era doar o prietenie funcțională - zise Santiago. Nu vorbeam niciodată de lucruri personale. Pe când cu Jacobo și Aída prietenia fusese ceva din ființa noastră.

— Nu zici chiar tu că ziarele mint? - zise *don* Fermín. De ce-ar minți când scriu despre înfăptuirile guvernului și-ar zice adevărul publicând asemenea orori?

— Ne strici bunătate de masă - zise Teté. Nu poți sta locului fără să te iei în bețe cu cineva, superiștetule?

— Dar o să-ți mai zic ceva - zice Santiago Află că nu-mi pare rău c-am intrat la San Marcos și nu la Catolica.

— Poftim tăietura din „*Presa"* - zise Aída Citește-o, ca să ți sentoarcă stomacul.

— Fiindcă mulțumită lui San Marcos n-am fost nici elev model, nici fiu model, nici avocat model, Ambrosio - zice Santiago.

— Cică seceta a creat o situație explozivă-n Sud - zise Aída un excelent mediu favorabil agitatorilor. Dar continuă, asta încă nu-i nimic, stai să vezi.

— Și asta fiindcă-ntr-un bordel ești oricum mai aproape de realitate decât într-o mănăstire, Ambrosio - zice Santiago.

— Garnizoanele să fie puse-n stare de alarmă, țăranii loviți de secetă să fie puși sub supraveghere - zise Aída. Îi preocupă seceta pentru c-ar putea duce la răzmeriță, nu pentru că indienii mor pe capete de foame. Ai mai pomenit așa ceva?

— Fiindcă mulțumită lui San Marcos m-am nenorocit urât de tot - zice Santiago. Și-n țara asta cine nu se nenorocește, îi nenorocește pe ceilalți. Nu-mi pare rău, Ambrosio.

— Tocmai fiind așa dezgustătoare, ziarele astea-s un mare stimulent - zise Jacobo. Dacă cineva se simte demoralizat, îi e de ajuns să deschidă oricare din ele ca să simtă din nou ură contra burgheziei peruane.

— Așa, așa, vrei să zici că noi cu cacografiile noastre îi asmuțim pe rebelii de șaișpe ani? - zise Carlitos. Atunci n-are rost să te mai mustre conștiința, Zavalita. Vezi, mai câș, mai într-un peș, da' tot se cheamă că-ți ajuți în continuare foștii fârtați.

— Tu glumești, dar s-ar putea să fie chiar așa - zise Santiago. Ori de câte ori trebuie să scriu despre-un subiect care-mi repugnă, fac articolul cât mai scârbos cu putință. Astfel, a doua zi un băiat îl citește, și-l ia cu vomă și, bun, la ceva tot a servit.

Pe ușă se legăna anunțul de care le vorbise Washington. Colbul acoperea cu totul literele grosolane ce ziceau „Academie", dar desenul de dedesubt - masa, tacul, cele trei bile de biliard - se distingea foarte clar și se mai auzea și zgomotul carambolurilor venind dinăuntru: aici era.

— Nitam-nisam, s-a descoperit că Odría e nobil - râse *don* Fermín - Ați citit „Comerțul"? Se trage din baroni etcetera, și dacă are chef poate să se folosească de-acum înainte de titlu.

Santiago împinse ușa și intră: vreo șase mese de biliard și, între plușurile verzi și tavanul cu grinzile la vedere, fețe dizolvate în trâmbe de fum; o apărătoare din fire subțiri de sârmă plutea peste mese, jucătorii marcau punctele cu tacurile.

— Ce legătură a avut greva aceea a tramvaiștilor cu fuga ta de-acasă? - zise Carlitos.

Traversă sala de joc, apoi altă sală c-o singură masă ocupată, apoi un *patio* plin de lăzi de gunoi. În fund, lângă-un smochin, era o ușiță închisă. Două bătăi, așteptă, alte două, și imediat îi deschiseră.

— Odría nu-și dă seama că-ncurajând asemenea lingușeli penibile devine bătaia de joc a-ntregii Lime - zise doamna Zoila. Dacă și el e nobil, atunci noi ce să mai zicem.

— Încă n-au sosit apriștii - zise Héctor. Poftim, intră, tovarășii-s aici.

— Până-atunci munca noastră fusese studențească - zise Santiago. Colecte pentru studenții închiși, discuții la Centre, împărțirea de foi volante și de exemplare din „Cahuide". Greva aceea a tramvaiștilor ne-a permis să trecem la lucruri mai importante.

Intră, și Héctor închise ușa. Odaia era mai veche și mai murdară decât sălile de joc. Patru mese de biliard fuseseră trase la perete ca să lase mai mult loc liber. Delegații organizației Cahuide erau semănați prin încăpere.

— Ce vină are Odría că un lingău scrie un articol zicând că-i nobil? - zise *don* Fermín. Ce n-ar inventa secăturile astea pentru-un gologan! Până și genealogii!

Washington și *cholo* Martínez conversau în picioare lingă ușă, Solórzano răsfoia un ziar stând la o masă. Aída și Jacobo aproape dispăreau în penumbra dintr-un colț, Pasărea se-așezase pe jos și Héctor trăgea cu ochiul la *patio* prin crăpăturile ușii.

— Greva tramvaiștilor n-a fost una politică, revendica doar mărirea lefurilor - zise Santiago Sindicatul lor a trimis o scrisoare Federației de la San Marcos cerând sprijin studențesc. Fracțiunea a socotit c-aceasta era ocazia cea mare.

— Le-am zis apriștilor să vină unul câte unul, dar pe ei îi doare-n fund de precauții - zise Washington. Or s-apară grămadă, ca lelițele, după obiceiul lor.

— Atunci cheamă-l pe tipul ăla să ne dea și nouă patalama la mână cu titlurile de noblețe - zise doamna Zoila. Odría nobil, ce-i lipsește chelului.

Sosiră după câteva minute, în grup, adeverind temerile lui Washington, cinci din cei douăzeci de delegați apriști: Santos Vivero, Arévalo, Ochoa, Huamán și Saldívar. Se-amestecară cu cei din Cahuide, fără vot se hotărî ca Saldívar să conducă dezbaterea. Chipul slab, mâinile osoase, meșele lui de păr încărunțit îi dădeau un aer plin de importanță. Ca-ntotdeauna înainte de-a începe, schimbară glume, ironii, împunsături.

— În cadrul Fracțiunii am căzut de-acord să-ncercăm să provocăm la San Marcos o grevă de solidaritate cu tramvaiștii - zise Santiago.

— Acum mă dumiresc de ce te preocupă așa de mult securitatea - îi zicea Santos Vivero lui Washington. Pentru că voi sunteți aici toți roșii din țară, și dacă pică sticleții și ne-arestează dispare comunismul din Peru. Pe când noi cinci nu suntem decât o picătură din marea apristă peruană.

— Cine-ar cădea în marea asta nu s-ar îneca din cauza apei ci-a potlogăriei - zise Washington.

Héctor rămăsese la postul lui de observație de lingă ușă; toți vorbeau încet, stârnind un fel de murmur continuu, păstos, din care se-nălța deodată un râs, o exclamație.

— Noi, delegații Fracțiunii, nu puteam hotărî o grevă, nu reprezentam decât opt voturi în Federație - zise Santiago Dar, cu apriștii, puteam. Am avut o reuniune cu ei, într-o academie de biliard. Acolo a-nceput totul, Carlitos.

— M-ar mira ca ăștia să sprijine greva - susură Aída către Santiago. Sunt dezbinați. Totul depinde de Santos Vivero, dacă el e pentru, toți ceilalți îl vor urma. Ca oile, doar îi știi, ce zice liderul e bine.

— A fost prima discuție importantă în cadrul lui Cahuide - zise Santiago. Eu am fost împotriva grevei de solidaritate; cel ce-a luat conducerea partizanilor ei a fost Jacobo.

— Bun, camarazi - Saldívar bătu de două ori din palme Apropiați-vă, să-ncepem.

— Nu neapărat ca să mă împotrivesc lui Jacobo - zise Santiago. Eram încredințat că nu vom primi sprijinul studenților, că vom eșua. Dar am fost pus în minoritate și ideea s-a aprobat.

— Camarazi o ți fi voi - râse Washington. S în tem împreună, ce-i drept, totuși nu ne-amesteca, Saldívar.

— Reuniunile acelea cu apriștii semănau grozav cu meciurile amicale de fotbal - zise Santiago. Începeau cu îmbrățișări și uneori sfârșeau cu cotonogeli la țurloaie.

— Bine, camarazi și tovarăși, atunci - zise Saldívar. Apropiați-vă sau plec la cinema.

Se formă o roată împrejurul lui, râsetele și murmurele încetară pe nesimțite. Adoptând deodată o seriozitate funebră, Saldívar rezumă motivul reuniunii: în seara asta aveau să ia-n discuție în cadrul Federației cererea de ajutor a tramvaiștilor, camarazi, să hotărâm dacă putem adopta o moțiune comună, tovarăși. Jacobo ridică mâna.

— La Fracțiune pregăteam aceste întâlniri ca pe-un balet - zise Santiago Trebuia să ne-alternăm cu repeziciune, să dezvolte fiecare un argument deosebit, să nu lăsăm necombătută nici o părere contrară.

Era nepieptănat, cu cravata atârnându-i jalnic, vorbea c-o voce joasă: greva era o ocazie magnifică pentru-a provoca o luare de

poziție politică în rândurile studențimii. Cu mâinile atârnându-i de-a lungul trupului: pentru-a întări alianța muncitoresc-studențească. Privindu-l pe Saldívar foarte serios: ar putea fi începutul unei mișcări ce s-ar extinde la revendicări precum eliberarea studenților arestați și amnistia politică. Tăcu, și Huamán ridică mâna.

— Eu mă pronunțasem contra ideii de grevă din aceleași motive pe care le-a expus Huamán, un aprist - zise Santiago. Dar cum Fracțiunea hotărâse greva, a trebuit s-o apăr împotriva lui Huamán. Ăsta-i centralismul democratic, Carlitos.

Huamán era mic de stat și manierat, ne-au trebuit trei ani să reconstituim Centrele și Federația de la San Marcos după represiune, gesturile lui erau elegante, cum să ne lansăm acum într-o grevă din rațiuni extra-universitare ce-ar putea fi respinse de bază?, și vorbea ținându-se cu o mână de rever și cu cealaltă fluturând, iar dacă baza respinge greva vom pierde încrederea studenților, și vocea lui era amabilă, îngăduitoare dar uneori stridentă, după care s-ar relua represiunea și Centrele și Federația ar fi nimicite încă înainte de-a putea acționa.

— Știu cât se poate de bine că disciplina unui partid așa trebuie să fie - zise Santiago. Știu la fel de bine că altfel s-ar înstăpâni haosul. Să nu crezi că-mi găsesc scuze, Carlitos.

— N-o lua razna, Ochoa - zise Saldívar. Aține-te la tema discuției.

— Desigur, asta și fac - zise Ochoa. Întreb: este Federația de la San Marcos destul de puternică pentru a se lansa într-o acțiune frontală contra dictaturii?

— Pronunță-te odată, că n-avem timp - zise Héctor.

— Și dacă nu-i destul de puternică și se lansează în grevă - zise Ochoa ce atitudine va lua Federația? Vă-ntreb.

— De ce nu te duci la programul Kolynos: cine știe câștigă, douăzeci de mii întrebarea? - zise Washington.

— Ar fi sau n-ar fi o atitudine de provocare? - zise Ochoa, imperturbabil. Întreb, și tot eu răspund constructiv: ar fi. Ce? O provocare.

— Atunci mi se-ntâmpla, în toiul reuniunilor acelora simțeam din senin că niciodată nu voi fi revoluționar, un militant în adevăratul sens al cuvântului - zise Santiago. Din senin o nerăbdare, o agasare, o senzație de a-mi pierde oribil timpul.

— Tânărul romantic nu dorea discuții - zise Carlitos. Dorea acțiuni spectaculoase, bombe, împușcături, asalturi asupra cazărmilor. Prea multe romane, Zavalita.

— Am înțeles că n-ai nici un chef să iei cuvântul în apărarea grevei - zise Aída. Dar consolează-te, doar vezi că toți apriștii sunt împotrivă. Iar fără ei, Federația ne va respinge moțiunea.

— Ce n-aș fi dat să se fi inventat o pilulă, un supozitor contra îndoielilor, Ambrosio - zice Santiago. Dă-ți seama ce drăguț, ți-l vâri în fund și gata: cred.

Ridică mâna și-ncepu să vorbească, înainte ca Saldívar să-i fi dat cuvântul: greva avea să consolideze Centrele, să-i treacă prin proba focului pe delegați, baza va sprijini acțiunea pentru că nu-și dovedise ea oare încrederea alegându-i? își ținea mâinile înfundate-n buzunare și-și înfigea unghiile-n podul palmei.

— La fel ca atunci când trebuia să-mi fac examenul de conștiință, joile, înaintea spovedaniei - zise Santiago. Am visat femei goale fiindcă-am vrut să le visez sau fiindcă diavolul a vrut-o și eu nu m-am putut împotrivi? S-au materializat în întuneric ca nepoftite sau ca invitate?

— N-ai dreptate, aveai totuși stofă de militant - zise Carlitos. Dacă eu m-aș fi văzut în situația să apăr idei contrare alor mele, nu știu ce-aș fi făcut, cred c-aș fi nechezat sau behăit sau piuit. Sau cotcodăcit.

— Nu zău, dar ce faci la „Cronica”? - zise Santiago Ce altceva facem noi zi de zi, Carlitos?

Santos Vivero ridică mâna, ascultase intervențiile cu o expresie de blinda impacientă, și înainte de-a vorbi închise ochii și tuși, ca și cum starea aia încă ar mai fi durat.

— Toată daravera a luat o altă întorsătură în ultima clipă - zise Santiago. Părea că apriștii sunt împotrivă, c-au pus cruce grevei. Poate că lucrurile s-ar fi rezolvat atunci cu totul altfel, iar eu n-aș fi intrat la „Cronica”, amice Carlitos.

Lui i se părea, camarazi și tovarăși, că lucrul fundamental în momentele acelea nu era lupta pentru reforma universitară, ci lupta împotriva dictaturii. Și o formă eficientă de luptă pentru libertățile publice, pentru eliberarea deținuților, pentru întoarcerea exilaților și legalizarea partidelor era, camarazi și tovarăși, făurirea alianței muncitorești-studențești, sau, după spusele unui mare filozof, între muncitorii manuali și cei intelectuali.

— Dacă mai citezi o singură dată din Haya de la Torre, îți debitez tot Manifestul Comunist - zise Washington. Îl am aici.

— Semeni c-o curvă bătrână care-și amintește de tinerețile ei, Zavalita - zise Carlitos. Nici în asta nu semănăm. Întâmplările din tinerețe mi s-au șters din cap cu desăvârșire, și-s convins că toate lucrurile importante mi se vor întâmpla de-abia mâine. Pe când tu pari să fi-ncetat să mai trăiești de la vârsta de optsprezece ani.

— Nu-l întrerupe, să nu se răzgândească - susură Héctor. Nu vezi că-i de partea grevei?

Da, aceasta putea fi o bună ocazie, pentru că tramvaiștii, camarazii noștri, dădeau dovadă de curaj și combativitate, și sindicatul lor nu era infestat de sticleți. Cât despre delegați, aceștia nu trebuiau să urmeze orbește sugestiile bazei, ci dimpotrivă s-o îndrume pe calea cea buna: s-o trezească, s-o încurajeze, camarazi și tovarăși, spre acțiune.

— După Santos Vivero, apriștii au mai luat cuvântul, și noi la fel - zise Santiago. Am părăsit academia de biliard fiind cu toții de acord, și-n chiar noaptea aceea Federația a aprobat o grevă pe termen nelimitat de solidaritate cu tramvaiștii. M-au arestat exact la zece zile după aia, Carlitos.

— A fost botezul focului, pentru tine - zise Carlitos. De nu cumva, mai bine zis, semnarea actului tău de deces, Zavalita.

IX

— Adică-ar fi fost mai bine pentru tine să fi rămas în serviciul nostru, să nu fi plecat la Pucallpa? - zice Santiago.

— Da, mult mai bine - zice Ambrosio Dar cine putea ști asta, conașule.

Da' ce frumos vorbește!, răcni Trifulcio. Aplauzele erau cam anemice în piață, se vedea o mașinuță, se-auzeau câteva strigăte de trăiască. De pe scărița tribunei, Trifulcio vedea mulțimea încreștindu-se ca marea sub ploaie. Îi ardeau palmele, dar tot mai aplauda.

— Întâi, cin' te-a trimis să strigi Trăiască APRA în fața Ambasadei Columbiei - zise Ludovico. Al doilea, care-ți sunt complicii. Și-al treilea, unde se-ascund acești complici. Mai repede, Trinidad López.

— Și apropo - zice Santiago. De ce-ai plecat de la noi?

— Ia loc, amice Landa, am stat destul în picioare la *TeDeum* zise *don* Fermín. Luați loc, *don* Emilio.

— Eram sătul să muncesc pentru alții - zice Ambrosio. Voiam să-ncerc să trăiesc pe picioarele mele, conașule.

Uneori striga trăiască-*don*-Emilio-Arévalo, alteori trăiască-Generalul-Odría, și alteori Arévalo-Odría. Cei de la tribună îi făcuseră gesturi, îi ziseseră nu-l mai întrerupe când vorbește, îl bodogăniseră printre dinți, dar Trifulcio nu-i asculta: era primul care aplauda și ultimul care sfârșea cu aplauzele.

— Mă simt ca spânzurat, cu plastronul ăsta - zise senatorul Landa Nu-s eu ăla să mă țin de etichetă. Eu mi-s țăran, ce mama dracului.

— Dă-i dramul, Trinidad López! - zise Hipólito. Cin' te-a trimis, cine-s ăia și-unde se-ascund. Mai iute!

— Credeam că bătrânul te-a concediat - zice Santiago.

— Acum înțeleg de ce n-ai primit din partea lui Odría funcția de senator de Lima, Fermín - zise senatorul Arévalo. Ca să nu-ți pui frac și joben.

— Da' de unde, dimpotrivă - zice Ambrosio. A stăruit să rămân în slujba lui și eu nu și nu. Vedeți în ce hal m-am înșelat, conașule.

Din când în când se apropia de balustrada tribunei, făcea față mulțimii cu amândouă brațele ridicate, de trei ori ura pentru Emilio Arévalo!, și răgea tot el rra!, de trei ori ura pentru generalul Odría!, și din fundul bojocilor rra, rra, rra!

— Parlamentu-i bun pentru cei ce ard gazul de pomană - zise *don* Fermín. Pentru voi, moșierii.

— Păzea că mi-am intrat în formă, Trinidad López - zise Hipólito. Mă mănâncă palmele, pe bune, m-am încins de-a binelea, Trinidad.

— M-am vârât în beleaua asta fiindcă Președintele a insistat să mă pun în fruntea listei pentru Chiclayo - zise senatorul Landa. Dar de pe-acum îmi pare rău. Va trebui să neglijez ferma „Olave". Fir-ar de plastron să fie.

— Nu te-ascunde după degete, locul de senator te-a întinerit cu zece ani - zise *don* Fermín. Și nu te poți plânge, la niște alegeri ca astea e-o plăcere să candidezi.

— Cum ai aflat de moartea bătrânului? - zice Santiago.

— Din ziar, conașule - zice Ambrosio. Nici nu vă-nchipuiți ce rău mi-a părut. Că ce om minunat a fost tatăl dumneavoastră.

Acum piața clocotea de cântece, strigăte și urale. Dar, bubuind în microfon, vocea lui *don* Emilio Arévalo acoperea zgomotele: se prăvălea peste piață de pe acoperișul primăriei, din clopotniță, din palmieri, de pe chioșc. Până și pe Sihăstria Preacuvioasei montase Trifulcio un difuzor.

— Stop că nu-i chiar așa, alegerile or fi fost ele un fleac pentru Landa, că era singur pe listă - zise senatorul Arévalo. Dar eu m-am bătut nu glumă, în departamentul meu au fost două liste, și-am câștigat cu prețul unui flecușteț de juma' de milion de *soles.*

— Ai văzut?, Hipólito s-a-ncins și te-a bușit - zise Ludovico. Care, cine și unde. 'Nainte ca Hipólito să se-ncingă mai rău, Trinidad. Că nu te văd bine.

— Ce vină am eu dacă lista ailaltă pentru Chiclayo putea cât de colo a apriști - râse senatorul Landa. A mătrășit-o juriul electoral, nu eu.

Dar ce-i cu steguleţele?, se trezi deodată Trifulcio, cu ochii cât cepele de uimire. El și-l ținea pe-al său prins la cheotoare, ca pe-o floricică. Îl smulse c-o mână, îl arătă mulțimii c-un gest provocator. Câteva steguleţe aidoma se-nălțară peste pălăriile mari de paie și peste coifurile de hârtie răsucite de unii pentru a se feri de soare. Unde-s celelalte?, la ce-or fi crezând ei că-s bune, de ce nu le scoteau? Taci mă negrule, zise ăl de dădea ordinele, lasă, totu-i în regulă. Și Trifulcio: au stins tot ce le-am dat de băut, dar au uitat de steguleţe, *don.* Și ăl de dădea ordinele: lasă-i că totul a ieșit bine. Și Trifulcio: numa că nerecunoștința ăstora mă scoate din sărite, *don.*

— Din ce i s-a tras moartea tatălui dumneavoastră, conașule? - zice Ambrosio.

— Pe Landa tot circul ăsta cu alegerile l-o fi întinerit, nu zic ba, dar mie știu că mi-a scos peri albi - zise senatorul Arévalo. Basta cu-alegerile. La noapte o fac lată, am poftă de cinci regulari. Pe puțin.

— De la inimă - zice Santiago. Sau de la necazurile pe care i le-am pricinuit.

— Cinci? - râse senatorul Landa. Aferim, dar vai de rânza ta, Emilio.

— Acu Hipólito s-a-nfierbântat rău de tot - zise Ludovico. Vai, măiculiță, acu știu că te-ai dus pe copcă, Trinidad.

— Nu ziceți asta, conașule - zice Ambrosio Păi de-ați ști ce vă iubea *don* Fermín. Mereu zicea: tot la schimodie țin eu cel mai mult.

Solemnă, marțială, vocea lui *don* Emilio Arévalo plutea peste piață, cotropea străzile pământii, se pierdea departe în semănături. Era fără haină, gesticula de zor, și inelul lui arunca văpăi chiar lingă fața lui Trifulcio. Ridica vocea, s-o fi-nfuriat? Privi în mulțime: fețe liniștite, ochi înroșiți de alcool, de plictiseală sau de căldură, guri fumând sau căscând. S-o fi dezlănțuit așa pentru că nimeni nu-l ascultă?

— De-atâta intimitate cu gloata în campania electorală, văd că te-ai molipsit - zise senatorul Arévalo. Sper să nu debitezi asemenea glume proaste când vei ține cuvântări în senat, Landa.

— Așa mult, încât a suferit câinește când dumneavoastră-ați fugit de-acasă, conașule - zice Ambrosio.

— Bun, yankeul *gringo* mi-a prezentat plângerile lor, despre asta-i vorba - zise *don* Fermín. Că dacă tot au trecut alegerile, guvernul lui nu vede cu ochi buni faptul că încă-i arestat candidatul opoziției. Eh, *los gringos* ăștia formaliști, parcă nu-i știți.

— Zi de zi se ducea la unchiul dumneavoastră Clodomiro să-l descoase ce faceți, cum o duceți - zice Ambrosio. Ce știi de schimodie?, cum se descurcă schimodie?

Dar deodată *don* Emilio încetă să mai vocifereze și zâmbi și vorbi de parcă-ar fi fost încântat de ceva. Surâdea, vocea-i era blândă, mișca din mână, parcă întindea la coridă o muletă pe sub care taurul trecea abia atingându-l. Cei de la tribună zâmbeau, și Trifulcio, ușurat, zâmbi și el.

— Nu mai e într-adevăr nici un motiv să stea la popreală, o să i se dea drumul cât mai repede - zise senatorul Arévalo. Nu i-ai zis ambasadorului, Fermín?

— A, ai început să ciripești - zise Ludovico Deci nu-ți plac mardelile, preferi giugiulelile lui Hipólito. Cum?, ce-ai zis, Trinidad?

— Și la pensiunea din Barranco unde locuiați pe-atunci mergea - zice Ambrosio Și-o toca pe proprietăreasă, ce face băiatu' meu?, cum se simte băiatu' meu?

— Nu-i înțeleg pe *gringos* ăștia căcăcioși - zise senatorul Landa N-au avut nimic împotrivă să-l arestăm pe Montagne înainte de alegeri și-acu fac pe ofensații. Ne trimit niște ambasadori de circ, ca ăsta.

— Venea la pensiune să-ntrebe de mine? - zice Santiago.

— Bine-nțeles că i-am zis, dar aseară am vorbit cu Espina și l-am văzut indecis - zise *don* Fermín. Că să mai așteptăm, că dacă i se dă drumul acum lui Montagne s-ar putea crede c-a fost închis numai pentru ca Odría să câștige alegerile fără contracandidat, că n-a fost adevărat c-ar fi urzit o conspirație.

— Zici că ești brațul drept al lui Haya de la Torre? - zise Ludovico. Că ești adevăratul șef suprem al APREI și Haya de la Torre ți-e subordonat, Trinidad?

— Da, conașule, tot timpul - zice Ambrosio. Și-i dădea bani proprietăresei pensiunii ca să nu vă zică nimic.

— Espina e-un idiot patent - zise senatorul Landa. Chiar crede c-a înghițit cineva pătărania cu conspirația? Până și slujnica mea știe că Montagne a fost vârât la răcoare ca să-i lase drum liber lui Odría.

— N-o să-ți bați tu joc de noi așa, tăicuță - zise Hipólito. Vrei să te fac să-ți înfuleci boașele, sau ce, Trinidad?

— Domnul credea că dumneavoastră i-ați fi luat-o-n nume de rău dac-ați fi aflat - zice Ambrosio.

— Adevărul e că arestarea lui Montagne a fost o mare gogomănie, ca să nu zic mai mult - zise senatorul Arévalo. Nu știu de ce-ați primit să existe un candidat al opoziției, dacă-n ultima clipă aveați să dați înapoi și să-l aruncați în închisoare.

Vina e a consilierilor politici. Arbeláez, idiotul de Ferro, chiar și dumneata, Fermín.

— Acu vedeți ce mult vă iubea tata, conașule? - zice Ambrosio.

— Lucrurile n-au ieșit conform așteptărilor, *don* Emilio - zise *don* Fermín. Puteam s-o încurcăm cu Montagne. De altfel, eu n-am fost deloc partizanul întemnițării lui. În sfârșit, acum trebuie să-ncercâm să dregem lucrurile.

Acu' striga din răsputeri, mâinile-i erau două moriști, și vocea-i urca și tuna ca un talaz ce se sparge deodată: trăiască Peml! O salvă de aplauze-n tribună, o salvă-n piață. Trifulcio își agita stegulețul, trăiască-*don*-Emilio-Arévalo, acu' într-adevăr o mulțime de stegulețe apăreau deasupra capetelor, trăiască-generalul-Odría, acu' da. Difuzoarele hârâiră o clipă, apoi inundară piața cu Imnul național.

— I-am zis răspicat părerea mea lui Espina când m-a anunțat că-l va aresta pe Montagne sub pretextul unei conspirații - zise *don* Fermín. Măi băiete, nimeni n-o să înghită gogoașa asta, o să se întoarcă împotriva Generalului, ce, n-avem destui oameni de încredere în juriul electoral?, la centrele de votare? Dar Espina e-un imbecil, n-are simț politic.

— Vasăzică tu ești șeful suprem, vasăzică mii de apriști vor lua cu-asalt prefectura ca să te elibereze - zise Ludovico. Vasăzică îți închipui că făcând pe nebunul o să ne prostești, Trinidad.

— Nu c-aș fi curios, dar de ce-ați fugit atunci de-acasă, conașule? - zice Ambrosio. Nu vă simțeați bine împreună cu părinții dumneavoastră?

Don Emilio Arévalo asuda prin toți porii, strângea mâinile ce i se întindeau din toate părțile, se ștergea pe frunte, zâmbea, saluta, sembrățișa cu cei din tribună, și schelăria de lemn se hâțâna și trosnea în timp ce *don* Emilio se-ndrepta spre scăriță. Acu-ți vine rândul, Trifulcio, acu să te văd.

— Mă simțeam prea bine, de-aceea am fugit - zice Santiago Eram atât de pur și de descreierat încât mi se părea de-a dreptul o trădare să duc o viață așa ușoară și să fiu un copil de familie bună.

— Colac peste pupăză, ideea de a-l aresta n-a fost a lui *Serrano* - zise *don* Fermín Nici a lui Arbeláez, nici a lui Ferro. Cel care i-a convins, cel ce nu s-a lăsat, a fost Bermúdez.

— Atât de pur și de descreierat încât credeam că făcând acest pas voi deveni bărbat, Ambrosio - zice Santiago.

— Uite ce-i, să nu-mi ziceți mie că toată pătărania asta a fost isprava unui directoraș la Interne, a unui funcționăraș acolo, că nu se prinde - zise senatorul Landa. Asta a ticluit-o după aia *el Serrano* Espina ca să aibă pe cine arunca ponosul dacă lucrurile se-ncurcau.

Trifulcio stătea proțăpit acolo, la picioarele scăriței, păzindu-și locul cu coatele, scuipându-și în palme, cu privirea fanatic ațintită asupra genunchilor lui *don* Emilio care se apropiau laolaltă cu alții; stătea cu trupul încordat, cu tălpile bine înfipte în pământ: acu, acu era rândul lui.

— Ba să se prindă, pentru că-i purul adevăr - zise *don* Fermín. Și te sfătuiesc să nu-l mai vorbești de rău. Cu aerul că nu vrea deloc așa ceva, funcționărașul ăsta e pe cale să devină omul de încredere al Generalului.

— Na, Hipólito, ți-l dau pe mână - zise Ludovico. Ia scoate-i tu untu' pe nas șefului suprem.

— Prin urmare n-ați fugit pentru c-aveați alte idei politice decât tatăl dumneavoastră? - zice Ambrosio.

— Îl crede orbește, îl ascultă, îl consideră infailibil - zise *don* Fermín. Când Bermúdez își dă cu părerea, Ferro, Arbeláez, Espina, până și eu, dispărem la dracu-n praznic, nu mai existăm. S-a văzut când cu Montagne.

— Săracul, nici n-avea idei politice - zice Santiago. Ci doar interese politice, Ambrosio.

Trifulcio sări ca din coardă, genunchii șefului erau acum în dreptul ultimei trepte, dădu un brânci, două, și se aplecă și fii gata să-l aburce. Nu, nu, prietene, zise un *don* Emilio blând și modest și parcă surprins, îți mulțumesc dar, și Trifulcio îi dădu drumul, făcu un pas îndărăt, confuz, cu ochii deschizându-i-se mari și închizându-i-se năuci, dar?, cum adică dar?, și *don* Emilio păru și el descumpănit, iar din grupul strâns ciorchine în jurul lui se-auziră râsete înăbușite, șopocăieli.

— Adevărul e că, chiar de n-o fi el infailibil, tipul știe ce vrea - zise senatorul Arévalo într-un an jumate i-a șters de pe hartă pe apriști și pe comuniști și-am putut convoca alegerile.

— Tot mai ești șeful suprem al APREI, bă tăticule? - zise Ludovico. Bine, așa să fie, cum zici tu. Arde-l, Hipólito.

— Chestia cu Montagne iată cum a fost: - zise *don* Fermín. Într-o zi Bermúdez dispăru din Lima și se-ntoarse după două săptămâni. Am bătut juma de țară, domnule General, dacă Montagne ajunge să fie candidat în alegeri, dumneavoastră pierdeți.

Ce-așteptați imbecilule, zise ăl de dădea ordine, și Trifulcio aruncă o privire nedumerită spre *don* Emilio care-i făcu un semn abia văzut, de „hai odată" sau „grăbește-te". Capul lui Trifulcio se năpusti berbecește, trecu prin furca formată de picioare, îl săltă pe *don* Emilio ca pe-o pană.

— Iacă o neghiobie și mai latră - zise senatorul Landa. Montagne n-avea cum să câștige. N-avea bani pentru o campanie în regulă, noi controlăm tot aparatul electoral.

— Și de ce ți se părea un om atât de grozav bătrânii meu? - zice Santiago.

— Ba bine că nu, apriștii l-ar fi votat, toți dușmanii regimului l-ar fi votat - zise *don* Fermín. Bermúdez l-a convins. Ce și-o fi zis? Dacă ne-nfruntăm în condițiile astea, pierd. În sfârșit, ce s-o mai lungim, asta a fost și gata, de-aceea s-au grăbit să-l închidă.

— Fiindcă așa și era, conașule - zice Ambrosio Atât de inteligent, de domn, de tot ce vreți, ce să mai vorbim!

Auzea aplauze și urale în timp ce înainta cu sarcina sa în cârcă, înconjurat de Téllez, de Urondo, de vătaf și de ăl de dădea ordinele, strigând și el Arévalo-Odría, sigur pe sine, liniștit, ținând bine de glezne, simțind în păr degetele lui *don* Emilio, văzându-i cealaltă mână care făcea semne de mulțumire și strângea mâinile întinse.

— Lasă-l, Hipólito - zise Ludovico Nu vezi că l-ai sonat?

— Mie nu mi se părea deloc un om mai acătării ci o canalie zice Santiago Și-l uram.

— Se preface - zise Hipólito. Stai să-ți arăt.

Imnul național luă sfârșit când terminară și ei de ocolit piața. Urmă un răpăit de tobe, o tăcere, după care începu un dans *marinera.* Printre capete și chioșcurile de răcoritoare și cu gustări, Trifulcio zări prima pereche care dansa: așa, bun, acu du-l la camionetă, negrule. La camionetă, *don.*

— Cel mai bine-ar fi să stăm de vorbă cu el - zise senatorul Arévalo. Dumneata îi zici c-ai vorbit cu ambasadorul, Fermín, iar noi o să întărim: gata cu alegerile, totu-i în regulă, bietul Montagne nu-i o primejdie pentru nimeni, sloboziți-l și gestul acesta vă va aduce adeziuni. Pe Odría așa trebuie să-l iei.

— Conașule, conașule - zice Ambrosio. Cum puteți zice așa ceva despre dânsul, conașule.

— Ce bine-i cunoști psihologia de *cholo,* domnule senator - zise senatorul Landa.

— Vezi doar că nu se preface - zise Ludovico. Lasă-l acu.

— Dar nu-l mai urăsc, acum că-i mort nu - zice Santiago. A fost canalie, dar fără măcar să-și dea seama, fără să vrea. Și de fapt în țara asta sunt atâtea canalii încât am putea să-i cadorisim și pe alții, iar el cred c-a plătit-o scump, Ambrosio.

Poți să-l lași jos, zise ăl de dădea ordinele, și Trifulcio se ghemui: văzu că picioarele lui *don* Emilio atingeau pământul, îi văzu mâinile scuturând pantalonii. Se sui în camionetă, și după el Téllez, Urondo și vătaful. Trifulcio se-așeză în față. Un grup de bărbați și de femei priveau cu gura căscată. Râzând, scoțându-și capul pe gemuleț, Trifulcio le strigă: trăiască *don* Emilio Arévalo.

— Nu știam că Bermúdez are chiar atâta influență la Palat - zise senatorul Landa. E-adevărat că și-a luat o iubită care-i balerină sau cam așa ceva?

— Na-ți-l Ludovico, nu mă mai cârâi - zise Hipólito. Uite că l-am lăsat naibii, mi-a trecut.

— Mda, i-a cumpărat o căsuță-n San Miguel - zâmbi *don* Fermín. Tipei ăleia care-a fost iubita lui Muelle.

— Tot așa de grozav ți s-a părut și tipul la care ai lucrat înainte de-a intra șofer la bătrânul meu? - zice Santiago.

— Muzei? - zise senatorul Landa. Oleo, da' știu că-i o muiere pe cinste. Asta-i acum iubita lui Bermúdez? Ehe, asta-i păsărică ce ține sus de tot, ca s-o ții în colivie trebuie să ai buzunarele burdușite.

— Cred și eu că ți-a trecut, scârnăvie - zise Ludovico. Aruncă apă pe el, fă ceva, nu sta de lemn.

— Ține-o așa de sus, încât l-a vârât pe bietul Muelle în groapă - râse *don* Fermín. Și-i lesbiană pe deasupra, și se droghează.

— *Don* Cayo? - zice Ambrosio. Nu, conașule, el nu-i ajungea tatălui dumitale nici la degetu ăl mic.

— N-a crăpat, bă, e viu - zise Hipólito. Ce te-ai speriat așa, nu i-am lăsat nici o zgârietură, nici o vânătaie. S-a sonat de frică, Ludovico.

— Cine nu-i sodomit acum?, cine nu se droghează acum la Lima? - zise senatorul Landa. Că doar ne civilizăm, nu?

— Nu ți-a fost rușine să lucrezi pentru javra aia? - zice Santiago.

— Bun, rămâne așa, ne vedem mâine cu Odría - zise senatorul Arévalo. Azi dați-i pace, că l-au împopoțonat cu eșarfa prezidențială și stă cu ea de se fasolește-n fața oglinzii.

— De ce să-mi fi fost - zice Ambrosio De unde puteam ști că *don* Cayo se va purta așa urât cu tatăl dumneavoastră. Că doar în perioada aceea erau prieteni la cataramă, conașule.

Când ajunseră la conac și se dădu jos din camionetă, Trifulcio nu se duse întins să ceară de mâncare, ci drept la izvor să-și răcorească fața, capul, brațele. Apoi se tolăni în *patio*-ul din spate, sub streașină mașinii de curățat postav. Îi ardeau mâinile și gâtlejul, era obosit și mulțumit. Și adormi pe loc.

— Individul ăla, domnule Lozano, Trinidad López ăla - zise Ludovico. Da, așa din senin, s-a damblagii la cap și face urât.

— Te-ai întâlnit cu ea pe stradă? - zise Queta. Aia de-a fost slujnica lui Bulgăr de Aur, aia de se culca cu tine? Aia de care ai fost îndrăgostit?

— Mă bucur că l-ați eliberat pe Montagne, *don* Cayo - zise *don* Fermín. Dușmanii regimului se foloseau de-acest pretext ca să zică de alegeri c-au fost o farsă.

— Cum adică s-a damblagii? - zise domnul Lozano. Din două una, a vorbit sau n-a vorbit?

— Asta au și fost, între noi fie vorba - zise Cayo Bermúdez. Arestarea unicului candidat al opoziției n-a fost cea mai bună soluție, dar n-am avut încotro. Trebuia ca Generalul să fie ales, nu?

— Ți-a povestit că i-a murit bărbatul, că i-a murit copilul? - zise Queta. Că vrea să găsească de lucru?

Îl treziră vocile învălmășite ale vătafului, ale lui Urondo și Téllez. Se-așezară lângă el, îi oferiră o țigară, conversară. A ieșit bine manifestația din Grocio Prado, este? Îhî, a ieșit bine. Dar a fost mai multă lume la cea din Chincha, este? Mda, mai multă. O să câștige alegerile *don* Emilio? Sigur c-o să le câștige. Și Trifulcio: dacă *don*

Emilio pleacă la Lima ca senator, pe el or să-l dea afară? Nu, omule, dimpotrivă, îl va lua în slujbă, zise vătaful. Și Urondo: o să rămâi cu noi, fii pe pace. Tot mai era cald, soarele amurgului poleia plantația de bumbac, conacul, bolovanii.

— A vorbit, dar numai în dodii, domnule Lozano - zise Ludovico Că era al doilea șef suprem, că era primul șef suprem. Că apriștii aveau să vină să-l elibereze cu tunuri. Cred c-a mierlit-o, zău.

— Și i-ai zis e o căsuță-n San Miguel unde au nevoie de-o servitoare? - zise Queta. Și i-ai dus-o Hortensiei?

— Chiar credeți că Odría ar fi fost înfrânt de Montagne? - zise *don* Fermín.

— Mai bine zi că v-a dus cu prețu - zise domnul Lozano. Ah, pereche de nătărăi. Și idioți pe deasupra. A tunat și v-a adunat.

— Deci Amalia-i aia nouă care a început să lucreze de luni - zise Queta. Înseamnă că ești mai idiot încă decât pari. Păi cum ți-a trecut prin cap că n-o să se afle?

— Ba bine că nu, Montagne sau orice alt contracandidat ar fi câștigat - zise Cayo Bermúdez. Nu-i cunoașteți pe peruani, *don* Fermín? Suntem o națiune de complexați, ne place să-l ajutăm pe cel slab, pe cel ce nu-i la putere.

— Nu, domnule Lozano, zău, credeți-ne - zise Hipólito. Nici nătărăi nici idioți, pe cuvânt. Veniți să vedeți cum l-am lăsat și vă veți convinge.

— Zici că s-a jurat să nu-i zică Hortensiei că de la tine are adresa? - zise Queta. C-ai speriat-o cu Cayo. Rahat c-o s-o dea afară dacă te cunoaște?

Și chiar atunci se deschise ușa conacului și iată-l că venea spre ei ăl de dădea ordine. Traversă *patio*-ul, se proțăpi în fața lor, îl arătă cu degetul pe Trifulcio: portofelul lui *don* Emilio, fiu de târfă!

— Păcat că n-ați vrut să primiți locul de senator - zise Cayo Bermúdez. Președintele spera să facă din dumneavoastră liderul majorității din Parlament, *don* Fermín.

— Portofelul?, cum, ce?, eu i-am furat por? - Trifulcio se ridică, se bătu în piept. Eu, *don*, eu?

— Specimene de imbecili - zise domnul Lozano De ce nu l-ați dus val-vârtej la infirmerie, specimene de imbecili?

— fi furi pe cel ce te hrănește? - zise ăl de dădea ordine Pe cel ce-ți dă de lucru știind că ești un bandit cunoscut?

— Nu cunoști femeile - zise Queta într-o zi o să-i povestească Hortensiei că te cunoaște, că tu ai trimis-o la San Miguel. Într-o zi Hortensia o să-i zică lui Cayo Rahat, și-n altă zi acesta lui Bulgăr de Aur. Și-atunci ai să vezi tu pe dracu, Ambrosio.

Trifulcio căzuse-n genunchi, începuse-a se jura și-a se văicări. Dar ăl de dădea ordine nu se lăsă impresionat: o să-l trimită înapoi la pârnaie, banditule, ticălos renumit, portofelul imediat. Și-atunci se deschise din nou ușa conacului și ieși *don* Emilio: ce se-ntâmplă acolo?

— L-am dus dar n-au vrut să-l primească, domnule Lozano - zise Ludovico. Că nu-și asumă răspunderea, că numai dacă le dădeați ordin scris.

— Am mai vorbit despre asta, *don* Cayo - zise *don* Fermín Eu unul, încântat să-i fiu de folos Președintelui. Dar un loc de senator înseamnă să te dai trup și suflet politicii și eu nu pot.

— Eu n-o să zic nimic, fii liniștit, eu niciodată nu pălăvrăgesc verzi și uscate - zise Queta. Mie puțin îmi pasă în ce te bagi. Ai să-l vezi tu pe dracu, dar nu din cauza mea.

— Nu vreți nici măcar o ambasadă? - zise Cayo Bermúdez. Generalul vă e atât de recunoscător pentru toată colaborarea dumneavoastră încât ține să-și arate simțămintele. Nu v-ar interesa, *don* Fermín?

— Vedeți cum mă jignește, *don* Emilio? - zise Trifulcio. Vedeți ce porcărie-mi pune-n spate? M-a făcut să și plâng, *don* Emilio.

— Câtuși de puțin - zise *don* Fermín, râzând. N-am eu stofă de parlamentar sau de diplomat, *don* Cayo.

— N-am nici o vină, domnule - zise Hipólito A căpiat parcă deodată, s-a năruit pe picioare, domnule. Abia de l-am atins, zău, domnule Lozano.

— N-a fost el, omule - zise *don* Emilio către ăl de dădea ordinele. O fi fost vreun *cholo* de la manifestație. Că doar n-oi fi tu atât de porc de câine încât să mă furi pe mine, nu, Trifiilcio?

— O să-l răniți pe General cu-atâta dezinteresare, *don* Fermín - zise Cayo Bermúdez.

— Vai de mine, *don*, păi se poate?, prefer să-mi tăiați mâna, *don* Emilio - zise Trifulcio.

— Uite ce-i, voi singuri v-ați vârât în buclucul ăsta - zise domnul Lozano. Și tot voi singuri să-l descurcați cum oți ști, ptiu drace.

— Nu-i dezinteresare, vă înșelați - zise *don* Fermín. Nici o grijă, vine el și momentul când Odría o să-mi poată întoarce serviciile. După cum vedeți, fiindcă-mi vorbiți pe șleau și fără ocolișuri, și eu fac la fel, *don* Cayo.

— Să mi-l scoateți de aici fără să vă simtă nimeni, să mi-l duceți unde-oți ști - zise domnul Lozano -, și să mi-l lăsați undeva la dracu-n praznic. Iavaș-iavaș. Că vă ia naiba dacă vă prinde careva, și-o încurcați și cu mine. Înțeles?

Ah, *cholo* pisălog, zise *don* Emilio. Și se-ntoarse la conac cu ăl de dădea ordine, iar Urondo și vătaful plecară și ei puțin mai târziu. Te-a porcăit cum i-a venit la gură, Trifulcio, râdea Téllez.

— Dumneavoastră mă invitați mereu și eu tare-aș vrea să vă întorc invitația - zise Cayo Bermúdez. Mi-ar face plăcere să vă invit să luăm masa împreună la mine acasă într-una din seri, *don* Fermín.

— Tipul ăsta care m-a insultat nu știa la ce se expune - zise Trifulcio.

— Așa facem, domnule - zise Ludovico. Îl scoatem, îl cărăm, îl lăsăm și nu ne vede nimeni.

— Nu l-ai ușurat de portofel? - zise Téllez. Pe mine nu mă duci tu cu una cu două, mă Trifulcio.

— Când doriți - zise *don* Fermín Cu multă plăcere, *don* Cayo.

— Ba l-am ușurat, dar nu era treabaăluia - zise Trifulcio Mergem noaptea asta-n sat?

— La intrarea la San Juan de Dios, domnule Lozano - zise Hipólito Nu ne-a văzut nimeni. Nu era țipenie pe-acolo.

— Am luat o căsuță în San Miguel, în apropiere de Beitoloto - zise Cayo Bermúdez. Și-n plus, mă rog, nu știu dac-ați aflat, *don* Fermín.

— Pe cine ați lăsat? ce tot trăncănești? - zise domnul Lozano Ce, n-ați uitat încă, 'tu-i maica mă-sii?

— Câți bani erau în portofel, Trifulcio? - zise Téllez.

— Bun, ca să fiu drept, ceva tot mi-a ajuns la ureche, da - zise *don* Fermín. Doar știți ce palavragii sunt locuitorii Limei, *don* Cayo.

— Ia nu mai întreba atâta - zise Trifulcio. Mulțumește-te că-ți plătesc eu udeala în seara asta.

— Ah bine, ah sigur - zise Ludovico. N-am văzut, n-am auzit, nu știm nimic. Am uitat totul, domnule.

— Rămân un provincial; deși de-un an jumate stau la Lima văd că tot nu-i cunosc obiceiurile - zise Cayo Bermúdez. Sincer să fiu, mă simțeam cam prost. Mi-era teamă că n-o să vreți să-mi faceți o vizită acasă, *don* Fermín.

— Și eu, domnule Lozano, să crăp dacă n-am uitat - zise Hipólito. Cine-a fost Trinidad López? Păi de un' să știu? nu l-am văzut, nici n-a existat. Vedeți, domnule? Am și uitat.

Téllez și Urondo, beți deja, se bălăngăneau pe banca de lemn din crâșmă, dar, în pofida berii și-a căldurii, Trifulcio rămăsese treaz. Prin găurile din perete se vedea piațeta nisipoasă văruită de soare, cabana-n care intrau cei ce votau. Trifulcio se uita la paznicii ce făceau de planton lângă cabană. În cursul dimineții veniseră de câteva ori să bea o bere și acum stăteau proțăpiți acolo, în uniformele lor verzi. Pe deasupra capetelor lui Téllez și Urondo se vedea o limbă de plajă, o mare cu pete de alge strălucind. Văzuseră cum plecau bărcile, le văzuseră contopindu-se cu cerul orizontului. Mâncaseră pește, mult pește *sebiche,* când gătit în suc de lămâie, când prăjit cu cartofi, și băuseră bere, multă bere.

— Mă credeați un călugăr cu capu-n sac? - zise *don* Fermín Se poate, *don* Cayo? Mi se pare strașnic c-ați făcut o asemenea cucerire. Sunt încântat să luăm masa împreună, ori de câte ori poftiți.

Trifulcio văzu norul de praf, văzu camioneta roșie. Mașina tăie piațeta printre câinii ce lătrau, frână în fața crâșmei, cobori ăl de dădea ordine. Votase multă lume pân-acu? Foarte multă, toată dimineața au tot intrat și-au ieșit. Purta cizme, pantaloni de călărie, o cămașă fără nasturi: nu voia să-i vadă beți, să nu mai bea. Și Trifulcio: dar erau ăi doi paznici, *don.* Nu-ți bate capul, zise ăl de dădea ordine. Se sui din nou în camionetă și dispăru între lătrături și nori de colb.

— La urma urmei și dumneavoastră sunteți întrucâtva de vină - zise Cayo Bermúdez. V-aduceți aminte de seara-aceea când m ați dus la „Embassy"?

Cei ce votaseră dădeau să intre-n crâșmă, dar patroana îi oprea în prag: închis pentru votare, nu se servea nimic. Și de ce nu era închis și pentru ăia? Bătrâna nu stăteau de explicații: afară, sau cheamă poliția. Tipii plecau, bombănind.

— Desigur - râse *don* Fermín. Dar nu mi-a trecut prin cap c-o să vă farmece până-ntr-atât Muza, *don* Cayo.

Umbra cabanelor din piațetă se-alungise acoperind marile pete de soare, când apăru din nou camioneta roșie, acum plină cu oameni. Trifulcio privi spre cabana cu votul: un grup de oameni observau curioși camioneta, cei doi paznici o luaseră și ei la ochi. Hai, îi grăbea ăl de dădea ordinele pe oamenii ce săreau jos, ce vă moșmondiți atât. Nu mai era mult și se-nchidea centrul de vot, de nu cumva or fi-nceput deja să sigileze urnele.

— Acum știu de ce-ai făcut-o, nenorocitule - zise *don* Fermín. Nu fiindcă mă șantaja, nu fiindcă mă storcea de bani.

Trifulcio, Téllez și Urondo ieșiră din crâșmă, se puseră-n fruntea oamenilor din camionetă. Nu erau decât vreo cinșpe și Trifulcio-i recunoscu: țipi de la șopronul de curățat postav, zilieri, cei doi servitori de la conac. Bocanci de duminică, pantaloni de pânză *tocuyo*, pălării cu boruri largi. Le scăpărau ochii-n cap, trăsneau a alcool.

— Ei, ce mai ziceți de Cayo ăsta? - zise colonelul Espina. Eu credeam că nu face decât să se spetească zi și noapte, și când colo poftim pe ce-a pus laba. Strașnică muiere, nu, *don* Fermín?

Înaintară în pluton în piațetă, și tipii din pragul cabanei începură să-și dea coate și să se depărteze. Cei doi paznici le ieșiră-n întâmpinare.

— Ci din cauza scrisorii anonime pe care mi-a trimis-o dând în vileag toată daravera cu nevastă-ta Amalia - zise *don* Fermín. Nu ca să mă răzbuni pe mine. Ca să te răzbuni tu, nenorocitule.

— Aici s-au făcut măsluieli și matrapazlâcuri - zise ăl de dădea ordine. Am venit să protestăm.

— M-a lăsat cu gura căscată - zise colonelul Espina. Auzi dumneata, mototolul de Cayo cu asemenea femeiușcă. De necrezut, nu, *don* Fermín?

— Nu permitem fraude, tertipuri - zise Téllez. Trăiască generalul Odría, trăiască *don* Emilio Arévalo!

— Suntem aici ca să facem ordine - zise unul din paznici N-avem nimic de-a face cu votarea. Protestați pe lângă cei de la mese.

— Ura! - strigau oamenii. Arévalo-Odría!

— Și culmea-i că eu îi dădeam sfaturi - zise colonelul Espina Nu mai lucra atât, bucură-te și tu de viață. Poftim de vezi cu ce bucățică s-a ales, *don* Fermín!

Lumea se-apropiase, se-amestecase cu ei, privea când la ei când la paznici și râdea. Și chiar atunci în ușa cabanei apăru un omuleț care se uită la Trifulcio speriat: ce-i vacarmul ăsta? Purta haină și cravată, avea ochelari și-o mustăcioară transpirată.

— Faceți loc, faceți loc, împrăștiați-vă - zise, cu o voce tremurătoare S-a terminat votarea, e ora șase. Paznici, să plece lumea asta!

— Credeai c-o să te alung aflând de nevastă-ta - zise *don* Fermín Credeai că făcând ce-ai făcut o să mă ai la cheremul tău. Deci și tu voiai să mă șantajezi, nenorocitule.

— Ăștia zic c-au fost măsluite alegerile, domnule - zise unul din paznici.

— Zic c-au venit să protesteze, dom' *doctor* - zise celălalt.

— Și eu care-l întrebasem: când o să-ți aduci nevasta de la Chincha? - zise colonelul Espina. Niciodată, acolo să putrezească, la dracu-n praznic. Ce ziceți cum și-a dat în petec provincialul de Cayo, *don* Fermín.

— Așa-i, vor să măsluiască urnele - zise un tip ce ieși din cabană Vor să-i mătrășească voturile lui *don* Emilio Arévalo.

— Ce?, ce zici? - omulețul căscase niște ochi cât farfurioarele. Păi n-ai controlat dumneata însuți votarea ca reprezentant al listei Arévalo? Cum poți vorbi de măsluire când nici măcar n-am numărat voturile?

— Gata, gata - zise *don* Fermín. Nu mai plânge. N-a fost așa?, nu te-ai gândit la asta?, n-ai făcut-o pentru asta?

— Nu permitem - zise ăl de dădea ordine. Să intrăm.

— De fapt, are tot dreptul să se distreze - zise colonelul Espina. Sper ca Generalul să nu mârâie văzând că-și ia o iubită chiar așa pe față.

Trifulcio îl apucă pe omuleț de reverul hainei și cu blândețe îl dădu la o parte din ușă. Îl văzu îngălbenindu-se, îl simți tremurând. Intră în cabană, după Téllez, Urondo și ăl de dădea ordine. Înăuntru, un tinerel c-un maieu pe piele se ridică și strigă aici nu-i voie, aici nu se poate intra, poliția, poliția! Trifulcio îl scutură puțin, îl așeză pe-un scaun: binișor, băiețel, tacă-ți fleoanca. Téllez și Urondo aburcară urnele și ieșiră cu ele-n strada. Omulețul privea îngrozit la Trifulcio: ăsta-i un delict, or să-nfunde pușcăria, și vocea abia de i se auzea.

— Taci, c-ai fost plătit de Mendizábal - zise Téllez.

— Taci, dacă nu vrei să te-amuțim noi - zise Urondo.

— N-o să lăsăm s-aibă loc fraude - le zise paznicilor ăl de dădea ordine Ducem urnele la juriul departamental.

— Deși n-aș crede, fiindcă nimic din câte face Cayo nu i se pare nepotrivit - zise colonelul Espina Zice că tot ce-am reușit eu mai grozav pentru binele tării e faptul de a-l fi dezgropat pe Cayo din provincie și a-l fi adus să lucreze cu mine. Îl are-n buzunar pe General, *don* Fermín.

— Bine, bine, încetează - zise *don* Fermín. Nu mai plânge, nenorocitule.

În camionetă Trifulcio se așeză în față. Văzu prin gemuleț că-n ușa cabanei omulețul și băiatul în maieu discutau cu paznicii. Oamenii priveau la ei, unii arătau camioneta, alții rânjeau.

— Bun, nu voiai să mă șantajezi ci să mă ajuți - zise *don* Fermín. Am înțeles, deci o să faci tot ce-o să-ți zic, o să mă asculți orbește. Bun, dar termină odată, nu te mai smiorcăi.

— Și pentru asta toată tevatura? - zise Trifulcio. Că doar nu erau decât doi țipi de-ai domnului Mendizábal. Ceilalți căscau gura, atât.

— Nu te disprețuiesc, nu te urăsc - zise *don* Fermín. Am înțeles, mă respecți, ai făcut-o pentru mine, ca să nu mă vezi suferind, bun. Nu ești un nenorocit, e-n regulă.

— Mendizábal se credea stăpân pe situație - zise Urondo. Fiindcă astea-s moșiile lui, a crezut c-o să se-aleagă cu toate voturile. Dar i s-a înfundat.

— E-n regulă, e-n regulă - repeta *don* Fermín.

X

Poliția smulsese lozincile de pe fațada lui San Marcos, șterse inscripțiile cu trăiască greva și cu moarte lui Odría. Nu se vedeau studenți în Parcul Universitar. Erau în schimb gărzi îngrămădite-n fața capelei Eliberatorilor Patriei, două patrule la colțul cu Azángaro, trupe de asalt prin curțile învecinate. Santiago o luă prin Colmena, străbătu Piața San Martin, pe bulevardul Unirii la fiecare douăzeci de pași apărea câte un polițist nemișcat printre trecători, cu pistolul-mitralieră sub braț, cu masca de gaze pe umăr, cu un ciorchine de grenade lacrimogene la centură. Lumea care ieșea de prin birouri, vagabonzii și craidonii de mahala îi priveau cu apatie sau cu curiozitate, dar fără teamă. Și-n Piața Mare erau patrule, iar în fața grilajelor Palatului, în afară de santinelele cu uniforme negre și roșii, se vedeau soldați cu căști. Dar de cealaltă parte a podului, în Rímac, nu erau nici măcar agenți de circulație. Băieți cu mutre de bandiți, bandiți cu mutre de tuberculoși fumau pe sub străvechile și unt mirositoarele felinare de pe Francisco Pizarro, și Santiago înainta printre cârciumile ce deșertau afară bețivani nesiguri pe picioare și printre cerșetorii, plozii zdrențăroși și câinii fără stăpân dintotdeauna. Hotelul Mogollón era plat și deșirat ca și ulița desfundată pe care se înălța. Nu era nimeni în intrândul ce servea drept recepție; micul coridor și scara pluteau în întuneric. La etajul al doilea, patru stinghii, aurite de lumina dinăuntru, delimitau ușa odăii, mai mică decât cadrul. Bătu încet de trei ori după semnalul stabilit și împinse: chipul lui Washington, un pat părăginit cu o pătură, o pernă neînfățată, două scaune, un țucal.

— Centrul geme de polițiști - zise Santiago Se așteaptă altă manifestație-fulger în seara asta.

— O știre proastă, l-au umflat pe *cholo* Martinez când ieșea de la Inginerie - zise Washington; era slăbit și-ncercănat, atât de serios încât părea altcineva Familia lui s-a dus la prefectură, dar nu i-au lăsat să-l vadă.

De scândurile groase ale tavanului atârnau păianjeni, singurul bec era foarte sus plasat și lumina lui era murdară.

— Acum, apriștii n-or să mai poată zice că numai ei au victime - zise Santiago; zâmbi încurcat.

— Trebuie să schimbăm vizuina - zise Washington. Până și întâlnirea din seara asta e primejdioasă.

— Crezi că dacă-l bat o să vorbească? - îl țineau legat, și-o siluetă îndesată și masivă își lua avânt și lovea, fața lui *cholo* se schimonosea oribil, gura lui urla.

— Nu se știe niciodată - Washington ridică din umeri și privi în jos numai o clipă. Dar n-am pic de-ncredere în tipul cu hotelul. În seara asta mi-a mai cerat o dată actele. Llaque trebuie să vină și nu l-am putut anunța de Martinez.

— Cel mai bine ar fi să ne punem repede de acord și s-o ștergem de aici - Santiago scoase o țigară și o aprinse; trase de câteva ori din ea apoi scoase tot pachetul și i-l întinse lui Washington. A rămas stabilit să se adune și Federația în seara asta?

— Vrei să zici ce-a mai rămas din Federație, căci doisprezece delegați au fost scoși din luptă - zise Washington. În principiu da, la zece, la Medicină.

— Dacă vor, ne pot înhăța aici perfect - zise Santiago. Ne iau ca din oală.

— Nu neapărat, guvernul precis e la curent că-n seara asta se va hotărî renunțarea la grevă, deci s-ar putea să ne lase să ne-ntâlnim -

zise Washington Independenții s-au speriat și vor să se retragă. Se pare că și apriștii la fel.

— Noi ce-o să facem? - zise Santiago.

— Asta trebuie s-o hotărâm îndată - zise Washington. Uite, știri din Cuzco și Arequipa. Acolo lucrurile merg și mai prost ca aici.

Santiago se apropie de pat, luă două scrisori. Prima era din Cuzco, un scris fibros și ascuțit de femeie, semnătura era o smângâleală romboidală. Celula-i contactase pe apriști ca să discute greva de solidaritate, dar poliția le-o luase înainte, ocupase Universitatea iar Federația fusese dezmembrată; pe puțin douăzeci de arestați, tovarăși. Masa studențească era cam apatică, dar moralul tovarășilor care au scăpat de represiune era cât se poate de bun, în pofida necazurilor. Salutări frățești. Scrisoarea din Arequipa era scrisă la mașină, c-o panglică nici neagră nici albastră ci violetă, era nesemnată și nu era adresată nimănui. Tocmai începuserăm o campanie bine dirijată în facultăți și atmosfera părea favorabilă ideii de-a sprijini greva de la San Marcos, când poliția a ocupat Universitatea, printre arestați erau opt de-ai noștri, tovarăși: sperăm să vă dăm vești mai bune în curând și vă dorim succes deplin.

— La Trujillo moțiunea a fost respinsă - zise Washington. Ai noștri n-au obținut decât aprobarea unui mesaj de solidaritate morală. Adică nimic.

— Nici o universitate nu sprijină San Marcos, nici un sindicat nu-i sprijină pe tramvaiști - zise Santiago. În condițiile astea nu ne rămâne decât să renunțăm la gTevă.

— Oricum ceva tot s-a făcut - zise Washington. Iar acum, cu toți arestații ăștia, avem un motiv de-a reîncepe oricând agitația.

Se-auziră lovituri ușoare-n ușă, intră zise Washington, și intră Héctor, asudat, îmbrăcat în gri.

Credeam c-am să-ntârzii, când colo-s printre primii - se așeză pe-un scaun, se șterse pe frunte cu o batistă. Trase aer în piept și-l

slobozi de parcă ar fi tras fum de țigară Imposibil să dăm de-un tramvaist măcar. Poliția a ocupat localul sindicatului. Am fost acolo cu doi apriști. Au pierdut și ei contactul cu comitetul de grevă.

— Au pus mâna pe *cholo* la ieșirea de la Inginerie - zise Washington.

Héctor rămase cu ochii la el, cu batista la gură.

— L-or fi stâlcit în bătăi până acum, poate l-au și desfigurat - vocea și zâmbetul forțat îi dispărură cu-ncetul; trase din nou aer în piept, își împături batista. Acum era foarte serios păi atunci n-ar fi trebuit să ne-adunăm aici în seara asta.

— Vine Llaque, n-am avut cum să-l anunțăm - zise Washington. De altfel, Federația se-adună și ea peste-o oră jumate, așa c-abia de-avem timp să luăm o hotărâre.

— Ce hotărâre? - zise Héctor. Independenții și apriștii vor să renunțe la grevă, și asta-i cel mai logic. Totul ni se surpă-n cap, trebuie să salvăm ce mai poate fi salvat din organismele studențești.

Alte trei lovituri ușoare, salut tovarășii, crăvățica roșie și vocea de păsăruică. Llaque privi împrejur mirat:

— Nu rămăsese la opt? Unde-s ceilalți?

— Martínez a căzut în dimineața asta - zise Washington. Crezi că-i mai bine s-anulăm reuniunea și să plecăm de-aici?

Fața mică nu se încreți, ochii-i nu se speriară. S-o fi obișnuit cu veștile astea, gândește, cu traiul pe ascuns și cu teama. Privi la ceas, rămase o clipă tăcut, cumpănind.

— Dacă nu l-au arestat decât dimineața asta, încă nu-i primejdie - zise în sfârșit c-o umbră de zâmbet rușinat. Înseamnă că nu-l iau la-ntrebări decât la noapte, poate mâine dimineață. Avem timp, tovarășii.

— Dar ar fi mai bine ca tu să pleci - zise Héctor. Cel mai primejduit dintre noi ești tu.

— Mai încet, v-am auzit de pe scară - zise Solórzano, din pragul ușii Deci l-au umflat pe *cholo.* Primul nostru căzut, 'tu-i maica mă-sii.

— Ai uitat de cele trei bătăi în ușă - zise Washington.

— Ușa era deschisă - zise Solórzano Și voi parcă răcneați.

— E-aproape opt jumate - zise Llaque. Și ceilalți tovarăși?

— Jacobo urma să se vadă cu textiliștii, Aída se ducea la Catolică c-un delegat de la Educație - zise Washington. N-or să-ntârzie mult. Mai bine-ncepem.

Héctor și Washington se-așezară pe pat, Santiago și Llaque pe cele două scaune, Solórzano pe jos. Așteptăm, tovarășe Julián, auzi Santiago și tresări. Mereu îți uitai pseudonimul, Zavalita, mereu uitai că erai secretarul ședințelor și că trebuia să faci rezumatul sesiunii anterioare. Îl făcu, rapid, fără să se mai scoale, cu voce înceată.

— Să trecem la dările de seamă - zise Washington.Vă rog, fiți cât mai concișI, vorbiți la obiect.

— N-ar fi mai bine s-aflăm odată ce-i cu ei? - zise Santiago. M-aș duce să-i chem la telefon.

— De unde telefon la hotel? - zise Washington. Ar trebui să cauți vreo dugheană, și tot acest du-te vino ar atrage atenția. N-au decât juma de oră întârziere, las' c-or s-apară.

Dările de seamă, gândește, lungile monologuri în care ți-era greu să deosebești obiectul de subiect, faptele de interpretări și interpretările de frazele șablon. Dar în seara aceea toți fuseseră iuți, zgârciți la vorbă, concreți. Solórzano: Asociația Centrelor de la Agricultură respinsese moțiunea ca fiind politică, de ce se-amesteca San Marcos într-o grevă a tramvaiștilor? Washington: conducătorii de la Școala Normală ziceau nu-i nimic de făcut, dacă punem la vot atunci nouăzeci la sută vor fi-mpotriva grevei, vă putem oferi numai sprijin moral. Héctor: contactele cu comitetul de grevă al

tramvaiștilor s-au întrerupt odată cu ocuparea polițienească a sindicatului.

— Agricultura s-a retras, Ingineria s-a retras, Normala s-a retras și ea, iar despre Catolică n-am știre - zise Washington Universitățile din Cuzco și Arequipa ocupate și Trujillo a dat înapoi. Aceasta-i situația, în rezumat. Mai mult ca sigur că la Federație, în seara asta, se va propune încheierea grevei. Avem o oră să hotărâm ce poziție luăm.

Părea să nu mai fie nevoie de discuții, gândește, toți fiind de acord. Héctor: mișcarea a determinat o luare de poziție politică a studențimii, acum era momentul replierii dacă nu voiau pieirea Federației. Solórzano: încheierea grevei, da, dar ca să-ncepem imediat pregătirea altei mișcări, mai puternice și mai bine coordonate. Santiago: da, și imediat începutul unei campanii pentru eliberarea studenților închiși. Washington: cu experiența dobândită și cu învățăturile trase din zilele acelea de luptă, Fracțiunea universitară Cahuide a trecut prin proba focului, era și el de-acord cu-ncheierea grevei în vederea regrupării forțelor.

— Aș vrea să zic și eu ceva, tovarăși - zise Llaque, cu firicelu-i de voce timidă, dar câtuși de puțin șovăitoare. Când Fracțiunea s-a hotărât să sprijine greva tramvaiștilor, știam preabine toate-acestea.

Adică ce? Că sindicatele erau infestate de sticleți, fiindcă adevărații conducători muncitorești erau fie morți fie închiși fie expulzați, că odată cu greva se va dezlănțui și represiunea și vor avea loc arestări și că celelalte universități vor întoarce spatele lui San Marcos. Ceea ce nu știam dinainte, ceea ce nu era prevăzut, tovarăși, la ce se rezuma? Mânuța lui se plimba pe dinaintea feței tale, Zavalita, vocea-i joasă insista, repeta, convingea. Că greva va fi atât de încoronată cu succes încât va sili guvernul să se demaște și să-și dea-n vileag toată brutalitatea, în văzul lumii. Cum adică mergea rău? Cu trei universități ocupate, cu cel puțin cincizeci de

studenți și de lideri muncitorești arestați, mai puteați zice că merge rău? Cu manifestațiile-fulger de pe bulevardul Unirii și cu presa burgheză nevoită să informeze despre represiune, mergea rău? Pentru întâia oară o mișcare de-asemenea amploare împotriva lui Odría, tovarăși, pentru întâia oară o fisură în atâția ani de dictatură monolitică. Rău?, rău? Nu era absurd să dai înapoi tocmai în asemenea momente? Nu era mai corect să-ncercăm extinderea și radicalizarea mișcării? Judecând situația nu dintr-un punct de vedere reformist, ci revoluționar, tovarăși. Tăcu, și se uitau la el și unul și altul, uimiți.

— Dacă apriștii și independenții s-au vorbit să-ncheie greva, nu mai putem face nimic - zise Solórzano, în sfârșit.

— Putem da bătălia, tovarășe - zise Llaque.

Și se deschise ușa, gândește, și intrară. Aída înainta foarte repede spre mijlocul odăii, Jacobo rămase-n urmă.

— Bine c-ați venit - zise Washington începuserăm să ne neliniștim pentru voi.

— Jacobo m-a încuiat în casă și nu m-a lăsat să merg la Catolica - dintr-o suflare, gândește, ca și cum învățase pe dinafară ce-avea de zis. Nici el nu s-a dus să-i vadă pe textiliști, așa cum rămăsese stabilit în cadrul Fracțiunii. Cer să fie expulzat.

— Acu-nțeleg de ce n-ai putut-o uita atâta timp, Zavalita - zise Carlitos.

Se-oprise între cele două scaune, sub singurul bec, cu pumnișorii strânși, cu ochii mari și cu buzele tremurându-i. Odaia se strâmtase parcă, aerul se-mbâcsise. O priveau nemișcați, înghițeau în sec. Héctor nădușea. Și iată-te simțind respirația Aídei lângă tine, Zavalita, văzându-i umbra șovăitoare pe jos. Aveai gâtlejul uscat, îți mușcai buza, inima ți-o luase razna.

— Bine, să lăsăm asta, tovarășă - zise Washington. Ne-am adunat aici…

— Și-n plus a-ncercat să se sinucidă, pentru că i-am zis că nu mai vreau să rămân cu el - palidă, gândește, cu ochii larg deschiși, scuipând cuvintele de parc-o frigeau pe limbă. A trebuit să-l mint, ca să mă lase să vin. Cer să fie expulzat.

— Parcă s-a căscat pământul - zise Santiago. Nu fiindcă dezvăluise asta acolo, în fața tuturor. Ci din cauza unui asemenea scandal, Carlitos, cu zăvorâri în casă și-amenințări cu sinuciderea și-așa mai departe.

— Ai terminat? - zise, în sfârșit, Washington.

— Pân-atunci nu-ți trecuse prin cap că se culcau împreună? - râse Carlitos Credeai că se priveau în ochi și se țineau de mână recitându-și poeme de Maiakovski și de Nazim Hikmet, Zavalita?

Acum toți se foiau pe loc, Héctor se ștergea pe față, Solórzano cerceta tavanul, de ce nu înainta el să zică ceva?, de ce rămânea acolo mut și prostit? Aída stătea tot în picioare lângă tine, Zavalita, mâinile nu și le mai ținea încleștate ci deschise, cu unghiile tăiate bărbătește, c-un ineluș argintiu purtând inițialele ei pe degetul mic. Santiago ridică mâna și Washington cu un gest îi dădu cuvântul.

— Mai e o oră până se adună Federația și n-am luat nici o hotărâre - gândindu-se îngrozit: o să-mi piară vocea, gândește. Doar n-o să ne pierdem vremea discutând probleme personale.

Tăcu, aprinse o țigară, chibritul i se rostogoli aprins pe jos și-l călcă cu talpa. Văzu că fețele celorlalți începeau să-și revină din surprindere, să se-nfurie. Grăbită, grea, respirația Aídei se-ntețea lângă el.

— Sigur că nu ne interesează chestiunile personale - zise abia auzit Washington, cu un dezgust ce-i deforma glasul. Numai că ce ne-a zis Aída e deosebit de grav.

O tăcere cu ghimpi, gândește, o căldură subită care abrutiza și asfixia totul.

— Mie puțin îmi pasă dacă doi tovarăși se pânde sau se-nchid în casă sau se sinucid - zise Héctor, cu batista pe buze. Dar îmi pasă grozav de ce s-a-ntâmplat cu textiliștii, cu Catolica. Dacă tovarășii care trebuiau să meargă acolo nu s-au dus, să ne zică de ce.

— Tovarășa ne-a zis - susură vocea de păsăruică. Așteptăm ca tovarășul celălalt să-și depene versiunea, și să terminăm odată cu toate astea.

Ochi ce se-ntorceau spre ușă, pașii înceți ai lui Jacobo, silueta lui Jacobo lângă cea a Aídei. Costumul lui albastru-deschis mototolit, cămașa pe jumătate ieșită din pantaloni, haina descheiată, cravata atârnându-i.

— Tot ce-a zis Aída e adevărat, mi-am pierdut controlul asupra nervilor - poticnindu-se la fiecare cuvânt, gândește, clătinându-se ca un bețiv. Eram jignit, a fost o slăbiciune, un moment de criză. Poate din cauza nopților ăstora împuțite, tovarăși. Mă supun oricărei hotărâri luate de Fracțiune, tovarăși.

— N-ai lăsat-o pe Aída să se ducă la Catolica - zise Solórzano. E-adevărat că nu te-ai dus la întâlnirea cu textiliștii?, c-ai încercat s-o împiedici pe Aída să vină aici?

— Nu știu ce-am avut, nu știu ce m-a apucat - cu ochii plini de rușine, gândește, chinuiți, și c-o privire de nebun. Vă cer iertare tuturor. Vreau să depășesc această criză, ajutați-mă să ies din ea, tovarăși. Ce-a zis Aída e adevărat. Accept orice decizie a voastră, tovarăși.

Amuți; dâdu-ndărăt pân' la ușă și Santiago nu-l mai văzu. Aída iarăși singură, mâna ei învinețindu-se de-atâta încordare, Solórzano avea fruntea brăzdată, se ridicase-n picioare.

— O să vă zic sincer ce gândesc - chipul lui descompus de supărare, gândește, vocea lui profund abătută. Am votat pentru această grevă fiindcă m-am lăsat convins de argumentele lui Jacobo. El a fost cel mai entuziast, de-aceea l-am ales și-n Federație și-n

comitetul de grevă. E de datoria mea să v-amintesc că pe când tovarășul Jacobo se purta ca ultimul dintre egoiști, Martínez era arestat. Cred că nu putem trece cu vederea în ruptul capului o asemenea greșeală. Contactele cu textiliștii, cu Catolica, în aceste clipe, în sfârșit, ce să vă mai zic ceea ce știți cu toții. Un lucra ca îsta nu se poate trece cu vederea, tovarăși.

— Sigur că-i grav, sigur că s-a comis o greșeala - zise Héctor. Dar nu-i timp de asta, Solórzano. Federația se-adună într-o jumătate de oră.

— E-o nebunie să mai pierdem vremea-n halul ăsta - vocea de păsăruică, perplexă, nerăbdătoare, mânuța ridicata. Musai s-amânam treaba asta și să reluăm tema-n dezbatere.

— Cer să fie amânată discuția acestui fapt până la viitoarea sesiune - zise Santiago.

— Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar Jacobo nu trebuie să ia parte la această adunare - zise Washington; șovăi o clipă și adăugă Nu cred că mai e un om de-ncredere.

— Pun la vot propunerea mea - zise Santiago Acum tu ne faci să pierdem vremea, Washington. O să lăsăm baltă și greva și Federația, ca să discutăm tot restul nopții despre Jacobo?

— Oameni buni, minutele trec - insistă, imploră Llaque Veniți-vă-n fire, tovarăși.

— Bine, punem la vot - zise Washington. Mai ai ceva de zis, Jacobo?

Pașii, silueta, își scosese mâinile din buzunare și pur și simplu și le storcea. Niște lațe blonde îi atârnau peste urechi, ochii nu-i mai erau suficienți și sarcastici, ca la dezbateri gândește, ci întreaga-i atitudine trăda înfrângere și umilință.

— Eu credeam că pentru el nu existau decât Fracțiunea, revoluția - zise Santiago. Și deodată minciună, Carlitos. Din carne și oase și el, ca tine, ca mine.

— Înțeleg că șovăiți, că nu mai aveți încredere-n mine - bolborosi. Sunt gata să-mi fac autocritica, mă supun oricărei hotărâri. Dați-mi vă rog o altă ocazie să v-arăt că, în pofida, tovarăși…

— Mai bine părăsește odaia până ce votăm - zise Washington.

Santiago nu-l auzi deschizând ușa; își dădu seama c-a ieșit când becul tremură și umbrele de pe pereți se mișcară. Se ridică, o apucă de braț pe Aída și-i arătă scaunul. Ea se așeză. Mâinile ei pe genunchi, gândește, genele-i negre, umede, păru-i răsfirat pe gât, și urechile parcă degerate. De-aș fi întins mâna, gândește, și de-aș fi coborât-o s-ating acel gât și să-l mângâi și să netezesc șuvițele-acelea, și degetele mele să le răsucească și să tragă ușurel de ele și să le dea drumul și iarăși să le-apuce: *ay,* Zavalita.

— Să punem întâi la vot cererea Aídei - zise Washington Să ridice mâna cine crede că Jacobo trebuie să fie expulzat din Fracțiune.

— Regret, dar am prezentat o cerere înainte - zise Santiago Votați întâi cererea mea.

Dar Washington și Solórzano ridicaseră deja mâna. Toți se-ntoarseră s-o privească pe Aída: stătea cu capu-n jos, cu mâinile cumințí în poală.

— Nu votezi ce-ai cerut tu singură? - zise Solórzano, aproape strigând.

— M-am răzgândit - hohoti Aída. Tovarășul Llaque are dreptate. Trebuie să amânăm discuția asupra acestei chestiuni.

— Asta-i nemaipomenit - zise vocea de păsăruică. Ce-ați pățit, ce v-a apucat?

— Îți bați joc de noi? - zise Solórzano. De-a ce te joci, Aída?

— La naiba - zise vocea de păsăruică. Unde s-a mai pomenit?, ce mai e și asta?

— Să isprăvim cu gluma asta proastă - zise Washington. Cine-i de acord să amânăm pe altădată discuția asta?

Llaque, Héctor și Santiago ridicară mâna, și după câteva clipe o ridică și Aída. Héctor încerca să râdă, Solórzano se ținea de pântec de parc-ar fi vrut să vomite, ce mai e și asta repeta vocea de păsăruică.

— Femeile-s formidabile - zise Carritos. Curve, comuniste, burgheze, *cholas,* toate au ceva ce noi n-avem. N-o fi mai bine să devii poponar, Zavalita? Măcar ai de-a face cu ceva cunoscut, nu cu lighioanele astea inexplicabile.

— Chemați-l pe Jacobo atunci, basta cu circul - zise Washington. Înapoi la lucrurile serioase.

Santiago se-ntoarse: ușa deschisă, chipul zăpăcit al lui Jacobo dând buzna-n odaie.

— Patrula, jos la intrare - șopti, îl apucă pe Santiago de braț. Câțiva agenți, un ofițer.

— Închideți ușa imediat, ce naiba - zise vocea de păsăruică.

Toți înghețaseră unde se-aflau, Jacobo trântise ușa și-o proptea cu tot trupul.

— Ține-o bine - zise Washington, uitându-se la toți, agitându-se Hârtiile, scrisorile. Țineți de ușă, n-are cheie.

Héctor, Solórzano și Llaque săriră-n ajutorul lui Jacobo și-al lui Santiago care propteau, zăvorau ușa cum puteau, și toți se scotoceau prin buzunare. Aplecat peste noptieră, Washington rupea hârtii și le-arunca pe-o tipsie. Aída îi dădea carnetele, foile răzlețe luate de la ceilalți, fugea de colo-colo pe vârfuri de la ușă la pat. Tipsia ardea deja. Afară nu se-auzea nimic; toți ședeau cu urechile lipite de ușă. Llaque plecă de lingă ei, stinse becul, și pe-ntuneric Santiago auzi vocea lui Solórzano: n-o fi vreo alarmă falsă? Flăcăruia din tipsie creștea și se micșora, și-odată cu ea Santiago vedea apărând fața lui Washington suflând în foc. Cineva tuși și vocea de păsăruică murmură liniște, și alți doi începură să tușească.

— Mult fum - șopti Héctor. Trebuie să deschidem fereastra de sus.

O siluetă se-ndepărtă de ușă și se-nălță către ferestruică dar mâna nu-i ajungea decât la marginea de jos. Washington apucă silueta de mijloc, o săltă, și când ochiul de geam se deschise răbufni o gură de aer proaspăt în încăpere. Flăcăruia se stinsese, și-acum Aída îi întindea tipsia lui Jacobo care, săltat iarăși de Washington, scotea tipsia pe geam. Washington aprinse lumina: chipuri crispate, ochi adânciți, buze uscate. Prin gesturi, Llaque le-arătă să se depărteze de ușă, să stea jos. Avea fața ofilită, i se vedeau dinții, într-o clipă îmbătrânise.

— Încă-i prea mult fum - zise Llaque. Fumați, fumați.

— Alarmă falsă - murmură Solórzano. Nu se-aude nimic.

Santiago și Héctor împărțiră țigări, până și Aída, care nu fuma, își aprinse una. Washington se-așezase lângă ușă și trăgea cu ochiul pe gaura cheii.

— Nu știați că trebuie s-aveți mereu la voi cărți de studiu? - zise Llaque; mânuța lui se tot învârtejea, isterică Ne-am adunat să discutăm probleme de universitate. Nu suntem membri ai nici unui partid, nu facem politică. Cahuide nu există, Fracțiunea nu există. Nu știți nimic, n-aveți habar.

— Auzi-i că suie - zise Washington și plecă de lingă ușă.

Se-auzi un murmur, o tăcere, din nou murmurul, și două lovituri ușoare-n ușă.

— Vă caută cineva, domnule - zise o voce răgușită. Zice că-i urgent.

Aída și Jacobo stăteau lipiți, gândește, el o ținea pe după umăr. Washington făcu un pas spre ușă dar aceasta se deschise brusc și-un bolid năvăli: o figură poticnindu-se, clătinându-se pe picioare, alte figuri dând buzna, sărind, strigând, câteva revolvere țintuindu-i, cineva înjurând murdar, altul porcăind, altcineva gâfâind.

— Ce doriți? - zise Washington. De ce năvăliți așa peste-o…

— Care-i înarmat s-arunce arma jos - zise un omuleț scund, cu pălărie și cu o cravată albastră. Mâinile sus, Căutați-i.

— Suntem studenți - zise Washington. Am venit să…

Dar un polițist îl îmbrânci cât colo și el amuți. Îi cercetară cu palmele pe haine de jos până sus, îi scoaseră din odaie-n șir indian, cu mâinile deasupra capetelor. Pe stradă erau doi polițiști cu pistoale-mitralieră și un grup de curioși. Îi despărțiră, pe Santiago îl împinseră într-o dubiță cu Héctor și Solórzano. Stăteau foarte înghesuiți unu-n altul pe banchetă, puțea a subțiori, omul de la volan vorbea într-un microfon micuț. Mașina demară: Podul de Piatră, Tacna, Wilson, bulevardul Spania. Frână în dreptul grilajelor prefecturii, un vardist șopocăi ceva cu santinelele, lor li se porunci să coboare. Un coridor și uși deschise, birouri, polițiști și țipi în civil, unii cu mânecile suflecate, o scară, alt coridor ce părea spălat de curând cu cârpa udă, o ușă ce se căsca, intrați aici, se-nchidea, apoi zgomotul cheii. O cameră mică ce părea antesala unui notar, c-o singură bancă sprijinită de perete. Tăcură câtva timp, uitându-se la pereții crăpați, la dușumeaua jilavă, la becul fluorescent.

— E zece - zise Santiago. Federația s-o fi reunit.

— De nu cumva toți delegații or fi aici - zise Héctor.

O s-apară mâine știrea?, o să afle bătrânul din ziare? Te gândeai la noaptea albă de-acasă, Zavalita, îți închipuiai plânsul mamei, zbuciumul și telefoanele și vizitele, și sporovăială lui Teté prin cartier și comentariile lui Chispas. Așa-i, în noaptea aceea casa devenise-un balamuc, conașule, zice Ambrosio. Și Carlitos: nici mai mult nici mai puțin, te simțeai ca Lenin. Și deodată un metis bondoc își lua avânt și lovea: ba mi-era teamă, Carlitos. Scoase țigările, erau destule pentru toți trei. Fumară fără vreo vorbă, trăgând și slobozind fumul în același timp. Tocmai storcoșiseră mucurile când auziră zgomotul cheii:

— Care-i Santiago Zavala? - zise din cadrul ușii un chip nou. Santiago se ridică. Bine, stai jos, asta-i tot.

Chipul dispăru, și din nou zgomotul.

— Înseamnă că ți-au întocmit fișa - șopti Héctor.

— Ba-nseamnă c-or să-ți dea drumul primul - mormăi Solórzano. Dă fuga la Federație. Să facă scandal. Pentru Llaque și Washington, că ei or s-o pățească cel mai urât.

— Ai înnebunit? - zise Santiago. De ce mi-ar da drumul primul?

— Din cauza familiei tale - zise Solórzano, abia zâmbind. Să protesteze, auzi?, să facă tapaj.

— Familia mea n-o să ridice-un deget - zise Santiago. Dimpotrivă, când or afla în ce m-am vârât…

— Nu te-ai vârât în nimic, să-ți fie clar - zise Héctor. Nu uita asta.

— Poate c-acum, după asemenea razie, celelalte universități s-or urni și ele - zise Solórzano.

Se-așezaseră pe bancă, vorbeau și se uitau la zidul din fața ochilor sau în tavan. Héctor se sculă, începu să meargă dintr-un colț în altul, zise că i-au amorțit picioarele. Solórzano își ridică reverele hainei și-și înfundă mâinile-n buzunare: cam răcoare, nu?

— Credeți c-or s-o aducă aici și pe Aída? - zise Santiago.

— Or s-o ducă la Chorrillos, la închisoarea pentru femei - zise Solórzano-. E nou-nouță, cu camere individuale.

— Am pierdut timpul ca tâmpiții cu hârjoana aia între amorezi - zise Héctor. Îți vine să și râzi.

— Ba să plângi - zise Solórzano. Îți vine să-i trimiți pe amândoi să joace teatru la microfon, să se-apuce de filme mexicane. O să te-ncui în casă, o să m-omor, dați-l afară din Fracțiune, ba nu-l mai dați că m-am răzgândit. Îți vine să le dai izmenele jos și să le croiești o mamă de bătaie acestor copilași burghezi, 'tu-i mama naibii.

— Eu credeam că se-nțeleg de minune - zise Héctor. Știai cum că s-ar ciondăni?

— Nu știam nimic - zise Santiago îi vedeam tot mai rar în ultimul timp.

— Iubita mea s-a îmbufnat, deci greva și partidul se duc dracului, iar eu îmi fac seama - zise Solórzano. Asta-i de roman foileton, de teatru la microfon, ptiu drace.

— Ce să-i faci, tovarășii au și ei o inimioară - zâmbi Héctor.

— Cred că l-au făcut pe Martínez să ciripească - zise Santiago. Cred că l-au bătut măr și…

— Fă ceva și-ncearcă s-ascunzi că ți-e frică - zise Solórzano. Altfel e de rău.

— Poate ție ți-o fi frică - zise Santiago.

— Îmi e - zise Solórzano. Cum să nu-mi fie. Dar nu mă dau de gol pălind ca hârtia.

— Chiar de-ai păli, la tine tot nu se vede - zise Santiago.

— Avantajul de-a fi *cholo* - râse Solórzano. Nu te-nfuria, omule.

Héctor se așeză; mai aveau o țigară și-o fumară toți trei, câte-un fum fiecare.

— De unde-mi știau numele? - zise Santiago. Și tipul ala, de ce-o fi venit?

— Știindu-te de familie bună, vor să-ți prăjească niște ficăței în unt, ca să te simți ca-n sânul lui Avraam - zise Solórzano, căscând Bun, eu unu-am obosit.

Se ghemui lângă perete și închise ochii. Trupul lui zdravăn, pielea-i de culoarea cenușii, nasul foarte larg, gândește, părul țepos; și când te gândești că și el era închis pentru prima oară.

— Or să ne pună la un loc cu cei de drept comun? - zise Santiago.

— Sper că nu - zise Héctor. N-am chef să fiu violat de borfași. Ia uite cum doarme tovarășul. Are dreptate, hai să-ncercăm s-ațipim un pic.

Își sprijiniră capetele de perete, închiseră ochii. Un moment mai târziu, Santiago auzi pași și privi spre ușă; Héctor ciulise și el urechile. Zgomotul, apoi mutra dinainte:

— Zavala, vino cu mine. Da, dumneata singur.

Bondocul își lua avânt, și ieșind din încăpere văzu ochii lui

Solórzano care se deschideau, înroșiți. Un coridor plin de uși, trepte, un vestibul cu dale care tot ocolea, suia și cobora, un polițist cu pușcă în fața unei ferestre. Tipul mergea cu mâinile-n buzunare, lângă el; plăcuțe de metal pe care nu apuca să le citească. Poftim aici, auzi, și rămase singur. O cameră mare, aproape-n întuneric: un birou c-o lampă fără abajur, pereții goi, o fotografie a lui Odría înfășat în eșarfa prezidențială ca un bebe într-un scutec. Dădu câțiva pași îndărăt, privi la ceas, douăsprezece jumate, metisu-și lua avânt și-și simți picioarele moi și-o nevoie urgentă de-a urina. Un moment mai târziu se deschise ușa, Santiago Zavala? zise o voce fără chip. Da: aici e individul, domnule. Pași, glasuri, profilul lui *don* Fermín traversând conul de lumină al unei lămpi, brațele lui deschizându-se, fața lui lipită de-a mea, gândește.

— Ce-ai pățit, schimodie? Nu ți-au făcut nimic, schimodie?

— Nimic, tata. Nu știu de ce m-au adus aici, n-am făcut nimic, tata.

Don Fermín îl privi-n ochi, îl mai îmbrățișa o dată, îi dădu drumul, zâmbi cu jumătate de gură și se-ntoarse spre birou, unde omul celălalt se-așezase deja.

— Vedeți, *don* Fermín - abia i se distingea fața, Carlitos, avea o voce spartă, servilă. Iată-vă moștenitorul, sănătos și voinic.

— Băiatul ăsta face totul ca să-mi dea bătăi de cap - săracul, încerca să fie natural și era teatral ba chiar comic, Carlitos. Mai bine de dumneavoastră că n-aveți copii, *don* Cayo.

— Când îmbătrânești - da, Carlitos, Cayo Bermúdez în persoană - te mai mingii cu gândul că cineva o să-ți poarte numele când tu n-oi mai fi.

Don Fermín slobozi un fel de râs stânjenit, se-așeză pe o muchie a biroului și Cayo Bermúdez se ridică-n picioare: deci el era, deci iată-l. O față uscată, pergamentoasă, insipidă. Nu vreți să luați loc, *don* Fermín? Nu, *don* Cayo, stau bine aici.

— Vezi și dumneata în ce te-ai băgat, tinere - cu amabilitate, Carlitos, de parcă l-aș fi mâhnit. Asta pentru că te-ai ținut de politică în loc să-ți vezi de carte.

— Eu nu fac politică - zise Santiago. Stăteam cu niște prieteni, nu făceam nimic rău.

Dar Bermúdez se-aplecase să-i ofere o țigară lui *don* Fermín care, fără să se lase rugat, c-un zâmbet fals trase o Inca, el care nu putea fuma decât Chesterfield și detesta tutunul negru, Carlitos, și-o duse la gură. Trăgea din ea și tușea preferind să facă orice spre a-și ascunde stânjeneala, Carlitos, cumplita-i încurcătură. Bermúdez privea la norii de fum, apatic, și deodată ochii-i căzură pe Santiago:

— Nu-i rău ca un tânăr să fie rebel, impulsiv - de parc-ar fi debitat banalități într-o vizită, Carlitos, de parcă nu i-ar fi păsat câtuși de puțin de cele zise. Dar s-ajungă să conspire cu comuniștii, asta-i altceva. Nu știai c-am scos comunismul în afara legii? Închipuie-ți ce-ai păți dacă ți s-ar aplica Legea securității interioare.

— Legea securității interioare nu-i pentru mucoși ce n-au habar pe ce lume se află, *don* Cayo - cu o furie reținută, Carlitos, fără să ridice tonul, stăpânindu-și din răsputeri pornirea de-ai zice câine împuțit, lacheule.

— Vă rog, *don* Fermín - parcă scandalizat, Carlitos, că nu-i gustam glumele Nu-i pentru mucoși și nici pentru fiul unui prieten de-al regimului, ca dumneavoastră.

— Santiago e-un băiat dificil, o știu preabine - zâmbind și redevenind serios, Carlitos, schimbându-și tonul la fiecare cuvânt Dar nu exagerați, *don* Cayo. Fiul meu nu conspiră, și cu-atât mai puțin cu comuniștii.

— Să vă zică el, *don* Fermín - prietenește, cu toată deferenta, Carlitos. Ce făcea-n hotelul acela din Rímac, ce-i cu Fracțiunea, ce-i cu Cahuide. Sa vă explice toate numele acestea.

Slobozi o gură de fum, privi melancolic după norișori.

— În țara asta comuniștii nici nu exista, *don* Cayo - înecându-se cu tușea și cu mânia, Carlitos, strivind cu furie chiștocul lepădat.

— Sunt puțini, ce-i drept, dar sâcâitori - ca și când eu aș fi plecat demult, Carlitos, ca și când n-aș fi fost niciodată de față. Scot o fițuică roneotipată, „Cahuide". Înjură Statele Unite, pe Președinte, pe mine. Am colecția completă și-o să v-o arăt într-o zi.

— Eu n-am nimic de-a face cu asta - zise Santiago. Nu cunosc nici un comunist la San Marcos.

— Îi lăsăm să se joace de-a revoluția, de-a ce vor, numai să nu sară peste cal - de parcă tot ce zicea îl plictisea de moarte, Carlitos. Dar o grevă politică în sprijinul tramvaiștilor, închipuiți-vă ce-are comun San Marcos cu tramvaiștii, asta nu.

— Greva nu e politică - zise Santiago. A hotărât-o Federația. Toți studenții…

— Tânărul acesta e delegatul anului, delegatul Federației, delegatul comitetului de greva - fără să m-audă și fără să se uite la mine, Carlitos, zâmbindu-i bătrânului ca și cum i-ar fi zis un banc. Și membru-n Cahuide, numele organizației comuniste, de câțiva ani. Doi din cei arestați odată cu el au o fișă încărcată, sunt teroriști cunoscuți. N-aveam de ales, *don* Fermín.

— Fiul meu n-are de ce să rămână sub arest, nu e un delincvent - nu se mai putea stăpâni, Carlitos, bătea-n birou, ridicase vocea Eu sunt sprijinitor al regimului, și nu de ieri de-alaltăieri, ci de la bun

început, și am dreptul la cinstire și la favoruri. O să-i vorbesc Președintelui, chiar acum.

— *Don* Fermín, vă rog frumos - parcă rănit, Carlitos, parcă trădat de cel mai bun prieten. V-am chemat ca s-aranjăm totul între noi, eu știu mai bine ca oricine că sunteți un prieten devotat regimului. Am vrut doar să vă pun la curent cu poznele și nâzbătiile acestui tinerel, atât și nimic altceva. Bine-nțeles că nu rămâne sub arest. Puteți să-l luați acasă chiar acum, *don* Fermín.

— Vă mulțumesc mult, *don* Cayo - tulburat din nou, Carlitos, trecându-și batista peste buze, încercând să zâmbească. Nu vă neliniștiți din cauza lui Santiago, vă promit c-o să am eu grijă de el. Acum, dacă n-aveți nimic împotrivă, aș vrea să plec. Vă dați seama în ce hal am lăsat-o pe maică-sa.

— Sigur, sigur, duceți-vă s-o liniștiți pe doamna - cu remușcări, Carlitos, vrând parcă să fie scuzat, să se facă iertat Ah, desigur, numele tânărului nici măcar nu va fi pomenit Nu i-am întocmit fișă, v-asigur că n-o să rămână nici urmă din acest incident.

— Da, asta i-ar atârna băiatului mai târziu ca o ghiulea de picior - zâmbindu-i, încuviințând, Carlitos, căznindu-se să-i dea de-nțeles că s-au împăcat deja. Mulțumesc, *don* Cayo.

Ieșiră. Înainte mergeau *don* Fermín și figurina șteasră și îngustă a lui Bermúdez, costumul lui cenușiu în dungi, micii lui pași scurți și repezi. Nu răspundea saluturilor polițiștilor, urărilor de *buenas noches* ale vardiștilor. Curtea interioară, fațada prefecturii, grilajul, aerul curat de-afară, bulevardul. Automobilul aștepta chiar în dreptul ultimei trepte. Ambrosio își scoase șapca, deschise ușa, îi zâmbi lui Santiago, bună seara conașule. Bermúdez se înclină ușor și dispăru dincolo de intrarea principală. *Don* Fermín se sui în mașină: repede acasă, Ambrosio. Plecară, și mașina o luă pe Wilson, coti spre Arequipa, mărindu-și viteza după fiecare răspântie, și prin

gemulețul deschis intra o rafală de aer, Zavalita, bun de respirat, bun de șters orice gând.

— Puiul ăsta de curvă o să mi-o plătească cu vârf și îndesat - supărarea de pe chipul lui, gândește, osteneala din ochii lui care priveau drept înainte Rahatul ăsta de *cholo* infect n-o să mă umilească el pe mine în așa hal. O să-l pun eu la locul lui.

— Era prima dată când îl auzeam vorbind urât, Carlitos - zise Santiago. Prima dată când insulta el pe cineva.

— O să mi-o plătească - fruntea lui dispărând sub atâtea crețuri, gândește, mânia lui înghețată. O să-l învăț eu cum se cuvine să se poarte cu stăpânii lui.

— Îmi pare foarte rău că te-am pus în situația asta, tata, îți jur că - și fața lui întorcându-se brusc, gândește, și dosul de palmă care ți-a închis gura, Zavalita.

— Prima și singura dată când m-a pleznit - zice Santiago. Îți amintești, Ambrosio?

— Și cu tine am eu o răfuială, mucosule - vocea lui devenită un mârâit, gândește. Nu știai că pentru-a conspira trebuie să ai ceva glagore în cap? Că era o tâmpenie să conspiri de-acasă, prin telefon? Că poliția putea trage cu urechea? Telefonul era interceptat, tâmpitule.

— Înregistraseră pe puțin zece convorbiri de-ale mele cu cei din Cahuide, Carlitos - zise Santiago. Bermúdez i le prezentase apoi ca pe tavă. Asta l-a scos din minți, faptul de-a fi fost înjosit, asta îl durea cel mai amarnic.

În dreptul liceului Raimondi, traficul era întrerupt: Ambrosio devie mașina către Arenales și nu vorbiră până la întretăierea cu Javier Prado.

— De fapt, nici nu era vorba de tine - vocea lui deprimată, preocupată, gândește, răgușită. Pe mine mă urmărea el pas cu pas.

A profitat de-ocazia asta ca să mi-o dea de știre, în chip de-avertisment, fără să mi-o zică de-a dreptul.

— Cred că niciodată nu m-am simțit atât de nefericit, nici măcar când m-am dus prima dată la bordel - zise Santiago. Pentru că-i înhățaseră din cauza mea, din cauza tâmpeniei aceleia dintre Jacobo și Aída, pentru că pe mine m-au făcut scăpat și pe ei nu, pentru că-l vedeam pe bătrân în halul ăla.

Și iar bulevardul Arequipa aproape pustiu, farurile mașinii și palmierii țâșnind dintre grădinile și casele cufundate-n beznă.

— Deci ești comunist mătăluță, deci așa cum am bănuit încă de pe-atunci, n-ai intrat la San Marcos ca să-nveți ci să te ocupi de politicale - tonul lui amar, gândește, aspru, batjocoritor Să te lași prostit de toți derbedeii plini de resentimente.

— Am trecut examenele, tata. Și totdeauna cu note bune, tata.

— Ce-mi pasă mie dacă ești comunist, aprist, anarhist sau existențialist - iarăși furios, gândește, lovindu-și genunchii fără să mă privească. Dacă-arunci bombe, furi sau ucizi. Dar asta după ce-ai împlinit douăzeci și unu de ani, să-ți intre bine în cap. Până-atunci înveți, băiete, și-atâta tot. Și-asculți, băiete, și nimic altceva.

Gândește: atunci. Nu ți-a trecut prin cap c-o să-i faci praf maică-ti nervii? Gândește: nu. C-o să-ți târăști tatăl într-un scandal? Nu, Zavalita, nu ți-a trecut. Bulevardul Angamos, Diagonala, Quebrada, Ambrosio chircit peste volan: nu te-ai gândit, nu ți-a trecut prin cap. Fiindcă totul era foarte comod, așa-i?, foarte amuzant, nu? Tăticu-ți dădea de mâncare, tăticu te-mbrăca și-ți plătea studiile și-ți dădea bani de buzunar, și tu te jucai de-a comunismul, de-a conspiratul împotriva celor care-i dădeau de lucra lui tăticu, la naiba, asta nu admit. Nu dosul de palmă, tata, gândește, ci asta m-a durut. Bulevardul 28 Iulie, copacii, bulevardul Larco, viermișorul, năpârca și cuțitele.

— Când o să muncești și-o să te-ntreții, când n-o să mai depinzi de buzunarul lui tăticu, atunci da - cu duioșie, gândește, cu sălbăticie. Comunist, anarhist, bombe, te privește. Dar pân-atunci învățătură, ascultare.

Gândește: asta n-am putut să ți-o iert, tata. Garajul casei, ferestrele ei cu lumina aprinsă, la una din ele profilul lui Teté, uite-l pe superisteț, mama!

— Și atunci ai rupt-o cu Cahuide și camarazii tăi? - zise Carlitos.

— Hai du-te, schimodie, eu mai am de făcut câteva drumuri ca să descurc încurcătura în care ne-ai băgat - acum regretând, gândește, încercând să se-mpace cu mine Și fă o baie, că precis te-ai umplut de păduchi la prefectură.

— Atunci am rupt-o și cu avocatura și cu familia și cu Miraflores, Carlitos.

Grădina, mama, sărutări, fața ei plină de lacrimi, nu vezi nebunule?, chiar așa țicnit ești să nu-ți dai seama?, până și bucătăreasa și servitoarea erau acolo, și chicotele excitate ale lui Teté: întoarcerea fiului risipitor, Carlitos, cred că dacă în loc de câteva ore aș fi fost reținut o zi întreagă, m-ar fi primit cu fanfară și cu discursuri. Chispas se rostogolea pe scări: ce spaimă am tras, măi băiete. Îl puseră să stea jos în salon, îl înconjurară, doamna Zoila îl ciufulea și-l săruta pe frunte. Chispas și Teté mureau de curiozitate: la închisoare?, la prefectură?, văzuse cu ochii lui borfași, asasini? Bătrânul încercase să vorbească la Palat dar Președintele dormea, schimodie, și-atunci l-a sunat pe prefect și vai ce ne-au auzit urechile, l-a beștelit, superistețule, de i-au mers fulgii. Niște ochiuri, îi zicea doamna Zoila bucătăresei, o cacao cu lapte și, dacă au rămas, niscai prăjiturele cu lămâie. Nu i-au făcut nimic, mama, a fost o greșeală, mama.

— Se umflă-n pene că l-au închis, se simte ditamai eroul - zise Teté. Acu chiar că mă-ntreb cine-o să-i mai ajungă cu prăjina la nas.

— O să-ți apară poza în „Comerțul” - zise Chispas. Cu un număr deasupra și c-o moacă de bandit.

— Cum e, ce ți se-ntâmplă, ce-ți fac când te-nchid? - zise Teté.

— Te dezbracă la piele, te vâră într-o uniformă vărgată și-ți pun lanțuri la picioare - zise Santiago. Beciurile foiesc de șobolani și n-au pic de lumină.

— Taci, nu-mi pune bărbi - zise Teté. Zi, zi-ne cum e.

— Vezi, prostuțule, vezi cu ce te-ai ales din încăpățânarea ta cu San Marcos? - zise doamna Zoila. Îmi promiți că la anu’ te muți la Catolica? și că niciodată n-o să te mai vâri în politică?

Îți promit mama, niciodată mama. Era trecut de două când s-au dus la culcare. Santiago se dezbrăcă, își puse pijamaua, stinse veioza. Își simțea trupul greu, arzând.

— Nu i-ai mai căutat niciodată pe cei din Cahuide? - zise Carlitos.

Își trase cearșaful până sub bărbie și somnul îi dispăru cu desăvârșire și oboseala i se grămădi parcă toată în spinare. Geamul era deschis și se vedeau câteva stele.

— Pe Llaque l-au ținut închis doi ani, pe Washington l-au exilat în Bolivia - zise Santiago. Celorlalți le-au dat drumul după două săptămâni.

O stare mizerabilă, de tâlhar bântuind prin întuneric, gândește, remușcări, gelozie, rușine. Te urăsc tata, te urăsc Jacobo, te urăsc Aída. Simțea o pofta nebună de-a fuma și n-avea nici o țigară la-ndemână.

— Or fi crezut c-ai băgat-o pe mânecă, c-ai dat bir cu fugiții - zise Carlitos. Că i-ai trădat, Zavalita.

Chipul Aídei, al lui Jacobo și al lui Washington și al lui Solorzano și al lui Hector și iar al Aídei. Gândește: o poftă nebună de-a fi copil mic, de-a te naște iar, de-a fuma. Dar dacă i-ar fi cerut o țigară lui Chispas s-ar fi văzut nevoit să discute cu el.

— Într-un fel tot am băgat-o pe mânecă, dragă Carlitos - zise Santiago. Într-un fel tot i-am trădat.

Se așează pe pat, scotoci în buzunarele hainei, se ridică și cercetă toate costumele din dulap. Fără să-și mai ia halatul și papucii coborî la primul etaj și intră în camera lui Chispas. Pachetul și chibriturile erau pe noptieră, Chispas dormea pe burtă peste cearșafuri. Se întoarse-n odaia lui. Așezat lângă geam fumă cu poftă, cu plăcere, scuturând scrumul în grădină. Puțin mai târziu auzi automobilul frânând la poartă. Îl văzu intrând pe *don* Fermín, îl văzu pe Ambrosio îndreptându-se spre odăița din fund. Acum o fi intrat în biroul lui, acum o fi aprins lumina. Dibui după papuci și halat și ieși din odaie. De pe scară văzu că lumina din birou era aprinsă. Cobori, se opri lângă ușa de sticlă: era așezat în unul din jilțurile verzi, c-un pahar de whisky în mână, ochii lui nedormiți, gândi, părul încărunțit la tâmple. Aprinsese doar lampa cu picior, ca-n nopțile când rămânea acasă și citea ziarele, gândește. Ciocăni în ușă și *don* Fermín veni să-i deschidă.

— Aș vrea să vorbesc cu tine un moment, tata.

— Intră, o să răcești așa - nu mai era supărat, Zavalita, ci bucuros să te vadă. E multă umezeală-n aer, schimodie.

Îl luă de braț, îl trase înăuntru, se-ntoarse la jilț, Santiago se-așeză în fața lui.

— Nu v-ați culcat până-acum? - de parcă te-ar fi iertat deja, Zavalita, sau nu te-ar fi certat niciodată. Chispas o să aibă o scuză bună mâine ca să nu se ducă la birou.

— Ne-am culcat mai demult, tata. Dar nu puteam dormi.

— De-atâtea emoții - privindu-te cu drag, Zavalita. Bun, ce-a fost a fost. Acum dă-i drumul, zi-mi tot. Chiar s-au purtat bine cu tine?

— Da, tata, nici nu m-au luat la-ntrebări.

— Bun, bine c-ai trecut hopul - ba chiar cu puțin orgoliu, Zavalita. Ce voiai să-mi zici, schimodie?

— M-am gândit la ce mi-ai zis și ai dreptate, tata - simțind că ți se usucă gura, Zavalita. Aș vrea să plec de-acasă și să caut singur de lucru. Să găsesc ceva care să-mi permită să-nvăț mai departe, tata.

Don Fermín nu glumi, nu râse. Ridică paharul, sorbi o înghițitură, se șterse pe buze.

— Te-ai supărat pe taică-tu că ți-a tras o scatoalcă - aplecându-se să te bată ușurel pe genunchi, Zavalita, privindu-te de parcă ți-ar fi zis hai să uităm, să fim iar prieteni. Ție, care ești așa de mare și de tare, un adevărat revoluționar persecutat. Să fii tu luat la refec!

Se-ndreptă în jilț, își scoase pachetul de Chesterfield, bricheta.

— Nu m-am supărat deloc, tata. Dar nu mai pot continua să trăiesc într-un fel și să gândesc în alt fel. Te rog, încearcă să mă-nțelegi, tata.

— Nu poți continua să trăiești cum? - ușor rănit, Zavalita, deodată chinuit, istovit. Ce-i aici care se-mpotrivește felului tău de-a gândi, schimodie?

— Nu mai vreau să depind de banii de buzunar - simțind cum îți tremurau mâinile, vocea, Zavalita Nu mai vreau ca orice lucru pe care-l fac să cadă asupra ta. Vreau să depind de mine însumi, tata.

— Nu mai vrei să depinzi de-un capitalist - zâmbind îndurerat, Zavalita, mâhnit dar fără ranchiună. Nu vrei să trăiești lângă propriul tată fiindcă primește contracte din partea guvernului. Asta e?

— Nu te supăra, tata. Să nu crezi că-ncerc să, tata.

— Ești mare acum, pot avea încredere-n tine, așa-i? - ridicându-și mâna și mângâindu-ți fața, Zavalita, bătându-te ușor pe obraz. O să-ți explic de ce m-am înfuriat așa. Era ceva pe punctul de-a se concretiza zilele acestea. Militari, senatori, mulți oameni cu greutate. Telefonul era pus sub observație pentru mine, nu pentru tine. Ceva o fi transpirat, *el cholo* de Bermúdez s-a folosit de tine ca să-mi dea de-nțeles că bănuia ceva, că știa. Acum trebuie stopat totul, trebuie

luat totul de la capăt. Vezi, tatăl tău nu-i un lacheu de-al lui Odría, nici pe departe. O să-l dăm jos, o să proclamăm alegeri libere. Vei ști să păstrezi secretul, nu? Lui Chispas nu i-aș fi spus așa ceva, vezi că numai pe tine te tratez de la egal la egal, ca pe-un bărbățel, schimodie.

— Conspirația generalului Espina? - zise Carlitos. Taică-tu a fost și el amestecat? Asta n-a transpirat niciodată.

— Așadar, voiai s-o ștergi de-acasă, și pe tata poate să-l ia naiba - zicându-ți din ochi hai să uităm, s-o lăsăm baltă, să nu mai discutăm, doar știi că te iubesc. Vezi doar că relațiile mele cu Odría atârnă de-un fir de păr, vezi că nu mai ai de ce să-ți faci sânge rău.

— Nu-i vorba de asta, tata. Nici nu știu dacă mă interesează politica, dacă sunt comunist. Vreau s-o fac pentru a putea hotărî mai bine ce cale să urmez, ce să devin.

— M-am tot gândit, acum în mașină - lăsându-ți timp să te răzgândești, Zavalita, zâmbindu-ți în continuare. Te-ar tenta să te trimit în străinătate pentru un timp? în Mexic, de exemplu. Dă-ți examenele, și-n ianuarie pleci să-ți continui studiile în Mexic, pentru-un an sau doi. Vedem noi cum o îmbunăm pe mama. Ce părere ai, schimodie?

— Nu știu, tata, nu m-am gândit - gândindu-te că vrea să te cumpere, Zavalita, că scornise asta chiar atunci ca să câștige timp. Să mă mai gândesc, tata.

— Până-n ianuarie ai timp berechet - sculându-se în picioare, Zavalita, bătându-te iar ușurel pe obraz. Așa o să vezi lucrurile mai bine, o să-ți dai seama că lumea nu se rezumă la cotlonul din San Marcos. De-acord, schimodie? Și-acum la culcare, e deja patru.

Bău o ultimă înghițitură, stinse lumina, urcară scărița. În pragul dormitorului, *don* Fermín se aplecă să-l sărute: trebuia să fi avut mai multă încredere-n taică-tu, schimodie; orice-ai fi făcut, orice-ai fi devenit, el tot pe tine te iubea cel mai tare, schimodie. Intră în

dormitor și se trânti pe pat. Rămase cu ochii țintă la bucata de cer de pe geam până se crăpă de ziuă. Când lumina fu destul de puternică, se ridică și cotrobăi prin dulapul cu haine. Sârma era exact acolo unde-o lăsase ultima oară.

— Trecuse mult timp de când nu mă mai jefuisem singur, Carlitos - zise Santiago.

Gras, cu ritul mare, cu codița tirbușon, purcelul din pământ ars trona printre pozele cu Chispas și Teté, lângă stegulețul colegiului. Când termină de scos cu sârma bancnotele dinăuntru, sosiseră deja lăptarul, brutarul, și Ambrosio spăla mașina în garaj.

— Și după cât timp ai intrat să lucrezi la „Cronica”? - zise Carlitos.

— După două săptămâni, Ambrosio - zice Santiago.

DOI

I

Mă simt mai bine-aici decât la doamna Zoila, gândea Amalia, și decât la laborator, de-o săptămână nu-l mai visa pe Trinidad. De ce se simțea așa de bine în căsuța din San Miguel? Era mai micuță decât cea a doamnei Zoila, tot cu două nivele, elegantă, și grădina ce-ngrijită era, zău așa! Grădinarul venea o dată pe săptămână și stropea gazonul și tăia și curăța mușcatele, dafinii și iedera ce se cățăra pe fațadă ca o armată de păianjeni, în vestibul erau o oglinda încastrată, o măsuță pe picioare lungi cu un bol chinezesc deasupra, covorul din săliță era verde ca smaraldul, fotoliile erau de culoarea chihlimbarului și pe jos erau împrăștiate perne. Amaliei îi plăcea barul: sticlele cu etichete de toate culorile, animăluțele de porțelan, cutiile de țigări de foi *puros* învelite-n celofan. Îi plăceau și tablourile: femeia voalată privind spre Piața Acho, cocoșii ce se-nfruntau în arena Coliseo. Masa din sufragerie era ceva nemaivăzut, jumate rotundă jumate pătrată, și scaunele cu speteaza lor înaltă păreau confesionale de biserică. Bufetul era înțesat cu lucruri: castroane, farfurii, tacâmuri, teancuri de fețe de masă, servicii de ceai, vase mari și mici și lungi și scurte, cupe. Pe măsuțele de prin colțuri vazele erau mereu pline cu flori proaspete - Amalia, schimbă trandafirii!, Carlota azi cumperi gladiole!, tu Amalia azi ia frezii! -, totul mirosea așa de frumos, și cămara părea de curând zugrăvită într-un alb strălucitor. Ce amuzante erau cutiile din cămară, cu miile, cu capacele lor multicolore și desenele trăsnite cu rățuște Donald, Supermeni și șoricei Mickey. Doldora era cămara: pesmeciori, stafide, cartofiori prăjiți, conserve droaie unele peste

altele, lădițe de bere, de whisky, de apă minerală. Frigiderul, enorm, gemea de verdețuri și de sticle de lapte cât să dai și la alții. Bucătăria era pardosită cu dale negre și albe și dădea într-un *patio* cu frânghii pentru rufe. Aici erau camerele Amaliei, Carlotei și Símulei, aici băița lor cu closet, duș și lavoar.

Un ac i se-nfigea în creier, un ciocan îi bătea în tâmple. Deschise ochii și apăsă butonul deșteptătorului: chinul încetă. Rămase nemișcat, privind sfera fosforescentă. Deja șapte și-un sfert. Ridică receptorul ce comunica jos cu intrarea, comandă mașina pentru ora opt. Intră în sala de baie, zăbovi preț de douăzeci de minute cu dușul, bărbieritul și îmbrăcatul. Durerea de cap spori sub apa rece, pasta de dinți adăugă o dulceață răcoroasă gustului amar din gură, oare-o să vomite? închise ochii și-i apărură sub pleoape mici pâlpâiri albastre consumându-i organele, își văzu parcă sângele circulând gros sub piele. Își simțea mușchii înțepeniți, îi țiuiau urechile. Deschise ochii: ce n-ar da să mai doarmă puțin. Cobori în sufragerie, împinse la o parte oul tare și pâinea prăjită, bău îngrețoșat ceașca de cafea naturală. Dizolvă două tablete de Alka-seltzer în jumătate de pahar cu apă, și de cum dădu pe gât lichidul bolborosind de bulbuci, începu să râgâie. În birou, fumă două țigări cât timp își pregătea servieta. Ieși; în prag agenții de serviciu își duseră mâna la chipiu. Era o dimineață senină, soarele juca pe acoperișurile din Chacaclayo, grădinile și desișurile de pe țărmul râului etalau un verde foarte viu. Așteptă cu țigara-n gură ca Ambrosio să scoată mașina din garaj.

Santiago plăti cele două pateuri calde și sticluța de Coca-cola, ieși, iar strada Carabaya parcă dădea în clocot. Geamurile tramvaiului Lima-San Miguel oglindeau reclamele luminoase și cerul era și el învăpăiat, de parcă Lima s-ar fi pregătit să devină într-

adevăr iadul pe pământ. Gândește: micul infern de zi cu zi devine marele Infern adevărat. Trotuarele clocoteau de furnicuțe umane ce răsfrângeau văpăile, trecătorii se revărsau alături cu drumul și mergeau buimaci printre mașini, e bucluc dacă te prinde-n centru ora ieșirii funcționarilor, zicea doamna Zoila ori de câte ori se-ntorcea de la cumpărături sufocată și plângăreață, și Santiago simți un junghi în stomac: opt zile deja. Intră și trecu de vechiul portal: un vestibul spațios, imense baloturi de hârtie de-a lungul pereților pătați cu funingine. Mirosea a cerneală tipografică, a delăsare și-a paraginǎ, era totuși un miros primitor. De la ghișeu împinse capul spre el un portar în uniformă albastră: domnul Vallejo? Etajul doi, în fund, unde scrie Direcția. Urcă temător treptele foarte înalte care trosneau de parcă-ar fi fost roase din timpuri imemoriale de șobolani și de carii. Mai mult ca sigur că pe-aici nu s-a măturat niciodată. La ce bun a mai pisălogit-o pe doamna Lucia rugând-o să-i calce costumul?, la ce bun a mai prăpădit un *sol* pe lustruitul pantofilor? Aici părea să fie redacția: uși larg deschise, nici țipenie de om. Se opri; cu ochi lacomi, scrutători, exploră mesele goale, mașinile de scris, coșurile de hârtii din răchită, birourile, pozele de pe pereți. Ăștia lucrează seara, ziua dorm, gândi, o meserie puțintel boemă, puțintel romantică. Ridică mâna și ciocăni discret în ușă.

Scara ducând din salonul de jos la etaj avea un covoraș roșu prins în verigi aurite și pe pereți erau zugrăviți indieni mititei cântând din flaute *quena* sau mânând turme de lame. Baia-ți lua ochii cu cahlele-i albăstrui, lavoarul și cada erau roz, în oglindă Amalia se vedea din cap până-n picioare. Dar cel mai drăguț era tot dormitorul doamnei, în primele zile găsea fel de fel de pretexte ca să suie să-l privească în voie. Covorul era bleumarin, ca și perdelele dinspre salon, dar ceea ce atrăgea mai cu seamă atenția era patul, atât de vast, atât de jos, pe lăbuțe de crocodil și cu pledul lui negru, țesut cu animalu-acela

galben care scuipa foc. Și la ce foloseau toate oglinzile acelea? îi trebuise timp să se obișnuiască cu mulțimea aceea de Amalii, să se vadă repetată de-atâtea ori, aruncată de oglinda măsuței de toaletă spre cea agățată de paravan, și de cea de pe dulap (o, ce mai cantitate de taioare, bluze, pantaloni, turbane, pantofi) spre oglinda-aceea inutilă prinsă de tavan și-n care apărea, ca zăvorât într-o cușcă, dragonul de jos. Era un singur tablou, și-i răbufni tot sângele-n obraji prima dată când dădu cu ochii de el. Doamna Zoila n-ar fi atârnat în ruptul capului în dormitorul ei o femeie goală ținându-și sânii-n palme c-o asemenea nerușinare, arătându-ți toate cele de să-ți crape obrajii de rușine. Dar aici totul era îndrăzneț, necugetat, începând cu risipa. De ce cărau atâtea lucruri de la restaurant? Pentru că doamna dă multe sindrofii și recepții, îi zise Carlota, prietenii domnului erau mari granguri, nu-i puteai primi oricum. Doamna părea multimilionară, nici că se uita la bani. Amalia simțise că i se cască pământul sub picioare văzând ce socoteli sfruntate îi prezenta Símula, pur și simplu o jecmănea la coșniță, și ea nimic, atât ai cheltuit?, bine, și primea restul fără să-l numere.

Pe când automobilul cobora pe șoseaua principală, el citea hârtii, sublinia fraze, scria note pe margine. Soarele dispăru cam

În dreptul zonei Vitarte, atmosfera cenușie se răci pe măsură ce se apropiau de Lima. Era opt treizeci și cinci când mașina frână În Piața Italia și Ambrosio cobori grăbit să-i deschidă portiera: Ludovico să fie la patru jumate la Clubul Cajamaica, Ambrosio. Intră în minister, birourile erau goale, nici la secretariat nu era nimeni. Dar *doctorul* Alcibíades se afla la biroul lui, trecând în revistă știrile c-un creion roșu între degete. Se sculă-n picioare, bună ziua *don* Cayo, și el îi întinse un teanc de hârtii: telegramele astea imediat, doctorașule. Arătă spre secretariat, n-au aflat încă damele alea că trebuiau să fie-aici la opt jumate?, și *doctorul* Alcibíades se

uită la pendula de perete: păi acum e opt jumate, *don* Cayo. Dar el deja se-ndepărtase. Intră în biroul lui, își scoase haina, slăbi nodul cravatei. Corespondența se găsea pe mapa-sugativă: dările se seamă ale poliției la stingă, telegramele și comunicatele în centru, la dreapta scrisori și cereri. Trase coșul de hârtii cu piciorul, începu cu dările de seamă. Citea, însemna, punea de-o parte, rupea. Tocmai termina de revizuit corespondența când sună telefonul: generalul Espina, *don* Cayo, sunteți aici? Da, era, doctorașule, fă-mi legătura.

Domnul cu părul alb îi zâmbi prietenos și-i arătă un scaun: deci tânărul Zavala, bine-nțeles că Clodomiro îi vorbise de el. În ochii lui juca o luminiță complice, mâinile aveau ceva binevoitor și onctuos, pe birou era curat lună. Da, Clodomiro și el erau prieteni încă din liceu; în schimb pe tatăl lui, Fermín nu?, nu-l cunoscuse, era ceva mai tânăr decât noi, și iarăși zâmbi: prin urmare a avut probleme acasă? Da, Clodomiro i-a povestit Bun, astea-s vremurile, tinerii țineau să fie independenți.

— De-aceea aș vrea să lucrez - zise Santiago. Unchiul meu Clodomiro s-a gândit că poate dumneavoastră…

— Ai noroc - încuviință domnul Vallejo Tocmai căutam întăriri pentru secția Știri locale.

— N-am experiență, dar mă voi strădui să mă pun la curent cât mai repede - zise Santiago M-am gândit că lucrând la „Cronica" voi putea asista în continuare la cursurile de Drept.

— De când sunt aici n-am prea văzut ziariști să-și fi continuat studiile - zise domnul Vallejo. Trebuie să te previn de ceva, dacă nu știi. Ziaristica e meseria cea mai prost plătită. Și cea care-ți amărâște cel mai rău viața.

— Întotdeauna m-a atras, domnule - zise Santiago. M-am gândit întotdeauna că e cea mai apropiată de viață.

— Bine, bine - domnul Vallejo își netezi cu palma părul nins, dădu din cap cu ochii mijiți a zâmbet. Știu că n-ai mai lucrat la un ziar până-acum, vom vedea cum o să te descurci. În sfârșit, aș vrea să-mi fac o idee despre înzestrarea dumitale. - Deveni foarte grav, își îngroșă puțin vocea Un incendiu la Casa Wiese. Doi morți, pierderi de cinci milioane, pompierii au muncit toată noaptea să stingă focul. Poliția cercetează dacă-i un incendiu sau un act criminal. Maximum două paragrafe. În redacție sunt mai multe mașini, alege-o pe care poftești.

Santiago dădu din cap. Se ridică, trecu în redacție, și când se așeză la primul birou mâinile începură să-i asude. Bine măcar că nu era nimeni de față. Remington-ul dinaintea lui i se păru un sicriu mititel, Carlitos. Asta și era, Zavalita.

Chiar lângă camera doamnei era biroul: trei scăunașe, o lampă, o etajeră. Aici se-nchidea domnul în timpul vizitelor lui la căsuța din San Miguel, și dacă era cu cineva trebuia să domnească o liniște mormântală, încât până și doamna Hortensia cobora în salon, stingea radioul, iar dacă era chemată la telefon găsea un pretext să nu stea de vorbă. Dar ce caracter urât trebuie că are domnul dacă făcea atâta circ!, se speriase Amalia la-nceput. De ce ținea doamna trei servitoare, dacă domnul venea doar când i se năzărea? Negresa Símula era grasă, căruntă, tăcută, și nu-i plăcu defel. În schimb, cu fata ei Carlota, lungană, fără țâțe, cu părul creț, grozav de simpatică, imediat s-a împrietenit. Nu le ține c-ar avea neapărată nevoie, îi zise Carlota, ci ca să cheltuiască pe ceva banii dați de domnul. Era așa bogat? Carlota făcu ochii mari: putred de bogat, era din guvern, era ministru. De-aceea când *don* Cayo venea să doarmă acolo, se iveau doi polițiști la colț, iar șoferul lui și tipul celălalt din mașină rămâneau să-l aștepte toată noaptea în fața intrării. Cum poate o femeie așa tânără și drăguță să stea c-un babalâc care-i ajungea pân'

la tâmplă dacă ea încălța pantofi cu toc? îi putea fi tată și era slut și nici măcar nu știa să se-mbrace mai ca lumea. Tu chiar crezi că doamna-l iubește, Carlota? Aș, cum să-l iubească, îi iubea bănetul. Că mult trebuie să fi avut, dacă-a putut să-i cumpere o casă ca asta și tot maldărul ăla de boarfe, bijuterii, pantofi. Și-apoi, fiind ea așa frumoasă, cum de nu și-a găsit pe cineva s-o ia de nevastă? Păi doamnei Hortensia nu-i prea păsa de măritiș, era mai fericită așa. Niciodată n-ai fi văzut-o dându-se-n vânt după vizitele domnului. Sigur că el venea și ea se străduia să-l primească bine, iar când domnul suna și anunța vin să mănânc acasă cu atâția prieteni, ea își petrecea toată ziulica dându-i instrucțiuni Símulei și supraveghindu-le pe Amalia și Carlota ca să lase casa pahar. După care domnul dispărea și ea nici nu mai pomenea de el, nu-l chema niciodată la telefon, și-o vedeai atât de veselă, de nepăsătoare, de amuzată cu prietenele, încât Amalia gândea: i-a și pierit din minte. Domnul n-avea nici în clin nici în mânecă c-un *don* Fermín de pildă, pe care numai să-l vezi și-ți dădeai seama că era un om distins, manierat și cumsecade. *Don* Cayo era mic de stat, cu fața tăbăcită, cu părul gălbui ca tutunul răsuflat, cu ochi adânciți în orbite și privind rece și de undeva departe, cu gâtul fleșcăit, c-o gură aproape fără buze și cu dinți pătați de nicotină, fiindcă tot timpul îl vedeai c-o țigară-n mână. Era așa sfrijit încât partea dinainte a costumului său aproape că se-atingea de cea dinapoi. Când Símula nu le-auzea, ea și Carlota se prăpădeau de râs ținându-se de poante: închipuiește-ți-l gol ca napul, ce schelet, ce mai brațe de păianjen, ce piciorușe. Mai că nu-și schimba costumul, umbla cu cravatele puse alandala și cu unghiile murdare. Nu dădea niciodată bună ziua, nu zicea la revedere, când ele-l salutau răspundea c-un mormăit și fără nici o privire. Părea mereu ocupat, preocupat, grăbit, își aprindea țigările de la chiștocul pe care tocmai voia să-l arunce, și când vorbea la telefon nu zicea decât da, nu, mâine, bun, iar când doamna glumea

cu el abia de-și încrețea puțin colțul buzelor și ăsta-i era tot râsul. O fi însurat?, oare cum s-o purta în lume? Amalia nu și-l putea închipui trăind decât c-o babă bigotă mereu în doliu.

— ALO, alo? - repeta vocea generalului Espina. Alo, Alcibíades?

— Da? - zise, încet. *Serrano.*

— Cayo? Uf, în sfârșit - vocea lui Espina era jovial tăioasă încerc să dau de tine de-alaltăieri fără succes. Nici la minister nici acasă. Că doar n-oi fi făcând pe niznaiul când auzi că-s eu la telefon, Cayo.

— M-ai căutat? - ținea un creion în mâna dreaptă, desena un cerculeț. Acum aflu, *Serrano.*

— De zece ori, Cayo. Ce zece, pe puțin de cinșpe ori.

— O să-ntreb de ce nu mi se transmite cine lasă vorbă - un al doilea rotogol, paralel cu primul. Zi, *Serrano,* la ordinele tale.

O pauză, o tuse încurcată, răsuflarea întretăiată a lui Espina:

— Ce-nseamnă agentul ăsta la ușa casei mele, Cayo? - își masca supărarea vorbind răspicat, dar efectul era invers Asta-i protecție, sau punere sub observație, sau ce aia-a mă-si e?

— Ca fost ministru meriți și tu măcar un portar plătit de guvern, *Serrano* - termină al treilea cerculeț, făcu o pauză, schimbă tonul Habar n-am omule. Or fi uitat că nu mai ai nevoie de pază. Dacă asta te supără, îl fac eu să dispară.

— Nu mă supără, ci mă preocupă - zise Espina, sec. Cărțile pe față, Cayo. Tipul ăsta plasat aici înseamnă că guvernul nu mai are încredere-n mine?

— Nu vorbi prostii, *Serrano.* Dacă guvernul n-are încredere-n tine, atunci în cine.

— Tocmai de-aia, tocmai de-aia - vocea lui Espina, din răspicată devenea bălmăjită, apoi redevenea răspicată. Cum să nu mă pună pe gânduri, Cayo? Oți fi crezând despre mine că-s deșcă prea ramolită să mai poată recunoaște un agent?

— Nu-ți face sânge rău din toate fleacurile - al cincilea cerculeț: mai mic decât celelalte dinainte, mai turtit. Cum de-ți trece prin cap c-o să-ți postăm un agent? O fi vreun craidon ce se ține după servitoarea ta.

— Atunci mai bine să-și ia rapid tălpășița, că nu știu multe, doar mă știi - acum furios, respirând greu. Din senin mă ia cu harțag și-l împușc de-l fac strecurătoare. Preferam să ți-o zic totuși, așa, să fie.

— Nu risipi gloanțele pe javre - corectă cerculețul, îl lărgi, îl rotunji, acum era identic cu celelalte. Chiar azi m-ocup de chestia asta. Poate că Lozano o fi vrut să se pună bine cu tine plasându-ți un agent să-ți păzească avutul. Voi da ordin să-l retragă, *Serrano.*

— Bun, chestia cu trasu-n el nu era serioasă - mai liniștit acum, încercând să glumească. Dar înțelege-mă că treaba asta nu mi-a plăcut defel, Cayo.

— Ești un *Serrano* bănuitor și nerecunoscător - zise el. Ce-ți puteai dori mai mult decât să-ți știi casa păzită, când bântuie atâția hoți. Bun, lasă asta, uită. Ce-ți face familia? Poate tot luăm masa împreună, într-una din zile.

— Când dorești, eu și-așa am prea mult timp liber acum - puțin descumpănit, nehotărât, parcă rușinat de descurajarea pe care și-o descoperea în voce. Din noi doi tu trebuie că nu prea ai timp, nu? De când am părăsit ministerul nu m-ai căutat nici măcar o dată. Și-s vreo trei luni de-atunci.

— Ai dreptate, *Serrano,* dar tu știi cum stau lucrurile - opt cerculețe: cinci pe un rând, trei dedesubt; îl începu și pe al nouălea, grijuliu. Am vrut să te sun de câteva ori. Săptămâna viitoare, în orice caz. Cu bine, *Serrano.*

Închise mai înainte ca Espina să fi terminat să-și ia rămas bun, contemplă o clipă cele nouă cerculețe, rupse hârtia și-aruncă bucățile la coș.

— Mi-a luat o oră - zise Santiago. Am refăcut cele două paragrafe de patru, de cinci ori, am corectat virgulele cu mâna în fața lui Vallejo.

Domnul Vallejo citea atent, cu creionul suspendat deasupra foii, dădea din cap că merge, făcu o cruciuliță pe hârtie, mișcă puțin din buze, altă cruciuliță, bine bine, un limbaj simplu și corect, îl liniști c-o privire milostivă, asta zice mult. Doar că…

— Dacă n-ai fi luat examenul te-ai fi întors în sânul familiei și-acum erai un miraflorian model - râse Carlitos Ai fi apărut în pagina mondenă, ca frățiorul tău.

— Am fost cam nervos, domnule - zise Santiago. Vreți s-o refac?

— Eu am dat proba cu Becerrita - zise Carlitos. Era un post liber la Faptul divers. N-o s-o uit cât oi trăi.

— Nu, nu e cazul, n-a ieșit rău - domnul Vallejo clătină din capul albit, îl privi cu prietenoșii lui ochi spălăciți Doar atât trebuie, să te pui pe-nvățat meserie, dacă rămâi să lucrezi la noi.

— Un nebun intră într-un bordel din Huatica în stare de delirium tremens sau „draci albaștri", și bagă cuțitul în patru damizele, în patroană și-n doi proxeneți - mârâi Becerrita. Una din fete moare. Ai două paragrafe și-un sfert de ceas.

— Vă mulțumesc din suflet, domnule Vallejo - zise Santiago. Nu știți cât vă sunt de recunoscător.

— Am simțit că mă piș pe mine - zise Carlitos. Ah, Becerrita.

— E vorba pur și simplu de-o problemă de dispunere a datelor în funcție de importanța lor, și mai e și economia de cuvinte - domnul Vallejo numerotase câteva fraze și-acum îi dădea înapoi foaia. Trebuie început cu morții, tinere.

— Toți îl ponegream pe Becerrita, nimeni nu-l putea suferi - zise Santiago. Iar acu nu facem altceva decât să ne-amintim de el și toți îl adorăm și-am vrea să-l înviem. E absurd.

— Adică tot ce sare-n ochi, tot ce-l poate pasiona pe cititor - adăugă domnul Vallejo. Asta-l face să se simtă direct vizat de știre. Poate și unde toți trebuie să murim.

— A fost produsul cel mai tipic al ziaristicii din Lima - zise Carlitos. Drojdia umană ridicată la puterea ei maximă, un simbol, o paradigmă. Cum să nu-ți amintești acum cu drag de el, Zavalita?

— Și eu care-am pus morții la coadă, ce prost sunt - zise Santiago.

— Știi ce-i aia trei rânduri? - domnul Vallejo îl privi c-un dram de șiretenie. E ceea ce americanii (ziaristica a mai dibace din lume, să-ți fie clar) numesc *lead.*

— Ți-a oferit numărul complet - zise Carlitos. În schimb pe mine Becerrita m-a bește lit cum i-a venit la gură, mi-a lătrat: scrii cu picioarele, o să intri numai fiindcă m-am săturat să tot examinez nătărăi.

— Toate datele importante rezumate-n primele trei rânduri, în *lead* - zise cu delectare domnul Vallejo Deci: cu doi morți și cinci milioane pierderi s-a soldat deocamdată incendiul care a distrus noaptea trecută cea mai mare parte a Casei Wiese, una din clădirile principale din centrul Limei; pompierii au stins focul după opt ore de sforțări în mijlocul primejdiilor. Înțelegi?

— Încearcă să mai scrii versuri după ce ți-ai băgat asta în cap - zise Carlitos Trebuie să fii nebun să intri la ziar, dacă ai cât de cât ștofă de literat, Zavalita.

— După care poți colora știrea cum vrei - zise domnul Vallejo Cauza catastrofei, spaima funcționarilor, declarațiile martorilor etcetera.

— N-aveam pic de ștofă, mai ales dup-o scenă cu sor-mea - zise Santiago. Eram fericit să intru la „Cronica", dragă Carlitos.

Ce diferită era-n schimb doamna Hortensia. El așa pocit și ea așa frumoasă, el mereu posac și ea mereu veselă. Nu era țanțoșă ca

doamna Zoila, care parcă vorbea stând pe-un tron, nici măcar dacă se răstea la ea n-o făcea să i se simtă inferioară. Îi adresa cuvântul fără să pozeze, de parcă vorbea cu domnișoara Queta. Dar, de ce să n-o recunoască, avea și niște ciudățenii! Și ce nerușinare în anumite lucruri. Singurul meu viciu e băuturica și pastilușele, zisese odată, dar Amalia gândea: viciul ei e curățenia. Zărea o dâră de praf pe covor și: Amalia!, bătătorul!, o scrumieră cu chiștocuri și parc-ar fi văzut un șobolan: Carlota! uite ce porcărie! Se-mbăia și dimineața și seara, ba mai rău, voia ca și ele să-și petreacă viața în cadă. La o zi după intrarea Amaliei la căsuța din San Miguel, când îi aduse micul dejun la pat, doamna o examină de sus până jos: ai făcut băiță? Nu doamnă, zise Amalia surprinsă, și-atunci ea strâmbă din nas mai dihai ca o fetișcană râzgâiată, ce stai? fuga sub duș, aici musai să se spele zilnic. Și după-o juma de ceas, când Amalia, clănțănind din dinți, stătea sub jetul de apă, ușița băii se deschise și apăru doamna, în capot, cu un săpun în mână. Amalia simți foc în tot trupul, închise robinetul, nu-ndrăznea să înșface hainele, rămase cu capu-n jos, încruntată. Că doar nu ți-o fi rușine de mine?, râse doamna. Nu, îngăimă ea, și doamna râse iar: te dușai fără să te săpunești, mi-am închipuit eu; ia-l, săpunește-te bine. Și pe când Amalia se săpunea - săpunul îi scăpă din mână de trei ori, se freca așa tare încât simți apoi mult timp pielea arzându-i -, doamna rămase s-o privească, bătând din călcâie, bucurându-se de jena ei, dă și pe urechiuși, acum lăbuțele, comandându-i tot mai zâmbitoare, privind-o tot mai îndrăzneț. Foarte bine, așa trebuia de-acum să se-mbăieze și să se săpunească zilnic, și deschise ușa să iasă dar tot îi mai aruncă Amaliei o ultimă ocheadă: n-ai de ce să te rușinezi, ești tu cam slăbuță dar tot e ceva de tine. Plecă, și dindărătul ușii slobozi un chicotit.

Doamna Zoila ar fi făcut așa ceva? Vai de mine, se simțea ametită, cu fața dogorindu-i. Încheie-ți uniforma până sus, zicea doamna

Zoila, nu-mi veni c-o fustă așa de scurtă. Mai apoi, pe când curățau salonul, Amalia îi povesti totul Carlotei și-aceea își rotunji și mai abitir ochii ei mari: așa era doamna, de nimic nu se sfia, și peste ea intra câteodată când făcea baie, ca s-o vadă săpunindu-se bine. Dar asta încă nu era nimic, s-o fi văzut cum le obliga să-și dea c-un fel de prafuri contra sudorii pe la subțiori, în fiecare dimineață, moțăind încă sau întinzându-se lenevoasă, răspunsurile doamnei la binețe erau: ai făcut baie?, ai dat cu deodorant? Și, după cum se purta dendrăznețcu ele, tot așa nu se sinchisea dacă ele o vedeau. Într-o zi Amalia găsi patul gol și auzi apa curgând în baie: să vă las dejunul pe noptieră, doamnă? Nu, adu-mi-l aici. Intră, și doamna era în cadă, cu capul sprijinit pe-o perniță, cu ochii închiși. Aburii pluteau prin încăpere, totul era jilav, și Amalia rămase în cadrul ușii, privind curioasă, temătoare, trupul alb de sub apă. Doamna deschise ochii: ce foame mi-e, adă tava 'ncoa. Cu mișcări lenețe se-așeză în cadă și întinse mâinile spre tavă. În atmosfera fumegândă văzu apărând bustul șiroind de picături, sfârcurile întunecate. Nu mai știa unde să se uite, ce să facă, și doamna cu ochii micșorați de plăcere începuse să bea suc, să-ntindă unt pe pâinea prăjită, când deodată o văzu pe ea încremenită lângă cadă. Ce făcea acolo cu gura căscată?, și cu șagă-n glas: nu-ți plac? Doamnă, eu, murmură Amalia dând înapoi, și doamna chicoti: hai, du-te, vii după tavă mai târziu. Păi ce, doamna Zoila i-ar fi dat voie să intre peste ea când se îmbăia? Ce diferită era, ce neobrăzată zău, dar și ce simpatică. În prima duminică petrecută-n căsuța din San Miguel, ca să facă impresie bună, îi zisese: îmi dați voie să mă duc la slujba de dimineață? Doamna chicotise din nou cu poftă: du-te dar vezi să nu te violeze popa, cuvioaso. Ea nu se duce niciodată la liturghie, îi povesti apoi Carlota, și-adevărul e că nici noi nu ne-am mai dus. De-aceea în toată căsuța din San Miguel n-ai fi găsit nici o Inimă a lui Isus, nici o

Sfântă Roșa din Lima. Așa că nici ea nu s-a mai dus la slujba de dimineață, după câtva timp.

Cineva bătu la ușă, el zise intră și apăru *doctorul* Alcibíades.

— Nu prea am timp, doctorașule - zise, arătând spre vraful de tăieturi din ziare adus de Alcibíades. Ceva important?

— Știrea din Buenos Aires, *don* Cayo. A apărut peste tot. Întinse mâna răsfoind printre tăieturi. Alcibíades însemnase cu cerneală roșie titlurile - „Incident antiperuan la Buenos Aires", zicea „Presa"; „Apriștii aruncă cu pietre în Ambasada peruană din Argentina", zicea „Cronica": „Ofensă și batjocură la adresa emblemei naționale din partea apriștilor", zicea „Comerțul" - și arătase cu săgeți unde se termina informația.

— Toți au publicat telegrama ANSA - căscă el a lehamite.

— United Press, Associated Press și celelalte agenții au eliminat știrea din buletinele lor, după cum le-am cerut - zise doctorul Alcibíades. Acum vor protesta care mai de care, fiindcă ANSA s-a învârtit de-o exclusivitate și s-a ales cu trufandaua. Către ANSA n-a plecat nici o instrucțiune, din moment ce chiar dumneavoastră…

— E-n regulă - zise el. Dă-i de urmă lui, cum îi zice tipului de la ANSA?, Tallio, nu? Să vină imediat.

— Da, *don* Cayo - zise *doctorul* Alcibíades. Alături așteaptă domnul Lozano.

— Să intre și să nu ne-ntrerupă nimeni - zise el. Când vine Ministrul, anunță-l că voi trece să-l văd în biroul lui la ora trei. Semnez scrisorile după-aceea. Asta-i tot, doctorașule.

Alcibíades ieși, și el (rase primul sertar al biroului. Luă un flacon, îl privi o clipă, scârbit. Scoase o pilulă, o umezi cu salivă și o înghiți.

— Lucrați de mult în ziaristică, domnule? - zise Santiago.

— De vreo treizeci de ani, îți dai seama - ochii domnului Vallejo rătăciră prin tenebre temporale, o ușoară tremurătură îi agită mâna. Am început ducând manuscrisele din redacție-n ateliere. Bun, nu mă plâng. E o meserie ingrată, dar își are farmecul ei, poate să-ți ofere destule satisfacții.

— Săracul, cea mai mare satisfacție i-au dat-o când l-au zburat din post - zise Carlitos. N-am înțeles niciodată cum un om ca Vallejo putea fi ziarist. Era prea blând, prea naiv, prea corect. Or asta nu se poate-n meserie, trebuia s-o sfârșească rău.

— Oficial, o să-ncepi să lucrezi de pe 'ntâi - domnul Vallejo privi calendarul Esso atârnat pe perete adică de marțea viitoare. Dar dacă vrei să te pui la curent, poți să dai o raită prin redacție chiar în seara asta.

— Vrei să zici că prima condiție pentru-a fi ziarist nu-i aceea de-a ști ce-i un *lead*? zise Santiago.

— Bine-nțeles, ci numai de-a fi canalie, sau cel puțin de-a ști să te prefaci că ești - afirmă jovial Carlitos. Eu nu mai trebuie să mă prefac. Dar tu mai ai de-nvățat, Zavalita.

— Cinci sute de *soles* pe lună nu-i cine știe ce - zise domnul Vallejo. Asta cât timp îți faci ucenicia. După aceea s-o mai mări și salariul.

Ieșind de la „Cronica" se încrucișa pe coridor c-un om c-o mustăcioară milimetrică și c-o crăvățică ce făcea ape schimbându-și culoarea, - tehnoredactorul Hernández, gândește, dar nici n-ajunse bine în Piața San Martín că uită cu desăvârșire întrevederea de adineaori cu Vallejo: l-o fi căutat tata acasă?, i-o fi lăsat vreo scrisoare?, l-o fi așteptând? Nu, ajuns la pensiune doamna Lucia nu-i zise decât bună seara. Coborî în vestibulul întunecos ca să-l sune pe unchiul Clodomiro.

— Am avut noroc, unchiule, a ieșit bine, încep pe-ntâi. Domnul Vallejo a fost tare cumsecade.

— Ce bine, mă bucur, schimodie - zise unchiul Clodomiro. Simt eu că ești mulțumit.

— Foarte, unchiule. Acum pot să-mi plătesc și datoria la matale.

— Nu-i nici un zor - unchiul Clodomiro făcu o pauză. Ai putea să-i suni pe părinții tăi, nu crezi? N-or să te silească să te-ntorci acasă dacă nu vrei, ți-am mai zis. Dar nu-i lăsa așa, fără vești.

— O să-i sun curând, unchiule. Prefer să las să mai treacă câteva zile. Tu le-ai zis deja că sunt bine, n-au de ce să-și facă griji.

— Nu vorbești decât de taică-tu și nu pomenești o iotă de maică-ta - zise Carlitos N-a făcut o criză după fuga ta?

— Cred c-a vărsat șiroaie de lacrimi, dar nici ea nu m-a căutat - zise Santiago Că doar nu era să piardă un asemenea prilej de-a face pe martira.

— Deci continui să n-o poți suferi - zise Carlitos Credeam că ți-a mai trecut.

— Și eu credeam - zise Santiago. Dar, vezi cum se-ntâmplă, deodată mi-o ia gura pe dinainte și reiese că nu.

II

Și ce viață aiurită ducea doamna Hortensia! Ce dezordine, ce obiceiuri! Se scula foarte târziu. Amalia îi ducea sus micul dejun pe la zece, împreună cu toate ziarele și revistele găsite la chioșcul din colț, dar după ce-și lua sucul, cafeaua și pâinea prăjită, doamna rămânea-n așternut, citind sau lenevind, și niciodată nu cobora înainte de douăsprezece. După ce Símula îi prezenta socotelile, doamna își prepara băuturica, ronțăia arahide sau dulciuri, se așeza-n salon, punea discuri și-ncepea să sporovăiască la telefon. Așa, de florile mărului, cam în genul coniței Teté când trăncănea cu prietenele: ai văzut, tu?, „Chilena" o să lucreze la „Embassy", Quetita; în „Ultima oră" ziceau că „Lula" are zece kile-n plus, Quetita; au prins-o pe „China" culcându-se c-un cântăreț la bongó, Quetita. O chema mai ales pe domnișoara Queta, îi zicea bancuri porcoase, vorbea de rău pe toată lumea, probabil că și domnișoara făcea același lucru la celălalt capăt al firului. Și ce-i mai turuia gurița! în primele ei zile la San Miguel, Amaliei nu-i venea să-și creadă urechilor: e-adevărat că „Polla" o să-l ia de bărbat pe codoșul ăla, Quetita?, șchioapa de „Paqueta" o să chelească de tot, Quetita; cele mai deochiate măscări, râzând să se strice. Uneori cuvintele fără perdea ajungeau pân' la bucătărie și Símula închidea ușa. La-nceput pe Amalia o șocau, dar după-aceea murea de râs și dădea fuga lângă cămară s-audă ce mai trăncănea cu domnișoara Queta sau cu domnișoara Carmincha sau cu domnișoara Lucy sau cu doamna Yvonne. Când s-așeza la masă doamna băuse deja două sau trei păhărele și era roșie-n obraji, cu ochii lucindu-i în cap de șiretenie,

mai totdeauna foarte bine dispusă: tu tot mai ești lată mare, negreso?, și Carlota rămânea prostită, cu gura căscată, neștiind ce să răspundă; ai un ibovnic, Amalia?, vai doamnă ce ziceți, și doamna, prăpădindu-se de râs: dacă n-ai unu o să ai doi, Amalia.

Ce nu-i plăcea la el? Fața-i puhavă, ochișorii de porc, zâmbetele lingușitoare? Mirosul lui? a turnător, a agent, a bordel, a subțiori, a gonoree? Nu, nu asta. Ce, atunci? Lozano se-așezase într-unui din fotoliile de piele și-și aranja meticulos hârtiile și carnețelele pe măsuță. El își luă creionul, țigările și se așeză în celălalt fotoliu.

— Cum se poartă Ludovico? - zâmbi Lozano, aplecându-se. Sunteți mulțumit de el, *don* Cayo?

— Nu prea am timp, Lozano - asta nu-i plăcea, vocea. Fii cât se poate de scurt, te rog.

— Desigur, *don* Cayo - o voce de curvă bătrână trecută prin ciur și dârmon, de codoș pensionat. Cum porunciți, *don* Cayo.

— Construcția Civilă - își aprinse o țigară, văzu mâinile grăsulii răscolind harnic prin hârțoage. Cum au fost alegerile.

— Lista lui Espinoza aleasă c-o mare majoritate, nici un incident - zise Lozano, cu un zâmbet lătăreț. Senatorul Parra a luat parte la instalarea noului sindicat. Cu ovații, *don* Cayo.

— Câte voturi a obținut lista roșilor?

— Douăzeci și patru, contra două sute și ceva - mâna lui Lozano făcu un gest disprețuitor, gura i se strâmbă a greață. Puah, nimic.

— Sper că nu i-ai arestat pe toți oponenții lui Espinoza.

— Numai doisprezece dintre ei, *don* Cayo. Roșii și apriștii cu fișă. Au mâncat rahat făcând propagandă pentru lista lui Bravo. Nu cred că-s primejdioși.

— Dă-le drumul, dar pe rând - zise el. Întâi comuniștilor, apoi apriștilor. E bine să turnăm gaz pe foc, să-i dezbinăm între ei.

— Da, *don* Cayo - zise Lozano; și imediat apoi, mândru de sine Sper c-ați văzut ziarele. Că alegerile au avut loc în perfectă regulă, că lista apolitică s-a impus în mod democratic.

Niciodată n-a lucrat cu ei mai serios, *don.* Ci doar așa, din întâmplare, pentr-un timp, când *don* Cayo pleca în vreo călătorie și-l lăsa pe seama domnului Lozano. Că ce soi de trebușoare, *don*? Păi din toate câte puțin. Prima dată, a avut de-a face cu suburbiile. Ăsta-i Ludovico, zisese domnul Lozano, ăsta-i Ambrosio, așa s-au cunoscut. Își dădură mâna, domnul Lozano le explică tot, apoi ei se duseră să cinstească un păhărel într-un birt de pe bulevardul Bolivia. Tu crezi că se lasă cu mardeală? Nu, Ludovico își da cu presupusul că va fi ușor. Ambrosio era nou în meserie, nu? Da, era aici în trecere, el lucra ca șofer.

— Șoferul domnului Bermúdez? - zisese Ludovico, plin de admirație Măi să fie, lasă-mă să te strâng în brațe, lasă-mă să te felicit. Asta pleașcă!

S-au plăcut unul pe altul, *don,* Ludovico l-a făcut să râdă pe Ambrosio povestindu-i istorii cu Hipólito, îlălalt din trio, hahalera, ăl de s-a văzut mai apoi că era un degenerat. După care Ludovico a ajuns șoferul lui *don* Cayo, *don,* și Hipólito ajutorul lui. La căderea serii se suiră-n camionetă, conduse Ambrosio și parcară ceva mai încolo de cartierul mărginaș, pe unde se-ntindea o ditamai mocirla. Își continuară drumul pe jos, gonind muștele, împroșcându-se de noroi, și tot întrebând găsiră casa tipului. Le deschise ușa o grăsană corcită care-i privi cu neîncredere: am putea vorbi cu domnul Calancha? Și-apăru el din întuneric: rotofei, fără pantofi, în maieu.

— Dumneata ești șef peste cartierul ăsta? - zisese Ludovico.

— Nu mai e loc nicăieri - tipul îi privise căinându-se parcă, *don*. Că geme de lume peste tot.

— Avem de vorbit ceva urgent cu dumneata - zise Ambrosio. Facem o plimbărică în timp ce stăm de vorbă?

Tipul holbase ochii la ei fără să scoată o vorbă și, în sfârșit: intrați, puteți vorbi și-năuntru. Nu, *don,* trebuie să fim singuri. Bine, cum doriți. O luară peste maidan, Ambrosio și Ludovico de-o parte și de alta a lui Calancha.

— Dumneata ești pe punctul să te bagi într-un mare bucluc, și-am venit să-ți atrag atenția - zise Ludovico. Spre binele dumitale.

— Nu-nțeleg despre ce-i vorba - zise tipul, cu o voce șovăitoare.

Ludovico scoase niște havane *puros* groase, îi oferi una, i-o aprinse.

— De ce le vâri oamenilor în cap să nu se ducă la manifestațiile din Piața Mare pe 27 octombrie, *don*? - zise Ambrosio.

— Și unii te-au auzit bește lindu-l pe generalul Odría - zise Ludovico. Păi treabă-i asta?

— Cine-a zis asemenea calomnii? - sărind de parcă l-am fi pișcat, *don,* și-ndată a lăsat-o mai moale. Sunteți de la poliție? îmi pare bine.

— Dac-am fi de la poliție nu ne-am purta așa, cu mănuși - zise Ludovico.

— Vai, dar cum să ponegresc eu guvernul, și cu-atât mai mult pe Președinte? - protesta Calancha. Că doar cartierul ăsta se numește 27 Octombrie în cinstea lui, nu?

— Și-atunci de ce le zici oamenilor să nu se ducă la manifestație, *don*! - zise Ambrosio.

— Credeai că nu se află? - zise Ludovico Poliția te socotește de pe-acum un subversiv.

— Nu se poate, auăleu, dar eu niciodată, ce minciună - ce mai actor, *don.* Lăsați-mă și vă explic tot.

— Bun, să te vedem, dă-i diurnul, că doar conversând se-nțelege lumea cu glagore-n cap - zise Ludovico.

Drept care îi îmbrobodise c-o poveste de să-ți dea lacrimile, *don.* Mulți din ăi de-acolo de-abia coborâseră de pe platourile înalte, erau niște *serranos* prăpădiți, *don,* și nu rupeau o boabă de spaniolă, vorbeau doar *quechua,* se-așezaseră pe locurile astea virane fără să supere pe nimeni; când cu revoluția lui Odría, le-au botezat 27 Octombrie tocmai ca să-i îmbuneze pe jandarmi, și-i erau tare recunoscători lui Odría că nu-i gonise de-aici. Ăștia nu erau ca ei doi - adică periindu-ne, *don,* lingușindu-ne - nici ca el, ci o biată gloată sărmană și incultă, pe el îl aleseseră președintele asociației fiindcă știa să citească și era născut pe coastă, *costeno.*

— Și ce-i cu asta? - zise Ludovico. Ne duci cu prețul? Nu ține, Calancha.

— Nu vedeți?, dacă ne-apucăm acu de politică, atunci ăi de după Odría vor asmuți jandarmii pe noi și ne vor alunga - explica disperat Calancha. Înțelegeți?

— Chestia asta cum că Odría o să dispară, mie mi se pare subversivă - zise Ludovico. Ție nu, Ambrosio?

Tipul sări ca ars și chiștocul îi scăpă din gură. Se-aplecă să-l culeagă, și Ambrosio: lasă-l, ia asta, fumează una întreagă.

— Nu vreau deloc așa ceva, dac-ar fi după mine poa' să rămână și-n vecii vecilor - sărutându-și degetele puse-n cruce, *don,* jurându-se. Dar Odría poate oricând să moară și-n locul lui să vină un dușman care să zică: ăștia din „27 Octombrie" mergeau buluc la manifestațiile lui. Și-atunci ține-te, o să plouă cu jandarmi, *don.* V-ați prins?

— Lasă viitorul și gândește-te la ce-ai de făcut acu' - zise Ludovico. Strunește-ți bine oamenii pentru 27 octombrie.

Îi dădu o pălmuță încurajatoare peste umăr, îl apucă de braț ca pe-un prieten: asta a fost o discuție serioasă, Calancha. Da domnule, sigur domnule.

— Autobuzele or să vină să vă ia la șase - zise Ludovico Toți să meargă, bătrâni, copii, muieri. Tot autobuzele or să-i aducă înapoi. După aceea ai putea organiza o petrecere, dacă vrei. Băutura ne privește pe noi. Clar, Calancha?

Păi cum nu, sigur că da, și Ludovico îi vâri în mână câteva *libras:* asta pentru că ți-am întrerupt digestia, Calancha. După care nu mai contenea cu ploconelile, *don.*

Domnișoara Queta venea mai totdeauna îndată după masa de prânz, era prietena ei cea mai intimă, drăguță și ea dar nu se compara cu doamna Hortensia. Pantaloni, bluzițe decoltate și lipite de trup, turbane colorate. Uneori doamna și domnișoara Queta ieșeau cu mașinuța albă a domnișoarei și se întorceau noaptea. Când rămâneau acasă, își petreceau toată seara vorbind la telefon și debitau cu delicii aceleași glume și făceau aceleași farse. Toată căsuța răsuna de-amuzamentele doamnei și-ale domnișoarei, râsetele lor se-auzeau de la bucătărie, și-atunci Amalia și Carlota dădeau fuga lângă cămară să tragă cu urechea ce pozne mai puneau la cale. Vorbeau c-o batistă peste gură, își smulgeau receptorul, își prefăceau vocea. Dacă le răspundea un bărbat: ești un băiat pe cinste, îmi placi la nebunie, sunt moartă după tine dar tu te faci că nu mă vezi, vrei să-mi faci o vizită acasă diseară?, sunt o prietenă de-a nevesti-ti. Iar dacă era femeie: bărbată-tu îți pune coame cu sorta, bărbată-tu e topit după mine dar nu-ți fie teamă, n-o să ți-l răpesc că prea are negi pe spinare, bărbată-tu o să te-nșele azi la cinci la „Los Claveles", știi tu cu cine. La început Amalia simțea un gust de cocleală-n gură când le auzea, dar după aceea se prăpădea de plăcere. Toate prietenele doamnei sunt artiste, îi zise Carlota, lucrau pe la radio, prin cabarete. Toate arătau grozav, ca domnișoara Lucy, erau cochete și fâșnețe, ca domnișoara Carmincha, se fâțâiau pe niște tocuri uite-atâta, ca domnișoara „China", aia de cântă cu

formația Bimbambum. Și-n altă zi, coborând vocea: vrei să-ți zic un secret: află că doamna a fost și ea artistă, Carlota găsise-n dormitor un album cu poze în care apărea când grozav de elegantă, când arătându-și toate celea. Amalia răscoli prin măsuța de toaletă, prin dulap, prin sertărașe, dar nu mai dădu peste album, însă era cu siguranță adevărat, că doar ce-i lipsea doamnei ca să fie artistă, avea până și voce frumoasă. O auzea cântând când se îmbăia, iar altădată când o vedeau în toane bune, o rugau: vă rugăm doamnă… Potecuța" Sau „Noaptea de dragoste", sau „Trandafiri roșii pentru tine", și ea le făcea pe plac. Când primea invitați nu se lăsa rugată să cânte. Fugea de punea un disc, lua un păhărel sau o păpușică din bar și făcea din ele microfon, se oprea în mijlocul salonului și cânta, iar invitații o aplaudau de li se înroșeau palmele. Vezi c-a fost artistă?, îi șoptea atunci Carlota Amaliei.

— Textile - zise el. Ieri s-au discutat petițiile. Aseară patronii i-au declarat Ministrului Muncii că pare să se lase cu grevă, că toate astea au substrat politic.

— Scuzați, *don* Cayo, dar nici pomeneală de așa ceva - zise Lozano. Știți doar, textiliștii, focar aprist dintotdeauna. Așa c-acolo s-a făcut o curățenie-n regulă. Sindicatul e demn de-ncredere. Pereira, secretarul general, îl știți doar, a cooperat mereu.

— Vorbește chiar azi cu Pereira - îl întrerupse el. Zi-i că amenințarea cu greva să rămână la stadiul de amenințare, acum nu-i momentul de greve. Să ceară medierea Ministrului.

— Aici aveți totul explicat amănunțit, *don* Cayo, dați-mi voie - Lozano se aplecă, trase repede o hârtie din maldărul de pe masă. E doar o amenințare și nimic mai mult. O acțiune politică, ce-i drept, dar nu ca să-i perpelească pe patroni, ci pentru ca sindicatul să-și redobândească prestigiul în fața bazei. Se observă o mare rezistență împotriva actualei hotărâri, asta ar putea face ca muncitorii să…

— Scumpirea propusă de Minister e justă și corectă - zise el. Pereira să-și convingă oamenii, discuția să-nceteze. S-a creat o situație încordată acolo, și tensiunile favorizează agitația.

— Pereira e de părere că dacă Ministerul Muncii ar accepta măcar punctul doi din petiții, atunci s-ar putea…

— Fă-l pe Pereira să-nțeleagă că i se plătește un salariu ca s-asculte nu ca să-și dea cu presupusul - zise el. A fost pus acolo ca să ușureze mersul lucrurilor, nu să le complice gândind. Ministerul a obținut câteva concesii din partea patronilor, acum sindicatul trebuie să accepte medierea. Și mai zi-i lui Pereira că treaba asta trebuie să ia sfârșit în patruzeci și opt de ore.

— Da, *don* Cayo - zise Lozano. Așa va fi, *don* Cayo.

Când colo, două zile mai târziu domnul Lozano tuna și fulgera, *don*: canalia de Calancha nu participase la discuțiile pregătitoare și-acu intrase-n pământ, mai erau trei zile până la 27 și dacă nu mergea tot cartierul, atunci Piața Mare nu se umplea. Omul vostru e Calancha, să vă intre bine-n cap, trebuie pus cu botul pe labe cum vă pricepeți mai bine, îi puteți oferi până la cinci sute de *soles.* Care va să zică tipul îi dusese de nas, *don,* se gudura și când colo era un ipocrit. Urcară-n camionetă, ajunseră la el acasă și nu mai bătură-n ușă. Ludovico o deschise c-o lovitură de picior: înăuntru era o luminare aprinsă, Calancha și corcita lui mâncau, și-n jurul lor vreo zece plozi urduroși se smiorcăiau care mai de care.

— Ieși, *don* - zise Ambrosio -, avem de discutat.

Corcita pusese mâna pe-un retevei, iar pe Ludovico îl pufni râsul. Calancha o-njură, îi smulse scurtătura din mâini, vă rog s-o iertați, nu-și dă seama ce face; un actor grozav, *don;* s-a supărat c-ați intrat fără să bateți. Ieși cu ei afară, și-n seara aia n-avea pe el decât un pantalon și trăsnea a băutură. Nici nu se depărtaseră bine de casă, când Ludovico îl plezni o dată bine din zbor, și Ambrosio la fel, dar

nu prea tare, ci doar așa ca să-i scadă moralul. Aoăleu, vâleu, dar ce-am făcut, *don?*: se lăsase s-alunece pe jos, nu m-omorâți sărăcan de mine, o fi vreo neînțelegere.

— Pui de cățea - zise Ludovico. Îți scot eu neînțelegerea pe nas.

— De ce nu te-ai ținut de cuvânt, *don?* - zise Ambrosio.

— De ce n-ai luat parte la discuțiile pregătitoare, când Hipólito a venit să pună la cale chestiunea cu autobuzele? - zise Ludovico.

— Uitați-vă la fața mea, uitați-vă, nu vedeți că-i galbenă - plângea Calancha. Din când în când mă ia cu niște friguri de mă doboară la pat, am zăcut bolnav. Dar mă duc chiar mâine la întâlnire, îndrept eu totul.

— Dacă tipii de-aici nu apar la manifestație, va fi numai din vina ta - zise Ambrosio.

— Pe loc or să mi te umfle la pârnaie - zise Ludovico. Și dacă nimerești la politici, adio mamă. Nu mai faci nici cât o ceapă degerată.

El se jura cu cerul și cu pământul, și Ludovico îi mai plezni una și Ambrosio alta, ceva mai tare de data asta.

— O să zici că te-am mardit, și când colo pălmuțele astea-s spre binele tău - zise Ludovico Nu vezi că facem totul ca să nu înfunzi pârnaia, Calancha?

— Asta-i ultima ta șansă, omule - zise Ambrosio.

Că pe cuvântul lui, că pe mormântul mă-sii, că se jură, *don,* dar nu mai dați în mine.

— Dacă toți *serranos* merg în piață și lucrurile ies bine, ai trei sute de *soles* puși deoparte, Calancha - zise Ludovico. Ai de ales între trei sute de *soles* și mersul la pârnaie, acu' hotărăște singur ce-ți prieste.

— Nu-i nevoie, nu vreau bani - vedeți ce podoabă de om, *don*. O s-o fac pentru tătucul nostru, generalul Odría, nu pentru bani.

Și-l lăsară acolo, jurându-se și promițând. Crezi că se ține de cuvânt scârba aia, Ambrosio? S-a ținut, *don:* a doua zi se dusese

Hipólito să le-aducă steguleţe, şi Calancha îl primise în fruntea unei delegaţii, şi Hipólito l-a văzut cum îşi strunea oamenii şi cum colabora cu avânt, de mai mare dragul.

Doamna era mai înaltă decât Amalia, mai scundă decât domnişoara Queta, avea părul negru ca pana corbului, pielița parcă neatinsă de soare, ochii verzi, gura roşie şi mereu ronţăia cu nişte dinţişori egali de-ţi făcea plăcere să-i priveşti. Câţi ani să fi avut? Peste treizeci, zicea Carlota, Amalia nu-i dădea mai mult de douăzeci şi cinci. De la mijloc în sus trupul îi era aşa şi aşa, dar în jos ce mai curbe. Umerii traşi pe spate, sâni împungăreţi, o talie de fetiţă. Dar şoldurile erau o frumuseţe, largi apoi se subţiau treptat, şi pulpele se strunjeau parcă modelate la roata olarului, glezne fine şi lăbuţe ca ale coniţei Teté. Mâinile şi ele subţirele, unghiile foarte lungi şi vopsite mereu în aceeaşi culoare cu buzele. Când purta pantaloni şi bluză i se vedea totul, decolteurile rochiilor ei elegante dezgoleau umerii, jumătate din spate şi sinii tot pe jumătate. Se aşeza picior peste picior, fusta i se ridica deasupra genunchilor, şi din postul lor de observaţie de lingă cămară, agitate ca nişte găini, Carlota şi Amalia meliţau cum le fug ochii invitaţilor după picioarele şi decolteurile doamnei. Bătrâni, cărunţi, graşi, născoceau fel de fel de tertipuri, ba ridicându-şi paharul de whisky de pe jos, ba aplecându-se să scuture scrumul, doar-doar s-or trage mai aproape să se binocleze mai bine. Ea nu se supăra deloc, ba chiar îi provoca aşezându-se mai bine uite-aşa sau întinzându-le mânuţele uite-aşa. Domnul nu-i gelos, nu?, îi zise Amalia Carlotei, că oricine altu-n locul lui ar turba văzându-i cum se gudură pe lingă ea. Şi Carlota: da' de ce-ar fi gelos?, doar nu-i e decât amantă. Asta chiar că era ciudat, domnul o fi fost el slut şi babalâc dar nu părea deloc prostălău, şi totuşi rămânea atât de calm când invitaţii, deja piliţi, începeau s-o pipăie pe doamna făcându-se că glumesc. De pildă

dansau, și-o pupau pe gât sau o mângâiau pe spate și cum o mai strângeau. Doamna chicotea, în glumă îi dădea peste mână îndrăznețului, îl împingea tot în joacă pe-un scaun, ori dansa mai departe cu el de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, lăsându-l să depășească limitele bunei-cuviințe. *Don* Cayo nu dansa niciodată. Așezat într-un fotoliu, cu paharu-n mână, conversa cu invitații, sau privea cu fața lui spelbă la jocurile și cochetăriile doamnei. Un domn încins de băutură îi strigă într-o zi: îmi împrumuți sirena ta pentru-un *week-end* la Paracas, *don* Cayo? și domnul: ți-o fac cadou, Generale, și doamna: *ay* ce bine, du-mă la Paracas, sunt a ta. Carlota și Amalia se prăpădeau de râs auzind glumele alea, văzând trăsnăile alea, dar Símula nu prea le lăsa să tragă cu ochiul și cu urechea, le-nghiontea în bucătărie și-nchidea ușa după ele, sau apărea doamna, cu ochii scânteindu-i în cap, cu obrajii-n flăcări, și le trimitea repejor la culcare. Din patul ei, Amalia auzea muzică, râsete, țipete subțirele, clinchet de vase, și rămânea mult timp ghemuită sub pătură, trează, excitata, râzând de una singură. A doua zi dimineața, ea și Carlota aveau de tras, nu glumă. Munți de chiștoace și de sticle, mobile trase la perete, pahare sparte. Curățau, strângeau, lăsau totul lună, pentru ca doamna, coborând, să nu-nceapă ah ce murdărie ca-n grajd, vai ce porcărie. Domnul își petrecea noaptea acasă după un chiolhan din alea. Pleca foarte devreme, Amalia-l zărea, galben și încercănat, tăind de-a dreptul prin grădina, trezindu-i pe cei doi care-și petrecuseră noaptea-n mașină așteptându-l, oare cât le-o fi plătind pentru înnoptatul ăsta afară?, și de cum pleca automobilul se retrăgeau și gorilele de la colțul străzii. În zilele acelea, doamna se trezea mai târziu ca de obicei. Símula îi prepara din timp o farfurioară cu scoici marinate și feliuțe de ceapă stropite din belșug cu sos picant, și-un pahar cu bere de la gheață. Apărea în capot, cu ochii umflați și înroșiți, mânca pe sponci și se-ntorcea bâstăcăind în pat, iar după-masă o suna din

oră-n oră pe Amalia să-i ducă sus apă minerală cu tablete de Alka-seltzer.

— „OLAVE" - zise el, slobozind o gură de fum. S-au întors oamenii noștri de la Chiclayo?

— Mai adineaori, *don* Cayo - încuviința Lozano. Totul e-n ordine la fermă. Poftiți informarea prefectului, iar asta-i o copie după darea de seamă a poliției. Cei trei șefuleți locali au fost arestați la Chiclayo.

— Apriști? - mai slobozi o gură și văzu că Lozano se lupta cu un strănut.

— Numai numitul Lanza, vechi conducător aprist. Ceilalți doi sunt puști cu caș la gură, n-au antecedente.

— Adu-i la Lima și scoate-le pe nas și laptele care l-au supt. O grevă ca aceea de la „Olave" nu se-organizează cât ai bate din palme. A fost pregătită cu grijă, de profesioniști. S-a reluat lucrul la fermă?

— Da, chiar în dimineața asta, *don* Cayo - zise Lozano. Mi-a comunicat prefectul la telefon. Am lăsat câțiva băieți de-ai noștri la „Olave", pentru câteva zile, deși prefectul m-a asigurat că…

— San Marcos - Lozano închise gura, și mâinile-i se repeziră la măsuță, înhățară trei, patru foi de hârtie și i le întinseră. Le puse pe brațul jețului, fără să le privească.

— Nimic săptămâna asta, *don* Cayo. Grupulețe ce se tot adună ici și colo, apriștii mai dezorganizați ca niciodată, roșii ceva mai activi. Ah da, am dibuit un nou grupuleț trotkist. Întâlniri, conversații, nimic. Săptămâna viitoare au loc alegeri la Medicină. Lista apristă s-ar putea să câștige.

— Celelalte universități - suflă tot fumul, și de data asta Lozano strănută.

— Bat pasul pe loc, *don* Cayo, reuniuni de-ale grupulețelor, scandaluri între ele, fleacuri. Ah da, în sfârșit am pus pe roate

mijloace sigure de informare la Universitatea din Trujillo. Uitați aici, memoriul numărul trei. Avem acolo două elemente care…

— Numai memorii? - zise el. Săptămâna asta n-au apărut foi volante, broșurele, fițuici șapirografiate?

— Cum de nu, *don* Cayo - Lozano își ridică servieta, trase fermoarul, scoase un plic gros, cu un aer triumfal. Foi volante, broșuri, până și comunicatele bătute la mașină ale Centrelor Federate. Totul, *don* Cayo.

— Vizita Președintelui - zise el. Ai vorbit la Cajamarca?

— Toate pregătirile au și-nceput - zise Lozano. Eu plec luni, și miercuri dimineață v-aduc o informare amănunțită, astfel ca joi să puteți merge chiar dumneavoastră să inspectați dispozitivul de securitate. Dacă mai credeți necesar, *don* Cayo.

— Am hotărât ca oamenii noștri să plece la Cajamarca joi, cu autobuzele, ca s-ajungă acolo vineri. Nu de alta, dar n-am chef să se prăbușească avionul și să n-am când să-i înlocuiesc.

— Cu șoselele alea prin munți nu știu zău dacă nu-i mai primejdios cu autobuzul decât cu avionul - glumi Lozano, dar el nu zâmbi, încât Lozano își recapătă seriozitatea imediat. Foarte bine v-ați gândit *don* Cayo.

— Lasă-mi toate hârtiile astea - se scula, și Lozano îl imită instantaneu Ți le-napoiez mâine.

— Nu vă mai răpesc timpul, atunci, *don* Cayo Lozano îl conduse până lângă birou, cu servieta lui doldora sub braț.

— O clipă, Lozano - își aprinse altă țigară, trase din ea mijindu-și ochii. Lozano aștepta în fața lui, zâmbitor. N-o mai tapa de bani pe bătrâna Yvonne.

— Poftim, *don* Cayo? - îl văzu clipind des, zăpăcindu-se, pălind.

— Mie nu-mi pasă dacă le storci niște *soles* fetițelor din Lima - zise el amabil, zâmbind. Dar pe Yvonne las-o-n pace, și dacă va avea

vreodată neplăceri, ajut-o cum poți. E o persoană de încredere, ai înțeles?

Fața puhavă se-acoperise de broboane, ochișorii de porc încercau speriați să zâmbească. Ii deschise ușa, îi dădu o pălmuță peste spate, îl încuraja, pe mâine Lozano, și se-ntoarse în birou. Ridică receptorul: fă-mi legătura cu senatorul Landa, doctorașule. Strânse hârtiile lăsate vraf de Lozano, le băgă-n servietă. O clipă mai târziu sună telefonul.

— Alo, *don* Cayo? - vocea jovială a lui Landa. Chiar acum mă gândeam să vă sun.

— Vedeți, domnule senator, gând la gând cu bucurie - zise el. Am o veste bună pentru dumneavoastră.

— Am aflat, am aflat, *don* Cayo - ce bucuros ești, secătură. Am aflat, au reluat munca la „Olave" chiar azi dimineață. Nu știți cât de recunoscător vă sunt că v-ați ocupat personal de treaba asta.

— Am pus mâna pe organizatori - zise el. Indivizii n-or să ne mai dea de furcă pentru-un timp.

— Dacă întârziam cu strânsul recoltei ar fi fost o nenorocire pentru întregul departament - zise senatorul Landa Cum stați cu timpul, *don* Cayo? Aveți seara asta liberă?

— Veniți să luăm masa la San Miguel - zise el Admiratoarele mă tot întreabă de dumneavoastră.

— Încântat, pe la nouă e bine? - râsul lui Landa Perfect, *don* Cayo. Vă-mbrățișez, pe curând.

Întrerupse și formă un număr. Două, trei apeluri, abia la al patrulea o voce somnoroasă: da?, alo?

— L-am invitat pe Landa diseară - zise el. Cheam-o și pe Queta. Poți să-i zici lui Yvonne că n-o s-o mai sâcâie nimeni cerându-i bani. Bun, asta-i tot, dormi mai departe.

Pe 27 dis-de-dimineață el s-a dus cu Hipólito și Ludovico după autobuze și camioane; sunt îngrijorat zicea Ludovico, dar Hipólito: fii serios, totul va merge strună. De departe îi văzură pe locuitorii cartierului mărginaș, toți în pâr, așteptându-i, atât de mulți că nu se mai vedeau cocioabele de ei, *don.* Dăduseră foc gunoaielor, și pretutindeni zburau cenuși, bucățele arse, și pluteau hultani pe cer. Le ieșise în întâmpinare tot comitetul, Calancha îi salutase numai zâmbete și miere, ce v-am zis? Le scuturǎ mâna, îi prezentă celorlalți, își scoteau pălăriile, îi îmbrățișau. Cocoțaseră portretele lui Odn'a pe-acoperișuri și pe zidurile mai înalte, toți aveau steguleț în mâini, Trăiască Revoluția Restauratoare ziceau pancartele, Trăiască Odría, Cartierele îl salută pe Odría, Sănătate-Educație-Muncă. Oamenii se uitau la ei și plozii li se agățau de picioare.

— Mă, să nu vă prind în Piața Mare cu mutrele astea de îngropăciune - zisese Ludovico.

— Lăsați, c-or să se-nveselească ei la momentul potrivit - zisese Calancha, mare pezevenghi, *don.*

Îi aburcară-n autobuze și camioane, erau fel de fel de oameni dar mai ales muieri și munteni *serranos,* a trebuit să facă mai multe drumuri cu ei. Piața aproape se umpluse cu țipi veniți spontan și cu locuitori aduși de prin alte mahalale și de la ferme. Dinspre catedrală se vedea un puhoi de capete, cu pancarte și portrete și steguleț plutind deasupra. Ei își mânară mahalagiii acolo unde le zisese domnul Lozano. Erau doamne și domni la ferestrele primăriei, ale magazinelor, ale Clubului Unirii, poate că și dumneavoastră *don* Fermín erați pe-acolo, nu *don?,* și deodată Ambrosio: ia priviți, unu' din ăi de la balconul ăla e domnul Bermúdez. He-he-he, peștii ăștia poponari se regulează-ntre ei, se hlizea Hipólito arătând spre havuz, și Ludovico: păi se putea?, te simți în elementul tău, scârnăvie: că mereu îl făceau de două parale pe Hipólito și el nici gând să se-nfurie, *don. Î*ncepură să-ncălzească

mulțimea, s-o îndemne să strige ura și trăiască. Râdeau toți, își hâțânau diblele, hai băieți, mai tare, zicea Ludovico, Hipólito fugea ca un guzgan de la o gașcă la alta, mai multă veselie, mai multă zarvă, faceți bă tărăboi. Sosiră orchestrele, cântară valsuri și *marineras*, în sfârșit se deschiseră ușile de cristal dând în balconul Palatului și ieși Președintele c-o droaie de ștabi, de mahări și de militari, și lumea chiar că începu să se însuflețească. După aia, când Odría le vorbi de revoluție, de Peru, se-ncinseră de-a binelea. Răcneau trăiască de bunăvoie, când discursul luă sfârșit aplaudară mult Ei, m-am ținut ori ba de cuvânt?, le zise fălos Calancha, spre seară, la-napoierea în cartier. Îi dădură ăi trei sute de *soles* și el ținu morțiș să ciocnească și să bea toți împreună. Împărțiseră la udeală și la țigări cu ghiotura, mulți umblau deja pe două cărări. Dădură de dușcă niște *pisco* ciocnind cu Calancha, apoi Ludovico și Ambrosio o luară la picior, lăsându-l pe Hipólito în cartier să petreacă-n legea lui.

— Ce zici, o fi mulțumit acu domnul Bermúdez, Ambrosio?

— Sigur că e, Ludovico.

— N-ai putea învârti ceva să lucrez eu cu tine în mașină, în locul lui Hinostroza?

— Nu te sfătuiesc, nu-i treabă mai împuțită decât să-l păzești pe *don* Cayo, Ludovico. Hinostroza mai că s-a țâcnit de-atâtea nopți nedormite.

— O fi, dar îți pică cinci sute de *soles*, Ambrosio. Și-n plus, cu puțină baftă, mă văd și eu trecut pe statul de funcții. Unde mai pui c-am lucra împreună, Ambrosio.

Așa că Ambrosio îi vorbise lui *don* Cayo, *don*, să-l ia pe Ludovico în locul lui Hinostroza, și *don* Cayo râsese: acu până și tu ai protejați, negrule.

III

Dar toate astea au fost floare la ureche față de marea surpriză încercată de Amalia a doua zi după una din petrecerile alea de pomină. Îl simțise pe domnul coborând scările și bântuind prin salonaș, văzuse printre jaluzele că mașina pleca și că dispăreau și sticleții din colțul străzii. Atunci urcă la etaj, bătu-ncetișor în ușă, pot să iau peria de parchet, doamnă?, deschise și intră tiptil. Știa unde-o lăsase, era sub măsuța de toaletă, uitată acolo. Lumina slabă de afară scotea la iveală lăbuțele de crocodil, paravanul, dulapul, dar restul rămânea cufundat în întuneric și plutea un abur stătut. Nu privi la pat în timp ce se-ndrepta spre măsuța de toaletă, ci doar când se-ntoarse târând peria după ea. Și îngheță: acolo era și domnișoara Queta. O parte din cearșafuri și cuvertură lunecaseră de-atingeau covorul, domnișoara dormea întoarsă spre ea, c-o mână pe coapse, cu cealaltă atârnându-i, și era goală pușcă. Și-acu mai vedea, după spinarea negricioasă a domnișoarei, un umăr alb, un braț alb, pletele foarte negre ale doamnei care dormea întoarsă pe partea ailaltă, acoperită c-un cearșaf. Continuă să meargă, parchetul i se păru presărat cu spini, dar înainte de-a ieși, o curiozitate de neînvins o împinse să privească: o umbră deschisă la culoare, o umbră întunecata, amândouă perfect nemișcate, dar ceva ciudat și pesemne primejdios iradia dinspre pat, dragonul arunca foc în oglinda din tavan. Auzi că una din ele murmura ceva în somn și se sperie. Închise ușa, gâfâind. Pe scară-n jos o pufni râsul, ajunse la bucătărie ținându-și palma peste gură, sufocată. Carlota, Carlota, domnișoara e sus în pat cu doamna, și cobori vocea și privi spre

patio, și-s amândouă fără nimic pe ele, amândouă despuiate. Și ce-i cu asta, domnișoara Queta obișnuia să rămână peste noapte, dar deodată Carlota se opri din căscat și coborî și ea vocea, ce zici?, amândouă goale?, amândouă despuiate? Și-apoi toată dimineața, pe când îndreptau tablourile, schimbau apa din vaze și scuturau covorul, își dădură coate pufnind în râs, păi atunci domnul o fi dormit pe canapea?, în birou?, înecându-se-n râs, ori sub pat?, și deodată uneia i se umpleau ochii de lacrimi și cealaltă o lovea pe spinare, oare ce fac când fac?, cum o fi și asta? Carlotei îi ieșiseră ochii din cap cât pătlăgelele, Amalia-și mușca mâna ca să-și potolească hohotele de râs. Așa le găsi Símula întoarsă de la cumpărături, ce v-a apucat zărghitelor, nimic, la radio au zis un banc de tot hazul. Doamna și domnișoara coborâră pe la amiază, mâncară scoici cu sos picant, băură bere de la gheață. Domnișoara-și pusese un capot de-al doamnei, ce-i venea foarte scurt. Nu chemară pe nimeni la telefon, ascultară discuri și conversară, domnișoara plecă pe-nserat.

A sosit domnul Tallio, *don* Cayo, să-l las să intre? Da, doctorașule. Un moment mai târziu se deschise ușa: îi recunoscu părul blond, cârlionțat, fața spână și-mbujorată, mersul săltăreț. Cântăreț de operă, gândi, macaronar, eunuc.

— Încântat, domnule Bermúdez - venea cu mâna-ntinsă și zâmbea, vedem noi acuși cât o să mai zâmbești. Sper că vă mai aduceți aminte de mine, anul trecut am avut…

— Cum să nu, discutăm aici în birou, n-aveți nimic împotrivă? - îl conduse spre jilțul ocupat înainte de Lozano, luă loc în fața lui. Fumați?

Luă țigara, se grăbi să-și scoată bricheta, se tot ploconea.

— Chiar mă gândeam să vă fac o vizită într-una din zile - se agita, se fâțâia în jilț de parcă ar fi avut viermi De aceea m-am bucurat ca și când…

— Ca și când mi-ați fi transmis gândul - zise el. Zâmbi și văzu că Tallio aproba din cap și căsca gura, dar nu-i lăsă timp să vorbească: îi vârî sub nas vraful de tăieturi din ziare. Un gest exagerat de mirare, le răsfoia foarte serios, clătina din cap. Așa, așa, foarte bine, citește-le paiață, fă-mă să cred că le citești, mascalzone.

— Ah da, văd văd, scandal la Buenos Aires, nu? - zise în sfârșit, dar nu se mai agita, se potolise. Există vreun comunicat al guvernului în privința asta? îl publicăm imediat, firește.

— Toate ziarele au publicat știrea transmisă de ANSA, ați lăsat cu mult în urmă celelalte agenții - zise el. V-ați învârtit de-o exclusivitate.

Zâmbi și văzu că Tallio zâmbea căznit, fără pic de poftă ci doar din bună creștere, eunucule, cu obrăjorii bată-i vina mai îmbujorați ca niciodată, o să te pasez lui Robertito, ce pleașcă pe el.

— Părerea noastră e c-ar fi fost mai cuminte să nu transmiteți această știre ziarelor - zise el. Și-așa e lamentabil că apriștii au aruncat cu pietre-n ambasada țării lor. La ce bun să publici așa ceva aici?

— Adevărul e că nici eu n-am înțeles cum de s-au înghesuit să publice numai telegrama transmisă de ANSA - dădea din umeri, ridica degetul arătător. Am inclus-o-n buletinele noastre fiindcă n-am primit nici o indicație referitoare la ea. Știrea a trecut oricum pe la Serviciul Informațiilor, domnule Bermúdez. Sper că nu s-a strecurat vreo greșeală.

— Toate agențiile au suprimat-o, numai ANSA nu - zise el dezamăgit. În pofida relațiilor noastre cordiale cu dumneata, domnule Tallio.

— Știrea a trecut pe-aici, ca și celelalte, domnule Bermúdez - acum era roșu-gotcă, surprins într-adevăr, alarmat, nu mai poza.

N-am primit nici o indicație, nici o notă. Vă rog să-l chemați pe *doctorul* Alcibíades, vreau să lămurim lucrurile numaidecât.

— Serviciul Informațiilor nu dă nici aprobări nici nu respinge nimic - își stinse țigara, aprinse calm alta Nu face decât să confirme c-a primit buletinele trimise, domnule Tallio.

— Bine, dar dacă *doctorul* Alcibíades mi-ar fi cerut-o, aș fi suprimat știrea imediat, doar întotdeauna am făcut așa - speriat acum, neliniștit, perplex ANSA n-are nici un interes să facă publică o știre care nemulțumește guvernul. Dar nu suntem ghicitori, domnule Bermúdez.

— Noi nu dăm instrucțiuni - zise el, cu ochii la figurinele urzite de fum, la punctișoarele albe de pe cravata lui Tallio Doar sugerăm prietenește, și extrem de rar, să nu fie răspândite acele știri potrivnice țârii.

— Dar bine-nțeles, dar o știu preabine, domnule Bermúdez - șo pe el!, ți l-am încins de minune, Robertito, al tău e Niciodată nu m-am abătut c-o iotă de la sugestiile *doctorului* Alcibíades. Dar de data asta nici o indicație, nici o sugestie. Vă rog să…

— Guvernul n-a vrut să-nființeze o cenzură oficială, tocmai ca să nu pună bețe-n roate agențiilor - zise el.

— Dacă nu-l chemați pe *doctorul* Alcibíades n-o să putem să lămurim niciodată ce s-a întâmplat, domnule Bermúdez - ia-ți borcănelul de vaselină și șo pe el, Robertito. Să vă explice, să mă dezvinovățească. Vă rog, domnule. Nu mai înțeleg nimic, domnule Bermúdez.

— Lasă-mă pe mine să comand - zise Carlitos; și către chelner -: Două cutii de bere germană, din alea de tablă.

Se sprijinise de peretele tapetat cu coperte din „The New Yorker”. Reflectorul îi lumina capul hirsut, ochii bulbucați, fața umbrită de-o barbă de două zile, nasul roșcat, de bețivan gândește, sau de gripat.

— E scumpă berea asta? - zise Santiago Că nu prea mă dau banii-afară din casă în ultimul timp.

— Ești invitatul meu, m-am învârtit de-un decont de la ziar pentru-o tratație în interes de serviciu - zise Carlitos. Venind aici cu mine-n noaptea asta, praful s-a ales de reputația ta de băiat bine-crescut, Zavalita.

Copertele erau lucioase, ironice, multicolore. Majoritatea meselor erau goale, dar dinspre partea cealaltă a grilajului ce despărțea cele două jumătăți ale localului se-auzeau murmure; la bar un bărbat numai în cămașă, cu mânecile sumese, bea o bere. Cineva, cufundat în întuneric, zdrăngănea la pian.

— Am păpat aici lefșoare întregi - zise Carlitos. În hruba asta mă simt în largul meu.

— Eu intru-acum pentru prima oară la „Negro-Negro” - zise Santiago. Vin mulți pictori și scriitori, nu?

— Pictori și scriitori rataţi - zise Carlitos. Când eram puști, intram aici cum intră cuvioasele într-o biserică. Din colțul ăsta pândeam, ascultam, când recunoșteam un scriitor creștea pipota-n mine. Voiam să stau cât mai aproape de genii, voiam să mă molipsesc.

— Am aflat mai demult că ești și scriitor - zise Santiago. C-ai publicat poeme.

— Eram pe cale s-ajung scriitor, să public poeme - zise Carlitos. Dar n-a fost să fie, am intrat la „Cronica” și mi-am schimbat vocația.

— Te-atrage mai mult ziaristica decât literatura? - zise Santiago.

— M-atrage băutura - râse Carlitos. Ziaristica nu-i o vocație, ci o frustrare, o să-ți dai singur seama.

Se frânse-n două, apărură desene și caricaturi și titluri în englezește acolo unde fusese capul lui, și iată-i strâmbătura

desfigurându-i fa{a, Zavalita, iată-i mâinile crispate. Îl apucă de braț: îi era rău? Carlitos se-ndreptă, își sprijini capul de perete.

— Cred că mă-ncearcă iar ulcerul - simțea ceva ca un om-corb într-una din urechi și-n cealaltă un zgârie-nori. Ori poate lipsa alcoolului. Căci chiar de-ți par pilit, află că n-am pus picătură-n gură toată ziua.

Singurul care ți-a rămas, și-acela-n spital, cu „draci albaștri", cu delir, Zavalita. Vin neapărat să te văd, chiar mâine, îți aduc și-o carte.

— Intram aici și mă simțeam la Paris - zise Carlitos. Gândeam: într-o bună zi tot ajung eu la Paris, și pac, devin geniu ca prin farmec. Dar n-am ajuns, Zavalita, și iată-mă aci, cu crampe de femeie borțoasă. Tu ce te pregăteai să devii când ai naufragiat la „Cronica"?

— Avocat - zise Santiago. Nu, mai curând revoluționar. Comunist.

— Comunist și ziarist măcar rimează, în schimb poet și ziarist! - zise Carlitos, și, începând să ridă -: Comunist? Pe mine m-au zburat dintr-o altă slujbuliță zicând că-s comunist. Dacă nu pățeam una ca asta, n-aș fi intrat la ziar și poate-aș fi continuat să scriu poeme.

— Nu știi ce-s ăia „draci albaștri"? - zice Santiago Pe tine, când nu vrei să știi ceva, nu te-ntrece nimeni, Ambrosio.

— Aiurea comunist - zise Carlitos. Asta-i partea cea mai haioasă a cazului, că n-am aflat niciodată de ce m-au zburat de la agenție. Dar s-a zis cu mine, și iacătă-mă-s bețivan și ulceros. Noroc băiețel bine-crescut, noroc Zavalita.

Domnișoara Queta era cea mai fainâ prietenă-a doamnei, care dădea cel mai des pe la căsuța din San Miguel, cea care era nelipsită de la chiolhanuri. Înalta, cu picioare lungi, cu părul bătând în roșu, boit zicea Carlota, cu pielea de culoarea scorțișoarei, avea un trup

mai aţâţător decât al doamnei Hortensia, după cum mai ţipătoare-i erau hainele, felul de-a vorbi şi trăsnăile când se-mbăta. Ea făcea şi cel mai mare tămbălău la petreceri, dansa cât se poate de-ndrăzneţ, ea chiar că se lăsa pipăită-n voie de invitaţi, după ce că-i provoca întruna. Se-apropia de ei pe la spate, îi ciufulea, îi pişcă de ureche, li se-aşeza pe genunchi, o zănatecă, ce mai. Dar tot ea înveselea toată noaptea cu nebuniile ei. Prima data când o văzu pe-Amalia rămase cu ochii pe ea zâmbind foarte ciudat, şi-o tot măsura, şi-o tot privea făcându-şi parcă socoteli în gând, şi-Amalia: ce-o avea?, ce vede la mine? Deci tu eşti celebra Amalia, în sfârşit te cunosc. Celebră, de ce, domnişoară? Aia de sucește capetele, aia de distruge bărbaţii, râdea domnişoara Queta, Amalia fatala. Nebună de legat, dar tare simpatică. Când nu se ţinea de şotii la telefon cu doamna, se punea pe glume pipărate şi pe baliverne. Intra c-o bucurie perversă-n ochi, am aflat o droaie de poante noi, *chola,* şi din bucătărie Amalia o auzea cârtind, forfecând, disecând şi bătându-şi joc de toată lumea. Se ţinea şi ea de capul Carlotei şi-Amaliei, trântindu-le nişte şoltâcării de le lăsa mute şi cu tot sângele-n obraji. Dar era bună la inimă, ori de câte ori le trimitea la băcan, să-i cumpere ceva, le lăsa unu, doi *soles.* Ba chiar, într-una din zilele libere ale-Amaliei, a suit-o-n maşinuţa ei albă şi-a dus-o până la staţia de autobuz.

— Alcibíades în persoană v-a sunat la birou cerând ca ştirea să nu fie transmisă ziarelor - suspină el; abia zâmbi. Nu v-aş fi deranjat dacă n-aş fi cercetat eu însumi cum stau lucrurile, domnule Tallio.

— Dar nu se poate - faţa bucălată devastată de încurcătură, limba deodată împleticită La mine la birou, domnule Bermúdez? Că doar secretara îmi transmite toate…*Doctorul* Alcibíades în persoană? Nu pricep cum…

— Cum de nu vi s-a transmis? - îi veni el în întâmpinare, fără ironie. Bun, mi-am închipuit eu că așa s-o fi întâmplat. Alcibíades a vorbit cu unul dintre redactori, se pare.

— Cu unul din redactori? - nici urmă din aplombul șugubăț, din exuberanța dinainte. Dar nu se poate, domnule Bermúdez. Nu mai pricep nimic, îmi pare foarte rău. Știți cu care dintre redactori, domnule? N-am decât doi, și-n sfârșit, v-asigur c-așa ceva n-o să se mai repete.

— Pe mine m-ați surprins peste măsură, pentru că noi ne-am purtat întotdeauna frumos cu ANSA - zise el. Radio Național și Serviciul Informații cumpără de la dumneavoastră buletinele complete. Or asta costă bani, și guvernul plătește, după cum știți.

— Desigur, domnule Bermúdez - așa, acum bosumflă-te și fă-ți tot numărul, cântăreț de operă. Îmi dați voie să telefonez chiar de-aici? Vreau să aflu pe loc cine a primit mesajul *doctorului* Alcibíades. Rezolvăm totul într-o clipă, domnule Bermúdez.

— Așezați-vă, nu puneți la inimă - îi zâmbi, îi oferi o țigară, i-o aprinse. Avem dușmani pretutindeni, la biroul dumneavoastră s-o fi strecurat cineva care nu ne are la suflet. Aveți tot timpul să faceți cercetări, domnule Tallio.

— Dar cei doi redactori sunt niște băieți care - posomorât, c-o expresie tragi-comică -, în sfârșit, mă dumiresc eu chiar astăzi. O să-l rog pe doctorul Alcibíades ca pe viitor să ia legătura numai cu mine.

— Da, ar fi cel mai bine - zise el; rămase gânditor, privind parcă din întâmplare tăieturile ce se zbuciumau în mâinile lui Tallio. Partea proasta e că mi-ați creat mie oarecari probleme. Președintele, Ministrul or să mă întrebe de ce cumpărăm buletinele unei agenții care ne sapă. Și cum de mine depinde semnarea contractului cu ANSA, vă puteți închipui în ce situație m-ați pus.

— Tocmai de-aceea sunt atât de încurcat, domnule Bermúdez - aici ai nimerit-o, cred c-ai da orice să fii la mii de leghe de locul ăsta,

dar n-am ce-ți face Persoana care a vorbit cu doctorul va fi zburată numaidecât, v-asigur, domnule.

— Nu de alta, dar asemenea lucruri se întorc împotriva guvernului - zicea el, ca și când ar fi gândit cu voce tare, melancolic Dușmanii profită când apare o astfel de știre în ziare. Avem și-așa destule probleme cu ei. Nu-i drept să ni le facă și prietenii noștri, nu credeți?

— N-o să se mai întâmple, domnule Bermúdez - scosese o batistă bleu-ciel, își freca mâinile cu furie De asta chiar puteți fi sigur. Mă pun chezaș, domnule Bermúdez.

— Mie-mi plac epavele umane - Carlitos se frânse din nou de mijloc, ca și când ar fi primit un pumn în plex. Faptul divers m-a corupt, vezi doară.

— Nu mai bea - zise Santiago. Mai bine plecăm.

Dar Carlitos se îndreptase iar în scaun și zâmbea:

— După-a doua bere dispar arsurile, și-ncep să mă simt grozav, se vede că încă nu mă cunoști. E prima oară când bem împreună, nu? - da Carlitos, gândește, era prima oară - Tu ești prea serios, Zavalita, isprăvești lucrul și te faci nevăzut. N-ai veni la o adică să ciocnești un pahar cu noi, naufragiații. Ți-e frică să nu te molipsim?

— Leafa de-abia-mi ajunge să fac față - zise Santiago. Dacă m-aș apuca să bat bordeiele cu voi, n-aș mai avea cu ce să-mi plătesc pensiunea.

— Stai singur? - zise Carlitos Credeam că ești băiat de bani gata. N-ai rude? Și câți ani ai? Ești încă puști, nu?

— Prea multe întrebări deodată - zise Santiago Am familie, da, însă stau singur. Ascultă, cum o scoateți voi la capăt să vă-mbătați și să mergeți și la dame din ce câștigați? E ceva ce nu pot pricepe nici în ruptul capului.

— Tainele meseriei - zise Carlitos. Arta de-a trăi înglodat în datorii, dar și de a-i duce de nas pe creditori. Și fiindcă nu mergi la curve, zi-mi, ai tipa ta?

— O să mă-ntrebi, în ritmul ăsta, dacă nu practic viciul solitar, așa-i? - zise Santiago.

— Păi da, dacă n-ai o țipă și nu mergi la bordel, înseamnă că de asta te ții - zise Carlitos. Sau că ești poponar.

Se cocârjă din nou și când își reveni avea fața descompusă, își sprijini capul hirsut de copertele de pe perete, rămase-un timp cu ochii-nchiși, apoi se scotoci prin buzunar, scoase ceva și duse la nas și aspiră puternic. Rămase cu capul dat pe spate, cu gura-ntredeschisă, cu o expresie de beție liniștită. Deschise ochii, îl privi pe Santiago ironic.

— Ca să-mi potolească arsurile din pântec. Nu fă mutra asta, nu fac prozelitism.

— Vrei neapărat să mă sperii? - zise Santiago. Îți pierzi vremea de pomană. Bețivan, cocainoman, te știu preabine, toată redacția mi-a zis. Și ce-i cu asta?, eu nu judec oamenii după chestii din astea.

Carlitos îi zâmbi afectuos și-i oferi o țigară.

— Îmi făcusem o părere proastă despre tine fiindcă-mi ajunsese la urechi c-ai intrat recomandat de cineva, și pe deasupra aveam impresia că ne ocolești. Dar m-am înșelat. Îmi placi, Zavalita.

Vorbea rar și pe fața lui se citea o liniște tot mai deplină, iar gesturile îi erau tot mai ceremonioase, tot mai lente.

— Am tras și eu o dată pulbere pe nări, dar mi-a făcut rău - te-am mințit, Carlitos Am vărsat și mi-am nenorocit stomacul.

— Ce-mi place la tine e că nu te-ai acrit, deși ești de vreo trei luni la „Cronica”, nu? - zicea Carlitos, reculegându-se, parcă rugându-se.

— De trei luni jumate - zise Santiago Am trecut cu bine perioada de probă. Lunea trecută mi-au încheiat contractul.

— Bietul de tine - zise Carlitos. Acum poți să-ți petreci toată viața ca ziarist. Vino mai încoa, să nu ne-audă nimeni. Vreau să-ți spun o mare taină. Nimic nu se compară-n lume cu poezia, Zavalita.

De data aia domnișoara Queta sosi la căsuța din San Miguel pe la amiază. Intră ca o vijelie, în trecere o pișcă de obraz pe-Amalia care-i deschise ușa și Amalia gândi: e cam abțiguită. Doamna Hortensia apăru în capul scării și domnișoara-i trimise bezele pe vârful degetelor: am venit să-mi trag puțin sufletul, *chola,* bătrâna Yvonne mă exploatează și eu pic de somn. Văd că toți te solicită acum, râse doamna, hai sus *chola.* Intrară în dormitor, și după puțin timp se auzi strigătul doamnei, adu-ne o bere de la gheață. Amalia urcă cu tava și din ușă o văzu pe domnișoara trântită pe pat, numai în combinezon. Rochia și ciorapii și pantofii zăceau de-a valma pe jos, și ea fredona, râdea și vorbea singură. Doamna parcă s-ar fi molipsit de la domnișoara, pentru că deși nu băuse nimic toată dimineața, râdea cu poftă, fredona și ea și, de pe taburetul măsuței de toaletă, o încuraja pe domnișoara și petrecea de minune. Domnișoara se lipea de perne, făcea gimnastică, părul vopsit îi cădea pe față, în oglinzi picioarele ei lungi păreau să aparțină unei enorme urechelnițe. Văzu tava și se așeză, vai ce sete-i era, bău pe nerăsuflate jumate de pahar, ah, ce rece, ce bună. Și deodată-o înșfăcă pe Amalia de încheietura mâinii, ia vino-ncoace păpușică, privind-o cu niște ochi, să nu te prind că pleci. Amalia se uită la doamna dar ea privea glumeț la domnișoara, parcă zicându-și: ce i-o fi trăsnit prin cap?, și râzând mai abitir. Măi să fie, dar știu că ți le-alegi una și una, *chola,* și domnișoara se prefăcea c-o amenința pe doamna, zi-mi drept, sper că nu mă-nșeli cu asta, nu?, și doamna slobozi chicotitul ei: ba da, sigur că te-nșel cu ea. Dar ție nici nu-ți trece prin cap cu cine te-nșală prăpădita asta, râdea domnișoara Queta. Amaliei începură să-i țiuie urechile, domnișoara o scutură de braț și se apucă să cânte: ochi

pentru ochi, *chola,* dinte pentru dinte, și-o privi pe Amalia și, în glumă sau în serios?, îi zise: ia zi Amalia, diminețile după ce pleacă domnul vii s-o consolezi pe *cholal* Amalia nu știa dacă să se supere sau să râdă. Cred că da, uneori, nu știu, bâigui ea și-amândouă reacționară prăpădindu-se de râs. Ah, bandito, izbucni domnișoara Queta privind-o pe doamna, de-astea-mi ești?, și doamna topindu-se de râs, ți-o împrumut fato dar să te porți frumos cu ea, și domnișoara o-nvârti deodată pe Amalia de-o făcu să cadă poponeț pe pat. Noroc că doamna se ridică, veni în fugă, râzând începu să tragă de domnișoara până când aceasta-i dădu drumul: fugi, Amalia, nebuna asta o să te corupă. Amalia dădu buzna pe ușă, urmărită de râsetele celor două, și cobori scara pufnind și ea în râs, dar îi tremurau genunchii și când intră-n bucătărie era serioasă și furioasă. Símula freca de zor ceva în chiuvetă, lălăind: ce ai? Și Amalia: nimic, dar s-au îmbătat și m-au făcut să-mi crape obrazul de rușine.

— Păcat că incidentul s-a produs tocmai acum când expiră contractul cu ANSA - prin norișorii de fum, el căută ochii lui Tallio. Dați-vă seama cât o să mă coste pe mine să-l conving pe Ministru că trebuie reînnoit

— Vorbesc eu cu el, îi explic totul - iată-i: spălăciți, neconsolați, alarmați Tocmai voiam să vă zic de reînnoirea contractului. Și acum poftim, această confuzie absurdă. Sunt gata să-i prezint Ministrului toate scuzele, domnule Bermúdez.

— Nu-i momentul, mai bine nu-ncercați să-l vedeți până nu-i trece furia - zâmbi el, și brusc se ridică. În sfârșit, voi încerca să aranjez eu lucrurile.

Pe fața lăptoasă reapăreau culorile, speranța, limbuția, omul se îndrepta lângă el spre ușă aproape dansând.

— Redactorul care-a vorbit cu *doctorul* Alcibíades va zbura de la agenție chiar azi - zâmbea, își îndulcea vocea, scăpăra de bunăvoință. Știți doar, pentru ANSA reînnoirea contractului e-o afacere de viață și de moarte. Nu știți cât vă mulțumesc, domnule Bermúdez.

— Să vedem, să vedem. Expiră săptămâna viitoare, nu? Bun, puneți-vă de acord cu Alcibíades. Încerc să obțin cât mai repede semnătura Ministrului.

Întinse o mână spre clanța ușii, dar nu deschise. Tallio șovăia, începuse iar să roșească. Aștepta, fără a-l slăbi din ochi, să se încumete a vorbi:

— În legătură cu contractul, domnule Bermúdez - parcă te-ai screme, eunucule -, în aceleași condiții ca anul trecut? Mă refer la, vreau să zic…

— La comisionul meu? - zise el, și văzu tulburarea, stânjeneala, zâmbetul scremut al lui Tallio; își scărpină bărbia și-adăugă, modest: De data asta o să te coste nu zece ci douăzeci la sută, amice Tallio.

Îl văzu deschizând nițel gura, încrețindu-și și descrețindu-și fruntea într-o clipă; văzu că nu mai zâmbea ci aproba din cap, cu privirea deodată vagă.

— O poliță la purtător, încasabilă la o bancă din New York; adă-mi-o dumneata personal lunea viitoare - îți făceai calcule, Carusso Știi că circuitul hârtiilor la Minister e anevoios. Sper să pot obține reînnoirea în câteva săptămâni.

Deschise ușa, dar cum Tallio făcu un gest de reținere, o închise la loc. Aștepă, zâmbind.

— Foarte bine, ar fi grozav să iasă-n câteva săptămâni, domnule Bermúdez - răgușise, era abătut. Cât despre, vreau să zic, nu credeți că douăzeci la sută este cam, adică, exagerat?

— Exagerat? - căscă puțin ochii de parcă n-ar fi înțeles, dar imediat se contrazise, cu un gest prietenos. Gata, nici un cuvințel, să nu mai discutăm, uitați ce-am vorbit. Acum, vă rog să mă scuzați, mai am încă multe pe cap.

Deschise ușa, se auzi răpăitul mașinilor de scris, se deslușì silueta lui Alcibíades, în fund, la biroul său.

— Nu, nu, stați puțin, suntem de acord - se repezi Tallio acționând cu disperare. Nici o problemă, domnule Bermúdez. Luni la zece, vă convine?

— Desigur - zise el, aproape împingându-l. Pe luni, atunci.

Închise ușa și imediat i se șterse zâmbetul de pe față. Se

Îndreptă spre birou, se așeză, scoase flaconul din sertarul din dreapta, își umplu gura cu salivă înainte de a-și pune pastila pe vârful limbii. Înghiți, rămase un moment cu ochii închiși, cu mâinile apăsând pe mapa-sugativă. După alte câteva clipe intră Alcibíades.

— Italianu-i la pământ, *don* Cayo. Sper ca redactorul acela să fi fost la agenție pe la unsprezece. Că i-am zis c-am sunat cam atunci.

— Fie că era fie că nu, tot o să-l zboare - zise el. Nu-i bine ca un individ care semnează manifeste să lucreze la o agenție de știri. I-ai transmis Ministrului ce te-am rugat?

— Vă așteaptă la trei, *don* Cayo - zise *doctorul* Alcibíades.

— Bine, comunică-i maiorului Paredes că trec să-l văd, doctorașule. Ajung la el cam în douăzeci de minute.

— Am intrat la „Cronica" fără cine știe ce entuziasm, doar fiindcă trebuia să trăiesc din ceva - zise Santiago Dar acum gândesc că totuși dintre toate soiurile de munci e poate cea mai plăcută.

— Trei luni jumate și-ncă nu te-ai dezumflat? - zise Carlitos. Meriți să fii expus într-o cușcă la circ, Zavalita.

Nu, nu te-ai dezumflat, Zavalita: noul ambasador al Braziliei, *doctorul* Hemando de Magalhaes, și-a prezentat în dimineața aceasta

scrisorile de acreditare, sunt optimist în ce privește viitorul turistic al țării a declarat aseară în cursul unei conferințe de presă Directorul Turismului, într-o ambianță plăcută și selectă Societatea Entre Nous și-a sărbătorit ieri o nouă aniversare. Și prostiile astea-ți plăceau, Zavalita, te-așezai în fața mașinii de scris și te-nveseleai. Niciodată n-o să mai ai minuțiozitatea aceea în redactarea știrilor scurte, gândește, convingerea aceea furioasă cu care corectai, rupeai și refăceai paginile înainte de-a i le preda lui Arispe.

— Ție cât timp ți-a trebuit ca să ți se urască de ziaristică? - zise Santiago.

Articolașele răzlețe și pătrățelele pigmee pe care a doua zi de dimineață le căutai febril în exemplarul „Cronicii" cumpărat la chioșcul din Barranco aflat în imediata vecinătate a pensiunii. Și pe care le-arătai doamnei Lucia, mândru: ăsta de-aici e scris de mine, doamnă.

— O săptămână după ce-am intrat la „Cronica" - zise Carlitos. La agenție nu prea făceam ziaristică, mai curând eram dactilograf. Aveam orar fără pauză, la două eram liber și-mi puteam petrece serile citind și nopțile scriind. Dacă nu m-ar fi zburat, ah cu ce poet s-ar fi-mbogățit literatura, Zavalita!

Intrai la cinci, dar ajungeai la redacție mult mai devreme, și-ncă de la trei jumate nu-ți găseai locul la pensiune tot uitându-te la ceas, de-abia așteptând s-o zbughești să iei tramvaiul, oare ce mi-or da azi?, un reportaj la fața locului, o anchetă, un interviu? și s-ajungi mai repede, să freamăți la birou așteptând să te cheme Arispe: dă-i bătaie și-ntocmește-mi știrea asta-n zece rânduri, Zavalita. Nicicând n-o să mai ai entuziasmul ăla, gândește, pofta-aceea nebună de-a realiza ceva, o să pun eu mâna pe-o trufanda și-or să mă felicite, nicicând proiectele-acelea, or să m-avanseze. Ce n-a mers?, gândește. Gândește: când?, de ce?

— N-am aflat niciodată de ce, dar într-o zi mă pomenesc la birou cu scârba aia că vine și-mi zice dumneata îmi sabotezi serviciul, comunistule - și Carlitos râse îndelung, ca într-un film dat cu încetinitorul. Vorbiți serios?

— Foarte serios, pe toți dracii - zise Tallio. Dumneata ai habar cam cât o să mă coste sabotajul dumitale?

— O să vă coste un băgat în doamna mamă dacă mai drăcuiți sau dacă vă mai rățoiți la mine - zise Carlitos, exultând de fericire. Nici nu mi-au plătit preavizul. Și-ndată-am intrat la „Cronica", și de cum am intrat am nimerit drept în mormântul poeziei, Zavalita.

— Atunci de ce nu te-ai lăsat de ziaristică? - zise Santiago. Puteai să fi căutat altceva.

— Intri dar nu mai ieși, astea-s nisipuri mișcătoare - zise Carlitos, ca de la mare depărtare sau ca vorbind prin somn. Te tot afunzi, te tot afunzi. Urăști starea asta și nu mai ieși din ea. O urăști, și te pomenești c-ai fi în stare de orice ca să pui mâna pe-o exclusivitate, pe-o trufanda. Gata să faci nopți albe, să te vâri în spelunci de necrezut. E-un viciu, Zavalita.

— Îmi stau în gât toate astea, dar n-o să mă las doborât, și știi de ce? zice Santiago. Pentru c-o să termin totuși Dreptul fie ce-o fi, Ambrosio.

— N-am ales eu Faptul divers, dar s-a-ntâmplat ca Arispe să nu mă mai sufere la Știri locale, nici Maldonado la Telegrame externe - zicea Carlitos, de foarte departe Doar Becerrita mă mai înghite la pagina lui. Faptul divers, Aflăm de la Poliție, tot ce poate fi mai abject. Adică ce-mi place mie. Ciurucurile, elementul meu, Zavalita.

Apoi tăcu și rămase nemișcat și visător, privind în gol. Când Santiago chemă chelnerul, își reveni și plăti socoteala. Ieșiră, și Santiago trebui să-l apuce de braț fiindcă se ciocnea de măsuțe și de ziduri. La „El Portal" nu mai era nimeni, o fâșie de-un albastru ceresc se insinua delicat peste acoperișurile pieții San Martin.

— Ciudat că n-a dat pe-aici Norwin - recita Carlitos, cu un fel de duioșie calmă. Unul din cei mai perfecți naufragiați, un ciuruc magnific. O să ți-l prezint, Zavalita.

Se clătina pe picioare, sprijinit de unul din stâlpii de la,JE1 Portal", cu fața murdărită de barbă, cu nasu-ncins, cu ochii plini de-o tragică fericire. Mâine, negreșit, Carlitos.

IV

Se-ntorcea de la spițerie cu două suluri de hârtie igienică sub braț, când la ușa de serviciu dădu nas în nas cu Ambrosio. Nu te strâmba așa, zise el, n-am venit să te văd pe tine. Și ea: și de ce, mă rog, să fi venit să mă vezi, că doar nu ne-am fost cine știe ce unul altuia. N-ai văzut mașina?, zise Ambrosio, sus e *don* Fermín cu *don* Cayo. *Don* Fermín, *don* Cayo? zise Amalia. Da, ce se mira așa? Nu știa de ce, dar era uimită, erau prea diferiți, încercă să și-l închipuie pe *don* Fermín la una din petreceri și nu putu.

— Mai bine să nu te vadă - zise Ambrosio Să nu-i spună că te-a dat afară de-acasă, sau c-ai părăsit laboratorul, c-atunci doamna Hortensia e-n stare să te zboare și ea.

— Adevăru-i că nu vrei să afle *don* Cayo că tu m-ai adus aici - zise Amalia.

— Bun, asta așa-i - zise Ambrosio. Dar nu pentru mine, cât pentru tine. Ți-am mai zis că *don* Cayo nu mă poate suferi de când l-am lăsat și-am intrat în serviciul lui *don* Fermín. Dacă află că mă cunoști, s-a zis cu tine.

— Ce bun te-ai făcut - zise ea. Ce mult te preocupă-acum soarta mea.

Rămaseră să converseze lângă ușa de serviciu, și-Amalia trăgea din când în când cu ochiul să vadă dacă nu se apropia Símula sau Carlota. Nu-i zisese ei Ambrosio că *don* Fermín și *don* Cayo nu se mai întâlneau ca-nainte? Da, de când domnul Cayo îl arestase pe conașul Santiago nu se mai aveau atât de bine; dar aveau interese comune și pesemne ele-l aduseseră acum pe *don* Fermín la San

Miguel. Era mulțumită Amalia aici? Da, foarte, muncea mai ușor ca-nainte și doamna era bună ca plinea caldă. Atunci mi-ești datoare c-un mic hatâr, zise Ambrosio, dar ea îi reteză glumele; ți l-am făcut mai 'nainte, nu uita. Și-l obligă să schimbe subiectul, ce mai fac cei din Miraflores? Doamna Zoila face bine, conașul Chispas avea o logodnică ce candidase la titlul de Miss Peru, conița Teté e-o adevărată domnișoară, iar conașul Santiago nici n-a mai dat pe-acasă de când și-a luat tălpășița. Și nu puteai să-i rostești numele de față cu doamna Zoila, că-ncepea să bocească. Și deodată: îți priește San Miguel, te-ai făcut fudulă rău. Amalia nu râse, ci-l măsură cu toată furia de care fu în stare.

— Ai zi liberă duminica, nu? - zise el. Te-aștept colo, în stația de tramvai, la două. Vii?

— Nici pomeneală - zise Amalia. E ceva-ntre noi, ca să ieșim împreună? Poți s-aștepți mult și bine.

Auzi zgomot dinspre bucătărie și se repezi în casă, fără a-și lua rămas bun de la Ambrosio. Se duse glonț la colțul ei de pândă de lângă cămară: și iată-l pe *don* Fermín despărțindu-se de *don* Cayo. Înalt, încărunțit, așa elegant în costumul lui gri, și-i veniră deodată-n minte toate cele petrecute după ce-l văzuse ultima oară, năvăliră buluc peste ea Trinidad și fundătura Mirones și maternitatea, și simți c-o podidește plânsul. Intră în baie să se spele pe față. Acum era mânioasă pe Ambrosio, mânioasă pe ea însăși c-a stat de vorbă cu el de parcă-ar mai fi fost ceva între ei, că nu i-a zis verde-n față: crezi că fiindcă mi-ai zis c-aici aveau nevoie de-o servitoare, o să-ți iert vreodată ce-ai făcut? Deie sfântul să crăpi, gândi.

Își potrivi cravata, își puse haina, își luă servieta și ieși din birou. Trecu pe lângă secretare cu o figură absentă. Automobilul îl aștepta la scară: la Ministerul Apărării, Ambrosio. Le luă un sfert de oră traversarea centrului. Cobori înainte ca Ambrosio să fi avut timp să-

i deschidă portiera, așteaptă-mă-aici. Soldați care salutau, un coridor, o scară, un ofițer zâmbind. În antecamera Serviciului de Investigații îl aștepta un căpitan cu mustăcioară: maiorul este-n biroul lui, domnule Bermúdez, poftiți vă rog. Paredes se ridică văzându-l intrând. Pe biroul lui erau trei telefoane, un steguleț, o mapă-sugativă verde; pe pereți hărți, planuri, o fotografie a lui Odría și un calendar.

— Espina m-a sunat să se plângă - zise maiorul Paredes. Că dacă nu dispare individul-acela îl împușcă. Tuna și fulgera.

— Am ordonat deja să dispară agentul - zise el, slăbind nodul cravatei. Tot e bine, acum știe că-i supravegheat.

— Îți repet că-i o treabă inutilă - zise maiorul Paredes. Înainte de-a fi pus pe linie moartă, a fost avansat. De ce s-ar apuca să conspire?

— Pentru că nu i-a convenit câtuși de puțin să nu mai fie ministru - zise el. Nu, el nu s-ar apuca să conspire din proprie inițiativă, e prea tont pentru asta. Dar alții s-ar putea folosi de el. *Serrano* se lasă prostit de primul venit.

Maiorul Paredes dădu din umeri, făcu o mutră sceptică. Deschise un dulap metalic, scoase un plic și i-l întinse. El frunzări distrat hârtiile, fotografiile.

— Toate deplasările lui, toate convorbirile telefonice - zise maiorul Paredes Nimic care să dea de bănuit. Se consolează intens pe la regiunea șlițului, după cum vezi. În afară de tipa lui veche din Breña, s-a mai procopsit cu alta, de prin Santa Beatriz.

Râse, mai zise ceva printre dinți și, vreme de-o clipă, el și le imagină: grase, cărnoase, cu țâțele-atârnând, se frecau una de alta c-o delectare perversă-n ochi. Vârî la loc hârtiile și fotografiile în plic, puse plicul pe birou.

— Cele două știoalfe, partidele de cărți la Cercul Militar, una sau două beții pe săptămână, asta i-e viața - zise maiorul Paredes. *Serrano* e-un om sfârșit, ascultă-mă.

— O fi, dar are destui prieteni în Armata, zeci de ofițeri îi datorează câte ceva - zise el Am un fler care nu mă-nșeală în chestiile astea. O să te-ncredințezi, lasă-mi puțin timp.

— Bine, dacă insiști atât, pun să fie urmărit alte câteva zile - zise maiorul Paredes. Deși știu că-i inutil.

— Chiar pus pe tușă și chiar tont, un general rămâne-un general - zise el. Adică mai primejdios decât toți apriștii și roșii la un loc.

Hipólito o fi fost el brută, da *don,* dar avea și el sentimentele lui, Ludovico și Ambrosio au descoperit asta atunci când cu încăierarea din Porvenir. Mai aveau timp berechet și se pregăteau să plece să tragă o dușcă undeva, când apăru Hipólito și-i apucă de câte-un braț: nu, că-i invita el, făcea cinste. Se duseseră la birtul de pe bulevardul Bolivia, Hipólito ceruse trei pahărele, scosese trabuce *ovalados* și-aprinsese chibritul c-o mână tremurătoare. Se vedea cât de colo că nu-i în apele lui, *don,* necheza fără chef, se tot lingea pe buze ca un animal căpiat de sete, trăgea cu ochiu-n dreapta și-n stânga și parcă-i înotau ochii-n lacrimi. Ludovico și Ambrosio se uitau unul la altul și se-ntrebau din priviri ce-o fi având și ăsta?

— Îmi dau cu presupusu' că ceva nu-i în regulă, Hipólito - zise Ambrosio.

— Te-au pocnit la lingurică, fârtate? - zise Ludovico.

Făcu semn din cap că nu, își dădu pahărelul pe gât, strigă după metis mai adă-un rând. Ce-i cu tine atunci, Hipólito? Ii privi lung, le suflă fumu-n față, în sfârșit se hotărî să zică ce-avea pe suflet, *don:* nu-i plăcea de fel trebușoara din Porvenir. Ambrosio și Ludovico râseră. Păi n-ai de ce să te frământi, Hipólito, ce, aia-i demonstrație?, păi bătrânele alea nebune or s-o ia la fugă după primul țignal, asta era trebușoara cea mai simplă din toate, firtate. Hipólito dădu de dușcă al doilea pahărel și-i ieșiră ochii din cap. Nu-i vorba de teamă, cunoștea cuvântul dar nu știa ce-i aia, că doar a fost boxer.

— Termină, doar n-ai de gând să ne mai povestești o dată toate meciurile tale - zise Ludovico.

— E-o chestie personală - zise Hipólito, mâhnit.

Atunci Ludovico plăti alt rând, și metisul, văzându-i că-s puși pe băut cu nădejde, le lăsă sticla la-ndemână pe tejghea Azi-noapte nici n-a putut închide ochii din cauza porcăriei ăsteia, dați-vă seama cum o să fie. Ambrosio și Ludovico se priviră de parcă și-ar fi zis: s-a țicnit? Mai bine zi-ne pe șleau ce ai, Hipólito, că doar nu degeaba-ți suntem prieteni. Tușea, dădea să zică ceva și se răzgândea, *don,* în sfârșit i se puse-un nod în gât dar tot reuși să-i dea drumul: o chestie de familie, ceva personal. Și, nici mai mult nici mai puțin, le trântise-o istorie de să plângi cu sughițuri, *don.* Că maică-sa împletea rogojini și-și avea dugheana-n Parada, că el crescuse-n Porvenir, trăise acolo, dacă asta se putea numi a trăi. Că spăla și păzea mașini, făcea comisioane, descărca camioanele pieții, scotea bănuți și din piatră seacă, uneori vârând mâna și pe unde nu trebuia.

— Cum le-o fi zicând ălora din Porvenir? - îl întrerupse Ludovico. Celor din Lima le zicem *limeños,* celor din Bajo el Puente *bajopontinos,* dar ălora din Porvenir?

— Pe tine te doare-n cur de ce v-am zis adineaori - zisese Hipólito, furios.

— Nu, fârtate - îl bătu pe umeri Ludovico. Nu te potrivi. Din senin mi-a venit întrebarea asta-n cap, iartă-mă și zi mai departe.

Că deși de-o groază de vreme nu mai dăduse pe-acolo, totuși aici înăuntru, și-și atinsese pieptul, *don,* Porvenir rămăsese casa lui: acolo-ncepuse să boxeze, dacă vreți să știți. Că pe multe din bătrânele din Parada le cunoștea de când era ține, că unele or să-l recunoască, mai știi păcatul.

— Ah, m-am prins - zise Ludovico Nu-ți face sânge rău, cine vrei să te mai recunoască dup-atâta timp. Nici n-au cum să-ți vadă

moaca, luminile de pe Porvenir sunt mizerabile, parcă nu știi că strengarii sparg felinarele cu pietre. N-avea nici o grijă, Hipólito.

Rămăsese pe gânduri, lingându-se pe bot ca un motan. Metisul aduse sare și lămâie, Ludovico își sără vârful limbii, își stoarse jumate de lămâie-n gură, goli păhărelul și exclamă: fain, băuturica e mult mai buna-așa. Începuseră să vorbească despre altceva, dar Hipólito tăcea, se uita-n pământ, se uita la tejghea, cumpănea în minte.

— Nu - zisese, deodată. Nu-mi pasă dacă vreuna mă recunoaște ori ba. Dar nu-mi place trebușoara asta. E scârboasă.

— De ce, omule? - zise Ludovico. Nu-i mai bine să le vârâm în sperieți pe bătrâne decât pe studenți, de-o pildă? Ce pot face ele decât să guițe și să se zbată, Hipólito? Puțină zarvă nu strică nimănui.

— Și dacă va trebui s-o mardesc tocmai pe una din alea care mi-au dat să halesc când eram mic? - zisese Hipólito, dând un pumn năprasnic în masă, în culmea furiei, *don.*

Ambrosio și Ludovico parcă-și ziceau din ochi: na c-acu' iar îl podidește plânsul. Stai omule, stai fârtate, n-o lua așa, dacă ți-au dat crăpelniță cândva înseamnă că erau cumsecade, sfinte, pașnice, cum crezi că s-or băga ele-n daraveri politice? Dar Hipólito nimic. Nu mă duceți voi pe mine cu zăhărelu', scutura din cap de parcă-ar fi zis nu se prinde.

— Azi fac treaba asta cu scârbă - zise, în sfârșit.

— Și tu crezi că-i place cuiva ce face? - zise Ludovico.

— Mie-mi place - zise Ambrosio, râzând. Pentru mine-i ca o distracție, ca o aventură.

— Fiindcă vii doar când ți se năzare - zise Ludovico. Te-ai învârtit intrând șofer la ștabu' ăl mare și treaba ailaltă o iei în bășcălie. Dar ia așteaptă să-ți crape unu țeasta c-un pietroi, cum am pățit eu odată.

— Atunci să ne zici dacă-ți mai place - zisese Hipólito. Noroc însă că n-a pățit niciodată așa ceva, *don.*

Cum de îndrăznise? în zilele libere, când nu se ducea să-i facă o vizită mătușii ei la Limoncillo, sau doamnei Rosario la Mirones, ieșea cu Anduvia și Mana, două servitoare de prin vecini. Doar fiindcă-i dăduse o mină de ajutor să găsească de lucru, o fi crezut c-ai uitat? Mergea cu fetele la plimbare ori la cinema, într-o duminică s-au dus la Coliseo să vadă dansuri folclorice. Doar fiindcă stătuse de vorbă cu el, o fi crezut că l-ai iertat? Alteori ieșea cu Carlota, dar nu prea des, pentru că Símula îi cerea Amaliei să i-o aducă înapoi de cum se-nsera. Trebuia nici să nu-i adresezi cuvântul, toanto. Când plecau, Símula le toca la cap cu recomandările și când se-ntorceau, cu întrebările. Ce plasă o să-i dea duminică!, cum o să vină el taman din Miraflores până-aici degeaba, ce-o să te mai ocărască! Biata Carlota, Símula n-o lăsa nici să scoată nasu-n stradă, o tot speria cu bărbații. Toată săptămâna se gândi: o să-l las acolo să m-aștepte, uneori o trecea o mânie de tremura toată, alteori pufnea în râs. Dar poate nu venea, că doar ea-i zisese răspicat nici să nu te gândești, și zău așa de ce-ar veni? Sâmbătă își călcase taiorul albastru fain pe care i-l dăruise doamna Hortensia, da' un' te duci mâine? o-ntrebă Carlota, la mătușă-mea. Se privea-n oglindă și se făcea de două parale: abia aștepți să te duci, neghioabo, toanto. Ba n-o să se ducă. Duminică își încălță pentru prima oară pantofii cu toc cumpărați de curând, și-și prinse la-ncheietură cesulețul câștigat la tombolă. Strânse masa-n goană, abia se-atinse de mâncare, urcă în camera doamnei să se privească de sus până jos în oglinzi. Merse neabătut cam până pe

Bertoloto, traversă, și-ajunsă pe Costanera iar o luă cu furie și cu mâncărimi prin tot corpul: era acolo, trăsni-l-ar, în stație, îi făcea semne. Gândi întoarce-te numaidecât, gândi n-o să-i adreseze-o

vorbă. Purta o haină cafenie, cămașă albă, cravată roșie și-o batistă împăturită în buzunarul de sus al hainei.

— Stăteam și mă rugam să nu mă lași cu buzele umflate - zise Ambrosio Ce bine c-ai venit.

— Am venit să iau tramvaiul - zise ea, indignată, privind în altă parte. Mă duc s-o văd pe mătușă-mea.

— Ah, bine - zise Ambrosio. Atunci haidem împreună către centru. Doar avem același drum.

— Era să uit un amănunt - zise maiorul Paredes. Espina s-a văzut mult în ultima vreme cu prietenul tău Zavala.

— N-are importanță - zise el Sunt prieteni de ani de zile. Espina i-a făcut rost de-o concesiune prin care laboratorul lui aprovizionează magaziile Armatei.

— Nu toate acțiunile acestui domn distins îmi sunt pe plac - zise maiorul Paredes L-am pus sub urmărire, așa din când în când. Află că uneori se-ntâlnește cu apriști.

— De la apriștii aceia află el o seamă de lucruri, și de la el aflu eu - zise el Zavala nu-i o problemă. Cu el chiar că-ți pierzi timpul.

— Lealitatea acestui domn distins nu m-a convins niciodată pe de-a-ntregul - zise maiorul Paredes. E de partea regimului ca să-i meargă afacerile. Din pură conveniență.

— Toți suntem cu regimul din conveniență; important este ca pe indivizi ca Zavala convenienta să-i alinieze de partea regimului - zâmbi el. Putem arunca o privire asupra stării de lucruri din Cajamarca?

Maiorul Paredes încuviință. Ridică unul din cele trei receptoare și dădu un ordin. Rămase un moment gânditor.

— La-nceput credeam că pozai în cinic - zise, apoi. Acu m-am convins că asta și ești. Nu crezi în nimeni și-n nimic, Cayo.

— Nu sunt plătit să cred, ci să fac o anumită treabă - zâmbi el, din nou. Și-o fac binișor, nu?

— Dacă-ocupi postul acesta numai din conveniență, de ce n-ai primit alte oferte de mii de ori mai avantajoase din partea Președintelui - râse maiorul Paredes Vezi că ești cinic, dar nu pe cât vrei să pari.

El redeveni serios și-l privi abulic pe maiorul Paredes.

— Poate fiindcă unchiul tău mi-a dat o posibilitate pe care nimeni nu mi-a dat-o vreodată - zise, ridicând din umeri Sau poate că n-am dat de nimeni care să-l poată sluji pe unchiul tău mai bine ca mine. Sau poate că munca asta-mi place. Nu știu.

— Președintele e neliniștit în privința sănătății tale, și eu la fel - zise maiorul Paredes în trei ani ai îmbătrânit cât altu-n zece. Ce-ți face ulcerul?

— E cicatrizat - zise el Nu mai trebuie să beau lapte, din fericire.

Întinse mâna spre țigările de pe birou, aprinse una și începu să tușească.

— Câte fumezi pe zi? - zise maiorul Paredes.

— Două sau trei pachete - zise el Dar tutun negru, nu porcăria asta din care fumezi tu.

— Nu știu cine-o să te dea gata mai întâi - râse maiorul Paredes. Tutunul, ulcerul, amfetaminele, apriștii, ori vreun militar ranchiunos, ca *Serrano.* Sau haremul tău.

El zâmbi în silă. Cineva bătu la ușă, intră căpitanul mustăcios cu o mapă: clișeele erau gata, domnule maior. Paredes întinse planul pe birou: pete roșii și albastre la anumite răspântii, o linie neagră și groasă șerpuia pe mai multe străzi și dispărea într-o piață. Statură aplecați peste plan mult timp. Puncte culminante, zicea maiorul Paredes, locuri de cantonare, cursul deplasării, podul pe care-l va inaugura. El nota într-un carnet, fuma, întreba cu vocea lui monotonă. Se întoarseră să se-așeze în fotolii.

— Mâine plec la Cajamarca însoțit de căpitanul Rios ca s-arunc o ultimă privire dispozitivului de siguranță - zise maiorul Paredes. În ce ne privește, nu-i nici o problemă, securitatea va funcționa ca un ceas. Dar oamenii tăi?

— Dinspre partea securității sunt liniștit - zise el. Altceva mă preocupă.

— Primirea - zise maiorul Paredes. Crezi că l-ar putea aștepta vreo surpriză?

— Senatorul și deputații au promis să umple piața - zise el. Dar știm noi câte parale fac promisiunile lor. În seara asta o să mă văd cu comitetul de recepție. Special i-am adus la Lima.

— Acești *serranos* ar fi niște nerecunoscători infecți dacă nu l-ar primi cu brațele deschise - zise maiorul Paredes. Le-a făcut o șosea, un pod. Care altul și-a mai adus vreodată aminte de existența Cajamarcăi?

— Cajamarca a fost un focar aprist - zise el. Am făcut noi curățenie, dar nu-ntotdeauna poți ști de unde sare iepurele.

— Președintele e-ncredințat că vizita va fi un succes - zise maiorul Paredes. Zice că l-ai asigurat de prezența a patruzeci de mii de oameni la manifestație, și că nu vor fi tulburări.

— Oamenii vor veni, și tulburări nu vor fi - zise el Dar astea-s lucrurile care mă-mbătrânesc văzând cu ochii. Nu ulcerul și nici tutunul.

Îi plătiseră metisului, ieșiseră, și când ajunseră-n *patio* adunarea tocmai începuse, *don.* Domnul Lozano se uită urât la ei și le-arătă ceasul. Erau vreo cincizeci acolo, toți în civil, unii se hlizeau ca tonții, și ce putoare. Ăla-i pe ștatul de funcții, ce-i mai pasă, ăla-i linge blide ca mine, ăla-i și el pe schemă, îi arăta Ludovico pe rând, și tocmai vorbea un maior de poliție, cam burtos, cam bâlbâit, la fiecare două cuvinte repeta „adică". Adică erau trupe de-asalt

primprejur, addică erau și ppatrule, adddică era și cacavalerie, ascunsă prin niște gagarajuri și mmaidane. Ludovico și Ambrosio se uitau unul la altul parcă zicându-și e cocomic, *don,* dar Hipólito era posomorât rău, nu se descrețea deloc. Și deodată domnul Lozano făcu câțiva pași înainte, toți: liniște, bă, să-l auzim.

— Ideea e ca poliția să nu intervină totuși - zisese. Asta ne-a cerut-o domnul Bermúdez în mod special. Voi să vă faceți treaba. Și să nu se lase cu-mpușcături, e clar?

— Se dă bine pe lângă ștabu' ăl mare pentru că ești tu pe-aici - îi zisese Ludovico lui Ambrosio Ca să te-ntorci și să-i dai raportul cum a fost.

— Addică de-aceea n-o să pprimiți ppistoale ci numai babastoane de cacauciuc și alte arme cocontondente.

Se-auzise însă un vacarm de stomacuri, de gâtlejuri, de picioare, toți protestau și mârâiau dar fără să deschidă gura, *don.* Liniște, zise maiorul, dar cine aranjă lucrurile cu cap fii tot domnul Lozano.

— Voi sunteți tipi a'ntâia și n-aveți nevoie de gloanțe ca să-mprăștiați o mână de nebune, dacă lucrurile iau totuși o-ntorsătură urâtă va intra în acțiune trupa de asalt - și, bun cunoscător de oameni, o întorsese-n glumă Mâna sus ăia cărora le e frică. - Nimeni. Și el Bravo, altfel vă puneam să dați înapoi banii pe băutură. - Râsete. Și el Explică-le mai departe, maiorule.

— Addică ne-am înțeles, și-nainte de-a merge la dedepozitul de aarme, uitați-vă bibine unul la altul, caca să nu vă popocniți între voi din greșeală.

Râseră doar din bună creștere, nu c-ar fi fost o glumă, că nu era, iar la depozit i-au pus să dea câte-o semnătură de primire. Le dădură bastoane de cauciuc, boxuri și lanțuri de bicicletă. Se-ntoarseră-n *patio,* se-amestecară cu ăilalți, unii erau atât de băuți încât abia puteau lega două vorbe. Ambrosio le făcea conversație, că de unde erau, că dacă-au fost numiți sau trași la sorți. Nu, *don,* toți

erau voluntari. Încântați să câștige niște *soles* în plus, dar unii speriați de ce-ar putea să pățească. Fumau, se luau peste picior, în joacă se loveau cu matracele. Cam așa și-au pierdut timpul pân' pe la șase, când veni maiorul să le zică a venit autobuzul. În Piața Porvenir jumate din ei rămăseseră cu Ludovico și Ambrosio în centrul bâlciului printre scrâncioburi. Hipólito îi dusese pe ceilalți de partea ailaltă, unde-i cinematograful, împărțiți în grupulețe de câte trei, patru, se amestecară-n mulțime, că era mare *feria, don,* sărbătoare ca la Moși. Ambrosio și Ludovico trăgeau cu ochiul la scrânciobul cu lanțuri: de ce? li se ridicau fustele muierilor? Nu, *don,* că nu se prea vedea, lumina era prea chioară. Ceilalți își cumpărau turte dulci, plăcinte de *patate,* vreo doi își aduseseră butelcuța și trăgeau din ea lângă Rueda Chicago, roata a mare. Pare-mi-se că i-au pasat o informație falsă lui Lozano, zisese Ludovico. Că erau acolo de mai bine de juma de ceas și nici pomeneală să se-ntâmple ceva.

În tramvai se-așezară alături și Ambrosio îi plăti biletul. Ea era atât de furioasă că venise încât nici nu se uita la el. Cum poți fi așa ranchiunoasă, zicea Ambrosio. Cu fața lipită de geam, Amalia privea bulevardul Brasil, mașinile, cinematograful Beverly. Femeile au inimă bună și memorie proastă, zicea Ambrosio, dar tu le ai pe dos, Amalia. În ziua aceea când s-au întâlnit pe stradă și el i-a zis știu un locșor în San Miguel unde caută o fată, n-au stat ei de vorbă frumos? Dar ea nimic, se uita la spitalul poliției, la ovalul din Magdalena Vieja. Sau chiar zilele trecute, lângă ușa de serviciu, nu s-au înțeles ei bine? Colegiul Salezian, Piața Bolognesi. Să fie alt bărbat în viața ta acu, Amalia? Și chiar atunci se urcară două femei, se așezară-n fața lor, păreau să fie din alea, niște știoalfe, și-ncepură să-i facă ochi dulci lui Ambrosio, dar c-o nerușinare! Ce-i rău în asta să iasă împreună o dată, ca niște buni prieteni? Se maimuțăreau în

fața lui, cu șoșele cu momele, ocheade și cochetării, încât deodată, fără să-și dea bine seama, gura ei zise tare în timp ce le privea pe alea două, nu pe el: bun, și-atunci unde mergem? Ambrosio rămase gură-cască, se scărpina în cap și râse: mâi, ce mai femeie. O luară spre Rímac, unde Ambrosio urma să se vadă c-un prieten. Îl găsiră într-un mic restaurant de pe strada Chiclayo, mâncând pui cu orez.

— Ți-o prezint pe logodnica mea, Ludovico - zise Ambrosio.

— Nu-l crede - zise Amalia. Suntem doar prieteni.

— Stați jos - zise Ludovico. Să bem o bere împreună.

— Ludovico și cu mine am lucrat pentru *don* Cayo, Amalia - zise Ambrosio. Eu conduceam automobilul și el îl păzea pe boss. Ce de nopți nedormite, așa-i Ludovico?

Nu erau decât bărbați în restaurantul acela, unii cu niște mutre, și-Amalia se simțea stingherită. Ce cauți tu aici, gândea, de ce ești așa neghioabă. O furau din ochi dar nu-i ziceau nimic. Pesemne le era frică de cei doi vlăjgani de lângă ea, pentru că Ludovico era tot atât de înalt și de spătos ca Ambrosio. Dar mult mai urât, cu fața ciupită de vărsat și cu dinții crăpați. Amândoi își povesteau ceva, se întrebau de niște prieteni, iar ea se plictisea. Când deodată Ludovico lovi în masă: gata, s-a făcut, or să meargă toți la Acho, îi vârî el înăuntru. Și-i vârî într-adevăr, dar nu pe unde intra publicul, ci pe-o străduță dosnică unde erau niște polițiști care-l salutară pe Ludovico de parcă s-ar fi cunoscut. Se așezară sub un umbrar, sus, dar, pentru că nu prea era lume, la al doilea taur coborâră pân' la rândul al patrulea. Erau trei *toreros,* dar vedeta era Santa Cruz, era nemaipomenit să vezi un negru în haine de toreador, din alea cu sclipici. Îi faci galerie fiindcă-i negru de-al tău, îl lua peste picior Ludovico pe Ambrosio, și el, fără să se supere câtuși de puțin: da, și-n plus fiindcă-i curajos. Era: se lăsa aproape atins, îngenunchea, provoca taurul stând cu spatele. Ea nu mai văzuse corride decât la cinema și-nchidea ochii, țipa când taurul culca la pământ câte-un

om din arena, ce sălbateci sunt picadorii zicea, dar la ultimul taur al lui Santa Cruz își flutură și ea batista, ca Ambrosio, și ceru urechea. Ieși de la Acho montată, cel puțin văzuse ceva nou. Chiar că era o prostie să-și strice ziua liberă ajutând-o pe doamna Rosario să întindă rufe, ascultând-o pe mătușă-sa cum se plânge de chiriași, sau mergând bezmetică alături de Anduvia și Marfa, fără nici o țintă. Băură câte o țuică *chicha* din porumb fermentat, foarte bună, chiar lângă ieșirea din Acho, apoi Ludovico se despărți de ei. Merseră pân' la Paseo de Aguas.

— Ți-au plăcut taurii? zise Ambrosio.

— Da - zise Amalia. Totuși ce cruzime față de-animale, nu?

— Dacă ți-au plăcut mai venim aici - zise Ambrosio.

Era cât pe ce să-i răspundă asta s-o crezi tu, dar îi păru rău și închise gura și gândi fleață. Se trezi gândindu-se că trebuie să fi trecut vreo trei ani, dacă nu patru, de când nu mai ieșise cu Ambrosio și, din senin, de-a dreptul regretă. Ce ți-ar place să faci acum? zise Ambrosio. Să meargă la mătușă-sa, în Limoncillo. Oare ce-o fi făcut el în toți anii aceia? Las' că mergi altă dată, zise Ambrosio, mai bine hai la cinema. Intrară la imul din Rímac și văzură un film cu pirați, și-n întuneric ea simți că i se umplu ochii de lacrimi. Îți aduceai aminte de timpul când mergeai la cinema cu Trinidad, neghioabo? Când locuiai la Mirones și-ți petreceai zilele, lunile, nefăcând nimic, nemaivorbind cu nimeni, aproape nemaigândind? Nu, își amintea de perioada dinainte, de duminicile când se vedeau la Surquillo, și de nopțile când se-ntâlneau pe-ascuns în cămăruța lui de lângă garaj și de cele petrecute acolo. Se înfurie din nou, dacă m-atinge îl zgârii, îl omor. Dar Ambrosio nici nu-ncercă să profite, și la ieșire o pofti să ia împreună o gustare. Merseră împreună mai departe pân' la Piața Mare, conversând despre orice, numai despre cele petrecute demult nu. Abia când se-oprira s-aștepte tramvaiul el o apucă de braț: eu nu-s ce crezi tu,

Amalia. Nu ești nici ce crezi tu, zise Queta, tu ești ceea ce faci, biata Amalia aceea îmi face milă. Lasă-mă că țip, zise Amalia, și Ambrosio îi dădu drumul. Păi nu vezi că nu ne certăm, Amalia, nu vezi că nu-ți cer decât să uiți cele petrecute demult? Nu vezi cât timp a trecut de-atunci, Amalia? Veni tramvaiul, călătoriră tăcuți pân' la San Miguel. Coborârâ la stația Colegiului Canonicelor, și iată că se lăsase întunericul. Tu ai avut alt bărbat, pe textilistul îla, zise Ambrosio, dar eu n-am mai avut altă femeie. Și, puțin mai târziu, când ajunseră deja aproape de colțul străzii, cu vocea plină de dojana: m-ai făcut să sufăr mult, Amalia. Nu-i răspunse, o luă la fugă. Ajunsă-n pragul ușii, se întoarse să-l privească: rămăsese la colț, pe jumătate ascuns în umbra copăceilor desfrunziți. Intră în casă luptând să nu se lase înduioșată, furioasă că se simțea înduioșată.

— Ce-i cu loja aceea masonică a ofițerilor din Cuzeo? - zise el.

— Acum că se vor prezenta Congresului avansările, o să-l urcăm în grad pe colonelul Idiáquez - zise maiorul Paredes. Odată făcut general nu mai are ce căuta la Cuzeo, și fără el tot lanțul se destramă. Dar deocamdată tipii nu fac mare ispravă: se-ntâlnesc, conversează.

— Nu-i de ajuns să plece Idiáquez - zise el. Uiți de comandant, de căpitani? Nu-nțeleg de ce n-au fost despărțiți până acum. Ministrul mi-a dat asigurări că săptămâna asta vor începe transferurile.

— Am vorbit de vreo zece ori cu el, i-am arătat de vreo zece ori informațiile adunate - zise maiorul Paredes. Dar fiind vorba de ofițeri cu prestigiu, vrea să procedeze încet și grijuliu.

— Asta înseamnă că trebuie să intervină Președintele - zise el. După călătoria în Cajamarca, prima urgență va fi ruperea acelui lanț. Sunt bine supravegheați?

— Și-ncă cum - zise maiorul Paredes. Știu până și ce mănâncă.

— Exact când ne vom aștepta mai puțin vor primi un milion de *soles* de la magnați și ne trezim că izbucnește revoluția - zise el.

Nu merge așa, trebuie expediați la garnizoanele cele mai îndepărtate, cât mai curând.

— Idiáquez a fost copleșit cu favoruri din partea regimului - zise maiorul Paredes Președintele are parte de dezamăgiri tot mai amare. O să-l doară când o afla că Idiáquez îi stârnea pe ofițeri împotriva lui.

— L-ar durea mai rău să afle că s-a răsculat deja - zise el; se ridică, trase niște hârtii din servietă și le întinse maiorului Paredes. Uită-te peste ele, vezi dacă indivizii aceștia au fișă la voi.

Paredes îl conduse către ușă, îl reținu de braț când se pregătea să iasă:

— Ce-i cu știrea aceea din Argentina, de dimineață? cum de ți-a scăpat?

— Nu mi-a scăpat - zise el Apriștii aruncând cu pietre în Ambasada peruană e o știre bună. L-am întrebat pe Președinte și a fost de-acord să fie publicată.

— Da, de fapt - zise maiorul Paredes. Ofițerii care-au citit-o aici erau indignați.

— Vezi că m-am gândit la toate - zise el. Pe mâine.

Dar nu trecu mult și se-apropie de ei Hipólito, cu fața lungă de supărare, *don:* apăruseră, cu pancarte și lozinci, cu de toate. Intraseră pe după-un colț al pieței, și ei se apropiaseră să le vadă, făcând pe curioșii. Patru purtau o pancartă cu litere roșii, urmau altele-n grup, astea-s organizatoarele zise Ludovico, și alea le-asmuțeau să strige pe celelalte care se-ntindeau pe-o lungime de peste șaizeci de pași. Bineînțeles că toți oamenii din bâlci s-au apropiat să caște gura. Strigau cu toatele, mai ales cele din față, nu se prea-nțelegea ce, și erau amestecate, bătrâne, tinere, ba și

fetișcane, dar nici urmă de bărbați, exact cum ne-a zis domnul Lozano zisese Hipólito. Un puhoi de codițe împletite, de fuste lungi, de pălării indiene. Astea se cred la procesiune, zisese Ludovico: erau trei care-și țineau mâinile de parcă se rugau, *don.* Vreo două sute sau trei sute sau patru sute să tot fi fost, și-n sfârșit intrară toate-n piață.

— Pâine cu unt, vezi ce scrie? - zisese Ludovico.

— Poate pâine uscată cu unt rânced - zise Hipólito.

— Intrăm drept la mijloc și le tăiem în două - zisese Ludovico. Înhățăm noi capul și ție-ți lăsăm coada.

— Deie sfântul ca loviturile cozii să fie mai blegi decât alea cu capul - zise mofluz Hipólito, încercând să glumească, *don,* dar nu-i mergea. Își ridică reverele și pomi să-și caute grupul. Femeile dădură ocol pieței și ei le urmăriseră mergând înapoia lor separați. Când s-ajungă-n dreptul Roții Chicago, roata mare *don,* na că se pomenesc iar cu Hipólito: bă eu nu mă bag, eu mă car. Uite ce-i loază, eu te stimez pe tine dar mă stimez și mai mult pe mine, zisese Ludovico, bagă de seamă că te nenorocesc trântindu-ți un raport, derbedeule. Ei bine, săpuneala aia i-a ridicat rapid moralul, *don:* s-a uitat furios în jur, a zbughit-o ca din pușcă. Își adunaseră întâi oamenii, le ziseseră ce-au de făcut, apoi, cu mare fereală, se alipiseră de manifestație. Femeile se-nghesuiseră mai ales lângă Roata Chicago, cele ce purtau pancarte se-ntorseseră cu fața la celelalte. Când deodată una din organizatoare se-aburcă pe-o măsuță și-ncepu să le țină un discurs. Se-adunase și mai multă gloată, ele stăteau acolo vârâte unele-n altele, încetase și muzica de la Roata Mare, totuși nu se-auzea ce zicea aia care vorbea. Ei se fofilaseră drept la mijloc, aplaudând, toantele ne fac loc singure zisese Ludovico, iar din partea cealaltă oamenii lui Hipólito se strecurau și ei. Aplaudau pe ruptelea, le-mbrățișau pe manifestante, bravo, bine zice, strașnic, unele doar se uitau la ei dar altele: poftiți, poftiți, le-

ntindeau mâna, nu mai suntem singure. Ambrosio și Ludovico se priviseră zicându-și parcă: să nu ne lăsăm separați de-nghesuiala asta, fârtate. Le tăiaseră deja în două, se-ncrustaseră ca un nit drept la mijloc. Scoseseră bastoanele de cauciuc, țignalele,

Hipólito scosese un claxon, jos cu agitatoarea aia!, trăiască generalul Odría!, jos cu dușmanii poporului!, scoseseră reteveiele și boxurile, trăiască Odría! O învălmășeală ce nu s-a pomenit, *don.* Provocatori, urla tipa de pe măsuță, dar vacarmul îi înghiți vocea și-mprejurul lui Ambrosio femeile țipau și împingeau. Plecați, zicea Ludovico, v-au tras pe sfoară, întoarceți-vă pe la casele voastre, și chiar atunci o mână-l înhăță când el se-aștepta mai puțin și: mă jur c-am simțit cum mi-a smuls cu unghiile pielea de pe gât i-a povestit apoi Ludovico lui Ambrosio, *don.* Atunci au intrat în joc matracele de cauciuc și lanțurile de bicicletă, bruftuielile și pumnii, și tot atunci au început parcă un milion de femei să ragă și să cotonogească. Ambrosio și Ludovico rămăseseră alături, unul aluneca și celălalt îl susținea, unul cădea și celălalt îl ridica. Găinile s-au cocoșii, zisese Ludovico, dobitocul de Hipólito a avut dreptate. Căci se apărau, *don,* și-ncă cum. Le dărâmau și rămâneau jos, ca moarte, dar de-acolo li se agățau de picioare și dădeau cu ei de pământ. Trebuia să lovești vârtos, să sari cât colo, răbufneau înjurăturile de mamă ca niște împușcături. Suntem puțini, zisese careva, să vină trupa de asalt, dar Ludovico: pe dracu, nu! Se repeziră din nou la ele și le făcură să bată-n retragere, dugheana de lingă Roată se prăbuși naibii și-o grămadă de nebune se prăbușiră odată cu ea. Unele scăpau de încercuire fugind în patru labe și-acu în loc de trăiască Odría le-auzeau pe ele beștelindu-i și bâgându-i în, vânduților, iar pân' la urmă capul se răzlețise într-o mulțime de grupulețe pe care n-aveai cum să le mai urmărești pe toate. Câte doi, câte trei, puneau mâna pe una și arde-o, apoi pe alta și arde-o, iar Ambrosio și Ludovico mai că pufneau în râs văzându-le mutrele

asudate. Și-atunci bubui împușcătura, 'tu-i maica mă-sii ăluia de-a tras, zisese Ludovico. Nu era de-acolo, ci de undeva din spate. Căci coada manifestației rămăsese strâns lipită și pălea niște izbituri, *don*! Fugiră să-i ajute și le puseră pe fugă cu chiu cu vai. Trăsese unul Soldevilla, m-au încercuit vreo zece, erau să-mi scoată ochii, n-omorâse pe nimeni, trăsese-n vânt. Dar Ludovico se-nfurie cumplit: cine aia mă-tii ți-a dat ție revolverul? Și Soldevilla: arma asta n-am primit-o de la băieți, e-a mea personală. Tot aia-i, zisese Ludovico, voi raporta ce s-a-ntâmplat și poți să te lingi pe bot de primă. Bâlciul se golise, tipii care mânuiau Roata, Lanțurile, Racheta, dârdâiau în chioșcurile lor, ca și țigăncile din corturi. Se număraseră și lipsea unul, *don*. Îl găsiseră complet sonat lâng-o țipă care plângea. Câțiva se-nfuriaseră rău, ce i-ai făcut, scroafo?, și arde-o. Pe ăla îl chema Iglesias, era din Ayacucho, îi rupseseră falca, se ridică de pe jos ca somnambulul: ce, ce? Ho, le zisese Ludovico ălora de-o bușeau pe femeie, basta, marș acasă. Luaseră autobuzul ce-i aștepta pe maidan și nimeni nu vorbea, erau rupți de oboseală. Dându-se jos începuseră să fumeze, să se uite cum arătau, mă doare-aici, să râdă, nevastă-mea n-o să creadă când i-oi spune că zgârietura asta-i accident de muncă. Bine, e-n regulă băieți, zisese domnul Lozano, sunt mulțumit de voi, mergeți la odihnă. Cam astea erau trebușoarele, mai mult sau mai puțin, *don.*

V

Toată săptămâna Amalia a fost zăpăucă, împrăștiată. Unde ți-e capul? zicea Carlota, și Símula: cine râde singur își amintește de răutățile sale, și doamna Hortensia: unde plutești?, coboară pe pământ. Nu mai era supărată pe el, nu se mai simțea pornită nici împotriva ei că primise să iasă împreună. Îl urăști și-apoi îți trece, gândea, și după-o clipă iar îl urăști și iar îți trece, de ce-oi fi așa netoată? într-o noapte a visat că duminică, la ora când avea să iasă, o să-l găsească în stație, așteptând-o. Dar în duminica aceea Carlota și Símula aveau un botez, așa că ziua ei liberă a fost sâmbăta. Unde să se ducă? A plecat s-o caute pe Gertrudis, că n-o mai văzuse de câteva luni. Ajunse la laborator când ieșeau muncitorii, și Gertrudis o luă acasă cu ea să prânzească împreună. Ingrato, de-atâta timp!, zicea Gertrudis, ea a dat prin Mirones de nu știu câte ori și doamna Rosario nu știa adresa unde lucrezi, povestește-mi cum îți merge. Fu cât pe-aci să-i zică m-am văzut iar cu Ambrosio, dar se stăpâni la timp, nu de alta dar prea îl vorbise de rău înainte. Stabiliră să se vadă din nou duminica viitoare. Se-ntoarse la San Miguel înainte de căderea nopții și se duse să se trântească în pat. După câte ți-a făcut, tot te mai gândești la el, toanto. Noaptea îl visă pe Trinidad. O suduia și la urmă îi prezicea, livid: te-aștept moartă. Duminică, Símula și Carlota ieșiră devreme și doamna puțin după-aceea, cu domnișoara Queta. Spălă bucătăria, se-așeză în vestibul, aprinse radioul. Peste tot numai curse de cai și fotbal și se plictisea, când auzi pe cineva bătând la ușa de serviciu. Da, era el.

— Nu-i acasă doamna? - cu șapca și cu uniforma lui albastră de șofer.

— Și de doamna ți-e teamă? - zise Amalia, serioasă.

— *Don* Fermín m-a trimis să-i fac niște comisioane, și-am profitat să dau o fugă și să te văd câteva clipe - zise el, zâmbindu-i, ca și cum n-ar fi auzit. Am lăsat mașina după colț. Sper să n-o recunoască doamna Hortensia.

— Mi se pare mie or ți-e tot mai fiică de *don* Fermín? - zise Amalia.

Zâmbetu-i pieri de pe față, schiță un gest abătut și rămase cu ochii la ea nemaiștiind ce să facă. Își dădu șapca pe ceafă și se căzni să-i zâmbească: adică el se punea singur în situația de-a fi mustruluit c-a venit să te vadă și tu mă primești așa, Amalia. Ce-a fost a fost, Amalia, să ștergem cu buretele. Să se poarte unul cu altul de parcă abia s-ar fi cunoscut, Amalia.

— Crezi c-o să-mi mai faci ce mi-ai făcut atunci? - se auzi zicând Amalia, tremurând toată. Te-nșeli.

El nu-i dădu răgaz să plece, o prinsese de încheietura mâinii și-o privea-n ochi, clipind. Nu încercă s-o îmbrățișeze, nici măcar nu se-apropie de ea. O ținu în strânsoare o clipă, făcu un gest ciudat și-i dădu drumul.

— Cu tot textilistul ăla, cu toate că nu te-am mai văzut câțiva ani, pentru mine tu ai continuat să-mi fii nevastă - zise răgușit Ambrosio, și-Amalia simți că i se oprește inima-n piept. Gândi: o să plângă, o să plâng. Ca s-o știi, te iubesc tot atât ca și-nainte.

Rămase din nou privind-o și ea dădu înapoi și închise ușa. Îl văzu șovăind o clipă, apoi potrivindu-și șapca și plecând. Ea se întoarse în săliță și mai apucă să-l vadă dând colțul. Așezată lângă radio, își freca încheietura, uimită că nu simțea nici pic de supărare. Chiar așa să fie?, tot o mai fi iubind-o? Aș, era o minciună. Sau poate s-o fi-ndrăgostit din nou de ea, în ziua când s-au întâlnit pe stradă? De-

afară nu se auzea nici un zgomot, perdelele erau trase, o luminiscență verzuie venea dinspre grădină. Dar vocea lui părea sinceră, gândea, învârtind butonul și prinzând când un post când altul. Nici un teatru la microfon, nimic, numai curse și fotbal.

— Du-te la masă - îi zise lui Ambrosio, când mașina frână în Piața San Martín. Întoarce-te după o oră jumate.

Intră în barul Hotelului Bolívar și se-așează lângă ușă. Ceru un gin și două pachete de Inca. La masa de-alături conversau trei țipi și putea auzi, mutilate, glumele pe care le debitau. Fumase o țigară și paharul îi era plin cam pe jumătate, când îl zări pe geam, traversând Colmena.

— Mii de scuze că v-am făcut s-așteptați - zise *don* Fermín. Am jucat o partidă, și Landa, îl știți doar pe senator, când înhață zarurile nu se mai poate opri. E-n culmea fericirii Landa, s-a aranjat cum e mai bine greva de la „Olave".

— Veniți de la Clubul Național? - zise el. Prietenii dumneavoastră oligarhi nu ne coc vreo conspirație?

— Încă nu - zâmbi *don* Fermín, și arătând spre pahar îi zise chelnerului: la fel. Ce-i cu tușea asta din piept?, v-ați molipsit de gripă?

— Aș, țigara - zise el, tușind din nou și dregându-și vocea. Cum vă merge? Vă mai dă bătăi de cap băiatul acela neascultător?

— Chispas? - *don* Fermín duse la gură căușul mâinii plin cu alune americane. Nu, s-a potolit și se poartă frumos la birou. Cine mă preocupă serios acum e al doilea.

— De ce, a-nceput și el cu petrecerile și cu chilomanul?

— Ține morțiș să intre la balamucul de San Marcos în loc să dea la Catolică - *don* Fermín degustă băutura pe cerul gurii, făcu un gest a lehamite. E la faza când vorbește de rău de preoți, de militari, de toate și de tot, numai ca să ne facă să turbăm pe mine și pe maică-sa.

— Toți băieții-s cam răzvrătiți - zise el Cred că și eu am fost așa, la vremea mea.

— Nu pot să-mi explic, *don* Cayo - zise *don* Fermín, acum grav Era așa bine crescut, mereu lua note bune, era de-a dreptul evlavios. Și acum deodată, necredincios, plin de hachițe. Atât mi-ar mai lipsi să se-nhăiteze cu te miri cine și să devină anarhist, comunist sau mai știu eu ce.

— Atunci o să înceapă să-mi dea bătăi de cap mie - zâmbi el Dar, vedeți, dacă eu aș avea un băiat, cred c-aș prefera, să-l dau la San Marcos. E-adevărat că dă acolo peste cine vrei și peste cine nu vrei, dar parcă se-apropie mai mult de ideea de Universitate, nu credeți?

— Nu mi-e că la San Marcos se țin numai de politicăraie - zise *don* Fermín, c-un aer distrat. De altfel Universitatea a decăzut mult, nu mai e ce-a fost. Nu mai e decât o adunătură de *cholos* infecți, ziceți-mi ce soi de relații o să-și facă schimodie acolo.

El îl privi fără un cuvânt și-l văzu clipind des și lăsând ochii în jos, încurcat.

— N-am nimic cu *cholos,* înțelegeți-mă bine - ah, ți-ai dat seama, scârnăvie dimpotrivă, de când mă știu am fost democrat, egalitar. Tot ce vreau e ca Santiago să aibă parte de viitorul ce i se cuvine. Iar în țara asta totu-i o chestiune de relații, asta-i clar, ce să mai vorbim.

Băură și mai cerură două pahare. Numai *don* Fermín ciugulea din alunele americane, măslinele și cartofii prăjiți de pe masă. El bea și fuma.

— Am văzut că va avea loc o nouă licitație, pentru altă branșă a Panamericanei - zise el. Întreprinderea dumneavoastră se prezintă și ea?

— Cu șoseaua spre Pacasmayo avem și-așa destul de furcă - zise *don* Fermín. Cine fuge după doi iepuri nu prinde nici unul.

Laboratorul îmi răpește o groază de timp, mai ales acum de când ne-am apucat să modernizăm utilajele. Vreau să-l pun pe Chispas la

treabă, să-nvețe repede și să-mi ia o parte din răspunderi de pe umeri, asta înainte de-a mă gândi să sporesc investițiile în construcții.

Sărind de la una la alta, comentară despre epidemia de gripă, despre pietrele aruncate de apriști în Ambasada peruană de la Buenos Aires, despre amenințarea cu grevă în industria textilă, o să se poarte maxi sau minijupă?, până goliră din nou paharele.

— Inocencia și-a adus aminte că era mâncarea ta preferată și ți-a făcut cremă de crevete - unchiul Clodomiro îi făcu cu ochiul. Biata bătrânică, nu mai gătește așa bine ca înainte. Mă gândisem întâi să te duc să mâncăm undeva-n oraș, dar i-am făcut pe plac ca să n-o supăr.

Unchiul Clodomiro îi turnă un păhărel de vermut. Micul lui apartament din Santa Beatriz, atât de ordonat, atât de curat, bătrâna Inocencia atât de bună, ca pâinea caldă, Zavalita. Îi crescuse pe-amândoi, îi tutuia, o dată-l trăsese de urechi pe bătrânul chiar în fața ta: de-un veac n-ai mai venit să-ți vezi fratele, Fermín. Unchiul Clodomiro bău puțintel și își șterse buzele. Tare dichisit, întotdeauna la costum, cu gulerul și manșetele scrobite, cu ochișorii lui demni, cu figura-i măruntă și expansivă, cu mâinile-i nervoase. Gândește: știa?, o fi aflat? Au trecut luni, ani, de când n-ai mai dat pe la el, Zavalita. Trebuia să-i fi făcut o vizită, o să i-o fac.

— Îți aduci aminte câți ani diferență să fi fost între unchiul Clodomiro și tatăl meu, Ambrosio? - zice Santiago.

— Pe bătrâni nu-i întrebi de vârstă - râse unchiul Clodomiro Cinci ani, schimodie. Fermín are cincizeci și doi, deci fă socoteala, ca mâine sunt sexagenar.

— Și totuși el pare mai mare - zise Santiago Tu te-ai păstrat tânăr, unchiule.

— Ei, tânăr - zâmbi unchiul Clodomiro. Îmi dau cu presupusul c-o fi așa fiindcă-am rămas holtei. Zi-mi, ai fost să-ți vezi părinții, în sfârșit?

— Încă nu, unchiule - zise Santiago. Dar o să mă duc, pe cuvânt că mă duc.

— A trecut cam mult timp, schimodie, cam prea mult timp unchiul îl mustra cu ochii lui luminoși, curați Câte luni să fie? Patru, cinci?

— Or să-mi facă o scenă teribilă, mama o să plângă cu sughițuri și-o să țipe să mă-ntorc - gândește: ba șase. Și n-am de gând să mă-ntorc, unchiule, asta trebuie să le intre bine în cap.

— Auzi, luni de zile de când nu ți-ai mai văzut părinții, fratele și sora, deși trăiți în același oraș - unchiul Clodomiro clătina din cap, necrezându-și urechilor. Dacă erai băiatul meu, ți-aș fi dat de urmă, ți-aș fi ars o pereche de palme și te-aș fi adus înapoi chiar a doua zi.

Dar el nu te-a căutat, Zavalita, nu ți-a croit o sfântă de bătaie, nu te-a obligat să te-ntorci. De ce, tata?

— N-am de gând să-ți dau sfaturi, ești și așa destul de mare, dar nu te porți frumos, schimodie. Să vrei să locuiești singur e deja o trăsnaie, dar te privește. Dar să nu mai vrei să-ți vezi părinții, asta nu, schimodie. Pe Zoila ai făcut-o din om neom. Iar pe Fermín, de fiecare dată când vine să mă-ntrebe de tine îl văd tot mai abătut.

— Dacă o să vină să mă caute, n-a realizat nimic - zise Santiago. Și de-o sută de ori dacă o să mă ia acasă pe sus, tot de-o sută de ori o să fug.

— El nu-nțelege nimic, eu nici atâta - zise unchiul Clodomiro. Te-ai supărat că te-a scos de la prefectură? Ai fi vrut să te lase închis acolo cu smintiții ăilalți? Nu ți-a făcut întotdeauna chefurile, de când te știi? Nu te-a răsfățat el mai mult decât pe Teté, decât pe Chispas? Fii sincer cu mine, schimodie. Ce ai tu împotriva lui Fermín?

— E greu de explicat, unchiule. Deocamdată e mai bine să nu dau pe-acasă. După ce va mai trece-un timp, o să mă duc, ți-o promit.

— Lasă prostiile și du-te cât mai curând - zise unchiul Clodomiro. Nici Zoila nici Fermín n-au nimic împotrivă să lucrezi în continuare la „Cronica". Tot ce-i roade pe ei e că pe măsură ce muncești acolo o să te lași de studii. Și zău că-i înțeleg: nu vor să-ți irosești restul vieții ca slujbaș mărunt, ca mine.

Zâmbi fără amărăciune și umplu din nou păhărelele. Mai e puțin și gata crema, se auzea de departe vocea dogită a Inocenciei, și unchiul Clodomiro dădea din cap, milos: biata bătrânică abia de mai vedea, schimodie.

Ce obrăznicie, câtă nerușinare, zicea Gertrudis Lama, auzi să te mai caute după tot ce ți-a făcut, ce oroare. Și Amalia: ce oroare. Dar așa era el, de la bun început a fost așa. Și Gertrudis: adică cum? Păi așa, se ferea, făcea ca totul să fie cât mai misterios, căuta pretexte să intre în cămară, în camere, în *patio* când Amalia era acolo. La început nu-i zicea nimic cu gura, dar îi vorbea cu ochii, și ea îngrozită să nu-și dea seama și să-i observe ocheadele doamna Zoila sau conașii. A trecut mult până să-ndrăznească să-i zică, și Gertrudis: ce să-i zică?, păi ce tinerică e, ce drăguță, pe zi ce trece ai mai mult vino 'ncoa, și ea îngrozita, pentru că aceea fusese prima ei slujbă. Dar, în afară de vorbele dulci, se potoli curând. C-o fi fost el bun de gură, dar era și prudent, sau mai bine zis laș: îi era mai teamă de stăpâni decât îmi era mie, Gertrudis. Nici măcar de celelalte servitoare nu voia să fie surprins, stătea de capul ei și-i trăgea clopotele, dar dacă apărea bucătăreasa sau altă fată-n casă se făcea nevăzut. Însă, când erau singuri, de la îndrăznelile cu gura trecu la cele cu mâinile, și Gertrudis râzând: și tu? Amalia îl îmbrâncea cât colo, o dată l-a și pălmuit. De la tine suport orice, îmi placi, îmi dai palme și mi se par sărutări, adică toate minciunile alea

gogonate pe care ți le toarnă bărbații, Gertrudis. Făcu el ce făcu să aibă aceeași zi liberă cu ea, se interesă unde locuia, și într-o zi Amalia-l văzu trecând în sus și-n jos pe dinaintea casei mătușii ei din Surquillo, și tu înăuntru trăgând cu ochiul după el încântată, râse Gertrudis. Ba nu, supărată. Bucătăresei și fetei celeilalte le plăcea de el, ziceau: ce-nalt e, ce vânjos, când e cu uniformă albastră te ia cu amețeală și cu tremurici, și alte porcărele de astea. Dar ea nimic, Gertrudis, Amaliei i se părea un oarecare, fără sare și piper. Atunci, dacă nu cu aspectul lui, cu ce te-a cucerit?, zise Gertrudis. Poate cu micile daruri pe carei le ascundea în pat. Prima dată când a venit și i-a-ndesat un pachețel în buzunarul șorțului, i l-a înapoiat fără să-l deschidă, dar apoi, ce nătângă, nu, Gertrudis?, le primea, și noaptea se gândea, curioasă, oare azi ce mi-a adus? Le vâra sub pătură, Dumnezeu știe cum făcea să intre-n odaie, un lănțug, o brățară, băsmăluțe, înseamnă că erai deja a lui, zise Gertrudis. Nu, încă nu. Și într-o zi când mătușa ei nu era acasă, la Surquillo, și el își făcu iar apariția, ea, toantă nu?, ieși. Stătură de vorbă în plină stradă, ronțăiră niște turtă dulce, și săptămâna următoare, în ziua liberă, merseră împreună la cinema. Și-acolo?, zise Gertrudis. Ei da, se lăsase-mbrățișată, sărutată. De-atunci s-o fi crezut cu niscaiva drepturi asupra ei, cine știe, dar de cum rămâneau singuri se și dădea la ea, Amalia trebuia să fugă ca să scape. Dormea lângă garaj, cămăruța lui era ceva mai mare decât a servitoarelor, avea o băiță proprie și tot dichisul, și-ntr-o noapte, și Gertrudis: ce, ce? Doamna și domnul plecaseră de-acasă, conița Teté și conașul Santiago se culcaseră demult, conașul Chispas plecase la Școala Navală, în uniforma lui nouă - ce, ce? - și ea, vezi ce nătăfleață, se lăsase-nduioșată, idioată cum era intrase-n camera lui. Bine-nțeles c-a profitat de ea, și Gertrudis: deci acolo, moartă de râs. Dar a făcut-o să plângă, Gertrudis, să simtă o fiică nemaipomenită, și ce durere. Și chiar atunci începuse Amalia să se simtă dezamăgită, încă din

noaptea aia el scăzuse în ochii ei, și Gertrudis aha, aha, și Amalia: nu fi proastă, nu de-aia, vai la ce ți-e gândul, iar mă faci să mă rușinez. Atunci de ce-ai fost dezmăgită?, zise Gertrudis. Stăteau pe-ntuneric, culcați în pat, el consolând-o, zicându-i minciunile alea, nu credeam că erai fecioară, sărutând-o, și taman atunci îi auziră vorbind în fața ușii, tocmai sosiseră. Atunci m-a dezamăgit, Gertrudis, felul cum s-a purtat, Gertrudis. Cum era cu putință să se poarte astfel?, zi-mi și mie, cum? Adică ce-a făcut? I s-au umezit mâinile de sudoare, ascunde-te ascunde-te, și-o împingea, vârî-te sub pat, nu te mișca, aproape plângând de fiică, ditamai namila Gertrudis, taci, și deodată îi astupă gura cu furie, de parcă mie mi-era gândul la strigat, dă-ți seama Gertrudis. Abia când i-a auzit trecând prin grădină și intrând în casă i-a dat drumul, abia atunci începu să-ngaime: fac asta pentru tine, să nu te prindă pe tine, să nu te certe pe tine, să nu te dea afară pe tine. Și să se păzească de-acum cu mare grijă, că doamna Zoila era foarte severă. Ce ciudat se simțise a doua zi, Gertrudis, îi venea când să râdă când să plângă, când amărâtă când fericită, și ce rușine pe ea când s-a apucat să spele pe furiș petele de sânge de pe cearșaf, vai nici nu știu de ce-ți povestesc toate astea, Gertrudis. Și Gertrudis: pentru că l-ai uitat pe Trinidad, *cholita,* și pentru că acu iar ești topită după Ambrosio ăla, Amalia.

— Dimineața asta am vorbit cu yankeii *gringos* - zise, în sfârșit, *don* Fermín. Sunt teribili, nu-i chip să te-nțelegi cu ei. Li s-au dat toate asigurările cu putință, dar țin morțiș să aibă-o întrevedere cu dumneavoastră, *don* Cayo.

— La urma urmei sunt în joc câteva milioane - zise el, cu bunăvoință E de-nțeles nerăbdarea lor.

— Nu-i pot înțelege pe *gringos* și pace, nu vi se par copilăroși? - zise *don* Fermín, cu același ton nepăsător, aproape agasant. Și pe

jumate sălbatici, colac peste pupăză. Își pun picioarele pe masă, își leapădă haina unde se nimerește. Și-ncă ăștia cu care-am avut de-a face nu sunt niște terchea-berchea, ci țipi mai acătării, îmi închipui. Câteodată-mi vine să le fac cadou o carte de Carreño, cu bunele purtări.

El vedea pe geam tramvaiele de pe Colmena venind și plecând, auzea interminabilele bancuri ale oamenilor de la masa alăturată.

— Afacerea e încheiată - zise, deodată. Azi-noapte am luat masa cu Ministrul Dezvoltării. Adjudecarea o s-apară în Buletinul oficial luni sau marți. Zi-le prietenilor dumitale c-au câștigat licitația, că pot dormi liniștiți.

— Partenerii mei, nu prietenii - protestă *don* Fermín, amuzat. Ce, parcă dumneata ai putea fi prieten cu yankeii *gringos*? Nu prea avem multe-n comun cu bădăranii ăștia, *don* Cayo.

El nu zise nimic. Fumând, așteptă ca *don* Fermín să întindă mâna spre farfurioara cu alune americane, să-și ducă paharul cu gin la gură, să bea, să se șteargă pe buze cu șervețelul și să-l privească în ochi.

— Chiar nu vreți acțiunile acelea? - îl văzu abătându-și privirea, brusc interesat de scaunul liber din fața lui. Ei insistă să vă conving, *don* Cayo. Și adevărul e că nu văd de ce nu le-ați primi.

— Pentru că-s un ageamiu în materie de-afaceri - zise el. V-am mai povestit cum în douăzeci de ani de negoț n-am încheiat nici o afacere bună.

— Acțiuni la purtător, tot ce poate fi mai sigur, mai discret pe lumea asta - *don* Fermín îi zâmbea prietenos. Care se pot vinde la dublu față de valoarea lor peste puțin timp, dacă nu doriți să le păstrați. Sper că nu vă gândiți că primind aceste acțiuni ați face ceva neîngăduit.

— De mult nu mai știu ce e îngăduit și ce nu - zâmbi el Știu ce-mi convine și ce nu-mi convine.

— Acțiuni ce nu costă statul nici un gologan măcar, ci doar pe bădăranii de *gringos* - zâmbea *don* Fermín. Dumneavoastră le faceți un serviciu, și e normal să vă răsplătească. Acțiunile acestea reprezintă cu mult peste o sută de mii de *soles* numerar, *don* Cayo.

— Sunt modest, mă mulțumesc cu cei o sută de mii de *soles* - zâmbi el din nou, un acces de tuse îl făcu să tacă un moment Alelalte dați-le Ministrului Dezvoltării, el e om de-afaceri. Eu nu primesc decât bani peșin, care se văd, se-aud și se numără. Tatăl meu era cămătar, *don* Fermín, și-așa zicea. Văd că-l moștenesc.

— Bun, fiecare cu-ale lui - zise *don* Fermín, ridicând din umeri. M-ocup eu cu încasarea, cecul va fi gata chiar azi.

Rămaseră tăcuți până când chelnerul se-apropie să ia paharele și s-aducă meniul. Un *consommé* și pește *corvina,* ceru *don* Fermín, și el un grătar cu salată. În timp ce chelnerul punea masa, el îl auzea sporadic pe *don* Fermín vorbindu-i de-o metodă de slăbit mâncând, ce apăruse în „Selecțiunile" din luna aceea.

— Niciodată nu te-au invitat acasă - zise Santiago. S-au purtat întotdeauna de parcă ți-ar fi fost superiori cu ceva.

— După cum vezi, grație fugii tale ne vedem ceva mai des - zâmbi unchiul Clodomiro. Chiar dacă din interes, acum mă caută tot timpul să le dau vești despre tine. Nu numai Fermín, ci și Zoila. Era și timpul să se pună capăt acestei răceli absurde.

— Dar din ce s-a tras răceala asta, unchiule? - zise Santiago Ne vedeam doar la înmormântarea vreunui episcop.

— Mofturile Zoilitei - de parcă ar fi zis drăgălășeniile, gândește, fermecătoarele manii ale Zoilitei Fumurile ei de damă mare, schimodie. Eu știu că e-o doamnă în adevăratul înțeles al cuvântului, desigur. Numai că nu ne-a putut suferi familia, fiindcă eram săraci și fără patalama de noblețe. Ea l-a molipsit și pe Fermín.

— Și tu le ierți asta - zise Santiago. Deci taică-meu nu pierde nici un prilej să te umilească, și tu-i găsești scuze.

— Taică-tu detesta mediocritatea - râse unchiul Clodomiro. S-o fi gândit că dacă ne-ntâlneam mai des puteam să-l molipsesc, ca de ciumă. El a fost foarte ambițios, de mic. Întotdeauna a vrut să ajungă cineva. Bun, a reușit, și asta nu i se poate reproșa nimănui. Tu ar trebui, dimpotrivă, să te mândrești cu el. Fiindcă Fermín a obținut tot ce are numai prin muncă. Familia Zoilitei l-o fi ajutat și ea după aceea, dar când s-au luat el avea deja o poziție superbă. Pe când unchiul tău mucezea în sucursalele provinciale ale Băncii de Credite.

— Mereu vorbești despre tine ca despre un mediocru, dar în fond nici tu n-o crezi - zise Santiago După cum nici eu nu te cred. N-oi fi având tu mulți bani, dar trăiești mulțumit.

— Liniștea nu-nseamnă fericire - zise unchiul Clodomiro. Scârba asta a lui taică-tu față de ceea ce a fost viața mea, înainte mi se părea nedreaptă, dar acum o înțeleg. Fiindcă, uneori, cad și eu pe gânduri, și n-am nici măcar o amintire mai acătării. Birou, casa, casa, biroul. Slujbași mărunți, tâmpenii, obișnuințe, doar asta. Bun, dar nu-i cazul să ne-ntristăm.

Bătrâna Inocencia intră în salonaș: e gata totul, masa-i servită, poftiți. Papucii ei de bunicuță, șalul de pe umeri, Zavalita, șorțul ei prea mare pentr-un trupșor rahitic, vocea-i dogita. În fața scaunului său fumega o farfurie cu cremă de crevete, dar înaintea celui al unchiului doar o cafea cu lapte c-un sandviș.

— Asta-i tot ce pot înghiți eu seara - zise unchiul Clodomiro. Hai, mănâncă, nu sta, să nu se răcească.

Din când în când venea Inocencia, și către Santiago: ce faci?, cum îți merge? îl mângâia pe față, cât ai crescut, te-ai făcut ditamai găliganul, și când ea pleca unchiul Clodomiro îi făcea cu ochiul:

biata Inocencia, cât e de blândă cu tine, cu toată lumea, biata bătrână.

— De ce oare nu s-a-nsurat niciodată unchiul meu Clodomiro? - zice Santiago.

— În seara asta m-ai dat gata cu-ntrebările - zise unchiul Clodomiro, fără pic de supărare Bun, am săvârșit eroarea de a-mi petrece cincisprezece ani în provincie, crezând că așa voi face carieră mai repede la Bancă. Iar în orășelele acelea prăpădite n-am dat peste nici o fată care să-mi sucească capul.

— N-o fă pe scandalizatul, chiar de-o fi fost cum zici nu văd nimic rău în asta - zice Santiago. Și-n cele mai bune familii apar cazuri de-astea, Ambrosio.

— Iar când m-am întors la Lima, drama a fost că nu le mai puteam suci eu capul fetelor - râse unchiul Clodomiro. După șutul primit din partea Băncii, a trebuit s-o iau de la capăt la minister, cu o leafă de mizerie. Astfel c-am rămas burlac. Dar să nu crezi că n-am avut și eu micile mele aventuri, nepoate.

— Așteaptă băiete, nu te scula - grăi, de departe, Inocencia. N-am adus încă desertul.

— Aproape nu mai vede nici nu mai aude, dar tot robotește toată ziulica - șopti unchiul Clodomiro. Am încercat de vreo câteva ori să iau altă femeie, s-o las să se-odihnească. Nici să n-audă, o apucă un harțag teribil, zice că vreau să scap de ea. E căpoasă ca o catârcă. O să meargă drept în rai, schimodie.

Ai înnebunit, ce tot zici?, zise Amalia, nu l-am iertat nici n-o să-l iert vreodată, îl ura. Se certau des?, zise Gertrudis. Rar, și numai din cauza lașității lui, altfel s-ar fi-nțeles de minune. Se-ntâlneau în zilele libere, mergeau la cinema, la plimbare, noaptea ea se furișa prin gradină cu picioarele goale și stătea cu Ambrosio o oră, două. Totul era bine, nici măcar celelalte fete nu bănuiau nimic. Și Gertrudis:

când ți-ai dat seama c-avea o altă femeie? Într-o dimineață când l-am văzut spălând mașina și stând de vorbă cu conașul Chispas. Amalia trăgea cu coada ochiului la el în timp ce băga rufele-n mașina de spălat, și deodată-l văzu plouat și-l auzi răspunzându-i conașului Chispas: mie, conașule?, ce vă trece prin cap, cum să-mi placă mie fetișcana asta?, n-aș lua-o nici dacă mi-ar fi dată de pomană, conașule. Arătând spre mine, Gertrudis, știind c-aud ce zice. Încât Amalia se ținu să nu dea cu rufele de pământ, să nu se repeadă la el să-l zgârie. În noaptea aceea s-a dus în camera lui numai ca să-i zică: te-am auzit, cin' te crezi?, crezând că Ambrosio o să-i ceară iertare. Dar nu, Gertrudis, nici gând de-așa ceva: afară, pleacă, du-te, să nu te mai văd în ochi. Rămăsese zăpăcită în beznă, Gertrudis. Ba nu voia să plece, de ce te porți așa cu mine?, ce ți-am făcut?, până când el s-a dat jos din pat și-a închis ușa. Mânios, Gertrudis, plin de ură. Amalia începuse să plângă, crezi că n-am auzit ce i-ai zis conașului despre mine?, și-acu de ce mă gonești, de ce mă primești așa? Conașul bănuiește ceva, o scutura de umeri plin de-o furie grozavă, să nu te mai prind în camera mea, cu câtă disperare Gertrudis: niciodată, ai înțeles?, marș de-aici. Furios, îngrozit, nebun, scuturând-o și lovind-o de zid. Nu faci tu asta din cauza stăpânilor, nu mai căuta motive, dădea să zică Amalia, ai găsit alta, dar el o târî pân' la ușă, îi dădu brânci afară și-ncuie: niciodată, ai înțeles? Și culmea-i că l-ai iertat, încă-l mai iubești, zise Gertrudis, și-Amalia: ești nebună?, îl ura. Cine să fi fost ailaltă femeie? Habar n-avea, n-a văzut-o niciodată. Rușinată, umilită, fugi în camera ei plângând atât de tare încât bucătăreasa se trezi și veni, Amalia trebui s-o mintă că era menstruația, îmi vine-ntotdeauna cu dureri mari. Și de-atunci niciodată? Niciodată. Sigur, el încercase să se-mpace, o să-ți explic, să rămânem împreună dar văzându-ne numai în oraș. Fățarnicule, lașule, nemernicule, mincinosule, ridica Amalia vocea, și el speriat dispărea. Bine că n-ai rămas însărcinată,

zise Gertrudis. Și Amalia: nici nu i-am mai adresat cuvântul, până hăt târziu. Se-ntâlneau prin casă și el bună ziua și ea întorcea capul, și el *hol a* Amalia și ea de parc-ar fi zburat o muscă. Poate n-a fost un pretext, zicea Gertrudis, poate chiar i-o fi fost teamă să nu vă prindă și să vă dea afară, poate n-a fost la mijloc nici o femeie. Și Amalia: chiar crezi? Dovada e că după ani de zile te-a văzut pe stradă și te-a ajutat să găsești de lucru, zicea Gertrudis, altfel de ce te-ar fi căutat acu, de ce te-ar fi invitat, de ce s-ar ține scai de tine. Poate că-n felul lui te-a iubit întotdeauna, și când erai cu Trinidad poate chiar o fi suferit din pricina ta, s-o fi gândit la tine, și-acu s-o fi căind cu-adevărat de tot ce ți-a făcut. Crezi tu?, zicea Amalia, chiar crezi?

— Vă păgubiți singur de sume mult mai însemnate urmând principiul acesta - zise *don* Fermín. E absurd să vă mulțumiți cu sume modeste, e absurd să vă țineți capitalul imobilizat într-o bancă.

— Vreți cu tot dinadinsul să m-amestecați în lumea afacerilor - zâmbi el. Nu, *don* Fermín, m-am ars o dată. M-am învățat minte.

— Pentru fiecare douăzeci de mii sau cincizeci de mii de *soles* primiți de dumneavoastră, alții se-aleg cu triplul - zise *don* Fermín. Și nu-i drept, pentru că de dumneavoastră depind multe. Pe de altă parte, când vă veți hotărî să investiți banii? V-am propus patru sau cinci afaceri care l-ar fi fericit pe-oricare altul.

El îl asculta cu o părere de zâmbet politicos în colțurile gurii, dar ochii îi erau plictisiți. Grătarul se afla pe masă de mai multe minute, dar tot nu se atingea de el.

— V-am mai explicat - apucă furculița și cuțitul, rămase cu ochii la tacâmuri Când regimul o să cadă, țapul ispășitor voi fi eu.

— Un motiv în plus să v-asigurați viitorul - zise *don* Fermín.

— Toată lumea o să mă lovească pe la spate, și primii vor fi oamenii regimului - zise el, privind deprimat carnea, salata. De

parcă împroșcându-mă cu noroi pe mine se vor curăța ei. Ar trebui să fiu nebun să investesc un ban în țara asta.

— Haida-de, văd că sunteți pesimist azi, *don* Cayo - *don* Fermín dădu la o parte *consommé*-ul, chelnerul îi aduse peștele. Oricine v-ar auzi ar crede că Odría o să cadă dintr-un moment în altul.

— Nu încă - zise el. Dar nu există guverne veșnice, știți asta. Și, pe de-altă parte, n-am ambiții. Când totul se va sfârși, voi pleca să trăiesc în altă țară liniștit, să mor în pace.

Privi la ceas, încercă să mănânce câteva bucăți de carne. Mesteca dezgustat, sorbind din apa minerală, și până la urmă îi făcu semn chelnerului să ia farfuria.

— La trei am întâlnire cu Ministrul și e deja două și-un sfert. Ar mai fi ceva de discutat, *don* Fermín?

Don Fermín comandă cafea pentru amândoi, își aprinse o țigară. Scoase dintr-un buzunar un plic și îl așeză pe masă.

— V-am pregătit referatul amănunțit, ca să studiați datele-n liniște, *don* Cayo. O declarație asupra unor terenuri din regiunea Bagua. E vorba de niște ingineri tineri, dinamici, cu multă tragere de inimă. Vor s-aducă acolo turme de vite, veți vedea. Petiția a fost adresată Ministerului Agriculturii de mai bine de șase luni.

— Ați notat numărul petiției? - puse plicul în servietă, fără să se uite în el.

— Și data când au început să-i dea curs și departamentele prin care a trecut - zise *don* Fermín. De data asta n-am nici un interes în afacere. Sunt doar niște oameni pe care vreau să-i ajut. Îmi sunt prieteni.

— Nu vă pot promite nimic, întâi să mă informez - zise el În plus, Ministerul Agriculturii nu mă vede cu ochi buni. În sflrșit, o să vă țin la curent.

— Bine-nțeles, băieții ăștia vă vor accepta toate condițiile - zise *don* Fermín. E normal ca eu să le fac o favoare din prietenie, dar nu e

normal ca dumneavoastră să vă bateți capul degeaba pentru oameni pe care nici nu-i cunoașteți.

— Bine-nțeles - zise el, fără să zâmbească. Îmi bat capul degeaba doar pentru regim.

Băură cafelele tăcuți. Când chelnerul aduse socoteala, amândoi își scoaseră portofelele, dar *don* Fermín plăti. Ieșiră împreună în Piața San Martin.

— Îmi închipui că vă răpește ceva timp călătoria Președintelui la Cajamarca - zise *don* Fermín.

— Da, ce-i drept; o să vă sun eu de-ndată ce mă voi elibera și de treaba asta - zise el, dându-i mâna Mă așteaptă mașina. La revedere, *don* Fermín.

Urcă în mașină, porunci: la Minister, repede. Ambrosio ocoli Piața San Martín, se îndreptă spre Parcul Universitar, coti pe Abancay. El răsfoia prin plicul lăsat de *don* Fermín și din când în când ridica ochii și-i ațintea în ceafa lui Ambrosio: scârnăvia nu voia ca fi-su să se-mprietenească cu *cholos,* nu voia ca puștiul să deprindă de la ei obiceiuri urâte. Pesemne de aceea invita acasă țipi ca Arévalo sau Landa, ba până și pe yankeii *gringos* atât de bădărani, pe toți numai pe el nu. Râse, scoase-o pilulă din buzunar și așteptă să i se umple gura cu salivă: s-o fi temând să nu le molipsești cu obiceiuri urâte pe nevastă-sa, pe fiică-sa.

— Toată seara m-ai tocat la cap cu întrebările tale, acum e rândul meu - zise unchiul Clodomiro. Cum îți merge la „Cronica"?

— Învăț cum să prezint mai bine știrile - zise Santiago La-nceput îmi ieșeau când prea lungi, când prea scurte. M-am obișnuit deja să lucrez noaptea și să dorm ziua.

— Ăsta-i alt aspect care-l îngrijorează pe Fermín - zise unchiul Clodomiro. Crede că orarul acesta o să te dea gata. Și că n-o să mai urmezi Universitatea. Zi drept, chiar mergi la cursuri?

— Nu, minciună - zise Santiago De când am fugit de-acasă am atârnat universitatea-n cui. Dar nu-i zi tatii, unchiule.

Unchiul Clodomiro nu se mai legănă-n balansoar, mâinile lui mici și-ngrijite se agitară alarmate, ochii i se speriară.

— Nu mă-ntreba de ce, n-aș putea să-ți explic - zise Santiago. Uneori îmi vine a crede că pentru a nu mă-ntâlni cu băieții aceia rămași la prefectură în timp ce pe mine mă scotea tata. Alteori, îmi dau seama că nu de-aceea. Nu-mi place avocatura, mi se pare o tâmpenie, nu cred în ea, unchiule. La ce bun s-obțin o diplomă?

— Fermín are dreptate, nu ți-am făcut nici un serviciu cu ziarul - zise unchiul Clodomiro, abătut. Acum c-ai banii tăi n-o să mai vrei să-nveți.

— Nu ți-a zis prietenul matale Vallejo cât ne plătește? - râse Santiago. Nu, unchiule, n-am banii mei, adică nu înot în ei. Timp am berechet, aș putea s-asist la cursuri. Dar e ceva mai tare ca mine, numai la ideea de-a intra în Universitate și mă ia cu greață.

— Tu nu-ți dai seama că poți rămâne toată viața un pârlit de funcționăraș? - zise unchiul Clodomiro, consternat. Un băiat ca tine, schimodie, atât de bun, de silitor?

— Nu-s nici bun nici silitor, nu te lua după taică-meu, unchiule - zise Santiago. Adevărul e că sunt dezorientat. Știu ce n-aș vrea să fiu, dar nu ce mi-ar place să fiu. Și n-aș vrea să fiu nici avocat, nici bogat, nici important, unchiule. N-aș vrea s-ajung la cincizeci de ani ca tata, sau ca prietenii lui. Înțelegi, unchiule?

— Înțeleg că nu ești în toate mințile - zise unchiul Clodomiro, cu fața lui dezolată îmi pare rău acum c-am vorbit cu Vallejo, schimodie. Mă simt răspunzător de situația asta.

— Dacă n-aș fi intrat la „Cronica", aș fi căutat oricum de lucru - zise Santiago. Nu văd diferența.

N-o vedeai, Zavalita? Poate ca altfel ar fi decurs totul, poate că bietul unchi Clodomiro era și el răspunzător, măcar în parte. Se făcuse zece, trebuia să plece. Se ridică.

— Stai o clipă, trebuie să te-ntreb ce mă tot întreabă Zoila pe mine - zise unchiul Clodomiro. De fiecare dată mă strânge cu ușa într-un interogatoriu cumplit. Cine-ți spală rufele, cine-ți coase nasturii.

— Doamna cu pensiunea are grijă de toate - zise Santiago. Să nu-și facă probleme.

— Și-n zilele libere? - zise unchiul Clodomiro. Cu cine te-ntâlnești, unde te duci? Te ții de fete? Asta-i ailaltă chestie care-o înnebunește pe Zoilita. Să nu fi dat de vreun bucluc cu vreo țipă, și altele asemenea.

— Nu m-am încurcat cu rumeni, liniștește-o - râse Santiago. Zi-i că sunt bine, că totu-i-n regulă. Și c-o să-i văd în curând, zău așa.

Intrară în bucătărie și-o găsiră pe Inocencia adormită-n balansoarul ei. Unchiul Clodomiro o dojeni, și amândoi o duseră s-o culce în camera ei; pica de somn. La poarta dinspre stradă, unchiul Clodomiro îl îmbrățișa pe Santiago. Vii să luăm masa-mpreună și săptămâna viitoare? Da, unchiule. Luă un autobuz pe bulevardul Arequipa, și, în Piața San Martin, îl căută pe Norwin la mesele Barului Zela. Nu sosise încă, și după ce-l așteptă puțin degeaba, îi ieși în întâmpinare pe strada Unirii. Dădu de el în pragul „Presei", conversând cu alt redactor de la „Ultima Oră".

— Ce s-a-ntâmplat? - zise Santiago Nu rămăsese la zece, laZela?

— Asta-i meseria cea mai împuțită din câte-s pe lume, convinge-te, Zavalita - zise Norwin Mi-au luat toți redactorii și-a trebuit să umplu pagina de unul singur. E o revoluție, sau așa ceva, nu știu ce porcărie. Ți-l prezint pe Castelano, un coleg.

— O revoluție? - zise Santiago. Aici?

— O revoluție înăbușită, așa se zice - zise Castelano. S-ar părea c-o pregătise Espina, generalul acela, fost ministru.

— Nu s-a dat nici un comunicat oficial, și tâmpiții ăștia mi-au luat oamenii și i-au trimis să vâneze date - zise Norwin. În sfârșit, s-o lăsăm baltă, haideți să bem ceva.

— Așteaptă, eu vreau să aflu - zise Santiago. Însoțește-mă pân' la „Cronica".

— Or să te pună la treabă și s-a mântuit, nu mai scapi toată noaptea, și doar ai zi liberă - zise Norwin. Mai bine bem ceva și pe la douăsprezece picăm și noi acolo și-l căutăm pe Carlitos.

— Dar cum s-a-ntâmplat? - zise Santiago. Ce zic știrile?

— Nu-s știri, îs doar zvonuri - zise Castelano. În seara asta s-au pus pe arestări. Se zice că dandanaua trebuia să izbucnească la Cuzco și la Tumbes. Miniștrii s-au adunat la Palat.

— I-am mobilizat de pomană pe toți redactorii - zise Norwin Oricum, tot n-au dreptul să publice decât comunicatul oficial, când s-o da, și tipii ăștia știu preabine.

— De ce în loc de Zela n-am merge la bătrâna Yvonne? - zise Castelano.

— Și-atunci cine-a zis că generalul Espina e amestecat? - zise Santiago.

— OK, mergem la Yvonne și de-acolo îl sunăm pe Carlitos să vină și el - zise Norwin. Acolo, la bordel, o să afli mai multe despre conspirație decât la „Cronica", Zavalita. Și de fapt, ce-ți pasă? Chiar te interesează politica?

— Pură curiozitate - zise Santiago Și-n plus, n-am decât câteva *libras,* la Yvonne e scump al naibii.

— Asta n-are nici o importanță, doar lucrezi la „Cronica" - râse Castelano Din moment ce ești coleg cu Becerrita, te vei bucura de tot creditul cu putință.

VI

În săptămâna următoare Ambrosio nu dădu prin San Miguel, dar după altă săptămână Amalia îl întâlni într-o zi așteptând-o lângă un magazin de pe colț. A reușit să scape doar pentru câteva momente ca să te vadă, Amalia. Nu s-au certat, au conversat în liniște și pace. S-au învoit să iasă împreună duminica Ce mult te-ai schimbat, îi zise el la despărțire, ce bine arăți.

Chiar așa să fie? Carlota îi zicea: ai tot ce-ți trebuie să placi bărbaților, doamna o tachina în fel și chip cu astfel de glume, polițiștii de planton se topeau în zâmbete când o vedeau, șoferii domnului o furau din ochi, până și grădinarului, vânzătorului de la magazin și mucosului ce-aducea ziarele li se scurgeau ochii și-i făceau curte: așa o fi. În casă se duse să se privească-n oglinzile doamnei, c-o licărire ghidușă-n ochi: da, era. Se-mplinise, se-mbrăca mai bine, și asta mulțumită doamnei care era așa bună. Ii făcea cadou tot ce nu mai purta, dar nu parcă zicându-i scapă-mă de gioarsele astea, ci cu plăcere, cu afecțiune. Uite, rochia asta nu-mi mai place, ia încearc-o, și doamna o sucea și o-nvârtea, trebuie luată puțin aci, ridicată puțin colea, înnădită puțin aci, zorzoanele astea nu te prind pe tine. Tot timpul îi zicea: curăță-ți unghiile, piaptănă-te, spală-ți șorțul, o femeie care nu se-ngrijește de persoana ei nu face două parale. Și nu ca unei servitoare, gândea Amalia, îmi dă sfaturi ca uneia de seama ei. Doamna o-ndemnase să se tundă băiețește, lăsându-și un ciuf pe frunte dar ceafa mai plină, altă dată când îi apăruseră puncte negre îi dăduse c-o pomadă de-a ei și după o săptămână avea fața perfect netedă, o plăcere, iar altă dată au

durut-o măselele și ea în persoană a dus-o la un dentist din Magdalena, a-ngrijit-o și nu i-a poprit din leafă. Păi unde s-a mai pomenit vreodată să se poarte așa cu ea doamna Zoila?, dacă stai să te gândești, niciodată. Nimeni nu era ca doamna Hortensia. Ce-i plăcea ei mai mult și mai mult pe lumea asta era ca lucrurile să sclipească de curate, ca femeile să fie frumoase coz și bărbații atrăgători. Primul lucru ce-o interesa la cineva era: e drăguță cutare?, și el cum arată?, cum se poartă? Dar, ce-i drept, nici nu-i ierta cuiva urâțenia. Ce haz putea să facă de domnișoara Maclovia din cauza dinților ei de iepure, de domnul Gumucio din cauza burții lui, de cucoana aia „Paqueta", din cauza genelor și-a unghiilor și-a țâțelor ei false, și de cât de bătrână era doamna Yvonne. Vai cum o mai forfecau, ea cu domnișoara Queta, pe doamna Yvonne! că de cât își vopsise părul era aproape cheală, că i-a scăpat dantura din gură la un dineu, că injecțiile de-ntinerire pe care și le făcea o zbârciseră și mai rău. Atâta puteau melița despre ea încât pe Amalia o-ncerca o curiozitate grozavă, și-ntr-o zi Carlota îi zise: e-aici, a venit cu domnișoara Queta. Făcu ea ce făcu și-o zări. Tustrele beau ceva în salon. Doamna Yvonne nu era deloc așa bătrână cum ziceau, nici așa urâtă, ce nedrepte, și ce eleganță pe ea, ce de podoabe, sclipea din cap până-n picioare. După ce plecară, doamna apăru în bucătărie: fetelor, să vă iasă din cap că bătrâna a trecut pe-aici. Le amenință cu degetul, râzând: dacă află Cayo c-a fost aici vă omor pe toate trei.

Din pragul ușii văzu mutra îngustă și constipată a *doctorului* Arbeláez, pomeții lui osoși și pătați, ochelarii lui pe vârful nasului.

— Îmi pare rău c-am întârziat, domnule *doctor* - te pierzi În spatele biroului, neajutoratule Am luat masa cu cineva și am discutat treburi de serviciu. Îmi cer scuze.

— Ați sosit cât se poate de punctual, *don* Cayo - *doctorul* Arbeláez îi zâmbi fără afecțiune. Luați loc, vă rog.

— Am găsit ieri însemnarea lăsată de dumneavoastră dar n-am putut veni imediat - își trase un scaun, își puse servieta pe genunchi. Călătoria Președintelui la Cajamarca mi-a răpit tot timpul, zilele astea.

În spatele ochelarilor, ochii miopi și dușmănoși ai *doctorului* Arbeláez încuviințară.

— Acesta-i alt aspect despre care mi-ar plăcea să discutăm, *don* Cayo - își strâmba gura, nu-și ascundea supărarea. Alaltăieri i-am cerut lămuriri lui Lozano despre pregătiri și mi-a zis că dumneavoastră ați dat dispoziții ca ele să nu fie împărtășite absolut nimănui.

— Bietul Lozano - zise el, îngăduitor. Cred că l-ați mustruluit de i-au mers fulgii.

— Deloc - zise *doctorul* Arbeláez. Am rămas atât de stupefiat încât n-am fost în stare nici să-l pun la locul lui.

— Bietul Lozano e folositor, dar neghiob - zâmbi el. Pregătirile-n vederea securității sunt abia în faza de studiu, domnule *doctor*, de aceea nu merita să vă bateți capul cu ele. Vă voi ține eu la curent cu totul, de cum vom completa amănuntele.

Aprinse o țigară, *doctorul* Arbeláez îi întinse o scrumieră, îl privea foarte serios, cu brațele încrucișate pe birou între o agendă și fotografia unei femei cărunte alături de trei tineri zâmbitori.

— Ați avut timp să vă uitați peste însemnările mele, *don* Cayo?

— Desigur, domnule *doctor.* Le-am citit cu toată atenția

— Îmi veți da dreptate, în cazul acesta - zise *doctorul* Arbeláez, pe un ton sec.

— Regret că trebuie să vă răspund că nu, domnule *doctor* - tuși, murmură pardon și trase din țigară. Fondul securității e intangibil.

Nu pot îngădui să-mi fie luate milioanele acelea. Credeți-mă că-mi pare nespus de rău.

Doctorul Arbeláez se ridică deodată, foarte rapid. Făcu câțiva pași în jurul biroului, cu ochelarii jucându-i în mână.

— M-așteptam la una ca asta, bine-nțeles - vocea nu era nici repezită nici mânioasă, dar se distingea în ea un ton alb. Cu toate acestea, referatul e limpede, *don* Cayo. Trebuie să înlocuim cât mai curând mașinile învechite și hodorogite ale echipajelor poliției, trebuie să începem lucrări la comisariatele din Tacna și Moquegua fiindcă oricând se pot nărui de prăpădite ce sunt. Mii de lucrări zac paralizate, și prefecții și subprefecții mă-nnebunesc cu telefoanele și telegramele lor. De unde vreți să scot milioanele lipsă? Nu sunt vrăjitor, *don* Cayo, nu știu să fac minuni.

El dădu din cap, foarte serios. *Doctorul* Arbeláez își trecea ochelarii dintr-o mână-n alta, proțăpit în fața lui.

— Nu s-ar putea folosi alte părți din buget? - zise el Ministrul de Finanțe…

— Nu vrea să ne dea o lețcaie mai mult, și o știți prea-bine - *doctorul* Arbeláez ridică vocea. La fiecare reuniune a cabinetului zice despre cheltuielile guvernului că sunt exorbitante, iar dacă dumneavoastră acaparați jumătate din fondurile noastre pentru…

— Nu acaparez nimic, domnule *doctor*zâmbi el. Dar ce vreți, securitatea înseamnă bani. Eu nu-mi mai pot desfășura activitatea dacă-mi luați măcar un *centavo* din fondul siguranței, îmi pare nespus de rău, domnule *doctor.*

Mai erau și altfel de trebușoare, *don,* dar pe-alea le făceau ăia, nu Ambrosio. Diseară ieșim, zise domnul Lozano, anunță-l pe Hipólito, și Ludovico: cu mașina oficială, domnule? Nu, cu vechiul Ford. Și ăia îi povesteau după-aceea, *don,* și-așa afla

Ambrosio: urmăreau țipi, aflau cine intra într-o anumită casă, îi făceau să ciripească pe apriștii arestați, aia era specialitatea lui Hipólito, acționa așa cum v-am mai povestit, *don,* de nu cumva erau scorneli de-ale lui Ludovico. Pe înserat, Ludovico se duse acasă la domnul Lozano, scoase vechiul Ford, îl căută pe Hipólito, intrară să vadă întâi un film polițist la Rialto, și pe la nouă jumate îl așteptau pe domnul Lozano pe bulevardul Spania În prima luni din fiecare lună îl însoțeau pe domnul Lozano să-și încaseze simbria lunară, *don,* zic ei c-așa o numea. Nu-i făcu s-aștepte, ieși, cu ochelari fumurii, și se lăbărță pe canapeaua din spate. Le-ntinse țigări, glumi cu ei, în ce toane bune e când lucrează pentru sine comentă după-aceea Hipólito, și Ludovico: vrei să zici când ne pune să lucrăm pentru el. Simbria lunară, adică patacele stoarse tuturor bordeielor și crâșmelor din Lima, ce afacere, nu, *don*! Începură cu ieșirea înspre Chosica, era acolo o căsuță pitită îndărătul restaurantului unde serveau pui. Coboară tu, îi zise domnul Lozano lui Ludovico, altminteri Pereda e-n stare să mă țină o oră cu sporovăielile lui, și către Hipólito: noi să dăm o raită între timp. Totuși făcea asta cu fereală, *don,* o fi crezut că *don* Cayo nu știa nimic, dar mai apoi când Ludovico începu să lucreze cu Ambrosio i-a dezvăluit totul lui *don* Cayo ca să se pună bine cu el, și când colo și-a dat seama că *don* Cayo știa totul dinainte. Vechiul Ford plecă, Ludovico îl urmări din priviri până dispăru, apoi împinse portița. Să fi văzut câte mașini stăteau acolo la coadă, toate numai cu luminițele de poziție, iar el, izbindu-se când de boturi când de barele de protecție și-ncercând să distingă fețele perechilor dinăuntru, ajunse la ușa de care atârna un anunț. Fiindcă, zău, aș vrea să știu ce nu știa *don* Cayo, *don*! Ieși un băiețandru care-l recunoscu, așteptați o clipă, și imediat apăru Pereda, cum? și domnul Lozano? E-afară, dar foarte grăbit, zise Ludovico, de aceea n-a intrat. Trebuie să-i zic ceva, zise Pereda, e foarte important. Astfel, tot însoțindu-l pe domnul Lozano să-și

încaseze simbria lunară, Ludovico și Hipólito cunoscură Lima nocturnă și noctambulă, noi suntem regii lumii interlope, ziceau, vă dați seama că mai trăgeau spuza și pe turta lor, *don.* Merseră împreună spre poartă, așteptară vechiul Ford, Ludovico apucă iar volanul și Pereda urcă în spate: dă-i drumul, zise domnul Lozano, să nu stăm aici. Totuși, adevăratul rechin nocturn a fost Hipólito, *don,* Ludovico era mai ales un ambițios: voia să parvină, să nu bată pasul pe loc, de fapt tot ce-și dorea era să se vadă pe statul de funcții. Ludovico o luă pe șosea și din când în când se uita la Hipólito și Hipólito la el, parcă zicându-și: ce sâcâitor și Pereda ăsta, cu scornelile lui de s-adormi din picioare. Dă-i drumu că n-am timp, zicea domnul Lozano, ce-i așa important? Că de ce-l mituiau, *don*? Cutare a dat pe-aci săptămâna asta, cutărică mi-s' pare mie că-i un vândut, și domnul Lozano: las' că știu eu că cunoști tot Perul, mai bine dă-i drumu și zi-mi ce-i așa important? Păi cum de ce, *don,* nu vedeți că bordeiele și crâșmele își scoteau permisul de funcționare de la prefectură, *don*? Pereda își schimbă vocea și Ludovico și Hipólito se uitară unul la altul: acu o să înceapă milogeala, stai să vezi. Că inginerul a avut cheltuieli până peste cap, domnule Lozano, plăți, chitanțe, abia s-a descurcat, n-aveau bani lichizi luna asta. De aceea ori îl mituiau și-i ungeau buzunarele, ori el le umfla permisele și le trântea amenzi: n-aveau de ales, *don.* Domnul Lozano mârâi și Pereda se înmuie ca marmelada: dar inginerul nu și-a uitat obligațiile, domnule Lozano, v-a lăsat acest ceculeț antedatat, e totuna, nu, domnule Lozano? Și Ludovico și Hipólito parcă zicându-și: hait, acu să te ții. Nu-i deloc totuna, eu nu primesc cecuri, zise domnul Lozano, inginerul are la dispoziție douăspatru de ore să-și strângă catrafusele fiindcă-i închid maghernița; să-l lăsăm în drum pe Pereda, Ludovico. Iar Ludovico și Hipólito ziceau că până și pentru a le reînnoi condicuțele curviștinelor le tapa, *don.* Pe tot drumul de întoarcere Pereda explica, se dezvinovățea, și

domnul Lozano mut. Douăşpatru de ore, Pereda, nici un minut mai mult, zise când ajunseră. Şi după aceea: mârlăniile astea mă calcă pe nervi cel mai rău. Mă scot din sărite. Şi după-aia vă miraţi că. Şi

Ludovico şi Hipólito zicându-şi din ochi: Pereda ăsta i-a stricat toată seara, l-a făcut să vada roşu. De-aia o fi zis *don* Cayo: dacă vreodată Lozano părăseşte poliţia, o să devină codoş, *don*: asta e-adevărata lui vocaţie.

Sâmbătă a sunat telefonul de două ori dimineaţa, doamna ridica receptorul sa răspundă şi nu era nimeni. Îmi fac glume proaste, zicea doamna, dar după-amiază a mai sunat o dată, Amalia: alo?, şi-n sfârşit recunoscu vocea speriata a lui Ambrosio. Deci tu ai sunat şi-nainte, îi zise ea râzând, nu-i nimeni, zi-mi ce-ai de zis. Nu putea ieşi duminică cu ea şi nici duminica următoare, trebuia să-l ducă pe *don* Fermín la Ancón. N-are a face, zise Amalia, lăsăm pe altădată. Numai că avu a face, ea toată noaptea de sâmbătă rămase trează, pe gânduri. O fi adevărat că s-a dus la Ancón? Duminică ieşi cu María şi Anduvia. Merseră să se plimbe prin Parcul Rezervaţiei, cumpărară îngheţată şi se-aşezară la iarba verde, pălăvrăgind până se-apropiară nişte soldaţi şi trebuiră să plece. Şi dacă s-a-ntâlnit cu alta? Se duseră la cinematograful „Azul"; erau bine dispuse şi, simţindu-se în siguranţă fiind trei, lăsară ca doi ţipi să le plătească biletele. Şi dacă chiar în acel moment se afla la alt cinematograf desfătându-se cu? Dar pe la jumatea filmului tipii vrură să profite, şi ele o tuliră din „Azul" cu tipii după ele strigând: Banii 'napoi, ne-aţi tras pe sfoară!, noroc că dădură de-un vardist care-i puse pe fugă. Şi dacă s-o fi plictisit de ea că mereu îi scoate pe nas ce urât s-a purtat atunci? Tot restul săptămânii, Amalia, María şi Anduvia n-au vorbit decât de tipii ăia, şi se speriau una pe alta pomenind de ei, or să vină, au văzut unde locuim, or să ne-omoare, or să ne, cu crize de râs până când Amalia începea să dârdâie de-a binelea şi fugea acasă.

Dar noaptea tot la asta se gândea: și dacă n-o să mai vină s-o caute? Duminica următoare s-a dus s-o viziteze pe doamna Rosario la Mirones. Celesta fugise c-un tip și după trei zile se-ntorsese singură-singurică și c-o față lungă. Am bătut-o la sânge, zicea doamna Rosario, și dacă tipul mi-a umplut-o, o omor. Amalia rămase pân' la căderea nopții, simțindu-se mai deprimată ca oricând în fundătură. Vedea bălțile de apă împuțită, norii de muște, câinii lihniți, și nu-i venea să creadă că-și dorise să-și petreacă tot restul zilelor în fundătură, după moartea băiețelului ei și-a lui Trinidad. A doua zi se trezi cu noaptea-n cap: ce-ți pasă dacă nu mai apărea niciodată, netoato, e mai bine pentru tine. Dar plângea.

— În cazul acesta, mă văd silit să m-adresez Președintelui, *don* Cayo - *doctorul* Arbeláez își puse ochelarii, la manșetele tari ale cămășii sale scăpărau niște butoni de argint. Am încercat să păstrez cele mai bune relații cu dumneavoastră, niciodată nu v-am cerut socoteală, am suportat ca Direcția Internelor să mă subestimeze în fel și chip în mii de chestiuni. Dar nu uitați că eu sunt Ministrul și că dumneavoastră îmi sunteți subordonat.

El încuviință, cu ochii țintă la pantofii din picioare, tuși, cu batista la gură. Ridică fața, parcă resemnându-se să facă ceva ce-i repugna peste măsură.

— Nu merită osteneala să-l deranjați pe Președinte - zise, aproape cu timiditate. Mi-am permis să-i explic eu totul. Vă dați seama, n-aș fi îndrăznit să vă resping cererea, fără încuviințarea Președintelui.

Îl văzu încleștându-și mâinile, rămânând absolut nemișcat, scrutându-l cu o ură minuțioasă și devastatoare.

— Deci i-ați și vorbit Președintelui - îi tremurau bărbia, buzele, glasul Desigur, i-ați prezentat lucrurile din punctul dumneavoastră de vedere.

— O să vă vorbesc cu toată sinceritatea, domnule *doctor* - zise el, fără pornire, fără interes Mă aflu în fmntea Direcției Internelor din două motive. Primul, fiindcă așa mi-a cerut-o Generalul. Al doilea, pentru că el mi-a primit condiția: să dispun de mijloacele necesare și să nu dau seamă nimănui de ceea ce fac, ci doar lui în persoană. Iertați-mă că vă zic adevărul pe șleau, dar așa stau lucrurile.

Îl privi pe Arbeláez, așteptând. Avea capul prea mare față de trup, ochișorii lui miopi îl scrutau în continuare, milimetric. Îl văzu căznindu-se să zâmbească, într-un efort care-i deforma gura.

— Nu pun la îndoială munca pe care o depuneți, știu că e deosebit de prețioasă, *don* Cayo - vorbea artificial și gâjâit, gura îi zâmbea, ochii îl fulgerau necruțător. Dar sunt probleme de rezolvat și dumneata trebuie să mă ajuți. Fondul pentru siguranță este exorbitant.

— Pentru că și cheltuielile noastre sunt exorbitante - zise el. Să vi le-arăt, domnule *doctor.*

— Nu mă îndoiesc nici că dumneata folosești sumele cu cea mai mare răspundere - zise *doctorul* Arbeláez Ci pur și simplu…

— Iată, cât ne costă direcțiile sindicale cumpărate, rețelele de informații din centrele muncitorești, din universități și din administrație - recită el, în timp ce scotea un referat din servietă și-l întindea pe birou. Cât ne costă manifestațiile de entuziasm, cât ne costă aflarea activității dușmanilor regimului, de aici și din străinătate.

Doctorul Arbeláez nu se uitase la referat; îl asculta mângâindu-și un buton, ochișorii lui urându-l necontenit, tot mai morocănoși.

— Cât costă potolirea nemulțumiților, a invidioșilor și-a ambițioșilor ce apar zi de zi în chiar sânul regimului - recita el Liniștea nu e numai o problemă de toroipan, domnule *doctor,* ci și de *soles.* Dumneavoastră vă uitați urât, și aveți dreptate. De treburile astea murdare eu m-ocup, Domniei voastre nici nu trebuie să v-

ajungă la urechi. Aruncați o privire asupra acestor hârtii și apoi să-mi ziceți dacă mai credeți că se pot face economii fără să periclităm însăși siguranța regimului.

— Dar știți dumneavoastră de ce *don* Cayo îi trecea cu vederea domnului Lozano potlogăriile lui cu bordeiele și crâșmele, *don)* - zise Ambrosio.

Clar, domnului Lozano îi pierise tot cheful: în țara asta de potlogari toți vor să te tragă pe sfoară, era pentru-a treia oară că Pereda încerca să-i vâre pe gât năzdrăvănia cu cecul. Ludovico și Hipólito, muți, se priveau cu coada ochiului: *carajo,* da' ce, îl credeau născut de ieri, de-alaltăieri? Adică nu le era de ajuns că exploatau porcărelele oamenilor, voiau să-l exploateze și pe el? Apăi nu merge-așa, mă pun cu legea pe ei și să-i văd pe unde-or scoate cămașa. Se găseau la Urbanizarea „Los Claveles", ajunseseră.

— Coboară tu, Ludovico - zise domnul Lozano. Adu-mi-l pe șchiop încoace.

— Fiindcă din contactele astea cu bordeiele și crâșmele de toată spețа, domnul Lozano afla o droaie de lucruri despre viața și pățăraniile oamenilor - zise Ambrosio. Cel puțin așa ziceau ăia doi.

Ludovico dădu fuga pân' la gard. Nu era coadă: mașinile se mișcau de colo-colo până când una ieșea din curte, atunci se-nșirau în fața intrării, semnalizau cu farurile, erau primite pe rând și tipii dinăuntru începeau dezmățul. Dincolo de gard totul era întunecos; umbre de mașini intrând în garaje, fâșii de lumină pe sub uși, siluete de chelneri aducând bere.

— Salut, Ludovico - zise șchiopul Melequías. Te fac o bere?

— N-am când, frate-miu - zise Ludovico. Fugi că te-așteaptă boss-ul afară.

— Chiar exact nu știu ce anume afla, *don* - zise Ambrosio. De pildă ce femeie îi pune coame lui bărbatu-său și cu cine, care soț își înșeală nevasta și cu cine, chestii de-astea.

Șchiopătând, Melequías se îndreptă spre perete și-și luă haina din cui, îl apucă pe Ludovico de braț: să mă sprijin de tine ca să merg mai iute, frate-miu. Până la Panamericana nu-i tăcu gura, ca de obicei, dondănind aceeași placă dintotdeauna: cum a dus-o vreme de cincisprezece ani lucrând cu băieții. Și nu ca un fitecine, Ludovico, eu eram din gașca a mai prima, pe statul de funcții, și cum l-au mardit derbedeii ăia atunci și i-au schilodit laba cu lovituri de cuțit.

— Iar toate datele alea îi erau de mare folos lui *don* Cayo, nu credeți, *don*? - zise Ambrosio. Cunoscând el intimitățile oamenilor, îi avea la cheremul lui, vedeți?

— Ar trebui să le fii recunoscător derbedeilor, Melequías - zise Ludovico. Mulțumită lor ai acum o slujbuliță liniștită unde probabil că te umpli de bănet.

— Aș, nici vorbă, Ludovico - vedeau cum trec pe lângă ei în goană mașinile pe Panamericana, dar nici urmă de Ford. Află că le duc dorul băieților. Trăgeam tare pe vremuri, ce-i drept, dar simțeam că trăiesc. Tu știi, băiete, când vei avea nevoie vii aici ca la tine acasă. Odaia gratis, serviciul gratis, până și băuturica e gratis pentru tine, Ludovico. A, uite și mașinuța.

— Ăia doi mai ziceau că datele obținute în felul ăsta erau apoi folosite de domnul Lozano la șantaje - zise Ambrosio. Că storcea bani buni din amenințările cu scandalul. Ce tip descurcăreț în afaceri, nu, *don*!

— Sper că nu-mi vii cu cine știe ce năzbâtii, șchiopule, că nu se prinde - zise domnul Lozano Vezi că-s deja cu capsa pusă.

— Vai de mine, da' ce vă trece prin cap - zise șchiopul Melequías Poftim pliculețul, cu salutări din partea șefului, domnule Lozano.

— Mă rog, tot e bine - și Ludovico și Hipólito parcă zicându-și: asta l-a îmbunat complet Și ce se-aude cu tipul de care vorbirăm, șchiopule, a mai dat pe-aici?

— Da, a apărut vineri - zise șchiopul Melequías. Cu aceeași mașină ca și data trecută, domnule Lozano.

— Bine șchiopule - zise domnul Lozano. Bravo șchiopule.

— Dacă mi se pare urât? - zise Ambrosio. Păi, *don*, pe de-o parte, sigur că da, nu? Dar daraverile astea cu poliția, cu politica, nu prea obișnuiesc ele să fie curate. Lucrând cu *don* Cayo îți dădeai seama de asta, *don*.

— Numai că s-a-ntâmplat un accident, domnule Lozano - Ludovico și Hipólito: na, că iar a sfeclit-o. Nu, n-am uitat cum se mânuia aparatul, de altfel tipul pe care mi l-ați trimis a instalat totul la perfecție. Eu, cu mâna mea, am apăsat pe buton.

— Și-atunci unde-s benzile? - zise domnul Lozano. Unde-s fotografiile?

— Le-au mâncat câinii, domnule - Hipólito și Ludovico nu se priviră, strâmbau din buze, dădeau din umeri. Au mâncat juma din bandă, au sfârtecat fotografiile. Pachețelul era pe frigider, domnule Lozano, și animalele l-au…

— Ho, ajunge, șchiopule - mârâia domnul Lozano. Nu ești tâmpit, ci mult mai rău, n-am cuvinte să-ți zic ce ești, șchiopule. Câinii, da?, le-au mâncat câinii?

— Zău, domnule, niște namile de dulăi - zise șchiopul Melequías. Șeful i-a adus, îs lihniți de foame, înghit tot ce-apucă, cred că și la om s-ar da dacă nu-i atent. Dar mă gândesc că tipul va reveni cu siguranță și…

— Du-te mă la doctor - zicea domnul Lozano. S-o fi găsind un tratament, niște injecții, ceva care să te vindece de atâta imbecilitate. Auzi, câinii, *carajo,* le-au mâncat câinii. Ciao, șchiopule. Sări naibii

din mers, nu te mai scuza și dă-te jos odată. La prelungirea Meiggs, Ludovico.

— Și să nu credeți că numai domnul Lozano era borfaș - zise Ambrosio Adică *don* Cayo nu era și el, sub altă formă? Ăia doi ziceau că toți băieții de pe statul de funcții mușcau din pleașca asta, de la primu pân' la ultimu. De-aia se căznea Ludovico să ajungă și el pe state. Nu vă faceți iluzii că toată lumea ar fi așa cinstită și cumsecade ca dumneavoastră, *don.*

— Acu coboară tu, Hipólito - zise domnul Lozano Să te cunoască mai bine, fiindcă pe Ludovico n-or să-l mai vadă la față o bună bucată de vreme.

— Păi de ce ziceți asta, domnule Lozano? - zise Ludovico.

— Ce faci pe niznaiu, doar știi prea bine de ce - zise domnul Lozano. Fiindc-o să lucrezi cu domnul Bermúdez, așa cum ți-o doreai de mult, nu?

Cam pe la jumătatea săptămânii următoare, Amalia deretica prin bufet când auzi sunând la ușă. Se duse să deschidă și se pomeni față-n față cu *don* Fermín. Îi tremurară genunchii, abia putu să-ngaime bună ziua.

— E acasă *don* Cayo? - nu-i răspunse la salut, intră în sală aproape fără s-o vadă Zi-i că-l caută Zavala, te rog.

Nu te-a recunoscut, apucă să gândească, pe jumătate buimacă, pe jumătate pârându-i rău, și chiar atunci apăru doamna în capul scării: intră, Fermín, ia loc, Cayo trebuie să pice dintr-un moment în altul, tocmai m-a sunat, poate să-i ofere un păhărel? Amalia închise ușa, se furișă pe lângă cămară și trase cu ochiul. *Don* Fermín se uita la ceas, avea ochii nerăbdători și chipul supărat, doamna îi întinse un pahar cu whisky. De ce-o fi întârziind Cayo, care era întotdeauna așa de punctual? S-ar părea că nu-ți place compania mea, zicea doamna, vezi că mă bosumflu. Se tratau cu prea multă familiaritate,

Amalia era uluită. Ieși pe ușa de serviciu, trecu prin grădină, și Ambrosio se depărtase puțin de casă. O primi cu fața descompusă: te-a văzut, ți-a vorbit?

— Nici nu m-a recunoscut - zise Amalia Chiar așa mult să mă fi schimbat?

— Cu atât mai bine, cu atât mai bine - ofta Ambrosio de parcă-ar fi revenit la viață; dădea din cap, temător încă, ușurat, și privea spre casă.

— Mereu secretos, mereu îngrozit - zise Amalia Eu m-oi fi schimbat, dar tu ai rămas același.

Dar îi zicea asta zâmbind, ca el să-și dea seama că nu-l mustra, că-i vorbea în glumă, și gândi ce bucuroasă ești că-l vezi, toanto, neghioabo. Acu râdea și Ambrosio și dădea din mâini ca zicând vai din ce-am scăpat, Amalia. Se apropie puțin de ea și deodată-o luă de mână: ieșeau duminică împreună?, s-o aștepte-n stație la două? Bine, pe duminică.

— Vasăzică *don* Fermín s-o fi-mpăcat cu *don* Cayo - zise Amalia. Asta-ar însemna să vie mereu pe-aici. Oricând m-ar putea recunoaște.

— Da' de unde, acu chiar că-s la cuțite - zise Ambrosio. *Don* Cayo pune bețe-n roate afacerilor lui *don* Fermín, pentru că-i prietenul nu știu cărui general care a vrut să facă o revoluție.

Și tocmai îi povestea, când văzură mașina neagră a lui *don* Cayo apărând de după colț, uite-l, fugi, și-Amalia o zbughi în casă. Carlota o aștepta în bucătărie, cu ochii ei mari măriți de curiozitate; îl cunoștea pe șoferul domnului acela?, ce și-au vorbit, ce i-a zis?, arată ferchеș, nu? Ea îi turna la minciuni și chiar atunci o chemă doamna: du te rog tava asta sus în birou, Amalia. Urcă scara cu paharele și scrumierele ce clincheteau, tremurând, gândind nătângul de Ambrosio mi-a transmis fricile lui, și dacă m-o recunoaște ce-o să-mi zică? Dar n-o recunoscu: ochii lui *don* Fermín

o privire o clipă fără s-o vadă și se-abătură de la ea. Stătea jos și bătea din tocuri, nerăbdător. Așeză tava pe birou și ieși. Rămaseră închiși preț de-o jumătate de oră. Discutau, până-n bucătărie li se auzeau vocile, foarte puternice, și doamna veni și închise ușa dinspre cămară, ca ele să n-audă. Când văzu din bucătărie că mașina lui *don* Fermín pleca, urcă după tavă. Doamna și domnul discutau în sală. Ce strigăte pe voi, zicea doamna, și domnul: șobolanul ăsta voia să fugă crezând că se scufundă corabia, acu plătește și nu-i place. Cu ce drept îi zicea șobolan lui *don* Fermín care era cu mult mai domn și mai cumsecade decât el?, gândi Amalia. Precis că-l invidiază, și Carlota: zi-mi și mie, cine era, ce-și ziceau?

— Și eu ocup acest post fiindcă mi-a cerut-o Președintele - zise *doctorul* Arbeláez, îndulcindu-și tonul, și el gândi bun, facem pace. Încerc din răsputeri să realizez ceva pozitiv și…

— Tot ce s-a făcut pozitiv în acest Minister s-a făcut prin dumneavoastră - zise el, cu energie. Eu m-ocup de partea negativă. Nu, nu glumesc, ăsta-i adevărul. V-asigur că vă fac un mare serviciu debarasându-vă de tot ce privește partea abjectă a politicii.

— N-am vrut să vă jignesc, *don* Cayo - bărbia *doctorului* Arbeláez nu mai tremura.

— Nici nu m-ați jignit, domnule *doctor* - zise el. Doreați să faceți reajustări în fondul securității. Pur și simplu, e cu neputință. Vă veți da seama singur citind referatul.

Doctorul Arbeláez luă referatul și i-l întinse:

— Păstrați-l, n-am nevoie să-mi dovediți nimic, vă cred pe cuvânt - încercă să zâmbească, abia dezlipindu-și buzele. O să vedem ce-o să inventăm pentru înlocuirea mașinilor de patrulare și pentru începerea lucrărilor de la Tacna și Moquegua.

Își dădură mâna, dar *doctorul* Arbeláez nu se ridică să-l conducă. Se întoarse direct la birou, și *doctorul* Alcibíades intră o dată cu el.

— Maiorul și Lozano tocmai au plecat, *don* Cayo - îi dădu un plic. Știri proaste din Mexic, după cât se pare.

Două pagini bătute la mașină, corectate de mână, adnotate pe margini c-un scris nervos. *Doctorul* Alcibíades îi aprinse țigara în timp *ce* el citea, atent.

— Deci conspirația avansează - își slăbi nodul cravatei, împături hârtiile și le vârî la loc în plic. Asta i-a pus pe jăratec pe maior și pe Lozano?

— La Trujillo și la Chiclayo au avut loc întruniri ale apriștilor, și Lozano și maiorul cred că au o legătură cu știrea despre grupul de exilați gata să părăsească Mexicul - zise *doctorul* Alcibíades. S-au dus să discute cu maiorul Paredes.

— Deie sfântul să vină păsărelele alea-n țară, ca să punem mâna pe ele - zise el, căscând. Dar n-au să vină. Asta-i a zecea sau a unsprezecea oară, doctorașule, nu uita. Zi-le maiorului și lui Lozano c-o să ne-ntâlnim iar mâine. Nu-i nici o grabă.

— Cei din Cajamarca au sunat să confirme întrevederea de la ora cinci, *don* Cayo.

— Da, e-n regulă - scoase un plic din servietă și i-l dădu. Vrei să verifici în ce stare se află afacerea asta? E o solicitare de terenuri în Bagua. Controlează dumneata personal, doctorașule.

— Mâine la prima oră, *don* Cayo - *doctorul* Alcibíades răsfoi hârtiile dând afirmativ din cap. Mda, ce semnături lipsesc, ce dări de seamă, ce situații, am înțeles. Foarte bine, *don* Cayo.

— Acuș o să-apară știrea c-au dispărut banii conspirației - zâmbi el, observând plicul lăsat de maior și Lozano. Acuș o să vezi comunicatele liderilor acuzându-se unii pe alții de trădare și de furt. Ajunge să ți se facă lehamite văzând că se petrec mereu aceleași și aceleași lucruri, nu?

Doctorul Alcibíades încuviință și, din bună creștere, zâmbi.

— Că de ce-mi păreți atât de cinstit, de cumsecade? - zise Ambrosio Lăsați, nu-mi puneți întrebări încuietoare, *don*.

— Chiar mi se va-ncredința paza domnului Bermúdez, domnule Lozano? - zise Ludovico.

— Hai lasă-te de goange, se vede cât de colo că nu-ți mai încapi în piele de fericire - zise domnul Lozano. Asta-ai pus-o tu frumușel la cale cu Ambrosio, este?

— Să nu credeți că nu vreau să lucrez cu dumneavoastră, domnule Lozano - zise Ludovico. S-a-ntâmplat doar că m-am împrietenit la toartă cu negrul și el îmi tot zice: de ce nu rogi să te mute?, și eu: nu și nu, cu domnul Lozano o duc fain. Probabil că Ambrosio a făcut demersuri din proprie inițiativă, domnule.

— Bine, bine - se hlizi domnul Lozano. Asta-i o avansare pentru tine și mi se pare normal să vrei să te salți în rang.

— Vedeți, de n-ar fi decât cum vorbiți dumneavoastră de alții, și deja-i altceva - zise Ambrosio. Nu v-apucați să-i insultați pe oameni de cum vă întorc spatele, ca *don* Cayo. Dumneavoastră nu ofensați pe nimeni, dimpotrivă, îi vorbiți de bine pe toți, cu bună cuviință.

— I-am vorbit foarte bine de tine lui Bermúdez - zise domnul Lozano. Sârguincios, vajnic, i-am zis că tot ce i-a zis negrul e-adevărat. Să nu mă faci de râs. Doar știi, era de ajuns ca eu să-i fi zis nu vă e de folos, și Bermúdez te-ar fi lăsat baltă. Dacă stai să te gândești, avansarea aceasta ne-o datorezi atât negrului cât și mie.

— Sigur, domnule Lozano - zise Ludovico. Vă mulțumesc frumos, domnule. Nici eu nu știu ce să fac, zău, ca să v-arăt recunoștința mea.

— Eu știu - zise domnul Lozano. Să te porți frumos, Ludovico.

— Dumneavoastră porunciți și eu v-ascult orbește, oricând, domnule Lozano. Vă puteți bizui.

— Și să-ți ții fleoanca - zise domnul Lozano. N-ai ieșit niciodată cu Forduleț cu mine, habar n-ai ce-i aia simbria lunară. Așa poți să mi te-arăți recunoscător, înțelegi?

— Pe cuvânt că nici nu trebuia să-mi pomeniți de asta, domnule Lozano - zise Ludovico. Mă jur, pardon, c-ați vorbit în plus. Păi ce credeți despre mine, mă rog frumos?

— Tu știi că de mine depinde să te vezi într-o bună zi pe statul de funcții - zise domnul Lozano. Sau să te lingi pe bot pentru totdeauna.

— Sau după felul cum vă purtați cu lumea - zise Ambrosio. Plin de eleganță, și făcând mereu comentarii așa plăcute, așa inteligente. Mult timp îmi răsună-n cap cuvintele dumneavoastră după ce vorbiți cu cineva, *don*.

— Uitați c-apare Hipólito cu *cholo* Cigüeña - zise Ludovico.

Urcară-n vechiul Ford și Ludovico era atât de bucuros de știrea transferului încât am călcat toate regulile circulației, avea să-i povestească lui Ambrosio mai târziu. El *cholo* Cigüeña îi dădea înainte cu palavrele lui dintotdeauna:

— S-au stricat instalațiile de apă și m-au costat și ochii din cap, domnule Lozano. Pe deasupra, clientela mi se-mpuținează pe zi ce trece. Ăștia din Lima parcă nu s-ar mai regula, domnule, și mă paște mina.

— Bun, dacă tot îți merge prost afacerea, n-o să ai nimic împotrivă să ți-o închid chiar mâine - zise domnul Lozano.

— Dumneavoastră credeți că scornesc asta din capul meu ca să nu vă plătesc darea lunară, domnule Lozano - protestă *cholo* Cigüeña. Dar nu-i deloc așa, poftiți darea, știți doar că plătesc cu sfințenie. Vă povestesc necazurile mele ca prieten, domnule Lozano, doar așa ca să le aflați.

— Ca să nu zic și de felul cum vă purtați cu mine - zise Ambrosio. Cum m-ascultați, cum îmi puneți întrebări, cum

conversăm. Cum îmi dați încredere-n mine. Toată viața mea a devenit alta de când lucrez pentru dumneavoastră, *don.*

VII

Duminică Amalia zăbovi preț de o oră în fața oglinzii, încât și Símula, de-obicei atât de seacă, o luă peste picior: *caramba,* ce de dichiseli pentru ieșire. Ambrosio era demult în stație când ea apăru, și-i strânse mâna atât de tare că Amalia aproape țipă. El râdea, mulțumit, avea un costum albastru, o cămașă tot atât de albă pe cât îi erau dinții, o cravată stropită cu roșu și alb: mereu îl țineai cu sufletul la gură, Amalia, pân' și azi nu era sigur dacă vii sau îl lași cu buzele umflate. Tramvaiul sosi pe jumătate gol și, înainte ca ea să se așeze, Ambrosio își scoase batista și șterse locul. Loc la geam pentru regină, zise, făcând o reverență. Ce bine dispus era, cum se schimba și devenea de nerecunoscut, și-i zise: parcă ești altul când nu mai ți-e teamă să te prindă cu mine. Și el: eram bucuros gândindu-mă ce bine a fost pe vremuri, Amalia. Taxatorul îi privea amuzat cu tașca lui cu bilete în mână și Ambrosio îl expedie zicându-i pot să vă fiu cu ceva de folos? L-ai speriat, zise Amalia, și el mda, de data asta n-o să-i mai stea nimeni în drum, nici un taxator, nici un textilist. O privi în ochi, serios: eu m-am purtat urât?, eu am plecat cu alta? A se purta urât însemna să-ți părăsești femeia pentru alta, Amalia, ne-am certat pentru că n-ai înțeles ce voiam de la tine. Dacă ea nu s-ar fi purtat așa țâfnos, așa rece, ar fi continuat să se vadă-n oraș, și-ncercă să-și petreacă brațul pe după umerii ei, dar Amalia îi dădu mâna la o parte: lasă-mă, te-ai purtat ca un bădăran, ca un mizerabil, și se-auziră niște râsete.

Tramvaiul se umpluse. Rămaseră câtva timp tăcuți, după care el schimba subiectul: vor trece o clipă să-l vadă pe Ludovico,

Ambrosio avea să-i transmită ceva, apoi rămâneau de capul lor și puteau face tot ce poftea Amalia. Ea îi povesti cum *don* Cayo și *don* Fermín ridicau vocea-n birou și cum domnul a zis după aia de *don* Fermín că-i un șobolan. Șobolan o fi el, zise Ambrosio, după ce c-au fost prieteni buni, acu vrea să-i ducă afacerile de râpă. Din centru luară un autobuz spre Rímac și-ajunși acolo mai bătură câteva străduțe. Aici, Amalia, pe strada Chiclayo. Îl urmă până-n fundul unui coridor, îl văzu scoțând o cheie.

— Mă crezi proastă? - zise, apucându-l de braț. Prietenul tău nu-i acasă. Odaia-i goală.

— Ludovico vine puțin mai târziu - zise Ambrosio. O să-l așteptăm conversând.

— Ba o să conversăm plimbându-ne pe stradă - zise Amalia. Dar înăuntru nu intru.

Se hârjoniră ce se hârjoniră într-un *patio* cu dale murdare pe jos, luați la ochi de niște pici ce se-opriseră din joacă, până când Ambrosio deschise ușa și-o-mbrânci înăuntru râzând. Amalia orbecai prin beznă câteva clipe pân'ce Ambrosio aprinse lumina.

Ieși din birou la cinci fără-un sfert și Ludovico era deja în mașină, lingă Ambrosio. Șoseaua Colon, la Clubul Cajamarca. Rămase tăcut și cu ochii-n jos pe tot traseul, gândind ce n-aș da să dorm, ce n-aș da să pot dormi. Ludovico îl însoți până la ușa clubului: să intre și el, *don* Cayo? Nu, așteaptă aici. Tocmai urca scara când văzu apărând pe palier silueta înaltă, capul cenușiu al senatorului Heredia și zâmbi: ce bine-ar fi să fie aici și doamna Heredia. Au venit toți, îi dădu mâna senatorul, asta-i culmea punctualității fiind vorba de peruani. Poftiți, intrați, reuniunea va avea loc în salonul de recepții. Lumini aprinse, oglinzi cu ramele-aurite pe zidurile învechite, fotografii de babalâci mustăcioși, grupuri de oameni care-și încetară murmurul văzându-i intrând: aș, nu era nici o femeie de

față. Se apropiară deputații, îi fură prezentați în ordine: nume și prenume, mâini întinse, îmi face plăcere, bună ziua, gândea: doamna Heredia cu care?, cu Hortensia, Queta, Maclovia?, auzea: la ordinele dumneavoastră, încântat de cunoștință, și-ntrezărea haine încheiate cu grijă, cu gulere tari, batiste rigide ițindu-se din buzunarele de sus, obraji încinși, și chelneri în veste albe aducând băuturi, gustări. Acceptă un pahar cu oranjadă și gândi: așa distinsă, așa albă, cu mărunțele alea așa de-ngrijite, cu atitudinile ei de femeie deprinsă să poruncească, și gândi: cu Queta, așa smeadă, așa stângace, așa vulgară, așa obișnuită să servească.

— Dacă vreți, putem începe, *don* Cayo - zise senatorul Heredia.

— Da, domnule senator - ea și Queta, chiar când doriți.

Chelnerii trăgeau scaunele, delegații luau loc cu paharele lor de *pisco-sauer* în mâini, să tot fi fost vreo douăzeci, el și senatorul Heredia se instalară în față lor. Bun, deci se întruniseră pentru-o discuție liberă în legătură cu vizita Președintelui la Cajamarca, zise senatorul, acel oraș atât de-ndrăgit de toți cei de față, și el gândi: ar putea intra la ea ca servitoare. Mda, iată că-i era servitoare, un întreit motiv de bucurie pentru locuitorii Cajamarcăi zicea senatorul, nu aici ci-n conacul pe care ea precis că-l are la Cajamarca, din cauza cinstei pe care ne-o face vizitându-ne regiunea zicea senatorul, un conac plin de mobile vechi și de lungi coridoare și de camere cu covoare groase din lână de lamă *vicuña* unde se plictisește în timp ce soțul senator își reprezintă provincia-n capitală, și pentru că va inaugura noul pod și primul tronson al șoselei zicea senatorul, un conac plin de tablouri și de servitori dar servitoarea preferată va fi Quetita, Quetita a ei. Senatorul Heredia se ridică-n picioare: dar mai cu seamă va fi o ocazie pentru cajarmaquieni să-și demonstreze recunoștința față de Președinte pentru aceste lucrări atât de importante în dezvoltarea regiunii și-a țării întregi. Mișcări de scaune, de mâini, de parcă s-ar fi pregătit s-

aplaude, dar senatorul vorbea din nou, Quetita îi va servi micul dejun la pat și-i va auzi mărturisirile intime și-i va păstra secretele: de aceea a fost numit acest Comitet de recepție format din, și el întrezări că auzindu-și numele cei menționați zâmbeau sau se înroșeau. Această reuniune avea drept scop să coordoneze programul stabilit de Comitetul de recepție cu programul elaborat de guvern în vederea vizitei prezidențiale, și senatorul se întoarse spre el: Cajamarca era o regiune primitoare și recunoscătoare, *don* Cayo, Odría avea să se bucure de-o primire demnă de eforturile pe care le depune în fruntea țării cârmuind părintește înaltele ei destine. El nu se ridică: abia zâmbind, mulțumi distinsului senator Heredia, reprezentanților parlamentari din Cajamarca, pentru sforțarea lor dezinteresată ca vizita să fie-ncoronată de succes, în fundul salonașului în spatele unor draperii de tul unduitoare cele două umbre se lăsau înfierbântate să cadă una lângă alta pe-o saltea de puf care le primea fără zgomot, membrilor Comitetului de recepție pentru amabilitatea lor de a veni la Lima s-avem un schimb de idei, și imediat slobozeau înăbușite chicote îndrăznețe și umbrele se strângeau în brațe și deveneau o singură formă pe cearșafurile imaculate de sub tul: el era cât se poate de încredințat că vizita va fi un succes deplin, domnilor.

— Cer scuze că vă-ntrerup - zise deputatul Saravia. Vreau să adaug doar atât: Cajamarca e gata să facă cele mai nebunești cheltuieli ca să-l primească pe Generalul Odría.

Zâmbi, încuviință, era convins de asta, dar mai rămânea un amănunt asupra căruia ar dori să cunoască părerea celor prezenți, domnule inginer Saravia: anume manifestația din Piața Mare, la care va lua cuvântul Președintele. Pentru că idealul ar fi, tuși, își îndulci glasul, ca manifestația să se desfășoare astfel încât, își căută cuvintele, Președintele să nu se simtă dezamăgit. Manifestația va fi un succes monstru, *don* Cayo, îl întrerupse senatorul, și el auzi

murmure afirmative și văzu capete și mai afirmative, și dindărătul tulurilor se deslușeau șoapte, atingeri și dulci gâfâieli, o zbuciumare de cearșafuri și de mâini și de guri și de epiderme ce se căutau și avid se lipeau.

— Domnule Santiago, se-auziră iar bătăile-n ușă, domnule Santiago, și el deschise ochii, își petrecu o mână greoaie peste față și se duse să deschidă, bâstăcăind de somn: doamna Lucia.

— V-am trezit? Iertați-mă, dar ați auzit radioul?, ați văzut ce sentâmplă?, - cuvintele i se încălecau în gură, avea fața excitată, ochii alarmați. Grevă generală la Arequipa, zice-se că Odría ar putea numi un cabinet militar. Oare ce-o să urmeze, domnule Santiago?

— Nimic, doamnă Lucia - zise Santiago. Greva o să dureze câteva zile și-o să-nceteze de la sine, iar domnii din Coaliție se vor întoarce la Lima și totul va continua ca înainte. Nu vă-ngrijorați degeaba.

— Dar au fost câțiva morți, mai mulți răniți - ochii ei mici sclipeau de parc-ar fi numărat morții, gândește, de parc-ar fi văzut răniții. La teatrul din Arequipa. Coaliția organizase acolo un miting și odríiștii s-au amestecat în mulțime și s-au încăierat toți și poliția a folosit explozive. A apărut în „Presa", domnule Santiago. Morți, răniți. O să fie revoluție, domnule Santiago?

— Nu, doamnă - zise Santiago. La urma urmei, de ce vă temeți? Chiar de-ar fi revoluție, dumneavoastră n-ați păți nimic.

— Dar eu nu vreau să se-ntoarcă apriștii - zise doamna Lucia, îngrozită. Credeți c-or să-l dea jos pe Odría?

— Coaliția n-are nimic de-a face cu apriștii - râse Santiago Sunt patru milionari care erau prieteni cu Odna și-acum s-au certat cu el. E-o cearta între rubedenii, și corb la corb…Dar de fapt ce vă pasă dacă se-ntorc apriștii?

— Vai, dar sunt niște atei, niște comuniști - zise doamna Lucia. Ori vreți să ziceți că nu?

— Nu, doamnă, nu-s nici atei nici comuniști - zise Santiago. Sunt mai de dreapta decât dumneavoastră și-i detestă pe comuniști mai rău ca dumneavoastră. Dar nu vă faceți sânge rău de pomană, n-or să se-ntoarcă, iar Odría mai rezistă un timp, fiți fără grijă.

— Dumneavoastră luați totu-n râs, domnule Santiago - zise doamna Lucia. Iertați-mă că v-am trezit, dar m-am gândit că fiind ziarist știți mai multe dedesubturi. Vă chem îndată la masă.

Doamna Lucia închise ușa și el se-ntinse de-i trosniră oasele. Sub duș, râdea de unul singur: tăcute siluete nocturne forțau fereastra hardughiei din Barranco, doamna Lucia se deștepta țipând apriștii!, cu ochii ieșiți din cap, încremenită de spaimă își strângea la piept mița miorlăita și privea cum invadatorii cotrobăiau prin dulapuri, cufere, scrinuri și plecau cu boarfele ei prăfuite, cu paltonașele-i mâncate de molii, cu toate vechiturile: apriștii!, ateii!, comuniștii! Or să se-ntoarcă numai și numai ca să jefuiască lucrușoarele persoanelor decente, ca doamna Lucia, gândește. Gândește: biată doamnă Lucía, de-ai fi știut că pentru maică-mea dumneata nici nu treceai drept persoană decentă. Tocmai terminase cu îmbrăcatul când doamna Lucia se-ntoarse: prânzu-i gata, poftiți la masă. Supa de mazăre și cartoful singuratec naufragiat în farfuria cu apă verzuie, gândește, și legumele râncede printre bucățile de talpă numite de doamna Lucía mâncare cu carne. Radio Reloj era aprins, doamna Lucia asculta cu degetul arătător la buze: toate activitățile erau paralizate la Arequipa, avusese loc o manifestație în Piața Mare și liderii Coaliției ceruseră din nou destituirea Ministrului de Interne, domnul Cayo Bermúdez, pe care-l făceau răspunzător de gravele incidente petrecute la Teatrul Municipal, guvernul se-adresează națiunii cerându-i să-și păstreze calmul și avertizând că nu va tolera dezordinea. Vedeți, vedeți, domnule Santiago?

— Poate-aveți dreptate, mai știi, poate cade Odría - zise Santiago înainte n-ar fi-ndrăznit posturile de radio să anunțe asemenea știri.

— Și dacă cei din Coaliție preiau puterea în locul lui Odría vor merge lucrurile mai bine? - zise doamna Lucia.

— Vor merge la fel sau mai prost, doamnă - zise Santiago. Numai că, fără militari și fără Cayo Bermúdez, poate se va observa mai puțin.

— Tot de glume vă țineți - zise doamna Lucia. Nici măcar politica n-o luați în serios.

— Nici când bătrânul a făcut parte din Coaliție? - zice Santiago. Nici atunci nu te-ai băgat? N-ai dat tu o mână de ajutor manifestațiilor puse la cale de Coaliție împotriva lui Odría?

— Nu, nici când am lucrat cu *don* Cayo, nici cu tatăl dumitale - zice Ambrosio Niciodată nu m-am vârât în politică, conașule.

— Acum trebuie să plec - zise Santiago. La revedere, doamnă.

Ieși în stradă și-abia atunci descoperi soarele, un soare rece de iarnă care înviorase mușcatele din minuscula grădiniță. Un automobil staționa în fața pensiunii și Santiago trecu pe-alături fără să-l învrednicească c-o privire, dar simți în mod vag că mașina pornea și se ținea încet după el. Se-ntoarse și privi: *ho}a,* schimodie. Chispas îi zâmbea ținând volanul, având pe chip expresia unui copil care-a făcut o poznă și încă nu știe dacă va fi lăudat sau mustruluit. Îi deschise portiera urcă!, și-acum Chispas îl bătea pe umeri entuziasmat, ah *carajo* vezi că ți-am dat de urmă?, și râdea c-o veselie nervoasă, ei vezi?

— Cum naiba ai găsit pensiunea? - zise Santiago.

— Am minte-n cap, superiștețule - Chispas își atingea tâmpla, râdea cu poftă, dar nu-și putea ascunde emoția, gândește, încurcătura. Mi-a luat ceva timp, dar tot te-am găsit, schimodie.

Îmbrăcat în bej, cu o cămașă crem, o cravată verde-pal, arăta bronzat, puternic și înfloritor, și tu ți-ai adus aminte că nu-ți schimbaseși cămașa de trei zile, Zavalita, că nu-ți lustruiseși pantofii de vreo lună, și că hainele atârnau pe tine boțite și pătate, Zavalita.

— Să-ți zic cum te-am pescuit, superistețule? Pândindu-te în fața „Cronicii" câteva nopți în șir. Bătrânii mă credeau după fufe, și eu acolo așteptându-te să te urmăresc. De două ori m-am luat după altul care cobora din autobuz înaintea ta. Dar ieri nu te-am mai scăpat din ochi pân-ai intrat aici. Îți jur că nu prea știam ce să fac, superistețule, te așteptam ca un mușunache.

— Credeai c-o să dau cu pietre-n tine? - zise Santiago.

— Ei nici chiar așa, dar mi-era teamă să nu te-nfurii - și roși. Cum ești tu țicnit că nimeni nu te-nțelege, ce știu eu, m-așteptam la orice. Tot e bine că te-ai purtat ca o persoană decentă, superistețule.

Odaia era mare și murdară, pereți zgâriați și pătați, un pat nestrâns, haine bărbătești atârnând pe umerașe agățate de perete în cuie. Amalia văzu un paravan, un pachet de țigări Inca pe noptieră, un lavabou ciobit, o oglinjoară, mirosi un iz de urină și de stătut și-și dădu seama că plângea. De ce a adus-o aici?, vorbea printre dinți, și el dă-i 'nainte cu minciunile, așa de încet încât abia de-l auzea, zicând vine, zău, o să-l vedem pe prietenul meu, ba nu-i adevărat, voia s-o păcălească iar, să profite bine-nțeles, apoi să-i dea cu piciorul ca atunci. Ambrosio se așezase pe patul nefăcut și, printre lacrimile-i de obidă, Amalia-l vedea scuturând din cap, tu nu-nțelegi, nu mă-nțelegi. De ce plângea?, îi vorbea duios, pentru că te-am îmbrâncit?, privind-o c-o expresie necăjită și lugubră, făceai un tărăboi afară cu-ncăpățânarea ta de-a nu intra, Amalia, încât s-ar fi adunat vecinii zicând ce-i asta, și apoi ce-ar fi zis Ludovico aflând de scandal? își aprinsese una din țigările de pe noptieră și-ncepu s-o privească-ndelung, cu șart, întâi picioarele, apoi genunchii, înainta fără grabă pe tot trupul și când ajunse la ochi îi zâmbi și pe ea o trecu un val de roșeață și de rușine: că toantă-s. Își înăspri chipul cât putu mai mult. Ludovico o să vină imediat, Amalia, el venea și ei plecau, ce, ți-am făcut ceva?, și ea: vai de tine dacă-ndrăznești. Vino,

Amalia, stai jos aici, să conversăm. Ba n-o să stea, deschide ușa, vrea să plece. Și el: așa plângeai și când textilistul te ducea acasă la el? Fața i se amărî și Amalia gândi e gelos, e furios, și simți că i se topea toată supărarea. Nu era ca tine, zise privind în jos, nu-i era rușine cu mine, gândind o să se ridice și-o să mă pleznească, el n-ar fi izgonit-o de teamă să nu-și piardă postul, gândind hai ridică-te, hai pleznește-mă, pentru el eram totul, gândind netoato, tot ce-ți dorești e să te sărute. El strâmbă din buze, i se bulbucaseră ochii-n cap, dădu cu chiștocul de pământ și-l strivi. Amalia avea și ea mândria ei, n-o să mă păcălești de două ori și el o privi încordat: dacă tipul ăla n-ar fi murit ți-o jur că l-aș fi omorât eu cu mâna mea, Amalia. Acu chiar c-o să-ndrăznească, acu da. Într-adevăr se ridică dintr-un salt, și așa o s-o pățească oricine i s-ar pune-n cale, și-l văzu apropiindu-se hotărât, cu vocea puțin răgușită: pentru că tu ești femeia mea, asta o s-o simtă pe propria ei. Nu se clinti, îl lăsă s-o apuce de umeri și-atunci îl împinse din răsputeri și-l văzu pierzându-și echilibrul și râzând, Amalia, Amalia, și-ncercând s-o prindă iar. Așa se aflau îmbrâncindu-se, trăgând unul de altul, împingându-se, când ușa se dădu de perete și apăru mutra lui Ludovico, foarte tristă.

Își stinse țigara, aprinse alta, își puse un picior peste celălalt, cei ce ascultau își întindeau capetele ca să nu piardă nici un cuvințel, și el își auzi propria voce obosită: s-a declarat 26 zi de sărbătoare, s-au dat instrucțiuni directorilor de licee și de școli economice să-și aducă elevii în piață, asta va-nsemna deja ceva asistență, și doamna Heredia o să privească manifestația de la un balcon al primăriei, așa înaltă, așa serioasă, așa albă, așa elegantă, iar el între timp o să fie la conac convingând-o pe slujnică: o mie, două mii, trei mii de *soles*, Quetita? Dar, bine-nțeles, zâmbi și-ntrezări că toți zâmbeau, nu era vorba ca Președintele să le vorbească școlarilor, și slujnica o să zică

bun, trei mii, așteaptă-aci și-l va ascunde îndărătul unui paravan. S-a mai socotit că vor participa și funcționarii publici, deși asta n-ar însemna cine știe ce lume, și el acolo, nemișcat, pitit în întuneric, va aștepta privind covoarele de lână de *vicuña* și tablourile și patul vast cu rezemătoare pentru cap și cu tuluri. Tuși, își trase piciorul de peste celălalt: și-n plus, ne-am îngrijit și de propagandă. Anunțuri în „Presa" și la posturile de radio locale, mașini și camionete cu difuzoare vor străbate cartierele aruncând foi volante și asta va atrage ceva lume, și el va număra minutele, secundele, și va simți că i se descompun oasele și va simți picături înghețate scurgându-i-se pe spinare, și în sfârșit: ea va apare, ea va intra. Dar, și se-nclină și le prezentă delegaților o față umilă și plină de simpatie, din moment ce Cajamarca era un centru agricol, era de-așteptat ca grosul mulțimii să vină de pe-ogoare, iar asta depindea de dumneavoastră, domnilor. O s-o vadă, 'naltă, albă, elegantă, serioasă, o să intre plutind peste covorul de *vicuña* și-o s-o audă zicând ce obosită sunt și-o va chema pe draga ei Quetita. Dați-mi voie, *don* Cayo, zise senatorul Heredia, *don* Remigio Saldívar care este președintele Comitetului de Recepție și una din figurile cele mai reprezentative ale agricultorilor cajamarquieni are ceva de zis în legătură cu manifestația, și el văzu că un bărbat grăsun, negricios ca o furnică, strangulat de-o gușă cât toate zilele se ridica-n picioare-n rândul al doilea. Și-atunci va apare Quetita și ea îi va zice sunt obosită, vreau să mă culc, ajută-mă, și Quetita o s-o ajute, o s-o dezbrace-ncet și el o să privească, o să simtă cum fiecare por din trupul lui o să ia foc, cum milioanele de mici cratere ale pielii o să-i supureze. Vă cer scuze tuturor și mai ales dumneavoastră domnule Bermúdez, grăi răgușit *don* Remigio Saldívar, el era un om de-acțiune și nu de cuvântări, vreau să zic că nu vorbesc așa frumos ca „Păduchele" Heredia, și senatorul izbucni în râs și toată lumea hohoti de plăcere. El deschise gura și-și încreți fața, și va fi acolo, albă, goală, serioasă,

elegantă, nemișcată, pe când Quetita cu delicatețe îi va rula ciorapii îngenuncheată la picioarele ei, și toți primeau zâmbitori sforțările întru oratorie ale lui *don* Remigio Saldívar scuzându-se tocmai de lipsa de oratorie, și-auzea: la obiect, Remigio, *don* Remigio ăsta-i cajamarquian până-n vârful degetelor; i-i va rula cu-ncetinitorul și el va vedea mâinile slujnicei așa mari, așa grosolane, așa măslinii, coborând, coborând pe picioarele așa albe, așa albe, și *don* Remigio Saldívar își luă o expresie hieratică: bun, revenind la obiect voia să-i zică să n-aibă nici o grijă, domnule Bermiidez, că doar ei și-au bătut capul, au discutat și au luat toate măsurile cu putință. După care ea se va fi-ntins pe pat și el o va vedea zăcând albă și perfectă înapoia perdelușelor de tul, și-o va auzi zicând hai și tu Queta, dezbracă-te, vino Quetita. Ba chiar se puteau lipsi de elevi și de funcționarii publici, altfel cum o să cuprindă piața atâta gloată, domnule Bermúdez: lăsați-i să-nvețe sau să lucreze, nu vă-ngrijiți de ei. Quetita avea să se dezbrace și ea repede, foarte repede, și-o va vedea înaltă, întunecată, dură, elastică, vulgară, îndoindu-se ca să-și scoată bluza și mișcând din picioare, mai iute, mai iute, și pantofii ei aveau să cadă fără zgomot pe covorul de *vicuña. Don* Remigio Saldívar făcu un gest energic: lumea de la manifestație va fi adusă de noi și nu de guvern, cajamarquienii voiau ca Președintele să rămână c-o impresie excelenta despre regiunea lor. Acum Quetita o să dea fuga, o să zboare nu alta, lungile ei brațe se vor întinde și vor da în lături perdelușele de tul iar trupu-i mare și dogoritor se va lăsa tăcut să cadă pe cearșafuri: să vă fie clar, domnule Bermúdez. Renunțase la tonul volubil dinainte și la mișcările-i rustice, și-adoptase o voce gravă și solemnă și niște gesturi largi, și toți îl ascultau: agricultorii din departament au colaborat perfect la pregătiri, ca și negustorii și meseriașii, să vă fie clar. Și el avea să iasă dindărătul paravanului și să se apropie, trupul lui va fi o torță vie, se va atinge de voalurile de tul, va vedea totul și inima-i va bate

nebunește: aflați că vă vom aduce patruzeci de mii de oameni în piață, dacă nu și mai mult. Acolo vor sta, sub ochii lui, îmbrățișându-se, căutându-se, asudând, înlănțuindu-se, și *don* Remigio Saldívar făcu o pauză să-și scoată o țigară și să caute chibriturile, dar deputatul Azpilcueta îi întinse un foc: deci problema nu e lumea adunată, nu, în nici un caz, domnule Bermúdez, ci transportul, după cum i-a explicat el și-nainte „Păduchelui" Heredia, râsete, și el ca un automat deschise gura și-și încreți fața. N-aveau cum s-adune atâtea camioane câte or fi de trebuință ca să mobilizeze lumea de pe ogoare și s-o aducă înapoi, și *don* Remigio Saldívar slobozi o gură de fum care îi albi fața: am închiriat noi vreo douăzeci de camioane și de autobuze, dar am avea nevoie de mult mai multe. El se îndreptă în scaun: să nu-și facă probleme, domnule Saldívar, asta-i treaba noastră și vă puteți bizui pe tot sprijinul. Mâinile albe și cele negricioase, gura cu buze groase și cea cu buze atât de fine, sfârcurile aspre umflate și celelalte mici și cristaline și delicate, pulpele arămii și cele transparente străbătute de vinișoare albăstrii, pletele negre drepte și cele aurii buclate: Comandamentul militar vă va trimite atâtea camioane câte aveți nevoie, domnule Saldívar, și el foarte bine, domnule Bermúdez, tocmai asta voiam să vă cerem, fiindcă dacă avem mijloacele la dispoziție vă vom umple piața cum nu s-a mai văzut în toată istoria Cajamarcăi. Și el: contați pe mine, domnule Saldívar. Numai c-ar mai fi un aspect despre care-ar vrea să le vorbească.

— M-ai agățat așa de iute încât nu mi-ai lăsat timp nici să mă-nfurii - zise Santiago.

— Bătrânul s-a ascuns în bortă de șarpe - zise Chispas, devenind serios. Tatăl lui Popeye l-a dus pe furiș la o fermă de-a lui. Am venit să te-avertizez.

— S-a ascuns? - zise Santiago Din cauza frământărilor din Arequipa?

— De peste-o lună câinele de Bermúdez ne supraveghează casa - zise Chispas. Agenții se țin după bătrânul zi și noapte. Popeye a trebuit să-l scoată pe-ascuns, în mașina lui. În sfârșit, sper să nu le dea prin cap să-l caute la ferma lui Ardvalo. Dar țineam s-o știi, să iei măsuri de s-o-ntâmpla ceva.

— Unchiul Clodomiro m-a ținut la curent că bătrânul a intrat în Coaliție, că se are la cuțite cu Bermúdez - zise Santiago. Dar nu știam că lucrurile au luat o întorsătură atât de urâtă.

— Doar ai văzut ce se-ntâmplă la Arequipa - zise Chispas. Arequipenii se țin tare. Grevă generală pân' la demisia lui Bermúdez. Și-or să-l destituie, *carajo.* Culmea-i că bătrânul ținea morțiș să meargă la mitingul acela, noroc cu Arévalo că l-a făcut să renunțe-n ultima clipă.

— Totuși nu pricep - zise Santiago Tatăl lui Popeye s-a pus și el rău cu Odría? Nu-i el în continuare lider odríist în Senat?

— Oficial, este - zise Chispas Dar în fundul inimii i s-a aplecat și lui de lepădăturile astea. S-a purtat foarte frumos cu bătrânul. Mai frumos decât tine, superistețule. Nici măcar după toate prin câte a trecut în ultima vreme n-ai venit să-l vezi.

— A fost bolnav? - zise Santiago Unchiul Clodomiro nu mi-a zis că…

— Bolnav nu, dar cu știreangul de gât - zise Chispas. N-ai aflat că după plăcerea ce i-ai făcut-o fugind de-acasă i s-au întâmplat altele și mai rele? Avortonul de Bermúdez a crezut c-a fost implicat în conspirația lui Espina și s-a pus cu bâta pe el.

— Ah, da, asta știu - zise Santiago. Unchiul Clodomiro mi-a zis că i s-ar fi retras laboratorului concesiunea ce-o avea cu magazinele Institutelor Armatei.

— Asta n-ar fi nimic, mai rău e cu întreprinderea de Construcții - zise Chispas. Nu ne-au mai dat un ban, au înghețat toate fondurile și ne-au lăsat să ne descurcăm cum știm cu plata oamenilor și-a restanțelor. Și pretind ca lucrările să continue-n același ritm, altminteri ne dau în judecată pentru nerespectarea contractului. Un război pe viață și pe moarte cu bătrânul, ca să-l ruineze. Dar bătrânul nici gând să se lase, asta mă-ncântă la el. A intrat în Coaliție și…

— Mă bucur că bătrânul nu mai are nimic de-a face cu guvernul - zise Santiago. Îmi pare bine și că tu nu mai ești odríist.

— Adică-ți pare bine că ne scufundăm - zâmbi Chispas.

— Zi-mi ceva de mama, de Teté - zise Santiago. Unchiul Clodomiro zicea că e cu Popeye, e-adevărat?

— Dacă cineva a câștigat ceva cu fuga ta, acela-i unchiul Clodomiro - râse Chispas. Sub pretextul c-aduce vești de la tine, dă de trei ori pe săptămână pe la noi pe-acasă. Da, e cu pistruiatul, și n-o mai ține nimeni așa din scurt, o lasă până și să iasă cu el sâmbetele. Or să sfârșească prin a se lua, probabil.

— Mama precis e-n culmea fericirii - zise Santiago. A uneltit pentru nunta asta de când a venit Teté pe lume.

— Bun, acum răspunde-mi tu - zise Chispas, vrând să pară jovial, dar înroșindu-se. Când o să lași nazurile?, când o să te-ntorci acasă?

— Nu, Chispas, niciodată n-o să mă mai întorc acasă - zise Santiago. Mai bine discutăm despre altceva.

— Și de ce mă rog n-o să te mai întorci acasă? - făcând pe miratul, Zavalita, încercând să te facă să crezi că nu te crede Ce ți-au făcut bătrânii de nu vrei să locuiești cu ei? Zău, omule, nu mai face pe nebunu.

— Hai să nu ne certăm - zise Santiago Mai bine fă-mi și mie un mic serviciu. Du-mă până-n Chorrillos, că acolo trebuie să mă-ntâlnesc c-un coleg, să facem un reportaj împreună.

— N-am venit să mă cert cu tine, crede-mă, dar nu pot să te-nțeleg și pace - zise Chispas. Dispari de-acasă de la o zi la alta fără să-ți fi făcut nimeni nimic, te faci cu desăvârșire nevăzut, te iei în bețe cu toată familia numai așa, de florile mărului, ca s-o faci pe nebunu. Cum naiba să te mai pricep, *carajo.*

— Nu mă pricepe, dar du-mă-n Chorrillos că deja-s în întârziere - zise Santiago. Ai timp, nu?

— Bine, bine - zise Chispas. E-n regulă, superiștețule, te duc.

Demară și aprinse radioul: se transmiteau știri peste știri despre greva din Arequipa.

— Iertați-mă, nu voiam să deranjez dar trebuie să-mi iau boarfele, plec dintr-o clipă-n alta - și chipul și glasul lui Ludovico erau așa amare de parcă se ducea să-și sape singur mormântul. *Hol a*, Amalia.

Dar fără s-o privească, de parcă ea ar fi fost un obiect pe care Ludovico era obișnuit să-l vadă în camera lui; pe Amalia o-ncerca o rușine teribilă. Ludovico îngenunchease lingă pat și trăgea o valiză. Începu să cărăbănească-n ea lucrurile atârnate pe cuiere. Nu i s-a părut deloc ciudat să te găsească aici, toanto, știa deci c-o să dea peste tine, înseamnă că Ambrosio i-a cerut camera pentru, era o minciună că trebuiau să se-ntâlnească, Ludovico a picat din întâmplare. Mai bine-zis, mânat de nevoie. Ambrosio nu părea în apele lui. Se-așezase pe pat și, fumând, se uita cum Ludovico trântea cămăși și ciorapi în valiză.

— Te iau, te trimit, te cheamă, te bețelesc - bombănea Ludovico de unul singur. Zi-mi și mie ce viață-i asta.

— Și unde trebuie să pleci? - zise Ambrosio.

— La Arequipa - murmură Ludovico. Tipii din Coaliție vor să facă acolo o manifestație împotriva guvernului și s-ar părea c-o să se

lase cu tărăboi. Cu *serranos* ăștia nu știi niciodată la ce să te-aștepți, încep binișor c-o manifestație și sfârșesc c-o revoluție.

Îndesă un maieu în valiză și suspină, covârșit. Ambrosio se uită la Amalia și-i făcu cu ochiul, dar ea întoarse capul.

— Tu te râzi, negrule, ce-ți pasă, ești în siguranță - zise Ludovico Ai trecut prin chestiile astea de parcă nici usturoi n-ai mâncat nici gura nu-ți miroase. Nu vrei să-ți mai amintești de noi ăștia, care-am rămas cu băieții. Tare-aș vrea să te văd în pielea mea, Ambrosio.

— N-o lua chiar așa, frățioare - zise Ambrosio.

— Să fii chemat zor-nevoie în ziua liberă și să ți se zică avionul pleacă la cinci - se întoarse să se uite la Ambrosio și la Amalia, cătrănit. Nici nu știu pentru cât timp, nici nu știu ce-o să ni se-ntâmple acolo.

— N-o să pățiți nimic și-o să vizitezi Arequipa - zise Ambrosio Ia-o ca pe-o plimbărică, Ludovico. Te duci cu Hipólito?

— Da - zise Ludovico, închizând valiza Ah, negrule, ce bine o duceam când lucram cu *don* Cayo, pân-oi închide ochii o să regret că m-au mutat.

— Păi din vina ta te-au mutat - râse Ambrosio. Nu te văicăreai tu că nu mai ai timp nici să respiri? N-ați cerut voi, Hipólito și cu tine, să vă mute?

— Așa-i, las-o balta, simțiți-vă ca acasă - zise Ludovico, și-Amalia simți că se învinețește Păstrează cheia, negrule, sau când pleci las-o la *doña* Carmen, la intrare.

Le făcu un gest amărât de rămas bun din ușă și ieși. Amalia simți că mânia i se-aprinde prin tot corpul, iar Ambrosio, care se ridicase și dădea să se apropie, rămase nemișcat văzând-o ce mutră face.

— Știa că-s aici, nu s-a mirat văzându-mă - îl amenința cu ochii, cu mâinile -, m-ai mințit zicând că-l așteptai, ți-a împrumutat camera ca să…

— Nu s-a mirat pentru că i-am zis că-mi ești nevastă - zise Ambrosio. Ce, nu pot veni aici cu nevastă-mea când am chef?

— Nu-ți sunt nevastă, nu ți-am fost și nici n-o să-ți fiu - strigă Amalia. Cum o să se mai uite prietenul tău la mine?, ce-o să mă creadă?, i-ai luat camera ca să…

— Ludovico mi-e ca un frate, aici îs ca la mine-acasă - zise Ambrosio. Nu fi neroadă, aici fac ce poftesc.

— O fi crezând despre mine că-s o nerușinată, nici nu mi-a dat mâna, nici nu m-a privit în ochi. O fi crezând că…

— Cred și eu că nu ți-a întins mâna știindu-mă cât îs de gelos - zise Ambrosio. Cred și eu că nu s-a uitat la tine ca să nu mă înfurie. Nu fi neroadă, Amalia.

Apăru un chelner cu un pahar cu apă și el tăcu, preț de câteva secunde. Bău o înghițitură, tuși: guvernul le este recunoscător tuturor cajamarquienilor și-n special domnilor din Comitetul de recepție, pentru toată silința ce și-o dau ca vizita să devină un eveniment, și izbuti să deslușească pe sub voalurile de tul o înșiruire de iuți preschimbări: dar toate acestea înseamnă cheltuieli și n-ar fi normal ca, în afară de pierderile de timp și dârdora pregătirilor, călătoria Președintelui să mai presupună pentru ei și ușurarea buzunarelor. Tăcerea se accentua și el putea auzi răsuflarea încetinită a asistenței, putea întrezări curiozitatea, maliția pupilelor ațintite asupra lui: ea și Hortensia, ea și Maclovia, ea și Carmincha, ea și „China". Își drese glasul din nou, își încreți ușor fața: așa că avea instrucțiuni din partea Ministerului să pună la dispoziția Comitetului o sumă care să-i scutească de, și figura lui *don* Remigio Saldívar domină deodată sala, ea și Hortensia: stop, să nu mai scoată un cuvânt, domnule Bermúdez. Epiderme ce se confundau între ele și cu cearșafurile și cu voalurile, șuvițe foarte negre care sempleteau și se despleteau, și-și simți în gură saliva călduță și groasă

ca sperma, încă de când a luat ființă Comitetul, prefectul a anunțat că va pune deoparte o cotă pentru cheltuielile de primire, și *don* Remigio Saldívar făcu un gest maiestuos și falnic, și încă de pe-atunci noi i-am refuzat categoric această propunere. Murmure aprobatoare, un orgoliu provincial și provocator pe toate fețele și el deschise gura și-și miji ochii: bine dar mobilizarea brațelor de muncă de pe ogoare vă va costa bani grei, domnule Saldívar, e cât se poate de frumos că oferiți banchetul și celelalte recepții, dar nu vă mai încărcați cu alte cheltuieli, și auzi zgomote ofensate, mișcări energice, și *don* Remigio Saldívar își desfăcuse larg brațele cu aroganța: nu primeau nici-un *centavo,* se poate?, asta-ar mai lipsi. Aveau să-l primească pe Președinte cu toate onorurile, cheltuielile îi priveau, hotărâseră asta în unanimitate, banii deja strinși vor fi prea suficienți, Cajamarca n-avea nevoie de ajutoare ca să-l omagieze pe Odría, așa că să nu mai discutam. El se ridică-n picioare, încuviințând, siluetele îi pieriră dinaintea ochilor ca și când ar fi fost de fum: el nu mai insista, nu voia să-i jignească, în numele Președintelui mulțumea pentru generozitate, pentru amabilitate. Dar tot nu putu încă să iasă fiindcă băieții de serviciu năvăliră înăuntru cu gustări și băuturi. Se-amestecă în mulțime, bău o oranjadă, răspunse la glume și bancuri încrețindu-și fața. Ca să-i cunoașteți mai bine pe cajamarquieni, domnule Bermúdez, și *don* Remigio Saldívar îl puse față-n față c-un bărbat cărunt cu nas uriaș: *doctorul* Lanusa, a pus să se confecționeze cincisprezece mii de steguleț suportând toată cheltuiala, bașca plata cotei-parte ca toți ceilalți din Comitet, domnule Bermúdez. Și nu cumva să credeți c-a făcut acest gest pentru c-a obținut ca șoseaua să-i treacă chiar prin fața fermei, râse deputatul Azpilcueta. Hohotiră toți, până și doctoral Lanusa pufni în râs, of, limbile ăstora din Cajamarca. E limpede că Domniile-voastre faceți totul di granda, se auzi el zicând. Cât despre dumneata, pregătește-ți de pe-acu pipota pentru

câte vei avea de îngurgitat la ospăț, domnule Bermúdez, întrevăzu ochii sclipitori ai deputatului Mendieta dinapoia unui pahar cu bere, c-o să vedeți cum știm noi primi. Privi la ceas, când s-a făcut așa târziu?, îi părea rău dar trebuia să plece. Chipuri, mâini, la revedere, pe curând, mi-a făcut plăcere. Senatorul Heredia și deputatul Mendieta îl însoțiră pân' la scară, acolo aștepta un tip brunet cu tot sângele-n obraji și c-o privire respectuoasă. Inginerul Lama, *don* Cayo, și el gândi: un post?, o recomandare?, o afacere?; e membru în Comitetul de recepție și cel mai destoinic agronom al regiunii, domnule Bermúdez. Încântat, cu ce-i putea fi de folos? Un verișor de-al meu, iertați-mă că tocmai acum îmi permit să, dar maică-sa și-a pierdut capul și-atâta a insistat încât. Îl încurajă zâmbindu-i, își scoase-un carnețel din buzunar, ce-a făcut flăcăul? L-au trimis la Universitatea din Trajillo cu multe sacrificii domnule, și acolo a fost sfătuit de rău, s-a-nhăitat cu te miri cine, până atunci nu se vârâse deloc în politică. Bine, bine, dom'inginer, o să se-ocupe chiar el de treaba asta, cum îl chema pe flăcău?, era închis la Trajillo sau la Lima? Coborî scările și văzu că luminile de pe șoseaua Colon erau deja aprinse. Ambrosio și Ludovico conversau fumând lingă intrare. Își aruncară țigările când îl văzură: la San Miguel.

— Prima la dreapta - zise Santiago, arătându-i Casa aia gălbuie, aia veche. Da, aici.

Sună, băgă capul pe ușă și-l văzu în susul scării pe Carlitos, cu pantalonii de pijama, c-un prosop pe umăr: cobor îndată, Zavalita. Se-ntoarse la automobil.

— Dacă te grăbești, lasă-mă aici Chispas. Mergem pân' la Callao c-un taxi. „Cronica" ne plătește deplasările.

— Vă duc eu - zise Chispas Sper să ne vedem de-acu mai des, nu? Și Teté ține grozav să te vadă. Sper că nu te opui să ți-o aduc, sau ai un dinte și-mpotriva lui Teté?

— Bine-nțeles că n-am - zise Santiago. N-am nimic cu nimeni, nici cu bătrânii. De altfel o să le fac curând o vizită. Vreau doar să se-obișnuiască cu ideea că de acum înainte voi trăi singur și de capul meu.

— Cu asta n-or să se obișnuiască niciodată, și-o știi prea bine - zise Chispas. Le-ai otrăvit viața. Zău, vino-ți în fire și n-o mai ține una și bună, superistețule.

Dar amuți fiindcă apăruse Carlitos, măsurând din ochi mirat mașina, chipul lui Chispas. Santiago îi deschise portiera: suie, suie, ți-l prezint pe frate-meu, o să ne ducă el. Suie, zise și Chispas, c-aici în față intră foarte bine și trei persoane. Demară, urmând linia tramvaiului, și câtva timp nu-și mai vorbiră. Chispas întinse pachetul de țigări și Carlitos trăgea cu coada ochiului la noi, gândește, la tabloul de bord nichelat, la frumosul covoraș nou-nouț și la eleganța lui Chispas.

— Nici nu te-ai prins că mașina-i nouă - zise Chispas.

— Chiar - zise Santiago. Bătrânul a vândut Buick-ul?

— Nu, asta-i a mea - Chispas își suflă peste unghii O plătesc în rate. N-o am nici de-o lună. Și ce faceți la Callao?

— Îi luăm un interviu directorului vămii - zise Santiago Carlitos și cu mine scriem niște articole despre contrabandă.

— A, ce interesant - zise Chispas; și dup-o clipă Știi că de când ai intrat acolo cumpărăm „Cronica" în fiecare zi? Dar tot nu mă dumiresc ce scrii tu. De ce nu-ți semnezi articolele? Așa te-ai face și tu mai cunoscut.

Iată ochii zeflemisitori și uimiți ai lui Carlitos, Zavalita, iată și stinghereala ce te-a cuprins. Chispas străbătu Barranco, Miraflores, coti pe bulevardul Pardo și-o luă pe Costanera. Conversau cu lungi pauze incomode și numai Santiago și Chispas, Carlitos îi măsura cu coada ochiului, c-o expresie între intrigată și ironică.

— Trebuie să fie grozav să fii ziarist - zise Chispas. Eu unul n-aș putea, nu-s în stare să-mi scriu nici scrisorile. Dar tu trebuie că te simți în elementul tău, Santiago.

Periquito îi aștepta în pragul vămii, cu aparatele de luat vederi atârnându-i pe umeri, și ceva mai departe se vedea camioneta ziarului.

— Te caut într-una din zile la aceeași oră - zise Chispas. Cu Teté, de acord?

— Bine - zise Santiago. Îți mulțumim că ne-ai adus, Chispas.

Chispas rămase un moment nehotărât, cu gura-ntredeschisă, dar nu mai zise nimic, se mulțumi să facă un semn de rămas bun cu mâna. Văzură cum se îndepărta automobilul săltând pe pietrele de pavaj despărțite de băltoace.

— Ăsta-i chiar frate-tu? - Carlitos dădea din cap nevenindu-i să-și creadă ochilor. Familia ta se scaldă-n bani, nu?

— Dac-ar fi să mă iau după Chispas, se află pe marginea prăpastiei - zise Santiago.

— Mi-ar place mie să cad într-o prăpastie ca asta - zise Carlitos.

— De mai bine de juma de oră v-aștept, hahalerelor - zise Periquito Ați auzit știrile? Cabinet militar, în urma scandalurilor din Arequipa. Arequipenii l-au doborât pe Bermúdez. Ăsta-i sfârșitul lui Odría.

— Nu te mai bucura așa, nătângule - zise Carlitos Sfârșitul lui Odría e începutul a ce?

VIII

Duminica următoare Ambrosio o așteptă la ora două, intrară la un matineu, luară o gustărică undeva prin apropiere de Piața Mare și se plimbară apoi în voie. Azi o să fie, gândea Amalia, azi o să se-ntâmple. El o fura din ochi din când în când și ea se tot surprindea gândind: azi o să fie. Știu eu un restaurant bunicel pe Francisco Pizarro, zise Ambrosio când începu să se-nsereze. Era o bodegă creolă mai de Doamne-ajută; mâncară și băură pe săturate, de abia se mai puteau urni. Știu eu o pistă de dans pe-aici prin apropiere zise Ambrosio, hai și noi. Era un cort de circ ridicat în spatele căii ferate. Orchestra cânta de pe-un podium și se puseseră rogojini pe jos pentru ca lumea să poată dansa fără să calce în noroi. Mai tot timpul Ambrosio dispărea și se întorcea cu bere în niște păhărele de hârtie cerată. Era lume multă, perechile țopăiau pe loc din lipsă de spațiu; uneori izbucnea câte o încăierare dar n-ajungea la burdușeală pentru că doi malaci îi despărțeau imediat pe țipi și-i zvârleau afară. Na c-o să mă-mbăt, gândea Amalia. Căldura ce tot sporea o făcea să se simtă mai la largul ei, mai slobodă, și deodată chiar ea îl trase pe Ambrosio spre pista de dans. Se amestecară cu celelalte perechi, îmbrățișați, și muzica parcă nu se mai sfârșea. Ambrosio o strângea tare, Ambrosio îmbrâncea un bețiv care o atinsese, Ambrosio o săruta pe gât: totul se întâmpla parcă la o mare depărtare, Amalia râdea cu hohote. Apoi pământul începu să se învârtească și ea se agăță de Ambrosio ca să nu cadă: mi-e cam rău. Simți că el râdea, că trăgea de ea și deodată se trezi în stradă. Aerul rece pe față o trezi doar pe jumătate. Mergea ținându-l de braț, îi

simțea alteori mâna după mijloc, zicea las'că știu de ce mi-ai dat să beau. Era fericită, nu-i mai păsa de nimic, dar unde mergeau?, i se părea că trotuarul se scufundă, las'că știu eu unde, chiar dacă tu taci. Recunoscu odăița lui Ludovico pe când aproape ațipise. Îl îmbrățișa pe Ambrosio, își lipea trupul de-al lui Ambrosio, gura ei căuta buzele lui Ambrosio, zicea te urăsc Ambrosio, te-ai purtat unt, și era ca și cum altă Amalia ar fi făcut toate acestea. Se lăsă dezbrăcată, răsturnată pe pat și gândea de ce plângi toanto? Apoi o-ncolăciră niște brațe puternice, o greutate ce-o sfărâma, o sufocare ce-o apăsa pe piept. Simți că nici nu mai râdea, nici nu mai plângea și văzu chipul lui Trinidad plutind pe undeva departe. Deodată, cineva o zgâlțâi. Deschise ochii: becul din odăiță ardea, grăbește-te zicea Ambrosio, încheindu-și nasturii cămășii. Cât e ceasul? Patru dimineața. Avea capul greu, trupul o durea și-o înjunghia, ce-o să zică doamna?. Ambrosio îi întindea bluza, ciorapii, pantofii și ea se îmbrăca în fugă, fără să-l privească-n ochi. Strada era pustie, și-acum vântul de-afară îi făcu rău. Se lipi de Ambrosio și el o strânse-n brațe. O să-i zic că mătușa s-a-mbolnăvit și-a trebuit să stau cu ea, gândea, sau că eu nu m-am simțit bine și mătușa m-a obligat să rămân. Ambrosio o mângâia uneori pe cap, dar tot nu-și vorbeau. Autobuzul apăru când se-ntrezărea o geană de lumină palidă peste acoperișuri, coborâră în Piața San Martin și era deja ziuă, vânzători de ziare se-mprăștiau care-ncotro. Ambrosio o-nsoți până-n stația de tramvai. De data asta n-o să mai fie ca atunci, Ambrosio?, de data asta o să știe să se poarte? îmi ești nevastă, zise Ambrosio, te iubesc. Statură înlănțuiți până veni tramvaiul. Îi făcu semne de la geam și se uită lung după el, văzându-l tot mai mic pe măsură ce tramvaiul îl lăsa în urmă.

Mașina cobori pe bulevardul Colon, ocoli Piața Bolognesi, o luă pe Brasil. Circulația și stopurile o întârziară încă o jumătate de oră

până să ajungă la Magdalena; apoi ieșind de pe bulevard, înaintă cu viteză pe străzi singuratice și prost luminate și-n câteva minute ajunse la San Miguel: tot ce-mi doresc e să dorm, să dorm, să mă culc devreme azi. Văzând mașina, agenții de la colț salutară. Intră în casă și-o zări pe servitoare punând masa. De pe scară aruncă o privire-mprejur, spre salon, spre sufragerie: schimbaseră florile din vaze, tacâmurile și paharele de pe masă străluceau, totul era dereticat, ordonat și curat. Își scoase haina, intră în dormitor fără să bată la ușă. Hortensia ședea pe taburetul din fața toaletei, machiindu-se.

— Queta nu voia să vie când a aflat că invitatul era Landa - fața ei îi zâmbea din oglinzi; el aruncă haina pe pat, țintind capul dragonului: reuși să-l acopere Biata de ea, cum aude de Landa cum începe să caște. De dragul tău trebuie să-ndure toate mumiile, zău așa, mai gândește-te și la ea să-i inviți câte un băiat drăguț, măcar din când în când.

— Dați-le de mâncare șoferilor - zise el, slăbind nodul cravatei Am poftă de-o baie bună. Vrei să-mi aduci un pahar cu apă?

Intră-n sălița de baie, dădu drumul la apă caldă, se dezbrăcă fără să-nchidă ușa. Vedea cum se umple cada, cum se impregna sălița de aburi. O auzi pe Hortensia comandând ceva, o văzu intrând c-un pahar cu apă. Înghiți o pilulă.

— Vrei să bei ceva tare? - zise ea, din prag.

— După baie. Scoate-mi rufe curate, te rog.

Se cufundă în cadă și rămase întins, doar cu capul afară, absolut nemișcat, până ce apa începu să se răcească. Se săpuni, se limpezi sub duș cu apă rece, se pieptănă și intră gol în dormitor. Pe spinarea dragonului erau întinse o cămașă curată, chiloți și maieu, ciorapi. Se-mbrăcă agale, trăgând dintr-o țigară ce fumega în scrumieră. Apoi, din birou îl sună pe Lozano, sună la Palat, sună la Chaclacayo. Când cobori în salon, Queta sosise.

Purta o rochie neagră cu decolteu avantajos și se pieptănase c-un coc ce-o prindea de minune. Amândouă se-așezaseră, țineau câte un whisky în mână, își puseseră discuri.

Când Ludovico l-a înlocuit pe Hinostroza, lucrurile s-au mai îndreptat oleacă, de ce?, pentru că Hinostroza era plicticos la culme, pe când Ludovico era băiat de viață. Ce era mai afurisit în meseria aia de șofer al lui *don* Cayo nu erau trebușoarele în plus pentru domnul Lozano, nici faptul că n-aveai orar fix și nu știai niciodată când aveai zi liberă, ci nopțile alea îngrozitoare, *don.* Blestemate, *don.* Alea când trebuia să-l ducă la San Miguel și să-l aștepte uneori până a doua zi dimineața. Ce te mai durea noada de-atâta stat jos!, ce te mai îndobitoceau vegherile alea! Acu o să știi și tu ce-i aia să crăpi de plictiseală, i-a zis Ambrosio lui Ludovico, în prima zi de lucru a acestuia, și el, privind casa: deci aici își avea bârlogul domnul Bermúdez, deci aici își lăsa lapții. S-au mai îndreptat lucrurile pentru că Ludovico măcar stătea de vorbă, conversa, pe când Hinostroza se cocârja ca o mumie în mașină și adormea. Cu Ludovico se așeza pe gărduleț ul ce-mprejmuia grădinița casei, căci de-acolo Ludovico putea supraveghea toată strada, și asta așa, într-o doară, ca să nu se iște vreun pocinog. Îl vedeau intrând pe *don* Cayo, auzeau glasurile dinăuntru, Ludovico îl distra pe Ambrosio încercând să ghicească ce se petrecea: acu or fi trăgând la măsea, când se-aprindeau luminile la etaj Ludovico zicea a-nceput orgia. Uneori se-apropiau agenții din colț și tuspatru se puneau pe fumat și pe conversat. La un moment dat, unul din sticleți era un tip din Ancash, mare cântăreț. Un gurist prima-ntâia, *don,* Păpușică Dulce era bucata lui de rezistență, ce-aștepți bă să-ți schimbi meseria? îi ziceau. Dar îndată după miezul nopții începea plictisul, untul, disperarea că timpul nu trecea mai repede. Numai Ludovico tot dădea cu clanța. Și zău dacă nu era un cârtitor ce nu s-a mai

pomenit, că mereu îl beștelea pe Hipólito și povestea de ăla niște chestii de groază, dar uneori mă-ntreb dacă insul de groază nu era el, *don.* Parcă-l văd pe *don* Cayo dezmățându-se, zicea arătând spre balcon și sugându-și buzele de poftă, acu' face-așa și-acu' face altminteri, și-uite așa îi ținea cu balivernele până când, să mă iertați, *don,* tuspatru simțeau mâncărimi în ceea și-o poftă turbată de-a năvăli la bordel. Turba vorbind de doamna: în dimineața aia când am venit singur să-l aduc pe *don* Cayo am văzut-o, negrule. Nu erau decât scorneli de-ale lui, bine-nțeles. În capot, negrule, un capotei ca din voal, roz-bonbon, străveziu, cu niște papucei chinezești, ochișorii-i aruncau văpăi. Se uită-o dată la tine și-ți dai duhul, se mai uită-o dată și învii din morți, se mai uită-o dată și crăpi de-a binelea, și încă o dată și te reînvie: c-așa era el, băncos, *don,* băiat de viață. Sigur, doamna era doamna Hortensia, *don,* bine-nțeles.

Drept în ușă se ciocni de Carlota, care ieșea după pâine: ce-a fost cu tine?, unde-ai fost?, ce-ai pățit? Nimic, nimic, a rămas să doarmă la mătușă-sa din Limoncillo, că sărmanei i se făcuse rău, s-a supărat doamna? Mergeau împreună spre brutărie: aș, nici nu și-a dat seama, și-a petrecut toată noaptea cu urechea lipită de radio, ascultând știrile din Arequipa. Amalia simți că i se-ntoarce sufletul în trup. N-ai aflat de revoluția din Arequipa?, zicea Carlota foarte înfierbântată, doamna era așa nervoasă încât le-a pus pe jăratec și pe ele, ea cu Símula au stat în bucătărie pân' la două noaptea ascultând radioul. Dar ce se-ntâmplă la Arequipa, aiurito? Greve, încăierări, morți, iar acu tipii cer să fie dat afară domnul din guvern. Cine, *don* Cayo? Îhî, și doamna n-a putut da de el nicăieri, toată noaptea n-a făcut altceva decât să-l facă albie de porci și s-o cheme la telefon pe domnișoara Queta. Cumpărați porție dublă, s-aveți acasă, le-a zis brutarul, că dacă se lasă cu revoluție eu nu deschid mâine. Ieșiră șopocăind, oare ce-o să urmeze?, de ce țin ăia morțiș să-l izgonească

pe domnul, Carlota? Păi doamna zicea când a făcut criză de nervi azi-noapte că din cauză c-a fost prea bleg cu ei, prea blând, și deodată o înclește pe Amalia de braț și-o privi în ochi: nu te cred, nu ține chestia cu mătușă-ta, zi drept, ai fost c-un bărbat, ți se citește pe figură. Hait, ce bărbat, trăsnito?, mătușă-mea s-a-mbolnăvit, Amalia o privea pe Carlota cu multă seriozitate dar pe dinăuntru simțea gâdilături și-o fierbințeală fericită. Intrară-n casă și Símula tocmai asculta la radioul din săliță, c-o mutră tulburată. Amalia se refugie-n odaia ei, se dușă rapid, dă Doamne să nu mă-ntrebe nimic, și când urca spre dormitor cu micul dejun, încă de pe scară auzi ora exactă și glasul prezentatorului de la Radio Reloj. Doamna ședea pe pat fumând și nu răspunse la bună dimineața. Guvernul arătase îndelungă răbdare față de provocatorii de neorânduială și de subversiune din Arequipa, zicea radioul, muncitorii să-și reia lucrul, studenții cursurile, și-atunci văzu ochii doamnei care-o măsurau de parcă-atunci ar fi descoperit-o: și ziarele, toanto?, fugi după ele! Da, îndată, ieși fuga din dormitor încântată, ce bine!, nici nu și-a dat seama. Luă niște mărunțiș de la Símula și se duse-ntins la chioșcul din colț. S-o fi petrecut ceva grav, de-aia o fi doamna așa palidă. Văzând-o înapoindu-se, sări din pat, îi smuci ziarele și-ncepu să le răsfoiască. În bucătărie o-ntrebă pe Símula: crede că revoluția va izbuti?, că-l vor da jos pe Odría? Símula ridică din umeri: pe cine-or să-l zboare însă precis din minister era pe domnul, că toți îl urau. Îndată o auziră pe doamna coborând, iar ea și Carlota dădură fuguța să tragă cu urechea de lângă cămară: alo, alo, Queta? Ziarele nu ziceau nimic nou, n-am închis ochii toată noaptea, și-o văzură cum dădea furioasă de pământ cu „Presa": pân' și mitocanii ăia cer demisia lui Cayo, ani de zile l-au periat care mai de care și-acu îi întorc spatele, Quetita. Țipa, înjura spurcat, Amalia și Carlota se uitau una la alta. Nu, Quetita, nici n-a venit nici n-a sunat, bietul o fi având până peste cap cu scandalul ăla, poate s-o fi dus la Arequipa.

Ah, deie Domnul să pună să se tragă odată în imbecilii ăia, să le scoată gărgăunii din cap o dată pentru totdeauna, Quetita.

— Bătrâna Yvonne porcăiește guvernul și nu te scutește nici pe tine - zise Hortensia.

— Vedeți să nu-i ziceți cumva, m-omoară dacă află că v-am zis - zise Queta. Nu vreau să mi-o fac dușmancă pe hoașca asta.

El trecu pe dinaintea lor spre bar. Își turnă un whisky sec cu două cubulețe de gheață și se așeză. Servitoarele, cu șorțulețe, își făceau de lucru-n jurul mesei. Le-au dat șoferilor să mănânce? Răspunseră că da. Baia îl cam amețise, le vedea pe Hortensia și pe Queta ca printr-o ușoară ceață, abia de le-auzea murmurele și râsetele. Bun, și ce-i cu asta?, ce ziceți că zicea bătrâna?

— E prima oară când o aud vorbindu-vă de rău în public - zise Queta. Până-acum își dădea ochii peste cap de plăcere când pomenea de dumneavoastră.

— Îi zicea lui Robertito că banii de care o stoarce Lozano poposesc pân' la urmă jumate-n buzunarul tău - zise Hortensia. Și-i zicea asta celui mai parșiv bârfitor din Lima, dă-ți seama.

— Că dac-o mai jecmăniți în halul ăsta o să se retragă din meserie la o viață decentă - râse Queta.

El își încreți fața și deschise gura: de-ar fi mute!, de s-ar putea înțelege cineva cu femeile numai prin gesturi! Queta se-aplecă peste tăvița cu saleuri, decolteul i se căscă și i se văzură sânii.

— Auzi, ia nu mi-l provoca - îi dădu o pălmuță Hortensia Ține asta pentru moșulică.

— Pe Landa și asta-l lasă rece - îi înapoie pălmuia Queta L-a iertat Dumnezeu, e pe cale să se retragă și el la o viață decentă.

Râdeau, și el le-asculta, sorbind. Aceleași și-aceleași bancuri, știi ultimul zvon?, mereu aceleași subiecte de conversație, cică Yvonne și Robertito trăiau împreună!, acu o să pice Landa, iar către ziuă o

să-l încerce aceeași senzație că n-a făcut decât să maimuțărească o noapte întru totul aidoma altor nopți. Hortensia se ridică să pună alt disc, Queta umplu iar paharele, uneori viața părea o copie repetată și monotonă. Mai băură un whisky până auziră o mașină frânând în fața casei.

Și iac-așa, mulțumită glumelor lui Ludovico, mai trecea o noapte și-așteptarea devenea mai ușoară, *don.* El îi dădea 'nainte, că ce guriță, că ce buze, că ce scânteietoare-n ochi, că mirosea a boboc de trandafir, că ce trupșor de să scoale morții din morminte: părea nebun după doamna, *don.* Dar dacă i se-ntâmpla să-i treacă pe-alături, atunci nici s-o privească nu-ndrăznea, într-atât îi știa de frică lui *don* Cayo. Că dacă și el păția la fel? Nu, Ambrosio îl asculta cu plăcere pe Ludovico și râdea, dar alt nimic, el nu zicea nimic de doamna, las' că nici nu i se părea cine știe ce, dar el nu se gândea decât: să se lumineze-odată de ziuă și uș cheală să trag la aghioase. Alelalte, *don*? Dacă nici domnișoara Queta nu i se părea cine știe ce? Nu, *don,* nici ea. Bun, ce-i drept, o fi fost ea drăguță, dar ce chef putea să simtă Ambrosio să se uite după dame când avea ritmu-acela ucigător de lucru, când nu visa decât la ziua lui liberă pe care și-o petrecea zăcând în pat, recuperându-se oleacă după nopțile albe. Ludovico însă era alt soi de om, de când trecuse-n slujba lui *don* Cayo se simțea foarte important, acu' chiar c-or să mă pună pe statul de funcții, negrule, intru și eu în rândul lumii, și-atunci să vezi cum o să le frece el ridichea ălora de i-au frecat-o lui când nu era decât un amărât de angajat cu ziua. La asta râvnise el toată viața, *don.* Și-n nopțile-alea, dacă nu sporovăia de doamna, atunci sporovăia despre unul și-același lucru: cum va avea el leafă fixă, prime, concedii, cum toată lumea o să-l respecte și-o să-i propună afaceri bănoase. Nu, Ambrosio n-a vrut niciodată s-avanseze-n poliție, *don*, asta nu era carieră pentru el, pe el îl sâcâiau toate astea,

din cauza plictiselii de moarte din timpul așteptărilor. Discutau, fumau, cam pe la unu sau două picau de somn, iama mureau de frig, când se crăpa de ziuă își dădeau cu apă pe ochi la țâșnitoarea din grădină, și vedeau cum servitoarele ieșeau după pune, și vedeau primele mașini, mirosul reavăn al ierbii tunse le gâdila nările, și se simțeau ușurați știind că *don* Cayo n-o să-ntârzie mult. Of, Doamne, când mi s-o schimba și mie soarta și-oi avea parte de-o viață normală?, gândea Ambrosio. Și mulțumită dumneavoastră iată că mi s-a schimbat, și-acu chiar că ducea o altă viață, *don.*

Doamna și-a petrecut toată dimineața în capot, fumând țigară de la țigară, ascultând știrile. N-a vrut să prânzească, a băut doar o cafea tare și-a plecat c-un taxi. Puțin după-aceea au ieșit Carlota și Símula. Amalia se trânti îmbrăcată pe pat. Simțea o mare oboseală, pleoapele-i erau grele, și când se trezi era întuneric. Se ridică-n coate, apoi, așezată, încercă să-și amintească ce-a visat: era cu el, dar nu știa ce făceau, ci numai că-n vis se gândea: să țină mult, să nu termini repede. Înseamnă că visul ți-a plăcut, nătângo. Tocmai se spăla pe față când ușa băii se dădu de perete: Amalia, Amalia, era revoluție. Carlotei îi ieșeau ochii din cap, dar ce-ați pățit?, ce-ați văzut? Polițiști cu puști și mitraliere, Amalia, soldați pretutindeni. Amalia se pieptăna, își punea șorțul, și Carlota țopăia excitată, unde asta?, și de ce? în Parcul Universitar, Amalia; Carlota și Símula coborau din omnibuz când au văzut manifestația. Băieți, fete, pancarte, Libertate, Libertate, A-re-qui-pa, A-re-qui-pa, jos cu Bermúdez, și ele, ca niște vaci, au început să caște gura. Sute, mii, și din senin au apărut polițiștii, pe Rochabus, în camioane, jeepuri, și Colmena s-a umplut de fum, jeturi de apă, alergături, țipete, pietre vâjâind, și deodată cavaleria. Și ele-acolo, Amalia, în mijloc, neștiind ce să facă. S-au pitulat lângă-o poartă, strâns îmbrățișate, rugându-se, fumul le făcea să strănute și să plângă, treceau țipi strigând să

crape Odrfa și văzură cum îi băteau pe studenți cu matracele și cum ploua cu pietre-n dibla polițiștilor. *Ay*, și ce-o să se-ntâmple? *ay*, ce-o să urmeze? Se duseră s-asculte radioul, și Símula avea ochii înroșiți și se-nchina: Doamne, din ce-am scăpat!, mulțumimu-ți Ție Iisuse! Dar la radio nu ziceau nimic, ele căutau cu-nfrigurare posturile și nu picau decât peste anunțuri, muzică, întrebări și răspunsuri, rezultate la curse.

Să tot fi fost trecut de unșpe când o văzură pe doamna coborând din mașina albă a domnișoarei Queta, care plecă numaidecât. Venea foarte liniștită, ce-i cu voi de stați treze?, că doar era foarte târziu. Și Símula: am ascultat la radio dar n-au zis nimic de revoluție, doamnă. Ce revoluție?, ce-ați mai scornit?, Amalia își dădu seama că era cherchelită, voi nu știți că s-a terminat totul cu bine? Păi ele au văzut cu ochii lor, doamnă, zicea Carlota, și manifestația și polițiștii și tot ce-a urmat, și doamna: toantelor, n-aveau nici un motiv de teamă. Că doar a vorbit la telefon cu domnul, or să-i pună cu botul pe labe pe arequipeni și mâine totul va fi liniște și pace. Îi era foame, și Símula găti ceva la repezeală: domnul nu-și pierdea calmul pentru nimic în lume, zicea doamna, proastă am fost eu să-mi ies așa din minți pentru el. De cum strânse masa, Amalia se duse să se culce. Asta-i, iar am luat-o de la-nceput, toantă ce-s, iar m-am

Împăcat cu el. Simțea o lene suava, domoală, o delăsare delicioasă. Și-acu se vor purta mai frumos unul cu altul?, s-or mai părui din când în când?, dar ea n-o sa mai meargă-n odăița aceea a prietenului tău, mai bine-i zic să-nchirieze el o cameră mai acătării unde să-și petreacă duminicile. Bravo, cu mâna ta ți-ai făcut-o, neghioabo. De-ar fi putut să-i povestească totul Carlotei, dar cum? Nu, o să-și ție pliscul pân' se va vedea iar cu Gertrudis.

Landa venea cu ochi scăpărători, foarte vorbăreț și trăsnind a alcool, dar de cum intră își lua o față lungă: nu putea sta prea mult,

ce tragedie. Se înclina sărutând mâna Hortensiei, îi cern Quetei un pupic pe obrăjor piţigăindu-şi glasul, şi se lăsă să cadă într-un fotoliu între ele două, declamând: un ghimpe între doi trandafiri, *don* Cayo. Şi iacătă-l, pe jumătate chel, fâţâindu-se într-un costum gri tăiat impecabil şi care-i ascundea rotunjimile vârstei, c-o cravată grenat, curtându-le siropos pe Hortensia şi pe Queta, şi el gândi: siguranţa de sine, dezinvoltura date de bani.

— Comisia pentru Propăşire se-adună la nouă dimineaţa, *don* Cayo, auzi oră - zise Landa, cu o mutră tragicomică. Şi eu care trebuie să dorm opt ore obligatoriu, după sfatul medicului. Ce păcat!

— Aiurea, senatorule - zise Queta, întinzându-i un whisky. Adevăru-i că te ţine cucoana matale sub papuc.

Senatorul Landa închină paharul, în onoarea celor două mândreţi de lângă mine şi-n onoarea dumitale, *don* Cayo. Bau, degustând pe cerul gurii, şi-ncepu să rida.

— Sunt om liber, nu sufăr pe mine jugul căsniciei - exclamă. Fetiţo, te iubesc mult, dar vreau să-mi păstrez libertatea de a-mi face de cap, de fapt şi cea mai importanta. Iar ea a-nţeles. De treizeci de ani ne-am luat şi niciodată nu mi-a cerut socoteala. Nici măcar o singură scenă de gelozie, *don* Cayo.

— Şi-ai profitat de libertatea asta din plin - zise Hortensia Povesteşte-ne care ţi-e ultima cucerire, senatorule.

— Mai bine vă zic câteva bancuri noi contra guvernului, tocmai le-am auzit la Club - zise Landa Proaspete-prospeţele. Veniţi ‘ncoa, să nu ne-audă *don* Cayo.

Râdea cu poftă, hohotele i se amestecau cu ale Quetei şi-ale Hortensiei, şi râdea şi el în felul lui, cu gura întredeschisă şi încreţindu-şi faţa. Bun, dacă ilustrul senator trebuia să plece repede, atunci să se servească-odată masa. Hortensia se îndreptă spre

bucătărie, urmată de Queta. Noroc *don* Cayo, noroc domnule senator.

— Parcă pe zi ce trece arată mai bine Queta asta - zise Landa. De Hortensia ce să mai vorbim, *don* Cayo.

— Vă rămân recunoscător pentru hotărârea luată în cadrul comisiei - zise el. I-am dat vestea cea bună lui Zavala, azi la prânz. Fără dumneata, n-ar fi câștigat yankeii licitația.

— Lasă-i pe *gringos*, cel ce trebuie să mulțumească sunt eu, pentru necazurile de la „Olave" - zise Landa, făcând un gest de să nu mai discutăm De-aia-s făcuți prietenii, să se-ajute la nevoie.

Și el văzu că senatorul își pierdea șirul gândurilor, că trăgea cu ochiul spre Queta, care venea unduindu-și șoldurile: vă rog, aici nu-i loc de discuții politice sau de-afaceri, aici toate astea-s interzise. Fata se-așează lângă Landa și el îl văzu clipind grăbit, cu tot sângele-n obraji, întinzându-și fața și zăbovind cu buzele pe gâtul Quetei. Era clar, n-o să mai plece nicăieri, o să rămână, o să tragă o minciună sfruntată acasă, o să se-mbete criță și-abia pe la trei sau patru dimineața o să se care cu Queta: imaginar, își lipi hotărât degetele cu țigara aprinsă, și ochii ei explodară ca două boabe de strugure. L-ai excitat, acu' a rămas, din cauza ta nici azi n-o să dorm: na, plătește. Poftiți la masă, zise Hortensia, și el vârî imaginar vârful aprins între pulpele Quetei și auzi sfârâitul cărnii pârlite: na, plătește. În tot timpul mesei, Landa acapară conversația, cu o volubilitate ce sporea după fiecare pahar de vin: glume, bancuri, anecdote, complimente. Queta și Hortensia îl întrebau, îi răspundeau, râdeau la snoavele lui, iar el abia zâmbea. Când se ridicară, Landa vorbea cam anapoda și cam răstit, ținea cu tot dinadinsul ca Queta și Hortensia să tragă din havana lui, era clar c-o să rămână. Când deodată se uită la ceas și-i dispăru de pe față tot cheful: mâi să fie, douăspe jumate, oricât de rău îi părea, n-avea de-ales, trebuia să plece. Sărută mâna Hortensiei, vru s-o sărute pe

Queta pe buze dar ea întoarse capul și-i oferi obrazul. El îl însoți pân' la ușa de la intrare.

IX

Trăgeau de ea, o scuturau, te-așteaptă-un tip, deschise ochii mari, e șoferul domnului care-a mai fost pe-aici, mutra înveselită a Carlotei: e după colț, a zis că te-așteaptă acolo. Se-mbracă în grabă, așa-i c-a fost duminică cu el?, se pieptănă, de-aceea nu s-a-ntors să se culce acasă?, și auzea zăpăcită râsetele, întrebările Carlotei. Înșfăca panerul de pâine, ieși, după colț dădu de Ambrosio: nu s-a-ntâmplat nimic pe-aici? O apucă de braț, o smuci, nu vroia să fie văzut, o silea să meargă repede, era îngrijorat pentru tine, Amalia. Ea se opri, îl privi, ce putea să se-ntâmple?, de ce era îngrijorat?, dar el o sili să meargă mai departe: n-ai aflat că *don* Cayo nu mai e ministru? Visezi, zise Amalia, că doar s-a aranjat totul, că azi-noapte doamna, dar Ambrosio: nu, nu, chiar azi-noapte l-au scos din guvern pe *don* Cayo, și pe toți miniștrii civili și-acu era cabinet militar. Doamna n-a aflat nimic? Nu, nu cred să fi aflat, n-avea de unde, o mai fi dormind încă, biata s-a culcat crezând că totul mergea strună. Îl apucă pe Ambrosio de braț: și ce se va alege de domnul, acu? Nu știa ce se va alege de el, dar prin însăși faptul că nu mai e ministru a pățit destule neajunsuri, nu? Amalia intră la brutărie singură, gândind: s-a temut pentru, a venit pentru, te iubește. Ieșind, îl apucă din nou de braț, și cum de-a putut veni la San Miguel?, ce i-a zis lui *don* Fermín? *Don* Fermín s-a ascuns, se temea să nu fie arestat, poliția i-a supravegheat casa, el a fugit undeva la țară. Și Ambrosio era fericit, Amalia, zicea c-atâta timp cât stă el ascuns la țară, ei se vor putea întâlni mai des. O lipi de-un garaj, de-acolo nu puteau fi văzuți din casă, se-apropie mult de tot și-o

strânse-n brațe. Amalia se ridică pe vârfuri ca să-i ajungă la ureche: ți-era teamă să nu mi se-ntâmple mie ceva rău? Da, îl auzi râzând, acum ea nu avea de-ales și trebuia să rămână cu el. Și-Amalia: de data asta va fi mai bine ca-nainte, nu?, n-or să se mai certe, nu? Și Ambrosio: nu, de data asta nu. O-nsoți pân' la colț, luându-și rămas bun o sfătui: dacă fetele m-au văzut trage și tu o minciună acolo, zi-le c-a venit să facă un comision, c-abia de mă cunoști.

Așteptă ca mașina lui Landa să pornească și se-ntoarse în casă. Hortensia își scosese pantofii și fredona, sprijinindu-se de bar; slavă Domnului că s-a cărat babalâcul, zise Queta, din fotoliul ei. Se-așeză, își luă paharul cu whisky și bău, cu mici înghițituri, privind-o pe Hortensia care, acum, dansa de una singură pe loc. Goli paharul, se uită la ceas și se ridică-n picioare. Trebuia să plece, avea treabă. Sui spre dormitor și, de pe scară, simți că Hortensia nu mai fredona și venea după el. Queta râse. Nu putea să mai rămână?, se-apropie Hortensia pe la spate și-i simți mâna pe braț, îi auzi vocea răsfățată, deja beată, că doar săptămâna asta nu l-a văzut deloc. Pentru cheltuielile zilnice, zise el, punând câteva bancnote pe măsuța de toaletă: nu putea, avea de lucru de cum s-o lumina de ziuă. Se-ntoarse, văzu ochii aproape lichizi ai Hortensiei, expresia ei dulceagă și idioată, și o mângâie din fugă pe obraji, zâmbindu-i: era foarte hărțuit din cauza călătoriei Președintelui, o să-ncerce să vină mâine, poate. Își luă servieta și coborî scara, cu Hortensia încleștată de brațul lui, auzind-o torcând ca o miță excitată, simțind-o nesigură pe picioare, aproape împleticindu-se. Întinsă pe canapeaua cea mare, Queta își legăna prin aer paharul pe jumătate plin, și-i văzu ochii ce se-ntorceau să-i privească, amuzați. Hortensia îi dădu drumul, fugi împleticindu-se, se-aruncă pe canapea.

— Vrea să mă părăsească, Quetita - vocea ei dulceagă și comică, fițele ei teatrale. Nu mă mai iubește.

— Ce-ți pasă - Queta se legănă pe canapea, își deschise brațele, o primi pe Hortensia. Să plece, *chola,* eu te voi consola.

Auzi hohotitul provocator al Hortensiei, o văzu ghemuindu-se în Queta și gândi: iarăși și iarăși. Râzând, jucându-se, lăsându-se-n voia jocului, amândouă se-mbrățișau, sudate pe canapeaua ce se-adâncea sub trupurile lor, și el le vedea buzele ciugulindu-se, despărțindu-se și lipindu-se iar printre râsete, le vedea picioarele împletindu-se. Le observă îndelung, zăbovind pe ultima treaptă, fumând, c-o schimă de zâmbet binevoitor pe buze, simțindu-și în ochi o nehotărâre pofticioasă și-n piept o undă de mânie. Deodată, dându-se bătut, se lăsă să cadă-n fotoliu și lepădă din mână servieta, care se buși pe jos.

— Minciună chestia cu alea opt ore de somn, aiurea chestia cu Comisia pentru Propășire - gândi, abia dându-și seama că vorbea cu glas tare Pe cine duce el? Precis c-acuma-i la Club, mizând. Vroia să rămână, dar tot viciul i-a fost mai tare.

Ele se gâdilau, scoteau țipete exagerate, își șușoteau secrete la ureche, și agitația lor, pipăielile și impulsurile le propulsau spre marginea canapelei. Dar nu cădeau: înaintau și reveneau, împingându-se, ținându-se, mereu râzând. El nu le pierdea din ochi, cu fața încruntată, cu ochii întredeschiși dar atenți. Își simți gura uscată.

— Singurul viciu pe care nu-l înțeleg - gândi, cu glas tare. Singurul într-adevăr stupid la un om cu averea lui Landa. Ce vrea?, să câștige mai mult?, să piardă ce are? Nimeni nu-i mulțumit, totdeauna ceva ori lipsește ori prisosește.

— Uite la el, s-a țăcănit de tot, vorbește singur - Hortensia își săltă capul din scobitura gâtului Quetei și-l arătă cu degetul S-a prostit. Nu mai pleacă, uite-l.

— Mai bine umple-mi paharul - zise el, resemnat Voi mă nenorociți.

Zâmbind, murmurând printre dinți, Hortensia se îndreptă spre bar bâstăcăind, și el căută ochii Quetei și-i arătă spre cămară: închide ușa-aceea, slujnicele or fi încă treze. Hortensia îi umplu paharul cu whisky și i se așeză pe genunchi. Pe când bea, păstrând lichidul cât mai mult în gură, degustându-l cu ochii închiși, îi simțea brațul gol în jurul gâtului, mâna care-l ciufulea, și-i auzea vocea incoerentă, alintăcioasă: cayito răhățel, cayito răhățel. Focul din gâtlej era suportabil, plăcut chiar. Suspină, o-ndepărtă pe Hortensia, se ridică și urcă scara din nou fără să le privească. O stafie care se-ncarna deodată și-i sărea omului în cârcă și dădea cu el de pământ: așa o fi pățit și Landa, așa or păți pesemne toți. Patima?, pofta? Intră în dormitor și nu aprinse lumina. Păși pipăind pâri la taburetul măsuței de toaletă, își simți propriul râs dezgustat. Își scoase cravata, haina, și se-așeză. Și-o imagină cu putere pe doamna Heredia în salonul de jos, pregătindu-se să urce la el. Rigid, neclintit, o așteptă să urce.

— Ești îngrijorat din cauza orei? - zice Santiago. Nu-ți fă griji. Un prieten mi-a dat cândva pentru asta o rețetă cu care mergi la sigur, Ambrosio.

— Mai bine oprim aici - zise Chispas. Dincolo geme de bețivi. Dacă coborâm or să-i zică vreo porcărie lui Teté și-o să iasă cu bătaie.

— Atunci apropie-te cât poți cu mașina - zise Teté. Mi-ar place să privesc perechile care dansează.

Chispas trase automobilul cât mai aproape de podium și ei putură vedea, de la locurile lor, umerii și fețele dansatorilor ce țopăiau îndrăcit la „El Nacional”; auzeau alămurile, maracasele, trompeta, și-l auzeau pe gurist prezentând cea mai ultra orchestră tropicala din Lima. Când muzica înceta, auzeau marea îndărătul lor, și dacă se-ntorceau puteau întrezări, peste balustrada din Malecón,

spuma alburie și spargerea fosforescenta a valurilor. Erau multe mașini staționate în fața restaurantelor și a barurilor din La Herradura. Noaptea era răcoroasa și plăcută, cu stele.

— Mor de plăcere că ne vedem așa, pe-ascuns - zise Teté, râzând ațâțată. Am impresia c-aș face ceva interzis. Voi nu?

— Să știți că uneori și bătrânul da pe-aici, așa mai pe-ocolite, noaptea - zise Chispas. Ar fi culmea să ne pescuiască pe toți trei aici.

— Ne-ar omorî dac-ar ști că ne vedem cu tine - zise Teté.

— Aiurea, ar începe să plângă de emoție că-și vede fiul risipitor - zise Chispas.

— Voi nu mă credeți, dar zău c-o să dau pe-acasă când nici nu v-așteptați - zise Santiago. Fără să-i anunț. Poate chiar săptămâna viitoare.

— Păi cum să nu te cred, că doar de luni de zile ne duci cu-același basm - și fața lui Teté se lumina Gata, știu ce-avem de făcut. Mergem chiar acum acasă și te-mpaci cu părinții.

— Acum nu, altădată - zise Santiago. Și nici n-am chef să merg cu voi, ci singur, ca să scurtez melodrama.

— N-o să vii niciodată acasă, și o să-ți zic de ce - zise Chispas. Aștepți ca bătrânul să te caute la pensiune și să-ți ceară iertare pentru dracu' știe ce și să te roage-n genunchi să te întorci.

— N-ai venit nici când îl urmărea porcul de Bermúdez, nu l-ai sunat nici de ziua lui - zise Teté. Ce ingrat ești, superistețule.

— Ești nebun de-ți închipui că bătrânul o să-ți cadă la picioare - zise Chispas. Ai fugit de-acasă ca un descreierat și bătrânii îți poartă zâmbre pe drept cuvânt. Cel ce trebuie să le ceară iertare ești tu, căposule.

— O să meliță mereu aceleași și-aceleași lucruri? - zise Santiago Schimbați placa, vă rog. Când te măriți cu Popeye, Teté?

— Ce-ți trece prin cap, prostănacule? - zise Teté Auzi vorbă. Nici măcar nu-s cu el. Mi-e numai prieten.

— Ascultă la mine, soluție de magnezie și-un regulat pe săptămână, Zavalita - zise Carlitos. Dacă ești cu stomacul curățat și cu păsărică la zi, nici o tulburare nu te mai încearcă. Cu rețeta asta mergi la sigur, Zavalita.

Acasă, Carlota îi ieși-n întâmpinare, zăpăcită, agitată: domnul nu mai era ministru, au anunțat la radio, un militar i-a luat locul. Ah, da?, făcea Amalia pe niznaiul, punând pâinile pe raft, și doamna? Era-n ultimul hal, tuna și fulgera. Símula îi dusese sus ziarele și-atunci ea izbucnise în niște ocări de se-auziseră pân' aici. Amalia îi duse cești cu cafea, oranjada și pâinea prăjită, și-ncă de pe scară auzi tic-tacul postului de radio Reloj. Doamna era pe jumătate îmbrăcată, cu ziarele răvășite pe patul nefăcut, în loc să-i răspundă la bună dimineața îi porunci: numai cafea tare, dar c-o mânie-n glas! îi întinse atunci ceașca, doamna bău o-nghițitură și trânti ceașca pe tavă. Amalia se ținu după ea din cameră-n baie și-apoi la măsuța de toaletă, ca ea să-și poată bea cafeaua în timp ce se-mbrăca, văzu în ce hal îi tremura mâna, în ce hal i se-adunau sprâncenele deasupra nasului, și tremură și ea auzind-o: ingrații naibii, de n-ar fi fost domnul s-ar fi ales de mult praful de Odría și de toți pungașii lui de drumul mare. Acu să-i vadă ce s-or face fără el acești pui de cățea, rujul de buze îi scăpă din mână, vărsă cafeaua de două ori, fără el n-or să reziste nici o lună. Ieși val-vârtej din odaie fără să se fi machiat complet, chemă un taxi și, pe când îl aștepta, își mușca buzele de furie și deodată slobozea câte-o sudalmă teribila. De cum plecă, Símula deschise radioul, și rămaseră toata ziua ascultând știrile. Vorbeau de cabinet militar, povesteau viețile noilor miniștri, dar nici un post nu pomenea ceva de domnul. La căderea nopții Radio Nacional zise că s-a încheiat greva din Arequipa, că mâine se vor redeschide liceele, Universitatea și magazinele, și Amalia își aminti de prietenul lui Ambrosio: fusese acolo, poate l-au ucis. Símula și

Carlota comentau știrile și ea le auzea, neatentă uneori, gândindu-se la Ambrosio: s-a temut pentru, a venit pentru, deci te. Poate c-acu, dacă tot nu mai face parte din guvern, o sa vină să locuiască aici, zicea Carlota, și Símula: pușche-ți pe limbă, asta ne-ar mai lipsi, și-Amalia gândi: dacă l-au omorât, ar fi oare urât ca Ambrosio să-i preia camera pentru ei amândoi? Da, ar fi, parcă s-ar bucura de răul altuia. Doamna se-ntoarse hăt târziu, cu domnișoara Queta și cu domnișoara Lucy. Se-așezară-n salon, și-n timp ce Símula pregătea masa, Amalia le-auzea pe domnișoare consolând-o pe doamna: l-au scos numai ca să-nceteze greva dar va continua să conducă din umbră, pe-ascuns, că doar el era omul regimului, Odrfa îi datora totul. Dar nici măcar nu m-a sunat, zicea doamna, mergând de colo-colo agitată, și ele: o fi încă prins cu discuțiile, cu-ntâlnirile, n-ai tu grijă c-o să te sune, sau te pomenești poate cu el chiar noaptea asta, nu fi prăpăstioasă. Își băură whiskyurile și, când se-așezară la masă, începură să facă haz de necaz, să glumească. Pe la miezul nopții domnișoara Lucy plecă.

Prima sosi Hortensia, fără zgomot: îi văzu silueta-n prag, clătinându-se ca o flăcăruie, și-o văzu bâjbâind în penumbră și-aprinzând lămpița cu picior. Apăru cuvertura de pat neagră în oglinda din fața lui, coada zimțată a dragonului însufleți oglinda măsuței de toaletă, și-o auzi pe Hortensia dând să zică ceva și bâlbâindu-se după primele vorbe. Cu-atât mai bine, gândi. Venea spre el ținându-și echilibrul, și fața ei rătăcită într-o expresie idioată se șterse cu totul când pătrunse-n umbra colțului unde aștepta el. O primi c-un glas pe care și-l auzi gutural și pofticios: și nebuna?, a plecat nebuna? în loc să mai vină spre el, silueta Hortensiei se-abătu într-o parte și înainta în zig-zag spre pat, unde se-ntinse cu suplețe. Acolo lumina cădea difuz, dar îi văzu mâna cum se ridica să-i arate ușa, și privi: Queta se strecurase și ea în odaie, pășind parcă pe

vârfuri. Și-i văzu trupul înalt și formele plinuțe, părul bătând în roșcat, postura agresivă. Și-o auzi pe Hortensia: nu vroia nimic de la ea, pe tine te chema, Quetita, pe ea o disprețuia și n-avea ochi decât pentru tine. De le-ar tace fleoanca, gândi, și-n gând apucă hotărât foarfecă, o singură tăietură rapidă, hârșt, și văzu cele două limbi căzând pe jos. Le-avea la picioare, două animăluțe învinse și roșii care agonizau pătând covorul. Din colțul lui întunecos râse, și Queta care rămăsese-n pragul ușii ca așteptând o poruncă râse și ea: dar ea n-avea nimic de-a face cu cayito răhățel, *chola,* nu era mai bine ca el să plece?, să le lase singure? Să plece imediat, să se care, n-aveau nevoie de el, și el gândi c-o nesfârșită uimire: nu e beata, ea nu. Vorbea ca o actrița proastă care, pe deasupra, începea să-și piardă memoria și de-aceea recita rar, temându-se să nu-și uite rolul. Poftiți, intrați, doamnă Heredia, murmură el, simțind o mare decepție, o furie care-i asprea vocea. O văzu mișcându-se, înaintând prefăcându-se nesigura, și-o auzi pe Hortensia: l-ai auzit?, tu o cunoști pe femeia-aceea, Quetita? Queta se-așezase lângă Hortensia, nici una nu se uita spre colțul lui, și el suspină. Chiar că n-aveau nevoie de el, *chola,* să se ducă învârtindu-se după femeia-aceea: de ce era așa prefăcută?, de ce vorbea?, hârșt. Nu-și întorcea capul, numai ochii îi fugeau de la pat la oglinda dulapului, la oglinda de pe perete, și-napoi la pat, și-și simțea trupul crispat și toți nervii încordați ca și cum din perna taburetului ar fi putut țâșni cuie. Ele începuseră să se dezbrace una pe cealaltă și-n același timp se dezmierdau, dar mișcările lor erau prea vehemente ca să fie adevărate, îmbrățișările lor prea iuți sau prea domoale sau prea violente, după cum și furia cu care-și căutau gurile era contrafăcută, artificială, și el: le-omor dacă-mi strică plăcerea, le gâtuia cu mâna lui. Noroc c-acum nu mai râdeau; se-ntinseseră de-a binelea, se-ncleștaseră de-a binelea, tot pe jumătate goale, în sfârșit tăcute, sărutându-se, frecându-și trupurile c-o savantă încetineală. Simți

cum furia i se topea, cum mâinile i se înmuiau de sudoare, cum o salivă amăruie îi umplea gura. Acum stăteau liniștite, captate în oglinda toaletei, o mână pe capsele sutienului, niște degete strecurându-se sub un combinezon, un genunchi încrustat între două pulpe. Aștepta, crispat, strivind sub coate marginile ridicate ale taburetului. Nu mai râdeau, își uitaseră de-a binelea de el, nu aruncau nici o ocheadă spre colțul întunecos unde se-aținea el, de bucurie își înghiți toată saliva. Parcă s-ar fi deșteptat ceva în ele, parcă erau deodată mai multe, și ochii lui încântați fugeau de la o oglindă la alta și la pat ca să nu piardă nici una din figurinele harnice, treze, vii, abile, care deschideau o capsă, rulau un ciorap de mătase, făceau s-alunece un chilot, și se ajutau și trăgeau și nu vorbeau. Rufăria intimă cădea pe covor și-o undă de nerăbdare și de căldură răbufni până-n colțul lui. Erau despuiate de-a binelea și-o văzu pe Queta, îngenuncheată, întinzându-se moale peste Hortensia până o acoperi aproape cu totul sub marele-i corp tuciuriu, dar el, mutându-și ațâțat ochii la oglinzile din plafon, de pe pereți, de pe dulap, mai apuca s-o vadă îmbucătățită sub solida umbră întinsă peste ea: o bucățică de bucă albă, o țâță albă, o gambă albă ca laptele, niște călcâie roz, și pletele-i negre amestecate cu cele roșcovane ale Quetei, care-ncepuse să se frământe. Le-auzea respirând, gâfâind, simțea suava jelanie a arcurilor, și văzu picioarele Hortensiei desprinzându-se de-ale Quetei și ridicându-se și așezându-se peste ele, văzu luciul tot mai accentuat al epidermelor și trase pe nări mirosul. Doar taliile și bucile se mai mișcau, într-o legănare amplă, circulară, în timp ce părțile de sus ale trupurilor rămâneau încleștate și neclintite. Ședea cu nările larg deschise dar tot nu-i ajungea aerul; închise și deschise ochii, trase aer pe gură cu putere și i se părea că miroase-a sânge curgând, a puroi, a carne-n descompunere, și-auzi un zgomot și privi. Queta stătea acum întinsă pe spate și Hortensia se vedea mititică și albă,

încovrigată, cu capul aproape dispărându-i între umbrele întunecatelor picioare virile care se desfăceau. Fu pentru el apogeul, și mâinile i se-ncurcau în cămașă, smulgeau maioul, pantalonii, și trăgeau de curea. Merse oblu spre pat nemaiatingându-se de nimic, nemaivăzând nimic, cu ochii orbiți de obscuritatea fundalului, dar nu putu să lovească decât o dată cu sete: niște capete se ridicau, niște mâini se-atârnau de curea, trăgeau de ea și i-o smulgeau. Auzi o porcărie, își auzi propriul râs. Încercă să despartă cele două trupuri care se răsculau împotriva lui și se simțea împins, strivit, nădușit, într-un vârtej orb și-năbușitor, și-și auzea ticăitul furios al inimii. O clipă mai târziu simți înțepătura aceea plăcută-n tâmple și ceva ca o deșertare-n gol. Rămase un moment nemișcat, respirând adânc, apoi se despărți de ele, ferindu-și tot corpul, c-un dezgust pe care și-l simțea lăbărțat cât un cancer. Rămase întins, cu ochii-nchiși, cuprins de-o moleșeală confuză, abia simțind și mai mult ghicind că ele reîncepuseră să se frece una de alta și să gâfâie. În sfârșit se ridică, ametit și îngrețoșat, și fără a mai privi în urmă intră în sala de baie: o singură idee-n cap, aceea de-a dormi, de-a dormi.

— Și tu când ai de gând să te-nsori, Chispas? - zise Santiago. Chelnerul se-apropie de mașină, întinse tava plină în dreptul gemulețului. Chispas luă paharele înalte, de Coca-cola pentru Teté, de bere pentru ei.

— M-aș fi însurat demult, dar acum îmi vine greu din cauză că nu-mi văd capul de treabă - zise, suflând în spuma din pahar-, Bermúdez ne-a lăsat aproape-n pragul falimentului. Lucrurile încep de-abia acu în urmă să se mai dreagă, și nu-l pot lăsa singur pe bătrânul. Sunt câțiva ani de când muncesc fără să-mi fi luat o lună măcar de concediu. Mi-aș dori să călătoresc nițel. Dar las' c-o să-mi iau revanșa cu vârf și-ndesat în luna de miere, o să bat pe puțin cinci țări.

— În luna de miere o să fii prea ocupat ca să mai vezi și altceva - zise Santiago.

— Lasă-te de vulgarități în fața mucoasei - zise Chispas.

— Zi-mi și mie cum ți se pare faimoasa Cary, Teté - zise Santiago.

— Nici în căruță nici în teleguță - zise Teté, râzând. Cum e mai rău. O spălăcită de prin Puntas, care nu știe să lege două cuvinte.

— E-o fată formidabilă, ne-nțelegem de minune - zise Chispas. O să ți-o prezint într-una din zile, superistețule. Aș fi adus-o și până-acum, dar n-am știut, o fi bine?, n-o fi?, nu vezi că ne fierbi pe toți cu scrântelile tale?

— Știe că nu mai locuiesc acasă? - zise Santiago. Ce i-ai povestit?

— Că ești pe jumătate smintit - zise Chispas. Că te-ai certat cu bătrânul și te-ai cărăbânit să locuiești la dracu-n praznic. Dar nu i-am zis că Teté și cu mine te vedem pe-ascuns, nu de altceva dar să nu-i scape vreo vorbă pe-acasă.

— Tot timpul ne tragi de limbă pe noi, dar nu zici un cuvințel despre tine - zise Teté. Nu-i cinstit.

— Îi place s-o facă pe misteriosul, dar cu mine nu-ți mai merge, superistețule - zise Chispas. Dacă nu-mi povestești ce faci ai încurcat-o, eu nu te mai întreb nimic dar nici tu nu mai pupi vreo știre de la noi. Mucles.

— Dar eu mor de curiozitate - zise Teté. Hai, superistețule, povestește-mi ceva.

— Dacă tot ce faci e să te duci de-acasă la jurnal și de la jurnal acasă, atunci când naiba mai ai timp de San Marcos? - zise

Chispas îți place să ne duci de nas. Chestia cu Universitatea e minciună sfruntată.

— Ai vreo iubită? - zise Teté. Doar n-îi fi vrând să mă faci să cred că nu ieși cu pițipoance.

— Numai ca s-arate că-i altfel decât tot restul lumii, o să sensoare c-o negresă sau c-o chinezoaică sau o indiancă - râse Chispas. O să vezi, Teté.

— Măcar zi-ne ceva de prietenii tăi, hai - zise Teté Tot comuniști sunt?

— Aiurea, a trecut de la comuniști la lumpeni - râse Chispas. Are-un prieten prin Chorrillos care parcă-i scăpat de la *el* Frontón. O mutră de bandit și-o duhoare de te trăsnește.

— Dacă tot zici că ziaristica-i o porcărie, nu știu ce-aștepți ca să te-mpaci cu tata și să vii să lucrezi cu-el - zise Teté.

— Afacerile-s încă mai scârboase decât ziaristica - zise Santiago. I se potrivesc lui Chispas.

— Dacă nu te faci avocat, dacă nu-ți plac afacerile, înseamnă că niciodată n-o să ai bani - zise Teté.

— Chestia-i că nici banii nu-mi plac - zise Santiago. De altfel, la ce bun? Tu și Chispas veți fi milionari; o să-mi dați voi ceva când m-o strânge nevoia de gât.

— Ai revenit la calul tău de bătaie - zise Chispas. Poți să-mi zici ce-ai tu împotriva celor care vor să câștige bani?

— Nimic, pur și simplu eu nu vreau să câștig - zise Santiago.

— Bun, nimic mai simplu, asta poate oricine - zise Chispas.

— Înainte de-a vă părui, haidem să mâncăm niște pui - zise Teté. Că mor de foame.

În dimineața următoare se deșteptă înaintea Símulei. Era abia șase la ceasul din bucătărie, dar cerul se luminase și nu era prea frig. Își mătură prin odăiță și-și făcu patul cu mult șart, ca de-obicei încercă temperatura apei de la duș cu piciorul și intră în cadă puțin câte puțin; se săpuni zâmbind, amintindu-și de doamna; lăbuțele, țâțișoarele, poponețul. Ieși, și Símula, care pregătea micul dejun, o trimise s-o scoale pe Carlota. Mâncară împreună, și pe la șapte

jumate se duse să cumpere ziarele. Vânzătorul de la chioșc începu iar să-i tragă clopotele, dar ea, în loc să-l repeadă cât colo, îi răspunse glumind și zăbovi puțin cu el. Se simțea bine dispusă, mai erau trei zile până duminică. Au zis să fie trezite devreme, zise Símula, dă fuga și du-le gustarea. Abia când suia treptele văzu fotografia din ziar. Bătu la ușă de câteva ori, vocea adormită a doamnei: da?, și intră vorbind: era o poză a domnului în „Presa", doamnă. În penumbră una din cele două forme din pat se ridică, aprinse veioza de pe noptieră. Doamna își aruncă părul pe spate, și pe când ea punea tava pe-un taburet și-l trăgea spre pat, doamna parcurgea iute ziarul cu privirea. Să trag perdelele, doamnă?, dar ea nu-i răspunse: clipea, cu ochii țintă la fotografie. În fine, fără să-și miște capul, întinse-o mână și-o zgâlțâi pe domnișoara Queta.

— Ce vrei? - se plânseră cearșafurile Lasă-mă să dorm, e noapte neagră.

— S-a cărat animalul, Queta - o zgâlțâia cu furie, se zgâia cu ochii înmărmuriți la ziar. Și-a luat tălpășița, s-a cărat.

Domnișoara Queta se ridică și ea, își freca ochii umflați cu mâinile amândouă, se-aplecă să se uite, și-Amalia ca de obicei se rușină văzându-le una lângă alta, goale pușcă.

— În Brazilia - repeta doamna cu un glas speriat Fără să fi venit, fără să mă fi sunat înainte. A șters-o fără să-mi zică nimic, Queta.

Amalia le turna în cești, încerca să citească dar nu vedea decât pletele negre ale doamnei și cele vopsite ale domnișoarei Queta, a șters-o așadar?, oare ce-o să urmeze?

— N-o lua chiar așa, o fi trebuit să dispară la iuțeală - zicea domnișoara Queta, acoperindu-și pieptul cu cearșaful. O să-ți trimeată biletul de avion. Ți-o fi lăsat o scrisoare, precis.

Doamna se schimbase la față și Amalia vedea cum îi tremura gura, cum mototolea c-o mână ziarul: ticălosul ăsta, Queta, fără s-o fi sunat, fără să-i fi lăsat un *centavo,* și hohoti de plâns. Amalia se-

ntoarse pe călcâie și ieși din odaie: liniștește-te, *chola,* ai milă de tine, auzea pe când zbura pe scări în jos ca să le povestească totul Carlotei și Símulei.

Își clăti gura, se gargarisi, se spălă cu grijă pe tot trupul, își frecționă parcă și creierul c-un prosop stropit cu apă de colonie. Sembrăcă foarte-ncet, negândindu-se la absolut nimic, c-un zumzet delicat în urechi. Se-ntoarse în dormitor, și ele se-acoperiseră cu cearșafurile. Întrezări în penumbră pletele răvășite, petele de ruj și de rimei pe fețele sătule, calmul ațipit din ochii lor. Queta se și ghemuise în poziție de somn, dar Hortensia îl privea.

— Nu vrei să rămâi? - vocea îi era dezinteresată și opacă.

— Nu mai e loc - zise el, din ușă, și-i zâmbi înainte de-a ieși. O săncerc să vin mâine.

Coborî repede scările, ridică servieta de pe covor, ieși în stradă. Așezați pe zidul scund al grădinii, Ludovico și Ambrosio conversau cu agenții ce păzeau de obicei colțurile. Văzându-l, tăcură și se sculară în picioare.

— *Buenas noches* - murmură, întinzându-le câteva *libras* agenților. Luați de beți ceva tare contra frigului.

Abia de le deslușì zâmbetele, le-auzi mulțumirile și urcă în mașină: la Chaclacayo. Își rezemă capul de spetează, își ridică reverele, dădu ordin să fie închise ferăstruicile din față. Auzea, nemișcat, zvonul vorbăriei dintre Ambrosio și Ludovico, și din când în când deschidea ochii și recunoștea străzi, piețe, șoseaua întunecata: totu-i zumzăia în cap, monoton. Două reflectoare prinseră în raza lor automobilul când acesta frână. Auzi ordine de bineț̦e și de *buenas noches,* distinse siluetele gardienilor ce deschideau grilajul. La ce oră mâine, *don* Cayo?, zise Ambrosio. La nouă. Glasurile lui Ambrosio și Ludovico rămăseseră undeva-n urmă și din pragul intrării mai deslușì câteva siluete trebăluind prin

preajma garajului. Rămase așezat în birou preț de câteva minute, încercând să-și noteze pe agendă treburile de-a doua zi. În sufragerie își turnă un pahar cu apă de la gheață și urcă spre dormitor cu pași înceți, simțind cum îi tremură paharul în mână. Pilulele pentru somn erau așezate la îndemână pe etajera din baie, lângă aparatul de ras. Înghiți două, cu multă apă. Pe-ntuneric învârti ceasul și fixă deșteptătorul la opt și-un sfert. Trase de cearșafuri până le simți sub bărbie. Servitoarea uitase să tragă draperia, și cerul era un tablou negru presărat cu luminițe mărunte. Pilulele întârziau cam între zece și cincisprezece minute până să-și facă efectul. Se culcase la trei și patruzeci, iar acele fosforescente ale ceasului deșteptător arătau patru fără-un sfert. Nu mai avea decât vreo cinci minute de nesomn.

TREI

I

Ajunse la redacție cu puțin timp înainte de ora cinci și tocmai își scotea haina când sună telefonul în fundul sălii. Văzu că Arispe ridica receptorul, mișca din buze, arunca o privire peste birourile goale și-l zărea: Zavalita, fii bun. Se-ndreptă spre el tăind sala de-a curmezișul, se-opri înaintea mesei înțesate de scrumiere, mucuri, hârtii, agrafe, fotografii și suluri de șpalți.

— Măgarii ăștia de la Faptul divers nu vin până-n șapte - zise Arispe. Fii bun și dă o fugă dumneata, ia datele și pasează-i-le apoi lui Becerrita.

— General Garzón 311 - citi Santiago pe hârtie. Prin Jesús María, nu?

— Îhâm, coboară, eu între timp ți-i trimit pe Periquito și Darío - zise Arispe. Precis avem poze de-ale ei la arhivă.

— Muza, înjunghiată? - zise Periquito în camionetă, în timp ce-și pregătea aparatul de fotografiat. Mamă, ce mai știre! Bombă, nu alta.

— Acu câțiva ani cânta la postul de radio El Sol - zise Darío, șoferul. Cine-a omorât-o?

— O crimă pasională, pare-se - zise Santiago. N-am auzit niciodată de ea.

— Am tras-o-n poză când au ales-o Regina vieții de noapte, o muierușcă clasa'ntâia - zise Periquito. Ții de Faptul divers acum, Zavalita?

— Aș, eram numai eu în redacție când Arispe a primit vestea - zise Santiago Asta o să mă-nvețe minte să mai fiu punctual.

Casa era lâng-o farmacie, în față se-ațineau doi jandarmi și se-mbulzea multă lume, vin tipii de la „Cronica” strigă un pușțan. Trebuiră s-arate legitimațiile de ziariști unui polițai și Periquito fotografie fațada, scara, primul palier. O ușă deschisă, gândește, fum de țigări.

— Pe dumneata nu te cunosc - zise un gras cu gușă, îmbrăcat în albastru, examinându-i legitimația. Ce-i cu Becerrita?

— Nu era la ziar când ne-au sunat - și Santiago simți mirosul ciudat, carne umană transpirată, gândește, fructe putrezite. Nu mă cunoașteți fiindcă lucrez la altă secție, domnule inspector.

Flash-ul lui Periquito fulgeră, tipul cu gușa clipi orbit și se dădu la o parte. Lângă persoanele care murmurau, Santiago descoperi un fragment de perete tapetat cu hârtie de-un albastru deschis, o porțiune de parchet murdar, o noptieră, o cuvertură neagră pe pat. Îmi dați voie, și doi oameni îi făcură loc, ochii lui se ridicară și se coborâră și se mai ridicară o dată foarte iute, silueta aceea atât de albă, gândește, nevrând să zăbovească asupra cheagurilor, a buzelor roșii înnegrite ale rănilor hâde, a clăii de pâr ce-acoperea fața, a triunghiului de păr negru dintre picioare. Nu se clinti, nu zise nimic. Curcubeele lui Periquito fulgerau la dreapta și la stânga, pot să-i fotografiez fața domnule Inspector?, și-o mână înlătură claia și-apăru o față de ceară, intactă, cu umbre sub genele arcuite. Mulțumesc domnule inspector, zise Periquito, acum ghemuit lângă pat, și lumina albă străfulgera din nou. Sunt zece ani de când nu ți-o mai poți șterge din minte, Zavalita, dacă Ana ar afla și-ar închipui că te-ai îndrăgostit de Muza și-ar face o scenă de gelozie.

— Se vede că amicul ziarist e nou în d-alde astea - zise grasul cu gușă. Te poftesc să nu-mi leșini, tinere, că și-așa avem destul de furcă cu doamna asta.

Chipurile voalate de fum se destinseră în zâmbete, Santiago făcu o sforțare și zâmbi și el. Apucând creionul își dădu seama că mâna îi

năduşise; apucă şi carneţelul, ochii lui mai priviră o dată: pete mari, sini parcă striviţi, sfârcuri scămoase şi întunecate la culoare ca alunişele. Mirosul îi pătrundea nestăvilit în nări şi-l îngreţoşa.

— Până şi buricul i l-au căsăpit - Periquito schimba bobinele cu o singură mână, îşi muşca limba Ce mai sadic!

— I-au căsăpit şi altceva - zise tipul cu guşa, sobru. Apropie-te, Periquito; şi dumneata, tinere, priviţi ce barbarie.

— O gaură-n gaură - murmură o voce ştearsă şi Santiago auzi râsete stinse şi comentarii ininteligibile. Îşi dezlipi ochii de la pat, făcu un pas spre bărbatul în albastru.

— Mi-aţi putea da ceva date, domnule inspector?

— Deocamdată să facem prezentările - zise guşatul, cordial, şi-i întinse o mână moale. Adalmiro Peralta, şeful secţiunii Omucideri, şi-acesta-i adjunctul meu, comisar principal Ludovico Pantoja. Să nu uitaţi să pomeniţi şi de el.

Încercai să-ţi recapeţi zâmbetul, Zavalita, să ţi-l păstrezi pe chip în timp ce luai note pe carneţel şi priveai prostit la smângăliturile isterice ale creionului ce zgâria hârtia, alunecând fără nici o noimă, parcă de capul lui.

— O mână spală pe alta, Becerrita o să vă pună la curent - în timp ce ascultai vocea amabilă şi familiară a inspectorului Peralta. Noi vă dăm întâietatea asupra ştirii şi voi ne faceţi puţină reclamă, că asta nu strică niciodată.

Alte râsete, flash-urile lui Periquito, mirosul, fumul dimprejur: atunci, Zavalita, acolo ţi s-a-nfundat. Acolo, atunci. Santiago dădea din cap, cu carneţelul îndoit în mână sau pe genunchi, aruncând acum pe hârtie linii, puncte, văzând cum se ivesc litere ca nişte hieroglife.

— Ne-a anunţat o bătrână care locuieşte singură-n apartamentul de-alături - zise inspectorul. A auzit ţipete, a venit şi-a găsit uşa deschisă. A trebuit s-o ducem pe sus la Asistenţa Publică, avea

nervii ferfeniță. Vă puteți închipui ce spaimă-a tras când a dat peste asta.

— Opt lovituri de cuțit - zise comisarul principal Ludovico Pantoja Numărate de medicul legist, tinere.

— S-ar prea putea să fi fost drogată - zise inspectorul Peralta. Dacă e să ne luăm după miros și după albul ochilor, așa s-ar zice. Era permanent drogată, în ultimul timp. Avea ditamai fișa din cauza asta, la secție. În sfârșit, o să aflăm totul după autopsie.

— Acu un an a fost amestecată într-o afacere cu droguri - zise comisarul Ludovico Pantoja. Au ținut-o închisă cu încă una care se dopa, cunoscută ca un cal breaz. Decăzuse foarte mult.

— Am putea fotografia cuțitul, domnule inspector? - zise Periquito.

— L-au luat experții - zise inspectorul Peralta. Era obișnuit, de cinșpe centimetri. Da, amprente digitale berechet.

— Nu l-am prins încă, dar n-are cum să scape - zise comisarul Ludovico Pantoja Ce-o fi fost în capul lui? A lăsat amprente prin toată casa, n-a luat nici măcar arma, a acționat în plină zi. Clar că nu era un profesionist, ci-un ageamiu.

— Nu l-am identificat încă, pentru că doamna asta n-avea un singur amant ci mai mulți - zise inspectorul Peralta. Oricine putea s-o aibă, în vremea din urmă. Așa-i, decăzuse mult, săraca.

— Păi chiar, vedeți doar unde-a venit să moară - comisarul Ludovico Pantoja arătă camera plin de milă După ce-a trăit aproape regește.

— A fost Regina vieții de noapte exact în anul când am intrat la „Cronica" - zise Periquito. În patrușpatru. Acu' paisprezece ani, cum trece timpul.

— Așa-i viața, ca un scrânciob, când sus când jos - zâmbi inspectorul Peralta. Pune cuvintele astea-n articolul dumitale, tinere.

— Mi-o amintesc mult mai frumoasă - zise Periquito. Și când colo nu era cine știe ce de capul ei.

— Trec anii, Periquito - zise inspectorul Peralta. Și-apoi nu uita că și tăieturile au desfigurat-o.

— Să-ți fac o poză, Zavalita? - zise Periquito Becerrita se pozează-ntotdeauna lingă un cadavru, pentru colecția lui particulară. Cred că are câteva mii de asemenea orori.

— Eu știu colecția lui Becerrita - zise inspectorul Peralta. Îi poate face părul măciucă-n cap până și unuia ca mine, care-am văzut destule la viața mea.

— De cum ajung la redacție îl pun pe domnul Becerrita să vă sune, domnule inspector - zise Santiago. Nu vreau să vă mai răpesc timp. Mulțumiri pentru informație.

— Zi-i să treacă pe la mine la birou în jur de unsprezece - zise inspectorul Peralta. Mi-a părut bine, tinere.

Plecară, și pe coridor Periquito trase-n poză și ușa bătrânei care descoperise cadavrul. Curioșii erau tot acolo, pe trotuar, încercând să vadă ceva peste umărul polițistului, din pragul intrării, iar Darío fuma în camionetă: de ce nu l-au lăsat să intre?, că și lui i-ar fi plăcut s-arunce o privire. Urcară, o luară din loc, după câteva minute se-ncrucișară cu camioneta ziarului „Ultima Oră".

— Le-am suflat știrea, le-am luat-o-nainte - zise Darío. Precis e Norwin înăuntru.

— Asta-i, acu știu - Periquito pocni din degete și-i dădu un ghiont lui Santiago. A fost iubita lui Cayo Bermúdez Am văzut-o odată intrând cu el într-un local de pe strada Capon. Clar, băiete.

— N-am citi ziarele, habar n-am de cine vorbiți - zice Ambrosio. Mai mult ca sigur eram deja la Pucallpa când s-au petrecut toate astea, conașule.

— Iubita lui Cayo Bermúdez? - zise Darío. Păi atunci chiar că-i o știre trăsnet. Ditamai exclusivitatea.

— Te simțeai un Sherlock Holmes, scormonind prin afacerea aia împuțită - zise Carlitos. Ai plătit-o scump, Zavalita.

— Cum așa, îi erai șofer și nu știai c-are o iubită? - zice Santiago.

— Nu știam și n-am văzut-o niciodată - zice Ambrosio Aud asta pentru întâia oară, conașule.

O înfrigurată excitare luase locul buimăcelii din primele momente, o crudă vehemență pe când camioneta străbătea tot centrul, și-ncercai să descifrezi însemnările din carnețel și să-ți readuci în minte conversația cu inspectorul Peralta, Zavalita. Cobori dintr-un salt și sui în goană scările „Cronicii". Becurile din redacție erau aprinse, birourile ocupate, dar nu se opri să schimbe vreo vorbă cu nimeni. Ce-i, mă, ai câștigat la loterie?, îl întrebă Carlitos, și el: o știre bombă, Carlitos. Se instală în fața mașinii de scris și rămase o oră cu ochii țintă la hârtie, scriind, corectând și fumând întruna. Apoi, sporovăind cu Carlitos, așteptă, nerăbdător și mândru de tine însuți Zavalita, să sosească odată Becerrita. Și în sfârșit îl văzu intrând pe dopul ăla de om, gândește, pe adiposul, ursuzul, îmbătrânitul Becerrita, cu pălăria lui învechită, cu moaca lui de boxer pensionat, cu mustăcioara lui ridicolă și cu degetele-i pătate de nicotină. Ce decepție, Zavalita! Nu-i răspunse la salut, abia își aruncă ochii în scârbă pe cele trei mari paragrafe, ascultă fără pic de interes relatarea pe care i-o făcea Santiago. Ce-nsemna o crimă-n plus sau în minus pentru Becerrita care se trezea, viețuia și-adormea printre asasinate, Zavalita, tâlhării, banditisme, incendii, atacuri cu mână armată; care de mai bine de-un sfert de veac trăia din istorii cu proxeneți, drogați, curve, sodomiști. Dar nepăsarea nu dură prea mult, Zavalita. Gândește: nimic nu-l mai putea impresiona, dar își cunoștea meseria. Gândește: poate că-i și plăcea. Își scoase pălăria străveche, sacoul, își suflecă mânecile pe care și le prindea la coate cu niște elastice de casier, gândește, și-și slăbi nodul cravatei tot atât de soioase ca și haina, ca și pantofii, și abulic și-

năcrit tăie de-a curmezișul toată redacția, nepăsător la saluturi, și se-ndreptă sigur de sine spre biroul lui Arispe. Santiago se trase spre ungherul lui Carlitos ca s-audă mai bine. Becerrita ciocănise cu degetul îndoit în mașina de scris și Arispe ridica privirea: cu ce vă pot fi de folos, domnul meu?

— Pagina din centru numa pentru mine - vocea lui aspră și gâjâită, lenevă, batjocoritoare Și Periquito la dispoziția mea vreo trei-patru zile.

— Nu dorești și-o casă cu pian la țărmul mării, domnul meu? - zise Arispe.

— Mai am nevoie și de-o întărire, de pildă Zavalita, fiindcă-n secția mea doi îs în concediu - zise Becerrita, sec Dacă vrei să profităm de chestia asta trebuie să dispun de-un redactor zi și noapte.

Arispe își ronțăia gânditor creionul roșu, răsfoia prin șpalți, apoi ochii lui se plimbară prin redacție, căutând. Te-ai ars, zise Carlitos, găsește repede o scuză. Dar tu n-ai vrut, Zavalita, te-ai îndreptat bucuros spre biroul lui Arispe, adică drept în gura lupului. Excitație, emoții tari, sânge: acum știi măcar când te-ai nenorocit, Zavalita?

— Vrei să treci la Faptul divers câteva zile? - zise Arispe. Becerrita are nevoie de tine.

— Da' ce, acu-i pe-alese? - mormăi acru Becerrita. Când am intrat eu la „Cronica", nu m-a-ntrebat nimeni ce părere am. Pleacă și bate comisariatele, c-am inaugurat o rubrică Faptul divers și te vei ocupa de ea. De douășcinci de ani tot asta fac și încă nu m-a întrebat nimeni dacă-mi place.

— Într-o zi o să ți se pună ursuzlâcul aici, domnul meu - Arispe își atinse locul inimii cu creionul lui roșu -, și-o să-ți pocnească muzicuța. De fapt, dacă te-ar scoate cineva de la Faptul divers ai crăpa de oftică, Becerrita. Tu ești asul paginii scabroase din Peru.

— La ce mi-o fi folosind, dacă săptămână de săptămână rămân dator pe undeva - mârâi Becerrita, fără modestie. Aș prefera să nu mă mai lăudați atâta și să-mi măriți leafa.

— Așa, așa?, douășcinci de ani de când îți oferi cele mai acătării țipe, de când pilești gratis la cele mai de soi localuri și bordeie, și tot te plângi, domnul meu - zise Arispe. Atunci ce să mai zicem noi, care trebuie să ne golim buzunarele ori de câte ori pilim ceva sau ne bucurăm de-o fâșneață.

Încetase țăcănitul mașinilor de scris, capete amuzate urmăreau de la birouri dialogul dintre Arispe și Becerrita care începuse să rânjească la modul lui hibrid, să slobozească mici spasme din râsu acela răgușit și antipatic ce devenea o trombă de sughițuri, râgâieli și sudălmi când se-mbăta, gândește.

— Am îmbătrânit, gata cu astea - zise, în sfârșit Nu mai pilesc, nu-mi mai plac muierile.

— Ți-ai schimbat gusturile la bătrânețe - zise Arispe, și privi spre Santiago Ai grijă de tine, acum îmi pică fisa de ce te-a cerut Becerrita pentru pagina lui.

— Măi, ce bună dispoziție pe șefii de redacție! - mârii Becerrita. Cum rămâne cu restul? îmi dai pagina centrală și mi-l pasezi pe Periquito? Hotărăște, dar iavaș.

— Ți-i dau, dar poartă-te frumos cu ei - zise Arispe. Vreau să-mi zgâlțâi publicul și să-mi sporești tirajul. Ăsta-i subiect de să te lingi pe degete, domnul meu.

Becerrita dădu din cap, se-ntoarse pe călcâie, mașinile reîncepură să țăcăne, și urmat de Santiago se-ntoarse la biroul lui. Era tocmai la capătul sălii, de-acolo le vedea spinările tuturor, gândește, și ăsta era încă unul din subiectele lui de predilecție. Venea beat și se proțăpea drept în centrul redacției, se deschidea la haină și, cu pumnii-ndesați în șoldurile grăsuțe: păi sigur, eu să stau mereu în fundul tuturor neghiobilor! Redactorii se făceau mici în scaunele lor,

își înfundau nasurile în mașinile de scris, nici Arispe nu-ndrăznea să-l privească, gândește, în timp ce Becerrita îi lua la refec cu ochi lenți și-nfuriați pe redactorii brusc ocupați: adică îi disprețuiau pagina și-l disprețuiau și pe el, nu?, pe corectorii brusc concentrați: de-aia l-au zvârlit ca pe-o otreapă în curul întregii redacții?, pe absorbitul paginator Hernández: ca să le vadă dosurile domnilor de la Știri locale, șezutul ălora de la Ultimele știri?, plimbându-se de colo-colo ca un general înfuriat de rezultatul unei bătălii: ca să primească-n nas vânturile domnilor redactori?, și slobozind în tavan din când în când ricanările lui prevestitoare de scandal. Dar odată când Arispe i-a propus să-și schimbe biroul s-a-nfuriat și mai abitir, gândește: ce facee?, din colțul meu n-o să mă scoateți decât cu picioarele-nainte, puțoilor. Biroul lui era mărunt și cam șui, ca el, gândește, jegos ca sacoul lustruit pe care-l purta de-un secol, împodobit cu straturi de grăsime învechite. Se-așezase, își aprindea o țigară scuturată, Santiago aștepta-n picioare, emoționat că te-a cerut pe tine, Zavalita, excitat la gândul articolelor pe care le vei scrie: chiar așa, în gura lupului, dar ca omul ce s-ar duce la un chiolhan, Carlitos.

— Bun, s-a aranjat, acu e rândul nostru - Becerrita ridică receptorul, făcu un număr, vorbi cu gura lui acră lipită de aparat, pe când mâna-i grăsulie cu unghii îndoliate zmângălea ceva pe-o foaie.

— Te dădeai mereu în vânt după senzații tari - zise Carlitos. Dacă stai să te gândești, ți-au făcut pe plac.

— Da, în Porvenir, du-te imediat cu Periquito - Becerrita trânti receptorul în furcă, rămase cu ochii lui urduroși pe Santiago. Acolo a cântat femeia aceea, mai demult. Patroana mă cunoaște. Obține de la ea tot ce poți, date, fotografii. Ce prietene avea, ce prieteni, la ce adrese, ce fel de viață ducea. Și Periquito să fotografieze localul.

Santiago își trase haina pe mâneci în timp ce cobora scara. Becerrita îl și anunțase pe Darío, și camioneta, trasă în fața intrării,

încurca traficul; automobiliștii claxonau din răsputeri. După încă-un moment apăru Periquito, furios.

— I-am zis-o-n față lui Arispe să nu mă mai pună să lucrez cu traficantul ăsta de sclavi, și când colo mă face cadou lui Becerrita pe timp de-o săptămână - venea înlocuind bobinele aparatului fotografic, vociferând. O să ne culeagă de pe jos, Zavalita.

— O fi având el o dispoziție de câine bătut, nu zic nu, dar luptă ca un leu pentru redactorii lui - zise Darío. De n-ar fi fost el, pe bețivanul de Carlitos l-ar fi zburat demult. Așa că nu-l mai bești pe Becenita.

— Mă las de ziaristică, mi-a ajuns pân' aici - zise Periquito. M-apuc de fotografia comercială. O săptămână cu Becerrita e mai rău decât să te-alegi c-un șancru.

Camioneta urcă pe Colmena până la Parcul Universitar, cobori pe Azángaro, trecu pe lingă temeliile pietroase și albicioase ale Palatului Justiției, o luă în după-amiaza ploioasă pe República, și când apăru, pe mâna dreaptă, în mijlocul parcului întunecos, localul Cabaña, cu ferestrele-i luminate și cu reclama scânteietoare de pe fațadă, Periquito se pomi pe râs, potolit parcă din senin: nici măcar nu-i ardea să se uite la barul ăsta sau la altul, Zavalita, că încă nu-i trecuse mahmureala după cheful de duminica ailaltă.

— Câteva rânduri de strecoară-n pagina lui, și desființează orice bombă, închide orice bordel, orice crâșmă - zise Darío. Becerrita-i un zeu al Limei boeme. Și nici un responsabil de pagină nu se poartă ca el cu oamenii lui. Îi duce la bordeie, îi tratează cu ce poftesc, le face rost de femei. Nu-nțeleg cum poți să te plângi de el, Periquito.

— Bine, bine - încuviință Periquito. Să-ncercăm să luăm partea bună-a chestiunii. Dacă tot trebuie să lucrăm cu el, atunci în loc să ne-amărâm de pomană mai bine exploatăm punctul slab.

Barurile, bordeiele, crâșmele împuțite, cafenelele deochiate cu dușumeaua plină de rumeguș vomitat, fauna orei trei noaptea.

Gândește: punctul lui slab. Acolo devenea uman, gândește, acolo se făcea iubit Darío frână: o mulțime fără trăsături circula pe trotuarele în penumbră ale Căii 28 Iulie, peste siluetele sumbre pâlpâia lumina nesigură a felinarelor de pe Porvenir. Era ceață, noaptea se anunța foarte umedă. Ușa localului „Montmartre" era închisă.

— Să batem, „Paqueta" e precis înăuntru - zise Periquito Spelunca asta ordinară deschide extrem de târziu, când închid alelalte.

Bătură în ochiurile de geam ale ușii - un pianist în claritatea rozalie a reclamei, gândește, dantura lui tot atât de albă ca și clapele pianului, două dansatoare cu pene-n fund și pe cap -, se-auziră pași, deschise un băiat slăbuț cu vestă albă și crâvățică fantezi, îi privi c-un aer de cunoscător: de la „Cronica", nu? Poftiți, doamna vă așteaptă. Un bar înțesat de sticle, un plafon cu steluțe de poleială, o minusculă pistă de dans c-un microfon în centru, măsuțe și scaune goale. Se deschise o ușiță camuflată îndărătul barului, bună seara zise Periquito, și iat-o pe „Paqueta", Zavalita: ochii ei cu lungi gene false și cu rotunde aureole de fard, obrajii-i dolofani, fesele-i protuberante asfixiate în pantalonii prea ajustați, micii ei pași de echilibristă.

— V-a zis despre ce-i vorba domnul Becerrita? - zise Santiago. Am venit pentru crima din Jesús María.

— Mi-a promis că nu va pomeni nici o vorbuliță despre mine, și sper să se țină de cuvânt - mână ei spongioasă, zâmbetu-i stereotip, vocea-i mieroasă cu o notă abia simțită de alarmă și de ură. Fiindcă dacă se lasă cu scandal, localul meu va plăti oalele sparte și-și va pierde clienții, înțelegeți?

— Nu venim decât după câteva date - zise Santiago. Vrem să știm cine era, ce făcea.

— Abia de-am cunoscut-o, nu știu mare lucru - genele rigide care zburătăceau evaziv, Zavalita, groasa gură vopsită grenat și care se

încrețea ca o mimoză. De mai bine de șase luni n-a mai cântat aici. Ba nu, de opt. Aproape nu mai avea voce, am angajat-o din milă, cânta trei sau patru șlagăre și pleca. Înainte a cântat la „Laguna".

Amuți când străfulgera primul curcubeu și rămase năucită, cu gura întredeschisă: Periquito, nesinchisindu-se câtuși de puțin, fotografia barul, pista de dans, microfonul.

— De ce faceți poze? - zise enervată, arătând cu degetul Becerrita mi-a jurat că n-o să mă numiți în articole.

— Ca să arătăm unul din locurile unde a cântat, de dumneavoastră n-o să pomenim - zise Santiago Mi-ar place să aflu câte ceva din viața particulară a Muzei. Vreo anecdotă ceva, orice ar fi binevenit.

— Nu știu mare lucru, doar v-am zis - murmură „Paqueta", neslăbindu-l pe Periquito din ochi-. Știu ce știe toată lumea. Că mai demult a fost destul de cunoscută, că s-a produs la „Embassy", că după aia a fost iubita lui știți voi cine. Dar bănuiesc că asta n-o să ziceți.

— De ce nu, doamnă? - râse Periquito. Nu mai e Odría pe post de Președinte, ci Manuel Prado, iar „Cronica" face jocul clanului Prado. Putem zice tot ce ne trece prin cap.

— Și eu chiar am luat-o de bună că putem zice totul, și-așa mi-am întocmit prima cronică, dragă Carlitos - râse Santiago. Fosta iubită a lui Cayo Bermúdez asasinată de un cuțitar.

— Cred că-ți lipsește-o doagă, Zavalita - mârâi Becerrita, măsurând cu răutate rândurile scrise. În sfârșit, să vedem ce părere are ștabul de la masa de colo.

— Stea a vieții nocturne asasinată cu lovituri de cuțit sună mai bine - zise Arispe. De altfel, astea-s și ordinele de sus, domnul meu.

— A fost sau n-a fost iubita lepădăturii ăleia? - zise Becerrita. Și dac-a fost, iar lepădătura nu mai e-n guvern și nici măcar în țară, atunci de ce nu se poate zice?

— Pentru că conducerea ține morțiș să nu se zică, domnul meu - zise Arispe.

— E clar, argumentul ăsta m-a dat gata întotdeauna - zise Becerrita. Schimbă toată cronica, Zavalita. Unde-ai scris fosta iubită a lui Cayo Bermúdez pune fosta Regină a vieții de noapte.

— Și după aia Bermúdez a părăsit-o și-a fugit din țară, când a căzut Odría - „Paqueta" tresări și mai enervată: tocmai se declanșase alt flash. Poate vă mai aduceți aminte, a fost ceva în legătură cu frământările Coaliției, la Arequipa. Ea s-a apucat din nou de cântat, dar nu mai era ce fusese. Nici ca fizic nici ca voce. Era terminată, bea mult, odată a-ncercat să se sinucidă. Nu găsea de lucru. Vai de capul ei, n-a dus-o bine.

— Cum adică, tot timpul cât ai lucrat pentru el nu i-ai cunoscut nici o țipă? - zice Santiago. O fi fost pederast, atunci.

— Ce viața ducea? - zise „Paqueta". O viață mizerabilă, v-am mai zis. Bea, nu știa să-și păstreze prietenii, îi scăpau printre degete, și-avea mereu necazuri cu banii. Am angajat-o din milă și-am ținut-o puțin, vreo două luni, poate nici atât. Clienții se plictiseau. Cântecele ei nu mai erau la moda. A-ncercat ea să se modernizeze, să fie-n pas cu moda, dar ritmurile noi nu i se potriveau.

— Vreau să zic că n-am știut de vreo iubită anume, dar muieri avea - zice Ambrosio. Adică târfe, conașule.

— Și cum a fost afacerea aia cu drogurile, doamnă? - zise Santiago.

— Droguri? – zise „Paqueta", uimită. Ce droguri?

— Bătea bordeiele, chiar eu l-am dus deseori - zice Ambrosio. De pildă ăla de care pomeniserăți mai adineaori. Yvonne, sau cum îi zice. Ăla, altele. Deseori.

— Cum, ați și uitat? Că doar și dumneavoastră ați fost amestecată, doamnă, v-au arestat împreună - zise Santiago. Și

mulțumită domnului Becerra n-a transpirat nimic în ziare. Acum v-amintiți?

Un fior extrem de rapid însufleți fața cărnoasă, inflexibilele gene vibrară indignate, dar apoi un zâmbet condescendent, împăciuitor, îmblânzi expresia „Paquetei". Închise ochii ca pentru a privi în sine și a localiza printre multiplele amintiri acest episod rătăcit: ah da, despre asta-i vorba.

— Și Ludovico, tipu' de care v-am vorbit, ăl de m-a nenorocit trimițându-mă la Pucallpa, ăl de m-a înlocuit ca șofer al lui *don* Cayo, și el îl ducea deseori pe la bordel - zice Ambrosio. Nu, conașule, nu era pederast.

— Aș, nici vorbă de droguri, a fost o neînțelegere ce s-a rezolvat de la sine - zise, „Paqueta" Poliția l-a arestat pe unu care dădea pe-aici uneori, pare-se că-nvârtea afaceri cu cocaină, și de-aceea ne-a citat ca martore pe ea și pe mine. Dar nu știam nimic și ne-au dat drumul.

— Cu cine se ținea Muza când a lucrat aici? - zise Santiago.

— Ce amant avea? - dinții ei proeminenți și inegali, Zavalita, ochii ei batjocoritori. Dar cin' să-i știe, că nu era unul, erau mai mulți.

— Puteți să nu-i numiți - zise Santiago. Măcar, ce fel de dpi erau.

— Avea ea aventurile ei, dar nu cunosc amănunte, nu-mi era prietenă – zise „Paqueta" Știu ce știe fitecine, că ducea o viață dezmățată, altceva nimic.

— Nu știți dacă-avea familie aici? - zise Santiago. Sau vreo prietenă care să ne dea mai multe informații despre ea?

— Nu cred sa fi avut familie - zise „Paqueta". Ea zicea că-i peruană, dar unii o socoteau venetică. Ziceau că de actele de peruană i-a făcut rost tot știți dumneavoastră cine, când îi era amantă.

— Domnul Becerra dorea câteva poze de-ale Muzei, de pe vremea când lucra aici - zise Santiago.

— O să vi le dau, dar înc-o dată vă rog să nu m-amestecați în nimic, să nu pomeniți numele meu – zise „Paqueta". Vă dau o mână de-ajutor doar cu această condiție. Becenita mi-a promis.

— Și-o să ne ținem de cuvânt, doamna - zise Santiago. Chiar nu cunoașteți pe nimeni care să ne dea mai multe date despre ea? Gândiți-vă bine, asta-i tot ce vrem, după-aceea vă lăsăm în pace.

— Când a-ncetat să mai cânte aici am rupt orice legătură și n-am mai văzut-o – „Paqueta" suspină, după care luă deodată un aer misterios, de turnătoare. Dar se vânturau tot felul de zvonuri. C-ar fi intrat într-o casă de toleranță. Mie ce-mi păsa?, treaba ei.

Dar știu că trăia c-o femeie din alea, una care lucrează la franțuzoaică.

— Muza trăia cu una din tipele de la Yvonne? - zise Santiago.

— Pe franțuzoaică puteți s-o dați de gol cât vreți - râse „Paqueta", și vocea ei dulceagă se îmbibase de ură. Numiți-o, numiți-o, ca s-o cheme poliția să dea declarații. Hoașca aia știe o groază de dedesubturi.

— Și cum o chema pe prietena aia a ei cu care a trăit? - zise Santiago.

— Queta? - zice Ambrosio, și după câteva clipe, ca prostit Queta, conașule?

— Dac-o să ziceți că de la mine ați aflat, o să mă ruinați, nu există dușmancă mai înverșunată ca franțuzoaica, -„Paqueta" își îndulci glasul. Numele adevărat nu i-l știu. Queta e porecla ei în meserie, numele de război.

— N-ai văzut-o niciodată? - zice Santiago. Nu l-ai auzit nici pe Bermúdez pomenind de ea?

— Trăiau împreună și se vorbeau multe-n legătură cu ele – strecură „Paqueta”, clipind grăbit Că erau mai mult decât prietene. Dar poate nu erau decât bârfe, cine știe.

— Nu, n-am auzit nimic de ea, n-am văzut-o niciodată - zice Ambrosio. Că doar nu cu mine-ar fi vorbit *don* Cayo de tipele lui, eu nu-i eram decât șofer, conașule.

Ieșiră-n pâcla, umezeala și penumbra din Porvenir; Darío moțăia, culcat peste volanul camionetei. Când învârti cheia de contact, un câine se pomi să latre de pe trotuar, lugubru.

— Auzi la ea, uitase de stupefiante, de arestul cu Muza - râse Periquito. Ce mai talpa iadului și-asta, nu?

— E bucuroasă c-au omorât-o, se simțea cât de colo c-o ura - zise Santiago. Ai observat, Periquito? Era bețivană, își pierduse vocea, îi plăceau femeile, și câte și mai câte.

— Dar ai obținut ceva date de la ea - zise Periquito. Nu te poți plânge.

— Toate astea-s gunoaie - zise Becerrita. Trebuie râcâit până țâșnește puroiul.

Urmaseră câteva zile agitate și de șmotru, Zavalita, te simțeai captivat, înfierbântat, gândește: viu, iarăși viu. O dârdoră permanentă: sus-jos în camionetă, înăuntru și-afară în cabarete, posturi de radio, pensiuni, bordeie, un necurmat du-te-vino prin rău-famata faună noctambulă a orașului.

— Muza nu-mi mai place cum sună, trebuie rebotezată - zise Becerrita. Pe Urmele Fluturașului de Noapte!

Redactai cronici întregi, dar și scurte știri picante, anunțuri senzaționale, texte pentru fotografii, c-o excitație crescândă, Zavalita. Becerrita recitea șpalturile cu ochii-i acrii, mâzgălind ceva, adăugând fraze cu tremuratul lui scris cu mină roșie, și-alegea titlurile: Noi Revelații despre Viața Deșănțată a Fluturașului de Noapte Asasinat în Jesús María, Era Muza o Femeie cu un Trecut

Teribil?, Reporterii Cronicii dau la Iveală o Nouă Componentă Tulbure a Crimei care Zguduie Lima, De la începuturile Artistice până la Sângerosul Sfârșit al Celei numite Odinioară Regina Vieții de Noapte, Fluturașul Nocturn înjunghiat decâzuse în cea mai Neagră Imoralitate declară Patroana Cabaretului unde Muza și-a Interpretat Ultimele Cântece, Și-a Pierdut Vocea Fluturașul Nocturn din Cauza Abuzului de Stupefiante?

— I-am depășit cu mult pe cei de la „Ultima Oră" - zise Arispe. Trage tare, Becerrita!

— Cât mai multă borâtură pentru câini, Zavalita - zicea Carritos. Astea-s ordinele șefului.

— Începi să te descurci, Zavalita - zicea Becerrita. Cam în douăzeci de ani vei ajunge un redactor bunicel la Faptul divers.

— Strângând excremente cu mult avânt, azi o grămăjoară, mâine încă nițel, poimâine o lopată plină - zise Santiago. Până s-a adunat un morman de rahat. Și-acu să te văd băiete, să-l mănânci pân' la ultima înghițitură. Asta mi s-a-ntâmplat, Carritos.

— Gata?, am terminat, domnule Becerra? - zise Periquito Pot să mă duc și eu să mă culc ca tot omul?

— Încă nici n-am început - zise Becerrita Acu' haidem la Madamă s-aflăm dacă-i adevărat că se ținea cu femei.

Ieșise să-i întâmpine Robertito, poftiți, poftiți, simțiți-vă ca acasă, ce se mai aude domnule Becerra?, dar Becerrita îi tăiase macaroana imediat: aveau treabă, puteau să intre-n salonaș? Vă rog, domnule Becerra, dar vă rog, intrați.

— Adu-le ceva bere băieților - zise Becerrita. Și mie adu-mi-o pe Madamă. E urgent.

Robertito pâlpâi din genele lui arcuite, încuviință c-un nechezat neprietenos, ieși făcând un mic salt de balerin. Periquito se lăsă să cadă într-un fotoliu crăcănându-se de plăcere: măi, ce bine te simți aici, ce eleganță!, și Santiago se-așează lângă el. Salonașul cu covoare

moi, gândește, luminile indirecte, cele trei tablouașe de pe pereți. În primul, un tânăr cu plete blonde și c-o mască pe față urmărea pe-o cărare întortocheată o fată foarte albă, cu mijlocel de viespe, care fugea în vârful picioarelor, în al doilea, o prinsese și se pierdeau îmbrățișați sub o cascadă de sălcii; în al treilea, fata zăcea pe pajiște, cu pieptul dezgolit, tânărul îi săruta duios umerii rotunzi și ea avea o expresie între alarmată și languroasă. Erau pe malul unui lac sau râu și-n depărtare lunecau câteva lebede cu gâturi lungi.

— Voi ăștia sunteți tineretul cel mai putred din toată istoria - zise Becerrita, cu satisfacție. Ce altceva vă interesează în afară de udeală și de bordel?

Își strâmbase gura într-o moacă aproape amuzată, își scărpina mustăcioara cu degetele-i de culoarea mușt arului, își împinsese pălăria pe ceafă și se plimba prin salonaș c-o mână-n buzunar, ca un personaj malefic de film mexican, gândește. Intră Robertito, c-o tavă.

— Doamna coboară-ndată, domnule Becerra - făcu o reverență. M-a-ntrebat dacă n-ați prefera puțin whisky.

— Nu pot, din cauza ulcerului - mirii Becerrita Dacă beau, a doua zi mă cac sânge.

Robertito ieși, și iat-o pe Yvonne, Zavalita. Nasul ei lung prea pudrat, gândește, rochia ei din voal cu brizbrizuri foșnitoare. Matură, experimentată, zâmbitoare, îl pupă pe Becerrita pe obraz, întinse o mână mondenă lui Periquito și lui Santiago. Privi tăvița: Robertito nu v-a servit?, făcu o grimasă de reproș, se-nclină și umplu paharele îndemânatec, jumate lichid și fără multă spumă, și le întinse. Se-așeză pe marginea fotoliului, întinse gâtul, pielea i se zbârci puțin sub ochi, puse picior peste picior.

— Nu fă pe mirata cu mine - zise Becerrita. Știi foarte bine de ce-am venit, Madam.

— Nu-mi vine-a crede că nu bei nimic - accentul ei străin, Zavalita, gesturile-i afectate, dezinvoltura ei provenită dintr-un

matriarhat la scară mică. Că doar nu sugi ca buretele de ieri-de alaltăieri, Becerrita.

— Oi fi supt cândva, nu zic ba, dar acum ulcerul mi-a făcut praf stomacul - zise Becerrita. Tot ce pot bea e lapte. De vacă.

— Mereu același - Yvonne se întoarse spre Santiago și Periquito. Babalâcul ăsta și cu mine suntem ca frații, de-o groază de vreme.

— Cam incestuoși la un moment dat - râse Becerrita, și reluă imediat, cu același ton de voce intimă. Închipuie-ți c-aș fi un preoțel și tu mi te-ai spovedi. Cât timp ai ținut-o aici pe Muza?

— Pe Muza, aici? - zâmbi Yvonne. Ce glumeț ești pe post de preot, Becerrita.

— Deci n-ai pic de-ncredere-n mine - Becerrita se așează pe brațul fotoliului lui Yvonne. Deci ai început să mă minți. Bun, am trăit s-o văd și pe-asta.

— Vă lipsește-o doagă, părințele - zâmbi Yvonne și-l lovi delicat pe Becerrita pe genunchi. Dac-ar fi lucrat într-adevăr aici, ți-aș fi zis.

Trase o batistuță din mânecă, își șterse ochii, nu mai zâmbea. O cunoștea, cum de nu, uneori venise pe-aici când era prietena lui, bun, Becerrita știa a cui. El o adusese de câteva ori, așa, ca distracție, să tragă cu ochiul la ea ce face cu altele, de la ferăstruica aia dinspre bar. Dar, după câte știa Yvonne, ea nu lucrase niciodată în vreo casă de întâlniri, nu, niciodată. Râse din nou, cu eleganță. Zbârciturile ei de sub ochi, de pe gât, gândește, ura ei: zăpăuca ajunsese să lucreze-n stradă, făcea trotuarul, ca o cățea.

— Se vede că te dădeai în vânt după ea, Madam - mârâi Becerrita.

— Când era iubita lui Bermúdez lua pe toată lumea-n balon, se uita de sus la noi astea - suspină Yvonne. Până și mie mi-a interzis să-i mai calc prin casă. De-aia nimeni nu i-a sărit în ajutor când a pierdut totul. Și a pierdut din cauza ei. Era singura vinovată, din cauza băuturii și-a drogurilor.

— Ești încântată c-au spintecat-o - zâmbi Becerrita Ce sentimente, Madam.

— Când am citit ziarele zău că mi-a părut rău, crimele astea întotdeauna te-nfioară - zise Yvonne. Mai ales pozele, din care-am văzut în ce hal trăia. Dacă vrei să scrii c-a lucrat aici, îți sunt chiar recunoscătoare. Propagandă pentru localul meu.

— Te simți foarte sigură pe tine, Madam - zise Becerrita, cu un zâmbet decolorat. Precis ai la spate vreun protector tot atât de sigur ca Bermúdez.

— Calomnii, Bermúdez n-a avut niciodată interese-n afacerile mele - zise Yvonne. Era un client ca oricare altul.

— Mai bine să ne-ntoarcem la daraverile noastre - zise Becerrita-. N-a lucrat aici, okey. Atunci cheamă-mi-o pe aia de trăia cu ea. Să ne dea câteva lămuriri și te lăsăm în pace.

— Cea care trăia cu ea? - se schimbă la față Carlitos, își pierdu toată siguranța, deveni lividă. Vrei să zici că una din fetele mele trăia cu ea?

— Ah da, poliția n-a aflat încă - Becerrita își scărpina mustăcioara și-și trecu limba peste buze, cu lăcomie. Dar o să afle mai devreme sau mai târziu și-o să te pomenești cu ea aici, că te ia la-ntrebări și pe tine și pe numita Queta. Pregătește-te, Madam.

— Cu Queta? - de parcă i s-ar fi năruit lumea-n cap, Carlitos Ce tot îndrugi acolo, Becerrita?

— Astea-și tot schimbă numele de nu le poți recunoaște, mai bine zi-mi: care-i? - murmură Becerrita Nu te speria, nu suntem polițiști. Cheam-o. O conversație confidențială, nimic altceva.

— Cine ți-a zis de Queta că trăia cu ea? - se bâlbâi Yvonne; se străduia să-și recapete zâmbetul, naturalețea.

— Eu am încredere în tine, Madam, eu chiar că-ți sunt prieten - reluă Becerrita, cu o schimă dezabuzată. Ca să știi de cine să te ferești. Am aflat de la „Paqueta".

— Cea mai josnică pațachină fătată vreodată de-o curvă sadea - întâi o fostă fâșneață cu aere de cucoană, Carlitos, apoi o bătrânică speriată, apoi, când a auzit pomenindu-se de „Paqueta", o panteră. Cea care-a crescut din borâtura bețivilor și menstruația mă-sii.

— Ah, ce-mi plac expresiile astea, Madam! - Becerrita o luă cu un braț pe după umeri, fericit. Las' c-o să te răzbunăm noi, în informația de mâine o să zicem că „Montmartre" e localul cu cea mai sinistră faimă din Lima.

— Nu-ți dai seama că ești pe cale s-o nenorocești pe fată? - zise Yvonne, apucându-l pe Becerrita de rotula genunchiului, strângând cu putere Nu-ți dai seama că poliția o s-o aresteze, ca s-o ia la-ntrebări?

— De ce?, a văzut ceva? - zise Becerrita, coborând vocea Știe ceva?

— Habar n-are, dar nu vrea să dea de bucluc - zise Yvonne. O s-o nenorocești, și doar știi că țin la fetele mele. Cu ce-o să te alegi de pe urma răutății ăsteia?

— Nu vreau să pățească nimic, departe de mine gândul, dar țin să-mi povestească niscai intimități de-ale Muzei – zise Becerrita. N-o să zicem c-au trăit împreună, poftim, nici n-o s-o numim. Mă crezi pe cuvânt, nu?

— Bine-nțeles că nu - zise Yvonne Tu ești alt fecior de lele, cu nimic mai breaz decât „Paqueta".

— Așa-mi placi, Madam, puico - Becerrita privi la Santiago și Periquito cu un zâmbet fugar Când îți dai în stambă.

— Queta e fată bună, Becerrita - zise Yvonne, cu jumate de gură. N-o nenoroci. De altfel, te-ar putea costa scump. Are câțiva prieteni suspuși, ți-o zic ca să nu regreți mai târziu.

— Cheam-o odată și nu deveni dramatică - zâmbi Becerrita. Îți promit că n-o să pățească nimic.

— Cum crezi că mai are poftă de lucru după ceea ce-a pățit prietena ei? - zise Yvonne.

— Foarte bine, atunci dă-i de știre și aranjează-mi o-ntâlnire cu ea - zise Becerrita. Nu vreau decât niscai date. Și dacă n-are chef să-mi ciripească mie, o să-i fac un pustiu de bine și-o să-i public numele pe prima pagină, încât s-o ia la-ntrebări agenții.

— Te juri că dacă-ți înlesnesc o-ntâlnire cu Queta n-o s-o dai în vileag în fițuica ta? - zise Yvonne.

Becerrita făcu semn din cap că da. Fața i se umplu cu-ncetul de mulțumire, ochișorii începură să-i lucească. Se sculă-n picioare, se-apropie de masă, c-un gest hotărât apucă paharul lui Santiago și-l goli dintr-o sorbitură. Un cerculeț de spumă îi tivi gura.

— Mă jur, Madam, caut-o și anunță-mă - zise, solemn. Că doar îmi știi telefonul.

— Chiar credeți c-o să vă sune, domnule Becerra? - zise Periquito, în camionetă. Pe mine dimpotrivă, mă bate gândul c-o să dea fuga la tipa aia numită Queta și-o să-i zică: ăia de la „Cronica" au mirosit că trăiai cu Muza, dispari cât mai ai timp.

— Care să fie Queta? - zise Arispe. I-om da noi de urmă, Becerrita.

— Trebuie că-i una din alea exclusivele, care lucrează la domiciliu - zise Becerrita. Sunt sigur c-o știu, dar sub alt nume. Așa se-ntâmplă de obicei.

— Femeia asta face cât greutatea ei În aur, domnul meu - zise Arispe. Musai s-o scoți din pământ din iarbă verde, chiar de-ar fi să scotocești pe sub toate pietrele Limei.

— V-am zis eu că Madam o să mă sune? Becerrita privi la ei fără vanitate, mai curând hâtru. Azi, la șapte. Țineți-vă bine. Îmi rezervi toată pagina centrală, auzi ștabule?

— Poftiți, intrați - zise Robertito. Da, în salonaș. Și luați loc.

Așa, în lumina crepusculului ce intra prin unica fereastră, salonașul își pierduse tot misterul și tot farmecul. Husele bălțate de pe mobile, gândește, tapetul decolorat de pe pereți, arsurile de mucuri și dârele de pe covor. Fata din tablouașe nu avea trăsături, lebedele erau diforme.

— *Hola* Becerrita - Yvonne nu-l sărută, nu-i întinse mâna. I-am jurat Quetei că te vei ține de cuvânt, sper că ne-am înțeles. Dar pe ăștia de ce i-ai adus?

— Întâi pune-l pe Robertito să ne-aducă ceva bere - zise Becerrita, fără să se ridice din fotoliu, fără s-o privească pe femeia care intrase cu Yvonne. Asta ți-o plătim, Madam.

— Înaltă, cu picioare frumoase, o metisă cu păr roșcat - zise Santiago. N-o mai văzusem niciodată pe la Yvonne, Carlitos.

— Luați loc - zise Becerrita, dându-și aere de gazdă. Nu vreți să beți chiar nimic?

Robertito turnă berea-n pahare, mâinile îi tremurau când îi servi pe Becerrita, Periquito și Santiago, genele i se zbăteau alarmate, privirea îi era temătoare. Ieși aproape-n fugă, trase bine ușa după el. Queta se-așează pe-o canapea, serioasă dar nu speriată, gândește, și ochii lui Yvonne ardeau.

— Mda, ești din alea exclusivele, pe-aici nu prea dai - zise Becerrita, trăgând o dușcă de bere. Lucrezi la domiciliu cu clienți selecționați?

— Nu vă privește unde și cum lucrez - zise Queta. Și cine v-a dat voie să mă tutuiți?

— Calmează-te, nu fi bățoasă - zise Yvonne Chiar dacă-și permite cam multe, e de-al casei, n-ai ce-i face. Vrea numai să te-ntrebe câte ceva.

— Dumneata n-ai putea să-mi fii client oricât ai vrea, mulțumește-te cu atât - zise Queta N-o să ai niciodată atâția bani câți cer eu.

— Eu nu mai sunt client, m-am pensionat - zise Becerrita, cu un râs în doi peri, și-și șterse mustăcioara. De când trăiai cu Muza în Jesús María?

— Nu trăiam deloc cu ea, asta-i o minciună sfruntată a nemernicei ăleia care v-a pus pe urmele mele - strigă Queta, dar Yvonne o apucă de braț și ea se domoli Pe mine n-o să m-amestecați în cine știe ce porcărie. V-atrag atenția că…

— Nu suntem polițiști, suntem ziariști - zise Becerrita, cu un gest împăciuitor. Nu-i vorba de tine, ci de Muza. Ne povestești tot ce știi despre ea și noi dispărem și uităm cu desăvârșire că exiști. Deci n-ai motive de supărare, Queta.

— Atunci de ce-ați recurs la amenințări? - strigă Queta. De ce i-ați zis întâi doamnei c-o să dați totu-n vileag la poliție? La ce bun toate acestea? Credeți că am ceva de-ascuns?

— Păi dacă n-ai nimic de-ascuns înseamnă că nici de poliție nu ți-e teamă - zise Becerrita placid, și mai trase o dușcă din bere. Am venit aici ca prieten, să conversăm. Nu văd nici un motiv de harțag.

— O să se țină de cuvânt, crede-mă, îl știu demult - zise Yvonne. N-o să pomenească de tine, Queta. Răspunde-i la-ntrebări.

— Bine, doamna, bine, așa să fie - zise Queta. Ce-ntrebări?

— Asta-i o conversație între prieteni - zise Becerrita. Eu mi-s om de cuvânt, Queta. De când trăiai cu Muza?

— Eu nu trăiam cu ea - făcea sforțări să se stăpânească, Carlitos, încerca să nu se uite la Becerrita, dacă din greșeală li se-ncrucișau privirile își pierdea șirul. Eram prietene, atâta tot, uneori rămâneam să dorm la ea acasă. Ea s-a mutat în Jesús María de mai bine de-un an.

— I-a provocat întâi o criză și-apoi a înmuiat-o ca pe-o cârpă, zise Carlitos. E metoda lui Becerrita. Distrugerea nervilor pacientului, ca să zică totul. Metodă de agent, nu de ziarist.

Santiago și Periquito nu se-atinseseră de paharele cu bere: urmăreau dialogul de pe scaunele lor, muți. O înmuiase, Zavalita, acum răspundea de bunăvoie, da. Ridica și cobora vocea, gândește, Yvonne îi dădea pălmuțe încurajatoare pe braț. Biata de ea, e-adevărat că decăzuse tot mai rău, mai ales de când își pierduse locul la „Montmartre", fiindcă „Paqueta" se purtase ca ultima dintre canalii. O zvârlise-n stradă știind c-o să moară de foame, sărmana. Avea aventuri, dar nu-și mai găsea un amant stabil, cineva care s-o-ntrețină lună de lună cu casă și masă. Și deodată începuse să plângă amarnic, Carlitos, nu din cauza întrebărilor lui Becerrita ci-n amintirea Muzei. Înseamnă că tot mai există un dram de lealitate, măcar între unele târfe, Zavalita.

— Deci nefericita era complet la pământ - se întristă Becerrita, cu mâna la mustăcioară, ochișorii lui scăpărători neslăbind-o nici o clipă pe Queta. De pe urma băuturii și-a stupefiantelor, vreau să zic.

— Chiar vreți să scrieți și asta? - hohoti Queta. Nu-s de ajuns toate ororile publicate despre ea zi de zi, mai trebuie și asta?

— Că se nenorocise, că se prostitua, că se-mbăta și se droga au zis toate ziarele - suspină Becerrita. Noi suntem singurii care-am scos la iveală și părțile bune. C-a fost o cântăreață renumită, c-a fost aleasă Regina vieții de noapte, c-a fost una din mândrețele Limei.

— În loc să fi scurmat atât prin viața ei, mai bine v-ați fi ocupat de cine-a omorât-o, mai bine zis de cine-a pus pe altul s-o omoare - hohoti Queta și-și acoperi fața cu mâinile. De ăștia nu se vorbește, de ăștia nimeni n-are curaju' să se-atingă.

Atunci, Zavalita?, în momentul acela? Gândește: da, atunci. Fața pietrificată a lui Yvonne, gândește, spaima și dezorientarea din ochii ei, degetele lui Becerrita imobilizate pe mustăcioară, cotul lui Periquito izbindu-te-n șold, Zavalita, făcându-te atent. Tuspatru rămăseseră înmărmuriți, privind-o fix pe Queta, care se scutura de

plâns. Gândește: ochișorii lui Becerrita încordați, strâpungând pletele roșcovane, aruncând văpăi.

— Mie nu mi-e teamă, eu scriu totul, hârtia suportă orice - strecură în sfârșit Becerrita, convingător, insidios. Dacă tu-ndrăznești, și eu îndrăznesc. Cine-a fost? Cine crezi c-a fost?

— Dacă ești aht de zărghită încât să provoci un scandal monstru, te privește - chipul îngrozit al lui Yvonne, Carlitos, spaima ei netrucată, țipătul ce l-a scos. Dacă toate tâmpeniile ce-ți trec prin cap, dacă tâmpenia asta ce-ai născocit-o…

— Tu nu-nțelegi, Madam - firicelul de voce aproape plângăreață a lui Becerrita, Carlitos. Ea nu vrea ca moartea prietenei ei să rămână-așa, nepedepsită sau mușamalizată. Dacă îndrăznește Queta, și eu îndrăznesc. Cine crezi tu c-a fost, Queta?

— Nu-s tâmpenii, știți foarte bine că nu născocesc nimic, doamnă - hohoti Queta mai abitir, și ridică fața, și-atunci ce-mi auziră urechile, Carlitos Știți că slugoiul lui Cayo Rahat a omorât-o.

Sudoarea țâșnind prin toți porii, gândește, oasele-ncepând să-mi scrâșnească. Să nu pierd nici un gest, nici o silabă, să nu mișc, să nu respir, și-n dreptul plexului viermișorul crescând, năpârca și cuțitele, ca atunci demult, gândește, mai rău ca atunci. *Ay,* Zavalita.

— Da' de ce v-au dat lacrimile? - zice Ambrosio. Nu mai beți atâta, conașule.

— Dacă vrei eu public, dacă vrei eu zic totul cuvânt cu cuvânt, dacă nu vrei nu scot o vorbă - murmură Becerrita. Cayo Rahat e Cayo Bermúdez? Ești sigură că el a năimit pe cineva s-o omoare? Licheaua aia a fugit din Peru la mama naibii, Queta.

Și iată-i fața schimonosită de plâns, Zavalita, ochii umflați și înroșiți, gura strâmbată de durere, iată-i capul și mâinile negând: Bermúdez nu, nu el.

— Atunci, ce slugoi? - insistă Becerrita Ce lacheu? L-ai văzut, erai acolo? își avea el gealatul lui, zbirul lui? Gorila lui?

— Queta era la Huacachina - îl întrerupse Yvonne, amenințându-l cu degetul arătător. C-un senator, dacă ții morțiș să știi cu cine.

— N-o văzusem pe Hortensia de trei zile - hohoti Queta Am aflat din ziare. Dar eu știu ce știu, nu mint.

— De unde-ai scos gealatul de care zici? - repetă Becerrita, cu ochișorii țintă la Queta, liniștind-o pe Yvonne c-o mână nerăbdătoare. N-o să public nimic, Madam, numai ceea ce Queta mă va lăsa să zic. Dacă ea nu se-ncumetă, eu cu atât mai puțin. Ce slugoi?

— Hortensia știa o droaie de lucruri despre-un tip plin de bani. Ea murea de foame și nu voia decât să plece de-aici - hohoti Queta. N-a făcut-o din răutate, ci numai ca să poată pleca și s-o ia de la capăt undeva unde nimeni să n-o cunoască. Era pe jumătate moartă când au omorât-o. Din cauza câinoșeniei lui Bermúdez, din cauza ticăloșiei tuturor care au tăvălit-o prin noroi când au văzut-o căzută.

— Bun, deci pompa bani de la cineva, și tipul a pus s-o omoare ca să nu-l mai șantajeze - recită, domol, Becerrita. Cine-i tipul care și-a asmuțit zbirul împotriva ei?

— Nu l-a asmuțit, cred c-a fost de-ajuns să-i zică cum stăteau lucrurile - zise Queta, privindu-l pe Becerrita în ochi. I-o fi pomenit de asta și l-o fi hotărât. Fiindcă-l domina cu totul, ăla era ca aluatu-n mâinile lui, îi era ca un rob. Făcea din el ce voia.

— Eu mă-ncumet, fato, eu public - repetă Becerrita, cu juma de voce. Să fiu al naibii dacă nu te cred, Queta.

— Bulgăr de Aur a pus s-o omoare - zise Queta. Slugoiul îi e de toate, dar mai ales pereche la sodomie. Îl cheamă Ambrosio.

— Bulgăr de Aur? - a sărit ca ars în picioare, Carlitos, clipea năucit, se uita la Periquito, se uita lung la mine, se răzgândi și-și mută ochii la Queta, la covor, la orice, și repeta ca un idiot Bulgăr de Aur, Bulgăr de Aur?

— Adică Fermín Zavala, ei vezi că s-a țicnit? - izbucni Yvonne, ridicându-se și ea, strigând Vezi că bate câmpii? Chiar de-ar fi așa, și tot o imbecilitate este. Nu știe nimic, e bătută-n cap, a scornit totul.

— Hortensia-l pompa de bani, îl amenința că-l dă de gol față de nevastă-sa și de-ntreaga Lima, că zice tuturor adevărul despre șoferul lui - răgi Queta. N-am scornit nimic, în loc să-i plătească pe șin biletul pentru Mexic l-a asmuțit pe ăl cu care trăia, s-o ucidă. O să ziceți asta?, o s-o scrieți?

— O să-nfundăm pârnaia, o să picăm până-n gât în hazna - și se prăvăli la loc în fotoliu, Carlitos, fără să mă privească, răsuflând greu, deodată-și puse pălăria ca să-și ocupe mâinile cu ceva. În hazna, auzi? Ce dovezi ai, de unde-ai scos tâmpenia asta? N-are nici cap nici coadă. Nu-mi place să fiu luat peste picior, Queta.

— Doar ți-am zis că-i o tâmpenie, ți-am zis-o de zeci de ori - zise Yvonne. N-are dovezi, era la Huacachina, nu știe nimic. Și chiar de-ar fi așa, cine s-o creadă? Fermín Zavala, cu milioanele lui. Fă-o să priceapă, Becerrita. Zi-i ce-ar putea păți dacă continuă să susțină povestea asta.

— Te-neci în hazna, Queta, și vrei să ne târăști după tine - mârâia, Carlitos, schimba fețe-fețe, nu mai știa pe unde să scoată cămașa, cum să iasă basma curată. Vrei să public asta ca să ne trezim toți la balamuc, Queta?

— De necrezut, fiind vorba de el - zise Carlitos. Dacă stai să te gândești, la ceva tot a folosit răscolitul ăla prin scârnă. A dovedit că Becerrita era totuși uman, că se putea purta ca un domn.

— Parcă-aveai treaba pe undeva, nu? - mârâi Becerrita, cu ochii pe ceas, cu vocea nerăbdătoare la modul natural Poți pleca, nu te mai rețin, Zavalita.

— Lașule, nepricopsitule - zise Queta, pe un ton surd Eram sigură că numai gura-i de tine, eram sigură că n-o să-ndrăznești. M-ai făcut să vorbesc, așa, ca să mă aflu-n treabă.

— Tot e bine că te-ai putut scula-n picioare și-ai putut pleca de-acolo fără să izbucnești în plâns - zise Carlitos în schimb, mie, tot ce mi-a trecut prin cap a fost c-or să-și dea seama fetele și n-or să mai vrea să te primească. La urma urmei, e cel mai bun bordel, Zavalita.

— Norocul meu e că te-am întâlnit - zise Santiago. Nu știu ce s-ar fi ales de mine în noaptea aceea fără tine, Carlitos.

Da, mare noroc să-l întâlnească, mare noroc să se-nfunde într-o crâșmă din piața San Martin în loc să meargă la pensiunea lui din Barranco, mare noroc să nu-l prindă zorii plângând cu fața-n pernă în singurătatea odăiței, simțind că s-a ales praful din lume și plănuind să te omori sau să-l omori pe bietul bătrânul, Zavalita. Se ridicase, salutase, ieșise din salonaș, se ciocnise pe coridor de Robertito, mersese până-n Piața Doi Mai fără să găsească nici un taxi. Respirai aerul rece cu gura deschisă, Zavalita, îți simțeai inima bătând și uneori o rupeai la fugă. Luaseși un autobuz, coborâseși la Colmena, înaintaseși zăpăcit pe sub Portal și deodată te pomeniseși cu silueta dezlânată a lui Carlitos ridicându-se de la o masă a Barului Zela, cu mâna ridicată a chemare. Ce-i, omule? v-ați și-ntors de la Yvonne, Zavalita?, a apărat numita Queta? Și Periquito, și Becerrita? Dar când ajunse lângă Santiago și-i văzu fața schimbă tonul: Ce-ai mă Zavalita?

— Mi-e rău - îl apucaseși de braț, Zavalita. Foarte rău, bătrâne.

Și iată-l pe Carlitos cum te privea alarmat, nehotărât, iată și lovitura lui ușoară pe umăr: cel mai bine-ar fi să tragă-mpreună o dușcă, Zavalita. Se lăsă târât, cobori ca un somnambul scărița de la „Negro-Negro", străbătu orb și bâjbâitor întunecimile pe jumate pustii ale localului, masa dintotdeauna era neocupată, două halbe de-alea nemțești zise Carlitos către chelner și se sprijini de ilustrațiile decupate din New Yorker.

— Facem ce facem și tot aici naufragiem, Zavalita - capul lui creț, gândește, prietenia din ochi, fața-i nebărbierită, pielea-i gălbejită Bomba asta afurisită ne-a făcut vrăji.

— Dac-aș fi ajuns la pensiune, aș fi înnebunit, Carlitos - zise Santiago.

— Stai mă, că nu-i dracu-atât de negru. Credeam că plângi din pileală, acu văd că nu-i cazul - zise Carlitos. Toți sfârșesc prin a se certa cu Becerrita. S-a-mbătat și te-a ținut numai în șuturi, la bordel? Nu-l lua-n seamă, omule.

Iată și ilustrațiile sclipitoare, sardonice și multicolore, zvonul conversațiilor între clienți invizibili. Chelnerul le-aduse halbele, băură amândoi în același timp. Carlitos îl privi pe deasupra halbei, îi oferi o țigară și i-o aprinse.

— Aici a avut loc prima noastră conversație de masochiști, Zavalita - zise. Aici ne-am mărturisit unul altuia că eram un poet și-un comunist ratați Acu nu mai suntem decât doi ziariști. Aici ne-am împrietenit, Zavalita.

— Trebuie să-mi deșert sufletul cuiva, fiindcă mă arde pe dinăuntru, Carlitos - zise Santiago.

— Dacă crezi că îți face bine, okay, dă-i drumul - zise Carlitos. Dar gândește-te de două ori înainte. Că și eu mă pun uneori pe confidențe-n timpul crizelor și după-aia îmi mușc mâinile și-i urăsc pe ăia de-mi cunosc punctele slabe. Asta ca să nu mă urăști mâine, Zavalita.

Dar Santiago începuse iar să plângă. Prăbușit peste masă, își înăbușea suspinele apăsând batista pe gură, și simțea mână lui Carlitos pe umăr: liniștește-te, omule.

— Bun, am înțeles ce s-a petrecut - blând, gândește, timid, compasiv. Becerrita s-a pilit și-a dat în vileag chestia cu taică-tu în auzul întregului bordel?

Nu-n clipa când ai aflat, Zavalita, ci-atunci. Gândește: ci-n clipa când mi-am dat seama că toată Lima știa că-i pederast, numai eu nu. Pianistul începuse să cânte, un chicotit de femeie din când în când pe-ntuneric, gustul acid al berii, chelnerul venea cu lanterna lui să ia halbele și s-aducă altele. Vorbeai strângând în pumn batista, Zavalita, ștergându-ți gura și ochii. Gândește: deci n-avea să se sfârșească lumea, deci n-aveai să-nnebunești, n-aveai să te omori.

— Parcă nu știi câte clevetește lumea, câte bârfesc târfele-ntre ele - avansând și retrăgându-se-n scaun, gândește, mirat, speriat și el. A debitat povestea asta ca să-l încuie pe Becerrita, să-l pună cu botul pe labe, să-și ia revanșa pentru momentele grele prin care-a făcut-o să treacă.

— Vorbeau de el pe șleau, fără nici o reținere - zise Santiago. Și eu de față, Carlitos.

— Partea proastă nu-i istoria cu-asasinatul, aia precis e minciună, Zavalita - bâlbâindu-se și el, gândește, contrazicându-se și el. Ci faptul c-ai aflat acolo de treaba ailaltă, și-ncă din gura cui. Eu credeam c-o știai demult, Zavalita.

— Bulgăr de Aur, sodomitul, șoferul lui - zise Santiago. Ca și când s-ar fi cunoscut de-o viață. El, în plin centrul acelui abces, Carlitos. Și eu de față.

Cu neputință, era peste poate, și fumai, Zavalita, totul nu era decât minciună, și trăgeai o dușcă și te-necai, și vocea abia de i se mai auzea repetând încontinuu: era peste poate. Și Carlitos, chipul lui dizolvat în fum, pe fundalul ilustrațiilor indiferente: ți se părea teribil dar nu era așa, Zavalita, existau lucruri cu mult mai teribile. Ți-o zicea el, aveai să te-obișnuiești cu gândul și n-o să-ți mai pese nici cât negru sub unghie și mai cerea o bere.

— O să te-mbăt - zise, făcând o grimasă -, și-o să te simți atât de rău fizic încât n-o să te mai poți gândi la altceva. Încă câteva-

nghițituri și-o să te convingi singur că nu merita s-o pui în halul ăsta la inimă, Zavalita.

Numai c-atunci se-mbătase el, gândește, pe când acum tu ești pe punctul să te-mbeți. Carlitos se ridică, dispăru în bezne, chicotitul femeii se stingea și renăștea, pianul continua monoton: voiam să te-mbăt pe tine, și cel ce s-a-mbătat sunt eu, Ambrosio. Și iar apăruse Carlitos: urinase un litru de bere, Zavalita, ce mai metodă de lichefiere a banilor, nu?

— Da' de ce voiați să mă-mbătați? - râde Ambrosio Nu ține. Eu nu mă-mbăt niciodată conașule.

— Toți de la redacție știu - zise Santiago Când nu-s de față, s-or fi întreținând despre fiul lui Bulgăr de Aur, despre fiul perversului?

— Vorbești de parcă problema ar fi a ta, nu a lui - zise Carlitos Nu fi stupid, Zavalita.

— Niciodată nu mi-a ajuns nimic la urechi, nici la colegiu, nici în cartier, nici la Universitate - zise Santiago Dac-o fi fost adevărat, nu se putea să nu-mi fi ajuns ceva la urechi, să nu fi bănuit ceva. Dar nimic, niciodată, Carlitos.

— Poate nu-i decât un zvon din astea de care geme țara - zise Carlitos. Din astea care, de-atâta vânturat, devin adevăruri. Nu te mai gândi, zău, ascultă-mă pe mine.

— Dar s-ar prea putea ca eu să nu fi vrut să aflu - zise Santiago Să nu fi vrut în ruptul capului să-mi dau seama.

— Nu țin să te consolez, nici n-ar fi cazul, în definitiv ce-ai tu cu chestia asta - zise Carlitos, râgâind. De fapt el ar trebui consolat, nu tu. Dacă-i minciună, pentru că i-au pus așa ceva în cârcă, iar dacă-i adevărat, pentru că viața lui trebuie să fie un iad. Nici nu te mai gândi la asta.

— Dar treaba ailaltă n-o cred să mă pici cu ceară, Carlitos - zise Santiago. Treaba ailaltă precis e-o calomnie. E cu neputință, Carlitos.

— Ascultă-mă pe mine, târfa l-o fi urând din cine știe ce motiv, și de-aia a scornit istoria cu crima, ca să se răzbune - zise Carlitos. O fi la mijloc vreo istorie deocheată de alcov, sau vreun șantaj ca să-l stoarcă de bani. Nu știu însă cum l-ai putea avertiza, să se păzească totuși. Mai ales că-s ani de când nu vă vedeți, nu?

— Să-l avertizez, eu? Mă crezi în stare să-l mai văd la față după toate astea? - zise Santiago Aș muri de rușine, Carlitos.

— Nimeni nu moare de rușine - zâmbi Carlitos, și râgâi din nou Treaba ta, tu știi ce-ai de făcut. Oricum, istoria va fi mușamalizată într-un fel sau altul.

— Îl cunoști pe Becerrita - zise Santiago. Nu va fi mușamalizată. Doar știi ce-o să facă.

— Știu, o să se sfătuiască cu Arispe și Arispe cu Direcția, cum de nu - zise Carlitos. Îl crezi pe Becerrita tâmpit, pe Arispe la fel de tâmpit? Nu, băiete, lumea bună n-apare niciodată la Faptul divers. Unde s-a mai pomenit? Asta te-ngrijora, scandalul? Tot burghez ai rămas, Zavalita.

Sughiță și icni a râs și vorbi întruna, bătând câmpii tot mai abitir: ori în noaptea aceea ai devenit bărbat, Zavalita, ori niciodată. Da, mare noroc pe capul lui: să-l vadă îmbătându-se, gândește, să-l audă râgâind, delirând, să fie nevoit să-l scoată pe brațe din „Negro-Negro", să-l sprijine de Portal în timp ce-un puști chema un taxi. Mare noroc să trebuiască să-l ducă pe sus până-n Chorrillos, să-l urce aburcându-l pe străvechea scară a locuinței lui, să-l dezbrace cum s-o nimeri și să-l culce, Zavalita. Știind că nu era chiar așa beat, gândește, că se prefăcea ca să-ți abată gândurile și să te ocupe cu ceva, ca să te gândești la el și nu la tine. Gândește: îți aduc o carte, chiar mâine, mă jur. În pofida gustului amar din gură, a pâclei de pe creier și-a descompunerii trupului, a doua zi dimineața se simțise mai bine. Îndurerat, ce-i drept, dar în același timp mai puternic, gândește, cu mușchii tumefiați de fotoliul incomod în care dormise

îmbrăcat, dar mai liniștit, simțindu-se transformat de coșmar, matur. Și iată micul duș strivit între chiuveta și closetul de lângă odăița lui Carlitos, apa rece care te-a făcut să clănțăni din dinți și să te trezești de-a binelea. Se-mbrâcă, zăbovind cât mai mult, trâgând de timp. Carlitos dormea dus, pe burtă, cu capul atârnându-i de marginea patului, în chiloți și ciorapi. Și iată strada și lumina soarelui pe care aburii dimineții nu-l acopereau cu totul, doar îl încețoșau, iată și cafeneaua aceea din colț și grupul de tramvaiști cu șepci albastre, sporovăind despre fotbal împrejurul tejghelei. Ceru o cafea cu lapte, întrebă cât e ceasul, era zece, o fi ajuns deja la birou, nu te simțeai nici nervos nici emoționat, Zavalita. Ca s-ajungă la telefon trebui să ocolească tejgheaua, să străbată un coridor cu saci și lăzi; pe când forma numărul văzu un șir de furnici urcând pe-o bârnă. Mâinile i se umeziră deodată recunoscând glasul lui Chispas: da, alo?

— *Hola,* Chispas - simțind tremurici în tot trupul, având impresia că dușumeaua se-nmoaie sub el. Da, eu sunt, Santiago.

— E pisica-acasă - auzi vocea șoptitoare, foarte puțin distinctă a lui Chispas, tonul lui complice. Cheamă-mă mai târziu, bătrânu-i aici.

— Vreau să vorbesc cu el - zise Santiago. Da, cu bătrânul. Dă-mi-l, e urgent.

Apoi lunga tăcere stupefiată sau consternată sau uluită, îndepărtatul țăcănit al unei mașini de scris și mutra probabilă a lui Chispas dregându-și vocea și holbându-se la telefon gata să-l mănânce din ochi, nemaiștiind ce să zică, ce să facă, apoi slobozi un chiot teatral: păi e schimodie, află că-i superiștețul!, și mașina de scris amuțind deodată. De unde-ai apărut, schimodie, din ce colț de lume, superiștețule, ce-aștepți omule să dai pe-acasă? Da tata, schimodie tata, vrea să-ți vorbească, tata. Voci ce se suprapuneau cu

a lui Chispas și-o acopereau și valul de căldură ce ți-a răbufnit pe față, Zavalita.

— Alo, alo, schimodie? - vocea dintotdeauna, Zavalita, dar întretăiată de emoție, de bucurie, vocea lui buimăcită care striga: Fiule? Băiețaș? Schimodie? M-auzi?

— *Hola,* tata - sigur că-l auzea, la capătul coridorului tramvaiștii râdeau, lângă tine se-aliniau sticle goale de Pasteurină, pe când furnicile dispăreau printre cutiile de tablă pentru pesmeți Da, te-aud, tata. Ce face mama, ce fac toți ai casei, tata?

— Sunt supărați foc pe tine, schimodie, te-așteaptă cu brațele deschise oricând, schimodie - vocea teribil de încrezătoare, Zavalita, de tulburata, de chinuită Dar tu, ești bine? De unde suni, schimodie?

— Din Chorrillos, tata - gândind: minciuni, nu se poate, e cu neputință, calomnii Aș vrea să discutăm ceva, tata. Nu ești prea ocupat acum?, am putea sa ne vedem în cursul dimineții?

— Da, chiar acum, plec imediat spre tine - și deodată alarmata, îngrozita. N-ai pățit nimic, nu, schimodie? Nu te-ai vârât în nici un bucluc, nu?

— Nu, tata, fii pe pace. Dacă vrei, te-aștept la intrarea la Regatas. Sunt la câțiva pași de ea.

— Imediat, schimodie. În cel mult juma' de ora sunt acolo. Ies chiar acum pe ușă. Ți-l mai dau o clipă pe Chispas, schimodie.

Apoi zgomotele ușor de ghicit ale scaunelor, ușilor, mașina de scris reîncepându-și țăcănitul, și-n depărtare claxoane și motoare de mașini.

— Bătrânul a-ntinerit cu douăzeci de ani sub ochii mei - zise Chispas, euforic. A ieșit ca din pușcă. Și eu care nu știam cum să mă prefac la telefon, omule. Ce te-a apucat?, ești la ananghie?

— Nu, nu-i nimic - zise Santiago Dar a trecut și-așa prea mult timp și m-am gândit să mă-mpac cu el.

— Te cred, te cred, era și timpul - repeta Chispas, fericit, neîncrezător încă. Așteaptă, o s-o sun și pe mama. Să nu te duci s-o vezi până nu-i dau de știre. Ca să n-o lovească vreo sincopă trezindu-se cu tine-n prag.

— Nu, n-o să dau pe-acasă acum, Chispas - și vocea celuilalt începând deja să protesteze: de ce? nu-i păcat?. Duminică, zi-i c-o să vin duminica, la prânz.

— Bun, e-n regulă, duminică, să nu uiți, Teté și cu mine o s-o pregătim - zise Chispas. Bine, râzgâiatule. O să-i zic să-ți facă cremă de crevete.

— Ți-amintești când ne-am văzut ultima oară? - zice Santiago. Să tot fie zece ani de-atunci, lingă intrarea la Regatas.

Ieși din cafenea, merse pe bulevard în jos la Malecón, și-n loc s-o ia pe scara ce cobora spre Regatas, păși mai departe pe-asfalt, încet, distrat, gândește: încă nerevenindu-ți în fire după acțiunea dinainte. Vedea colo, sub el, cele două plaje pustii ale Clubului. Apele umflate de maree înghițiseră nisipul, valuri repetate izbeau în diguri, limbi de spumă lingeau platforma acum pustie dar unde, vara, se-ngrămădeau atâtea umbrare și-atâția amatori de scaldă. Câți ani să fie de când nu te-ai mai bălăcit la Regatas, Zavalita? Erau deja, înainte de-a intra la San Marcos, cinci sau șase ani care încă de pe-atunci păreau o sută. Gândește: acum, o mie.

— Cum să nu-mi amintesc, conașule - zice Ambrosio. În ziua când v-ați împăcat cu tatăl dumneavoastră.

Ce făceau acolo, construiau o piscină? Pe terenul de baschet, doi bărbați în salopete albastre se distrau aruncând la coș; bazinele unde se-antrenau echipajele de canotaj păreau golite de apă, oare se mai ținea de canotaj Chispas în perioada-aceea? Te-nstrăinași de familie, Zavalita, nu mai știai ce făceau ai tăi, cu ce se-ocupau, cum și cât de multe se schimbaseră. Ajunse lângă intrarea Clubului, se-așeză pe-un postament de piatră din cele de care atârnau lanțuri

ornamentale, până și ghereta paznicului era pustie. Putea să vadă plaja Agua Dulce din locul unde ședea, întinderea melancolică fără corturi multicolore, chioșcurile închise, pâcla ce-nvăluia falezele dinspre Barranco și Miraflores. Pe mica plajă stâncoasă ce despărțea Agua Dulce de Clubul Regatas, raiul puierniței ăleia de *cholos* zăcând toată vara cu burta la soare ar fi zis mama, gândește, erau trase câteva bărci răsturnate, din care una cu fundul spart. Era frig, vântul îi răvășea mereu părul și simțea un gust sărat pe buze. Făcu câțiva pași pe plajă, se-așează pe-o barcă, aprinse o țigară: dacă n-aș fi fugit de-acasă n-aș fi aflat nimic niciodată, tata. Pescărușii zburau în cerc, se lăsau o clipă pe stânci și-și luau zborul, niște petreli se scufundau și reapăreau la suprafață, uneori c-un peștișor aproape invizibil zbătându-li-se în cioc. Culoarea verde plumburie a mării, gândește, spuma pământie a valurilor mărunte ce se spărgeau de stânci, uneori deslușea fugar câte o colonie strălucitoare de meduze *malaguas* sau de crustacei *muimuis*, n-ar fi trebuit să intru niciodată la San Marcos, tata. Nu plângeai, Zavalita, nu-ți tremurau picioarele, o să vină și-o să știi să te porți ca un bărbat, n-o să alergi să i te-arunci în brațe, zi-mi că-i minciună, tata, zi-mi că nu-i adevărat, tata. Automobilul apăru în depărtare, descriind zig-zaguri ca să ocolească băltoacele de la Agua Dulce, stârnind praf prin părțile uscate, și el se ridică și-i merse-n întâmpinare. Trebuie să mă prefac?, să nu las nimic să se-observe?, să nu plâng? Nu, gândește, la altceva te gândeai: o să fie el la volan?, o să-i văd mutra de cum va sosi? Da, iată zâmbetul larg al lui Ambrosio desenându-se pe parbriz, apoi imediat vocea lui: ce mai faceți conașule Santiago?, și iată și figura bătrânului. Ce de fire albe-n păr, gândește, ce de riduri, și slăbise mult, și-i auzi vocea tremurătoare: schimodie. N-a zis nimic altceva, gândește, și-a desfăcut larg brațele, l-a ținut îndelung strâns la piept, iată-i buzele pe-obrazul tău, Zavalita, mirosul fin de

colonie, și parcă-ți auzi propria voce tremurătoare: *hola* tata, ce mai faci tata: minciuni grosolane, calomnii, nimic nu era adevărat.

— Nici nu vă puteți închipui ce fericit a fost domnul - zice Ambrosio. Nu vă puteți închipui ce-a-nsemnat pentru dânsul faptul că-n sfârșit v-ați împăcat.

— Cred c-ai dârdâit destul de frig așteptând aici, pe vremea asta mizerabilă - mâna lui pe umărul tău, Zavalita, vorbea cât mai rar și mai răspicat ca să-și ascundă emoția, te-mpingea spre Regatas. Vino, hai înăuntru, trebuie să bei ceva fierbinte.

Traversară terenurile de baschet, mergând încet și tăcuți, intrară-n clădirea Clubului pe-o ușă laterală. Nu era nimeni în sufragerie, mesele nu erau puse. *Don* Fermín bătu din palme și ca din pământ răsări un chelner, grăbit, încheindu-și haina. Cerură cafele.

— La puțin timp după aceea ai plecat de la noi, nu? - zice Santiago.

— Nu știu de ce continui să mă număr printre membrii acestui Club, pe-aici nu dau niciodată - vorbea din gură despre ceva, gândește, dar din ochi: ce faci?, ce-i cu tine?, te-am așteptat zi de zi, lună de lună, an de an, schimodie. Cred că nici lfate-tâu nici soră-ta nu mai dau pe-aici. Într-una din zile o să-mi vând acțiunea la localul ăsta. Acum face pe puțin treizeci de mii de soles. Și când am cumpărat-o m-a costat doar trei mii.

— Nu-mi prea amintesc - zice Ambrosio. Da, cred că după puțin timp.

— Ești tras la față și-ncercănat, maică-ta o să se sperie văzându-te - vroia să te certe și nu putea, Zavalita, zâmbetul lui era emoționat și trist. Nu ești făcut tu pentru munca de noapte. Nu ești făcut nici pentru traiul de unul singur, schimodie.

— Nici pomeneală, tata, chiar am impresia că m-am îngrășat, în schimb tu chiar c-ai slăbit în ultimul timp.

— Îmi pierdusem nădejdea c-o să mă mai suni, azi mi-ai făcut o plăcere nebună, schimodie - și când te gândești că n-ar fi trebuit decât să se uite mai bine ca să-și dea seama, Carlitos. Indiferent de motiv. De fapt, ce-ai pe suflet?

— Eu nimic, tata - îl pândeam să se dea cu ceva de gol, să fi strâns mașinal din pumni, să se fi schimbat la față. Dar uite, a apărut o chestie urâtă care, nu știu, te-ar putea târî în cine știe ce scandaluri. Voiam să-ți atrag atenția din timp, să te previn.

Chelnerul aduse cafelele; *don* Fermín îi oferi o țigară lui Santiago; pe ferestre se vedeau cei doi oameni în salopete schimbând pase, aruncând la coș, și *don* Fermín aștepta, c-o expresie doar puțin intrigată.

— Nu știu dacă ți-ai aruncat ochii peste ziare, tata, în legătură cu crima aceea - dar nu, nimic, Carlitos, se uita la mine, îmi examina hainele, trupul; chiar în halul ăsta putea să disimuleze,

Carlitos? Cântăreața aceea omorâtă-n Jesús María, aia de-a fost amanta lui Cayo Bermúdez pe vremea lui Odría.

— Ah, da - *don* Fermín făcu un gest vag, avea aceeași expresie afectuoasă, doar un pic mai curioasă decât înainte Muza, știu.

— Toată „Cronica" e-un balamuc în urma chestiei ăsteia, toți încearcă cu disperare să-i scurme viața, secretele, dedesubturile - păi vezi că totul n-a fost decât o scorneală, Zavalita, eu aveam dreptate, zise Carlitos, la ce bun să te-amărăști așa. Vor să exploateze știrea, să stoarcă din ea tot ce se poate stoarce.

— Uite la tine cum tremuri, nici măcar nu ți-ai pus un pulover dedesubt pe frigul ăsta - aproape plictisit de istoria mea, Carlitos, atent doar la fața mea, dojenindu-mă din ochi că locuiesc singur, că nu l-am sunat pân-atunci. Bun, și ce-i cu asta, „Cronica"-i oricum un ziar cam de senzație. Tot nu-nțeleg unde vrei s-ajungi.

— Azi-noapte ne-am pomenit c-o anonimă la ziar, tata - o s-o țină tot așa, jucând teatru, deși te iubește-atât de mult, Zavalita?. Zicând

că cel ce-a omorât-o pe femeia asta e-o fostă gorilă a lui Cayo Bermúdez, unul care-acum e șoferul domnului, și te numea pe tine, tata. M-am gândit c-or fi trimis anonima și la poliție, și, când te-aștepți mai puțin… - Da, gândește, o să joace pân' la capăt, tocmai pentru că te iubește așa de mult -…, în sfârșit, am preferat să te-avertizez, tata.

— Ambrosio?, de el vorbești? - și iacătă-i zâmbetul ca picat din nori, Zavalita, zâmbetu-i atât de natural, de sigur, de parcâabia atunci ar fi devenit interesat, ar fi-nțeles în sfârșit ceva. Ambrosio, gorilă de-a lui Bermúdez?

— Nu zic c-o să dea cineva crezare anonimei, tata - zise Santiago. Dar tot am vrut să te previn.

— Sărmanul negru, acu-i ucigaș tocmit? - și râsu-i atât de sincer, Zavalita, atât de vesel, și expresia de ușurare de pe chipul lui, și ochii ce-i ziceau: bine că n-a fost decât ditamai stupizenia, bine că nu ești tu la ananghie, schimodie. Bietul de el, n-ar fi-n stare nici s-omoare o muscă, chiar să vrea. Bermúdez mi l-a pasat fiindcă prefera un șofer care să fie și polițist.

— Eu țineam să afli, tata, înțelege-mă - zise Santiago. Dacă ziariștii și poliția încep cu scormonitul, s-ar putea să nu te slăbească nici la tine-acasă.

— Foarte bine-ai făcut, schimodie - încuviința, Zavalita, surâdea, sorbea grijuliu din cafea. E limpede, cineva vrea să vadă cât poate-ntinde coarda cu mine. Nu-i prima oară, n-o să fie nici ultima. Așa e lumea. Dacă bietul negru ar auzi că e crezut în stare de așa ceva, s-ar da de ceasul morții.

Mai râse o dată, își termină cafeaua, se șterse la gură: de-ai ști câte anonime stupide a primit taică-tu la viața lui, schimodie. Îl privi pe Santiago cu duioșie și se-aplecă să-l apuce de braț.

— Dar ceva tot nu-mi convine-n afacerea asta, schimodie. Cum adică, la așa ceva ești pus să lucrezi la „Cronica”? Adică tu trebuie să te-ocupi de crime?

— Nu, tata, eu n-am nimic de-a face cu asta. Lucrez la secția de Știri locale.

— O fi, dar lucrul de noapte nu-ți prieste, dacă mai continui să slăbești tot așa poți s-o dai într-o boală de plămâni. Eu zic că ți-o fi de-ajuns ziaristica, schimodie. Las-o nevoilor și hai să căutăm ceva să ți se potrivească mai bine. Măcar să poți lucra ziua.

— Munca la „Cronica” e-un fleac, tata, îmi ocupă doar câteva ore pe zi. Adică mai puțin ca oriunde. Și-mi rămâne toată ziua liberă pentru Universitate.

— Urmezi cursurile? chiar le urmezi? Clodomiro îmi zicea că da, că te duci la ore, că-ți dai examenele, dar mie nu-mi prea vine a-l crede. Chiar zici adevărul, schimodie?

— Desigur, tata - fără să mă fac roșu gotcă, fără pic de șovăială-n glas, pesemne de la tine-am moștenit asta, tata. Pot să-ți arăt notele, sunt în anul trei la Drept. Și-o să-mi iau licența, ai să vezi.

— Zi-mi, tot nu vrei să te lași păgubaș?, tot așa o ții una și bună? - zise *don* Fermín, rar.

— Nu. De-acum totul va fi altfel, chiar duminică o să vin acasă să luăm masa-mpreună, tata. Întreabă-l și pe Chispas, i-am zis s-o anunțe pe mama. O să trec neapărat să vă văd, ți-o promit.

Și iată umbra ce i s-a pogorât pe ochi, Zavalita. Se-ndreptă în scaun, slobozi brațul lui Santiago și se forță să râdă, dar fața-i era tot abătută, gura tot amară.

— Nu-ți cer nimic, dar măcar gândește-te și nu zi nu înainte de-a mă asculta - murmură. Poftim, continuă la „Cronica”, dacă-ți face atâta plăcere. Îți dăm cheile casei, îți aranjăm odăița de lingă birou. Vei fi complet independent și de capul tău acolo, la fel ca acum. Dar așa maică-ta s-ar simți mai liniștită.

— Că maică-ta suferă, că maică-ta plânge, că maică-ta se roagă - zise Santiago. Aș, ea s-a obișnuit cu ideea din prima zi, Carlitos, doar o cunosc. El era cel ce număra zilele, el nu se putea obișnui nici în ruptul capului.

— Ți-ai dovedit că ești în stare să te descurci, să trăiești singur, să fii om întreg - insista *don* Fermín. A sosit momentul să te-ntorci acasă, schimodie.

— Mai lasă-mi un timp, tata. O să dau pe-acasă în fiecare săptămână, i-am zis lui Chispas, poți să-l întrebi. Îți promit, tata, numai nu trageți de mine.

— Nu numai că te-ai slăbănogii, dar nici n-ai ce îmbrăca, se vede cât de colo că nu stai pe roze. De ce-oi fi tu așa de orgolios, Santiago? La ce bun atunci să ai un tată, dacă nu să-ți dea o mână de-ajutor?

— Nu duc lipsă de bani, tata. Cu ce câștig o scot binișor la capăt.

— Asta s-o zici lui mutu', câștigi o mie cinci sute de *soles*, abia ai ce mânca - lăsând ochii-n jos, Zavalita, rușinându-se să știi că știa. Nu te mustru, schimodie, în definitiv e treaba ta. Dar nu-nțeleg, faptul că nu vrei să fii ajutat pur și simplu nu-mi intră în cap.

— De-aș fi avut nevoie de bani ți-aș fi cerut, tata. Dar îmi ajung, nu-s cheltuitor. Pensiunea-i foarte ieftină. Nu-mi mănânc de sub unghii, mă jur că nu.

— Nu mai ai de ce să te rușinezi că taică-tu e-un capitalist - zâmbi *don* Fermín, fără chef. Canalia de Bermúdez ne-a împins pe pragul falimentului. Ne-a suprimat comenzile și câteva contracte, ne-a trimis revizori să cerceteze dosarele firmei cu lupa și să ne ruineze cu impozitele. Iar acum, sub Prado, guvernul a devenit o mafie cumplită. Contractele recuperate la căderea lui Bermúdez ni le-au luat iarăși pentru-a le dărui pradiștilor. Dacă lucrurile continuă așa o să mă fac comunist, ca tine.

— Și mai vrei să-mi dai bani - încercă să glumească Santiago O să vezi că-n ritmul ăsta cel ce te va ajuta voi fi eu, tata.

— Toți se plângeau de Odría fiindcă pe vremea lui se fura - zise *don* Fermín. Acum se fură tot pe-atât, dacă nu mai mult, și toată lumea-i mulțumită.

— Fiindcă-acum se fură respectând anumite forme, tata. Și oamenii-și dau mai puțin seama.

— Și-atunci cum de poți lucra la un ziar de-al pradiștilor? - se umilea, Carlitos, dacă i-aș fi zis: roagă-te-n genunchi de mine să mă-ntorc și mă voi întoarce, ar fi îngenuncheat. Nu-s ei mai capitaliști decât taică-tău? Preferi să rămâi un conțopist de-al lor în loc să punem umărul și să proptim niște afaceri care scârțâie?

— Uite, conversam și noi ca oamenii de-nțeles, și deodată te-ai supărat, tata - se umilea dar avea dreptate, Zavalita, zise Carlitos. Mai bine nu mai discutăm despre asta.

— Nu m-am supărat, schimodie - speriindu-se, Zavalita, gândind n-o să mai vină duminică, n-o să mă mai sune, or să treacă alți ani până să-l văd iar Dar mă roade gândul că tot îți mai disprețuiești părintele, nimic altceva.

— Nu vorbi așa, tata, știi prea bine că nu-i adevărat, tata.

— Bine, bine, să nu mai discutăm, nu m-am supărat - chema chelnerul, își scotea portofelul, încerca să-și ascundă dezamăgirea, zâmbea iar Atunci așa rămâne, te-așteptăm duminică. Ce-o să se mai bucure maică-ta.

Traversară-n sens opus terenurile de baschet, jucătorii nu mai erau acolo. Ceața se destrămase și se vedeau falezele și digurile, îndepărtate și cafenii, și-acoperișurile caselor din Malecón. Se-opriră la câțiva metri de mașină, Ambrosio coborâse să deschidă portiera.

— Nu pot să-nțeleg, schimodie - fără să te privească, Zavalita, cu capu-n jos, vorbindu-le parcă pământului mustind sau bolovanilor alunecoși. Credeam c-ai fugit de-acasă mânat de ideile tale, fiindcă

erai comunist și țineai să trăiești ca un sărăntoc, fiindcă voiai să lupți pentru obidiți și dezmoșteniți. Dar pentru asta, schimodie? Pentru-o slujbă mediocră, pentru-un viitor mediocru?

— Te rog, tata. Să nu mai discutăm, te rog mult, tata.

— Îți zic toate astea pentru că te iubesc, schimodie - ochii măriți, vocea descompusă. Tu ai putea ajunge departe, ai putea fi cineva, ai putea realiza lucruri mari. De ce să-ți ruinezi viața de pomană, Santiago?

— Eu rămân aici, poți pleca liniștit, tata - Santiago-l sărută, își luă rămas bun. Ne vedem duminică, în jur de douăsprezece.

Pomi înapoi pe plajă cu pași mari, sui spre strada asfaltată ce ducea la Malecón, în timp ce urca povârnișul auzi cum demara automobilul: îl văzu îndepărtându-se spre Agua Dulce, săltând în băltoace și-mproșcând, apoi dispărând în vârtejuri de colb. Niciodată nu s-a-mpăcat cu gândul, Zavalita. Gândește: dac-ai trăi, și-acu ai născoci pretexte să mă readuci acasă, tata.

— Ei, ai văzut ziarul?, n-au suflat un cuvințel despre numita Queta - zise Carlitos. Ba dimpotrivă, tu te-ai împăcat cu tăticul și-o s-o dai gata pe mămica ducându-te la masă. Dă-ți seama ce primire-or să-ți facă duminică, Zavalita.

Cu râsete, glume și lacrimi, gândește. N-a fost deloc greu, gheața s-a spart de cum ai deschis ușa și-ai auzit țipătul lui Teté; a venit, a venit, mami! Tocmai stropiseră grădina, gândește, gazonul era umed, havuzul uscat. Nerecunoscătorule, fiu denaturat, scumpule, băiețel, și brațele mamei pe după gâtul tău, Zavalita. Îl strângea să-l înăbușe, plângea cu sughițuri, îl săruta, bătrânul și Chispas și Teté zâmbeau înduioșați, slujnicele zburătăceau împrejur, cât o să ne mai perpelești cu trăsnăile tale fiule?, nu-ți părea ție rău s-o supui pe maică-ta la un asemenea calvar fiule? Dar negrul nu era acolo: deci n-au fost minciuni, tata.

— Mi-am dat seama ce-ncurcat s-a simțit Becerrita când ai intrat în redacție - zise Carlitos. A dat cu ochii de tine și era cât pe ce să-și înghită chiștocul. Nemaipomenit.

— Nimic nou, doar bazaconiile târfei ăleia, mai bine le-am da uitării - mârâi Becerrita, răsfoind disperat prin niște hârțoage. Întocmește-mi o pagină de umplutură, Zavalita. Că urmează noi cercetări, că se studiază noi piste. Mă rog, găsești tu, fă-mi o pagină din te miri ce și mai nimic.

— Asta-i partea umană, mă, cea mai formidabilă din toată chestia, Zavalita - zise Carlitos. S-a vădit inima lui Becerrita.

Ești slab ca un țâr, ai ochii-ncercănați, intraseră între timp în salon, cine-ți spală rufele?, el se-așezase între doamna Zoila și Teté, mâncarea de la pensiune era bună?, da, mama, și-n ochii bătrânului nici urmă de stingherealã, chiar urmezi cursurile?, nici urmă de complicitate sau de tulburare-n vocea lui. Zâmbea, glumea, plin de nădejde și de fericire, s-o fi gândind c-o să mă-ntorc, că totul se va aranja, și Teté: zi-ne adevărul, păcăliciule, nu te cred că n-ai o iubită. Era adevărat, Teté.

— Știi că Ambrosio ne-a părăsit? - zise Chispas. A dispărut la iuțeală, de la o zi la alta.

— Periquito se face că nu te vede?, Arispe se strâmbă când vorbește cu tine?, Hernández se uită la tine ca prin sticlă? - zise Carlitos. Nu numai că ți se pare, dar chiar ai vrea să fie-așa, masochistule. Au prea multe probleme ca să-și piardă timpul compătimindu-te. Și de fapt, de ce te-ar compătimi? De ce pe tine, capsomane?

— S-a întors în satul lui, zicea că vrea să-și cumpere o mașinuță și să se facă taximetrist - zâmbi *don* Fermín Bietul negru, sper să-i meargă bine.

— Da, masochistule, asta ți-ai dori - râse Carlitos Ca toată redacția să vorbească de tine, să te căineze, să te ia de fraier. Când

colo, ori habar n-au ori s-au speriat atât de tare încât nu deschid gura. Te-ai lins pe bot de compătimire, Zavalita.

— Acum a-nceput să șofeze tata, nu vrea să tocmească alt șofer - râse cu poftă Teté. Dacă l-ai vedea șofând te-ar lovi damblaua. Cu zece la oră și frânând la toate răspântiile.

— Ah, da?, acu-s toți prea cordiali cu tine?, toți te fac să te simți prost cu zâmbetele și cu-amabilitățile lor? - zise Carlitos Vezi, ți-am zis-o, asta tu-ți dorești. În realitate n-au habar sau nu se sinchisesc, Zavalita.

— Aș, de-aici pân' la birou fac mai puțin decât Chispas - râse *don* Fermín. Pe deasupra economisesc, și-am descoperit că-mi place șofatul. M-am prostit la bătrânețe. *Caramba,* da' ce bine-arată crema asta!

E-o bunătate, mama, să-ți lingi degetele, sigur că mai vrea, să-ți curețe ea crevetele?, da mama. Un actor, Zavalita?, un machiavelic?, un cinic? Da, o s-aducă rufele acasă, să le spele fetele, bine mama. Cineva care împrumuta atâtea chipuri câte situații, încât ți-era cu neputință să afli care era el? Da, o să vin la masă în fiecare duminică, mama. O victimă-n plus?, un călău în plus între-atâția alții?, bătându-se cu ghearele și cu colții să devoreze și să nu fie devorat?, un burghez peruan în plus? Da, o să telefoneze zilnic să zică cum se simte și dacă-are nevoie de ceva, mama. Bun în familie cu copiii, imoral în afaceri, oportunist în politică, adică nici mai mult nici mai puțin decât alții? Da, o să intre-n avocatură, în barou, mama. Impotent cu nevasta, nesățios cu amantele, lăsându-și pantalonii-n vine în fața șoferului? Nu, n-o să-și petreacă nopțile printre străini, da, o să se-mbrace mai gros, nu, n-o să fumeze, da, o s-aibă grijă de el, mama. Ăsta să-i fie tatăl?, un mușunache gemând și gâfâind sub greutatea propriului șofer?

— Da, eu l-am învățat să conducă pe conașul Chispas - zice Ambrosio Când nu-l vedea tăticu, bine-nțeles.

— Niciodată nu i-am auzit pe Becerrita sau pe Periquito zicând ceva ălorlalți - zise Carlitos Poate c-atunci când lipseam, asta n-ar fi imposibil, ei știu că suntem prieteni. Poate-au sporovăit câteva zile sau câteva săptămâni. Și ce-i cu asta? După-aceea toți fie s-au obișnuit, fie au uitat. Cu Muza nu s-a-ntâmplat la fel?, nu s-a-ntâmplat la fel cu toate-n țara asta, Zavalita?

Ani ce se confundă, Zavalita, mediocritate diurnă și monotonie nocturnă, bere, bordel. Reportaje, cronici: hârtie îndeajuns să mi te ștergi cu ea la fund toată viața, gândește. Conversații la „Negro-Negro", duminici cu cremă de crevete, abonamente la cantina „Cronicii", câteva cărți de care să merite să-ți aduci aminte. Bețiii fără convingere, Zavalita, împreunări fără convingere, ziaristică fără convingere. Datorii la sfârșit de lună, o purgație, lenta, inexorabila scufundare-n mocirla invizibilă. Ea a fost singurul lucru deosebit, gândește. Te-a făcut să suferi, Zavalita, să te chinui, să plângi. Gândește: viermii tăi m-au zgâlțâit puțin, Muzo, m-au adus întrucâtva la viață. Carlitos își săltă palma, ridică imperceptibil degetul gros și trase pe nări cu putere; iată-i căpățâna, dată pe spate, jumătatea de față dezvăluind ceva nespus de secret și profund.

— Jăvruța mea de „China" se culcă c-un muzicant de la „Embassy" - cu ochii sticloși rătăcindu-i în gol. E dreptul meu să am și eu probleme, Zavalita.

— E clar, presimt c-aici o să ne-apuce ziua - zise Santiago. Și că iar te voi duce pe brațe la culcare.

— Ești cumsecade și ratat ca mine, nimic nu ne deosebește - silabisi Carlitos. Ba nu, ceva tot îți lipsește. Nu ziceai tu că vrei să trăiești din plin? îndrăgostește-te de-o curvă, și-atunci ai să vezi.

Își înclinase puțin capul, și c-o voce păstoasă, nesigură și zăbavnică, se pusese pe recitat. Repeta unul și-același vers, tăcea, reîncepea, uneori râdea aproape fără zgomot. Era trecut de trei când

Norwin și Rojas își făcură apariția la „Negro-Negro", și de câtva timp Carlitos o luase razna rău de tot.

— Gata cu-ntrecerea și cu marcatul de puncte - zise Norwin Noi ne retragem, vă lăsăm terenul la dispoziție lui Becerrita și ție, Zavalita.

— Dacă mai scoateți un singur cuvânt despre ziar mă ridic și plec - zise Rojas. E trei dimineața, Norwin. Uită naibii „Ultima Oră", uit-o naibii pe Muza, c-altfel mă car.

— Senzaționalist de două parale! - zise Carlitos. Ești ori ba ziarist, Norwin?

— Nu mai lucrez la Faptul divers - zise Santiago Săptămâna asta m-am întors la Știri locale.

— Gata, i-am pus cruce Muzei, îi lăsăm drum liber lui Becerrita - zise Norwin. S-a sfârșit, nu mai iese nimic, oricât am râcâi. Convinge-te, Zavlita, n-or să mai descopere nimic. Nu mai era ce-a fost, adică coșcogeamitea știrea.

— Decât să exploatezi instinctele josnice ale peruanilor, mai bine m-ai cinsti c-o bere - zise Carlitos. Senzaționalist de două parale.

— Sunt sigur că Becerrita va continua să toarne gaz pe foc - zise Norwin Dar noi nu. Nu mai iese nimic, convinge-te. Recunoaște că pân-acum am făcut scor egal în tipărirea exclusivităților, Zavalita. Este?

— Un mulatru cu părul lins și cu niște bicepși uite-atât - zise Carlitos. Cântă la *bongo.*

— Copoii au mușamalizat toata afacerea, află de la mine - zise Norwin. Mi-a zis-o Pantoja, chiar în seara asta. Batem pasul pe loc, așteptăm cine știe ce minune. Li s-a urât, n-or să găsească nimic. Poți să-i zici și lui Becerrita.

N-au putut sau n-au vrut să mai descopere ceva?, gândește. Gândește: n-au aflat sau te-au omorât a doua oară, Muzo? Or fi avut loc conversații pe ton scăzut, sosiri și plecări, misterioase uși ce se

deschideau și se-nchideau, Zavalita? Or fi avut loc vizite, conciliabule, confidențe, ordine?

— M-am dus să-l văd În seara asta, la „Embassy" - zise Carlitos Vii cu gând de păruială? Nu, cumetre, vin să stăm oleacă de vorbă. Povestește-mi cum se poartă cu tine „China", după-aia îți povestesc eu, apoi comparăm. Schimb de experiență. Și culmea-i că ne-am împrietenit.

Să fi fost oare tembelismul, lâncezeala, apatia tipice Limei, ori tâmpenia copoilor, Zavalita? Gândește: facem totul ca nimeni să nu se zbată, să nu insiste, să nu mai întrebe de tine! Poruncim s-o uitați!, sau chiar te-au uitat?, gândește; mușamalizați această afacere!, sau chiar au mușamalizat-o de bună voie? Te-au omorât aceiași înc-o dată, Muzo, sau de astă-dată te-a omorât întregul Peru?

— Ah, abia acu m-am prins de ce ești în halul ăsta - zise Norwin. Iar te-ai certat cu „China", Carlitos.

Mergeau la „Negro-Negro" de două sau de trei ori pe săptămână, atâta timp cât ziarul a ocupat vechiul local de pe strada Pando. Când „Cronica" s-a mutat în clădirea nouă de pe bulevardul Tacna se-ntâlneau prin micile bărulețe și cafenele de pe Colmena. „El Jaialai", gândește, „ El Hawai",,31 América". În primele zile-ale lunii, Norwin, Rojas, Milton apăreau în peșterile alea întunecate-n fum și de-acolo porneau spre bordeie. Uneori dădeau de Becerrita, înconjurat de doi sau trei redactori, ciocnind și bătându-se pe burtă cu proxeneții și cu pederaștii, dar plătind întotdeauna numai el. Trezitul spre amiază, prânzitul la pensiune, mai un interviu, mai o informație, redactatul la birou, coborâtul la cantină, bătutul la mașină, plecatul, întorsul la pensiune în faptul zilei, dezbrăcatul în fața ferestrei cu ochii țintă la înstăpânirea luminii peste cuprinsul mării. Până și prânzurile duminicale ajunseseră să se confunde, și chefulețele la „Colțișorul Cajamarquian" sărbătorind zilele de

naștere ale lui Carlitos, Norwin sau Hernández, și reuniunea săptămânală cu tata, mama, Chispas, Teté.

II

— Mai bei o cafeluță, Cayo? - zise comandantul Paredes Și dumneavoastră, domnule general?

— Mi-ați smuls aprobarea, dar nu m-ați convins, mi se pare-n continuare stupid să vorbim cu el - generalul Llerena zvârli telegramele pe birou De ce să nu-i expediem o telegramă ordonându-i să vină imediat la Lima? Sau, dacă nu, să urmăm propunerea de ieri a lui Paredes. Să-l scoatem din Tumbes cu mașina, să-l urcăm într-un avion la Talara și să-l aducem aici zor-nevoie.

— Pentru că Chamorro e trădător dar nu imbecil, domnule general - zise el Dacă-i veți telegrafia va trece imediat granița. Dacă poliția se va prezenta să-l aresteze acasă o va primi cu focuri de armă. Și nu știm cum vor reacționa ofițerii lui.

— Mă pun chezaș pentru ofițerii din Tumbes - zise generalul Llerena, ridicând vocea. Colonelul Quijano ne-a informat de la bun început și poate oricând prelua comanda. Nu se poartă tratative cu conspiratorii, cu atât mai mult cu cât conspirația a eșuat. Asta-i o prostie, Bermúdez, prea te porți cu mânuși.

— Chamorro e foarte iubit de ofițeri, domnule general - zise comandantul Paredes. Eu am propus la început ca tuspatru șefii să fie arestați în același timp. Dar din moment ce trei au bătut în retragere cu coada între picioare, cred că tot ideea lui Cayo e cea mai bună.

— Îi datorează totul Președintelui, și mie-mi datorează totul - generalul Llerena izbi cu putere în brațul fotoliului Unde s-a mai

pomenit așa ceva? De la oricare altul ne-am fi putut aștepta la una ca asta, dar de la el nu. Chamorro o să mi-o plătească cu vârf și îndesat.

— Nu-i vorba de dumneavoastră, generale - îl admonesta el, plin de afecțiune. Președintele dorește ca totul să se aranjeze fără tapaj. Lăsați-mă să procedez cum știu eu, vă asigur că-i mai bine.

— Aveți legătura cu Chiclayo, domnule general - zise un cap cu chipiu, din prag. Da, puteți folosi toate trei telefoanele, domnule general.

— Comandantul Paredes? - răcni o voce pierdută printre țiuituri și vibrații acustice. La aparat Camino, domnule comandant. Nu reușesc să dau de domnul Bermúdez, ca să-l informez. Am pus mâna pe senatorul Landa. Da, la ferma lui. Protestează, da, face gură. Vrea să telefoneze la Palat. Am urmat instrucțiunile întocmai, domnule comandant.

— Foarte bine-ai procedat, Camino - zise el. Eu sunt, da. E pe-aproape senatorul? Dă-mi-l, o să-i vorbesc.

— E-n camera de-alături, *don* Cayo - țiuiturile și zbârnâitul creșteau, vocea părea să piară și revenea pe neașteptate. Pus la popreală, cum ne-ați indicat. Nu poate vorbi cu nimeni. Pun să-l aducă numaidecât, *don* Cayo.

— Alo, alo? - recunoscu vocea lui Landa, încercă să și-l închipuie acum la față și se lăsă păgubaș. Alo, alo?

— Îmi pare nespus de rău dacă v-am pricinuit necazuri, domnule senator - zise, cu amabilitate. Dar trebuia neapărat să luăm legătura cu dumneavoastră.

— Ce-nseamnă toate astea? - explodă în aparat vocea mânioasă a lui Landa. De ce m-au scos din casă cu soldați? Cum rămâne cu imunitatea parlamentară? Cine-a ordonat o asemenea încălcare a tuturor…

— Voiam doar să v-aduc la cunoștință c-a fost arestat generalul Espina - zise el, calm Și generalul ține morțiș să v-amestece într-o afacere foarte necurată. Da, Espina, generalul Espina. *El Serrano.* Zice sus și tare că sunteți compromis într-un complot împotriva regimului. E neapărată nevoie să veniți la Lima și să clarificați situația, domnule senator.

— Eu, într-un complot împotriva regimului? - nici o șovăială ¡n vocea lui Landa, ci aceeași furie trâmbițată. Adică eu nu fac parte din regim?, nu-s eu regimul? Ce tâmpenie mai e și asta, Bermúdez, ai căpiat de tot?

— Eu nu susțin nimic, să ne-nțelegem, ci generalul Espina - se dezvinovăți el. Are dovezi, zice. De-aceea avem nevoie de dumneavoastră, aici, domnule senator, vorbim mâine, sper că pân-atunci totul să se lămurească.

— Să mi se pună imediat la dispoziție un avion către Lima - răgi senatorul. Închiriez eu avionul, plătesc eu. Tot ce zici e complet lipsit de noimă, Bermúdez.

— Foarte bine, domnule senator - zise el. Dați-mi-l pe Cantino, o să-i dau instrucțiuni.

— Am fost tratat ca un tâlhar de gorilele ăstuia - se stropși senatorul. Deși-s membru al Parlamentului, deși-s prieten cu președintele. Dumneata ești responsabil de toate astea, Bermúdez.

— Ține-mi-l pe Landa acolo toată noaptea, Camino - zise el. Expediază-mi-l mâine. Nu, nici pomeneală de avion special. Cu un Faucett în cursă obișnuită, da. Asta-i tot, Camino.

— Închiriez eu avionul, plătesc eu - zise comandantul Paredes, trântind receptorul. Cine se crede și ăsta? O să-i prindă bine să-și petreacă noaptea ca pe ghimpi, la răcoare.

— O fată de-a lui Landa a fost aleasă Miss Peru anul trecut, nu? - zise el, și-o întrezări, ștearsă pe fundalul umbrit al ferestrei,

scoțându-și mantoul de blană, descălțându-se. Cristina, sau așa ceva, nu? Din poze reieșea că-i frumoasă de pică.

— Pe mine metodele dumitale mă lasă rece - zise generalul Llerena, privind covorul, prost dispus Lucrurile se rezolvă mai repede și mai ușor cu pumn de fier, Bermúdez.

— Domnul Bermúdez e chemat la telefon de la prefectură, domnule general - zise un locotenent, ivindu-se deodată De domnul Lozano.

— Individul tocmai iese din casă, *don* Cayo - zise Lozano Da, e urmărit îndeaproape de-o patrulă. A luat-o spre Chaclacayo, da.

— Perfect - zise el Ia legătura cu Chaclacayo și anunță-i că Zavala se-apropie. Să-l lase să intre ca să m-aștepte acolo. Să nu-l mai lase să iasă până nu vin eu. Pe curând, Lozano.

— Tocmai bibanul cel mare se-ndreaptă spre locuința dumitale? - zise generalul Llerena. Asta ce vrea să zică, Bermúdez?

— Că și-a dat seama c-a intrat la apă, domnule general - zise el.

— Și Zavala o să scape așa ușor? - murmură comandantul Paredes. El și cu Landa sunt autorii intelectuali ai întregii afaceri, ei l-au asmuțit pe *Serrano*-n aventura asta.

— Generalul Chamorro la telefon, domnule general - zise un căpitan, vârându-și capul pe ușă. Da, toate trei aparatele sunt conectate cu Tumbes, domnule general.

— Vă vorbește Cayo Bermúdez, domnule general - cu coada ochiului văzu fața pustiită de nesomn a generalului Llerena și frământarea lui Paredes, care-și mușca buzele. Regret că mă văd nevoit să vă trezesc la asemenea oră, dar e vorba de ceva urgent.

— General Chamorro la aparat, îmi pare bine - o voce energică, stăpână pe sine Ziceți, cu ce vă pot fi de folos, domnule Bermúdez.

— Generalul Espina a fost arestat azi-noapte, generale - zise el Garnizoanele din Arequipa, Iquitos și Cajamarca și-au reînnoit declarația de lealitate față de guvern. Toți civilii implicați în

conspirație, de la senatorul Landa la Fermín Zavala, sunt arestați. O să vă citesc câteva telegrame, generale.

— O conspirație? - susură, printre zgomote de neînțeles, generalul Chamorro. Împotriva guvernului, ziceți?

— O conspirație înăbușită-n față - zise el. Președintele e dispus să treacă cu buretele, generale. Espina va părăsi țara, ofițerii implicați nu vor fi hărțuiți dacă vor proceda rezonabil. Știm că dumneavoastră i-ați promis ajutor generalului Espina, dar Președintele înclină spre uitare, generale.

— Eu nu dau seama de acțiunile mele decât superiorilor mei, Ministrului Apărării sau Șefului Statului Major - zise vocea lui Chamorro cu arțag, după o lungă pauză de hârâieli electrice. Cine vă credeți dumneavoastră? Eu nu dau explicații unui subaltern civil.

— Alo, Alberto? - generalul Llerena tuși, vorbi mai tare. Îți vorbește Ministrul Apărării, nu camaradul de arme. Nu vreau decât să-ți confirm cele auzite. Mai vreau să știi că ți se-oferă această portiță de scăpare doar grație Președintelui. Eu am propus să fi tradus înaintea unui Consiliu de Război și judecat pentru înaltă trădare.

— Îmi asum responsabilitatea acțiunilor mele - replică, cu indignare, vocea lui Chamorro; dar ceva începuse să cedeze-n ea, ceva ce se bănuia în însăși impetuozitatea ei. Nu-i adevărat c-aș fi comis vreo trădare. Răspund înaintea oricărui tribunal, întotdeauna am procedat așa, și tu o știi prea bine.

— Președintele știe că dumneavoastră sunteți un militar eminent și de-aceea vrea să vă disocieze de-această aventură nebunească - zise el. Da, Bermúdez la telefon. Președintele v-apreciază și vă consideră un patriot. Nu vrea s-adopte nici o măsură împotriva dumneavoastră, generale.

— Sunt un om de-onoare și nu voi îngădui ca numele meu să fie terfelit - afirmă generalul Chamorro cu violență. Asta nu-i decât o mașinație abjectă urzită-n spatele meu. N-am s-o îngădui.

Eu n-am nimic de discutat cu dumneata, dă-mi-l pe generalul Llerena.

— Toți șefii Armatei și-au reafirmat lealitatea față de regim, generale - zise el Nu mai lipsește decât adeziunea dumitale. Președintele așteaptă să i-o trimiți personal, general Chamorro.

— N-am să-ngădui nimănui să mă calomnieze, nu-ngădui să fie pusă la-ndoială onoarea mea - repeta vehement vocea lui Chamorro Asta-i o intrigă deșănțată și lașă împotriva mea. Îți ordon să mi-l dai la telefon pe generalul Llerena.

— Reafirm neabătut lealitate guvern constituit și șef Stat dedicat patriotică restaurare națională, stop, semnat general Pedro Solano, Comandant Șef al regiunii întâia militare - citi el. Comandant Șef al regiunii a patra și ofițerii confirmă adeziune simpatie patriotic regim restaurarea națională, stop. Vom apăra constituția legile. Semnat general Antonio Quispe Bulnes. Confirm adeziune patriotic regim stop. Reafirm hotărâre a îndeplini sacre datorii patrie constituție legi. Semnat general Manuel Obando Coloma, Comandant Șef regiunea a doua.

— Ai auzit, Alberto? - răgi generalul Llerena. Ai auzit sau vrei să-ți citesc chiar eu telegramele înc-o dată?

— Președintele așteaptă cu nerăbdare telegrama dumneavoastră, general Chamorro - zise el. Mi-a cerut să vă transmit aceasta personal.

— Doar n-ai de gând să comiți nebunia de-a te răzvrăti singur - răgi generalul Llerena. De-i așa, îți dau cuvântul meu că-n două ore îți dovedesc că Armata rămâne pe deplin credincioasă regimului, în pofida a tot ce ți-a băgat în cap Espina. Dacă nu trimiți telegrama pân' la răsăritul soarelui, te voi considera rebel.

— Președintele are deplină încredere în dumneavoastră, general Chamorro - zise el.

— Nu trebuie să-ți mai amintesc că te afli în fruntea unei garnizoane de frontieră - zise generalul Llerena. Nu trebuie să-ți mai zic ce răspundere-ți vei lua dacă vei provoca un război civil la granița cu Ecuadorul.

— Puteți lua legătura prin radio cu generalii Quispe, Obando și Solano - zise el Președintele așteaptă să acționați cu același spirit patriotic ca și ceilalți. Asta-i tot ce țineam să vă zicem. Noapte bună, general Chamorro.

— Ce-o fi acum în capul lui Chamorro, prefer nici să nu-ncerc să aflu - murmură generalul Llerena, ștergându-și cu batista chipul lac de nădușeală. E-n stare acum de orice prostie.

— Ba acum îi bagă-n aia mă-sii pe Espina, Solano, Quispe și Obando - zise comandantul Paredes. S-ar putea să fugă-n Ecuador. Deși nu-l cred în stare să-și ruineze toată cariera.

— Va trimite telegrama pân' la răsăritul soarelui - zise el. E-un om inteligent.

— Dacă-l apucă năbădăile și se răscoală, poate rezista câteva zile - zise generalul Llerena, pe-un ton surd. L-am înconjurat cu trupe, dar n-am încredere-n Aviație. Când s-a vânturat ideea de a-i bombarda cazărmile, am dat înapoi știind că majoritatea piloților se vor opune.

— Nimic din toate acestea nu va fi necesar, conspirația și-a dat obștescul sfârșit fără glorie și fără regrete - zise el. S-a soldat doar cu câteva zile de nesomn, generale. Plec la Chaclacayo acum, să marchez punctul final. După care voi trece pe la Palat. Pentru orice altă știre mă găsiți acasă.

— Domnul Bermúdez este chemat de la Palat, domnule general - zise un locotenent, fără să intre. Telefonul alb, domnule general.

— La aparat maiorul Tijero, *don* Cayo - în pătratul ferestrei se deslușea prin beznă o primă irizare albăstrie: mantoul de blană cădea la picioarele ei, care erau rozalii. Chiar acum a sosit o telegramă din Tumbes. În cifru, oamenii noștri o descifrează. Dar și-așa ne dăm seama ce cuprinde. Cu atât mai bine, nu, *don* Cayo?

— Mă bucur mult, Tijero - zise el, fără pic de voioșie, și cu coada ochiului văzu fețele stupefiate ale lui Paredes și Llerena-,

N-a șovăit nici juma de oră. Asta e ce se cheamă-un om de-acțiune. Pe curând, Tijero, trec pe-acolo peste câteva ceasuri.

— Mai bine să ne ducem la Palat chiar acum, generale - zise comandantul Paredes Ăsta-i punctul final.

— Scuzați, *don* Cayo - zise Ludovico. Am ațipit. Scoală, Hipólito.

— Ce dracu te-apucă, de ce-mpingi? - se bâlbâi Hipólito. Ah, scuzați *don* Cayo, cred c-am adormit.

— La Chaclacayo - zise el. Să fiu acolo-n douăzeci de minute.

— Lampa din salon e aprinsă, aveți o vizită, *don* Cayo - zise Ludovico. Ia te uită cine-i acolo, Hipólito, în mașină. E Ambrosio.

— Îmi pare rău că v-am făcut s-așteptați, *don* Fermín - zise el, zâmbitor, scrutând fața violacee, ochii bântuiți de-nfrângere și de insomnie, întinzându-i mâna. O să pun să ni se facă niște cafele, sper să nu se fi culcat Anatolia.

— Naturală, tare și fără zahăr - zise *don* Fermín Mulțumesc, *don* Cayo.

— Două cafele naturale, Anatolia - zise el. Adu-ni-le în salon și te poți culca la loc.

— Am încercat să-l văd pe Președinte și n-a fost chip, de aceea am venit aici - zise mașinal *don* Fermín. Ceva grav, *don* Cayo. Da, o conspirație.

— Încă una? - împinse o scrumieră spre *don* Fermín, se-așează lângă el pe canapea. Nu trece-o săptămână fără să se descopere alta, în ultimul timp.

— Militari, câteva garnizoane - recita dezgustat *don* Fermín Și-n fruntea lor unele persoane la care nu s-ar fi gândit nimeni.

— Aveți chibrituri? - se-aplecă spre bricheta lui *don* Fermín, trase cu sete, slobozi un nor de fum și tuși. A, uite și cafelele. Lasă-le-acolo, Anatolia. Da, închide ușa.

— *El Serrano* Espina - *don* Fermín sorbi o dată c-o strâmbătură de neplăcere, tăcu în timp ce-și potrivea singur zahărul, amestecă-n cafea cu lingurița, rar Sprjinit de Arequipa, Cajamarca, Iquitos și Tumbes. Espina pleacă la Arequipa chiar azi dis-de-dimineață. S-ar putea să dea lovitura mâine noapte. Mi-au cerut ajutorul și mi s-a părut mai prudent să nu-i contrazic, să le fac jocul, să trag de timp luând parte și la câteva întruniri. Din pricina prieteniei mele cu Espina, mai ales.

— Știu că sunteți prieteni vechi - zise el, savurând cafeaua. Ne-am cunoscut chiar prin *Serrano,* dacă mai țineți minte.

— La-nceput, totul părea o aiureală - zise *don* Fermín, privindu-și fix ceșcuța cu cafea. Dar după aia a-nceput să prindă contur. Mulți oameni de-ai regimului, mulți politicieni. Ambasada Statelor Unite era la curent, ba chiar a sugerat să se proclame alegeri generale la șase luni după preluarea puterii de către noul guvern.

— Ce tip cu două fețe, *el Serrano* - zise el, dând din cap afirmativ. Rău îmi pare, fiindcă și noi suntem vechi prieteni. Lui îi datorez postul, după cum probabil știți.

— Se considera brațul drept al lui Odría, și de la o zi la alta s-a trezit pus pe liber, fără minister - zise *don* Fermín, c-un gest de lehamite. Nu s-a-mpăcat niciodată cu ideea.

— Confundase cam mult lucrurile, începuse să lucreze pentru sine folosindu-se de minister, să-și cocoațe oamenii prin prefecturi, să ceară pentru prietenii lui posturi cheie în Armată - zie el. Prea multe ambiții politice, *don* Fermín.

— Dar desigur că „noutățile” mele nu vă iau deloc prin surprindere - zise *don* Fermín, c-o subită plictiseală, și el gândi: știe să se poarte, are clasă, are experiență.

— Ofițerii datorează mult Președintelui, și, bine-nțeles, ne informaseră din timp - zise el. Chiar și de conversațiile dintre dumneavoastră, Espina și senatorul Landa.

— Espina ținea să se folosească de numele meu ca să convingă câțiva nehotărâți - zise *don* Fermín, c-un șters zâmbet apatic și fugar. Dar numai militarii cunoșteau planurile în amănunt. Pe mine și pe Landa ne duceau cu vorba. Abia ieri am avut date suficiente.

— Totul e clar, atunci - zise el. Jumătate din conspiratori erau sprijinitori de-ai regimului, toate garnizoanele implicate și-au exprimat adeziunea față de Președinte. Espina e arestat. Mai rămâne de lămurit situația câtorva civili. A dumitale începe să se lămurească, *don* Fermín.

— Știați că m-aflam aici, așteptându-vă? - zise *don* Fermín, fără ironie. Broboane de sudoare îi năpădiseră fruntea.

— Asta mi-e meseria, sunt plătit să știu tot ce poate interesa regimul - admise el. Nu-i prea ușor, și-adevărul e că devine din ce în ce mai greu. Conspirațiile licențiaților sau ale altor universitari sunt o glumă. Când generalii încep să conspire, treaba devine mai serioasă. Devine și mai serioasă dacă-aceștia se aliază cu membri ai Clubului Național.

— Bun, cărțile pe masă - zise *don* Fermín. Făcu o scurtă pauză și-l privi Prefer să știu de la bun început la ce să m-aștept, *don* Cayo.

— O să vă vorbesc fără înconjur - zise el, încuviințând. Nu vrem tapaj. S-ar întoarce împotriva regimului, ar da-n vileag că există fricțiuni și fracțiuni. Suntem dispuși să nu trecem la represalii. Cu condiția ca și tabăra adversă să dea dovadă de aceeași înțelegere a situației.

— Espina e orgolios și nu va face act de supunere - afirmă *don* Fermín, gânditor. Îmi pot închipui ce simte aflând că toți complicii lui l-au trădat.

— Nu va face declarații sforăitoare de supunere, dar în loc s-o facă pe martirul va prefera să plece-n străinătate c-o leafă bună în dolari - zise el, ridicând din umeri. Acolo va conspira în continuare, ca să-și susțină moralul și să-i piară gustul amar din gură. Dar el știe că nu mai are nici o șansă.

— Deci totul s-a rezolvat dinspre partea militarilor - zise *don* Fermín. Și civilii?

— Depinde care civili - zise el Nu discutăm acum de-alde *doctorașul* Ferro și altă plevușcă. Ăștia nu există.

— Din păcate există - suspină *don* Fermín. Ce vor păți?

— Un timp vor dispărea din circulație, după-aia vor fi expediați în străinătate, unul după altul - zise el. Nu merită să ne gândim la ei. Într-un fel sau altul, tot în picioare vor cădea. Singurii civili care contează sunteți dumneavoastră și Landa, din motive ușor de-nțeles.

— Din motive ușor de-nțeles - repetă, rar, *don* Fermín. Adică?

— Domniile voastre ați slujit regimul din primele clipe și-aveți relații și influențe în medii cu care trebuie să ne purtăm cu mănuși - zise el. Sper ca Președintele să aibă față de Domniile voastre cel puțin tot atâta considerație cât și față de Espina. Asta cel puțin e părerea mea. Dar hotărârea ultimă o va lua Președintele, *don* Fermín.

— O să mi se propună și mie o călătorie-n străinătate? - zise *don* Fermín.

— Dat fiind că lucrurile s-au rezolvat atât de repede și, să zicem, atât de bine, îl voi sfătui pe Președinte să vă dea pace - zise el. Dar, desigur, cu condiția să vă-abțineți de la orice activitate politică.

— Eu nu-s nici pe departe creierul acestei conspirații, și dumneavoastră o știți preabine - zise *don* Fermín. De la bun început am avut rezerve. Mi s-a prezentat totul de-a gata, n-am fost consultat.

— Espina susține că dumneavoastră și Landa ați pus la bătaie o groază de bani pentru reușita loviturii - zise el.

— Eu nu investesc bani în afaceri proaste, e-o altă caracteristică pe care mi-o cunoașteți - zise *don* Fermín. Am plătit bani grei și am răsturnat cerul și pământul să-i fac pe oameni să-l susțină pe Odría în '48, fiindcă aveam încredere-n el. Bănuiesc că Președintele n-a uitat

— Președintele e *serrano* - zise el *Los serranos* au o memorie excelentă.

— Dacă eu m-aș fi apucat să conspir pe bune, lucrurile n-ar fi luat o-ntorsătură atât de urâtă pentru Espina, iar dacă Landa și cu mine am fi luat hățurile-n mână, garnizoanele implicate n-ar fi fost patru ci zece - *don* Fermín vorbea fără aroganță, fără grabă, c-o siguranță liniștita, și el gândi: vorbește de parcă tot ce zice ar fi inutil, de parcă era datoria mea să știu asta mai bine ca oricine Cu zece milioane de *soles* nu exista lovitura de stat care să nu reușească-n Peru, *don* Cayo.

— Eu plec chiar acum la Palat să vorbesc cu Președintele - zise el. Voi face tot ce-mi stă în putință să-l determin să se arate înțelegător și sa aranjez lucrurile cât mai bine, cel puțin pentru dumneavoastră. E tot ce pot să vă promit deocamdată, *don* Fermín.

— Voi fi arestat? - zise *don* Fermín.

— În nici un caz; s-ar putea însă să vi se ceară să plecați în străinătate pentru-un timp - zise el. Deși n-aș crede să fie necesar.

— O să treceți la represalii împotriva mea? - zise *don* Fermín. Vreau să zic, economice. Știți că cea mai mare parte din afacerile mele depind de stat.

— Mă voi pune chezaș pentru dumneavoastră, voi face totul să-mpiedic luarea unor asemenea măsuri - zise el. Președintele nu e ranchiunos, și sper ca după câtva timp să caute o formă de împăcare cu dumneavoastră. Nu vă pot zice mai mult, *don* Fermín.

— Mai presupun că afacerile bănoase pe care le plănuiserâm împreună vor trebui date uitării - zise *don* Fermín.

— Îngropate definitiv - lamuri el. Vedeți, sunt sincer cu dumneavoastră. Înainte de-orice, sunt omul regimului, *don* Fermín.

Făcu o pauză, coborî vocea și adoptă un ton mai puțin impersonal, mai intim. Sunt la curent că-aveți și alte necazuri.

— Nu, nu vorbesc de treaba care ne-a adus aici. Ci de fiul dumneavoastră, de mezin, cel ce-a fugit de-acasă.

— Ce-i cu Santiago? - chipul lui *don* Fermín se-ntorsese rapid spre el îl mai țineți sub observație pe băiat?

— Am pus să fie urmărit câteva zile, dar am renunțat - îl liniști el S-ar părea că experiența aceea nu tocmai plăcută l-a scârbit de politică. Nu s-a mai reîntâlnit cu vechii prieteni și mi se raportează că duce o viață foarte obișnuită.

— Știți despre Santiago mai multe decât mine, de câteva luni nu l-am mai văzut - murmură *don* Fermín, ridicându-se. Bun, sunt foarte obosit și vă las acum. Sper să ne revedem curând, *don* Cayo.

— La Palat, Ludovico - zise el. Mălai-mare ăsta de Hipólito iar a adormit. Lasă-l, nu-l trezi.

— Am și ajuns - zise Ludovico, râzând. De data asta, dumneavoastră ați adormit bușteаn. Tot drumul v-am auzit sforăind, *don* Cayo.

— Bună dimineața, în sfârșit vă vedem la față - zise maiorul Tijera. Președintele s-a retras să se odihnească. Dar v-așteaptă comandantul Paredes și *doctorul* Arbeláez, *don* Cayo.

— A cerat să nu fie trezit decât dacă-i ceva extrem de urgent - zise comandantul Paredes.

— Nu-i nimic urgent, o să revin să-i vorbesc ceva mai tírziu - zise el. Da, plec cu Domniile voastre, dacă n-aveți nimic împotrivă. Bună dimineața, *doctore.*

— Trebuie să vă felicit, *don* Cayo - zise *doctorul* Arbeláez, privindu-l chiorâș. Fără zgomot, fără o picătură de sânge, fără ajutorai nimănui, fără sfatul nimănui. E-un mare succes, *don* Cayo.

— Nu mi-o luați în nume de rău, tocmai voiam să vă propun să luăm masa împreună ca să vă explic totul detaliat - zise el. Până-n ultimul moment indiciile erau vagi. Lucrurile s-au precipitat azi-noapte și n-am avut timp să vă pun la curent.

— Nu sunt liber la prânz, dar mulțumesc oricum de intenție - zise *doctorul* Arbeláez Nu mai e nevoie să-mi povestiți nimic. Președintele m-a informat cu detalii, *don* Cayo.

— Există momente când singura soluție-i să nu ții seamă de ierarhii, *doctore* - murmură el Azi-noapte cel mai urgent lucru n-a fost să vă informez pe dumneavoastră ci să trec la acțiune.

— Desigur - zise *doctorul* Arbeláez. De astă-dată Președintele mi-a primit demisia, și, crede-mă, sunt foarte fericit. N-o să ne mai ciocnim unul de altul. Președintele va remania cabinetul: nu acum, ci cu prilejul sărbătorii naționale. Dar, oricum, eu unul răsuflu ușurat.

— Voi cere Președintelui să revină asupra hotărârii luate și să nu vă-ngăduie să vă retrageți - zise el. Deși n-o să mă credeți, totuși îmi place să lucrez sub ordinele dumneavoastră, domnule *doctor.*

— Sub ordinele mele? - slobozi un hohot de râs *doctorul* Arbeláez. În fine. Pe curând, *don* Cayo. La revedere, comandante.

— Hai să bem ceva, Cayo - zise comandantul Paredes. Da, cu mașina mea. Șoferul tău să ne urmeze la Cercul Militar. Camino a dat telefon să ne anunțe că zborul Faucett o să sosească la unsprezece jumate. Te duci să-l aștepți pe Landa?

— Trebuie, n-am de ales - zise el. Dacă nu mor de somn până-atunci. Mai sunt trei ore, nu?

— Cum a decurs conversația cu bibanul cel mare? - zise comandantul Paredes.

— Zavala-i bun jucător, știe să piardă - zise el. Landa mă preocupă mai mult. Are mai mulți bani, și de-aceea mai mult orgoliu. Om vedea.

— Adevăru-i că n-a fost lucru de șagă - căscă Paredes. Dacă nu era colonelul Quijano, trăgeam o spaimă de nu ne reveneam nici acum.

— Regimul îi datorează viața, nu exagerez deloc - încuviință el Vom face în așa fel încât Congresul să-l avanseze, și asta cât mai curând.

— Două oranjade, două cafele tari - zise comandantul Paredes Și iute, că dormim pe noi.

— Ce te preocupa? - zise el Dă-i drumu' odată.

— Zavala - zise comandantul Paredes. Afacerile tale cu el. Îmi închipui că te are la mână dinspre partea asta și că tu n-ai libertatea de mișcare.

— Puțin mă cunoști: încă nu s-a născut omul să mă aibă la mână - zise el, întinzându-se. Ce-i drept, a-ncercat de sute de ori, a vrut să-i devin asociat, să-mi strecoare acțiuni de-ale lui, da' ce n-a încercat. Nu i-a mers.

— Nu-i vorba de asta - zise comandantul Paredes Președintele…

— Știe absolut tot, nu i-am ascuns nimic - zise el. Ia de pildă cutare sau cutare dosar, bun, nimeni nu poate dovedi despre contractele-acelea c-ar fi obținute grație mie. Comisioanele mele erau atât, totdeauna în bani gheață. Contul meu e-n străinătate și se ridică la atât. Mi se cere să las totul baltă, să fug din țară? Nu. Ce mi se cere, atunci? Să-l perpelesc pe Zavala. Bun, cu dragă inimă. La foc mărunt.

— Să-l perpelești pe ăsta nu-i mare lucru - zâmbi Paredes îl ai la mână prin viciul lui.

— Ba prin asta nu - zise el, și-l privi serios pe Paredes, căscând din nou. O să râzi, dar e singura latură dinspre care nu-i perpelesc pe oameni.

— Știu, știu, mi-ai mai zis-o - zâmbi Paredes. Viciul e singurul lucru pe care-l respecți tu la un om.

— Averea lui e-un castel pe nisip - zise el. Laboratorul câștigă doar din comenzile Instituțiilor Armatei. Stopăm comenzile. Întreprinderea de construcții, doar din șosele și servicii către unitățile școlare. Le suprimam și pe astea, n-o să mai primească nici o subvenție, nimic. Ministerul Lucrărilor Publice o să-i cerceteze cu lupa catastifele și-o să-l oblige să plătească impozitele din urmă, plus amenzile. Nu-l vom putea aduce chiar la sapă de lemn, dar crede-mă că n-aș vrea să fiu în pielea lui.

— Poate, dar scârnăviile astea găsesc întotdeauna o portiță de scăpare - zise Paredes.

— E-adevărat zvonul cu remanierea cabinetului? - zise el. Să știi că Arbeláez trebuie reținut totuși la minister. O fi el clănțău, dar se poate lucra cu el.

— O remaniere ministerială în preajma sărbătorii naționale e ceva obișnuit, nu atrage atenția - zise Paredes. Pe de altă parte, bietul Arbeláez are dreptate. Problema se va pune cu oricine îi va lua locul. Nimănui n-o să-i placă să fie simplu om de paie.

— Nu puteam risca să-l pun la curent cu toată afacerea, când îi știam miile de ițe ce-l țin legat de Landa - zise el.

— Știu, știu, nu te criticam - zise Paredes. Tocmai de aceea, ca să scapi de piedicile mărunte, ar fi de dorit să preiei tu ministerul. De altfel, acum nu mai poți da îndărăt. Llerena s-a făcut luntre și punte să-i iei locul lui Arbeláez. Gândește-te că și pentru ceilalți miniștri e foarte incomod să existe un Ministru de Interne de paie și altul real.

— Acum sunt invizibil și nimeni nu-mi poate torpila activitatea - zise el. Pe când ministrul este expus, dansează pe frânghie, e vulnerabil. Află că dușmanii regimului și-ar freca mâinile de bucurie dacă m-ar vedea ministru.

— Dușmanii nu mai reprezintă mare lucru după înfrângerea asta - zise Paredes. Mult timp nu vor mai îndrăzni să ridice capul.

— Când suntem între noi s-ar cuveni să fim mai sinceri - zise el, râzând. Forța regimului se-ntemeia pe sprijinul grupărilor importante. Or tocmai asta s-a schimbat. Nici Clubul Național, nici Armata, nici *los gringos* nu se mai dau în vânt după noi. Sunt dezbinați, dar dacă reușesc să se unească, nu ne mai rămâne decât să ne luăm tălpășița. Dacă unchiul tău nu acționează rapid, lucrurile vor lua o întorsătură urâtă.

— Dar ce mai vor de la el? - zise Paredes N-a curățat el țara de apriști și de comuniști? Nu le-a dat militarilor privilegii de care nu s-au bucurat niciodată? Nu i-a chemat pe bibanii cei grași de la Clubul Național în ministere, în ambasade, nu le-a lăsat mână liberă la Interne? Nu le face pe plac yankeilor *gringos*! Ce mai vor să facă?

— Nu mă-nțelege greșit, nu vor ca el să-și schimbe politica, ar proceda aidoma dacă ar lua ei puterea - zise el Tot ce vor e ca el să plece. L-au chemat să le curețe casa de libărci. Acum, c-a făcut curățenia, vor să le înapoieze casa, care, la urma urmei, e a lor, nu?

— Nu - zise Paredes Președintele și-a câștigat simpatia poporului. Le-a construit spitale, colegii, a dat legea asigurării muncitorești. Dac-ar reforma Constituția și-ar dori să fie reales, ar câștiga alegerile-n mod cinstit. E de-ajuns să vezi manifestațiile cu care-i întâmpinat ori de câte ori face o călătorie.

— Le-organizez eu de ani de zile - căsca el Dă-mi bani și-ți organizez aceleași manifestații și ție. Nu, singura cu-adevărat populară aici e APRA. Dacă li s-ar oferi ceva, nu mare lucru, apriștii ar fi de-acord să trateze cu regimul.

— Ai înnebunit? - zise Paredes.

— APRA s-a schimbat, e mai anticomunistă decât tine, și Statele Unite nu-i mai pun bețe-n roate - zise el Cu masa APREI, cu aparatul de stat și cu grupările diriguitoare leale, Odría ar fi într-adevăr reales.

— Aiurezi - zise Paredes. Odría și APRA la un loc! Te rog, Cayo.

— Liderii apriști au îmbătrânit și s-au ieftinit - zise el. Ei ar cădea de-acord, în schimbul legalității și-al altor câtorva flecuștețe.

— Forțele armate s-ar opune până-n pânzele albe oricărei înțelegeri cu APRA - zise Paredes.

— Fiindcă dreapta le-a băgat în cap că acela-i dușmanul - zise el. Dar pot fi reeducate, făcându-le să-nțeleagă că APRA nu mai este ce-a fost cândva. Apriștii le-ar da militarilor toate garanțiile cerute.

— Decât să te duci după Landa la aeroport, mai bine consultă-un psihiatru - zise Paredes. Zilele astea nedormite te-au pleoștit rău, Cayo.

— Atunci, n-am ce vă face, în '56 va lua președinția unul din bibanii pe care nu-i poți tu suferi - zise el, căscând. Iar tu și cu mine vom pleca depărtișor la o odihnă binemeritată după toate aceste agitații și aiureli. Bun, pe mine ideea nici nu mă deranjează, ca să fiu drept. Nu știu de fapt de ce vorbim despre asta. Chestiunile politice nu-s de resortul nostru. Unchiul tău își are consilierii lui. Tu și cu mine să ne vedem de lungul nasului. Apropo, cât e ceasul?

— Ai tot timpul - zise Paredes. Eu mă duc să mă culc, m-a răzbit încordarea ultimelor două zile. Iar la noapte, dacă mă țin balamalele, tăvălesc niște fufe. Ție parcă nu-ți surâde ideea, nu?

— Nu, nu s-a trezit, *don* Cayo, de la Chaclacayo tot într-un somn o ține - zise Ludovico, arătând spre Hipólito. Cer scuze că merg așa încet, dar adevăru-i că și eu pic de somn și n-aș vrea să fac un accident. Ajungem oricum la aeroport înainte de unsprezece, fiți fără grijă.

— Avionul sosește în zece minute, *don* Cayo - zise Lozano, c-o voce răgușită și extenuată. Am adus două patrule și ceva oameni de-ai mei. Din moment ce-aterizează c-un avion de pasageri nu știam cum să procedez la…

— Landa nu-i arestat - zise el. Îl voi primi eu singur și-l voi duce la el acasă. Nu vreau ca senatorul să vadă toată această desfășurare de forțe, așa că ia-ți oamenii și dispari cu ei. Restul e-n ordine?

— Arestările s-au desfășurat fără probleme - zise Lozano, frecându-și obrazul nebărbierit, căscând. Singurul incident neplăcut a avut loc la Arequipa. *Doctorul* Velarde, căpetenia-aceea a apriștilor. Cineva i-o fi strecurat vreo vorbă, fapt e c-a scăpat. O fi-ncercând acum să fugă-n Bolivia. Oricum, posturile de graniță au fost anunțate.

— E-n regulă, poți pleca, Lozano - zise el. Ia uite la Ludovico și Hipólito. Sforăie iar, care mai de care.

— Ăștia doi au cerut să fie mutați, *don* Cayo - zise Lozano. Dar dumneavoastră hotărâți.

— Nu-i de mirare, s-or fi săturat și ei de-atâtea nopți nedormite - zâmbi el. Bine, bine, caută-mi tu alți doi care să țină mai bine la tăvăleală. La revedere, Lozano.

— Vreți să intrați în salonul de protocol, să luați loc, domnule Bermúdez? - zise un locotenent, salutând.

— Nu, locotenente, mulțumesc, prefer să iau puțin aer - zise el. De altfel, uite și-avionul. Mai bine trezește-mi-i pe ăia doi și pune-i să tragă mașina mai 'ncoa. Eu o s-o iau puțin înainte. Pe-aici, domnule senator, ne-așteaptă mașina. Poftiți înăuntru. La San Isidro, Ludovico, acasă la senatorul Landa.

— Tot e bine că mergem la mine acasă și nu la închisoare - murmură senatorul Landa, fără să-l privească. Sper c-o să-mi dați voie să mă schimb, să fac o baie.

— Cum de nu - zise el. Deplâng nespus toate neplăcerile astea, dar n-am avut încotro, domnule senator.

— De parc-ar trebui să luați cu asalt o fortăreață, cu mitraliere și cu urlete de sirenă - susură Landa, cu gura lipită de gemuleț. N-a lipsit mult ca nevastă-mea să facă-o sincopă când s-au prezentat tipii la „Olave". Tot dumneata ai dat ordin să fiu poprit toată noaptea pe-un scaun, și asta la șaizeci de ani, Bermúdez?

— Casa-aceea mare din grădină, nu, domnule? - zise Ludovico.

— Dumneavoastră primul, domnule senator - zise el, arătând vasta, înfrunzita grădină, și-o clipă reuși să și le-nchipuie: albe, goale, fugărindu-se printre dafini, râzând dezmierdat, cu călcâiașele lor albe și iuți pe gazonul umed.

— Tata, tăticule! - strigă fata, cu brațele deschise, și el îi văzu fața de porțelan, ochii mari și mirați, părul scurt, castaniu. Am vorbit mai adineauri cu mama la telefon și e moartă de frică. Ce-i, ce s-a întâmplat, tăticule?

— Bună ziua - murmură el și-ndată o dezbrăcă și-o împinse spre cearșafuri, unde două forme feminine o primiră, avide.

— O să-ți explic eu, scumpo - Landa se dezlipi de fiică-sa, se-ntoarse spre el. Poftim, treci, Bermúdez. Sună la Chiclayo și liniștește-ți mama, Cristina, zi-i că-s sănătos voinic. Să nu fim deranjați, avem treabă. Ia loc, Bermúdez.

— O să vă vorbesc cu toată sinceritatea, domnule senator - zise el. Faceți și dumneavoastră la fel, ca să câștigăm timp și unul și altul.

— Recomandare inutilă - zise Landa. Nu mint niciodată.

— Generalul Espina e arestat, toți ofițerii care i-au promis ajutor s-au reîmpăcat cu regimul - zise el. Nu vrem ca faptele să aibă urmări neplăcute, domnule senator. Concret, vă propun să vă reafirmați lealitatea față de regim și să vă păstrați poziția de lider parlamentar. Scurt și cuprinzător, să uitați cele-ntâmplate.

— Întâi trebuie să știu ce s-a-ntâmplat. - zise Landa; își ținea mâinile pe genunchi, ședea absolut nemișcat.

— Dumneavoastră sunteți obosit, eu sunt obosit - murmură el Chiar nu-i chip să câștigăm timp, domnule senator?

— Întâi trebuie să știu ce mi se impută - repetă Landa, tăios.

— C-ați făcut legătura între Espina și șefii garnizoanelor implicate - zise el, c-o mișcare de neputință. C-ați făcut rost de bani și v-ați investit averea personală-n afacerea aceasta. Că le-ați pus la dispoziție casa din Lima și ferma „Olave" celor douăzeci de conspiratori civili pe care i-am și arestat. Avem declarații scrise, benzi imprimate, toate dovezile. Dar nu mai e vorba de asta, nu vă cerem explicații. Președintele înclină să dea totul uitării.

— E vorba să n-aveți în Senat un dușman care să cunoască regimul cum îl cunosc eu, în toate amănuntele - murmură Landă privindu-l țintă în ochi. M-am exprimat bine?

— E vorba să nu șubrezim majoritatea parlamentară - zise el În plus, prestigiul, numele și influențele dumneavoastră sunt necesare regimului. E de-ajuns să spuneți da, domnule senator, și nimic nu s-a-ntâmplat.

— Și dacă refuz să mai colaborez? - murmură Landa, c-o voce abia auzită.

— Va trebui să părăsiți țara - zise el, c-un gest de agasare. Cred că nu-i nevoie să vă reamintesc că și dumneavoastră aveți multe interese legate de stat, domnule senator.

— Întâi bâta, apoi șantajul - zise Landa. Îți recunosc metodele, Bermúdez.

— Sunteți un om politic cu experiență și-un bun jucător, știți mai bine ca oricine ce mișcare vă convine - zise el, calm. Să nu pierdem vremea, domnule senator.

— Care va fi situația deținuților? - murmură Landa. Nu mă refer la militari, am înțeles c-au căzut pe moale, ci la ceilalți.

— Regimul dă dovadă de-o considerație cu totul deosebită față de dumneavoastră, fiindcă vă datorează mult - zise el. În schimb, alde Ferro și ceilalți datorează regimului tot ce au și tot ce sunt. Se vor studia antecedentele fiecăruia, și-n funcție de ele se vor lua anumite măsuri.

— Ce fel de măsuri? - zise senatorul. Oamenii aceștia s-au încrezut în mine, așa cum eu m-am încrezut în generali.

— Măsuri preventive, nu suntem porniți pe mizerii împotriva nimănui - zise el. Vor sta la umbră un timp, câțiva vor fi expulzați. După cum vedeți, nimic serios. Totul va depinde, bine-nțeles, de atitudinea lor.

— Mai e ceva - șovăi senatorul. Vreau să zic…

— Zavala? - zise el, și-l văzu pe Landa clipind des. Nu e arestat, și dacă dumneavoastră vă hotărâți să colaborați, nu va fi nici el hăituit. Chiar de dimineață am vorbit cu el și l-am găsit doritor să reintre în grațiile regimului. Mai mult ca sigur că-i acasă. Vorbiți cu el, domnule senator.

— Nu vă pot da deocamdată nici un răspuns - zise Landa, după câteva clipe Dați-mi răgaz câteva ore, să mă gândesc.

— Câte doriți - zise el, ridicându-se Vă sun eu diseară, sau mâine, dacă credeți mai nimerit.

— Oamenii dumneavoastră or să-mi dea pace până atunci? - zise Landa, deschizând ușa dinspre grădină.

— Doar nu sunteți arestat, nici măcar supravegheat; puteți merge oriunde doriți, puteți vorbi cu cine vreți. Pe curând, domnule senator. Ieși traversând grădina, simțindu-le-n jurul lui, elastice și proaspete, într-o hârjoană neîntreruptă în preajma tufelor de flori, iuți și umede pe sub copăcei. Ludovico, Hipólito, deșteptarea; la prefectură, rapid. Vreau să-mi controlezi apelurile telefonice ale lui Landa, Lozano.

— Nici o grijă, *don* Cayo - zise Lozano, împingând sub el un scaun. Am o patrulă și trei agenți acolo. Telefonul e pus sub observație de două săptămâni.

— Dă-mi un pahar cu apă, te rog - zise el. Trebuie să iau o pastilă.

— Prefectul v-a pregătit această informare despre situația din Lima - zise Lozano. Nu, nici o știre de la Velarde. O fi reușit să treacă granița. Singurul din patruzeci și șase, *don* Cayo. Toți ceilalți sub zăvor, fără nici un incident.

— Să nu comunice între ei, nici aici nici în provincie - zise el. Din clipă-n clipă vor începe pilele, apelurile protectorilor. Miniștri, deputați.

— Au și-nceput, *don* Cayo - zise Lozano. Tocmai a sunat senatorul Arévalo. Voia să-l vadă pe *doctorul* Ferro. I-am zis că nimeni nu-l poate vedea fără autorizația dumneavoastră.

— Da, trimite-mi-i mie - căscă el. Ferro are relații c-o groază de lume și-or să răstoarne cerul și pământul doar-doar l-or scăpa.

— Nevasta lui s-a prezentat aici dis-de-dimineață - zise Lozano. Mânioasă foc. Amenințând cu Președintele, cu miniștrii. O doamnă foarte bine, *don* Cayo.

— Habar n-aveam că Fenito-i însurat - zise el Frumoasă, da? O fi ținut-o cât mai la adăpost, din cauza asta.

— Se cunoaște că sunteți sfârșit de puteri, *don* Cayo - zise Lozano De ce nu vă duceți să vă odihniți puțin? Nu cred să mai apară ceva important, azi.

— Ți-amintești de-acu trei ani, când cu zvonurile de răscoală la Juliaca? - zise el. Am petrecut atunci patru nopți fără să-nchidem ochii, și nici că se cunoștea. Îmbătrânesc, Lozano, m-am șubrezit.

— Pot să vă-ntreb ceva? - și chipul aferat și slugarnic al lui Lozano deveni mieros. În legătură cu zvonurile care bântuie. Că vor avea loc remanieri de cabinet, că veți fi promovat în guvern. Inutil să vă spun cât s-au bucurat băieții auzind vestea, *don* Cayo.

— Nu cred să-i convină Președintelui să devin ministru - zise el. Am să-ncerc să-l abat de la hotărârea asta. Dar dacă el va ține morțiș, voi fi nevoit s-accept.

— Ar fi grozav - zâmbi Lozano. Dumneavoastră ați luat pulsul situației, ați văzut câtă lipsă de coordonare s-a produs uneori din prea puțina experiență a miniștrilor. A generalului Espina, a *doctorului* Arbeláez. Cu dumneavoastră, altă făină s-ar măcina la moară, *don* Cayo.

— Bun, plec să trag un pui de somn la San Miguel - zise el. Vrei să-i comunici lui Alcibíades? Că-s acolo, și să nu mă trezească decât în caz de forță majoră.

— Iertați-mă, iar m-a furat somnul - bâigui Ludovico, zgâlțâindu-l pe Hipólito. La San Miguel? Bine, *don* Cayo.

— Duceți-vă la culcare și nu veniți să mă luați înainte de șapte seara - zise el. Doamna face baie? Da, fă-mi ceva de mâncare, Símula. *Hola, chola,* ai ieșit din cadă? O să mă trântesc puțin. N-am închis ochii de douăzeci și patru de ore.

— Ai o mutră de coșmar - râse Hortensia. Ai fost cuminte azi-noapte?

— Te-am înșelat cu ministrul Apărării - murmură el, auzindu-și în urechi un zumzet continuu și tainic, numărându-și bătăile inegale ale inimii Aduceți-mi odată ceva de mâncare, că pic de somn.

— Lasă-mă să-ți fac patul - Hortensia scutura cearșafurile, trăgea draperia și el simți c-alunecă pe-un povârniș stâncos, și-n depărtare abia de putea deslușI niște mogâldețe mișcându-se prin întuneric; continuă să alunece tot mai vertiginos, să se scufunde, când deodată se simți atacat, smuls cu brutalitate din vizuina lui oarbă și densă De cinci minute țip la tine, Cayo. De la prefectură, cică-i foarte urgent.

— Senatorul Landa e-n Ambasada Argentinei de peste-o jumătate de oră, *don* Cayo - simțea înțepături în pupile, vocea lui

Lozano îi bătea neplăcut darabana în auz. A intrat pe-o ușă de serviciu. Agenții nu știau că dă-n ambasadă. Sunt dezolat, *don* Cayo.

— Vrea scandal, vrea să-și răzbune umilirea - încet își recăpăta conștiința simțurilor, a membrelor, dar vocea i se părea desprinsă de sine, străină cumva. Oamenii tăi să rămână prin preajmă, Lozano. Dacă iese îl arestezi și-l duci la prefectură. Dacă Zavala dă să iasă din casă, îl umfli și pe el. Alo, Alcibíades? Găsește-mi-l de unde știi pe *doctorul* Lora, doctorașule, trebuie să-l văd urgent. Zi-i că sunt în biroul lui peste-o jumate de oră.

— Soția *doctorului* Ferro v-așteaptă, *don* Cayo - zise *doctorul* Alcibíades. I-am zis că n-o să veniți, dar nu vrea să plece.

— Descotorosește-te de ea și află numaidecât unde-i *doctorul* Lora - zise el. Símula, fugi și zi-le polițiștilor din colț c-am nevoie de mașina patrulei, imediat.

— Ce se-ntâmplă?, ce-i zorul ăsta? - zise Hortensia, ridicând pijamaua pe care el tocmai o lepădase pe jos.

— Probleme - zise el, trăgându-și ciorapii. Cât am dormit?

— O oră sau cam așa ceva - zise Hortensia. Cred că ești mort de foame. Să-ți pun ceva la-ncălzit?

— N-am timp - zise el Da, la Ministerul de Externe, sergent, cu viteza maximă. Nu opri la stop, omule, sunt foarte grăbit. M-așteaptă ministrul, l-am anunțat că vin.

— Ministrul ia parte la o întrunire, nu cred să vă poată primi - tânărul cu ochelari, îmbrăcat în gri, îl măsură din cap până-n picioare, cu neîncredere. Cine să-i transmit că-l caută?

— Cayo Bermúdez - zise el, și-l văzu pe tânăr sărind în picioare și făcându-se nevăzut îndărătul unei uși lucioase. Regret că trebuie să dau buzna așa peste dumneavoastră, domnule *doctor* Lora. Dar e foarte important, e vorba de Landa.

— De Landa? - îi întinse mâna omulețul chel, mărunțel, zâmbitor. Doar n-o să-mi ziceți că…

— Ba da, s-a refugiat la Ambasada Argentinei de-o oră - zise el. Cerând azil, probabil. Vrea să facă tapaj, să ne dea de furcă.

— Bun, atunci e preferabil să-i dăm salvconductul imediat - zise *doctorul* Lora. Dușmanului care fuge, fă-i pod de-argint, *don* Cayo.

— În nici un caz - zise el. Vorbiți cu ambasadorul, domnule *doctor.* Faceți-l să priceapă că Landa nu-i urmărit, că poate ieși din țară cu pașaport oricând dorește.

— Nu-mi pot pune obrazul decât dacă această promisiune va fi respectată, *don* Cayo - zise *doctorul* Lora, zâmbind cu reținere. Închipuiți-vă în ce situație s-ar vedea pus guvernul dacă…

— Va fi respectată - zise el, foarte repede, și văzu că *doctorul* Lora îl observă lung, șovăind. În sfârșit, i se șterse zâmbetul de pe obraz, suspină și apăsă pe-o sonerie.

— Chiar acum vă sună ambasadorul, e la capătul celălalt al firului - tânărul în gri traversă biroul c-un surâs imberb, făcu un fel de genuflexiune. Ce coincidență, domnule ministru.

— Bun, înseamnă c-a cerut azil - zise *doctorul* Lora. Da, în timp ce eu vorbesc cu ambasadorul, puteți telefona de la secretariat, *don* Cayo.

— Pot să mă folosesc un moment de telefonul dumitale? Dar aș dori să rămân singur cât vorbesc - zise el, și-l văzu roșindu-se violent pe tânărul în gri, îl văzu dând afirmativ din cap cu ochii ofensați și dispărând. S-ar putea ca Landa să iasă din ambasadă dintr-un moment în altul, Lozano. Nu-i faceți nimic. Țineți-mă la curent cu mișcările lui. Voi fi în biroul meu, da.

— Înțeles, *don* Cayo - tinerelul se plimba pe coridor, zvelt, înalt, gri. Nici pe Zavala să nu-l înhațe dacă iese din casă? Bine, *don* Cayo.

— Într-adevăr, ceruse azil - zise *doctorul* Lora. Ambasadorul era înmărmurit. Tocmai Landa, unul din liderii parlamentari, nu-i venea să-și creadă urechilor. S-a lăsat convins doar de promisiunea fermă că nu va fi arestat și că va putea călători oricând poftește.

— Mi-ați luat o piatră de pe umeri, domnule *doctor*, zise el. Acum voi încerca să soluționez definitiv chestiunea asta. Multe mulțumiri, domnule *doctor*.

— Deși nu-i momentul cel mai potrivit, vreau să fiu primul care vă felicită - zise *doctorul* Lora, zâmbind. M-a bucurat să aflu că veți intra-n cabinet cu ocazia sărbătorii naționale, *don* Cayo.

— Simple zvonuri - zise el. Nu s-a decis încă nimic. Președintele nu mi-a suflat o vorbă, și nici nu știu dacă-i bine să accept.

— Ba s-a decis demult, și toți suntem încântați - zise *doctorul* Lora, apucându-l de braț. Dumneavoastră va trebui să vă sacrificați și să primiți. Președintele se-ncrede-n dumneavoastră, și pe bună dreptate. La revedere, *don* Cayo.

— Vă salut, domnule - zise tinerelul în gri, făcând o plecăciune.

— Salut - zise el, și c-o smucitură violentă îl jugăni cu propriile-i mâini și aruncă pachetul gelatinos Hortensiei: na, îndoapă-te. La Ministerul de Interne, sergent. Secretarele au plecat deja? Ce-i cu dumneata, doctorașule?, ești livid.

— France Presse, Associated Press, United Press, toate au transmis știrea, *don* Cayo, uitați-vă la telegrame - zise *doctorul* Alcibíades Vorbesc de zeci de deținuți. De unde, *don* Cayo?

— Sunt datate în Bolivia, ăsta-i Velarde, avocățelul - zise el De nu cumva o fi mâna lui Landa. La ce oră au început agențiile să primească telegramele astea?

— Doar de jumate de oră - zise *doctorul* Alcibíades. Corespondenții de presă au și-nceput să ne sune. Ne putem trezi cu ei aici dintr-o clipă-n alta. Nu, încă n-au distribuit telegramele posturilor de radio.

— Nu mai putem păstra secretul, va trebui să dăm un comunicat oficial - zise el. Cheamă agențiile, să nu distribuie încă telegramele astea, s-aștepte comunicatul. Și fă-mi legătura cu Lozano și Paredes, te rog.

— Da, *don* Cayo - zise Lozano. Senatorul Landa tocmai s-a-ntors acasă.

— Nu-l lăsați să iasă - zise el. Ești absolut sigur că n-a telefonat nici unui corespondent străin? Da, voi fi la Palat, sună-mă acolo.

— Comandantul Paredes la celălalt aparat, *don* Cayo - zise *doctorul* Alcibíades.

— Ai vândut pielea ursului din pădure, orgia ta de la noapte poate să mai aștepte - zise el. Ai citi telegramele? Da, știu de unde. Velarde, un avocățel din Arequipa, a reușit să fugă. Observi că n-au dat nume, apare numai Espina.

— Tocmai le-am citit cu generalul Llerena, și ne-ndreptăm amândoi spre Palat - zise comandantul Paredes. E lată rău. Președintele ținea cu tot dinadinsul să nu se divulge secretul.

— Trebuie dat un comunicat care să dezmintă informațiile - zise el. Încă nu-i prea târziu, dacă se-ajunge la o înțelegere cu Espina și cu Landa. Ce-mi poți zice de *Serrano!*

— Se ține tare, generalul Pinto i-a vorbit de două ori, și degeaba - zise Paredes. Dacă Președintele e de-acord, generalul

Llerena în persoană va încerca să-l convingă. Bun, ne vedem la Palat, așa rămâne.

— Ați și plecat, *don* Cayo? - zise *doctorul* Alcibíades Era să uit. Soția *doctorului* Ferro. A stat aici toată seara. A zis că se va întoarce și va sta neclintită toată noaptea, chiar și-afară-n stradă.

— Dacă mai apare, fă-i vânt cu vardiștii - zise el. Să nu te miști de aici, doctorașule.

— N-aveți mașina? - zise *doctorul* Alcibíades. Vreți s-o luați pe-a mea?

— Nu știu să conduc, o să iau un taxi - zise el. Da, maestre, ai auzit bine, la Palat.

— Poftiți, *don* Cayo - zise maiorul Tijero. Generalul Llerena, *doctorul* Arbeláez și comandantul Paredes vă așteaptă.

— Am vorbit adineaori cu generalul Pinto, conversația lui cu Espina a fost destul de pozitivă pân' la urmă - zise comandantul Paredes. Președintele e cu Cancelarul.

— Posturile de radio străine transmit știrea despre-o conspirație înăbușită - zise generalul Llerena. Vezi, Bermúdez, atâtea fandoseli câte le-ai permis afurisiților ăstora numai ca să păstrăm secretul, și n-au folosit la nimic.

— Dacă generalul Pinto ajunge la o înțelegere cu Espina, știrea va fi dezmințită automat - zise comandantul Paredes Cheia problemei e-acum Landa.

— Sunteți prieten cu senatorul, domnule *doctor* Arbeláez - zise el. Landa are încredere-n dumneavoastră.

— Am vorbit cu el la telefon acum câteva minute - zise *doctorul* Arbeláez. E-un om orgolios și n-a vrut să m-asculte. Nu se poate face nimic cu el, *don* Cayo.

— 1 se-oferă să scape basma curată, și-n mod avantajos, și nu vrea să primească? - zise generalul Llerena. Atunci trebuie arestat înainte de a declanșa vreun scandal.

— Eu am promis să fac imposibilul ca afacerea asta să nu răbufnească, și mă voi ține de cuvânt - zise el. Ocupați-vă dumneavoastră de Espina, domnule general, și lăsați-l în seama mea pe Landa.

— Sunteți chemat la telefon, *don* Cayo - zise maiorul Tijera Da, pe-aici.

— Individul a vorbit adineaori cu *doctorul* Arbeláez - zise Lozano Ceva ce-o să vă surprindă, *don* Cayo. Da, vă pun banda, imediat.

— Deocamdată n-am altă soluție decât să rămân cu brațele-ncrucișate - zise *doctorul* Arbeláez. Dar dacă tu condiționezi împăcarea cu Președintele de-ndepărtarea șacalului de Bermúdez, sunt sigur că va primi.

— Nu lăsa pe nimeni să intre-n casa lui Landa, cu excepția lui Zavala, Lozano - zise el. Dormeați, *don* Fermín? îmi pare rău că vă trezesc, dar n-am încotro. Landa nu vrea s-ajungă la un acord cu noi și ne face greutăți. E imperios necesar pentru noi să-l convingem pe senator să tacă din gură. Înțelegeți ce vreau să vă cer, *don* Fermín?

— Nu-i greu de-nțeles - zise *don* Fermín.

— Au început să umble zvonuri prin străinătate, și nu vrem să capete amploare - zise el. Am ajuns la o-nțelegere cu Espina, ne mai rămâne doar să-l facem pe senator să priceapă că-i în interesul lui. Ne puteți ajuta, *don* Fermín.

— Landa își poate permite luxul de-a se ține bățos - zise *don* Fermín. Banii lui nu depind de guvern.

— Dar ai dumneavoastră da - zise el. După cum vedeți, treaba-i urgentă și mă văd nevoit să vă vorbesc pe șleau. Vă e de-ajuns dacă vă promit că toate contractele dumneavoastră cu statul vor fi respectate?

— Ce garanție-mi dați că va fi așa? - zise *don* Fermín.

— Deocamdată, numai cuvântul meu de-onoare - zise el. Acum nu vă pot oferi alte garanții.

— Bine, mă declar mulțumit - zise *don* Fermín. O să vorbesc cu Landa. Dacă agenții dumneavoastră or să mă lase să ies din casă.

— A sosit generalul Pinto, *don* Cayo - zise maiorul Tijero.

— Espina s-a dovedit destul de rațional, Cayo - zise Paredes Dar prețu-i pipărat. Nu cred să fie de acord Președintele.

— Ambasada din Spania - zise generalul Pinto. Zice că-n calitatea lui de general și de fost ministru, atașat militar la Londra înseamnă o retrogradare.

— Nici mai mult nici mai puțin - zise generalul Llerena Ambasada din Spania!

— E vacantă, și nimeni nu-i mai potrivit s-o ocupe decât Espina - zise el Se va descurca de minune acolo. Stat sigur că *doctorul* Lora nu va avea nimic împotrivă.

— Frumoasă recompensă pentru c-a încercat să treacă țara prin foc și sânge - zise generalul Llerena.

— Ce dezmințire mai categorică a zvonurilor care circulă, decât publicarea chiar mâine a numirii lui Espina ca ambasador ta Spania? - zise el.

— Dacă-mi permiteți, și eu gândesc la fel, domnule general - zise generalul Pinto. Espina a pus condiția asta, și nu va accepta altceva. În caz contrar, n-am avea de-ales și-ar trebui să-l condamnăm sau să-l exilăm. Și orice măsură disciplinară contra lui va avea un efect negativ asupra multor ofițeri.

— Deși nu prea avem aceleași păreri, *don* Cayo, de data asta vă dau dreptate - zise *doctorul* Arbeláez. Iată cum văd eu problema. Dacă tot s-a stabilit să nu se treacă la represalii ci să se caute căi de-mpăcare, tot ce putem face mai bine e să-i oferim generalului Espina o misiune demnă de rangul lui.

— Deci, chestiunea Espina e ca și rezolvată - zise Paredes Cum rămâne cu Landa? Dacă nu va fi redus la tăcere într-un fel sau altul, atunci ne-am zbătut de pomană.

— Și lui o să-i faceți cadou o ambasadă? - zise generalul Llerena.

— Nu cred să-l intereseze - zise *doctorul* Arbeláez. A mai fost ambasador de câteva ori.

— Nu văd cum am putea publica o dezmințire a telegramelor, dacă Landa va dezminți dezmințirea - zise Paredes.

— Da, maiorule, aș vrea să dau un telefon confidențial - zise el Nu mi-o lua-n nume de rău. Alo, Lozano? întrerupe controlul asupra telefonului senatorului. Am de vorbit cu el și conversația noastră nu trebuie înregistrată.

— Senatorul Landa nu este acasă, la telefon e fiica lui - zise îngrijorata voce a fetei, și el o-nhăță și-o legă fedeleș la repezeală, cu niște noduri mari și groase care-i umflară încheieturile mâinilor și picioarelor. Cine-l caută?

— Dați-mi-l imediat, domnișoară, vorbesc de la Palat, e foarte urgent - Hortensia ținea cureaua pregătită, Queta la fel, el la fel. Doream să v-anunț că Espina a fost numit ambasador în Spania, domnule senator. Sper ca aceasta să vă-nlăture șovăielile și să vă determine să adoptați altă atitudine. Noi continuăm să vă considerăm un prieten.

— Un prieten nu-i ținut în stare de-asediu - zise Landa. De ce mi-ați înconjurat casa? De ce nu-s lăsat să ies? Și promisiunile lui Lora față de ambasador? își calcă cuvântul Cancelarul?

— Au început să circule-n străinătate zvonuri despre cele petrecute, și vrem să dăm o dezmințire - zise el. Presupun că Zavala e-acolo și v-a explicat deja pe larg că totul depinde de dumneavoastră. Ziceți-mi ce condiții puneți, domnule senator.

— Libertate necondiționată pentru toți prietenii mei - zise Landa. Promisiunea formală că nu vor fi persecutați nici îndepărtați din funcțiile pe care le ocupă.

— Cu condiția să intre-n Partidul Restaurator cei încă neînscriși - zise el. După cum vedeți, nu urmărim o reconciliere de fațadă, ci una reală. Din moment ce dumneavoastră sunteți unul din liderii partidului de guvernământ, de ce nu s-ar înscrie și prietenii dumneavoastră? Sunteți de-acord?

— Cine-mi garantează că după ce voi schița primul pas în restabilirea relațiilor mele cu regimul, nu vă veți folosi de situație ca să mă compromiteți politic - zise Landa Că n-o să mă șantajați din nou.

— De sărbătoarea națională se va reînnoi conducerea ambelor Camere - zise el Vă ofer președinția Senatului. Mai vreți și alte dovezi că nu se va trece la represalii?

— Nu mă interesează președinția Senatului - zise Landa, și el răsuflă ușurat: toată mânia dispăruse ca prin farmec din vocea senatorului. Oricum, trebuie să mă gândesc de două ori înainte de-a primi.

— Mă oblig să fac astfel ca Președintele să vă sprijine candidatura - zise el. Vă dau cuvântul meu că majoritatea vă va alege.

— Bine, bine, întâi să dispară agenții dimprejurul casei mele - zise Landa. Ce trebuie să fac?

— Să veniți la Palat imediat, liderii parlamentari se reunesc cu Președintele, numai dumneavoastră lipsiți - zise el. Puteți fi sigur că veți fi primit cu prietenia dintotdeauna, domnule senator.

— Da, parlamentarii au început să se-adune, *don* Cayo - zise maiorul Tijero.

— Du-i te rog biletul ăsta Președintelui, maiorule - zise el Senatorul Landa va lua parte la reuniune. Da, el, în persoană. S-a aranjat, din fericire, da.

— E-adevărat? - zise Paredes, clipind des. Vine aici?

— În calitate de om al regimului, în calitate de lider al majorității - murmură el. Da, va sosi, dintr-o clipă-n alta. Ca să câștigăm ceva timp, n-ar fi rău să redactăm deja comunicatul. N-a fost nici o conspirație, dovadă telegramele de adeziune ale șefilor Armatei. Dumneavoastră sunteți persoana cea mai nimerită să redacteze comunicatul, domnule *doctor.*

— Îl fac, îl fac, cu multă plăcere - zise *doctorul* Arbeláez. Deși, din moment ce-mi sunteți, practic, succesor, ar fi cazul să vă apucați de pe acum să redactați comunicate, *don* Cayo.

— Dar știu că v-am dus fără-ncetare, când colo, când dincolo, *don* Cayo - zise Ludovico Din San Miguel în Piața Italia, din Piața Italia aici.

— Cred că v-a răzbit, *don* Cayo - zise Hipólito Măcar noi tot am apucat să furăm câteva ore de somn după-masă.

— Acum e rândul meu - zise el Adevărul e că merit somnul ăsta din plin. Trecem pe la minister doar un moment, și-apoi direct la Chaclacayo.

— Bună seara, *don* Cayo - zise *doctorul* Alcibíades. Uitați, doamna Ferro nu vrea să…

— Ai distribuit comunicatul presei și posturilor de radio? - zise el.

— V-aștept de la opt dimineața, și acum e nouă seara - zise femeia. Trebuie să mă primiți, chiar și numai pentru zece minute, domnule Bermúdez.

— I-am explicat doamnei Ferro că sunteți ocupat până peste cap - zise *doctorul* Alcibíades. Dar dânsa nu…

— Bine, zece minute, doamnă - zise el. Vrei să vii o clipă la mine-n birou, doctorașule?

— A stat pe culoar aproape patru ore - zise *doctorul* Alcibíades. N-a vrut să-nțeleagă nici de bine nici de rău, *don* Cayo, n-am mai știut ce să facem cu ea.

— Ți-am zis s-o dai afară cu gardienii - zise el.

— Mă pregăteam s-o fac, dar când mi-a parvenit comunicatul anunțând numirea generalului Espina, m-am gândit că situația s-o fi schimbat - zise *doctorul* Alcibíades. Că, cine știe, *doctorul* Ferro va fi eliberat.

— Da, s-a schimbat, și va trebui să-l eliberăm și pe Ferrito - zise el. Ai transmis comunicatul?

— L-am difuzat tuturor ziarelor, agențiilor și posturilor de radio - zise *doctorul* Alcibíades. Radio Național i-a și dat citire. Să-i zic doamnei că soțul ei va fi pus în libertate și să vă scap de ea?

— O să-i dau eu vestea ce bună - zise el Bun, de data asta chiar că s-a terminat tot buclucul. Cred că ești la capătul puterilor, doctorașule.

— Adevăru-i că da, *don* Cayo - zise *doctorul* Alcibíades N-am mai pus capul pe-o pernă de trei zile.

— Noi ăștia, care ne-ocupăm cu securitatea, suntem singurii care muncesc cu adevărat în guvern - zise el.

— Ziceți-mi, chiar așa a fost?, senatorul Landa a luat parte la reuniunea parlamentarilor la Palat? - zise *doctorul* Alcibíades.

— Nu numai atât, dar a zăbovit cinci ore la Palat, și mâine se va publica o fotografie a lui salutându-l pe Președinte - zise el. Am tras tare, ce-i drept, dar am izbutit. Poftește-o pe damă și du-te de te culcă, doctorașule.

— Vreau să știu ce se-ntâmplă cu soțul meu - zise răspicat femeia, și el gândi: nu vine să ceară și nici să se smiorcăie, vine pusă pe harță. De ce l-ați aruncat în închisoare, domnule Bermúdez?

— Dacă privirile ar putea ucide, ați avea acum un cadavru în fața ochilor - zâmbi el. Mai mult calm, doamnă. Luați loc. Nu știam c-amicul Ferro era însurat. Și încă atât de bine.

— Vă rog să-mi răspundeți: de ce l-ați arestat? - repetă vehement femeia, și el: pe ce se bizuie de-i așa bătăioasă? De ce nu mi s-a dat voie să-l văd?

— O să vă mire poate, dar, cu tot respectul, aș vrea să-mi răspundeți la o întrebare - o fi având un revolver în poșetă?, o fi știind ceva ce eu ignor?. Cum s-a putut mărita cu-amicul Ferro o femeie ca dumneavoastră, doamnă?

— Aveți grijă, domnule Bermúdez, nu vă-nșelați în privința mea - ridică vocea femeia: poate n-o fi obișnuită cu de-alde astea, o fi

pentru-ntâia oară. Nu vă permit să-mi vorbiți în doi peri, nici să-mi vorbiți de rău bărbatul.

— Nu-l vorbesc pe el de rău, ci pe dumneavoastră de bine - zise el și gândi: a venit aici călcându-și pe inimă, scârbită de ceea ce face, a trimis-o cineva Scuzați, n-am intenționat să vă jignesc.

— De ce-i arestat?, când îl veți elibera? - repetă femeia Ziceți-mi ce-aveți de gând cu bărbatul meu.

— În biroul ăsta nu intră decât polițiști și funcționari - zise el. Rareori o femeie, și niciodată una ca dumneavoastră. De-aceea m-a impresionat atât de mult vizita dumneavoastră, doamnă.

— Veți continua să vă bateți joc de mine? - murmură, tremurând, femeia. Nu abuzați de situație, nu vă permiteți orice, domnule Bermúdez.

— Bine, doamnă, foarte bine, soțul dumneavoastră în persoană o să vă zică de ce-a fost arestat - ce dorea-n definitiv?, ce nu-ndrăznea încă să zică, să facă? Nu vă faceți sânge rău pentru el. I se dă toată considerația, nu-i lipsește nimic. Bun, îi lipsiți dumneavoastră și din păcate nimeni și nimic nu vă poate-nlocui.

— Ajunge cu bădărăniile, vorbiți c-o doamnă - zise femeia, și el: și-a luat inima-n dinți, acu o să zică sau o să facă ce și-a pus în gând, ia s-o vedem. Încercați să vă purtați ca un domn.

— Nu sunt domn, iar dumneavoastră n-ați venit să-mi explicați bunele maniere, ci cu totul altceva - murmură el. Știți cât se poate de bine de ce-i arestat soțul dumneavoastră. Mai bine hotărâți-vă să-mi ziceți odată de ce-ați venit.

— Am venit să vă propun o afacere - se bâlbâi femeia. Bărbatul meu trebuie să părăsească țara chiar mâine. Ce condiții-mi puneți?

— Acum e ceva mai clar - încuviință el. Condițiile mele pentru eliberarea lui Ferrito? Adică, în bani?

— V-am adus biletele ca să vă convingeți - zise ea, repezită Avionul de New York, mâine la zece. Trebuie să-l eliberați chiar în

noaptea aceasta. Știu că nu primiți cecuri. Asta-i tot ce-am putut aduna.

— Nu-i rău, doamnă - asta mă perpelește la foc mărunt, îmi înfige bolduri în ochi, mă jupoaie cu unghiile: o dezgoli, o legă, o-ngenunche și ceru biciul. Și încă-n dolari. Câți îs aici? O mie, două mii?

— Alții n-am pești, alții nu mai avem - zise femeia Dar vă putem da un înscris la mână, sau orice altceva.

— Ziceți-mi pe față despre ce-i vorba, doar așa ne-am putea înțelege - zise el îl cunosc pe Ferrito de ani de zile, doamnă. Dumneavoastră n-ați venit aici să riscați atât doar pentru chestia cu Espina. E altceva dedesubt. Vorbiți pe șleau. Care-i problema?

— Trebuie să fugă din Peru, trebuie să ia avionul chiar mâine, și știți de ce - zise iute femeia. E între ciocan și nicovală, și-o știți prea bine. Nu-i o favoare, domnule Bermúdez, e o afacere. Ce condiții puneți, ce mai trebuie să facem?

— N-a făcut el rost la o adică de bilete doar ca să aibă o scăpare în caz că revoluția eșua, asta nu-i călătorie de plăcere - zise el Nu-mi miroase a bine, e-amestecat în ceva și mai putred. Nu-i vorba nici de contrabandă, c-asta s-a aranjat mai demult, l-am ajutat să mușamalizeze totul. Cred că-ncep să pricep, doamnă.

— Au abuzat de buna lui credință, nemernicii s-au folosit de numele lui, și-acum doar el va plăti oalele sparte - zise femeia. Îmi vine extrem de greu să fac asta, domnule Bermúdez, dar n-am încotro. Trebuie să dispară din țară, o știți la fel de bine ca și mine.

— Urbanizările din Sur Chico - zise el. E clar, doamnă, acum înțeleg. Acum înțeleg ce l-a împins pe Ferrito să conspire cu Espina. Espina i-a promis că-l scoate basma curată dacă-l ajută?

— E pus deja sub urmărire, mizerabilii care l-au vârât în năpasta asta au șters-o cu toții - zise femeia, cu vocea întretăiată. Le trebuie

un țap ispășitor. Sunt la mijloc milioane de *soles*, domnule Bermúdez.

— Da, știam, doamnă, dar nu că s-au precipitat lucrurile chiar așa - zise el. Nu știam că-l pândește catastrofa. Asociații lui argentinieni s-au făcut nevăzuți? Și Ferrito se pregătea s-o șteargă și el, lăsându-i în aer pe sutele de țipi ce-au cumpărat casele alea care nu există. Milioane de *soles,* așa-i. Acu-nțeleg de ce-a conspirat, de ce-ați venit dumneavoastră.

— Nu-i numai vina lui, a fost dus de nas, înșelat - zise femeia, și el gândi: o să plângă. Dacă nu ia avionul…

— Va putrezi în închisoare, nu numai ca unul din conspiratori, ci și ca escroc patent - se prefăcu înduioșat, dădu lung din cap. Și toți banii pe care a apucat să-i scoată din țară vor mucegai în străinătate. Vai.

— N-a scos nici măcar un *medio* - ridică vocea femeia. Au abuzat de buna lui credință, la adăpostul numelui lui. Afacerea asta l-a mânat.

— Acum pricep de ce v-ați încumetat să veniți aici - repetă el suav. O doamnă ca dumneavoastră să vină la mine, să se-njosească chiar până într-atât. Ca să nu fiți de față la izbucnirea scandalului, ca să nu vă vedeți numele împroșcat la Faptul divers.

— Nu pentru mine, ci pentru copiii mei - răcni femeia; dar respiră adânc și coborî vocea. N-am putut aduna mai mult. Primiți aceasta ca un avans, măcar. Vă semnăm o poliță, vă dăm orice la mână.

— Țineți-vă dolarii pentru călătorie; Fenito și dumneavoastră aveți mai multă nevoie de ei decât mine - zise el, foarte rar, și-o văzu pe femeie încremenind, îi văzu ochii, dinții. De altfel, dumneavoastră faceți mult mai mult decât acești bani. E-n regulă, e-o afacere. Nu țipați, nu plângeți, ziceți-mi da ori ba. Petrecem un pic împreună, apoi îl scoatem pe Ferro, mâine luați avionul.

— Cum îndrăznești, canalie - și-i văzu nasul, umerii, și gândi: nu țipă, nu plânge, nu se miră, nu pleacă. *Cholo* mizerabil, lașule.

— Nu sunt domn, acesta-i prețul, să nu-mi ziceți că v-am luat prin surprindere - murmură el. Se-nțelege, v-asigur de discreție absolută. Nu-i o cucerire, e-o afacere, așa s-o luați. Și hotărâți-vă repede, cele zece minute au trecut demult, doamnă.

— La Chaclacayo? - zise Ludovico Ah, prea bine, *don* Cayo, la San Miguel.

— Da, rămân aici - zise el. Duceți-vă la culcare, veniți să mă luați pe la șapte. Pe-aici, doamnă. O să-nghețați dacă stați așa în grădină. Intrați o clipă, când veți dori să plecați vă voi chema un taxi și vă voi conduce acasă.

— Bună seara, domnule, iertați-mă c-arăt așa, dar tocmai mă culcasem - zise Carlota. Doamna nu-i acasă, a plecat devreme cu domnișoara Queta.

— Adu niște cubulețe de gheață și fugi la culcare, Carlota - zise el. Intrați, nu rămâneți în ușă, luați loc, vă pregătesc ceva de băut. Cu apă?, cu sifon? Sec, atunci, ca mine.

— Ce-nseamnă asta? - articulă în sfârșit femeia, țeapănă Unde m-ați adus?

— Nu vă place casa? - zâmbi el. Bun, ce-i drept, probabil sunteți obișnuită cu locuri mai elegante.

— Cine este femeia despre care-ați întrebat? - susură femeia, înăbușindu-se.

— E iubita mea, pe nume Hortensia - zise el. Un cubuleț de gheață, două? Noroc, doamnă. Ia te uită, ziceați că n-o să beți și-ați golit tot paharul dintr-o sorbitură. Vă tom altul, atunci.

— Doar mi s-a zis, doar am fost avertizată, sunteți persoana cea mai josnică din câte există - zise femeia, cu jumătate de voce. Ce doriți de la mine? Să mă umiliți? De-aceea m-ați adus aici?

— Să bem ceva și să conversăm - zise el. Hortensia nu-i o *chola* grosolană, ca mine. Nu-i nici atât de rafinată și de doamnă ca dumneavoastră, totuși e destul de prezentabila.

— Continuați, nu vă sfiiți - zise femeia. Pân' la capăt. Continuați.

— Vă e silă numai pentru că e vorba de mine - zise el. Dacă eram cineva mai acătării, din lumea voastră, poate n-ați fi zis nu, așa-i?

— Ba da - dinții femeii nu mai clănțăniră o clipă, buzele nu-i mai tremurară Dar un om decent nu s-ar fi pretat la asemenea ticăloșie.

— Nu ideea de-a vă culca cu altul vă-ntoarce stomacul pe dos, ci aceea de-a vă culca c-un *cholo* - zise el, blând Așteptați, să vă umplu paharul.

— Ce mai stați? Ajunge, unde-i patul în care vă-ncasați șantajele? - zise femeia. Credeți că dacă-mi tot dați să beau, voi fi mai puțin îngrețoșată?

— Uite-o și pe Hortensia - zise el. Nu vă ridicați, nu-i cazul. *Hola, chola.* Ți-o prezint pe doamna fără nume. Asta-i Hortensia, doamnă. Cam băută, dar vedeți, destul de prezentabilă.

— Cam? Adevăru-i c-abia mă țin pe picioare - râse Hortensia. Încântată, doamnă fără nume, îmi face multă plăcere. Ați venit demult?

— De câteva minute - zise el. Stai jos, îți dau un păhărel.

— Să nu crezi că-ntreb din gelozie, doamnă fără nume, doar din curiozitate - râse Hortensia. Pe femeile frumoase n-am fost niciodată geloasă. Uh, abia mă țin. Vrei să fumezi?

— Bea, să-ți revii - zise el, întinzându-i paharul. Pe unde-ai umblat?

— La petrecerea lui Lucy - zise Hortensia. Am pus-o pe Queta să m-aducă-napoi, val-vârtej, că ăia căpiaseră, se țineau numai de goange. Nebuna de Lucy a făcut un *strip-tease* complet, mă jur. Noroc, damă fără nume.

— Când o afla amicul Ferro, o s-o scarmene pe Lucy de-o să-i meargă fulgii - zise el, zâmbind. Lucy e-o prietenă de-a Hortensiei, doamnă, iubita unui anume Ferro.

— Cum adică s-o scarmene?, aiurea, dimpotrivă - zise Hortensia, c-un hohot de râs, întorcându-se spre femeie. Îl încântă când Lucy se dă-n spectacol, e-un vicios. Ai uitat, *cholo,* ziua când Ferrito a pus-o pe Lucy să danseze goală, chiar acolo, pe masa din sufragerie? Mamă, ce mai deșerți paharele, damă fără nume! Mai umple-i paharul invitatei tale, zgârciobule.

— Tip simpatic amicul Ferro - zise el Neobosit când e vorba de chefuri de pomină.

— Când e vorba de femei, mai ales - zise Hortensia Dar n-a venit la petrecere, Lucy era furioasă și-a zis că dacă nu-și face apariția până la douăsprezece o să-l sune acasă și-o să-i facă-un tărăboi! Aici e cam plictiseală, nu vreți să punem un disc?

— Trebuie să plec - bolborosi femeia, fără să se scoale din scaun, fără să-i privească în ochi Chemați-mi un taxi, vă rog.

— Singură într-un taxi la ora asta?- zise Hortensia. Nu ți-e frică? Toți șoferii-s niște bandiți.

— Întâi am eu de dat un telefon - zise el. Alo, Lozano? Vreau să mi-l pui în libertate la șapte dimineața pe *doctorul* Ferro. Da, ocupă-te personal de asta, Lozano. La șapte punct. Asta-i tot, Lozano, noapte bună.

— Pe Ferro, pe Ferrito? zise Hortensia. E arestat Ferro?

— Cheamă un taxi pentru dama fără nume și nu mai trăncăni, Hortensia - zise el. Nu vă fie teamă de șofer, doamnă. O să vă însoțească pân-acasă polițistul meu din colț. Considerați datoria ca plătită.

III

L-o fi iubit vreodată doamna pe *don* Cayo? Nu cine știe ce, oricum. N-a plâns după el, ci doar fiindcă-a spălat putina fără să-i lase-un ban: nemernicul, mișelul. E vina ta, zicea domnișoara Queta, ea-i zisese de nenumărate ori, pune-l măcar să-ți cumpere o mașină, măcar o casă pe numele tău. Dar în primele săptămâni viața se scurse mai departe aproape fără prefaceri, la San Miguel; cămara și frigiderul pline ca de-obicei, Símula continuând s-o ciupească la socoteli pe doamna, iar la sfârșitul lunii și-au primit lefurile neatinse. Și-n duminica următoare, de cum s-au întâlnit în Bertoloto au și-nceput să converseze despre doamna. Ce se va alege de ea acum?, zicea Amalia, cine o să-i sară în ajutor? Și el: ia las-o naibii, nu-i decât o curvișteină nerușinată, o să pună gheara pe-alt bogătan în doi timpi și trei mișcări. Nu vorbi așa de ea, zise Amalia, că nu-mi place. Merseră să vadă un film argentinian, și-Ambrosio ieși din sală vorbind ca ăia, cu *pibe, che,* deformând cuvintele; nebunule, râdea Amalia, și din senin i se năzări fața lui Trinidad. Îl alungă din minte și, mai târziu, erau în odăița din strada Chiclayo, dezbrăcându-se, când o femeie la patruzeci de ani, cu gene false, bătu în ușă să-ntrebe de Ludovico. Făcu o mutră lungă când Ambrosio-i zise: a plecat la Arequipa și nu s-a-ntors încă. Femeia dispăru și-Amalia începu să glumească pe seama genelor ei false și Ambrosio zicea: îi plac de-alea coaptele. Și, fiindcă veni vorba, ce-o fi cu Ludovico? Sper să nu fi pățit nimic, bietul n-avea nici un chef să se ducă-acolo. Apoi luară o gustare-n centru și se plimbară până la căderea serii. Așezați pe-o bancă pe bulevardul Republicii, conversară, uitându-se

după mașinile care treceau. Bătea un vântuleț pătrunzător, Amalia se ghemui în el și Ambrosio o îmbrățișă: ți-ar place să ai casa ta și să te măriți cu mine, Amalia? Ea-l privi, uimită. O să vină ea și ziua aceea când vor putea să se ia și-or să aibă copii, Amalia, că el începuse să pună deoparte bani pentru asta. Chiar așa să fie? Să fie oare cu putință să aibă-o casă, copii? Părea ceva din cale-afară de-ndepărtat, de greu, și, trântită pe spate în pat, Amalia încerca să se închipuie trăind cu el, făcându-i mâncare, spălându-i rufele. Nu izbutea. De ce, netoato? Nu se-nsura toată lumea în fiecare zi?, atunci de ce nu te-ai mărita și tu cu el?

Să tot fi trecut o lună de la plecarea domnului, când, într-o zi, doamna intră val-vârtej în casă: s-a făcut, Quetita, de săptămâna viitoare lucrez la localul grasului, încep chiar de azi probele. Trebuia să aibă grijă de siluetă, adică exerciții, băi turcești. Chiar veți cânta într-o *boite* de noapte, doamnă? Sigur, ca-nainte. Ea fusese celebră, Amalia, mi-am întrerupt cariera pentru nepricopsitul ăla, acu o să mă pun din nou pe treabă. Vin' să-ți arăt, o-nșfăcă de braț, suiră scările-n grabă, și din birou scoase un album cu tăieturi din ziare, exact ce mi-am dorit să văd, gândea Amalia, uită-te, uită-te. Și i le arăta, orgolioasă: cu rochie lungă, în costum de baie, cu pieptănături năstrușnice, într-un scenariu, într-o revistă, c-o mantie de Regină împărțind sărutări în dreapta și-n stânga. Și fii atentă ce ziceau ziarele, Amalia, era frumoasă, avea o voce tropicală, culegea succesele. Casa deveni un balamuc, doamna nu mai vorbea decât de probele ei și se puse pe regim, la amiază suc de grape-fruit și biftec la grătar, seara o salată și nimic altceva, mor de foame dar nu-i nimic, închideți bine ferestrele, ușile, dacă răcesc înainte de debut mă ia mama dracului, n-o să mai fumeze, țigara era otravă pentru-un artist. Într-o zi Amalia o auzi plângându-i-se domnișoarei: nici de chirie nu-mi ajunge, grasul era un zgârcit. Dar nu-i nimic, Quetita, principalu-i ocazia ce mi se oferă, întâi să-și recâștige

publicul, c-apoi o să pună ea condiții. Pleca la grasu' în jur de nouă seara, în pantaloni și cu turban, c-o valijoară, și se-ntorcea hăt dis-de-dimineață, foarte machiată. Acu, preocuparea ei de căpetenie nu mai era murdăria, ci talia. Pureca ziarele cu lupa: auzi ce zic despre mine, Amalia, și-o apucau năbădăile dacă vorbeau de bine de alta: asta i-a mituit, i-a cumpărat.

N-a trecut mult și-au reînceput petrecerile. Amalia îi recunoștea uneori printre invitați pe unii din babalâcii spilcuiți ce veniseră și pe vremea domnului, dar majoritatea erau acum cu totul alții: țipi mai tinerei, nu așa de bine îmbrăcați, fără mașină, dar ce veseli, ce mai cravate pe ei, ce culori fistichii, artiști chicotea Carlota. Doamna se distra nebunește: noaptea asta trântim un chef creol, Amalia! Și-o punea pe Símula să le gătească specialități creole, gustărici cu *sebichito* sau *causa,* totul stropit din belșug cu bere de la bodegă. Nu mai închidea ușa dinspre bucătărie, nu le mai trimitea la culcare. Amalia vedea trăsnăile, nebuniile, doamna trecea din brațe-n brațe ca și prietenele ei, se lăsa pupată și se-mbăta fără nici o reținere. Și totuși, când l-a surprins pe-un domn ieșind din baie a doua zi după-un chefuleț, Amalia n-a mai știut unde să dispară și s-a simțit așa, cam furioasă. Ambrosio avea dreptate, era o nerușinată. Dup-o lună a apărut altul, apoi altul. Nerușinată, rea de muscă, așa-i, dar cu ea bună ca pâinea lui Dumnezeu, de-aceea când Ambrosio în zilele libere o-ntreba ce mai zice doamna, ea-l mințea; e-ntoarsă pe dos de când a dispărut domnul, nu-și poate reveni, asta ca să n-o mai vorbească el de rău.

Pe cine crezi c-o s-aleagă?, zumzăia Carlota. Ce-i drept e drept, doamna avea de unde alege: telefonul țârâia toată ziulica, uneori apăreau coșulețe de flori cu cărți de vizită pe care doamna i le citea în receptor domnișoarei Queta. L-a ales pe unul care venea și pe vremea domnului, unul despre care Amalia credea că se-avea bine și cu domnișoara Queta. Ce păcat, un bătrânel, zicea Carlota. Dar

plin de bani, înalt și bine făcut. Din cauza mutrei lui rozalii și-a pârului coliliu, nu-ți prea venea să-i zici domnule Urioste, ci bunicuțule, tăicuță, râdea Carlota. Foarte bine crescut, dar i se urca băutura la cap și-și bulbuca ochii și se năpustea la femei. Rămase o noapte, doua, trei, și de-atunci își petrecea deseori nopțile în căsuța din San Miguel, de unde pleca în jur de zece, cu limuzina lui cărămizie. Moșulică te-a părăsit pentru mine, zicea râzând doamna, și domnișoara Queta râzând și mai abitir: pe ăsta să-l storci, *cholita.* Și râdeau de bietul om de se stricau. Tot mai ține la tăvăleală, *chola*? Nu, dar las' că-i mai bine-așa, te-nșel mai puțin, Quetita. Fără îndoială, trăia cu el numai din interes. Domnul Urioste nu stârnea antipatie și teamă ca *don* Cayo, ci dimpotrivă respect, ba chiar duioșie când cobora scările cu trăsăturile alungite și ochii încețoșați, și-i strecura Amaliei câțiva *soles* în buzunarul șorțului. Era mai generos decât *don* Cayo, mai domn. Așa că, atunci când după câteva luni încetă să mai vină, Amalia, gândindu-se mai bine, îi dădu dreptate: adică să se lase călcat în picioare numai pentru că-i bătrânel? O fi aflat ceva de Pichón, l-a pălit un acces de gelozie și s-a cărat, îi zise doamna domnișoarei, să-l vezi cum o să se-ntoarcă spășit ca un mielușel. Dar nu s-a întors.

Tot așa tristă-i doamna?, a întrebat-o Ambrosio într-o duminică. Și Amalia n-a mai avut încotro și i-a zis adevărul: s-a consolat, și-a luat un amant, s-a certat cu el, și acu se culcă cu cin' se nimerește. Crezu că el o să-i zică: ți-am zis eu?, și că poate o să-i poruncească: să nu te mai prind lucrând la ea. Când colo n-a făcut decât să ridice din umeri: își câștigă și ea existența cum poate, las-o-n plata Domnului. Fu cât pe ce să-i răspundă: și dacă eu aș face la fel tot așa de puțin ți-ar păsa?, dar se stăpâni la timp. Se-ntâlneau în fiecare duminică, se duceau în odăița lui Ludovico, de câteva ori au dat peste el acolo și el i-a invitat la o bere, la un mezelic. Ați avut un accident?, l-a întrebat Amalia în prima zi când l-a văzut bandajat.

M-au accidentat arequipenii, râse el, și asta încă nu-i nimic, să mă fi văzut înainte! Pare încântat, comentă Amalia către Ambrosio, și el: te cred, fiindcă datorită acelei mardeli a fost avansat, Amalia, acu' era pe statul de plată, câștiga mai bine la poliție și nu mai era un fitecine.

Deoarece doamna dădea atât de rar pe-acasă, traiul devenise mai comod ca niciodată. Seara, cot la cot cu Carlota și Símula, ședeau boierește și-ascultau teatru la microfon, puneau discuri. Într-o dimineață însă, ducându-i sus doamnei micul dejun, dădu în coridor peste-un chip de-i tăie respirația. Carlota!, cobori gata să vină de-a berbeleaca, în culmea excitării, Carlota! unu' tânăr, unu' frumos de pică, și când îl văzu și ea: ține-mă că cad, zise Carlota. Doamna și el coborâră târziu, Amalia și Carlota îl mâncau din ochi stupefiate, sufocate, avea o înfățișare de te culegea cu fărașul. Doamna părea și ea hipnotizată. Languroasă, drăgăstoasă, pisicindu-se și cochetând de mai mare dragul, îi dădea-n gură bucățelele cele mai gustoase cu furculița ei, făcea pe fetița alintată și-l ciufulea și-i torcea la ureche șoptindu-i scumpule, sufletelule, viața mea. Amalia mai că n-o recunoștea și se tot întreba de unde suavitatea asta, ocheadele-astea, glăsciorul ăsta.

Domnul Lucas era atât de tânăr încât până și doamna părea bătrână pe lingă el, atât de arătos încât pe-Amalia o lua cu călduri când o privea. Brunet, dinți sclipitori de albi, ochi de să te vâre-n boală, un mers de cuceritor al lumii. Cu el nu mai era din interes, îi povesti Amalia lui Ambrosio, domnul Lucas n-avea un ban. Era spaniol, cânta la același local ca doamna. Ne-am văzut și ne-am plăcut, i se mărturisi doamna Amaliei, lăsând ochii-n jos. L-a iubit, îl iubește. Uneori domnul și doamna, în glumă, cântau duete, și-Amalia și Carlota: ce bine-ar fi să se-nsoare, s-aibă copii, se vedea cât de fericită era doamna.

Numai că Lucas a venit să locuiască la San Miguel și a început să-și dea arama pe față. Nu ieșea decât pe-nnoptat, restul zilei și-l petrecea trântit pe canapea, cerând când băutură când cafele. Nici o mâncare nu-i plăcea, toate-i puteau, și doamna o certa pe Símula. Cerea niște feluri de te cruceai, ce dracu-i aia *gazpacho?* o auzi mârâind Amalia pe Símula, și era prima dată când o auzea drăcuind. Minunata impresie din prima zi se șterse cu desăvârșire și până și Carlota începu să-l deteste. După ce că era plin de toane, se dovedi și-un neobrăzat. Făcea ce-i trăsnea prin cap cu banii doamnei, ordona să i se cumpere ceva și zicea: cere-i Hortensiei, ea-i banca mea. Pe deasupra, organiza chefuri în fiecare săptămână, se dădea-n vânt după ele. Într-o noapte Amalia îl văzu sărutând-o pe domnișoara Queta pe buze. Cum de-l lăsa ea, fiind așa bună prietenă cu doamna?, ce-ar fi făcut doamna dacă dădea peste ei? Nimic, l-ar fi iertat. Era amorezată lulea, topită, îi îngăduia orice, un cuvințel drăgăstos de-i zicea el și-i pierea toată supărarea, reîntinerea ca prin farmec, iar pramatia profita din plin. Creditorii se-nființau cu note de plată pentru lucruri cumpărate pe veresie de domnul Lucas, și doamna ori plătea ori debita niște povești fantastice să-i facă să vină altă dată. Atunci observă Amalia pentru prima oară că doamna o ducea greu cu banii. Dar domnului Lucas ce să-i pese, zi de zi îi cerea mai mult. Mergea ca scos din cutie, cu cravate de-ți luau ochii, costume pe talie, pantofi din piele de căprioară. Viața-i scurtă iubito, râdea, s-o trăim din plin iubito, și-și deschidea brațele. Ești un bebeluș, dragule, gângurea ea. În ce hal a ajuns, gândea Amalia, domnul Lucas a făcut din ea o pisicuță de pluș. O vedea apropiindu-se plină de răsfăț de domnul, îngenunchindu-i la picioare, sprijinindu-și capul de genunchii lui, și nu-și credea ochilor. O auzea: poartă-te frumos cu mine inimioară, rugându-l înfrigurată: mângâi-o pe bătrânica ta care te iubește așa mult, și nu-i venea să creadă, nu-i venea să creadă.

De-a lungul celor șase luni cât a stat domnul Lucas la San Miguel, comodităţile au început să dispară. Cămara se goli, în frigider nu mai erau decât laptele și legumele din ziua aceea, comenzile la bodegă încetară. Whiskyul ținea de-acu de istorie, iar la petreceri se bea doar *ginger-ale* și se serveau gustări în loc de mâncăruri creole. Amalia îi povestea cu șart lui Ambrosio și el zâmbea: nu-i decât o licheluță și-un pește Lucas ăsta. Pentru prima dată doamna se-ocupa de socotelile casei, Amalia râdea pe-nfundate văzând mutra Símulei când doamna îi cerea restul. Și într-o bună zi Símula anunță că ea și Carlota plecau. La Huacho, doamnă, vroiau să deschidă o cârciumioară. Dar în noaptea dinaintea plecării, văzând-o pe-Amalia atât de abătută, Carlota o consolă: minciună, nu plecau la nici un Huacho, o să ne vedem în continuare. Símula găsise un loc în plin centru, ea avea să fie bucătăreasă și Carlota fată-n casă. Trebuie s-o ștergi și tu, Amalia, mama zice că se va alege praful din casa asta. Să plece? Nu, că prea era bună doamna. Nu numai că rămase, dar se lăsă convinsă să și gătească, avea să câștige cincizeci de *soles* în plus. Cam de pe-atunci stăpânii au început să ia masa prin oraș, rar cinau acasă. Fiindcă nu știu eu să gătesc, cred că mâncarea mea le stă în gât, îi povestea Amalia lui Ambrosio, și el: așa le trebuie. Numai că treaba deveni de trei ori mai grea: deretică, scutură, fă paturile, spală vasele, mătură, gătește. Căsuța nu mai arăta curată ca un pahar. Se duseseră timpurile alea. Amalia vedea în ochii doamnei cât suferea când trecea o săptămână fără ca *patio*-ul să fie stropit, când treceau trei sau patru zile fără ca prin salon să se dea cu pământuful de pene. Renunțase la grădinar, și mușcatele se ofiliseră și gazonul se uscase. De când locuia acolo domnul Lucas, domnișoara Queta nu mai dormise în cameră, dar de venit venea mereu, uneori cu *gringa* aceea, doamna Yvonne, care glumea cu doamna și cu domnul Lucas: ce mai fac turturelele, amorezii? într-o zi când domnul nu era acasă, Amalia o auzi pe domnișoara Queta

luând-o la trei-păzește pe doamna: te ruinează, nu face decât să profite de tine, dă-i papucii cât mai e timp. Dădu fuga lângă cămară și privi: doamna asculta ghemuită-n fotoliu, și deodată ridică fața, și fața îi șiroia de lacrimi. Știa toate astea, Quetita, înțelege-mă, și-Amalia simți c-o podidește și pe ea plânsul, dar ce să facă, Quetita, îl iubea, era pentru prima oară în viața ei când iubea cu-adevărat. Amalia se furișă în camera ei și se-ncuie înăuntru. Îl vedea pe Trinidad, când s-a îmbolnăvit, când l-au arestat, când a murit. N-o să plece niciodată, ea o-nțelegea, ea va rămâne mereu lingă doamna.

De casă se-alegea praful, într-adevăr, și domnul Lucas se hrănea din ruinele acelea, ca un hoitar de stârvuri. Vazele ciobite, cratițele cu smalțul sărit nu mai erau înlocuite, în schimb el proba costume noi. Doamna recurgea la minciuni de-nghețau apele ca să-și potolească creditorii de la băcănie, de la spălătorie, în schimb el apăru c-un inel în deget la ziua lui de naștere, iar de Crăciun primi un ceas. Niciodată nu era trist sau măcar preocupat: s-a deschis un restaurant de lux în Magdalena, mergem iubito? Se scula târziu și se instala în salon să-și citească ziarul. Amalia îl vedea, tinerel, frumușel, încântat de propria-i persoană, tăndălind în halatu-i de culoarea drojdiei de vin, cu picioarele pe canapea, fredonând, și-l ura de moarte: îi scuipa-n cafea, îi punea păr în supă, în vis îl împingea sub roțile trenurilor.

Într-o dimineață, întorcându-se de la prăvălie, se-ntâlni cu doamna și cu domnișoara care tocmai ieșeau, în pantaloni, cu poșetuțe. Se duceau la baia turcească, n-or să mănânce acasă, să nu le-aștepte, să-i cumpere domnului o bere la amiază. Plecară, și-aproape imediat Amalia auzi pași: se trezise, o să-și ceară gustarea de dimineață. Urcă, și domnul Lucas, în haină cu cravată, își îndesa grăbit lucrurile într-o valiză. Pleca într-un turneu prin provincie, Amalia, o să cânte în diverse teatre, o să se-ntoarcă lunea viitoare, și vorbea de parcă plecase și cântase deja. Să-i dai scrisorica asta

Hortensiei, Amalia, și-acu chemă-mi un taxi. Amalia îl privea cu gura căscată. În sfârșit, ieși din odaie fără să scoată o vorbă. Obținu să vină un taxi, cără valiza domnului, *adiós* Amalia. Intră în casă și se-așeză în salon, agitată. Măcar de-ar ñ fost aici *doña* Símula și Carlota când va trebui să-i dea vestea doamnei. Nu fu în stare de nimic toată dimineața, se uita întruna la ceas și-o rodeau gândurile. Era ora cinci când mașinuța domnișoarei frână la intrare. Cu fața lipită de perdea le văzu apropiindu-se, foarte proaspete, foarte tinerele, de parcă la baia turcească n-ar fi lepădat greutate ci ani, și le deschise ușa și-ncepură să-i tremure genunchii. Hai intră, *chola,* zise doamna, să-ți fac o cafeluță, și intrară și zvârliră pe canapea poșetuțele. Dar ce-ai, Amalia? Domnul a plecat într-o călătorie, doamnă, inima îi bătu puternic, v-a lăsat un pliculeț sus. Nu păli, nu se clinti. O privea foarte calmă, foarte serioasă, apoi îi tremurară puțin buzele. În călătorie?, Lucas în călătorie?, și-nainte ca Amalia s-apuce să-i răspundă se-ntoarse și urcă scara, urmată de domnișoara Queta. Amalia își încorda auzul. Nu izbucnise-n plâns, sau poate plângea pe-nfundate. Auzi zgomot, un scârțâit, vocea domnișoarei: Amalia! Dulapul era deschis vraiște, doamna zăcea pe pat. Nu-i așa că ți-a zis că se-ntoarce, Amalia?, o fulgeră domnișoara din ochi. Da, domnișoară, și nu se-ncumeta s-o privească pe doamna, luni se-ntoarce, și-și dădu seama că se bâlbâia. Eh, a vrut și el ca băieții s-o șteargă cu vreo fufă, zise domnișoara, că prea-l înnebuneai cu amorul tău *chola,* să-l vezi tu cum o să vină luni să-ți ceară iertare. Te rog, Queta, zise doamna, nu fă cu mine pe proasta. E de-o mie de ori mai bine dacă s-a cărat, strigă domnișoara, ai scăpat de-un vampir, și doamna o calmă arătând cu mâna: comoda, Quetita, că ea nu-ndrăznea să se uite. Hohoti, își acoperi fața, și domnișoara Queta se și repezi și căută prin cutiuțe, le deschidea, arunca scrisori, flacoane și chei pe jos, l-ai văzut tu luând besacteaua roșie, Amalia?, și Amalia aduna lucrușoarele azvârlite, răvășite, *ay* Doamne Iisuse, *ay*

domnișoară, n-ai văzut c-a furat bijuteriile doamnei? Asta-i prea de tot, asta-n nici un caz, o să cheme poliția s-o pună pe urmele lui, n-o să te jefuiască el așa, *chola,* or să-l dea de gol, or să-l aresteze pe porcul de câine, or să-l pună să dea totul înapoi. Doamna plângea cu sughițuri și domnișoara o trimise pe-Amalia să-i facă repede o cafea fierbinte. Când se-ntorcea cu tava, tremurând toată, domnișoara vorbea la telefon: dumneavoastră aveți relații, doamnă Yvonne, puneți să-l caute, să-l scoată din pământ. Doamna rămase toată seara în camera ei, conversând cu domnișoara, iar pe-nnoptat veni și doamna Yvonne. A doua zi se prezentară doi țipi de la poliție și unul era Ludovico. Se făcu că n-o cunoaște pe Amalia. Amândoi o luară la-ntrebări despre domnul Lucas, și la sfârșit o liniștiră pe doamna: fiți pe pace, o să vă recăpătați bijuteriile, era doar o chestiune de zile.

Urmară zile posomorâte. Și-nainte lucrurile mergeau prost, dar de-atunci totul se-nrăutăți, avea să gândească Amalia mai târziu. Doamna nu se dădea jos din pat, zăcea palidă, nepieptănată și nu înghițea decât supe. După trei zile domnișoara Queta plecă. Doriți să-mi aduc salteaua în camera dumneavoastră, doamnă? Nu, Amalia, culcă-te mai departe-n odăița ta. Dar Amalia nu se dădu bătută și se culcă pe canapeaua din salon, învelindu-se c-o pătură. În întuneric, își simțea fața umedă. Îi ura pe Trinidad, pe Ambrosio, pe toți. Moțăia și se trezea, îi era milă, îi era frică, și la un moment dat văzu lumină pe culoar. Urcă, își lipi urechea de ușă, nu se-auzea nimic, și-atunci deschise. Doamna zăcea prăvălită pe pat, neînvelită, cu ochii larg deschiși: m-ați chemat, doamnă? Se apropie, văzu paharul căzut, văzu albul ochilor doamnei. Fugi în stradă, țipând. S-a omorât, și suna la casa de-alături, s-a omorât, și bătea cu pumnii în ușă. Apăru un bărbat în halat, o femeie, o pălmuiau pe doamna, o apăsau pe burtă, voiau s-o facă să vomite, dădeau telefoane. Ambulanța sosi abia când se crăpa de ziuă.

Doamna rămase o săptămâna la spitalul Loayza. În ziua când se duse s-o viziteze, Amalia o găsi cu domnișoara Queta, domnișoara Lucy și doamna Yvonne. Palidă și slăbuță, dar mai resemnată. Uite-o și pe salvatoarea mea, glumi doamna. Cum să-i zic că nu mai avem de mâncare?, gândea ea. Noroc că doamna își aminti: dă-i ceva bani de coșniță, Quetita. În duminica următoare se duse să-l ia pe Ambrosio din stație și-l aduse acasă. Aflase deja că stăpâna ei a încercat să-și pună capăt zilelor, Amalia. Și cum de-aflase? Simplu, fiindcă *don* Fermín era cel care-i plătea spitalizarea. *Don* Fermín? Da, ea-l chemase în ajutor și el, domn ca-ntotdeauna, văzând-o într-o asemenea situație, se-nduioșase de starea ei și-acum o ajuta. Amalia îi pregăti ceva de mâncare, apoi ascultară radioul. Se culcară în odaia doamnei, și-Amalia pufni într-un râs de nu se mai putea opri. Deci la aia erau bune oglinzile, la aia, ce mai bucățică era și doamna, incit Ambrosio trebui s-o zgâlțâie de umeri și s-o dojenească, plictisit de-atâtea chicoteli. Nu mai pomenise nimic de căsuța lor și de statul împreună, nimic de căsătorie, dar se-nțelegeau bine ea și el, nu se mai certau. Făceau mereu același lucru; tramvaiul, odăița lui Ludovico, cinematograful, uneori o poftea la dans. Într-o duminică Ambrosio se încăieră într-un restaurant creol din Barrios Altos, fiindcă niște bețivi intrară strigând Trăiască APRA! și el Jos cu ea! Se-apropiau alegerile și se țineau lanț manifestațiile în Piața San Martín. Centrul era împânzit de afișe, de mașini cu difuzoare pe capotă, Votează-l pe Prado, îl cunoști! ziceau la radio, aruncau manifeste, cântau: Lavalle e omul ce iubește Perul! pe muzică de vals, aruncau fotografii, Amaliei îi căzuse cu tronc polca. Înainte, cu Belaúnde! Se-ntoarseră apriștii, în ziare apăreau poze de-ale lui Haya de la Torre, și ea își amintea de Trinidad. Îl iubea pe Ambrosio? Da, însă cu el nu era nici pe departe ce fusese cu Trinidad, cu el nu încerca suferințele acelea, bucuriile acelea, căldura aceea pe care le cunoscuse doar cu Trinidad. De ce vrei să

câștige Lavalle?, îl întreba, și el: fiindcă *don* Fermín ține cu el. Cu Ambrosio totul era calm, domol, suntem doi prieteni care se și culca împreuna, gândi odată. Treceau luni fără să fi apucat să le vadă pe doamna Rosario, pe Gertrudis Lama, pe mătușa ei. În timpul săptămânii aduna și păstra în minte tot ce se-ntâmpla și duminica îi povestea lui Ambrosio, dar el era atât de rezervat încât uneori o scotea din sărite. Ce mai face conița Teté?, bine, și doamna Zoila?, bine, se-ntorsese acasă conașul Santiago?, nu, le era tare dor de el?, da, mai ales lui *don* Fermín. Și mai ce? Nimic altceva. Uneori, în glumă, ea-l speria: o să-i fac o vizita doamnei Zoila, o să-i povestesc doamnei Hortensia ce e între noi. El se făcea foc: dacă te duci o să-ți muști mâinile, dacă o să-i povestești n-o să ne mai vedem niciodată. De ce atâtea ascunzișuri, atâta mister, atâta fereală? Era bizar, era nebun, era plin de manii. Ți-ar părea tot atât de rău ca după Trinidad, dac-ar muri Ambrosio?, o-ntrebă Gertrudis odată. Nu, l-ar jeli dar nu i s-ar mai părea că-i sfârșitul lumii, Gertrudis. Poate fiindcă n-am trăit împreună, gândea. Poate că dacă i-ar spăla rufele și i-ar găti și l-ar îngriji la boală, totu-ar fi altfel.

Doamna Hortensia se întoarse la San Miguel slabă ca un spin. Rochia-i flutura pe ea, fața i se supsese, ochii nu-i mai străluceau ca înainte. Poliția n-a dat de urma bijuteriilor, doamnă? Doamna râse fără chef, nici n-o să dea vreodată, Amalia, și ochii i se umeziră, Lucas era mai dibaci decât toată poliția la un loc. Tot îl mai iubea, sărmana. Adevăru-i că nici nu erau prea multe, Amalia, căci le vânduse ea, una câte una, pentru el. Și ce proști erau bărbații, el nici n-ar fi trebuit să le fure, Amalia, el n-ar fi trebuit decât să i le ceară. Doamna se schimbă mult. Relele se buluceau asupra ei, și ea indiferentă, serioasă, tăcută. A câștigat Prado, doamnă, APRA i-a întors spatele lui Lavalle și l-a votat pe Prado și Prado a ieșit învingător, așa au zis la radio. Dar doamna nici n-o auzea: mi-am pierdut slujba, Amalia, grasu' nu mi-a reînnoit contractul. O zicea

fără furie, ca pe lucrul cel mai firesc din lume. Și după câteva zile, domnișoarei Queta: datoriile mă gâtuie. Asta nu părea însă s-o sperie, ba nici măcar s-o privească. Amalia nu mai știa ce să născocească trezindu-se cu domnul Poncio venit să încaseze chiria: nu-i acasă, a plecat, veniți mâine, veniți luni. Înainte, domnul Poncio era totul numai zâmbete, numai zahăr și miere; acu era o hienă: i se urca sângele la cap, tușea, se-neca. Zici că nu-i acasă? îi dădu Amaliei un brânci și lătră: doamnă Hortensia, lăsați-vă de matrapazlâcuri de-astea! Din capul scării, doamna se uită la el ca la un gândac de bucătărie: cu ce drept zbieri așa, zi-i lui Paredes c-o să-i plătesc altădată. Dumneavoastră nu plătiți și colonelul Paredes îmi freacă mie ridichea, lătră domnul Poncio, o să vă dăm afară prin hotărâre judecătorească. Plec eu singură când oi avea chef, zise doamna fără să strige, și el, lătrând: vă dăm răgaz până luni, după-aceea trecem la măsuri. Amalia sui mai târziu scările gândind: trebuie că-i mânioasă. Dar nu, era liniștita, privea-n tavan cu ochi gelatinoși. Pe vremea lui Cayo, Paredes nici nu voia s-audă de chirie, Amalia, și-n schimb acum! Vorbea c-o oboseala teribilă, de parcă s-ar fi aflat la capătul celălalt al lumii sau ar fi dormit cu ochii deschiși. Va trebui să ne mutăm, n-avem de-ales, Amalia. Urmară niște zile înfrigurate. Doamna ieșea devreme, se-ntorcea târziu, am văzut o sută de case și toate scumpe, îl suna pe-un domn apoi pe-un altul, le cerea o semnătură, un împrumut și lăsa receptoru-n furcă și-și strâmba gura: nerecunoscătorii, ingrații. În ziua mutării veni domnul Poncio și se-nchise cu doamna în odaia ce fusese a lui *don* Cayo. După un timp coborî și le porunci hamalilor să descarce și să ducă înapoi în casă mobilele din salon și barul.

Lipsa acelor mobile nici nu se observă în apartamentul din Magdalena Vieja, care era mai mic decât căsuța din San Miguel. Ba dimpotrivă, prisoseau destule lucruri, și doamna vându biroul, fotoliile, oglinzile și-un dulap. Apartamentul era la etajul doi al unei

clădiri verzui și-avea sufragerie, dormitor, baie, bucătărie, balconaș și-o cameră de serviciu cu băița ei. Era nou, și după ce fu pus la punct, arăta frumușel.

În prima duminică de după mutare, când se-ntâlni cu Ambrosio pe bulevardul Brasil, la stația Spitalul Militar, se certară furcă. Biata doamna, îi povestea Amalia, prin câte-a trecut, a rămas fără mobile, ce să mai zic de grosolăniile domnului Poncio, și se pomeni că Ambrosio zise: mă bucur. Ce? Da, era o nemernica cucoana ta. Cee? Șantaja lumea, nu făcea decât să-l stoarcă de bani pe *don* Fermín care și-așa o ajutase destul, era o lipitoare, o nesățioasă. Las-o naibii, Amalia, caută-ți altă casă. Mai bine te las naibii pe tine, zise Amalia. Discutară preț de-o oră și se-mpăcară doar pe jumătate. Bine, te privește, n-or să mai discute despre asta, Amalia, nu merita să ne certăm pentru o nebună.

Cu împrumuturile și cu ce mai vându, doamna trase mița de coadă în timp ce căuta iarăși de lucru. Găsi ceva în sfârșit într-un local din Barranco, „La Laguna". Din nou plănui să se lase de fumat, din nou întâmpina zorii foarte machiată. Niciodată însă nu mai aminti de domnul Lucas, nu venea s-o vadă decât domnișoara Queta. Nu mai era cea dinainte. Nu mai glumea, nu mai avea ghidușia, maliția și grația aceea de demult, nici felul de-atunci de-a fi nepăsătoare și veselă. Acum se gândea mult la bani. Quinoncito e nebun după tine *chola,* și ea: lasă-l în plata Domnului, nu de el îmi arde mie, Quetita, ăsta n-are după ce bea apă. După-un timp începu să iasă cu bărbați, dar nu-i mai lăsa să intre-n casă, îi ținea la ușă sau jos în stradă până era gata de plecare. Se rușinează s-o vadă cum trăiește acum, gândea Amalia. Se trezea târziu și-și turna un *pisco* cu *ginger-ale.* Asculta radioul, citea ziarul, o suna pe domnișoara Queta și mai bea încă două, trei pahare. Nu mai arăta așa drăguță, așa elegantă.

Treceau zilele, săptămânile. Când doamna încetă să mai cânte la „Laguna", Amalia nu află decât după două zile. Într-o luni și într-o marți doamna rămase acasă, nu mergeți nici noaptea asta să cântați doamnă? N-o să mai calce la „Laguna", Amalia, o exploatau, o să caute ea un loc mai bun. Numai că-n zilele următoare n-o văzu deloc mai doritoare să găsească de lucru. Stătea culcată-n pat, cu perdelele trase, ascultând radioul în penumbră. Se ridica greoi și-și amesteca un cocteil *chilcano* și când Amalia intra în cameră o vedea nemișcată, cu privirea rătăcind prin fumul de țigară, cu vocea abătută și cu gesturi obosite. Abia la șapte începea să-și dea cu mj pe buze și cu ojă pe unghii, să se pieptene, și-n jur de opt domnișoara Queta o lua cu mașinuța ei. Revenea dis-de-dimineață, bleagă ca o cârpă, foarte băută, și-atât de ostenită încât uneori o trezea pe Amalia s-o ajute la dezbrăcat. Uitați-vă puțin cât e de sfrijita, îi zise Amalia domnișoarei Queta, vă rog stați de capul ei să mănânce, altfel o să se-mbolnăvească. Domnișoara îi zicea, dar degeaba, nici de ea nu ținea seama. Tot timpul își ducea hainele la o croitoreasă de pe bulevardul Brasil să i le strâmteze. În fiecare zi îi dădea Amaliei bani de coșniță, de plătit îi plătea leafa punctual, de unde scotea banii? Nici un bărbat nu-și petrecuse încă noaptea în apartamentul din Magdalena. Poate că-i agăța pe stradă și mergea cu ei, mai știi. Când doamna începu să lucreze la „Montmartre", nu-i mai păsa nici de fumat nici de curent. Acu până și cântatul o lăsa cu desăvârșire indiferentă. Cu câtă silă se machia. Era nepăsătoare față de buna rânduială și de curățenia casei, tocmai ea care se isteriza când își petrecea degetul pe luciul mesei și găsea praf. Nu mai vedea scrumierele pline de chiștocuri și n-a mai întrebat-o diminețile: te-ai dușat?, te-ai dat cu deodorant? Apartamentul era cam dezordonat, asta fiindcă Amalia nu mai răzbea să le facă pe toate. Pe deasupra, acum curățenia o obosea tot mai mult. Doamna m-a molipsit cu dezlânarea ei, îi povestea lui Ambrosio. Îți face rău

s-o vezi pe doamna așa nepăsătoare, domnișoară, credeți că-i așa fiindcă nu-și poate reveni după povestea cu domnul Lucas? Da, zise domnișoara Queta, și mai e și din cauză că băutura și pastilușele pentru nervi o mențin pe jumătate idiotizată.

Într-o zi bătu cineva la ușă, Amalia deschise și era *don* Fermín. Nici acum n-o recunoscu: Hortensia mă așteaptă. Vai, ce mult îmbătrânise față de data trecută, cât albise, cum i se înfundaseră ochii-n cap! Doamna o trimise după țigări, și duminică, întrebându-l pe Ambrosio de ce-a venit *don* Fermín, el se strâmbă de silă: ca să-i aducă bani, netrebnica aia l-a luat de fraier. Ce ți-a făcut ție doamna de-o urăști așa mult? Lui Ambrosio nimic, dar pe *don* Fermín îl tapa, profitând de bunătatea lui, oricare altul s-ar fi descotorosit de ea demult. Amalia se înfuria: tu ce te bagi?, ție ce-ți pasă? Caută altundeva de lucru fato, insista el, nu vezi că moare de foame?, părăsește-o.

Câteodată doamna dispărea două, trei zile și la-ntoarcere: am călătorit, Amalia. La Paracas, Cuzco, Chimbóte. De la fereastră, Amalia o vedea suindu-se-n automobilele unor bărbați, cu valijoara în mână. Unora le recunoștea glasul la telefon și-ncerca să ghicească ce fel de oameni or fi, ce vârstă or fi având. Într-o dimineață auzi voci, iscodi și-o văzu pe doamna în antreu c-un bărbat, râzând și bând. Apoi auzi o ușă trântindu-se și gândi: au intrat în dormitor. Dar nu, domnul plecase și doamna, când ea se duse s-o întrebe dacă dorea să mănânce, era trântită pe pat îmbrăcată, c-o privire foarte ciudată. O privea fix, cu un fel de râs tăcut, și-Amalia: vă simțiți rău? Dar ea nimic, de parcă era pe ceea lume, zăcea de parcă tot trupul i-ar fi murit în afară de ochi care rătăceau pierduți. Fugi la telefon și-așteptă tremurând vocea domnișoarei Queta: s-a omorât iar, zăcea pe pat, nu auzea, nu vorbea, și domnișoara Queta țipă: taci, nu te speria, ascultă-mă bine. Îi faci o cafea tare, nu chemi doctorul, că ea venea imediat. Beți asta ca să vă reveniți, doamnă,

scâncea Amalia, domnișoara Queta o să vină numaidecât. Nimic, mută, surdă, privind, așa că ea îi săltă capul și-i apropie ceașca de buze. Înghițea supusă, două firicele de lichid i se scurgeau pe gât. Așa, doamnă, beți tot, pân' la fund, și-o mângâia pe păr și-i săruta mâinile. Dar când domnișoara Queta veni, în loc să i se facă milă începu să se stropșească, s-o ocărască, să-și blesteme zilele. O trimise după spirt, o sili pe doamna să mai bea cafea, apoi ea și Amalia o culcară la loc, îi fricționară fruntea și tâmplele. Pe când domnișoara o tot bruftuia: idioato, nebuno, inconștienta, doamna își reveni. Zâmbea: ce-i cu voi aici? ce-i vacarmul ăsta?, se mișca, și domnișoara se săturase: nu ți-s dădacă, o să dai de bucluc, dacă vrei să te-omori, omoară-te dar nu așa. În seara aceea, doamna nu s-a dus la „Montmartre", dar a doua zi se simțea mult mai bine.

Nu trecu mult, și într-o dimineață chiar că dădu de bucluc. Amalia se-ntorcea de la cumpărături, când văzu o mașină de-a poliției în fața casei. Un polițist și-un tip în civil vorbeau cu doamna pe trotuar. Lăsați-mă să dau un telefon, zicea doamna, dar o apucară de brațe, o suiră-n mașină și plecară. Rămase mult timp în stradă, atât de speriată că n-avea curaj nici să intre. Apoi își luă inima-n dinți, o sună pe domnișoara și n-o găsi; sună toată seara și nu răspundea. Dac-au dus-o la poliție înseamnă c-or să vină și după mine să mă-nhațe! Servitoarele de prin vecini veneau s-o întrebe ce s-a-ntâmplat?, unde-au dus-o? Toată noaptea n-a putut închide ochii: vin ăia, or să te-nhațe. A doua zi apăru domnișoara Queta și-i ieșiră ochii din cap când Amalia îi povesti. Dădu fuga la telefon: faceți ceva, doamnă Yvonne, nu puteau s-o țină închisă, de vină era doar nemernica de„JPaqueta", și vorbea anapoda, încurcându-se, o băgase pe mânecă și domnișoara, desigur. Îi dădu o *libra* Amaliei: au amestecat-o pe doamna în ceva urât de tot, s-ar putea să vină polițiști și ziariști să-și bage nasul pe-aici, tu fă bine și șterge-o la vreo rudă, pentru câteva zile. Îi înotau ochii-n lacrimi și-o auzi

murmurând biata Hortensia. Un' s-o șteargă, un' să se ducă? Se duse pân' la urmă la mătușa ei, care acu ținea o modestă pensiune în Chacra Colorada. Doamna mi-a plecat într-o călătorie, tanti, mi-a dat câteva zile liber. Mătușa o luă la rost c-a dispărut atâta timp și rămase privind-o lung. Apoi o apucă de bărbie și i se uită în ochi: minți, te-a dat afară descoperind că ești însărcinată. Ea negă, nu era, protestă, vai cu cine să fi rămas grea? Dar după aia căzu pe gânduri: și dacă tanti avea dreptate?, dacă de-aia nu-i venea ciclul? Uită și de doamna și de poliție, ce-o să-i zică lui Ambrosio?, și el ce-o să răspundă? Duminică se duse să-l aștepte la stația Spitalul Militar, rugându-se printre dinți. Începu prin a-i povesti ce se-ntâmplase cu doamna, dar el știa deja. S-a-ntors acasă, Amalia, tot *don* Fermín a vorbit cu niște prieteni și i-au dat drumul. Atunci de ce-au arestat-o pe doamna? O fi făcut ea ceva rău, n-ai tu teamă, nu degeaba au umflat-o, și schimbă vorba: Ludovico i-a împrumutat odăița pentru toată noaptea. Îl vedeau tot mai rar pe Ludovico în timpul din urmă, Ambrosio zicea că pare-se c-ar vrea să se-nsoare și că se târguia pentru-o căsuță din Urbanizarea Villacampa, ai văzut ce progrese a făcut Ludovico?, nu-i grozav, Amalia? Intrară într-un mic restaurant din Rímac și el o întrebă de ce nu mănânci? Nu-i era foame, mâncase înainte prea mult. De ce era așa tăcută? Mă gândeam la doamna, mâine mă duc devreme s-o vad. De cum intrară-n odăița își luă inima-n dinți: mătușa zice că-s însărcinată. El se lăsă greoi pe pat. Cum adică: zice mătușă-ta?, o scutura de-un braț, era sau nu era? Da, credea că da, și izbucni în plâns. În loc s-o mângâie, Ambrosio se uita la ea de parc-ar fi avut lepră și l-ar fi putut molipsi. Nu se poate, repeta, nu se poate, și se poticnea în cuvinte. Ea ieși fugind din odăiță. Ambrosio o ajunse din urmă pe stradă. Liniștește-te fată, nu mai boci, bălmăjea prostit, o însoți până-n stație și zicea: nu m-așteptam, să nu crezi că m-am supărat, dar m-ai luat

pe nepregătite. Ajunși în bulevardul Brasil se despărți de ea: pe duminică. Amalia gândi: n-o să mai vină niciodată.

Nu era câtuși de puțin furioasă doamna Hortensia: *hola,* Amalia. O-mbrățișă mulțumită, credeam că te-ai speriat și că n-ai să mai dai pe-aici. Cum ați putut gândi așa ceva, doamnă? Știu, știu, zise doamna, tu ești o prietenă bună, Amalia, una adevărată. Au vrut s-o amestece în ceva murdar, c-așa-i lumea, c-așa-i potlogara aia de „Paqueta", c-așa-s toți. Zilele, săptămânile începură să se scurgă ca înainte, dar cu fiecare zi lucrurile mergeau tot mai prost din cauza necazurilor cu banii. Într-o zi bătu la ușă un bărbat în uniformă. Pe cine căuta? Dar doamna îi ieși-n întâmpinare, *hola* Richard, și-Amalia îl recunoscu. Era același care intrase în casă atunci, în dimineața aceea, numai c-acum purta o șapcă de aviator și-un veston albastru cu nasturi auriți. Domnul Richard era pilot la societatea Panagra, zbura, călătorea mereu, avea perciuni cărunți, o meșă blonzie pe frunte, era grăsuliu, pistruiat, vorbea o spaniolă împestrițată cu engleză de te umfla râsul. Amalia simți simpatie pentru el. A fost primul care-a intrat în apartament, primul care-a rămas peste noapte. Sosea la Lima joile, venea de la aeroport îmbrăcat în bleumarin, se îmbăia, trăgea un pui de somn, apoi ieșeau, se întorceau către dimineață făcând tapaj și dormeau pân' la amiază. Uneori domnul Richard rămânea la Lima două zile. Îi plăcea să-și vâre nasul prin bucătărie, să-și pună-un șorț de-al Amaliei și să gătească. Ea și doamna, râzând, se uitau la el cum prepara ochiuri în apă, macaroane, pizza. Era glumeț, amuzant, și doamna se-nțelegea bine cu el. De ce nu se însura cu domnul Richard, doamnă?, că-i tare cumsecade. Doamna Hortensia râse: era-nsurat și-avea patru copii, Amalia.

Să tot fi trecut vreo două luni, când domnul Richard veni într-o miercuri în loc de joi. Doamna se închisese pe-ntuneric, cu băuturica ei *chilcanito* pe noptieră. Domnul Richard se sperie și-o chemă pe-

Amalia. Nu vă temeți, îl calma ea, nu-i nimic, o să-i treacă, era din cauza medicamentelor. Dar domnul Richard bolborosea-n engleză, roșu de teamă, și-i ardea doamnei niște palme de te-nfiora, și doamna privind prin ei de parcă nu-i vedea. Domnul Richard mergea de colo-colo, se întorcea, dădea telefoane și pân' la urmă ieși și se întoarse c-un doctor care-i făcu o injecție doamnei. După ce doctorul plecă domnul Richard intră-n bucătărie și semăna c-un rac fiert: roșu gotcă, extrem de furios, își începea fraza în spaniolă și-o isprăvea în engleză. Domnule, da' ce v-a apucat?, de ce striga, de ce-o insulta? El lovea cu pumnu-n masă și-Amalia gândea o să mă bată, și-a ieșit din minți. Și chiar atunci apăru doamna: cu ce drept ridici vocea?, cu ce drept strigi la Amalia? începu să-l certe c-a chemat doctorul, ea țipa la el și el la ea, și-n salon continuau să țipe, *gringo* împuțit, venetic adus de vânt, zgomote, o palmă, și Amalia înnebunită apucă tigaia și ieși gândind o să ne-omoare pe-amândouă. Domnul Richard plecase și doamna tot îl mai insulta din ușă. Și-atunci deodată nu se putu stăpâni, apucă doar să-și ridice șorțul la gură dar degeaba, vomită totul pe jos. Auzind icnelile, doamna veni în fugă. Du-te-n baie, nu te speria, nu s-a-ntâmplat nimic. Amalia își spălă fața, își clăti gura, se-ntoarse în salon c-o cârpă udă și c-o mătură, și-n timp ce freca și curăța, o auzea pe doamna râzând. Nu trebuia să te-nfricoșezi așa, prostuțo, demult vroia să-i dea pașaportul idiotului ăluia, și Amalia moartă de rușine. Când deodată doamna amuți. Hei, ia ascultă, și pe față îi jucă unul din zâmbetele acelea șăgalnice de demult, prăpădito ia vino' ncoa. Simți că roșește toata, nu cumva ești însărcinată?, simți c-o lua cu amețeli, nu doamnă, nici pomeneală. Dar doamna o prinse de braț: nătăfleațo, sigur că ești. Nu supărată, ci mirată, râzând cu poftă. Nu doamnă, cum să fie?, și simți că-i tremurau genunchii. Izbucni în plâns, *ay* doamnă. Prăpădito, îi zicea doamna cu multă afecțiune. Îi aduse un pahar cu apă, o puse să stea jos, cui i-ar fi dat prin cap?

Da, era, doamnă, în tot timpul din urmă se simțea groaznic: sete, grețuri, senzația aceea de parcă i-ar fi frământat cineva stomacul. Plângea în hohote și doamna o consola, de ce nu mi-ai zis prostuțo?, că doar nu-i nimic rău în asta, te-aș fi dus la doctor, nu te-ai fi spetit atât. Ea tot mai plângea și deodată: din cauza lui, doamnă, el nu voia să vă zic, zicea c-o să mă dați afară. Adică nu mă cunoști îndeajuns, prostuțo?, zâmbi doamna Hortensia, cum de ți-a dat prin cap c-aș putea să te gonesc? Și-Amalia: e șoferul ăla, Ambrosio ăla pe care-l cunoașteți, ăl de făcea comisioane la San Miguel. Nu voia să afle nimeni, nu știu ce are atâta de-ascuns, e plin de manii. Plângea în hohote dar se ușura și-i zicea tot, doamnă, s-a purtat unt înainte și-acu și mai urât. De cum a aflat de copil s-a schimbat cu desăvârșire, nu voia să audă de copil, Amalia-i zicea mă ia cu vomă și el schimba discuția, Amalia-i zicea a început să miște, și el: azi nu pot sta cu tine, am o droaie de treburi. Abia de-o mai vedea duminicile, doar așa ca să nu zică că n-a fost, din datorie, și doamna făcea ochii mari. Ambrosio?, da, n-a mai dus-o în odăiță, șoferul lui Fermín Zavala?, da, o trata c-o gustare și pleca, de ani de zile te vezi cu el?, și-o privea și scutura din cap și zicea: nemaipomenit, cine-ar fi crezut? Era nebun, maniac, totdeauna cu secretele lui, doamnă, îi era rușine cu ea, și-acu ca și-atunci o s-o lase de izbeliște. Doamna începu să râdă și dădea din cap, nu zău, cine-ar fi crezut? Dar apoi, serioasă: tu-l iubești, Amalia? Da, era soțul ei, dac-afla însă că v-am zis era în stare s-o părăsească, chiar s-o omoare. Plângea, și doamna îi mai aduse un pahar cu apă și-o îmbrățișa: n-o să afle că mi-ai povestit, n-o s-o părăsească. Apoi conversară mai pe-ndelete și doamna o liniștea: niciodată n-o să afle, prostuțo. O văzuse vreun doctor? Nu, vai ce toantă ești, Amalia. În ce lună era? A patra, doamnă. Chiar a doua zi ea însăși o duse la un doctor care-o examină și zise: sarcina merge bine. În seara aceea sosi domnișoara Queta și doamna, de față cu Amalia: femeia asta e-nsărcinată,

închipuie-ți. Ah, da? zise domnișoara Queta, ca și cum numai la asta nu i-ar fi stat capul. Și de-ai ști cu cine!, râse doamna, dar văzând mutra Amaliei își duse degetul la gură: nu se putea zice, *chola,* era un secret.

Ce-avea să urmeze? Nimic deosebit, nici prin gând nu-i trecea s-o dea afară. Doamna o dusese la doctor și-o tot îndemna ai grijă, nu te apleca, nu da cu ceară pe parchet, nu ridica greutatea aia. Era bună doamna, și ea se simțea tare ușurată că și-a deșertat sufletul în fața cuiva. Și dac-afla Ambrosio? Ce mai contează, dacă oricum și-a pus în gând să scape de tine, neghioabo. Totuși n-o părăsea, venea în fiecare duminică. Conversau, luau o gustare și-Amalia gândea: ce fals!, câtă minciună în tot ce ziceau! Fiindcă vorbeau de orice, numai despre asta nu. În odăiță nu se mai duseseră, mergeau la plimbare sau la cinema, și seara el o conducea până-n preajma Spitalului Militar. Se vedea cât de colo că-i preocupat, privirea i-o lua câteodată razna, și ea gândea: tu de ce-mi faci mutrele astea?, ce, i-a cerut ea s-o ia de nevastă, să-i dea bani? într-o duminică, ieșind dintr-o cârciumioară unde-și băuseră vermutul, îi auzi vocea șovăitoare: cum te simți, Amalia? Bine mulțumesc, zise ea, și, privind în pământ: întreba asta din cauza copilului? După ce va naște nu va mai putea rămâne-n slujba asta, îl auzi zicând. De ce nu? zise Amalia, ce crezi c-o să fac? din ce-o să trăiesc? Și Ambrosio: de asta mă voi îngriji eu. După care nu mai scoase o vorbă până se despărțiră. Mă voi îngriji eu?, gândea ea pe-ntuneric, frecându-și pântecul, el? Vroia să zică c-or să trăiască-mpreună?, c-or să aibă-o căsuță a lor?

Luna a cincea, a șasea. Se simțea foarte greoaie, trebuia să se oprească din dereticat ca să-și tragă sufletul, sau din bucătărisit până-i treceau răbufnelile de căldură. Și-ntr-o zi doamna zise ne mutăm. Unde, doamnă? în Jesús María, că apartamentul ăsta-mi revine prea scump. Veniră niște oameni să cerceteze mobilele și să le

prețăluiască, se-ntoarseră c-o camionetă și luară cu ei scaunele, masa din sufragerie, covorul, pick-up-ul, frigiderul, mobila de bucătărie. Amalia simți o greutate-n piept a doua zi când dădu cu ochii de cele trei valize și cele zece pachețele în care încăpea tot avutul doamnei. De ce să te-ntristezi tu dacă ei nu-i pasă?, ia nu mai fi toantă. Dar era tristă, dar era toantă. Nu vă pare rău să rămâneți așa, fără mai nimic, doamnă? Nu, Amalia, și știi de ce? Fiindcă foarte curând o să plece din țara asta. Dacă vrei te iau cu mine-n străinătate, Amalia, și râdea. Ce-o fi cu ea? De unde-atâta bună dispoziție deodată, de unde-atâtea proiecte și toată pofta asta a doamnei de-a o lua de la capăt? Pe-Amalia o lăsă rece micuțul apartament din General Garzón. Nu c-ar fi fost prea mic, dar prea era vechi, prea era urât! Sălița ce ținea loc de sufragerie era minusculă, ca și dormitorul, cât despre bucătărioară și baie acestea păreau niște jucării. În cămăruța de serviciu, așa îngustă, abia deîncăpea salteaua. Câteva mobile, și-alea o ruină. Aici a locuit înainte domnișoara Queta, doamnă? Da, și-Amaliei nu-i venea să creadă, căci văzându-i mașinuța albă și toaletele elegante, ea socotise că domnișoara o ducea mult mai bine. Și un' s-a mutat acum domnișoara? Într-un apartament din Pueblo Libre, Amalia.

După ce se mutară-n Jesús María, doamna se schimbă mult în bine, se-nvioră ca prin farmec. I se îmbunătățiră starea de spirit, obiceiurile. Se trezea devreme, mânca mai cu poftă, își petrecea mare parte din timp în oraș, conversa. Și vorbeau de călătorie: în Mexic, o să plece-n Mexic, Amalia, și n-o să se mai întoarcă niciodată. Domnișoara Queta venea s-o vadă, și din bucătărioara sufocantă Amalia le-auzea sporovăind zi și noapte despre aceleași lucruri: cum o să plece, cum o să călătorească. Pe bune, gândea Amalia, chiar c-o să plece, a luat-o-n serios, și-i păru rău. Din cauza ta parcă-s neom, zicea atingându-și burtica, plâng din te miri ce, toate mă scot din minți, uite-n ce hal m-ai adus. Și când o să plecați,

doamnă? Foarte curând, Amalia. Dar domnișoara Queta n-o lua chiar așa-n serios, Amalia o auzea: nu-ți mai face iluzii, Hortensia, nu mai crede că tot ce zboară se mănâncă, nu ți-a fost de-ajuns?, o să te pârlești și mai rău. Era ceva ciudat în toate astea, dar ce, ce anume? O-ntrebă pe domnișoara Queta și ea-i zise: femeile sunt proaste, Amalia, o cheamă fiindcă are nevoie de bani, și proasta de Hortensia o să-i ducă banii, și când s-o vedea cu ei în mână o s-o părăsească. Domnul Lucas, domnișoară? Sigur, cine altul. Amalia crezu c-o ia cu leșin. După el se ducea? O azvârlise ca pe-o otreapă, o jecmănise și-o jefuise, și tot după el? Dar nu se mai putea gândi prea mult nici la doamna nici la nimic altceva, se simțea prea rău. Prima dată nu simțise istoveala aceea, îngreuierea-n toate membrele: dorm pe mine de dimineața până seara, și când se-ntorcea de la cumpărături trebuia să se-ntindă. Își luase-un scăunel în bucătărie și gătea stând jos. Ce te-ai mai umflat!, gândea.

Era vara, Ambrosio trebuia să ducă familia Zavala la Ancón, și-Amalia îl vedea o duminică da și-alta nu. Nu cumva chestia cu Ancón-ul nu-i decât o minciună, un pretext ca să se poată îndepărta de ea puțin câte puțin? Fiindcă iar părea foarte împrăștiat. Amalia îi dădea întâlnire pe bulevardul Arenales, și-avea mii de subiecte de vorbă, și deodată ce duș rece primea! Deci doamna voia să plece-n Mexic?, aha, să se-ntâlnească iar cu derbedeul ăla?, ca să vezi, deci apartamentul ăla-i micuț, de-abia te poți învârti prin el? auzi, auzi. Tu nici nu m-asculți, ba da te-ascult, la ce-ți zboară gândul?, aiurea, la nimic. Treaba lui, gândea Amalia, de fapt nici nu mai țin la el. Mătușa ei îi zisese: dacă rămâi pe drumuri casa mea e și-a ta, Gertrudis la fel. Dacă-ți pare rău de ce mi-ai promis mai demult, te rog uită și nu-mi mai fă mutrele astea, i-a zis într-o zi, că nu țin minte să-ți fi cerut ceva. Și el, în culmea mirării: da' ce ți-am promis? Să trăim împreună, zise ea. Și el: ah, asta, fii pe pace că nu uit, Amalia. Cum de-a fost în stare să reia legăturile cu el? Odată s-a

apucat să numere câte cuvinte rostise Ambrosio în duminica aceea, și zău că n-a ajuns la o sută. O fi așteptând s-o vadă născând, ca abia apoi s-o părăsească? Nu, decât așa mai bine-o rupea Amalia de pe-acum cu el. O să-și caute o casă unde să muncească, n-o să-l mai vadă, ce plăcere-i va face răzbunarea când el va veni plângând să-și ceară iertare: ieși afară, n-am nevoie de tine, cară-te.

Între timp se tot umfla, și doamna vorbea întruna de călătorie, dar când o să plece? Nu știa precis, dar curând Amalia, într-o noapte o auzi discutând foarte tare, aproape țipând cu domnișoara Queta. Se simțea însă ca bătută, nu se mai scula să tragă cu urechea: am suferit mult, toți s-au purtat cu ea ca niște bestii, n-am de ce să mă port cu menajamente cu nimeni. Fato, o s-o pățești urât, zicea domnișoara, ce-ai suferit pân-acu e floare la ureche față de ce te-așteaptă, nebuno. Într-o dimineață, înapoindu-se de la piață, văzu un automobil chiar în fața intrării: era Ambrosio. Se-apropie de el gândind: oare ce-o fi având să-mi zică?, dar el o primi ducând un deget la buze: șșșt, nu urca, pleacă. *Don* Fermín era sus cu doamna. Ea se-așeză în părculețul de după colț: n-o să se schimbe niciodată, toată viața va rămâne cu-aceleași lașități. Îl ura, îi era silă de el, Trinidad era de sute de ori mai bun. După ce văzu mașina plecând intră în casă și doamna parcă era o fiară. Suduia, fuma, izbea scaunele și, văzând-o pe-Amalia: ce te afli-n treabă privindu-mă ca o tâmpită?, du-te-n bucătărie. Se-ncuie în odăița ei, supărată. Niciodată nu m-ai insultat, gândea. Adormi. Când se-ntoarse-n săliță, doamna nu mai era acasă. Reveni noaptea târziu, mâhnită c-a luat-o gura pe dinainte și-a țipat la ea. Era însă nervoasă, Amalia, un nemernic a mâniat-o îngrozitor. Să se ducă la culcare, n-are nevoie de nimic, nu-ți bate capul cu mâncarea că nu de ea îmi arde.

Săptămâna aceea se simți din ce în ce mai rău. Doamna își petrecea ziua în oraș, sau în camera ei vorbind singură, cu o proastă-dispoziție teribilă. Joi de dimineață tocmai se-aplecase să

ridice un cuțit când simți că toate oasele i se fărâmă și căzu jos. Dădea să se ridice și nu putea. Se târî cum putu pân' la telefon: m-au apucat, m-au apucat domnișoară, și doamna nu-i acasă, dureri mari, picioarele ude, mor. După o mie de ani doamna și domnișoara intrară-n casă și ea le văzu ca prin sită. Aproape luând-o pe sus o coborâră scările, o-mpinseră în mașinuța albă și o duseră la maternitate: nu te speria, mai are pân' să nască, or să vină s-o vadă, or să se-ntoarcă, fii cuminte Amalia. Durerile se succedau una după alta, plutea un miros de terebentină de-i întorcea mațele pe dos. Vroia să se roage și nu putea. O suiseră pe-un pătuc și-o bătrână cu fire de păr pe gât o dezbrăca și-o bodogănea. Gândi la Trinidad pe când simțea că-i pleznesc mușchii și că-i vârau un cuțit între mijloc și spate.

Când se trezi, își simțea trupul rană vie și niște cărbuni fumegându-i în pântec. N-avea nici putere să țipe, gândea: am murit deja. Niște cocoloașe moi îi astupau gâtlejul și nu putea nici să vomite. Încetul cu-ncetul prinse să deslușească sala plină de paturi, fețele femeilor, tavanul foarte înalt și murdar. Ai dormit trei zile, îi zise vecina din dreapta, iar cea din stânga: te-au hrănit prin tuburi. Ai scăpat cu viață printr-o minune, îi zise o infirmieră, și fetița la fel. Doctorul, când făcu vizita: de-acu mare grijă să nu mai faci copii, că eu nu fac minuni decât o singură dată de pacient. Apoi o măicuță tare bună îi aduse-un pachețel care se zbuciuma: mititică, împăroșată, nu făcuse încă ochi. Îi trecu setea, durerea, și se așeză pe pat să-i dea să sugă. Simți gâdilături în sfârc și se pomeni râzând ca nebuna. N-ai familie? îi zise cea din stânga, iar cea din dreapta: noroc c-ai scăpat cu zile, că pe alea fără familie le trimiteau la groapa comună. Cum, n-a venit nimeni s-o vadă? Nu. O doamnă foarte albă cu părul negru și niște ochi splendizi n-a venit? Nu. O domnișoară-naltă, cochetă, cu păr roșcat, n-a venit nici ea? Nu, nimeni. Cum?, de ce? Nici n-au telefonat să-ntrebe de ea? Cum era

cu putință să se fi purtat așa?, au lepădat-o-n prag și apoi n-au mai dat pe-acolo, n-au mai vrut să știe de tine? Dar nici nu se supără nici nu-și făcu gânduri negre. Gâdiliturile îi urcau și-i coborau prin tot trupul și pachețelul se zbuciuma întruna, mai voia. Deci n-au venit doamnele-alea?, și murea de râs: ce tot sugi dacă nu mai iese nimic, toanto.

În a șasea zi, doctorul zise: merge bine, te externez, îngrijește-te cât poți, operația a slăbit-o mult, odihnește-te cel puțin o lună. Și gata cu copiii, pune punct. Se ridică și se clătină pe picioare. Slăbise, era galbenă și cu ochii înfundați în orbite, își luă rămas bun de la vecine, de la măicuță, cu pași mărunți și măsurați ieși în stradă, și la poartă un polițist îi opri un taxi. Mătușii îi tremură gura văzând-o apărând în Chacra Colorada cu fetița-n brațe. Se strânseră la piept, își amestecară lacrimile. Așa urât s-a purtat doamna încât nici n-a-ntrebat de tine, nici nu te-a vizitat? Da, așa, și ea atât de neghioabă că nu știa cum să-i mai intre-n voie, cum s-o ajute, să n-o părăsească. Și nici individul n-a apărut? Nici el, tanti. De cum te pui pe picioare mergem la poliție, zise mătușa, îl obligăm s-o recunoască și să plătească. Păi ce, era după el? Căsuța avea trei camere, într-una dormea mătușa și-n celelalte chiriașii pensiunii ei, patru la număr. O pereche de bătrânei, care toată ziulica ascultau radioul și găteau la un primus ce umplea casa de fum; el fusese funcționar la poștă și se pensionase de curând. Ceilalți erau doi țipi din Ayacucho, unul vindea înghețată la D'Onofrio și ăllalt era croitor. Nu mâncau la pensiune, îi auzeai nopțile cântând în limba *quechua.* Mătușa îi puse o saltea în dormitor, iar Amalita dormea la sânul ei. Timp de-o săptămână nu se putu da jos din pat, o lua cu amețeli ori de câte ori dădea să se ridice. Nu se plictisea. Se juca cu Amalita, nu se sătura s-o privească, îi vorbea la ureche: or să se ducă să-ncaseze leafa de la ingrata aia și să-i zică verde-n față nu mai lucrez la dumneavoastră, și dacă nenorocitul ăla o s-apară într-o zi or să-i zică pleacă, pa, n-

avem nevoie de tine. M-am gândit să te plasez la o cârciumioară a unor prietene din Breña, zicea mătușa.

După opt zile se mai întrema, își recăpăta puterile, și mătușa îi împrumută bani de autobuz: să-ți dea ce ți se cuvine pân' la ultimul *centavo,* Amalia. O să mă vadă și-o să-i pară rău, gândea, o să se roage de mine să rămân. Că doar n-ai să fii și-acu la fel de fleață. Ajunse la General Garzón cu fetița-n brațe, și-n ușa casei se-ntâlni cu Rita, servitoarea șchioapă de la etaju-ntâi. Îi zâmbi și gândi: ce-am de se uită așa?, ce-are asta?: *hola,* Rita. Se holba la ea cu gura căscată, parcă gata s-o rupă la fugă. M-am schimbat chiar într-atât de nu mă recunoști?, râse Amalia, sunt cea de la doi, e Amalia. Ți-au dat drumul?, zise Rita, au bătut-o rău la închisoare? Politia?, zise ea năucă, să mă bată?, cum adică? Dacă mă văd cu tine n-or să mă aresteze?, zise Rita, speriată, n-or s-o bată și pe ea? Căci numai asta-ar mai lipsi, după cât s-au stropșit la ea și-au luat-o la-ntrebări și-au descusut-o, ca și pe servitoarea de-alături și pe alea de la etajele trei și patru, da-n ce hal: că unde-i?, că unde-a plecat?, că un' s-a ascuns?, că de ce-a dispărut Amalia aia? Da-n ce hal, cu cuvinte murdare, cu-amenințări grosolane: zici sau te vâr la gros? De parcă noi am fi știut ceva, se văicărea Rita. Făcu un pas spre-Amalia și coborî vocea: unde-au dat de tine?, ce ti-au zis?, Amalia le-a mărturisit cine-a omorât-o? Dar Amalia se sprijinise de zid și bâlbâia: ia-o, ține-o. Rita o luă-n brațe pe Amalita, ce ai?, ce-ai pățit?, ce ți-au făcut? O făcu să intre-n bucătăria de la etaju-ntâi. Noroc că nu-s stăpânii acasă, stai jos, bea puțină apă. Au omorât-o?, repeta Amalia, și Rita, cu Amalita-n brațe: nu striga așa, nu tremura așa; pe doamna Hortensia au omorât-o? Rita fugea să se uite pe geam, încuia ușa cu cheia, în sfârșit îi dădu înapoi copila: taci, or s-audă toți vecinii. Dar unde-a fost de n-a aflat nimic?, că doar apăruse-n ziare, că doar publicau fel de fel de fotografii de-ale doamnei, cum?, la maternitate nu se discuta despre asta?, n-a auzit nici la radio? Și-

Amalia, simțind că-i clănțăne dinții: te rog fă-mi ceva cald, Rita, un ceai, orice. Rita îi făcu o ceașcă de cafea. Zi mulțumesc c-ai scăpat, zicea, tu nu știi ce-a fost pe-aici, urgia de pe lume, polițiștii, ziariștii, veneau și luau totul la mână și-ntrebau, plecau și veneau alții, toți voiau să știe unde erai tu, unde te-ai fofilat, ceva o fi știind ea dac-a șters-o, ceva o fi făcut dac-a intrat în pământ, zi mulțumesc că n-au dat de tine, Amalia. Ea sorbea încetișor din cafea, încerca să-și revină, zicea da, ai dreptate, îți mulțumesc Rita pentru tot, și-o legăna pe Amalita care plângea. O să plece, da, o să se-ascundă, da, n-o să se mai întoarcă niciodată, și Rita: dacă pun ăia mâna pe tine o pățești mult mai rău ca noi astea, numai Dumnezeu știe ce-or să-ți facă. Amalia se sculă-n picioare, îți mulțumesc din suflet, și ieși. Crezu c-o să leșine-n stradă, dar odată ajunsă după colț îi dispăru amețeala și greața, și mergea grăbit, strivind-o pe Amalita de pieptul ei ca să nu i se audă plânsul. Un taxi, și nu opri la semn, altul la fel, și ea iuțea pasul, uite polițiști, ăsta sau ăla or s-o înhațe când va trece pe lângă ei, și-n sfârșit unul opri. Mătușa o certă când îi ceru bani de taxi. Puteai veni cu autobuzul, ea nu era bogată. Fugi să se închidă în odaie. Îi era așa frig încât se-nfofoli cu toate păturile mătușii ei și-abia spre seară nu se mai prefăcu adormită și răspunse la întrebări: nu, doamna nu era acasă, tanti, plecase într-o călătorie. Da, sigur se va-ntoarce, și ea își va cere salariul; bine-nțeles că n-o să se lase jecmănită, tanti. Și gândea: trebuie să dau un telefon. Deschise poșeta mătușii, scoase un *sol* și se duse la magazinul de pe colț. Nu uitase numărul, și-l amintea cu precizie. Dar răspunse un glăscior de fetiță pe care nu-l mai auzise: nu, acolo nu locuia nici o domnișoară Queta. Sună din nou și răspunse de data asta un bărbat: n-o cunoșteau, nu știau cine e, ei se mutaseră de curând, poate vechea locatară. Se propti de-un copac, să-și tragă suflarea. Se simțea îngrozitor de speriată, gândea: toată lumea a-nnebunit. De-aceea nu venise la maternitate, asta era crima de care vorbeau la

radio, pe ea o căutau. Or s-o prindă, or s-o ia la-ntrebări, la refec, or s-o bată, or s-o omoare ca pe Trinidad.

Câteva zile-n șir nu ieși din casă, ajutându-și mătușa la dereticat Nu deschidea gura, gândea au omorât-o, a murit I se oprea inima-n piept când cineva bătea la ușă. A treia zi se duseră cu toatele la Parohie s-o boteze pe Amalita, și când părintele întrebă ce nume-i pune ea răspunse: Amalia Hortensia. Nu-nchidea ochii noaptea, strângând-o pe Amalita, simțindu-se golită, deșertată, vinovată: iertați-mă c-am gândit unt despre dumneavoastră, dar ea de un' să fi știut, doamnă?, gândind: ce s-o fi ales de domnișoara Queta? Abia-n a patra zi se hotărî: faci din țintar armăsar, te perpelești din orice, de unde-atâta frică?, netoato. O să meargă la poliție: am fost la maternitate, puteți controla, or să vadă că zice adevărul și-or s-o lase-n pace. Nu: or s-o insulte, or s-o calce-n picioare, n-or s-o creadă. Spre seară, mătușa ei o trimise după zahăr și tocmai dădea colțul când o siluetă se desprinse de după-un stâlp și-i tăie calea, Amalia scăpă un țipăt, și când colo: te-aștept de ore-n șir, zise Ambrosio. Se lăsă să-i cadă-n brațe, incapabilă de-a vorbi. Rămase așa, înghițindu-și lacrimile și mucii, cu fața lipită de pieptul lui, și Ambrosio o mângâia și-o consola. Lumea se holba la ei, hai nu mai plânge, de trei săptămâni o căuta peste tot, și băiețelul Amalia? Vrei să zici fetița, hohotea ea, da, se născuse cu bine. Ambrosio scoase o batista, îi șterse fața, o puse să-și sufle nasul, o duse să bea cafea. Se-așezară la o măsuță din fund. El îi cuprinse umerii cu brațul, o lăsă să plângă-n voie, o-ncuraja cu mici pălmuțe. E-n regulă, liniștește-te Amalia, gata, a trecut. Plângea pentru treaba aia cu doamna Hortensia? Da, și fiindcă se simțea atât de singură, atât de speriată. Poliția mă caută, de parcă ea știa ceva, Ambrosio. Și fiindcă crezuse că el a părăsit-o. Păi cum să fi venit să te vadă la maternitate, prostuțo, el de un' să fi știut, să fi ghicit? O așteptase la Arenales și n-ai venit, când au dat la ziar chestia cu doamna te-am căutat căpiat,

Amalia. Fusese la casa unde locuise înainte mătușă-ta, la Surquillo, și de-acolo l-au trimis la Balconcillo, și de-acolo la Chacra Colorada, dar nu știau decât strada, nu și numărul. Venise zi de zi, întrebând pe toată lumea, gândind: tot o să iasă ea-n stradă, o s-o-ntâlnesc. Noroc că pân' la urmă, Amalia…Și poliția?, zise Amalia. Să nu te duci, zise el. Că-l întrebase pe Ludovico și-acela era de părere c-or s-o-nchidă o lună pe puțin, luând-o la-ntrebări, bruscând-o. Mai bine să nu dea cu ochii de noi, zisese, mai bine să dispară pentru-n timp din Lima până când ne luăm cu altele și uităm de ea. Cum să plece?, își trăgea nasul Amalia, unde să plece? Și el: cu mine, împreună. Ea-l privi în ochi: da, Amalia. Părea să zică adevărul, se hotărâse în sfârșit O privea foarte serios, crezi tu c-o să te las în voia soartei, crezi tu c-o să permit să fii închisă o zi măcar?, avea vocea foarte gravă, vor pleca chiar mâine. Și munca ta? Asta n-avea importanță, de-acu va munci numai pe cont propriu, chiar mâine or să plece. Ea nu-l slăbea din ochi, sforțându-se să-l creadă, dar nu putea. O să trăim împreună? Mâine? Plecăm în *sierra,* în zona muntoasă, zise Ambrosio, și-și apropie fața de-a ei: doar pentr-un timp, se vor întoarce când totul va fi dat uitării și când nu vei mai fi urmărită. Ea simți că totu-i fugea iar de sub picioare: Ludovico i-a zis asta? Dar de ce-o căutau, ce făcuse, ce știa? Ambrosio o-mbrățișă: totul va fi bine, vor pleca mâine cu trenul, apoi c-un autobuz. În munți nimeni n-o s-o mai găsească. Se ghemui toată-n el: făcea toate astea fiindcă-o iubea, Ambrosio? Sigur, prostănaco, altfel de ce? În *sierra* locuia o rubedenie de-a lui Ludovico, un tip uns cu toate alifiile, o să muncească cu el, o să-i ajute. Ea se simțea năucită de frică și de mirare. Să nu-i zici nimic mătușii, n-o să-i zic, să nu afle nimeni, n-o să afle. Nu de alta dar ca să nu, și ea: sigur, pricep, da. Știa unde vine Desamparados? Da, știa. O însoți pân' la colț, îi dădu bani de taxi, pleci c-un pretext oarecare și vii, să nu te simtă nimeni. Întreaga noapte, cu ochii deschiși, auzi respirația mătușii ei și

sforăielile obosite din odaia bătrânilor. Mă duc să cer iarăși banii de la doamna, îi zise a doua zi mătușii. Luă un taxi și când ajunse la Desamparados, Ambrosio abia de-arunca o privire Amalitei Hortensia. Asta-i? Da. Îi făcu loc să intre-n gară, o lăsă s-aștepte pe-o bancă, între munteni *serranos* cu coșuri și legături. El își adusese două geamantane mari, și eu nici măcar o batistă, gândea Amalia. Nu se simțea fericită la gândul că pleacă și că va trăi cu el; ci așa, zăbăucă, mai curând prostită.

IV

— Era și cazul s-apari în sfârșit, Ambrosio - zise Ludovico De cum cineva o sfeclește, prietenii îi și-ntorc spatele și nu-l mai cunosc.

— Crezi că n-aș fi venit până-acum să te văd? - zise Ambrosio Dar n-am aflat decât azi-dimineață, Ludovico, întâlnindu-mă întâmplător cu Hipólito.

— Pramatia aia ți-a zis? - zise Ludovico. Fii tu sigur că nu ți-a zis decât ce i-a convenit.

— Ce-i cu Ludovico, ce-a pățit? - zise Ambrosio. Că de mai bine de-o lună a plecat la Arequipa și de-atunci n-am nici o știre de la el.

— E bandajat de sus până jos la Spitalul Poliției - zise Hipólito. Arequipenii l-au făcut chiseliță.

Abia de se luminase de ziuă când ăl de dădea ordine lovi cu picioarele-n ușa hambarului și le strigă: haideți bă c-o luăm din loc. Mai erau stele pe cer, nu se pornise încă mașina de curățat postavul, era cam frig. Trifulcio se ridică în capul oaselor pe rogojină, strigă: îs gata, și-n gând îl băgă în mă-sa pe ăl de dădea ordine. Dormea îmbrăcat, n-avea decât să-și tragă puloverul, să-și pună haina și pantofii. Ieși la cișmea să se dea cu apă pe față, dar vântulețul tăios îl descurajă, așa că-și clăti doar puțin gura. Își netezi părul sârmos, se curăță de puchini cu degetul. Se-napoie în hambar, unde Téllez, Urondo și vătaful Martínez se treziseră și protestau care mai de care că-i sculase cu noaptea-n cap.

Clipeau niște luminițe la conac, și camioneta era trasă la poartă. Metisele *cholas* de la bucătărie le-ntinseră niște căni cu cafea fierbinte din care sorbiră înconjurați de câini ce mârâiau. *Don* Emilio ieși să-și

ia rămas bun de la ei, în papuci și halat: bun, băieți, să vă purtați bine pe-acolo. N-aveți grijă, *don* Emilio, or să se poarte bine domnule senator. Sus, zise ăl de dădea ordine. Téllez se-așează în față, și-napoia lui se-așezară Trifulcio, Urondo și vătaful Martinez. Oi fi vrut tu să stai la geam dar am intrat eu pe portiera ailaltă și ți-am suflat locul, Urondo, gândi Trifulcio. Nu se simțea bine, îl durea tot trupul. Gata, la Arequipa, zise ăl de dădea ordinele. Și demară.

— Luxații, contuzii, plăgi deschise, supurații, cheaguri - recită Ludovico. Când își face vizita, doctorul ține un curs de medicina pe pielea mea, Ambrosio. Vai de sufletul meu ce zile-mputite îmi petrec aci.

— Amalia și cu mine ne-am amintit duminică tocmai de asta - zise Ambrosio. De cât de șucărit erai când ai plecat la Arequipa.

— Acu măcar pot dormi - zise Ludovico. Da-n primele zile mă dureau până și unghiile, Ambrosio.

— O fi, dar te-ai pus bine cu conducerea, ia-o și-așa - zise Ambrosio. Ai fost cotonogit în interes de serviciu, acu trebuie să te premieze.

— Și cine-s ăia din Coaliție? - zise Téllez.

— În interes de serviciu și nu prea - zise Ludovico. Am fost trimiși, dar n-am fost trimiși. Habar n-ai tu ce-ncurcătură de mațe a ieșit din toată dandanaua asta, Ambrosio.

— Ajungă-ți să știi că-s niște scârnăvii - râse ăl de dădea ordine. Și c-o să-i belim și c-o să le stricăm manifestația.

— Întrebai și eu așa, într-o doară, ca să găsesc subiect de conversație și să mai înviorez drumul - zise Téllez. Că-i plicticos la culme.

Chiar, gândi Trifulcio, e plicticos la culme. Încerca să aținească, dar camioneta se zgâlțâia și el dădea când cu capul de capotă când cu umărul de portieră. N-avea de ales, trebuia să călătorească așa, cocârjat, ținându-se de speteaza dinainte. Mai bine s-ar fi așezat la

mijloc, dar vrând să-l păcălească pe Urondo s-a păcălit singur. Fiindcă netotul de Urondo, bine proptit între Trifulcio și vătaful Martínez care-i amortizau șocurile, trăgea la aghioase fără grijă. Trifulcio privi pe geam: întinderi nisipoase, serpentina neagră pierzându-se printre nori de praf, marea, pescărușii ce se-aruncau de la înălțime. Ai îmbătrânit, gândi, te-ai sculat și tu mai de dimineață și-acu gata, nu mai ești bun de nimic, ți s-au muiat balamalele.

— Îs câțiva milionari care înainte îi lingeau cizmele lui Odría și-acu-i pun răbdarea la grea-ncercare - zise ăl de dădea ordine, în chip de lămurire Ăștia-s Coaliția.

— Da' de ce-i lasă Odría să facă manifestații contra lui? - zise Téllez. S-a blegit de tot. Înainte, dacă crâcneai, temnița și bâta. Acu de ce nu?

— Odría le-a dat un deget și i-au înhățat toată mâna - zise ăl de dădea ordine. Dar li s-a-nfundat. La Arequipa or s-o pățească de n-o să le mai ardă de nimic, ți-o zic eu.

Lingăule, gândi Trifulcio, uitându-se-n ceafa rasă a lui Téllez. Păi ce se pricepea el la politică, ce-l interesa politica? întreba doar așa, de periuță ce era, ca să se puie bine. Scosese o țigară și, ca s-o aprindă, trebui să-l înghiontească pe Urondo. Acela căscă ochii aiurit: ce?, am ajuns? Cum s-ajungem, abia de-am trecut de Chala, măi Urondo.

— E-o dandana care-ți scapă printre degete, fiindcă toți au mințit - zise Ludovico. A ieșit taman pe dos. Toți ne-au tras pe sfoară, până și *don* Cayo.

— Vezi cum exagerezi? - zise Ambrosio. Dacă cineva și-a frânt gâtul din cauza Arequipei, apăi el a fost. S-a lins pe bot de minister și-a trebuit s-o șteargă din Peru.

— Patronului tău i-au convenit de minune cele petrecute, nu? - zise Ludovico.

— Bine-nțeles, lui *don* Fermín i-au picat tare bine - zise Ambrosio. Pentru el esențialul nu era să-l sape pe Odría, cât pe *don* Cayo. Câteva zile însă s-a dat la fund, credea c-or să-l aresteze.

Camioneta intră în Camaná în jur de șapte. Se-nsera, și nu prea vedeai lume pe străzi. Ăl de dădea ordine îi duse pe toți drept la un birt. Coborâră, se dezmorțiră. Pe Trifulcio îl lua când cu junghiuri când cu dârdâieli. Î1 de dădea ordine alese meniul, ceru bere și zise: dau o raită să-i trag pe ăștia de limbă. Ce-o fi cu tine azi?, gândi Trifulcio, nici unul nu pare-așa doborât ca tine. Téllez, Urondo și vătaful Martinez haleau ținându-se de bancuri. Lui nu-i era foame, ci doar sete. Dădu de dușcă ditamai stacana cu bere, pe nerăsuflate, și se trezi gândindu-se la Tomasa, la Chincha. Dormim aici?, zicea Téllez, și Urondo: or fi având bordel în Camaná? Cum să nu, zise vătaful Martinez, bordeie și biserici îs pretutindeni. La urmă îl întrebară: da' tu ce-ai, Trifulcio? Nimic, parcă-i olecuță răcit. Aș, ai îmbătrânit bă, zise Urondo. Trifulcio râse, da-n sinea lui simți că-l urăște. Când să termine cu mâncatul se-ntoarse ăl de dădea ordine, foarte prost dispus: asta ce confuzie mai era?, cin' să mai înțeleagă?

— Nu-i nici o confuzie - zise subprefectul Domnul Ministru Bermúdez în persoană mi-a explicat totul la telefon, foarte lămurit.

— O să treacă-un camion cu oameni de-ai senatorului Arévalo, domnule subprefect - zise Cayo Bermúdez. Fii bun te rog și pune-le la dispoziție tot ce-au nevoie.

— Păi domnul Lozano nu i-a cerut lui *don* Emilio decât patru-cinci oameni - zise ăl de dădea ordine. Despre ce camion e vorba? A-nnebunit ministrul?

— Cinci ca să-mprăștie o manifestație? - zise subprefectul Cineva chiar că s-a țicnit, dar nu domnul Bermúdez. Mi-a zis un camion, adică pe puțin douăzeci sau treizeci de inși. Și eu, ca să fiu sigur, am pregătit paturi pentru patruzeci.

— Am încercat să iau legătura cu *don* Emilio dar nu mai era la fermă, plecase la Lima - zise ăl de dădea ordine. Și cu domnul Lozano, dar pas de-l găsește, nu era la prefectură. Ah, fir-ar mă-sa-al dracului de necaz.

— Lăsați, nu vă faceți sânge rău, cinci ca noi sunt de ajuns - râse Téllez. Mai bine beți o bere, domnule.

— Dumneavoastră nu ne puteți face rost de niscai întăriri? - zise ăl de dădea ordine.

— Pe dracu - zise subprefectul. Ăștia din Camaná-s niște putori. Aici Partidul Restaurator îs eu singur.

— Bun, om vedea cum ne descurcăm - zise ăl de dădea ordine. Să n-aud de bordel, de băuturică. Marș la culcare. Mâine trebuie să fim zdraveni că nu-i de șagă.

Subprefectul le pregătise găzduire la comisariat, și de cum ajunseră-acolo Trifulcio se prăvăli pe pat și se-acoperi bine cu pătura. Nemișcat și-nfofolit se simți ceva mai bine. Téllez, Urondo și vătaful Martínez aduseseră pe-ascuns o sticlă și și-o treceau din mână-n mână, de la un pat la altul, conversând. El îi auzea: dac-au cerut un camion înseamnă că s-a-ngroșat gluma, zicea Urondo. Nu se poate, senatorul Arévalo le zisese: floare la ureche, băieți, și pân'acu nu ne-a-nșelat niciodată, zicea vătaful Martínez. Pe deasupra, dacă ceva scârțâia le săreau în ajutor agenții, că doar de-aia veniseră acolo, zicea Téllez. Șaizeci?, șaișcinci?, gândea Trifulcio, câți ani oi fi având?

— Răul a-nceput încă de-aici, de când ne-am suit în avion - zise Ludovico. Se hâțâna așa tare încât mi-a-ntors stomacul pe dos și-am borât peste Hipólito. La Arequipa am ajuns în ultimul hal. Mă culegeai de pe jos. A trebuit să mă pun pe picioare cu doze babane de rachiu *pisco.*

— Când ziarele-au publicat ce s-a-ntâmplat la teatrul ăla, că s-a lăsat cu morți, m-am gândit: aoleu, ce-o fi pățit săracu' - zise Ambrosio. Dar nu ți-am văzut numele printre victime.

— Ne-au trimis în gura lupului, cu bună-știință - zise Ludovico. Cum aud cuvântul teatru, cum parcă simt ciomăgeala. Și sufocarea, Ambrosio, înăbușirea aia teribilă.

— Cum de-a putut izbucni o asemenea încăierare? - zise Ambrosio. Înseamnă că-ntreg orașul s-a răsculat împotriva guvernului, nu, Ludovico?

— Da - zise senatorul Landa Au aruncat grenade-n teatru, de-alea lacrimogene, sunt și morți. Bermúdez e pe dric, Fermín.

— Dacă Lozano vroia un camion, de ce naiba i-a zis lui *don* Emilio: vreo patru-cinci îs de-ajuns - blestemă, pentru-a zecea oară, ăl de dădea ordine. Și unde-au dispărut Lozano și *don* Emilio?, de ce nu pot da de nimeni la telefon?

Plecaseră din Camaná înainte de-a se lumina de ziuă, fără să-mbuce nimic, și ăl de dădea ordine nu făcea decât să bombăne și să suduie. Toată noaptea te-ai muncit să dai de ei cu telefonul, și-acu pici de somn, gândea Trifulcio. Nici el nu putuse să doarmă. Frigul se-ntețea pe măsură ce camioneta urca pe *sierra.* Trifulcio moțăia uneori și-i auzea pe Téllez, Urondo și pe vătaful Martínez cerându-și sau dându-și țigări. Ai îmbătrânit, gândea, într-o zi o să crăpi. Ajunseră la Arequipa la zece. Ăl de dădea ordine îi duse la un căsoi de care atârna o firmă cu litere roșii: Partidul Restaurator. Ușa era încuiată. Pumni, picioare, apăsări pe sonerie, nimic, nimeni. Pe străduța strâmtă, oamenii intrau în dughene, soarele nu încălzea, niște pușlamale trâmbițau din răsputeri titluri de ziare. Aerul era foarte limpede, cerul părea foarte adânc. În cele din urmă veni să deschidă un băiețel desculț, căscând. De ce era închis localul partidului, îl luă la rost ăl cu ordinele, că doar era trecut de zece. Băiețelul îl privi mirat: era întotdeauna închis, se deschidea doar joi

seara, când veneau *doctorul* Lama și ceilalți domni. De ce s-o fi numind oraș alb Arequipa, din moment ce nici o casă nu era albă?, gândea Trifulcio. Intrară. Birouri goale, scaune desfundate, fotografii cu Odría, lozinci, Trăiască Revoluția Restauratoare, Sănătate, Educație, Muncă, Odría este Patria. Ăl de dădea ordine fugi la telefon: ce s-a-ntâmplat?, unde-s oamenii?, de ce nu i-a-ntâmpinat nimeni? Lui Téllez, Urondo și vătafului Martínez li se făcuse foame: putem da o fugă să-mbucăm ceva, domnule? Bine, dar să vă-ntoarceți în cinci minute, zise ăl cu ordinele. Le dădu o *libra* și dispăru cu camioneta. Găsiră un birt mai acătării, cu măsuțe curate și fețe de masă albe, cerură cafea cu lapte și sandvișuri. Fiți atenți ce scrie, zise Urondo, Toți la Teatrul Municipal Diseară, Toți cu Coaliția, da' știu că tipii și-au făcut propagandă. M-oi fi simțind așa din cauză de *soroche,* răul de înălțime?, gândea Trifulcio. Parcă respira degeaba, nu-i intra aer în piept.

— Mi-a plăcut Arequipa, e curățică - zise Ludovico. Niște fetițe pe stradă de să-ți lingi degetele. *Cholas,* sigur.

— Cu ce ți-a greșit Hipólito? - zise Ambrosio. N-a vrut să-mi povestească nici în ruptul capului. Ii tot dădea-nainte cu ni s-a-nfundat, frate-miu, și-alta nimic. Nu știa cum să scape.

— L-o fi mustrând conștiința că prea a fost potaie - zise Ludovico. Ce mai loază, mă Ambrosio!

— Când te gândești că era cât pe ce să fiu și eu acolo, Ludovico - zise Ambrosio. Noroc cu *don* Fermín că nu s-a dus.

— Peste cine crezi c-am dat la postul din Arequipa lăfăindu-se în chip de știab? - zise Ludovico. Peste Molina.

— *El Chino* Molina? - zise Ambrosio. Nu era la Chiclayo?

— Ți-amintești ce fumuri își dădea față de noi ăștia care nu eram pe statul de funcții? - zise Ludovico. Acu parcă-i altu. Ne-a primit de parcă ne-am fi bătut dintotdeauna pe burtă.

— Bine-ați venit, colegilor, poftiți - zise Molina. Ceilalți au rămas prin piață să caște gura la mândrețile noastre de-arequipene?

— Care ceilalți? - zise Hipólito. N-am venit decât Ludovico și cu mine.

— Cum care ceilalți? - zise Molina. Ăilalți douăsșcinci pe care mi i-a promis domnul Lozano.

— Ah da, parcă l-am auzit eu zicând c-o să mai trimită niscai oameni din Puno și Cuzco - zise Ludovico. N-au venit?

— Tocmai acu' am vorbit la Cuzco, și Cabrejitos nu mi-a zis absolut nimic de asta - zise Molina. Nu pricep. De altfel nici n-avem prea mult timp. Mitingul Coaliției e la șapte.

— Trasul pe sfoară, minciunile, Ambrosio - zise Ludovico. Furatul căciulii, manevrele de culise. Totul, programat.

— Am înțeles, e-o ambuscadă - zise *don* Fermín Bermúdez a așteptat să se-ntărească Coaliția și-acum vrea s-o torpileze dintr-o dată și fără riscuri. Dar de ce-a ales tocmai Arequipa, *don* Emilio?

— Fiindcă-ar fi cea mai faină lovitură publicitară - zise *don* Emilio Arévalo Revoluția lui Odría a pornit din Arequipa, Fermín.

— Vrea să dovedească țării că Arequipa-i odríistă - zise senatorul Landa. Dă-ți seama: arequipenii, ca un singur om, împiedică mitingul Coaliției. Opoziția se face de baftă și Partidul Restaurator rămâne singur în șa întâmpinând alegerile din cincizeci și șase.

— O să trimită douăsșcinci de agenți din Lima - zise *don* Emilio Arévalo. Iar mie mi-a cerut un camion plin cu *cholos* mardeiași.

— Mda, și-a pregătit bomba cu multă grijă - zise senatorul Landa Numai că de data asta n-o să mai fie ca atunci cu Espina. De data asta bomba îi va exploda în mâini.

— Și cum îți zic, Molina se dădea de ceasul morții să vorbească zor-nevoie cu domnul Lozano, dar pe ăsta ia-l de unde nu-i - zise Ludovico. Dispărut, intrat în pământ, ca și *don* Cayo. Secretarul lui răspundea: n-a venit, nu-i. Ce mai lucrătură!

— Ce tot bâigui acolo, să-ți trimit întăriri, *Chino*? - zise Cabrejitos. Te-ai sonat? Nimeni nu mi-a zis nimic, și chiar de-aș vrea n-aș putea. Băieții mei nu-și văd capul de treabă.

— *El Chino* Molina își smulgea părul din cap și mai multe nu - zise Ludovico.

— Noroc cu senatorul Arévalo, el ne trimite ajutor - zise Molina. Vreo cincizeci, pare-se, unul și unul. Cu ei, cu voi doi și cu cei câțiva băieți de-ai mei vom face și noi ce vom putea.

— Mi-ar plăcea să gust ardeii ăia iuți, umpluți, care fac faima Arequipei de li s-a dus buhul - zise Hipólito. Dacă tot suntem aici.

După ce mâncară la birt, fără a mai ține seama de ordine, plecară să dea o raită prin oraș: străduțe, soare cu dinți, căsuțe cu zăbrele și porți grele, caldarâm lucitor, preoți, biserici. Portalurile primăriei păreau tăiate-n ziduri de cetate. Trifulcio trăgea aer cu gura deschisă și Téllez le-arăta zidurile: ian priviți ce fel de a-și face propagandă aveau și ăia din Coaliție! Se-așezară pe-o bancă în centru, orientată spre fațada gri a catedralei, și trecu o mașină cu difuzoare: Toți la Teatrul Municipal la Ora Șapte. Veniți cu Toții Să-i Ascultați pe Liderii Opoziției. Cei din mașină împrăștiau de la gemulețe foi volante pe care lumea le prindea, le frunzărea și le-arunca. Asta-i, răul de înălțime, gândea Trifulcio. Altitudinea. Auzise cum e *el soroche:* îți simți inima bătând darabana și nu poți respira. De parcă-ar fi alergat întruna, de parcă s-ar fi bătut: pulsul rapid, tâmplele zvâcnitoare, venele tari. De n-o fi bătrânețea, gândea Trifulcio. Nu-și mai aminteau pe unde s-o ia ca să se-ntoarcă și fură nevoiți să-ntrebe. Partidul Restaurator?, ziceau oamenii, asta ce-o mai fi, cu ce se mănâncă?, și ridicau din umeri. Strașnic partid și ăsta-al lui Odría, râdea vătaful Martinez, dacă nici n-au auzit de el. Ajunseră cu chiu cu vai, și ăl de dădea ordine se stropși la ei: ce, credeau c-au venit să facă turism? Mai erau doi țipi cu el. Unul scund, cu ochelari și cu cravată, ăllalt mai metis *cholo,* mai din topor,

fără haină, și scundul se rățoia la ăl cu ordinele: i-au promis cincizeci și-i trimiteau cinci! Doar n-or să-și bată joc de el în halul ăsta. Ce, e calul lor de bătaie?

— Vă rog frumos, sunați la Lima, domnule *doctor* Lama, încercați să dați de *don* Emilio, sau de Lozano, sau de domnul Bermúdez - zise ăl cu ordinele. Că eu asta am făcut toată noaptea, degeaba. Nu știu, nu mai înțeleg nimic. Domnul Lozano i-a zis lui *don* Emilio cinci, și-am venit, domnule *doctor.* Să vă explice ei cine și de ce s-a-nșelat.

— Nu-i vorba că n-am găsi oameni, dar vroiam specialiști, țipi duri gata de orice - zise *doctorul* Lama. Și nu-i numai asta, dar protestez sus și tare din principiu. Am fost înșelat.

— Ce contează că nu-s mai mulți, dom'le *doctor* - zise *el cholo* cel din topor Mergem la Hală, umflăm de-acolo trei sute și le prăvălim ălora teatru-n cap.

— Ești sigur de tipii de la Hală? - zise ăl de dădea ordine Nu prea am încredere-n ideile tale, Ruperto.

— Mai mult decât sigur - zise Ruperto Eu am experiență. Asmuțim toată Hala și ne năpustim la Teatrul Municipal ca un uragan.

— Să-l căutăm întâi pe Molina - zise *doctorul* Lama. Precis c-au sosit pân-acum oamenii lui.

— Și la prefectură i-am întâlnit pe teribilii bătăuși ai senatorului Ară val o - zise Ludovico. Ăi cincizeci erau cinci, Ambrosio.

— Cineva a-ncurcat oalele-aici, voit sau nevoit - zise Molina. Așa nu mai merge, domnule prefect.

— Încerc cu disperare să iau legătura cu ministrul, să-i cer instrucțiuni - zise prefectul. Dar am impresia că secretarul lui nu vrea să mi-l dea: ba că n-a venit, ba c-a plecat mai demult, ba că nu știu când se-ntoarce. Alcibíades, fătălăul ăla.

— Asta nu mai e neînțelegere, ăsta-i sabotaj - zise *doctorul* Lama. Astea ți-s întăririle, Molina? Doi în loc de douășcinci? Ah nu, nu permit așa ceva.

— Alcibíades e omul meu - zise *don* Emilio Arévalo. Dar atu-ul rămâne Lozano. S-a arătat destul de-nțelegător și-l urăște pe Bermúdez. Dar, ce-i drept, va trebui uns bine.

— Cinci nenorociți, din care unul bătrân și căpiat de *soroche* - zise Ludovico. Adică chiar credeți că ăștia cinci și cu noi doi o să-mprăștiem un miting? Ce ne-oți fi crezând, niscai supermeni, domnule prefect?

— Îl ungem noi, îi dăm și ce n-a visat - zise *don* Fermín. Voi vorbi chiar eu cu Lozano.

— Va trebui să apelăm la băieții tăi, Molina - zise prefectul. Nu era prevăzut, domnul Bermúdez nu voia ca localnicii să fie amestecați. Dar nu văd altă soluție.

— Nu, nu dumneata, Fermín - zise senatorul Arévalo Faci parte din Coaliție, deci oficial ești dușman de-al guvernului. Pe când eu mi-s de-al regimului, Lozano are mai multă-ncredere-n mine. Mă voi ocupa eu.

— Pe câți oameni de-ai tăi putem conta, Molina? - zise *doctorul* Lama.

— Dacă e să-i socotim pe gradații mărunți și pe adjutanți, cam douăzeci - zise Molina. Dar ăștia-s toți pe statul de funcții și n-or să vrea să-și riște pielea de-amorul artei. Or să pretindă primă de risc, gratificații.

— Promite-le marea cu sarea, n-avem de-ales, trebuie împiedicat mitingul cu orice preț - zise *doctorul* Lama. Am promis și mă voi ține de cuvânt, Molina.

— Adevăru-i că ne facem sânge rău de pomană - zise prefectul. N-or să poată umple teatrul. Cine-i cunoaște-aici pe barosanii din Coaliție?

— Știm și noi că se vor înghesui mai ales curioșii, și că ăștia, la primul incident, vor spăla putina - zise *doctorul* Lama. Dar chiar și-așa, e-o chestiune de principiu. Ne-au tras pe sfoară, prefectule.

— O să-ncerc în continuare să iau legătura cu ministrul - zise prefectul S-ar putea ca domnul Bermúdez să se fi răzgândit și să-i lase totuși să-și facă mitingul.

— Nu i-ați putea face rost de-o pastilă ceva, unuia din oamenii mei? - zise ăl de dădea ordine. Negroteiului, domnule *doctor.* E pe punctul să leșine de *soroche.*

— Păi bine mă, dacă tot n-aveați oameni îndeajuns de ce naiba v-ați băgat în viesparul de la teatru? - zise Ambrosio. Cu-așa puțini era o nebunie, Ludovico.

— Fiindcă ne-au dus cu prețul și noi am luat toate de bune - zise Ludovico. Eram așa convinși încât ne-am dus să mâncăm celebrii ardei iuți umpluți despre care-mi împuiase capul Hipólito.

— La Tiabaya, acolo-i gătesc cum trebuie - zise Molina Auziți, stropiți-i din belșug cu bere *chicha* dar de-aia specială din porumb *jora,* și să fiți înapoi la patru ca să vă duc la sediul Partidului Restaurator. Acolo-i punctul de-ntâlnire.

— Motivul? - zise *don* Emilio Arévalo îl știi cât se poate de bine, Lozano. Să dăm de pământ cu Bermúdez, bine-nțeles.

— Vreți să ziceți să dăm o mână de ajutor Coaliției, domnule senator - zise Lozano De data asta nu vă pot servi. Nu-i pot face una ca asta lui *don* Cayo, sper că mă-nțelegeți. E ministru, mi-e superior direct.

— Cum să nu poți, Lozano - zise *don* Emilio Arévalo. Dumneata și cu mine putem. Totul depinde de noi doi. Oamenii n-ajung la Arequipa, și de planul lui Bermúdez s-alege praful.

— Și după-aia, domnule senator? - zise Lozano. Nu Domniei voastre o să vă ceară socoteală Bermúdez. Ci mie. Eu i-s subordonat.

— Dumneata crezi că eu vreau să sprijin Coaliția, și-aici greșești, Lozano - zise *don* Emilio Arávalo. Nu, eu vreau să sprijin guvernul. Sunt omul regimului, prin urmare dușman al Coaliției. Dacă regimul are probleme, e din cauză c-a lăsat să-i crească vreascuri, dintre care cel mai putregăios e Bermúdez. Mă-nțelegi, Lozano? E vorba să-l sprijinim pe Președinte, nu Coaliția.

— Președintele știe? - zise Lozano. Că-n cazul ăsta, se schimbă situația, domnule senator.

— Oficial, Președintele se cuvine să nu știe nimic - zise *don* Emilio Arévalo. De-aia existăm noi, prietenii Președintelui, Lozano.

Blestemata de *chicha* mi-a făcut și mai mult rău, gândi Trifulcio. Sângele i se-oprise-n vene, începuse să-i fiarbă. Dar se prefăcea că n-are nimic, întinzând mâna după stacană și zâmbindu-le lui Téllez, Urondo, Ruperto și vătafului Martinez: noroc. Ei erau deja cam piliți. Greoiul *cholo* făcea pe cultul, în casa de-alături dormise Boh'var, *chicha* de Yanahuara era cea mai bună din lume, și râdea plin de sine: la Lima, n-aveau așa ceva, nu? Ii explicaseră și-nainte că veneau de la Ica, dar tot nu-nțelegea. Trifulcio gândi: dacă-n loc de una aș fi înghițit două pastile poate nu m-ar fi picnit iar *el soroche.* Privea pereții afumați, femeile *ce* purtau tăvi cu ardei picanți de la cuptor la mese, și-și lua pulsul. Nu se-oprise, bătea încă, dar abia-abia. Și fierbea, asta da, de aia-i simțea talazurile încinse spârgându-i-se parcă în piept. Of de s-ar face-odată noapte, să-și isprăvească mai degrabă trebușoara de la teatru și să se-ntoarcă la Ica. N-ar fi mai bine să mergem chiar acu la Hale? zise vătaful Martínez. Ruperto se uită la ceas: aveau tot timpul, nu era încă nici patru. Pe ușile deschise ale birtului, Trifulcio vedea piețișoara, băncile și copacii, niște copii jucându-se cu titireze, zidurile albe ale unei bisericuțe. Nu era altitudinea, era bătrânețea. Trecu o mașină cu difuzoare, Cu Toții la Municipal, Toți de Partea Coaliției, și Ruperto sudui o dată birjărește, apoi: ce-o să ie mai muiem noi oasele.

Domol, domol, zise Téllez, păstrează-te pentru atunci. Cum merge cu *el soroche*, bunicule?, zise Ruperto. Mai bine, nepoate, zâmbi Trifulcio. Și-l urî.

— Totul s-a aranjat, domnule senator, dar mi-am luat și eu precauțiile mele - zise Lozano. De dus se vor duce, dar câțiva. Iar ăilalți vor ajunge prea târziu. Mă bizui pe dumneavoastră în caz că…

— Bizuie-te pe mine pentru toate, Lozano - zise *don* Emilio Arévalo. Și-n plus bizuie-te și pe recunoștința Coaliției. Domnii aceia cred că le faci lor serviciul. Lasă-i să creadă, e-n avantajul dumitale.

— Tot nu se poate vorbi cu Arequipa? - zise Cayo Bemuidez. Asta-i culmea, doctorașule.

— Nu mi-au plăcut deloc celebrii lor ardei iuți - zise Hipólito - Mă ard la rânză, Ludovico.

— N-am reușit să conving decât zece - zise Molina. Ăilalți nici nu vor s-audă, nu ne vârâm noi acolo îmbrăcați civil, oricâte prime de risc am primi. Ce părere-aveți, domnule prefect?

— Zece, cu ăia doi din Lima și cu ăia cinci ai senatorului fac șaptesprezece - zise prefectul Dacă-i adevărat că Lama stârnește și Halele, s-ar putea să meargă. Șaptesprezece țipi cu boașele tari pot da totul peste cap acolo, cum de nu. Cred că merge, Molina.

— Oi fi eu tont, dar nici chiar într-atât pe cât mă cred domnii ăștia, domnule senator - zise Lozano. Eu nu primesc cecuri niciodată.

— Alo, Arequipa? - zise Cayo Bermúdez. Molina? Ce s-a-ntâmplat, Molina, unde dracu te-ai vârât de n-am putut da de dumneata.

— Nu-i crede nici pe ei așa capsomani - zise *don* Emilio Arévalo. E un cec la purtător, Lozano.

— Cum asta, când eu v-am sunat în disperare toată ziua, *don* Cayo - zise Molina. Ca și prefectul, ca și *doctorul* Lama. Cum asta, când cel ce intrase parcă-n pământ erați dumneavoastră, *don* Cayo.

— Ceva scârțâie la Arequipa, *don* Cayo? - zise *doctorul* Alcibíades.

— Nu unul ci o mie de necazuri - zise Molina. N-avem oameni, *don* Cayo. Nu știu dacă vom putea face ceva numai cu-atâția.

— Oamenii lui Lozano n-au sosit? - zise Cayo Bermúdez. Camionul lui Arévalo n-a sosit? Ce tot îndrugi, Molina?

— Am contribuit eu cu zece de-ai mei, dar și-așa, șaptesprezece nu-s cine știe ce, *don* Cayo - zise Molina. Drept să vă zic nu mă pot încrede nici în *doctorul* Lama. Promite cinci sute, o mie. Dar el cam bate câmpii, îl știți doar.

— Numai doi din Lima, numai cinci din Ica? - zise Cayo Bermúdez. Molina, bagă de seamă ce zici, asta te-ar putea costa scump. Unde-s ceilalți?

— Nu-nțelegeți că n-au venit, *don* Cayo? - zise Molina. Nu-nțelegeți că eu sunt cel ce vă-ntreabă unde-s ceilalți, de ce n-au venit toți cei pe care ni i-ați anunțat?

— Și-așa, foarte liniștiți, după porția de ardei iuți ne-am dus să ne plimbăm prin piață - zise Ludovico Foarte calmi, neștiutori, am fost s-aruncăm o privire Teatrului Municipal, pasă-mi-te să recunoaștem terenul.

— Părerea mea e că-n ciuda tuturor neajunsurilor, s-ar putea să meargă treaba, *don* Cayo - zise prefectul Coaliția, aici, practic nu există. Și-au făcut ei publicitate, dar nu-i văd în stare să umple Municipalul. Poate vreo sută de gură-cască, nu mai mult. Dar cum de-ați crezut c-a sosit multă lume, *don* Cayo?

— Cineva și-a vârât coada, o să vină el momentul să descurc ițele acestei afaceri, n-ai grijă - zise Cayo Bermúdez. E Lama pe-acolo?

— Alo, domnule Ministru? - zise *doctorul* Lama. Vreau să protestez cu toată energia. Ne-ați promis optzeci de oameni și ne

trimiteți șapte. I-am propus Președintelui să facem din mitingul Coaliției o mare acțiune populară în favoarea guvernului, și suntem sabotați. Dar vă previn că nu ne lăsăm.

— Lasă-te de discursuri acum, Lama - zise Cayo Bermúdez. Am nevoie să știu un singur lucru, dar cu toată sinceritatea. Îi poți întări pe oamenii lui Molina cu douăzeci sau treizeci de indivizi? Nu contează prețul. Douăzeci sau treizeci care să-și știe meseria. Poți?

— Ba și cincizeci, ba mai mulți - zise *doctorul* Lama. Problema nu-i numărul, domnule Ministru. Oameni găsim noi. Numai că ne-ați promis țipi perfect versați în d-alde astea.

— Bine, fă-mi rost de treizeci care să-i însoțească la Municipal pe oamenii lui Molina - zise Cayo Bermúdez. Cum merge contramanifestația?

— Băieții Partidului Restaurator bat periferia, unde fac propagandă - zise *doctorul* Lama. Or s-ațâțe mulțimile de-acolo și-or să le deșerte drept în fața Municipalului. Am convocat și-o altă manifestație la Hale, la ora cinci. O s-adunăm mii de oameni. S-a zis cu Coaliția aici, domnule Ministru.

— Bine, Molina, rămâne cum am stabilit - zise Bermúdez Știu că Lama exagerează, dar n-avem altă soluție decât să ne-ncredem în el. Da, vorbesc eu cu comandantul să dubleze efectivele din centru, pentru orice eventualitate.

Ciudată boală, gândi Trifulcio, apare și dispare. Simțea că moare, că reînvie, că moare iar. Ruperto îl provoca ridicându-și paharul. Noroc, zâmbi Trifulcio, și bău. Urondo, Téllez și vătaful Martinez lălăiau fiecare câte-o melodie alandala și birtul se umpluse. Ruperto privi la ceas: acu da, era timpul, camionetele or fi sosit deja la Hale. Dar vătaful Martinez zise: ultima, aia la botul calului. Ceru altă stacană cu *chicha* și-o băură în picioare. Să-ncepem chiar de aici, zise Ruperto și sări pe-un scaun: arequipenilor, fraților, ascultați-mă o clipă. Trifulcio se sprijini de perete, închise ochii: o să moară aici?

încetul cu-ncetul, lumea încetă să se mai învârtejească, sângele începu să-i curgă iar prin vene. Cu toții la Municipal să le-arătăm ălora din Lima cine-s arequipenii, răgea Ruperto, clătinându-se. Clienții continuau să mănânce, să bea, câțiva se porniseră pe râs. Noroc tuturor și lui Odrfa, zise Ruperto, ridicând un pahar, v-așteptăm la intrarea la Municipal. Téllez, Urondo și vătaful Martinez îl scoaseră pe Ruperto în stradă, strâns îmbrățișați; mai bine hai odată, *cholo*, guralivule, că se făcuse târziu. Trifulcio ieși încleștându-și dinții și pumnii. Iarăși nu curgea, iarăși fierbea. Opriră un taxi: la Hale.

— Neștiutori ca pruncii, din două motive - zise Ludovico. Credeam că restauratorii din Arequipa erau mai mulți. Și nu știam despre Coaliție că-și năimise atâția bătăuși.

— Ziarele ziceau c-a ieșit scandal fiindcă poliția a năvălit în teatru - zise Ambrosio. Fiindc-au tras în mulțime și-au aruncat grenade.

— Noroc c-au năvălit, noroc c-au aruncat grenade - zise Ludovico. Altfel, acolo-mi rămâneau oasele. Am ieșit eu caftit, ce-i drept, dar măcar am rămas în viață, Ambrosio.

— Da, du-te de vezi ce se-ntâmplă la Hale, Molina - zise Cayo Bermúdez Și dă-mi imediat de știre.

— Tocmai am dat o raită pe la Municipal, *don* Cayo - zise prefectul E încă pustiu. Și trupa de-asalt s-a postat prin împrejurimi.

Taxiul îi lăsă la colțul Halelor, și Ruperto: vedeți? oamenii lui au și sosit. Cele două camionete cu difuzoare, staționate între dughene, făceau o larmă infernală. Dintr-una se revărsa muzică, din cealaltă un glas tunător, și Trifulcio trebui să se-agațe de Urondo. Ce-ai mă negrule, tot te mai chinuie *el soroche?* Nu, murmură Trifulcio, cred că mi-a trecut. Niște țipi împrăștiau manifeste, alții chemau lumea cu pâlnii la gură, încetul cu-ncetul sporea gloata din preajma camionetelor. Dar majoritatea bărbaților și-a femeilor vindeau și

cumpărau mai departe, netulburați, în dughenele lor cu legume, fructe, țoale. Ce succes pe tine, Trifulcio, zise vătaful Martinez, ăștia te mănâncă din ochi. Și Téllez: avantajul de-a fi unt, Trifulcio. Ruperto se cățără pe-o camionetă, îi strânse-n brațe pe tipii de-acolo, și puse mâna pe microfon. Apropiați-vă, apropiați-vă, arequipenilor, ascultați. Urondo, Téllez, vătaful Martinez se-amestecară printre vânzătoare, cumpărători, cerșetori, și-i îmboldeau: apropiați-vă, veniți încoa, ascultați ce zice. Mai am cinci ore pân' să se termine chestia cu teatrul, gândea Trifulcio, apoi încă opt ore de noapte, astfel că-n cel mai bun caz tot nu plecau până la amiază: nu rezista atât. Se-nsera, se lăsa frigul, printre dughenele cu boarfe se vedeau măsuțe luminate cu luminări unde lumea mânca. Îi tremurau picioarele, își simțea spinarea jilavă, îi ardeau tâmplele. Se lăsă să cadă pe-o ladă și-și atinse pieptul: bătea. Femeia care vindea *tocuyos* îl privi de la tejgheaua ei și râse: dumneata ești primul pe care-l văd, înainte doar în filme. E-adevărat, gândi Trifulcio, în Arequipa nu-s negri. Ești bolnav?, zise femeia, vrei un pahar cu apă? Da, mulțumesc. Nu, nu se simțea rău, era înălțimea. Apa îi făcu bine și se duse să-i ajute pe ăilalți. Pregătiți-vă fraților, să le arătăm noi, răgea Ruperto cu pumnul ridicat, și erau destui să caște gura la el. Blocau strada, și Téllez, Urondo, vătaful Martinez și tipii din camionete mergeau de colo-colo aplaudând, dându-le ghies curioșilor. La Municipal, băieți, să le-arătăm noi, și Ruperto se bătea cu pumnu-n piept. E criță, gândi Trifulcio, chinuindu-se să tragă aer.

— Și ce v-a făcut să credeți c-ar fi mulți odríiști în Arequipa? - zise Ambrosio.

— Contramanifestația Partidului Restaurator, la Hale - zise Ludovico. Ne-am dus s-o vedem și părea o mare de lume.

— Ce ți-am zis, Molina? - *doctorul* Lama arătă mulțimea. Păcat că nu-i Bermúdez aici să vadă cu ochii lui.

— Vorbiți-le odată, dom'le *doctor* Lama - zise Molina. Trebuie să-mi chem oamenii, să le dau instrucțiuni.

— Da, o să le zic câteva cuvinte - zise *doctorul* Lama. Tăiați-mi pârtie pin' la camionete.

— Planul era să-i prindeți între două focuri pe ăi din Coaliție? - zise Ambrosio.

— Cam așa ceva, noi intram în teatru și-ncepeam scandalul înăuntru - zise Ludovico. Ăia dădeau să iasă, și se trezeau în plină contramanifestație. Ca idee nu era rea, dar a dat greș.

Strivit între oamenii care ascultau, râdeau sau aplaudau, Trifulcio își încleștă fălcile. N-o să moară, nu i se mai părea că oasele or să-i crape de frig, nu mai avea impresia că inima i se va opri. Îi dispăruseră până și junghiurile din cap. Auzea zbieratele lui Ruperto și vedea lumea îmbulzindu-se s-ajungă la camionetă unde începuseră să-mpartă băutură și mici cadouri, în penumbră, recunoștea fețele lui Téllez, Urondo, vătaful Martinez, ițindu-se ici și colo printre ascultători, și-i închipuia aplaudând, încurajând. El nu făcea nimic; respira rar, își pipăia pulsul, gândea dacă nu mă mișc rezist. Și chiar atunci se produseră mișcări, înghiontiți, marea de capete văluri, un grup de oameni se-apropie de camionetă, și cei de pe capotă îi săltară sus. De trei ori ura pentru Secretarul General al Partidului Restaurator! strigă Ruperto, și Trifulcio îl recunoscu: era cel care-i dăduse leacul pentru *soroche,* era *el doctor.* Liniște, *doctorul* Lama vrea să vă vorbească, urla Ruperto. Ăl de dădea ordine se cățărase și el pe camionetă.

— Cu ăștia toți nu mai avem noi grijă - zise Ludovico.

— E lume berechet, așa-i - zise Molina Numai fiți atenți să nu mi-i îmbătați prea tare.

— O să plasăm câțiva gardieni și-n teatru, *don* Cayo - zise prefectul. Cu uniforme și arme, da. Le-am zis dinainte celor din

Coaliție. Nu, n-au avut nimic împotrivă. Nu-i decât o precauție-n plus, *don* Cayo.

— Câtă lume a adunat Lama la Hale? - zise Cayo Bermúdez. Zi-mi exact ce-ai văzut cu ochii dumitale, Molina.

— N-aș putea zice chiar precis, dar sunt destui - zise Molina. Vreo mie de persoane, cam așa ceva. Stăm mult mai bine. Cei ce vor intra în teatru se află-acum la localul partidului. De-acolo vă și vorbesc, *don* Cayo.

Se-ntuneca rapid, Trifulcio n-avea cum să mai distingă fața *doctorului* Lama, îl auzea doar. Ăsta nu era ca Ruperto, știa să vorbească. Cu înfloriturі, ce mai, cu eleganță, în favoarea lui Odría și-a poporului, împotriva Coaliției. Merge, dar nu se compară cu senatorul Arévalo, gândea Trifulcio. Téllez îl apucă de braț: plecăm, negrule. Își făcură loc cu coatele, după colț aștepta o camionetă și-n ea erau Urondo, vătaful Martinez, ăl de dădea ordine și cei doi zdrahoni din Lima ce tot trăncăneau despre ardeii iuți umpluți. Te-a mai lăsat *el soroche*, Trifulcio? Cred că da. Camioneta străbătu străzi întunecate, opri în fața Partidului Restaurator. Lumini aprinse, birourile mișunând de lume, și iar tahicardia, frigul, sufocarea. Ăl cu ordinele și *el Chino* Molina făceau prezentările: uitați-vă bine unul la altul ca să vă recunoașteți moacele pe-acolo, voi ăștia intrați taman unde-i dandanaua mai mare. Le aduseseră băuturi, țigări și sandvișuri. Dacă ăi doi din Lima erau doar afumați, în schimb arequipenii erau beți pulbere. Să nu mă mișc, să respir adânc, să rezist.

— Ne-au împărțit în grupuri de câte doi - zise Ludovico Hipólito și cu mine am fost despărțiți.

— Ludovico Pantoja cu negrul - zise Molina Trifulcio, nu?

— Mi l-au dat pereche tocmai pe ăla căpiat de *soroche* - zise Ludovico Unul din cei omorlți în teatru. Acu zi și tu dacă nu mi-a dat târcoale hâda cu coasa, Ambrosio.

— Sunteți douăsdoi, deci unspe perechi - zise Molina. Priviți-vă bine, să nu vă confundați pe-acolo.

— Au omorât trei de-ai noștri, pe alți paispe ni i-au vârât în spital - zise Ludovico. Și spurcăciunea de Hipólito nevătămat, zi și tu dreptate-i asta?

— Vreau să mă conving c-ați înțeles - zise Molina. Ia să vedem, repetă-mi ce ai de făcut

Cel ce-avea să-i fie pereche îi trecu clondirul și Trifulcio trase o dușcă: viermișori ce-i alergau prin tot trupul și-o senzație de căldură. Trifulcio îi întinse mâna: îi părea bine, dar să-i zică: lui, fiind din Lima, înălțimea nu-i cauzase? Nu, zise Ludovico și-și zâmbiră. Tu, zicea Molina, și unul lua poziție de drepți: eu la parter, asigur stânga și spatele, cu ăsta. Și Molina: și tu? Altul ciocnea din călcâie: eu la galerie, păzesc centrul, cu ăla. Toți se ridicară să răspundă, dar când îi veni rândul lui Trifulcio, el rămase așezat: la parter, lingă scenă, cu domnul. De ce nu-s trimiși negrii sus la cucurigu? zise Urondo, și câțiva chicotiră.

— Deci știți - zise Molina. Nu faceți nimic până n-auziți țignalul și cuvântul de ordine. Adică Trăiască Generalul Odría! Cine strigă lozinca?

— O strig eu - zise ăl de dădea ordine. O să fiu în primul rând la galerie, drept în centru.

— Mai e ceva de lămurit, domn' inspector Molina - zise o voce rușinată. Să știți că nici ei n-au stat cu mâinile-n sân. Le-am văzut oamenii, în mașini, făcând propagandă. Gealați cunoscuți, domn' inspector, să-mi sară ochii. De n-ar fi decât Argiielles, de pildă. Un cuțitar faimos, dom'le.

— Și-au tocmit și bătăuși din Lima - zise altă voce Pe puțin cinspe, dom'le inspector.

— Gardienii ăia pe care Molina reușise cu chiu cu vai să-i convingă n-aveau nici ștofă nici experiență, erau cu moralul la

pământ - zise Ludovico Am mirosit imediat că dacă lucrurile vor lua o-ntorsătură neplăcută, ăia se vor cărăbăni primii.

— Dacă ceva scârțâie, ne va sări-n ajutor garda de-asalt - zise Molina. I s-au dat ordine precise. Așa că nu-mi veniți mie cu mofturi din astea că nu ține.

— Să nu credeți că de frică am zis ce-am zis înainte, dom'le inspector - zise vocea rușinată. Ci ca să știți la ce ne putem aștepta.

— Bine, bine, uite că știu - zise Molina. Deci domnul de colo va da semnalul și voi începeți circul. Scărmănați-i bine și-mpingeți-i afară, unde-i va lua-n primire contramanifestația. V-alipiți atunci de oamenii Partidului Restaurator, și după mitingul din piață ne reîntâlnim aici cu toții.

Le-mpărțiră din nou băutură și țigări, apoi ziare în care să-și înfășoare lanțurile, boxurile, vinele de bou, măciucile scurte. Molina și ăl de dădea ordine îi trecură-n revistă, ascunde-le mă mai bine, încheie-ți haina, și când ajunseră la Trifulcio ăl cu ordinele îl încuraja: arăți mai bine, negrule. Da, zise Trifulcio, parcă-s ceva mai bine, și gândi băga-te-aș în mă-ta. Atenție, nu trageți decât dacă sunteți răzbiți, zise Molina. În stradă așteptau taxiurile. Tu cu mine aici, zise Ludovico Pantoja, și Trifulcio îl urmă. Ajunseră la teatru înaintea celorlalți. Stătea lume la intrare, împărțind foi volante, dar parterul era aproape gol. Se instalară în ridul al treilea și Trifulcio închise ochii: acu chiar c-o să explodeze, sângele-i va țâșni și va-mprașca pereții. Chiar așa rău te simți?, zise ăl din Lima. Și Trifulcio: nu, mai bine. Intrau și perechile alelalte și-și ocupau locurile. Niște țânțăi începuseră să scandeze Li-ber-ta-te, Li-ber-ta-te. Lumea continua să intre și parterul să se umple.

— Bine c-am venit din timp - zise Trifulcio Nu mi-ar fi dat mâna să stau tot timpu-n picioare.

— Da, *don* Cayo, a-nceput - zise prefectul Au reușit să umple teatrul, naiba știe cum. Contramanifestația e pe punctul de-a pomi de la Hale.

Întâi se umpluse parterul, apoi galeria, apoi culoarele dintre rânduri, și-acu în fața scenei era lume ce se-mbulzea formând ciorchini, cât pe ce să rupă cordonul de oameni cu banderole roșii ai serviciului de ordine. Pe scenă, vreo douăzeci de scaune, un microfon, un drapel peruan, lozinci pe care sta scris Coaliția Națională, Libertate. Când nu mă mișc mă simt aproape bine, gândea Trifulcio. Lumea continua să strige Li-ber-ta-te, și-un grup începuse să intoneze alt refren undeva-n fundul parterului: Le-ga-li-ta-te, Le-ga-li-ta-te. Se-auzeau aplauze, urale, și toată lumea vorbea răcnind. Își făcură apariția câteva persoane pe scenă, ocupând scaunele. Fură primite c-o salvă de-aplauze, și strigatele se-ntețiră.

— Chestia cu legalitatea n-o-nțeleg - zise Trifulcio.

— Asta-i pentru partidele politice scoase-n afara legii - zise Ludovico. Aici nu-s adunați numai milionarii, ci-au profitat și apriștii și comuniștii.

— Eu am luat parte la multe manifestații - zise Trifulcio. Prin anii cincizeci, la Ica, alături de senatorul Arévalo. Dar toate-n aer liber. Asta-i prima pe care-o văd într-un teatru.

— Uite-l și pe Hipólito, acolo, în fund - zise Ludovico Mi-e coleg. De mai bine de zece ani lucrăm împreună.

— Ce noroc pe dumneata că nu te-a picnit *el soroche,* asta chiar e-o boală cum n-am mai pomenit - zise Trifulcio. Auzi, da' ce te-a apucat să strigi și dumneata Libertate?

— Strigă și tu - zise Ludovico. Vrei să se prindă ăștia cine ești și ce cauți aici?

— Mi s-a poruncit să urc pe scenă și să le deconectez microfonul, nu să strig - zise Trifulcio. Ăla care-o să dea semnalul mi-e șef, și e

precis cu ochii pe noi. E-o cutră, din orice-i sare țandăra și ne toarnă amenzi.

— Nu fi prost, negrule - zise Ludovico. Fă ce-ți zic, strigă, bate din picioare, aplaudă.

Nici nu-mi vine să cred că mă simt așa bine, gândi Trifulcio. Un tip pirpiriu, c-o crăvățică ridicolă și cu ochelari, încuraja publicul să strige Libertate și-i anunța pe cei ce luau cuvântul. Le zicea numele, și lumea, tot mai scandalagioaică și zavergioaică, aplauda pe ruptelea. Părea să aibă loc o întrecere între ăi cu Libertate și ăi cu Legalitate, să vadă care strigă mai asurzitor. Trifulcio tot întorcea capul după ălelalte perechi, dar cu-atâția oameni în picioare, anevoie le mai zărea când și când. Ăl cu ordinele, în schimb, se vedea foarte bine, stătea cu coatele rezemate pe balustrada galeriei, înconjurat de alți patru, ascultând și privind în toate părțile.

— Numai ăi de păzesc scena și-s cinșpe - zise Ludovico. Și uită-te puțin câți tipi cu banderole roșii mișună prin teatru. Nemaipunând la socoteală că la izbucnirea scandalului or să sară și alții spontan. Cred că n-o să reușim.

— De ce nu? - zise Trifulcio. Molina ăla-al vostru n-a explicat totul clar?

— Da, dar socoteala de-acasă nu se potrivește cu cea din târg - zise Ludovico. Trebuia să fim cincizeci, și-ncă bine antrenați. Arequipenii ăștia pe care ni i-au vârât pe gât sunt niște ciurucuri, mi-am dat seama de la prima ochire. N-avem șanse.

— Musai s-avem - Trifulcio arătă spre galerie. Altfel cine-o mai scoate la capăt cu ăla.

— Contramanifestația trebuia să fi ajuns deja - zise Ludovico. Auzi ceva dinspre stradă?

Trifulcio nu-i răspunse, îl asculta pe domnu-n albastru ce se proțăpise-n fața microfonului: Odría era un Dictator, Legea Securității Interne era anticonstituțională, omul de rând și de bun

simț dorea Libertate. Și-i tămâia pe arequipeni: orașul rebel, orașul martir, tirania lui Odría a-nsângerat Arequipa în anii cincizeci dar nu i-a putut înăbuși Dragostea de Libertate.

— Vorbește bine, ce zici? - zise Trifulcio Dar senatorul Arévalo e-un as în chestiile-astea, ți-l are pe ăsta-n buzunarul cel mic. Să vezi cum bocește lumea ascultându-l. Nu l-ai auzit niciodată?

— Măi să fie, e plin vârf și tot se bulucește publicul - zise Ludovico. Sper să nu-i trăsnească prin cap imbecilului tău de șef să dea semnalul.

— Oricum însă, ăsta-i mai acătării decât *doctorul* Lama - zise Trifulcio. Tot elegant, nu zic, dar nu așa de greoi și de-ntortocheat. Se-nțelege totul.

— Ce? - zise Cayo Bermúdez. Repetă. Zici că-i un eșec total contramanifestația, Molina?

— Doar două sute de persoane, *don* Cayo - zise Molina. Și alea bete, că li s-a-mpărțit prea multă băutură. Eu i-am atras atenția *doctorului* Lama, dar el ce să m-asculte, doar îl știți. Probabil că s-au pilit în așa hal încât tot grosul a rămas la Hale. Vreo două sute, asta-i tot. Ce-i de făcut, *don* Cayo?

— Iar m-apucă - zise Trifulcio. Din cauza parșivilor care fumează. Iar, fir-ar să fie, că nu mai știu ce să fac.

— Tipul ăla al tău ar trebui să fie dement să dea semnalul - zise Ludovico. Unde-i Hipólito? Nu-l vezi cumva pe colegul meu?

Buluceala, urletele, țigările încălziseră localul și se vedea luciul nădușelii pe fețe; unii-și scoseseră hainele, își slăbiseră nodul cravatei, și tot teatrul zbiera și răcnea: Li-ber-ta-te, Le-gali-ta-te. Speriat, Trifulcio gândi: iar. Închise ochii, dădu capul pe spate, respiră adânc. Își atinse pieptul: tare, iarăși prea tare. Domnu-n albastru își terminase cuvântarea, se-auzeau urale, ăl cu crăvățica ridicola dădea din mâini ca un dirijor țâcnit.

— Bun, a clar, au câștigat partida - zise Cayo Bermúdez. În cazul ăsta e mai bine s-anulezi totul, Molina.

— O să-ncerc, dar nu știu dacă s-o mai putea, *don* Cayo - zise Molina Băieții-s toți înăuntru, teamă mi-e că n-am cum să-i previn la timp. Întrerup acum și vă sun mai târziu, *don* Cayo.

Acu vorbea un gras înalt, îmbrăcat în gri, pesemne un arequipan fiindcă toți îi strigau numele-n cor și-și fluturau brațele. Mai repede, of, mai iute, gândi Trifulcio, n-o să rezist atâta, ce-aștepta ăla de nu dădea odată semnalul? Cocârjat în scaun, cu ochii pe jumătate închiși, își număra pulsul, unu-doi, unu-doi. Grasul ridica brațele, gesticula, se-mpotmolea în cuvinte.

— Acu chiar că mi-e foarte rău - zise Trifulcio. Am nevoie de aer, domnule.

— Sper să nu fie atât de tâmpit, să nu dea semnalul - șopti Ludovico. Și chiar de-l dă, tu cu mine tăcem mâlc, nu ne mișcăm. M-ai înțeles, negrule?

— Taci, milionarule - izbucni, de sus, vocea ălui cu ordinele. Nu-nșela poporul! Trăiască Odría!

— Bine că-n sfârșit, mă sufocam. I-auzi și țignalul - zise Trifulcio, ridicându-se. Trăiască generalul Odría!

— Toată lumea a rămas cu gura căscată, pân' și-ăla cu discursul - zise Ludovico. Toți cu ochii bleojdiți la galerie.

Izbucniră alte Trăiască Odría în diferite puncte ale sălii, și-acu grasul urla: provocatori, provocatori, cu fața vânătă de furie, în timp ce exclamații, ghionturi, proteste îi înăbușeau vocea și-o trombă de dezordine zgâlțâia teatrul. Toți se ridicaseră, în fundul parterului se produceau mișcări și-mbrânceli violente, curgeau ocările, și-unii începuseră să se păruiască. În picioare, c-un viscol în tot pieptul, Trifulcio strigă înc-o dată Trăiască Odría! Cineva din rândul din spate îl înhăță de-un umăr: provocatorule! El se smuci c-o lovitură de cot și-l privi pe ăl din Lima: hai, dă-i drumul. Dar Ludovico

Pantoja stătea ghemuit ca o momâie, uitându-se la el cu ochii cât cepele. Trifulcio îl apucă de reverele hainei, îl sâltă-n picioare: mișcă, omule.

— Ce-mi mai rămânea de făcut, din moment ce mardeala începuse - zise Ludovico Negrul și-a scos lanțul și s-a năpustit spre scenă dărâmând tot ce-i stătea înainte. Mi-am scos pistolul și m-am repezit după el. Noi și încă doi am putut ajunge până-n rându-ntâi. Acolo ne-așteptau ăia cu banderole.

Câțiva țipi de pe scenă fugeau spre ieșiri, alții se holbau la serviciul de ordine care făcuse zid și-i aștepta, cu bâtele pregătite, pe namila de negru și pe ăilalți doi care înaintau învârtind lanțuri deasupra capetelor. Caftește-i Urondo, strigă Trifulcio, arde-i Téllez. Lanțul lui șuieră ca biciul unui îmblânzitor de fiare, și tipul cu banderolă cel mai apropiat scăpă bâta și căzu ducându-și mâinile la față. Sus, negrule, strigă Urondo, și Téllez: îi reținem noi, negrule! Trifulcio îi văzu ciocnindu-se avan de grupul ce păzea scărița ducând sus pe scenă, și, învârtindu-și lanțul, se repezi și el.

— M-am pomenit despărțit imediat de perechea mea și de ăilalți - zise Ludovico. Se formase-un zid de huidume între ei și mine. Trebuie că erau pe puțin zece, din care cinci mă-nconjuraseră. Îi țineam la respect cu pistolul și-urlam Hipólito, Hipólito. Și-atunci a venit sfârșitul lumii, frate-miu.

Grenadele căzură de la galerie ca niște pietroaie pământii, săltată sec izbindu-se de scaunele parterului și de scândurile scenei, și-ndată începură să slobozească rotocoale de fum. În câteva secunde atmosfera se-nălbi, se-ncețoșă, se rări, și-un abur dens și arzător începu s-amestece trupurile între ele și să dilueze contururile. Țipetele se-ntețiră, vacarm de trupuri rostogolite, de scaune sfărâmate, o tuse grea din sute de piepturi, și Trifulcio uită de luptă. Simțea că brațele-i curg, lanțul îi căzu din mână, picioarele i se-ndoiră și ochii lui, prin norii arzători, nu mai văzură decât cum

fugeau siluetele de pe scenă cu batiste la gură, și pe tipii cu banderole care se uniseră și, astupându-și nările, se-apropiau de el înotând parcă. Nu se putu ridica, se lovea cu pumnu-n piept, își căsca gura cu disperare. Nu simțea bâtele ce începuseră să plouă pe el. Aer, aer, ca un pește prins. Tomasa, atât apucă să mai gândească.

— Întâi am orbit - zise Ludovico Dar mai rea decât orice fu sufocarea. Am început să trag la nimereală. Nu mi-am dat seama că erau grenade, am crezut că m-au împușcat pe la spate.

— Gaze lacrimogene într-un spațiu închis, câțiva morți, zeci de răniți - zise senatorul Landa. Nu ne puteam dori mai mult, nu, Fermín? De-ar avea și șapte vieți, Bermúdez tot se prăbușește după una ca asta.

— Mi s-au terminat gloanțele - zise Ludovico. Nu puteam nici deschide ochii. Am simțit că-mi crapă capul și-am căzut lat. De-ai știi câți au sărit pe mine, Ambrosio!

— Niscai incidente, *don* Cayo - zise prefectul. Se pare că s-a zis cu mitingul lor, de-asta puteți fi sigur. Lumea iese ca din pușcă din Municipal.

— Garda de-asalt a-nceput să intre-n teatru - zise Molina. S-au auzit împușcături dinăuntru. Nu, nu știu dacă s-a lăsat cu morți, *don* Cayo.

— N-am habar cât timp să fi trecut, dar la un moment dat am deschis ochii și-am văzut fum peste fum - zise Ludovico. Mă simțeam încă mai rău decât dacă-aș fi murit. Sângeram de peste tot, Ambrosio. Și-atunci l-am văzut pe nemernicul de Hipólito.

— Dând și el în negru? - râse Ambrosio. Formidabil, bravo lui, ce i-a păcălit! Deci vezi că nu era așa imbecil pe cât l-am crezut noi.

— Ajută-mă, ajută-mă - strigă Ludovico. Nimic, de parcă nu mă cunoștea. Continua să dea-n negru, și deodată ăilalți m-au văzut și s-au repezit la mine. Și iar lovituri de picior, de bâte. Am leșinat din nou, Ambrosio.

— Poliția să curețe străzile, prefectule - zise Cayo Bermúdez. Să nu permită nici o manifestație, să-i aresteze pe toți liderii Coaliției. Ai lista victimelor? Morți sunt?

— Când mi-am revenit, coșmarul continua - zise Ludovico Teatrul era aproape gol. Totul devastat, dâre roșii pe pereți, perechea mea zăcând într-o baltă de sânge. Nu-i lăsaseră bătrânului, din figură, nici amintirea; era un terci. Alți țipi se zvârcoleau pe jos, tușind.

— Da, o mare manifestație în Piața centrală, *don* Cayo - zise Molina. Prefectul e la comandant acum. Nu cred că-i bine ce ziceți, *don* Cayo. Sunt mii de persoane.

— Să fie împrăștiată imediat, idiotule - zise Cayo Bermúdez. Nu-ți dai seama că se-ngroașă gluma? Fă-mi legătura cu comandantul. Să curețe străzile imediat, Molina.

— Apoi au pătruns gărzile și-unu a-nceput să dea în mine, văzându-mă așa - zise Ludovico. Eu-s de-al nostru, îs din corp! În sfârșit văzui mutra lui *Chino* Molina. M-au scos printr-o ieșire mascată. Am leșinat încă-o dată și m-am trezit abia la spital. Tot orașul însă era în grevă.

— Lucrurile merg din ce în ce mai rău, *don* Cayo - zise Molina. Au smuls bolovanii din caldarâm, e plin centrul de baricade. Trupa de-asalt nu poate împrăștia o asemenea manifestație.

— Trebuie să intervină Armata, *don* Cayo - zise prefectul. Dar generalul Alvarado zice că nu scoate trupa decât dacă i-o ordonă ministrul Apărării.

— Colegul meu de cameră era unul din tipii senatorului - zise Ludovico. Cu piciorul rupt. Mă ținea la curent cu ce se-ntâmpla în continuare la Arequipa și mă călca pe nervi. Mi-era o frică, frate-miu.

— Bine - zise Cayo Bermúdez. Voi vorbi cu generalul Llerena să-i dea ordinul.

— Eu o șterg de-aici, strada-i mai sigură decât spitalul - zise Téllez. Nu vreau s-o pățesc ca Martínez sau ca negrul. Îl cunosc pe unul Urquiza. O să-l rog să m-ascundă la el acasă.

— N-o să se-ntâmple nimic, n-or să dea buzna aici - zise Ludovico. Și ce dacă-i grevă generală? Armata o să tragă-n ei.

— Și mă rog unde-i Armata, că eu n-o văd - zise Téllez Dac-or vrea să ne lințeze, s-a zis cu noi, intră aicea ca-n sat fără câini. Spitalul nu e păzit.

— Da' nu știe nimeni că suntem aici - zise Ludovico Și chiar de-ar ști. Or să creadă că suntem de-ai Coaliției, că suntem victime.

— Nu, pentru că nimeni nu ne cunoaște - zise Téllez. Își vor da seama c-am fost aduși. Chiar noaptea asta fug să dau de Urquiza. Pot merge, cu tot ghipsul.

— Era pe jumătate damblagii de spaimă, că-și văzuse amândoi colegii omorâți la teatru - zise Ludovico. Ăștia cer acu demiterea ministrului de Interne, zicea, or să dea buzna și-or să ne spânzure de felinare. Dar ce se-ntâmplă?, răcneam, ce naiba-i afară?

— E-aproape revoluție - zise Molina. Nu-i a bună, poporul a pus stăpânire pe străzi, *don* Cayo. I-am retras până și pe agenții de circulație, ca să nu fie bătuți cu pietre. De ce nu parvine-odată ordinul să se mobilizeze Armata, *don* Cayo?

— Și cu ei cum rămâne, domnule? - zise Téllez. Ce-ați făcut cu Martínez, cu bătrânii?

— Nu-ți fă griji, i-am și-ngropat - zise Molina. Tu ești Téllez, nu? Șeful tău ți-a lăsat bani la prefectură să te-ntorci cu autobuzul la Ica, de cum vei putea merge.

— Păi de ce-au fost îngropați aici, domnule? - zise Téllez. Martínez are nevastă și copii la Ica, Trifulcio are niscai rude la Chincha. De ce nu i-ați trimis acolo, să fie-ngropați de familiile lor? De ce aici, ca niște câini? Nimeni, niciodată n-o să vină să-i jelească la groapă, domnule.

— Hipólito? - zise Molina. A luat primul autobuz către Lima, încălcându-mi ordinele. I-am cerut să rămână să ne-ajute, și-a șters-o. Da, am aflat cum s-a purtat la teatru, Ludovico, din păcate. Dar n-ai tu grijă, o să-l încondeiez în raportul meu către Lozano de-o să-și muște mâinile. Nu uit eu.

— Liniștește-te, Molina - zise Cayo Bermúdez Vreau calm, vreau detalii, zi-mi totul pe rând. Care-i situația, exact?

— Situația e că poliția nu mai poate restabili ordinea, *don* Cayo - zise prefectul. V-o repet înc-o dată. Dacă nu intervine Armata, aici se vor petrece lucruri grave.

— Situația? - zise generalul Llerena. Foarte simplă, Paredes. Imbecilitatea lui Bermúdez ne-a împins între ciocan și nicovală. A zbârcit-o, și-acu vrea ca Armata să lămurească lucrurile c-o demonstrație de forță.

— Demonstrație de forță? - zise generalul Alvarado. Nu, domnule general. Dacă scot trupa, vor fi mai mulți morți ca-n anul cincizeci. Au baricade, oameni înarmați, greviștii-s tot orașul. Vă avertizez că va curge mult sânge.

— Cayo ne dă asigurări că n-ar fi chiar așa, domnule general - zise comandantul Paredes. Greva n-ar reprezenta decât vreo douăzeci la sută. Scandalul a fost provocat de-un mic grup de-agitatori în slujba Coaliției.

— Greva reprezintă sută la sută, domnule general - zise generalul Alvarado. Poporu-i stăpân pe situație, străzile-s în mâna lui. Au format un comitet din care fac parte avocați, muncitori, medici, studenți. Prefectul insista să scot trupa încă din noaptea trecută, dar eu vreau ca hotărârea s-o luați dumneavoastră personal.

— Zi-mi părerea ta, Alvarado - zise generalul Llerena. Cinstit și fără ocolișuri.

— De cum vor vedea tancurile, răsculații se vor ascunde-n bortă de șarpe, domnule general Llerena - zise Cayo Bermúdez. E-o

nebunie să pierdem atâta timp. Cu fiecare minut care trece agitatorii se-ntăresc și guvernul își pierde din prestigiu. Dați ordinul odată.

— Cinstit și fără ocolișuri, nu văd de ce Armata și-ar murdări mâinile pentru domnul Bermúdez, domnule general - zise generalul Alvarado. Aici nu-i în joc nici soarta Președintelui, nici a Armatei, nici a regimului. Domnii din Coaliție m-au vizitat și mi-au dat asigurări. Au promis să liniștească mulțimea dacă Bermúdez demisionează.

— Dumneavoastră îi cunoașteți cât se poate de bine pe conducătorii Coaliției, domnule general Llerena - zise senatorul Arévalo. Bacocorzo, Zavala, Lopez Landa. Doar nu vi-i închipuiți pe-acești domni făcând jocul apriștilor și-al comuniștilor, nu?

— Ei nutresc cel mai adânc respect față de Armată și, mai ales, față de dumneavoastră personal, domnule general Llerena - întări senatorul Landa. Cer numai demiterea lui Bermúdez. Nu-i pentru-ntâia oară că Bermúdez o scrântește, domnule general, o știți preabine. E cea mai bună ocazie pentru guvern să se descotorosească de-un individ care ne stă-n cale tuturor, domnule general.

— Arequipa e indignată de cele petrecute la Municipal - zise generalul Alvarado A fost o eroare grosolană de calcul a domnului Bermúdez, domnule general. Liderii Coaliției au îndiguit și-au orientat foarte bine indignarea. Toată vina o aruncă-n cârca lui Bermúdez, nu a regimului. Dacă dumneavoastră-mi ordonați, eu scot trupa. Dar gândiți-vă bine, domnule general. Dacă Bermúdez zboară din minister, totul se rezolvă pașnic.

— Suntem gata să pierdem în câteva ore tot ce-am realizat în câțiva ani, Paredes - zise Cayo Bermúdez. Llerena îmi răspunde evaziv, ceilalți miniștri îmi întorc spatele. E vorba de-o ambuscadă în regulă împotriva mea. Dar tu, tu ai vorbit cu Llerena?

— E-n regulă, reține trupa în cazărmi, Alvarado - zise generalul Llerena. Armata să nu se-amestece, decât dacă va fi atacată.

— Mi se pare cea mai înțeleaptă măsură - zise generalul Alvarado. Bacocorzo și Lopez Landa, din Coaliție, au venit

Înc-o dată să mă vadă, domnule general. Sugerează un cabinet militar. Bermúdez e înlăturat și guvernul nu lasă impresia c-ar ceda. Ar fi o soluție, nu, domnule general?

— Generalul Alvarado s-a purtat excelent, Fermín - zise senatorul Landa.

— Țara s-a săturat de-abuzurile lui Bermúdez, domnule general Llerena - zise senatorul Arévalo. Cele petrecute la Arequipa sunt o probă de ce s-ar putea întâmpla în tot Perul dacă nu scăpăm de-acest individ. E cea mai bună ocazie pentru Armată de a-și câștiga simpatia națiunii, domnule general.

— Chestia cu Arequipa nu-i făcută să mă sperie, domnule *doctor* Lora - zise *doctorul* Arbeláez. Dimpotrivă, înseamnă c-am câștigat partida. Bermúdez e pe dric.

— Să-l zboare din minister? - zise *doctorul* Lora Președintele n-o s-accepte asta niciodată, Arbeláez, Bermúdez e copilul lui răzgâiat. Va prefera să treacă Arequipa prin foc și sabie.

— Președintele n-o fi sclipind de isteține dar nici prost nu e - zise *doctorul* Arbeláez. O să-i explicăm cum vine treaba și-o să priceapă. Ura față de regim s-a concentrat asupra lui Bermúdez. Le aruncă acest ciolan și potolește haita.

— Dacă Armata nu intervine, eu nu mai pot rămâne-n oraș, *don* Cayo - zise prefectul. Prefectura nu-i păzită decât de vreo douăzeci de gardieni.

— Dacă îndrăznești să te clintești din Arequipa, te destitui - zise Bermúdez. Controlează-ți nervii. Generalul Llerena va da ordinul dintr-o clipă-n alta.

— M-au împresurat aici, *don* Cayo - zise Molina. Auzim de-aici manifestația din Piața Centrală. S-ar putea s-atace postul. De ce nu iese trupa, *don* Cayo?

— Uite ce-i, Paredes, Armata n-o să se înglodeze-n așa ceva numai ca să-i salveze lui Bermúdez ministerul - zise generalul Llerena. Nu, în nici un caz. Dar, ce-i drept, trebuie controlată situația. Noi, șefii militari, și-un grup de senatori ai regimului o să-i propunem Președintelui formarea unui cabinet militar.

— E metoda cea mai simplă de a-l lichida pe Bermúdez fără ca guvernul să pară înfrânt de arequipeni - zise *doctorul* Arbeláez. Demisia miniștrilor civili, cabinet militar, și s-a isprăvit toată afacerea, domnule general.

— Ce se-ntâmplă? - zise Cayo Bermúdez. Am așteptat patru ore și Președintele nu mă primește. Ce-nseamnă asta, Paredes?

— Armata iese basma curată prin soluția asta, domnule general Llerena - zise senatorul Arévalo. Iar dumneavoastră v-alegeți c-un imens capital politic. Noi, care vă apreciem, nu putem decât să ne bucurăm, domnule general.

— Tu poți intra la Palat fără ca gărzile să te oprească - zise Cayo Bermúdez. Zboară, Paredes. Explică-i Președintelui că s-a urzit o conspirație la nivel înalt, că-n asemenea situație totul depinde de el. Să-l aducă pe Llerena la realitate. Nu mai am încredere-n nimeni. Până și Lozano și Alcibíades s-au lăsat cumpărați.

— Să n-aud de arestări și alte asemenea nâzbătii, Molina - zise Lozano. Dumneata rămâi frumușel la post cu oamenii, și nu tragi decât dacă ți-e viața-n primejdie.

— Nu pricep, domnule Lozano - zise Molina. Dumneavoastră-mi ordonați una și ministrul de Interne alta.

— Uită ordinele lui *don* Cayo - zise Lozano. E-n carantină, și nu cred să mai facă mulți purici ca ministru. Ce-i cu răniții?

— La spital, cei mai gravi, domnule Lozano - zise Molina. Vreo douăzeci, sau cam pe-acolo.

— I-ați îngropat pe cei doi țipi ai lui Arévalo? - zise Lozano.

— Cu maximă discreție, cum a ordonat *don* Cayo - zise Molina. Alți doi s-au întors la Ica. A rămas numai unu-n spital, pe nume T61lez, din oamenii lui Arévalo.

— Fă-i vânt cât mai degrabă din Arequipa - zise Lozano Ca și pe ăi doi pe care ți i-am trimis. Nimeni să nu rămână-acolo.

— Hipólito a șters-o, n-a ascultat de ordinele mele - zise Molina Dar Pantoja e tot la clinică, în stare gravă. Nu se poate mișca o bună bucată de timp, domnule.

— Ah, înțeleg, înțeleg - zise Cayo Bermúdez. Da, desigur, în condițiile actuale, înțeleg foarte bine. E-o soluție, da, de-acord. Unde să semnez?

— Nu pari prea trist, Cayo - zise comandantul Paredes. Îmi pare foarte rău dar n-am putut să-ți iau apărarea. În chestiuni de politică te vezi câteodată nevoit să lași prietenia deoparte.

— Nu-mi veni cu explicații, înțeleg preabine - zise Cayo Bermúdez. Pe de altă parte, voiam mai demult să dispar, și nu ți-am ascuns-o. Da, plec mâine dis-de-dimineață, cu avionul.

— Nu știu cum o să mă descurc ca ministru de Interne - zise comandantul Paredes. Păcat că nu rămâi să-mi dai sfaturi, cu experiența pe care o ai.

— Îți voi da un sfat excelent - zâmbi Cayo Bermúdez. Să nu te-ncrezi nici în mama care te-a făcut.

— Erorile se plătesc foarte scump în politică - zise comandantul Paredes. E ca-n război, Cayo.

— Așa-i - zise Cayo Bermúdez. N-aș vrea să se afle că plec mâine. Păstrează secretul, te rog.

— Ți-am pregătit un taxi care să te ducă la Camaná, acolo poți zăbovi alte câteva zile pân' să te-ntorci la Ica, dacă vrei - zise

Molina. Și cel mai cuminte e să nu scapi nici un cuvințel despre ce-ai pățit la Arequipa. Știi vorba: pune Doamne strajă gurii mele.

— E-n regulă - zise Téllez. Nici nu-mi doresc altceva decât s-o șterg de-aici.

— Și cu mine cum rămâne? - zise Ludovico. Pe mine când mă trimiteți înapoi?

De cum te vor ține picioarele - zise Molina. Nu te speria, nu mai ai de ce. *Don* Cayo a căzut din guvern și greva o să ia sfârșit.

— Să nu-mi păstrați pică, *don* Cayo - zise doctorul Alcibíades. Presiunile au fost teribile. N-am avut de-ales.

— Sunt convins, doctorașule - zise Cayo Bermúdez. Nu-ți port pică. Dimpotrivă, sunt uimit de cât de-abil ai acționat. Sper să te-nțelegi bine cu succesorul meu, comandantul Paredes. O să te numească director la Interne. M-a-ntrebat ce părere am și i-am zis da, are toate calitățile necesare.

— Voi rămâne totdeauna la dispoziția dumneavoastră, *don* Cayo - zise doctorul Alcibíades. Poftim biletele, pașaportul. Totul e-n ordine. Și dacă nu vă văd mâine, vă doresc de pe-acum călătorie plăcută, *don* Cayo.

— Intră, frățâne, am niște vești grozave pentru tine - zise Ludovico. Ghicește, Ambrosio.

— N-am făcut-o ca s-o jefuiesc, Ludovico - zise Ambrosio. Nu, nici de aia. Nu mă-ntreba de ce-am făcut-o, frate-miu, că nu-ți pot spune. O să m-ajuți?

— M-au pus pe ștatul de funcții! - zise Ludovico. Dă fuga dup-o sticlă cu ceva bun și ad-o pe furiș, Ambrosio.

— Nu, el nu m-a trimis, el habar n-avea - zise Ambrosio. Mulțumește-te cu atât, eu am ucis-o. Eu am luat hotărârea, de capul meu am făcut-o, da. El era gata să-i dea bani să plece-n Mexic, era gata să se lase jecmănit toată viața de muierea aia. O să m-ajuți?

— Ofițer clasa a III-a, Ambrosio, Divizia Omucideri - zise Ludovico. Și cine crezi c-a venit să-mi dea vestea asta fainã, fratemiu?

— Da, ca să-i fac lui un bine, ca să-l salvez - zise Ambrosio. Ca să-i dovedesc toată recunoștința ce i-o purtam, da. Acu vrea să dispar. Se gândește la familia lui, nu vrea s-o vadă amestecată-n cine știe ce. E un om formidabil. Un domn cum nu vezi mulți. Prietenul tău Ludovico să-ți dea un sfat și eu te-ajut cu bani, zice, vezi? O să m-ajuți?

— Domnul Lozano în persoană, închipuie-ți - zise Ludovico. M-am trezit cu el în cameră și-am făcut niște ochi cât cepele, Ambrosio, îți dai seama.

— El îți dăruiește zece mii, și eu alți zece mii, din economiile mele - zise Ambrosio. Da, s-a făcut, voi pleca din Lima și niciodată n-o să mă mai vezi la față, Ludovico. S-a făcut, o iau și pe-Amalia cu mine. Fii pe pace, n-o să ne mai calce piciorul prin orașul ăsta, frățâne, ți-o promit

— Leafa e de două mii opt sute, iar domnul Lozano o să facă-n așa fel încât să mi se recunoască și vechimea - zise Ludovico. O să-mi pice până și prime, Ambrosio.

— La Pucallpa? - zise Ambrosio. Păi ce să fac eu acolo, Ludovico?

— Am aflat deja că Hipólito s-a purtat mizerabil - zise domnul Lozano. O să-l mătrășesc eu într-un post unde va putrezi de viu.

— Și știi unde-au hotărât să-l trimită? - râse Ludovico. La Celendin! La dracu-n praznic.

— Dar asta-nseamnă că și pe Hipólito or să-l cocoațe pe statul de funcții - zise Ambrosio.

— Ce mai contează, dacă va trebui să trăiască la Celendin! - zise Ludovico. Ah, frate, frate, sunt atât de fericit. Și asta ți-o datorez ție întrucâtva, Ambrosio. Dacă n-aș fi trecut în slujba lui *don* Cayo,

eram și-acu tot un pârlit de angajat ocazional. Vezi că întrucâtva ți-am rămas dator, frate-miu?

— De-atâta bucurie mai că te-ai făcut bine, văd că poți să zburzi - zise Ambrosio. Când te externează?

— Nu-i nici un zor, Ludovico - zise domnul Lozano. Însănătoșește-te, oblojește-te, odihnește-te, profită de nemișcarea asta forțată ca de-o vacanță. Nu te poți plânge. Dormi toată ziulica, ți se-aduce mâncarea la pat.

— Nu-i totu' chiar atât de roz, domnule - zise Ludovico. Nu vă dați seama că-n tot timpul cât stau aici nu câștig nimic?

— Aiurea, o să-ți primești leafa-ntreagă pe toată perioada spitalizării - zise domnul Lozano. Pe merit, Ludovico.

— Noi ăștia ocazionalii câștigăm numai când e vreo trebușoară de făcut, domnule Lozano - zise Ludovico. Eu nu-s de pe state, nu uitați.

— Ba află că ești - zise domnul Lozano. Ludovico Pantoja, ofițer clasa a III-a, Divizia Omucideri. Cum îți sună?

— Cât pe ce să-i pup mâna, Ambrosio - zise Ludovico. Chiar adevărat?, chiar m-ați pus pe state, domnule Lozano?

— I-am pomenit de tine noului ministru, și comandantul știe să recunoască dintr-o ochire și să răsplătească serviciile aduse - zise domnul Lozano. Ți-am obținut numirea în douăspatru de ore. Am venit să te felicit.

— Iertați-mă, domnule - zise Ludovico. Ce rușine, domnule Lozano. Dar ce să fac dacă vestea m-a emoționat în asemenea hal, domnule.

— Plângi, omule, nu te sfii - zise domnul Lozano. Văd eu că ții mult la corpul nostru de băieți, și găsesc că-i foarte bine, Ludovico.

— Ai dreptate, ești bun de cinste, frate-miu - zise Ambrosio. Fug după sticlă. Numai să nu mi-o găbjească infirmierele.

— Ce amărât trebuie să fie senatorul Arévalo, nu, domnule? - zise Ludovico. Oamenii lui au avut cel mai rău de pătimit. I-au ucis doi, și pe altul i l-au belit rău de tot.

— Tu mai bine uită toate astea, Ludovico - zise domnul Lozano.

— Cum să uit, domnule? - zise Ludovico Păi să vreau și nu pot. Nu vedeți cum m-au lăsat? O ciomăgeală ca aia nu se uită toată viața.

— Păi dacă nu vrei să uiți, atunci nu știu zău de ce m-am străduit atâta pentru tine - zise domnul Lozano. Înseamnă că n-ai înțeles nimic, Ludovico.

— Vreți să mă speriați, domnule - zise Ludovico. Ce-anume era de-nțeles?

— Că ești ditamai ofițerul de Investigații, pe picior de egalitate cu ăi ce ies din școlile noastre - zise domnul Lozano. Și-un ofițer n-are cum să fi făcut trebușoare de mardeiaș ocazional, Ludovico. Este?

— Să te-ntorci la lucru? - zise *don* Emilio Arévalo. Ce-mi aud urechile, Téllez? Ce trebuie să faci acum e să te restabilești, băiete. Să petreci câteva săptămâni bune în sânul familiei, și n-avea tu grijă că leafa curge. Abia când te vei fi întremat, abia atunci să te-ntorci la lucru.

— Asemenea treburi nu le fac decât ocazionalii, niște târâie-brâu fără căpătâi - zise domnul Lozano. Dar tu n-ai fost niciodată mardeiaș, tu te-ai ocupat dintotdeauna c-operațiuni de mâna-ntâi. Cel puțin așa zice dosărelul tău nou-nouț. Sau vrei să șterg totul și să scriu în el: fost mardeiaș ocazional?

— N-ai de ce să-mi mulțumești, băiete - zise *don* Emilio Arévalo. Asta-ar mai lipsi. Cu cine se poartă frumos cu mine știu și eu cum să mă port, Téllez.

— Acu chiar c-am priceput, domnule Lozano. zise Ludovico. Iertați-mă, nu m-am prins înainte. N-am fost niciodată ocazional, nici n-am pus piciorul la Arequipa.

— Nu de alta, dar te pomenești apoi că vine unu, face gât și zice: păi n-are nici un drept să se lâfâie pe state - zise domnul Lozano. Așa că uită totul repejor, Ludovico.

— Am și uitat, *don* Emilio - zise Téllez N-am plecat din Ica, mi-am rupt piciorul încălecând un catâr, blestematul de el. Nici nu știți ce bine-mi cade gratificația asta, *don* Emilio.

— Pucallpa din două motive, Ambrosio - zise Ludovico Acolo-i cel mai mizerabil post de poliție din Peru. Și-n al doilea rând, fiindcă am acolo o relație care-ți poate da de lucru. Învârtește o afacere cu autobuze. Vezi că-ți ofer totul pe tavă, frâțâne?

PATRU

I

— Formația Bimbambum? - zice Ambrosio. De femei? Nu, nu le-am văzut niciodată. De ce mă-ntrebați, conașule?

Gândește: Ana, pariurile după sistemul Puica, formația Bimbambum, amorurile năbădăioase ale lui Carlitos cu „China", moartea bătrânului, primul fir argintiu prin păr: doi, trei, zece ani, Zavalita. Oare hahalerele de la „Ultima Oră" au exploatat știrile despre Puica? Nu ei, ci șnapanii de la „Presa". Era un rămășag de tip nou, și la-nceput împătimiții curselor nu s-au sinchisit de el, rămânând credincioși vechilor dublete. Dar un tipograf a nimerit într-o duminică nouă din zece cai câștigători și s-a procopsit cu cei o sută de mii de *soles* ai Puicăi. „Presa" i-a luat un interviu: zâmbea din mijlocul prietenilor, ținea toasturi în fața unei mese gemând de sticle și clondire, îngenunchea înaintea icoanei Domnului Minunilor. O săptămână mai târziu, jocul după sistemul Puica ajunse să bată recordul, și „Ultima Oră" fotografie pe prima pagină doi negustori din Ica fluturând euforici biletul câștigător, pentru ca după-aceea, la nici o săptămână interval, cei patru sute de mii de *soles* ai premiului să-i revină unui pescar din Callao ce-și pierduse de tânăr un ochi într-o încăierare. Miza crescu și ziarele începură hărțuirea câștigătorilor. Arispe îl detașă pe Carlitos să se-ocupe de informațiile privitoare la Puica, dar după trei săptămâni „Cronica" pierduse întâietatea în obținerea știrilor: Zavalita, va trebui să te-ocupi dumneata, Carlitos calcă-n strâchini. Gândește: dacă n-ar fi fost Puica n-ar fi fost nici accidentul și mai mult ca sigur că tot holtei ai fi rămas, Zavalita. Dar el era-ncântat de treaba aceea; n-avea prea

mult de tras și, grație orarului sucit și incontrolabil, îi putea răpi ziarului multe ore bune. În fiecare sâmbătă noaptea trebuia să facă de planton la biroul central al Jockey-Clubului ca să afle la cât se ridicase miza, iar lunea dimineața se știa deja dacă era un singur câștigător al Puicii sau mai mulți, și la care agenție se vânduse biletul norocos. Începea atunci vânarea marelui băftos. Lunea și marțea ploua la redacție cu afumații și contraziceri de-ale corespondenților voluntari, așa că trebuia mers de colo-colo cu Periquito și cu camioneta, verificând zvonurile.

— Din cauza tipei ăleia fardate de la masa de colo - zice Santiago. Seamănă cu una din formația Bimbambum pe care-o chema Ada Roșa.

Cu pretextul răscolirii după presupuși câștigători ai Puicii, puteai chiuli de la ziar, Zavalita, puteai intra la un cinema, puteai merge la Patio și Branșa să bei o cafeluță cu țipi de la alte ziare, sau îl puteai însoți pe Carlitos la repetițiile formației de cântărețe de mambo pe care tocmai o lansa impresarul Pedrito Aguirre și-n care dansa „China". Gândește: formația Bimbambum. Bietul de el, pân-atunci fusese doar îndrăgostit, gândește, dar după-aia de-a dreptul molipsit, împătimit, intoxicat de „China". Pentru ea le făcea o publicitate deșănțată fetelor din Bimbambum scriind spontan cronici artistico-patriotice pe care le strecura în pagina cu spectacolele: de ce ne-am da în vânt după dansatoarele de mambo cubaneze și chiliene care erau artiste de mâna-a doua, când avem în Peru niște fete nemaipomenite, meritând rangul de stele? Pentru ea se-acoperea de ridicol: nu le lipseau decât ocazia și sprijinul entuziast al publicului, era o chestiune de prestigiu național, cu toții la spectacolul dat de Bimbambum. Cu Norwin, cu Solorzano, cu Periquito mergeau la Teatrul Monumental să vadă repetițiile, și iat-o pe „China", Zavalita, iată-i trupșorul iabraș cu poponețu-i săltăreț, provocatoru-i chip pișicher, ochii-i răutăcioși, vocea-i răgușită. Din

fotoliile lor prăfuite și pline de purici, o vedeau discutând cu Tabarin, coregraful pederast, și-o urmăreau în vârtejul de siluete de pe scenă, năuciți de-atâta mambo, rumba, *huaiacha* și *subi:* e a mai prima dintre toate Carlitos, bravo Carlitos. Când formația Bimbambum a-nceput să se producă prin varieteuri și cabarete, fotografia cu zâmbetul șugubăț al „Chinei" se lăfăia cel puțin o dată pe săptămână la coloana cu spectacolele, având dedesubt explicații ce-o ridicau în slava cerului. Uneori, după spectacole, Santiago îi însoțea pe Carlitos și pe „China" care luau masa la Parral sau se-opreau să bea ceva în vreun bar mai acătării. Pe vremea aceea, perechea se-nțelegea foarte bine, încât într-o seară la „Negro-Negro" Carlitos își pusese mâna pe brațul lui Santiago: mi-s' pare mie c-am trecut perioada de probă, Zavalita, trei luni fără nici o furtună, sunt gata s-o iau de nevastă. Și într-o altă seară, beat: în lunile astea din urmă știu și eu c-am fost fericit, Zavalita. Dar scandalurile reîncepură când formația Bimbambum se destrămă și „China" începu să danseze la „Pinguinul", un local deschis de Pedrito Aguirre în plin centru. Nopțile, ieșind de la „Cronica", Carlitos îl târa pe Santiago printre coloanele Pieții San Martin, prin Ocona, până-n vâscoasa incintă macabru decorată a „Pinguinului". Pedrito Aguirre nu-ncasa de la ei consumul minim, le făcea reduceri la bere și accepta să-i rămână datori. De lângă bar îi observau pe experimentații pirați ai nopților limene abordându-le pe dansatoarele de mambo. Le trimiteau bilețele prin chelneri, le chemau la o tratație, le-așezau la masa lor. Câteodată, când ajungeau ei, „China" plecase demult și Pedrito Aguirre îi dădea o pălmuță frățească lui Carlitos: nu s-a simțit prea bine, a plecat cu prietena ei Ada Roșa, a aflat că maică-sa e-n spital. Alteori o găseau la o măsuță camuflată din fund, ascultând bancurile vreunui prinț al vieții interlope, ori pitită-n umbră lângă vreun elegant matur cu tâmplele cărunte, ori dansând lipită de vreun tinerel apolinic. Și iată

fața răvășită a lui Carlitos: prin contract e obligată să le facă pe plac clienților Zavalita, sau: aceasta fiind situația haidem la bordel Zavalita, sau: țin la ea numai din masochism Zavalita. De-atunci, amorul dintre Carlitos și „China" revenise la sângerosul ritm anterior de împăcări și despărțiri, de scandaluri și pugilate publice. În antractele idilei sale cu Carlitos, „China" se exhiba cu avocați milionari, cu adolescenți de familie bună arătând a haidamaci, cu negustori unsuroși. Fată bună, nu se refuză nimănui cu condiția să fie tată de familie, zicea Becerrita veninos, n-are vocație de curvă ci de adulteră. Dar aventurile alea durau numai câteva zile, și „China" sfârșea întotdeauna prin a suna la „Cronica". Atunci să fi văzut zâmbetele ironice ale întregii redacții, privirile perfide încrucișate peste mașinile de scris, în timp ce Carlitos, cu fața-i încercănată lipită de receptor, mișca din buze cu umilință și speranță. „China" îl adusese la sapă de lemn, nu era om de la care să nu fi-mprumutat bani, și pân' și la redacție soseau polițe de-ale lui. La „Negro-Negro" îi tăiaseră creditul, gândește, numai ție și-ți datorează pe puțin o mie de *soles,* Zavalita. Gândește: douăștrei, douășpatru, douășcinci de ani. Amintiri ce pocneau ca balonașele de chewing-gum pe care le făcea Teté, fugare ca reportajele despre Puica a căror cerneală tipografică s-o fi șters demult, Zavalita, inutile ca notițele aruncate noapte de noapte în coșul de răchită de sub birou.

— Cum să fie artistă! - zice Ambrosio. O cheamă Maigot și-i o curvuliță cunoscuta ca un cal breaz. Zilnic își face mendrele pe la „Catedrala".

Queta îl făcea pe american să bea strașnic: whisky după whisky pentru el, și pentru ea păhărele de vermut (care era ceai tăiat cu apă). Ai pus gheruța pe-o mină de aur, îi zise Robertito, stoarce-l fato că deja ți-am marcat douspe comenzi. Queta nu pricepea decât fragmente confuze din istoria pe care i-o povestea *el gringo,* cu mare

risipă de râsete groase și de mimică. Asaltul unei bănci sau al unui magazin sau al unui tren, pe care el îl văzuse-n realitate sau într-un film sau în paginile unei reviste și care, ea nu-nțelegea de ce, îi stârnea o hilaritate însetată. Cu zâmbetul pe buze, c-un braț petrecut pe după gâtul lui pistruiat, Queta gândea în timp ce dansau: douăspe comenzi, doar atât? Și chiar atunci se îți Yvonne pe după perdeaua barului, tencuită bine cu rimei și alte smacuri. Îi făcu cu ochiul, o chemă cu mâna cu unghii sidefate. Queta își apropie gura de urechea acoperită cu lațe roșcate: mă-ntorc imediat, scumpule, așteaptă-mă-o clipită, să nu chemi alta. What?, ce?, did you say?, zise el vesel, și Queta-i strânse brațul cu afecțiune: acușica, se-ntorcea imediat. Yvonne o aștepta pe culoar, cu mutra ei de ocazii mari: ți-a picat unul teribil de important, Queta.

— E-aici în salonaș, cu Malvina - îi examina pieptănătura, machiajul, hainele, pantofii. Dar te vrea și pe tine.

— Dar îs ocupată - zise Queta, arătând spre bar. Am un…

— Lasă asta. Te-a văzut din salonaș, i-ai plăcut - îi luciră ochii Yvonnei. Nu știi ce noroc a picat pe tine.

— Și cu ăsta ce fac, doamnă? - insistă Queta Bea de stinge, e client bun și…

— Fato, să te porți cu el regește, atâta-ți zic - susură avid Yvonne. Să plece încântat de-aici, încântat de tine. Stai, lasă-mă să-ți aranjez puțin părul, e cam răvășit.

Păcat, gândi Queta, în timp ce degetele Yvonnei i se mișcau cu repeziciune prin cap. Apoi, pe când se-ndrepta spre salonaș: politician?, militar?, diplomat? Ușa salonașului era deschisă și, intrând, o văzu pe Malvina lepădându-și combinezonul pe covor, închise ușa, dar imediat aceasta se deschise iar și intră Robertito c-o tavă; pluti pe covor îndoit de mijloc, cu fața lui spână despicată de-un surâs slugarnic: bună seara, petrecere plăcută. Așeză tava pe măsuță, ieși fără să-și îndrepte spinarea, și-atunci Queta îl auzi:

— Și tu, fată frumoasă, fă și tu la fel. Nu ți-e cald?

O voce lipsită de orice emoție, seacă, vag poruncitoare și nițeluș beată.

— Ce zor pe tine, iubițel - zise, căutând să-i deslușească ochii, dar nu-i văzu. Era așezat pe fotoliul fără brațe, sub cele trei tablouașe, pe jumate ascuns în umbra colțului încăperii unde n-ajungea lumina lămpii în formă de fildeș de elefant.

— Nu-i ajunge una, îi place cu două deodată - râse Mavina Ești un căpcăun, așa-i drăgălașule? Plin de capricii, mânca-te-ar mama.

— Lasă vorba - porunci el, vehement și totuși mereu glacial. Și tu, nu te lăsa rugată. Mai iute. Nu mori de cald?

Nu, gândi Queta, și-și aminti cu nostalgie de *el gringo* de la bar. Pe când își descheia fusta, o vedea pe Malvina, deja goală: un romb bronzat și cărnos adoptând o poză care se voia provocatoare sub conul de lumină-al lămpii și vorbind de una singură. Părea cam abțiguită, și Queta gândi: s-a-ngrășat. N-o prindea poza, sânii îi atârnau, să vezi cum o s-o expedieze bătrâna la baia turcească din Virrey.

— Grăbește-te, Quetita - bătea din palme Malvina, râzând. Puișorul capricios nu mai poate răbda, tu nu vezi?

— Puișorul bădăran, vrei să zici - murmură Queta, răsucindu-și leneș ciorapii. Nu știe nici să dea bună seara prietenul tău.

Dar el n-avea chef nici de glume nici de vorbă. Rămase tăcut, legănându-se-n fotoliu c-o mișcare neîntreruptă, obsesivă și identică, până când Queta se despuie. Ca și Malvina își scosese fusta, bluza și sutienul, dar nu chiloții. Își împături hainele fără grabă și le puse pe-un scaun.

— Așa vă stă mai bine, arătați mai tinerele, mai prospețele - zise el, cu neplăcutul lui ton de rece plictis nerăbdător. Veniți, vi se-ncălzește băutura.

Se-ndreptară amândouă spre fotoliu, și-n timp ce Malvina se lăsa să cadă c-un chicotit forțat pe genunchii bărbatului, Queta îi putu măsura fața slabă și osoasă, gura lehămesită, minuțioșii ochi înghețați. Cincizeci de ani, gândi. Strângându-i-se la piept, Malvina torcea comic: îi era frig, brr, încălzește-mă cu dezmierdări. Un impotent plin de ură, gândi Queta, un onanist plin de ură. El își petrecuse-un braț pe după umerii Malvinei, dar ochii lui, cu nedezmințita lor silă de totul și de orice, o cercetau pe ea, care rămăsese-n picioare lângă măsuță. Se aplecă, luă două pahare și le întinse bărbatului și Malvinei. Și-l luă pe-al său și bău: deputat, poate chiar prefect.

— E loc și pentru tine - porunci el, în timp ce bea. Un genunchi pentru fiecare, ca să nu vă păruiți.

Simți c-o trage de braț, și lăsându-se moale-n voia lui, o auzi pe Malvina chițcăind: au, m-ai lovit în os, Quetita. Acum stăteau foarte înghesuiți, fotoliul se legăna ca un pendul, și Queta se-ngrețoșă: mâna lui transpira. Era scheletică, minusculă, și-n timp ce Malvina, la largul ei sau prefăcându-se de minune, râdea, glumea și-ncerca să-l sărute pe bărbat pe gură, Queta simțea degetele-i iuți, umede, lipicioase, gâdilându-i sânii, spinarea, pântecul și pulpele. Încercă să râdă și-ncepu să-l urască. El le mângâia cu metodă și aplicațiune, cu câte-o mână pe trupul fiecăreia, dar nu surâdea, ci le privea pe rând, mut, c-o expresie dezinteresată și preocupată.

— Ce prost dispus e domnul bădăran - zise Queta.

— Haidem odată-n pătuc - chițcăi Malvina, râzând. Aici o să facem o pneumonie, iubițelule.

— Nu mă pun eu cu-amândouă, mă dați gata imediat - murmură el, îndepărtându-le binișor de fotoliu. Și porunci -: Întâi să ne-nveselim puțin. Dansați-mi ceva.

O să ne țină așa toată noaptea, gândi Queta, dorind din răsputeri să-l bage-n aia mă-sii, să se-ntoarcă la *el gringo.*

Malvina se lăsase pe vine lingă perete și dădea drumul pick-upului. Queta simți că recea mânuță osoasă o atrăgea din nou spre el și se-aplecă, întinse capul și-și deschise buzele: păstoasă, incisivă, o formă c-un miros iute de tutun și alcool îi linse dinții, gingiile, îi strivi limba și se retrase lăsându-i o salivă străină și-amară-n gură. Apoi mânuța o goni de lângă fotoliu, fără delicatețe: să te văd dacă dansezi mai bine decât săruți. Queta simțea că mânia i se urcă la cap, dar zâmbetul, în loc să-i dispară, se accentua. Malvina veni spre ei, o luă pe Queta de mână, o trase spre covor. Dansară o *huaracha*, contorsionându-se și fredonând, abia atingându-se cu buricele degetelor. Apoi un bolero, lipite una de alta. Cine-i?, murmura Queta în auzul Malvinei. Cin' să fie, Quetita, un mârlan din ăștia de-acu.

— Ia fiți mai drăgăstoase - susură el, foarte lent, și vocea-i era alta: se moleșise parcă, se umanizase Puneți puțină inimă.

Malvina lansă râsetu-i ascuțit și-artificial și-ncepu să zică tare: păpușico, dulceațo, și să se frece lasciv de Queta, care-o ținea pe după mijloc și-o legăna. Mișcarea fotoliului reîncepu, acum mai rapidă ca-nainte, inegală și c-un schelălăit înăbușit, de resorturi, și Queta gândi: gata, și-a făcut cheful, acu' se cară. Căută gura Malvinei și-n timp ce se sărutau parșiv închise ochii să n-o pufnească râsul. Și-atunci scrâșnetul trepidant al roților unui automobil care frâna acoperi muzica. Își dădură drumul, Malvina-și astupă urechile, zise: beției dracului. Dar nu se-auzi zgomotul nici unei ciocniri, ci doar acela-al unei portiere trântite după frânarea seacă, apoi țiuitul soneriei casei. Era cineva care suna de parcă-ar fi rămas cu degetul lipit de sonerie.

— Nu s-a-ntâmplat nimic; ce-ați rămas așa? - zise el, c-o furie surdă. Dansați mai departe.

Dar discul se terminase și Malvina dădu fuga să pună altul. Reîncepură cu-mbrățișatul, cu dansatul, când deodată ușa se pocni

de perete de parcă cineva ar fi izbit-o cu piciorul. Queta-l văzu: negru corcit *zambo,* masiv, mușchiulos, lucios ca și uniforma-i albastră, cu pielea-i bătându-i între smolită și ciocolatie, cu păru-i creț întins cu furie. Țintuit în prag, c-o mână uriașă pe clanță, ochii lui albi și enormi, uluiți, o priveau. Nici măcar când omul sări din fotoliu și trecu peste covor din două salturi, n-o scăpă din ochi.

— Ce mama dracului cauți aici? - zise omul, proțăpit în fața negrului *zambo,* cu pumnișorii încleștați parcă gata să-l lovească. Nu bați la ușă când intri?

— Generalul Espina e la intrare, *don* Cayo - părea să se fi micșorat, dăduse drumul ivărului, privea umil la omuleț, cuvintele i se-ncurcau în gură. În mașină. Coborâți, că-i foarte urgent.

Malvina își punea grăbit fusta, bluza, pantofii și Queta, îmbrăcându-se, mai privi o dată spre ușă. Peste silueta omulețului stând cu spatele, întâlni încă-o clipă ochii corcitului *zambo:* speriați de el, înmărmuriți de ea.

— Zi-i că vin imediat - murmură omul. În viața ta să nu mai intri așa nicăieri, dacă nu vrei să fi primit într-o zi c-un glonț.

— Iertați-mă, *don* Cayo - recunoscu negrul *zambo,* dând înapoi Nu m-am gândit, mi s-a zis e-acolo. Scuzați.

Dispăru pe culoar, și omul închise ușa. Se-ntoarse spre ele și lumina lămpii îl învălui din cap până-n picioare. Fața îi era schimonosită, în ochii-i mici se deslușea o sclipire stătută și frustrată. Scoase niște bancnote din portofel și le lepădă pe-un scaun. Se apropie de ele, strângându-și nodul cravatei.

— Ca să vă consolați de plecarea mea - murmură neplăcut, arătând c-un deget bancnotele. Și-i porunci Quetei Trimit mâine după tine. În jur de nouă.

— La ora asta nu pot - zise Queta, repede, aruncându-i o privire Malvinei.

— O să vezi că poți - zisei el, sec. În jur de nouă, ai înțeles?

— Așadar de mine nu mai ai nevoie, sufletel? - râse Malvina, înălțându-se pe vârfuri să vadă bancnotele de pe scaun Deci te cheamă Cayo. Cayo și mai cum?

— Cayo Rahat - zise el acru în drum spre ușă, nemaiîntorcându-se. Ieși trântind ușa cu putere.

— Tocmai te-au sunat de-acasă, Zavalita - zise Solórzano, văzându-l intrând în redacție Ceva urgent. Da, cred că-i vorba de taică-tu.

Fugi spre primul birou, făcu numărul, lungi apeluri stridente, în sfârșit o necunoscută voce *serrana*: domnul nu era acasă, nimeni nu era acasă. Luaseră un majordom nou, și ăsta nici nu te cunoștea, Zavalita.

— Sunt Santiago, fiul domnului - repetă, ridicând vocea. Ce s-a-ntâmplat cu tata? Unde-i?

— Bolnav - zise majordomul. E la clinică. Nu știu la care, domnule.

Ceru împrumut o *libra* lui Solórzano și luă un taxi. Intrând în Clinica Americană o văzu pe Teté, dând telefon din biroul Administrației; un băiat care nu era Chispas o ținea pe după umeri și doar când fii la un pas de el îl recunoscu pe Popeye. Îl văzură, și Teté lăsă receptorul.

— E mai bine, e mai bine - avea ochii-nlăcrimați, vocea jalnică Dar am crezut c-o să moară, Santiago.

— De-o oră încercăm să dăm de tine, schimodie - zise Popeye. Am sunat la pensiune, la „Cronica". Era cât pe ce să plec în căutarea ta cu mașina.

— Dar n-a fost atunci - zice Santiago. A murit din al doilea atac, Ambrosio. Un an jumate mai târziu.

Se-ntâmplase la ora ceaiului. *Don* Fermín se-ntorsese acasă mai devreme ca de-obicei; nu se simțea bine, avea o gripă. Băuse un ceai

fierbinte, o gură de coniac, și tocmai citea *Selecciones,* înfofolit în fotoliul lui din birou, când Teté și Popeye, care ascultau discuri în salonul alăturat, auziră căzătura. Santiago închise ochii: trupul masiv prăvălit pe covor, fața-ncremenită într-un rictus de durere sau de spaimă, pătura și revista căzute pe jos. Ce țipete trebuie c-a slobozit mama, ce harababură s-a declanșat! L-au acoperit cu pleduri, l-au urcat în mașina lui Popeye, l-au adus la clinică. În ciuda barbariei pe care i-ați făcut-o mișcându-l din loc, a rezistat neașteptat de bine la infarct, zisese doctorul. Trebuia lăsat în nemișcare absolută, dar din fericire e-n afară de pericol. Pe coridor, lângă camera bolnavului, stătea doamna Zoila, și unchiul Clodomiro și Chispas o linișteau. Maică-sa îi întinse obrazul să i-l sărute, dar nu-i zise nimic și-l privi pe Santiago de parcă i-ar fi reproșat ceva.

— Și-a revenit - zise unchiul Clodomiro. Când va ieși infirmiera o să-l poți vedea.

— Dar numai o clipă - zise Chispas. Doctorul zice să nu vorbească.

Și iată camera vastă cu pereții verzi ca lămâia crudă, micuțul vestibul cu perdele înflorate, și iată-l pe el, Zavalita, pe el într-o pijama de mătase vișinie. Lămpița de pe noptieră arunca asupra patului o lumină difuză, de biserică. Iată-i paloarea feței, păru-i cenușiu în neorânduială pe tâmple, fulgerările de groază animalică din ochii lui. Dar când Santiago se-aplecă să-l sărute, îi zâmbi: în sfârșit au dat de tine, schimodie, credeam că n-o să mai apuc să te văd.

— M-au lăsat să intru cu condiția să nu vorbești, tata.

— Greul a trecut, din fericire - susură *don* Fermín; mâna îi alunecase peste cearșafuri și-apucase brațul lui Santiago. Îți merge bine, schimodie? La pensiune, la ziar?

— Da, tata, totu-i în regulă - zise el. Dar, te rog, nu vorbi.

— Simt un nod aici, conașule - zice Ambrosio Un om ca dânsul nu trebuia să moară.

Mai rămase câtva timp în cameră, șezând pe marginea patului, observând mâna groasă, cu fire lungi de păr, ce odihnea pe genunchii lui. *Don* Fermín închisese ochii, respira adânc. N-avea pernă, capul îi stătea într-o parte pe saltea și el îi putea vedea gâtul încrețit și punctișoarele gri ale bărbii. Apoi intră o infirmieră cu pantofi albi și-i făcu semn să iasă. Doamna Zoila, unchiul Clodomiro și Chispas se-așezară pe-o bancă pe coridor: Teté și Popeye șușoteau ceva în picioare lângă ușă.

— Înainte era politica, acum laboratorul și biroul - zise unchiul Clodomiro Muncea prea mult, cum să mai reziste.

— Vrea să facă el totul, pe mine nu mă ia în considerație - zise Chispas. L-am rugat cu cerul și pământul să mă lase să m-ocup eu de afaceri, imposibil. Acum vrând-nevrând va trebui să se odihnească.

— Stă prost cu nervii - doamna Zoila se uită la Santiago cu ranchiună. Nu-i numai biroul, e și mucosul ăsta. Se dă de ceasul morții fără știri de la tine și tu întruna te lași rugat să mai dai pe-acasă.

— Te rog nu țipa ca nebuna, mama, zise Teté. O să te-audă.

— Nu-l lași să trăiască liniștit, cu necazurile pe care i le tot provoci - hohoti doamna Zoila. I-ai otrăvit tatălui tău viața, mucosule.

Infirmiera ieși din cameră și susură în trecere nu vorbiți așa tare. Doamna Zoila își șterse ochii cu batista și unchiul Clodomiro se-nclină spre ea, plin de-nțelegere și de compătimire. Rămaseră tăcuți, uitându-se unii la alții. Apoi Teté și Popeye începură iar să-și șușotească. Cum se schimbaseră cu toții, Zavalita, ce mult îmbătrânise unchiul Clodomiro! îi zâmbi, și unchiul îi întoarse un îndurerat zâmbet de circumstanță. Se gheboșase, se ridase, abia de

mai avea păr, câteva smocuri ici și colo pe craniu. Chispas era bărbat în lege; în mișcările lui, în felu-i de-a se așeza, în vocea lui se ghiceau o siguranță adultă, o dezinvoltură ce părea corporală și spirituală-n același timp, și privirea lui era hotărâtă la modul liniștit. Într-adevăr, iată-l, Zavalita: puternic, bronzat, costum gri, pantofi și ciorapi negri, manșetele albe ale cămășii, cravata verde-nchis c-un ac discret, pătratul batistei albe ivindu-se din buzunarul de sus al hainei. Și iat-o pe Teté șopocăind ceva cu Popeye. Se țineau de mină, se priveau în ochi. Taiorul ei roz, gândește, șiragul lung de mărgele ce-i înconjura gâtul și-atârna pân' la talie. Îi mijeau sânii, rotunjimea șoldului începea să se deseneze ferm, avea picioare lungi și zvelte, gleznele fine, mâinile albe. Nu mai erai ca ei, Zavalita, nu mai erai de-al lor, erai un *cholo.* Gândește: acum știu de ce te-apucau pandaliile de cum dădeai cu ochii de mine, mama. Nu se simțea nici detașat nici stăpân pe sine, ci doar nerăbdător să plece. Pășind neauzit, infirmiera veni să le zică ora de vizite s-a terminat. Doamna Zoila urma să doarmă la clinică, Chispas o conduse pe Teté. Popeye se-oferi să-l ducă cu mașina pe unchiul Clodomiro dar acesta nu primi: lua autobuzul, îl lăsa chiar în ușa casei, nu merita, mulțumesc oricum.

— Unchiul tău e-așa de când îl știu - zise Popeye; se-ndreptau spre centru, conducea fără grabă prin noaptea ce-abia se lăsase. Niciodată nu-i place să fie luat sau dus cu mașina.

— Nu-i place să deranjeze sau să ceară hatâruri - zise Santiago. E un om simplu.

— Da, tare-mi place - zise Popeye. Cunoaște tot Perul, nu?

Iată-l și pe Popeye, Zavalita: pistruiat, rumen, cu pâru-i roșcat vâlvoi, cu-aceeași privire prietenoasă și sănătoasă dintotdeauna. Dar mai trupeș, mai înalt, mai stăpân pe trupul lui și pe lume. Cămașa lui în pătrățele, gândește, vestonul de flanelă cu reverele și coatele din piele, pantalonii de stofă *corduroy*, mocasinii supli.

— Am trecut printr-o spaimă nebună cu bătrânul tău - conducea c-o mână, cu cealaltă prindea un post de radio. Totuși ce noroc că nu l-a lovit pe stradă.

— Vorbești deja ca un membru al familiei - îl întrerupse Santiago, zâmbindu-i Habar n-aveam că erai cu Teté, pistruiatule.

— Nu ți-a zis nimic? - exclamă Popeye Cum asta, că suntem împreună de două luni, schimodie. Tu trăiești cu capu-n nori.

— Demult n-am mai dat pe-acasă - zise Santiago în fine, mă bucur pentru voi.

— Mi-a scos sufletul surioara ta - râse Popeye. Încă din liceu, ți-amintești? Dar nici eu nu m-am lăsat, și bine-am făcut după cum vezi.

Opriră la „El Tambo" pe bulevardul Arequipa, cerură două cafele, conversară fără-a se da jos din automobil. Răscoleau prin amintirile comune, își rezumau viețile. Tocmai terminase Arhitectura, gândește, începuse să lucreze la o mare întreprindere, năzuia să-ntemeieze cu alți colegi propria-i companie. Și ție, schimodie, cum îți merge?, ce proiecte ai?

— Îmi merge binișor, nu mă plâng - zise Santiago. N-am nici un proiect. Nu vreau decât să continui la „Cronica".

— Când o să termini Dreptul? - zise Popeye, c-o părere de surâs. Zău dacă nu erai făcut pentru asta.

— Cred că niciodată - zise Santiago. Nu-mi place avocatura.

— Sincer să fiu, asta-l scoate din minți pe bătrânul tău - zise Popeye. Mereu ne bate la cap pe Teté și pe mine: mâi, încurajați-l să-și termine studiile. Da, îmi zice tot. Mă-nțeleg de minune cu bătrânul tău, schimodie. Tare-i om de treabă.

— Nu-i de mine să mă văd licențiat, *doctor*-glumi Santiago. În țara asta dac-arunci o piatră nimerești într-un *doctor.*

— Iar tu de când te știu ai vrut să fii mai cu moț decât toată lumea - râse Popeye. Da, încă de mic, schimodie. Nu te-ai schimbat.

Plecară de la, *„El Tambo”*, dar mai tăifăsuiră puțin pe bulevardul Tacna, în fața clădirii alb-lăptoase a „Cronicii”, înainte ca

Santiago să coboare. Ar fi cazul să ne vedem mai des de-acu, schimodie, mai ales că-n curând devenim cumnați. Popeye voise să-l caute de nenumărate ori, dar cin’ să dea de tine, frate. O să-i înștiințeze și pe câțiva băieți din cartier care-ntreabă mereu de tine, schimodie, și ne-am putea întâlni să luăm masa-mpreună într-una din zile, ce zici? Chiar n-ai dat ochii cu nimeni din promoția noastră, schimodie? Gândește: promoția. Puiandrii aceia, care-acu erau ditamai tigrii și leii, Zavalita. Ingineri, avocați, manageri. Unii s-or fi-nsurat deja, gândește, și-or fi luat și-amante.

— N-am dat ochii cu nimeni fiindcă trăiesc ca o buhă, pistruiatule, asta din cauza ziarului. Mă culc în faptul zilei și mă scol hăt târziu să merg la redacție.

— Asta zic și eu viață boemă, schimodie - zise Popeye Cred că-i trăsnet, nu? Mai ales pentru-un intelectual ca tine.

— De ce râdeți? - zice Ambrosio. V-am zis despre tatăl dumneavoastră exact ce gândesc, conașule.

— Nu de asta - zice Santiago. Râd de mutra mea de intelectual sadea.

A doua zi l-a găsit pe *don* Fermín șezând în pat, citind ziarele. Era însuflețit, respira fără greutate, îi reveniseră culorile. Rămase încă-o săptămână la clinică, timp în care el îl văzuse zi de zi, dar totdeauna înconjurat de lume. Rude de care mai că nu-și amintea și care-l examinau c-un fel de neîncredere. Oaia râioasă?, cel ce-a fugit de-acasă?, cel ce-i făcea zile fripte Zoilitei?, cel ce lucra la nu știu ce fițuică? Cu neputință să-ți amintești numele tuturor acelor unchi și mătuși, Zavalita, fețele tuturor acelor verișori și verișoare; mai mult ca sigur că te-ai întâlnit întâmplător cu ei de sute de ori fără să vă recunoașteți. Era noiembrie și-ncepuseră căldurile când doamna Zoila și Chispas l-au dus pe *don* Fermín la New York să-i facă un

examen general. Reveniră după zece zile, și familia plecă să-și petreacă vara la Ancón. Aproape trei luni nu i-ai văzut, Zavalita, dar vorbeai cu bătrânul la telefon în fiecare săptămână. La sfârșitul lui martie se-ntoarseră la Miraflores și *don* Fermín își revenise și-avea o-nfățișare bronzată și plăcută. În prima duminică, venind să ia masa cu ei acasă, îl văzu pe Popeye sărutându-i pe doamna Zoila și pe *don* Fermín. Teté avea voie să iasă la dans cu el sâmbetele, la „Grill" pe Bolívar. De ziua ta, Teté cu Chispas și cu Popeye au venit să te trezească la pensiune, și-acasă toată familia te-aștepta cu pachete. Două costume, Zavalita, cămăși, pantofi, niște butoni de manșetă, într-un pliculeț un cec de-o mie de *soles* pe care i-ai cheltuit cu Carlitos la bordel. Ce putea fi mai prețios, Zavalita, decât însuși faptul c-a supraviețuit?

— La-nceput am hoinărit - zice Ambrosio Apoi am fost șofer și, poți să râzi conașule, pe jumate patron de pompe funebre.

Primele săptămâni la Pucallpa nu-i lăsaseră o amintire plăcută. Nu atât din cauza apăsătoarei tristeți a lui Ambrosio, cât a coșmarurilor. Trupul alb, tânăr și frumos din timpurile de la San Miguel se-apropia venind din adâncimi insondabile, scânteind, și ea, în genunchi în cămăruța ei strâmtă din Jesús María, începea să tremure. Plutea, creștea, se-oprea în aer înconjurat de-un nimb auriu și ea putea vedea tăietura purpurie din gâtul doamnei și ochii ei acuzatori: tu m-ai omorât. Se trezea îngrozită, se strângea lângă trupul adormit al lui Ambrosio, rămânea trează până-n zori. Alteori o urmăreau polițai în uniforme verzi și le-auzea țignalele, tropăitul înfundat al bocancilor: tu ai omorât-o. Nu o înhățau, toată noaptea întindeau mâinile după ea care se ghemuia și asuda.

— Să nu-mi mai pomenești niciodată de doamna - îi zisese Ambrosio, c-o mutră de câine bătut, în chiar ziua când sosiseră Ți-o interzic.

Pe deasupra, simțise de la bun început neîncredere față de orașu-acela înăbușitor și decepționam. Locuiseră-ntâi într-un local invadat de păianjeni și gândaci de bucătărie - Hotelul Pucallpa -, în preajma pieții în curs de construcție, local de la ale cărui ferestre se zărea debarcaderul cu canoele, bărcile, plutele lui legănându-se pe apele murdare ale fluviului. Ce urât era totul, ce sărăcăcios era totul! Ambrosio privise Pucallpa cu nepăsare, de parcă s-ar fi aflat acolo-n trecere, și-abia într-o zi când ea se plângea de căldura sufocantă, făcuse un comentariu vag: zăpușeala era aidoma celei din Chincha, Amalia. Stătuseră la hotel o săptămână. Apoi închiriaseră o cabană cu acoperiș de paie, lângă spital. În jur erau multe pompe funebre, dintre care una specializată în sicriașe albe pentru copii și care se numea „Coșciuge Limbul".

— Vai de bieții bolnavi din spital - zisese Amalia. Văzând atâtea pompe funebre lângă ei, cred că nu se gândesc decât la moarte.

— Asta-i tot ce găsești pe-acolo - zice Ambrosio. Biserici și pompe funebre. Ajunge omul să se sature până-n gât de câte religii s-au grămădit la Pucallpa, conașule.

Mai era și morga drept în fața spitalului, la câțiva pași de cabană. Amalia se cutremurase-n prima zi, văzând sinistra clădire de beton cu o creastă ca de condor pe acoperiș. Cabana era mare și avea în spate un teren cotropit de bălării. Puteți semăna ce vreți, le zisese Alandro Pozo, proprietarul, în ziua când se mutaseră, vă puteți încropi o grădiniță de zarzavat. Solul celor patru camere era din pământ bătătorit și pereții erau netencuiți. N-aveau nici măcar o saltea: unde-or să doarmă? Mai ales Amalita Hortensia, or s-o piște gângăniile. Ambrosio se bătuse peste buzunar: las' c-or să-și cumpere toate cele necesare. Chiar în după-amiaza aceea s-au dus în centru și-au cumpărat un pat, o saltea, un leagăn, oale, farfurii, un primus, niște perdelițe, și Amalia, văzându-l pe Ambrosio c-ar fi cumpărat în neștire, se neliniștise: ajunge, n-o să mai ai bani. Dar el,

fără să răspundă, continuase să-i ceară mai departe încântatului vânzător al„Magazinelor Wong”: și asta, și-ailaltă, și mușamaua.

— De unde-ai scos atâția bani? - îl întrebase Amalia în noaptea aia.

— În toți acei ani pusesem bani deoparte - zice Ambrosio. Ca să mă instalez și să muncesc pe cont propriu, conașule.

— Atunci, ar trebui să fii mulțumit - zisese Amalia. Dar nu ești. Te roade c-ai plecat din Lima.

— N-o să mai am patron pe cap, de-acu eu singur mi-s patron - zisese Ambrosio. Cum să nu fiu mulțumit, prostuțo.

Minciună, a-nceput să fie mulțumit mult mai târziu. În primele săptămâni la Pucallpa era foarte serios, aproape nu deschidea gura, avea fața lungă de-un cot. Dar, trebuia s-o recunoască, se purtase frumos cu ea și cu Amalita Hortensia chiar din prima zi. A doua zi după ce sosiseră, plecase de unul singur de la hotel și se-ntorsese c-un pachet. Ce era înăuntru? Haine pentru cele două Amalii. Rochia ei era enormă, dar Ambrosio nici nu zâmbise măcar văzând-o înotând în tunica aceea înflorată care i se scurgea de pe umeri și-i atingea călcâiele. Fusese la „întreprinderea Morales de Transporturi, S.A.” de cum sosise-n Pucallpa, dar *don* Hilario era plecat la Tingo María și avea să se-ntoarcă abia peste zece zile. Ce vor face pân-atunci, Ambrosio? Vor căuta casă, și pân’ să vină momentul să se spetească muncind, or să se distreze și ei puțin, Amalia. Într-adevăr, demult nu se mai distraseră, ea din cauza coșmarurilor și el ducând pesemne dorul Limei, deși încercaseră, cheltuind o groază de bani. Fuseseră să-i vadă pe indienii *shipibos,* se ghiftuiseră cu orez *chaufa,* cu crevete împănate și cu *wantân* prăjit, pe la toate dughenele de pe strada Comercio, se plimbaseră cu barca pe Ucayali, făcuseră o excursie la Yarinacocha, și câteva seri de-a rândul intraseră la cinematograful Pucallpa. Filmele erau străvechi, și uneori Amalita Hortensia începea să bâzâie pe-ntuneric și lumea striga scoteți-o

afară. Dă-mi-o mie, zicea Ambrosio și-o făcea să tacă dându-i să sugă un deget.

Încetu' cu-ncetu' Amalia începuse să se-obișnuiască, încetu' cu-ncetu' chipul lui Ambrosio începu să se destindă. Munciseră din răsputeri la coșmelie. Ambrosio tencuise, cumpărase var și spoise fațada și pereții, iar ea răzuise și curățase murdăriile de pe jos. Diminețile se duseseră la piață împreună, să târguiască de-ale gurii, și-nvățaseră să deosebească diferitele biserici din drum: Baptistă, Adventistă de Ziua a Șaptea, Catolică, Evanghelică, Penticostală. Începuseră din nou să converseze: ești așa ciudat, câte odată mi se pare c-alt Ambrosio-ți locuiește-n trup, și c-adevăratul Ambrosio a rămas la Lima. De ce, Amalia? Așa, din cauza tristeții lui, a mutrei concentrate și mai ales a privirilor care deodată se stingeau și fugeau în lături c-ale unui animal. Ești nebună, Amalia, cel ce-a rămas la Lima era, dimpotrivă, falsul Ambrosio. Aici se simțea la largul lui, îi plăcea soarele ăsta, Amalia, pe când ceru-nnorat de-acolo îl călca pe nervi. Dă Doamne să fie precum zici, Ambrosio. Serile târziu, așa cum îi văzuseră făcând pe localnici, își scoteau scaunele-n stradă să se bucure de răcoarea dinspre fluviu și să converseze, cu urechea la broaștele și la greierii pitiți în iarbă. Într-o dimineață, Ambrosio intrase c-o umbrelă: poftim, să nu se mai plângă-atâta Amalia de soare. Acu nu-ți mai lipsește decât să ieși cu bigudiuri în stradă ca să fii o adevărată băștinașă, Amalia. Coșmarurile se răriseră, dispăruseră, ca și spaima ce-o trecea ori de câte ori vedea un polițist. Leacul fusese robotitul de zi cu zi, gătitul, spălatul rufelor lui Ambrosio, îngrijitul Amalitei Hortensia, în timp ce el încerca să facă din maidan grădină de zarzavat. Desculț, dis-de-dimineață, Ambrosio-și petrecea ore-n șir smulgând buruieni, dar parcă era un făcut, bălăriile creșteau numaidecât și mai robuste ca-nainte. În fața cabanei era o alta, zugrăvită-n alb și-albastru, c-o grădină-ntreținută de mai mare dragul. Într-o dimineață Amalia se

dusese să-i ceară sfaturi vecinei, și doamna Lupe, nevasta unuia ce-avea o mică fermă în susul fluviului și dădea foarte rar pe-acasă, o primise cu plăcere. Bine-nțeles c-o s-o ajute cu tot ce-i trebuie. Fusese prima și cea mai bună prietenă pe care-au avut-o la Pucallpa, conașule. *Dona* Lupe îl învățase pe Ambrosio să plivească și să semene-n același timp, aci bulbi *camotes,* aci manioc *yucas,* aci cartofi. Le dăruise semințe, și pe-Amalia o-nvățase să gătească ghiveciul de banane prăjite cu orez, manioc și pește, pe care-l mânca toată lumea la Pucallpa.

II

— Cum adică v-ați însurat dintr-un accident, conașule? - râde Ambrosio Vreți să ziceți că v-au pus sula-n coastă?

Totu-ncepuse într-una din nopțile alea albe și stupide care, printr-o minune a sorții, se transformase într-un chef în lege. Norwin sunase la „Cronica" zicând că-i aștepta la „El Patio", așa că, după terminarea lucrului, Santiago și Carlitos plecaseră să se-ntâlnească cu el. Norwin zor-nevoie să se ducă la bordel, Carlitos la „Pinguinul", dădură cu banul și rămase pe-a lui Carlitos. Când colo, să vezi și să nu crezi: era vreun post religios? Localul era mohorât și fără clienți. Pedrito Aguirre se-așează mofluz lângă ei și-i cinsti c-o bere. După al doilea show plecară și ultimii clienți, și-atunci, subit și neașteptat, fetele din show și băieții din orchestră și de la bar se treziră că beau cot la cot la niște mese-alăturate, veseli și fără griji. Începuseră cu bancuri, închinări în sănătatea unuia și-a altuia, anecdote și bășcălii, și deodată viața era plăcută, amețitoare, spontană și simpatică. Beau, cântau, începuseră să danseze și, lângă Santiago, „China" și Carlitos, muți și vârâți unu-n altul, se sorbeau din ochi de parc-atunci ar fi descoperit marele amor. La trei dimineața erau tot acolo, băuți și iubeți, generoși și guralivi, și Santiago se simțea îndrăgostit de Ada Roșa. Iat-o Zavalita: mărunțică, brunetică, cu fundulețul mare. Dar și picioarele-i strâmbe, gândește, dintele-i de aur, mirosul greu al gurii, mascările în care părea specialista.

— Nu, un accident adevărat - zice Santiago Un accident de mașină.

Norwin s-a făcut primul nevăzut, c-o cântâreață de mambo de vreo patruzeci de ani tunsă tifos. „China” și Carlitos o convinseră pe Ada Roșa să plece cu ei. Ajunseră cu taxiul plnă la apartamentul „Chinei” din Santa Beatriz. Așezat lingă șofer, Santiago, întors pe jumătate, își plimba o mână distrată pe genunchii Adei Roșa ce ședea în spate, moțăind lingă „China” și Carlitos care se sărutau cu furie. În apartament băură toate sticlele de bere din frigider, ascultară discuri și dansară. Când se lumina de ziuă, „China” și Carlitos se-ncuiară în dormitor și Santiago cu Ada Roșa rămaseră singuri în salonaș. La „Pinguinul” se sărutaseră, și-aici se mângâiaseră și ea i se așezase pe genunchi, dar acum, când el încercă s-o dezbrace, Ada Roșa se zbătu și-ncepu să facă gură și să-l înjure. Bine, Ada Roșa, bine, doar n-o să ne certăm pentru asta, hai de te culcă. Își potrivi pernele fotoliului pe covor, se lungi și-adormi imediat. Când se trezi, o văzu printr-o ceață albăstruie pe Ada Roșa, ghemuită ca un fetus pe canapea cu genunchii la gură, dormind îmbrăcată. Intră împleticindu-se-n baie, amețit de gustul veninos al bilei și de resentimentul tuturor oaselor și-și vârî capul sub apa rece. Ieși din casă: soarele-l orbi și-l făcu să lăcrimeze. Bău o cafea naturală într-un băruleț din Petit Thouars, apoi, încercat oleacă de vagi grețuri ce-apăreau și dispăreau, luă un autobuz până-n Miraflores și altul până-n Barranco. Ceasul public arăta miezul zilei. Doamna Lucia îi lăsase-un bilețel pe pat: să sune la „Cronica”, era ceva urgent. Ei na!, Arispe era nebun să creadă c-o să-l suni, Zavalita. Dar când să se vâre-n pat, se gândi c-oricum n-o să poată dormi de curiozitate și coborî în pijama să dea telefon.

— Nu sunteți mulțumit de căsătoria pe care-ați făcut-o? - zice Ambrosio.

— Ptiu drace - zise Arispe. Dar știu c-ai o voce de dincolo de mormânt, domnul meu.

— Am făcut-o lată rău și mă simt ca bătut - zise Santiago N-am închis ochii pân-acum.

— Nu-i nimic, o să dormi pe drum - zise Arispe. Vino cât poți de iute, ia un taxi. Pleci la Trujillo cu Periquito și Darío, Zavalita.

— La Trujillo? - călătoresc, gândește, în sfârșit călătoresc și eu, fie și la Trujillo. N-aș putea pleca peste vreo…?

— În realitate, ai și plecat - zise Arispe. Știrea e sigură, l-am dibuit pe câștigătorul milionului jumate al Puicii, Zavalita.

— Bun, așa rămâne, fac un duș și vin - zise Santiago.

— Poți să-mi dictezi la telefon reportajul chiar seara asta - zise Arispe. Lasă naibii dușul și vino îndată, apa-i pentru porci ca Becenita.

— Ba sunt - zice Santiago. Chestia-i că nici asta n-am hotărât-o eu. Mi s-a impus de la sine, ca și meseria, ca toate câte mi s-au întâmplat. Nu le-am făcut eu de la mine putere. Ci mai curând ele m-au făcut pe mine.

Se-mbrăcă în grabă, își mai vârî o dată capul în apă rece, cobori scara sărind câteva trepte deodată. Șoferul taxiului trebui să-l zgâlțâie când ajunseră la „Cronica". Era o zi însorită, simțeai de pretutindeni cum te pătrundea plăcut căldurica prin toți porii și-ți încetinea mușchii și voința. Arispe lăsase instrucțiuni și bani de benzină, mâncare și hotel. Deși-ți era și rău și somn, grozav te-mbia ideea să călătorești, Zavalita. Periquito se-așeză lângă Darío, iar Santiago se-ntinse pe bancheta din spate și-adormi aproape imediat. Se trezi când intrau în Pasamayo. La dreapta dune gălbui și dealuri semețe, la stânga marea albastră strălucitoare și prăpastia ce se-adâncea, în față șoseaua cățărându-se anevoie pe povârnișul golaș al muntelui. Se-așeză și-și aprinse-o țigară; Periquito privea alarmat spre prăpastie.

— Curbele din Pasamayo v-au luat piuitul, capsomanilor - râse Darío.

— Încetinește, gogomane - zise Periquito Că doar n-ai ochi în spate, să-ntorci capul când vorbești.

Darío conducea repede, dar sigur pe sine. Mai că nu întâlniră mașini în Pasamayo, la Chancay făcură o haltă să mănânce ceva într-un birt pentru camionagii, așezat chiar la marginea șoselei, își continuară drumul, și Santiago, încercând s-adoarmă în ciuda zgâltâiturilor, îi auzea conversând.

— Poate nici nu-i adevărată știrea cu Tmjillo - zise Periquito. Există imbecili din ăștia care-și petrec viața dându-le ziariștilor informații false.

— Auzi, să se-aleagă unul singur c-un milion jumate - zise Darío. Nu credeam în Puicuța, dar de-acu mă pun și eu pe joc.

— Socotește cam câte femeiuști poți avea c-un milion jumate și zi-mi și mie - zise Periquito. Nu de alta dar să nu mor prost.

Sate-n agonie, câini agresivi repezindu-se la camionetă cu colții rânjiți, camioane staționate lângă pistă, din loc în loc plantații de trestie de zahăr. Pe borne scria kilometrul 83 când Santiago se-ndreptă în scaun să-și aprindă altă țigară. Era o porțiune dreaptă, cu-ntinderi de nisip pe ambele părți. Camionul nu-i luă prin surprindere; îl văzură scânteind încă de departe, de pe vârfiil unui deal, și-l văzură apropiindu-se, lent, greoi, corpolent, cu-ncărcătura lui de bidoane asigurate cu funii groase. Un dinozaur, zise Periquito, în clipa când Darío frâna brusc și sucea volanul fiindcă exact în locul unde urmau să treacă pe lângă camion o groapă se căsca drept în mijlocul pistei. Roțile camionetei derapară pe nisip, ceva scrâșni oribil sub vehicul, îndreaptă! mugi Periquito și Darío încercă, și-acolo ai văzut pe dracu', gândește. Roțile se-nfundară, în loc să mai calce pe asfalt patinară, și camioneta înainta puțin, monstruos aplecată într-o rână, până fu învinsă de propria-i greutate și se rostogoli ca un bulgăre. Un accident filmat cu-ncetinitorul, Zavalita. Auzi sau slobozi un țipăt, și urmă o lume

ființă și piezișă, și-o forță ce-l zvârlea violent înainte, apoi o beznă cu sticliri. Un răstimp imprecis fu stăpânit de liniște, de-ntunecime dureroasă și fierbinte. Simți întâi un gust acru, și, deși deschisese ochii, îi mai trebui timp până să descopere că fusese aruncat din vehicul și zăcea pe jos și că gustu-acela aspru îi venea de la nisipul intrat în gură. Încercând să se ridice, leșinu-l orbi, și căzu ca un sac. Apoi se simți luat de picioare și de mâini, ridicat, și iată-le, din fundul unui lung somn câlțos, iată fețele acelea ciudate și-ndepărtate, și-o senzație de infinită și de lucidă pace. Așa o fi, Zavalita? O fi ca tăcerea-aceea fără întrebări, ca seninătatea-aceea fără îndoieli, fără remușcări? Totul fluid, vag, străin, și se simți culcat pe ceva moale ce se urnea. Era într-o mașină, întins pe scaunul din spate, și recunoscu vocile lui Periquito și Darío și-ntrezări un om cafeniu.

— Cum te simți, Zavalita? - zise vocea lui Periquito.

— Beat - zise Santiago. Îmi crapă capul.

— Ai avut baftă - zise Periquito. Nisipul a amortizat rostogolirea camionetei. Înc-o tumbă dacă mai făcea și se zicea cu noi.

— E unul din puținele lucruri importante care mi s-au întâmplat, Ambrosio - zice Santiago. Și-așa am cunoscut-o pe cea care mi-a devenit nevastă.

Îi era frig, nu-l durea nimic dar continua să fie năucit. Auzea dialoguri și murmure, zgomotul motorului, al altor motoare, și când deschise ochii îl mutau pe-o targă. Văzu strada, cerul ce se-ntuneca, citi„La Maison de Santé" pe fațada clădirii în care intrau. Îl urcară într-o cameră la etajul al doilea, Periquito și Darío dădură o mână de-ajutor celor ce-l dezbrăcau. Când se simți acoperit cu cearșafuri și pleduri până sub bărbie gândi o să dorm o mie de ore. Răspundea ca prin vis întrebărilor unui om cu ochelari și halat alb.

— Zi-i lui Arispe să nu publice nimic, Periquito - abia de-și recunoscu vocea Tata nu trebuie să afle ce s-a-ntâmplat.

— O întâlnire romantică - zice Ambrosio V-a căzut cu tronc fiindcă v-a îngrijit?

— Mai curând fiindcă-mi dădea să fumez pe-ascuns - zice Santiago.

— Ți-a pus Dumnezeu mâna-n cap, Quetita - zise Malvina Șiarăți grozav.

— Au trimis șoferul după tine - clipi des Robertito. Ca după-o regină, Quetita.

— E-adevărat, ai tras lozul ăl mare - zise Malvina.

— Și eu, și noi toate, fetelor - zise Yvonne, expediind-o c-un zâmbet malițios. Știi cum să te porți, da?, să nu fie chef pe care să nu i-l faci, Quetita.

Ceva mai devreme, pe când Queta se dichisea, Yvonne venise s-o ajute la pieptănat și s-o supravegheze personal la alegerea toaletei; ba chiar îi împrumutase un colier ce se potrivea cu brățara ei. Să fi tras lozul ăl mare?, gândea Queta, minunându-se că nu se simțea nici excitată nici mulțumită, nici măcar curioasă. Ieși, și-n prag tresări: aceiași ochi îndrăzneți și speriați de ieri. Dar negrul corcit *zambo* o privi țintă doar câteva clipe; lăsă capu-n jos, murmură bună seara, se grăbi să-i deschidă portiera automobilului care era negru, mare și sever ca un car funebru. Intră fără să-i răspundă la bineț și văzu un alt tip pe bancheta din față, lângă șofer. Tot înalt, tot vânjos, tot în albastru.

— Să-mi ziceți dacă vă trage și vreți să ridic gemulețul - murmură *el zambo,* așezându-se la volan, și ea-i văzu o clipă albul ochilor.

Automobilul demară spre Piața Doi Mai, coti pe Alfonso Ugarte spre Bolognesi, o luă pe bulevardul Brasil, și când treceau pe sub felinare, Queta vedea mereu pofticioasele gângănii în oglinda retrovizoare, căutând-o. Cellalt tip începuse să fumeze, după ce-o

întrebase dacă n-o supăra fumul, și nu se mai răsuci s-o privească, nici n-o spionă prin oglindă, cât ținu drumul. Ajunși lângă Malecon, intrară-n Magdalena Nueva printr-o străduță transversală, urmară linia tramvaiului spre San Miguel, și de câte ori se uita-n oglinda retrovizoare, Queta îi vedea: arzând, ferindu-se.

— Am coșuri pe față? - zise, gândind: imbecilu' ăsta o să provoace-un accident Ce te zgâiești așa la mine?

Căpățânile din față se-ntoarseră și reveniră la poziția dinainte, vocea lui *zambo* se auzi îngrozitor de confuză: cu el?, s-avem pardon, cu el vorbea?, și Queta gândi: ce-i mai știi de frică lui Cayo Rahat ăla. Automobilul ocolea pe-ntunecoasele străduțe liniștite din San Miguel și-n sfârșit opri. Văzu o grădină, o căsuța cu un cat, o fereastră cu perdele ce lăsau să se filtreze lumina. *El zambo* coborâse să-i deschidă portiera. Stătea acolo, cu mâna-i cenușie pe mâner, cu capul plecat și rușinat, încercând să deschidă gura. Aici e?, murmură Queta. Căsuțele păreau identice în lumina chioară, îndărătul aliniaților copăcei întunecoși de pe trotuar. Doi polițiști priveau la mașină de după primul colț, și tipul dinăuntru le făcu un semn ca zicându-le: noi suntem. Nu era o casă prea mare, asta nu-i casa lui, gândea Queta: o fi aia unde-și făcea porcăriile.

— N-am vrut să vă supăr - se bâlbâi *el zambo,* c-o voce pierită și umilită. Nu vă priveam pe furiș. Dar dacă credeți că, mii de scuze.

— Nu-ți fie teamă, n-o să te tom lui Cayo Rahat - râse Queta. Numai că nu-mi plac mârlanii, așa să știi.

Străbătu îmbălsămată grădină plină de flori umede, și apăsând butonul soneriei, auzi de cealaltă parte a ușii voci, muzică. Lumina din interior o făcu să bată din gene. Recunoscu îngusta siluetă măruntă a bărbatului, fața lui devastată, gura-i scârbită și ochii-i lipsiți de viață: poftim, intră, bine-ai venit. Mulțumesc că mi-ați trimis, zise ea, dar se-ntrerupse și-amuți: era o femeie acolo, privind-o c-un surâs curios, dinaintea unui bar înțesat de sticle.

Rămase nemișcată, cu mâinile atârnându-i de-a lungul trupului, brusc dezorientată.

— Asta-i faimoasa Queta - Cayo Rahat închisese ușa, se-așezase, și-acum el și femeia n-o slăbeau din ochi. Fă-te comodă, faimoasă Queta. Asta-i Hortensia, stăpâna casei.

— Și eu care credeam că toate erau bătrâne, urâte și *cholas* - chițăi lichid femeia, și Queta apucă să zâmbească, năucită: ce beată e. Înseamnă că nu m-ai mințit, Cayo.

Râse din nou, exagerat și fără grație, iar bărbatul, c-o umbră de zâmbet abulic, arătă spre fotoliu: să ia loc, o s-obosească de-atâta stat în picioare. Merse ca pe gheață sau ca pe ceară, temându-se să n-alunece, să nu cadă, să nu se cufunde într-o confuzie și mai mare, și se-așeză pe marginea pernei, rigidă. Auzi din nou melodia care ori nu-i mai ajunsese la urechi, ori încetase de-a binelea; un tangou de Gardel, și pick-up-ul iată-l, încastrat într-o mobilă de mahon. O văzu pe femeie ridicându-se nesigură pe picioare și-i văzu stângacele degete nehotărâte mânuind o sticlă și niște pahare, într-un colț al barului. Îi observă strâmta rochie de mătase opalină, albeața umerilor și-a brațelor, pletele de catran, mâna care scânteia, profilul, și tot perplexă gândi: ce mult seamănă cu, chiar că semănau ca două picături de apă. Femeia venea spre ea cu două pahare-n mâini, unduind de parcă n-avea oase, și Queta privi-n altă parte.

— Cayo mi-a zis e frumoasă de pică și eu credeam că mă duce de nas - o vedea stând în picioare și clătinându-se, contemplând-o de sus cu niște ochi sticloși dar veseli, de mâță încrezută, și când se-aplecă să-i întindă paharul, îi mirosi parfumul agresiv, incisiv. Da-i chiar așa, faimoasa Queta e frumoasă coz.

— Noroc, faimoasă Queta - porunci Cayo Rahat, fără afecțiune. Să vedem dacă băutura te-nviorează puțin.

Mașinal, duse paharul la gură, închise ochii și bău. O spirală de căldură, gâdilături în pupile și gândi whisky curat. Dar mai trase o-

nghițitură bună și scoase o țigaretă din cutiuța pe care i-o întindea bărbatul. El i-o aprinse și Queta o descoperi pe femeie, așezată acum lângă ea, zâmbindu-i familiar. Sforțându-se, îi întoarse zâmbetul.

— Semănați foarte tare cu - se-ncumetă să zică și-o cuprinse o senzație de falsitate, o vâscoasă senzație de ridicol. C-o artistă cunoscută.

— Cu ce artistă? - o-ncurajă femeia, zâmbind, privindu-l pe Cayo Rahat cu coada ochiului, uitându-se iar la ea. Cu?

— Da - zise Queta; mai bău o-nghițitură și respiră adânc Cu Muza, cea care cânta la „Embassy". Am văzut-o de câteva ori și…

Își înghiți cuvintele fiindcă femeia râdea. Ochii-i străluceau, sticloși și încântați.

— O cântăreață mizerabilă Muza aia - porunci Cayo Rahat, încuviințând. Nu?

— Eu n-aș zice - zise Queta. Cântă bine, mai ales bolerouri.

— Vezi? Ha, ha! - izbucni femeia, arătând-o pe Queta, strâmbându-se la Cayo Rahat. Vezi că-mi pierd vremea cu tine? Vezi că-s pe cale să-mi ruinez cariera?

Nu se poate, gândi Queta, și sentimentul de ridicol se-nstăpâni din nou pe ea. Îi ardea fața, simțea că-i vine s-o ia la fugă, să dea cu ceva de pământ. Își dădu paharul pe gât și simți flăcări în gâtlej și-un început de fierbere-n pântec. Apoi, o ospitalieră prospețime viscerală care-o făcu să-și redobândească puțin controlul asupra ei înseși.

— De fapt mi-am dat seama că sunteți dumneavoastră, v-am recunoscut - zise, încercând să zâmbească. Numai că…

— Numai că ți-ai isprăvit băuturica - zise femeia, prietenos. Se sculă bălălăind ca un talaz și-o privi fericită, euforică, cu mulțumiri în ochi. Te-ador pentru ce-ai zis. Dă-mi paharul. Vezi, vezi, Cayo?

În timp ce femeia se-ndrepta spre bar poticnindu-se, Queta se-ntoarse spre Cayo Rahat. Acesta bea serios, scruta din când în când

sufrageria, părea cufundat în meditații intime și grave, extrem de-ndepărtate de locul acela, și ea gândi e-absurd, gândi te urăsc. Când femeia îi întinse paharul cu whisky, ea se-aplecă și-i vorbi încet: era bună să-i zică unde-i…? Da, sigur, vino, o să-i arate ea unde-i. El nu le privi. Queta urca scara în spatele femeii, care se agăța de balustradă și pipăia treptele cu neîncredere înainte de-a păși, și-i trecu prin cap: o să mă insulte, acu că rămâneau singure, o s-o dea pe brânci afară. Și gândi: o să-ți dea bani să te cari. Muza deschise o ușă, îi arătă interiorul fără să mai râdă, și Queta murmura iute mulțumesc. Dar nu era closetul, ci dormitorul, unu ca-n filme sau ca-n vis: oglinzi, un covor gros, alte oglinzi, un paravan, o cuvertură neagră c-un animal galben brodat ce-arunca foc, iarăși oglinzi.

— Acolo, în fund - zise din spatele ei, fără pic de dușmănie, nesigura voce alcoolică a femeii. Ușa aceea.

Intră în sala de baie, se-ncuie înăuntru, răsuflă adânc, intrigată. Ce mai era și asta?, ce joc era și ăsta?, ce se credeau ăia doi? Se privea-n oglinda chiuvetei; fața ei, foarte machiată, purta încă întipărită perplexitatea, tulburarea, frica. Era Muza amanta lui?, o chemaseră ca să?, Muza știa că? I se năzări c-o spionau pe gaura cheii și se-apropie de ușă, îngenunche și privi prin micuțul orificiu: un rotocol de covor, umbre. Cayo Rahat, trebuia să plece, vroia să plece, Muza Rahat. Simțea mânie, confuzie, umilința, poftă de râs. Mai rămase puțin încuiată, mergând pe vârfuri pe dalele albe, învăluită de lumina albăstruie a tubului fluorescent, încercând să-și descâlcească zăpăceala din cap, dar nu izbuti decât să se năucească mai rău. Trase lanțul la w.c., își aranja coafura în fața oglinzii, respiră adânc și deschise ușa. Femeia se-ntinsese de-a curmezișul pe pat, și Queta simți o clipă că-i revine buna dispoziție, văzând abandonata silueta nemișcată cu pielea atât de alba contrastând cu negrul profund și strălucitor al cuverturii. Dar femeia își ridicase ochii spre ea. O privea cu de-amânuntul, o cerceta c-un minuțios și

lenevos abandon, fără să zâmbească, fără supărare. O privire interesata și-n același timp cerebrală, din mercurul beat al pupilelor.

— Puteți să-mi ziceți ce caut eu aici? - zise, impetuos, făcând câțiva pași hotărâți spre pat.

— Ei bravo, asta-ar mai lipsi, să te-nfurii - Muza se-amuză deodată, ochii ei scăpărători o priveau bine-dispuși.

— Nu-s deloc furioasă, dar nu-nțeleg - Queta se simțea reflectată, proiectată-n toate părțile, aruncată-n sus, coborâtă, atacată de toate oglinzile acelea. Ziceți-mi pentru ce m-ați chemat aici.

— Lasă prostiile și hai să ne tutuim - susură femeia; se ghemui mai încolo pe pat, strângându-și și destinzându-și trupul ca o omidă, și Queta văzu că-și scosese pantofii, și-o clipă, prin ciorapi, îi văzu unghiile vopsite ale picioarelor. Doar știi cum mă cheamă: Hortensia. Hai, așază-te aici, lasă prostiile.

Îi vorbea fără ură și fără prietenie, cu vocea aceea puțin evazivă și domoală pe care-o dă alcoolul, și continua s-o privească, acum însă fix. Cântărindu-mă, prețăluindu-mă, gândi Queta ametită, de parcă. Șovăi un moment și se-așeză pe marginea patului, cu toți porii corpului alarmați. Hortensia își ținea capul sprijinit pe-o mână, postura ei era de abandon și de blândețe.

— Știi foarte bine pentru ce - zise, fără supărare, fără amărăciune, c-o lascivă urmă de bătaie de joc în lenta cadență-a vocii, c-o subită licărire nouă-n ochi pe care se străduia s-o ascundă, și Queta gândi: pentru ce? Avea niște ochi mari, verzi, niște gene ce nu păreau false și care-i umbreau pleoapele, groase buze umede, gâtul îi era neted și cu pielea-ntinsă și venele i se presimțeau, subțiri și albăstrui. Nu știa ce să gândească, ce să zică, pentru ce? Hortensia se lăsă pe spate, râse parcă de ea însăși, își acoperi fața cu brațul, se-ntinse c-un fel de lăcomie, și deodată o apucă pe Queta de încheietură: știi foarte bine pentru ce. Ca un client, gândi, uimită și nemișcată, ca un, văzând

degetele albe cu unghii sângerii pe pielea ei mată, și-acum Hortensia o privea intens, fără prefăcătorie, provocator.

— Mai bine plec - se auzi zicând, bâlbâindu-se, ascultătoare și răzbită Așa-i că vreți să plec, nu?

— Să-ți zic ceva - o ținea în continuare, se apropiase puțin de ea, vocea i se-ngroșase și Queta-i simțea respirația Eram îngrozită să nu fii bătrână, urâtă, dar mai ales murdară.

— Vreți să plec? - se bâlbâi Queta, stupid, răsuflând din greu, amintindu-și de oglinzi. M-ați chemat ca să…

— Dar nu ești - susură Hortensia și-și apropie fața și mai mult, și Queta îi văzu exasperata bucurie din ochi și mișcarea gurii care părea să fumege. Ești drăguță și tinerică. Ești curățică.

Întinse cealaltă mână și-apucă brațul liber al Quetei. O privea cu neobrăzare, cu batjocură, își îndoia puțin corpul ca să se ridice, murmura: va trebui să-mi arăți ce știi, se lăsa să cadă pe spate și de dedesubt o privea, cu ochii larg deschiși și exultând, îi zâmbea și-i șoptea: tutuiește-mă odată, dacă tot aveau să se culce împreună doar n-o să-mi zici dumneata, nu? neslăbind-o, obligând-o c-o suavă presiune să se-aplece, să se lase-n voia ei. Să-ți arăt ce știu?, gândi Queta, să-ți arăt eu, ție?, cedând, simțind cum îi piere încurcătura, cum o pufnește râsul.

— Bravo - porunci dinapoia ei o voce care începea să-și iasă din mofluzenie. Așa mai zic și eu. V-ați și-mprietenit.

Se trezi c-o foame de lup; nu-i mai crăpa capul, dar simțea junghiuri în spate și cârcei. Odaia era mică, rece și golașă, cu ferestre dând într-un coridor cu coloane printre care treceau călugărițe și infirmiere. Îi aduseră micul dejun și mâncă cu lăcomie.

— S-ar putea să vă cadă greu mâncarea - zise infirmiera Dar dacă vreți vă mai aduc o pâiniță.

— V-aș ruga, și înc-o cafea cu lapte, dacă se poate - zise Santiago N-am mâncat nimic de ieri de la amiază.

Infirmiera îi aduse alt dejun complet și rămase-n încăpere, observându-l cum mânca. Iat-o, Zavalita: tare brunețică, tare cochețică și tare tinerică în uniforma ei albă și nesifonată, cu ciorapii-i albi, cu părul tuns băiețește și cu boneta-i scrobită, stând nemișcată la capătul opus al patului, cu picioarele-i zvelte și trupul filiform de manechin, zâmbind cu dințișorii-i pofticioși.

— Vasăzică sunteți ziarist? - avea ochi vii și impertinenți și-un șăgalnic firicel de voce superficială. Cum de v-ați răsturnat?

— Ana - zice Santiago. Da, foarte tânără. Cu cinci ani mai mică decât mine.

— Șocurile astea, deși nu v-au zdrobit nici un os, lasă uneori sechele în starea mintală - râse infirmiera De-aceea sunteți sub observație.

— Nu-mi submina moralul chiar așa - zise Santiago. Mai bine încurajează-mă.

— Și de ce vă irită ideea de-a fi tată? - zice Ambrosio. Dacă toată lumea-ar gândi la fel, Perul ar rămâne pustiu, conașule.

— Vasăzică lucrați la „Cronica"? - repetă ea; își ținea mâna pe clanță, de parcă-ar fi dat să plece, dar de cinci minute nu se clintea din loc. Ziaristica este ceva grozav de-interesant, nu?

— Deși trebuie să vă mărturisesc că și pe mine, când am aflat că voi fi tată, m-au trecut sudori reci - zice Ambrosio Dar după aia te-obișnuiești cu gândul, conașule.

— Este, dar are și neajunsurile ei, poți să-ți frângi gâtul oricând, vezi doar - zise Santiago. Fă-mi un hatâr, te rog frumos. Trimite pe cineva să-mi ia țigări.

— E interzis, bolnavii n-au voie să fumeze - zise ea. Va trebui să v-abțineți cât stați aici. E mai bine, așa vă dezintoxicați.

— Crăp de poftă să fumez - zise Santiago. Hai nu fi rea. Fă-mi rost de-o țigară, una singură.

— Și soția dumneavoastră ce părere are? - zice Ambrosio Fiindcă dânsa mai mult ca sigur că vrea copii. Femeile se dau în vânt să fie mame.

— Ce-mi dați în schimb? - zise ea îmi publicați fotografia la ziar?

— Cred că vrea - zice Santiago Dar Ana-i fată bună și nu mă toacă la cap, mă lasă-n voia mea. De aia ne și-nțelegem.

— Dacă află doctorul m-omoară - zise infirmiera, c-un gest complice. Fumați-o pe furiș și-aruncați mucul în olița de noapte.

— Ce oroare, e o „Country" - zise Santiago, tușind. Dumneata fumezi asemenea porcărie?

— *Caramba,* ce năzuros - zise ea, râzând. Eu nu fumez. A trebuit s-o fur, ca să vă-ntrețin viciul.

— Data viitoare fură o „National Presidente" și pe cuvânt că-ți public poza la rubrica Sociale - zise Santiago.

— I-am furat-o doctorului Franco - zise ea, strâmbându-se Să vă ferească Dumnezeu să cădeți pe mâinile lui. E cel mai antipatic din toți, și brutal pe deasupra. Prescrie doar supozitoare.

— Dar ce ți-a făcut matale nenorocitul de doctor Franco? - zise Santiago. Nu cumva ochi dulci?

— Aș, ce vă trece prin minte, moșulică s-a lăsat de mult de-alde astea - făcea gropițe-n obraji, și râsu-i era vioi și direct, fără complicații. Are pe puțin o sută de ani.

Toată dimineața l-au cărăbănit dintr-o sală-n alta, făcându-i radiografii, luându-i sânge pentru analize; nebulosul doctor din seara trecută îl supuse unui interogatoriu aproape polițienesc. Nu se rupsese nimic în el, cel puțin la prima vedere, dar nu-i plăceau junghiurile alea, băiete, să vedem ce zic radiografiile. Pe la amiază sosi Arispe și începu cu glumele: cică-și astupase urechile și fusese cât pe ce să-și ia lumea-n cap aflând de accident, Zavalita, își poate-

nchipui cam cu ce sudălmi l-a blagoslovit conducerea. Cine se-alesese cu ponosul, dacă nu el.

Salutări din partea conducerii, să stea frumușel la clinică până se va restabili complet, ziarul își lua asupra lui toate cheltuielile, bineînțeles dacă nu te pui pe chefuit la Hotelul Bolivar. Chiar nu dorea să zică nimic familiei, Zavalita? Nu, bătrânul s-ar speria, și la ce bun?, n-avea nimic. După-masă picară Periquito și Darío; nu se-aleseseră decât cu niște vânătăi și păreau încântați. Primiseră două zile libere, ca să-și revină, și chiar în noaptea-aceea plănuiseră un chef monstru. Puțin mai târziu veniră Solorzano, Milton și Norwin și, după ce toți își luară tălpășița, apărură, parcă adineaori scăpați dintr-un naufragiu, cadaverici și iubeți, „China" și Carlitos.

— Ce mutre! - zise Santiago. Să nu-mi ziceți c-ați continuat până-acum neabătut zaiafetul de azi-noapte!

— Ba chiar așa - zise „China", căscând de-i trosniră fălcile; se prăbuși pe capătul patului și-și lepădă pantofii. Nu știu nici în ce zi suntem, nici cât e ceasul.

— De două zile n-am mai călcat pe la „Cronica" - zise Carlitos, galben, cu nasul cât o pătlăgică, cu ochi gelatinoși și fericiți. L-am sunat pe Arispe să-i tom moși pe groși, că mă chinuie ulcerul, și mi-a zis de accident. N-am venit mai devreme ca să nu dau nas în nas cu cineva din redacție.

— Salutări de la Ada Roșa - gâlgâi de râs „China". N-a venit să te vadă?

— Să n-aud de Ada Roșa. zise Santiago. Noaptea trecută s-a purtat ca o panteră cu mine.

Dar „China" îi tăie vorba cu torențialele-i hohote fluviale: știau, Ada însăși le-a povestit tot ce se-ntâmplase. Așa era Ada Roșa, ce să-i faci, ațâța și-n ultima clipă se aricea toată, nu știa decât să-i încingă pe țipi, o nebună. „China" se prăpădea de râs schimonosindu-se, dând din pălmuțe ca o focă. Își făcuse buzele în formă de inimioară,

avea o foarte înaltă pieptănătură barocă ce-mprumuta feței ei o splendidă agresivitate, și totul la ea părea în seara aceea mai excesiv ca niciodată: gesturile, rotunjimile, alunițele. Și Carlitos care suferea sau se desfăta cu toate astea! gândește, de astea-i depindeau îngrijorările, seninătatea.

— M-a expediat să dorm pe covor - zise Santiago. Dac-acum mă dor toate oscioarele, nu-i atât de la accident cât de la duritatea dușumelei de la tine de-acasă.

Carlitos și „China" mai rămaseră să converseze preț de-o oră, și, de cum plecară, intră infirmiera. C-un zâmbet răutăcios fluturându-i pe buze și c-o privire diabolică.

— Vai, vai, ce mai prietene! - zise, pe când bătea și înfoia pernele. Această Maria-Antoaneta care-a fost adineaori, nu era una din formația Bimbambum?

— Doar n-o să-mi zici că și dumneata te-ai dus să le vezi pe faimoasele Bimbambum - zise Santiago.

— Le-am văzut în poze - zise ea; și pufni în râs Ada Roșa aceea face parte și ea din Bibambum?

— A, deci ai tras cu urechea - râse Santiago. Nu s-au zis cam multe lucruri deșucheate?

— Oho, și-ncă cum, mai ales de către Maria-Antoaneta asta, a trebuit să-mi astup urechile - zise infirmiera. Și-amica dumitale, cea de te-a lăsat să dormi pe jos, tot așa vorbește ca o gură de canal?

— Mult mai rău - zise Santiago. Nu mi-e amică, nu mi-e nimic, de fapt m-a respins.

— Cu mutrița dumitale de-ngeraș, cine te-ar fi crezut așa un bandit, un interlop? - zise ea, prăpădindu-se de râs.

— Îmi fac mâine formele de ieșire? - zise Santiago Nu prea-mi arde să-mi petrec aici sâmbăta și duminica.

— A, da?, nu vă e pe plac compania mea? - zise ea. O să rămân și eu cu dumneata, ce-ți poți dori mai mult? Sunt de gardă la sfârșit de

săptămână. Dar acu când știu c-ai de-a face cu guriste de mambo, nu mai am pic de-ncredere în dumneata.

— Și mă rog ce-ai împotriva guristelor mambo? - zise Santiago. Nu-s și ele femei ca oricare altele?

— Sunt? - zise ea, cu ochii scăpărându-i. Cum sunt, ce fac tipele-astea? Hai zi-mi, dumneata le știi pe toate.

Așa-ncepuse, așa a continuat, Zavalita: în șagă, în joacă. Gândeai: ce cochetă!, noroc totuși c-am dat peste ea aici, nici nu simțeai cum trece timpul, gândeai: păcat că nu-i mai frumușică. De ce cu ea, Zavalita? Se-nvârtea tot timpul prin cameră, aducea masa și rămânea sporovăind până intra infirmiera-șefă sau călugărița, și-atunci se-apuca să netezească cearșafurile sau îți vâra termometru-n gură și lua o comică expresie profesională. Râdea de se strica, murea de plăcere să te ia peste picior, Zavalita. Era imposibil să știi dacă teribila-i, universala-i curiozitate - cum devenea cineva ziarist?, ce-nsemna să fii ziarist?, cum se scriau articolele? - era sinceră sau strategică, dacă marea-i cochetărie era dezinteresată și sportivă sau cu-adevărat ți-era destinată numai ție, dacă ținea la tine sau doar o ajutai să-și omoare timpul. Se născuse la Ica, locuia pe lângă Piața Bolognesi, terminase Școala de Infirmiere abia de câteva luni, își făcea anul de practică la „Maison de Santé". Era gureșă și-amabilă, îi aducea țigări pe furiș și-i împrumuta ziare. Vineri, doctorul zise că analizele nu-l mulțumeau și că-l va examina specialistul. Specialistul se numea Mascaro, și după ce-și plimbă peste radiografii o privire zise: nu-s bune de nimic, să i se facă altele. Sâmbătă pe-nserat apăru Carlitos, c-un pachet sub braț, sobru și-n culmea tristeții: da, se certaseră din nou, acum definitiv. Îi adusese niște mâncăruri chinezești, Zavalita, n-or să-l dea afară cu ele, nu? Infirmiera le făcu rost de farfurii și tacâmuri, conversă cu ei și chiar gustă puțin orez *chaufa.* Când se terminară orele de vizită, îl lăsă pe Carlitos să mai zăbovească nițel și se oferi să-l scoată fără să-l vadă cineva. Carlitos

adusese și ceva băuturică, într-o sticlă fără etichetă, și după-al doilea pahar începu să blesteme „Cronica", Lima, lumea întreagă, și Ana se uita la el scandalizată. La zece noaptea îl sili să plece. Dar se-ntoarse după farfurii și pahare și, ieșind, îi făcu cu ochiul din prag: sper să mă visezi la noapte. Plecă, și Santiago o auzi râzând pe coridor. Luni, specialistul examina noile radiografii și zise dezamăgit: dumneata ești mai sănătos decât mine. Ana avea zi liberă. I-ai lăsat un bilețel la intrare, Zavalita. Mii de mulțumiri pentru tot, gândește, o să te sun într-una din zile.

— Dar cum era de fapt acest *don* Hilario? - zice Santiago. În afară de pungaș, vreau să zic.

Ambrosio se-ntorsese cam pilit de la prima sa conversație cu *don* Hilario Morales. La-nceput tipu-și dăduse aere, îi povestise el Amaliei, m-a văzut negrotei și m-a crezut calic. Nu i-a dat prin cap că Ambrosio voia să-i propună o afacere de la egal la egal, ci doar că venea să-i cerșească vreun biet loc de muncă. Dar poate că domnu' s-o fi întors obosit frânt de la Tingo María, Ambrosio, poate de-aceea nu te-a primit prea bine. Poate, Amalia: primul lucru pe care l-a făcut văzându-l pe-Ambrosio a fost să-i povestească, gâfâind ca o focă și aruncând sudalme *carajos,* cum camionul cu care venise de la Tingo Marfa a trebuit s-oprească de opt ori din cauza inundațiilor produse de averse, și cum drumul de-ntoarcere, auzi blestemăție!, durase treizeci și cinci de ore. Oricare altul în locul lui ar fi luat inițiativa și i-ar fi zis: hai omule să bem o bere, dar *don* Hilario nu, Amalia; pân' la urmă tot Ambrosio i-a copt-o, stai să vezi. Dar poate că domnului nu-i plăcea să bea, l-a consolat Amalia.

— Un tip la vreo cincizeci de ani, conașule - zice Ambrosio Și care-și scormonea prin dinți cu unghiile tot timpul.

Don Hilario îl primise-n prăpăditul lui de birouaș bâzâit de muște din Piața Centrală, fără ca măcar să-i zică stai jos. Îl lăsase s-aștepte-

n picioare pe când citea scrisoarea lui Ludovico, pe care Ambrosio i-o întinsese, și-abia după ce terminase lectura îi arătase un scaun, fără pic de simpatie, mai curând sastisit, îl măsurase din cap până-n picioare, și-n fine catadicsise să deschidă gura: cum îi mergea pușlamalei ăleia de Ludovico?

— Acum foarte bine, *don* - zisese Ambrosio După ce ani de zile și-a făcut vise că va fi asimilat oficial de băieții din „corp", în sfârșit l-au trecut pe ștatul de funcții. S-a săltat în grad și-acum e pe postul de subșef în Divizia Omucideri.

Dar asupra lui *don* Hilario vestea cea bună n-a părut să aibă vreun efect deosebit, Amalia. Ridicase din umeri, își scobise un dinte negru cu unghia degetului mic, pe care-o avea foarte lungă, scuipase și murmurase: căposul, cin' să-l înțeleagă. Căci Ludovico, deși-i era nepot sau cam așa ceva, se născuse bătut în cap și ratat.

— Și pe deasupra și-un puios de nu s-a pomenit, conașule - zice Ambrosio. Ținea trei case numai la Pucallpa, cu muieri cu tot, și-o spuză de copii cu fiecare.

— Bun, zi-mi ce-ai de gând - murmurase în sfârșit *don* Hilario. Ce-ai venit să faci la Pucallpa?

— Să muncesc, cum vă zice și Ludovico în scrisoare - zisese Ambrosio.

Don Hilario se pusese atunci pe-un râs cu sughițuri și cucurigeli, scuturându-și osânza și zgâlțâindu-se din balamale.

— Ai căpiat? - zisese, scobindu-și în dinți cu furie. Ăsta-i locul cel mai împuțit din lume pentru așa ceva. Să muncești? Nu i-ai văzut pe derbedeii ăia care bat străzile cu mâinile-n buzunare? Aici optzeci la sută din țipi taie frunză la câini, nu-i de lucru. Decât dacă vrei să cari gunoiul în câmp la vreo fermă, sau dacă intri cu ziua la militarii ce construiesc șoseaua. Deși nici acolo nu-i ușor să obții un loc, iar leafa-i o mizerie. Aici n-ai nici un viitor. Întoarce-te val-vârtej la Lima.

Pe-Ambrosio tare-l mâncase limba, *carajo*, să-l trimită știi tu unde, Amalia, dar se reținuse, zâmbise amabil și-atunci i-a copt-o și l-a înfundat: nu vreți să bem ceva împreună, *don?* Că doar era prea cald, de ce să nu converseze răcorindu-se, nu, *donl* L-a lăsat cu gura căscată cu invitația asta, Amalia, l-a făcut să vadă că Ambrosio era altceva, mai dihai decât își închipuise la început. Așa că se duseseră pe strada Comercio, se-așezaseră la o măsuță la „Cocoșul de Aur" și ceruseră două sticle de bere a'ntâia de la gheață.

— N-am venit să vă cer de lucru, *don* - zisese Ambrosio, după prima dușcă. Ci să vă propun o mică afacere, ceva, o învârteală.

Don Hilario băuse țeapăn, neslăbindu-l din ochi. Lăsase paharul pe masă, își scărpinase gușa brăzdată de cute de grăsime, scuipase pe jos și se uitase cum pământul uscat sugea saliva.

— Aha - zisese rar, dând din cap și adresându-se parcă nimbului de muște bâzâitoare. Dar ca să-nvârtești un gheșeft e nevoie de capital, amice.

— Știu, *don* - zisese Ambrosio. Am niscai *soles* puși deoparte. Am vrut să văd dacă mă puteți ajuta să-i investesc bine. Ludovico mi-a zis: pe unchiu-meu Hilario nu-l bate nimeni în afaceri.

— Cu asta l-ai dat gata încă-o dată - zisese Amalia râzând.

— Chiar, s-a schimbat ca prin farmec - zisese Ambrosio. A-nceput să mă trateze ca pe-o ființă omenească.

— Ah, Ludovico ăsta! - își dresese vocea *don* Hilario, cu un aer binevoitor Ți-a zis adevărul gol-goluț. Unii se nasc buni de-aviatori, alții-s buni de cântăreți. Eu mi-s născut pentru afaceri.

Ii zâmbise lui Ambrosio cu șiretenie: bine-a făcut c-a venit să-l vadă, el o să-i îndrume pașii. Or găsi ei ceva să ciupească niscaiva *soles.* Și nitam-nisam: hai undeva să-nfulecăm ca lumea, că doar e ora mesei, nu? Așa, din senin, numai lapte și miere, vezi cum îs oamenii, Amalia?

— Trăia în alea trei case-n același timp, o zbughea dintr-una și intra-n cealaltă - zice Ambrosio. Și mai târziu am descoperit că până și-n Tingo María avea nevastă și copii, închipuie-ți conașule.

— Dar pân-acu nici nu mi-ai zis câți bani ai pușii deoparte - îndrăznise să întrebe Amalia.

— Douăzeci de mii de *soles* - zise *don* Fermín Da, ai tăi, pentru tine. Or să-ți prindă bine când o s-o iei de la capăt, când o să dispari, nenorocitule. Și gata cu plânsul, Ambrosio. Acum pleacă. Să-ți ajute Dumnezeu, Ambrosio.

— Mi-a oferit un ospăț în lege și-am dat gata împreună încă șase sticle de bere - zisese Ambrosio. El a plătit totul, Amalia.

— Ca să te-apuci de-o afacere trebuie să știi pe ce te bizui - zisese *don* Hilario Ca la război. Îți cumpănești întâi forțele și-abia după aia lansezi un atac. Este?

— Deocamdată forțele mi-s cinșpe mii de *soles* - zisese Ambrosio. Mai am ceva la Lima, și dacă afacerea-mi convine, aduc și restul mai târziu.

— Nu-i mare scofală - socotise *don* Hilario, scormonindu-și cu două degete sârguincioase prin gură. Dar ceva tot se poate aranja.

— Cu asemenea familii în cârcă nu mă mir că era pungaș - zice Santiago.

Lui Ambrosio i-ar ñ convenit ceva legat de „Compania de Transporturi Morales", fiindcă el fusese șofer la viața lui, asta-i era meseria. *Don* Hilario îi zâmbise, Amalia, încurajându-l. Îi explicase cum că compania luase ființă cu cinci ani în urmă, cu două camionete, și c-acu avea două camionete mai barosane și trei mai mititele, primele pentru mărfuri și-alelalte pentru pasageri, toate pe ruta Tingo María - Pucallpa. Dar îți scuipi sufletul, Ambrosio, ți-o zic eu: drumu-i un dezastru, dă gata anvelopele și motoarele. O să se convingă singur, chestia-i că reușise totuși să pună afacerea pe picioare.

— Mă gândeam să fac rost și eu de-o camionetă mai hodorogită - zisese Ambrosio Am pentru prima rată. Și restul l-aș plăti muncind.

— Nici nu-ncape vorbă, ar însemna să-mi faci concurență - râsese *don* Hilario, cu niște cucurigeli amuzate.

— Drept pentru care n-am ajuns la nici o învoială - zisese Ambrosio. Mi-a zis c-am stabilit doar primele contacte și c-o să conversăm mâine din nou.

Se văzuseră și-a doua zi și-a treia și-a patra, și de fiecare dată se întorsese Ambrosio la cabană pilit și trăsnind a bere: *don* Hilario ăsta e-o sugativă, toamă-n el ca-ntr-un spital. După-o săptămână au ajuns în fine la o înțelegere, Amalia: Ambrosio urma să conducă una din camionetele firmei „Transporturi Morales", c-un salariu de bază de cinci sute plus zece la sută din biletele vândute, și avea să-i devină asociat lui *don* Hilario într-o micuță afacere fixă c-o prăvălie. Și Amalia, văzându-l șovăind: ce afacere?, ce prăvălie?

— „Sicrie Limbul" - zisese Ambrosio. Am cumpărat-o cu treizeci de mii, *don* Hilario zice că-i o învârteală grozavă. Nici n-o să fie nevoie să văd morții, el o să administreze pompele funebre și-o să-mi plătească partea mea la fiecare șase luni. De ce faci o mutră așa lungă?, ce-i rău în asta?

— N-o fi nimica rău, dar îmi vine-așa, nu știu cum - zisese Amalia. Mi se strânge inima, mai ales că-i vorba de copii morți.

— Nu, că vindem și coșciuge pentru bătrâni - zisese Ambrosio. *Don* Hilario zice că-i tot ce poate fi mai sigur, fiindcă de murit oamenii mor oricum. Facem câștigul juma-juma. El se va ocupa de-administrație și n-o să-mi poprească nimic pentru asta. Ce-mi pot dori mai mult, nu?

— Va să zică de-acu o să fii tot timpul pe drumuri, la Tingo María și-napoi - zisese Amalia.

— Da, de-aceea nu voi putea supraveghea negoțul cu sicrie - răspunsese Ambrosio Tu va trebui să căști bine ochii și să numeri

câte se cumpără. O să-ți vină ușor că-i la doi pași. Poți supraveghea totul fără să ieși din casă.

— Bine - repetase Amalia. Dar îmi vine așa, nu știu cum.

— Și iac-așa, luni și luni de zile n-am făcut decât să demarez, să frânez, să accelerez - zice Ambrosio. Conduceam rabla cea mai hodorogită din lume, conașule. Îi zicea „Trăsnetul Muntelui".

III

— Care vasăzică dumneavoastră v-ați căsătorit primul, conașule - zice Ambrosio Le-ați dat exemplu fratelui și surioarei.

De la „Maison de Santé" s-a dus întins la pensiunea din Barranco să se bărbierească, să se schimbe, apoi la Miraflores. Era abia trei după-amiaza, dar văzu mașina lui *don* Fermín trasă la scară. Majordomul îl întâmpină cu un chip serios: domnul și doamna și-au făcut mii de griji că n-ați venit duminică la prânz, conașule. Nu era acasă nici Teté nici Chispas. O găsi pe doamna Zoila uitându-se la televizor în odăița pe care și-o amenajase sub scară pentru jocul de canastă de flecare joi.

— Mai bine mai târziu decât niciodată - murmură, întinzându-i un obraz crispat. Ai venit să vezi dacă mai trăim?

Încercă s-o înveselească cu glume - erai vesel, Zavalita, scăpat din chingile clinicii -, dar ea, pe când arunca ocheade continue și involuntare spre tele-teatru, îl mustra mai departe: duminică ți-am pus scaunul și farfuria la masă, Teté și Popeye și Chispas și Cary nu s-au clintit pân' la trei tot așteptându-te, ce să mai zic de tata că ședea ca pe ghimpi, ar trebui să te gândești mai mult la el știindu-l bolnav. Știind că numără zilele pân' să te vadă din nou, gândește, știind cât de mâhnit rămâne când nu vii. Gândește: ascultase în sfârșit de doctori, nu mai mergea la birou, se odihnea, iar tu chiar credeai că și-a revenit complet. Deși în după-amiaza aceea ai văzut că nu, Zavalita. Era în birou, singur, c-un pled pe genunchi, așezat în fotoliul lui dintotdeauna. Răsfoia o revista, și când îl văzu pe Santiago intrând îi zâmbi c-un afectuos resentiment. Pielea încă

bronzată de soarele verii i se scorojise parcă, învechindu-se ca un portofel uzat, pe chip îi apăruse un rictus ciudat și lăsa impresia că-n câteva zile pierduse zece kilograme. Fără cravată, c-o haină ușoară, descheiată, cu câteva fire de păr cărunt apărându-i de sub gulerul cămășii. Santiago se-așează lângă el.

— Arăți bine, tata - zise, sărutându-l. Cum te simți?

— Mai binișor, deși maică-ta și Chispas fac totul ca să mă simt un schilod - se plânse *don* Fermín. Mă lasă doar un pic pân' la birou și-napoi, m-obligă să-mi fac siesta și să-mi petrec restul zilei țintuit aici, ca un invalid.

— Asta numai până-ți revii complet - zise Santiago După aia poți să-ți iei revanșa făcând tot ce poftești, tata.

— Le-am zis că nu mai suport acest regim de fosilă decât pân' la sfârșitul lunii - zise *don* Fermín De pe-ntâi, revin la viața normală. Acum nici nu-mi pot da seama cum mai merg lucrurile.

— Lasă-l pe Chispas să se-ocupe, tata - zise Santiago Nu se descurcă el foarte bine?

— Ba da, se descurcă - zâmbi *don* Fermín El conduce acum totul, la drept vorbind. E serios, destoinic, pare să se priceapă. Dar adevăru-i că nu mă resemnez să devin o mumie.

— Cine-ar fi zis că Chispas va ajunge un adevărat om de-afaceri - râse Santiago La urma urmei, bafta lui că l-au dat afară de la Navală.

— Cel ce nu se descurcă prea bine ești tu, schimodie - zise *don* Fermín, cu același ton afectuos și dând semne de oboseală. Ieri am fost pe la tine la pensiune, și doamna Lucia mi-a zis că n-ai mai dormit acasă de câteva zile.

— Am fost la Trujillo, tata - coborâse vocea, gândește, făcuse un gest de parcă mi-ar fi zis: rămâne-ntre noi, maică-ta nu știe nimic M-au trimis să fac un reportaj. M-au expediat val-vârtej și n-am avut cum să v-anunț.

— Ești prea găligan ca să te mai mustru sau ca să-ți dau sfaturi - zise *don* Fermín, cu o blândețe mereu afectuoasă și întrucâtva mâhnită De altfel, știu că n-ar folosi la nimic.

— Doar n-oi fi crezând că mă destrăbălez - zâmbi Santiago.

— De câtva timp îmi ajung la ureche știri alarmante - zise *don* Fermín. Ești văzut prin baruri, prin *boîtes* de noapte. Și nici măcar în cele mai de soi din Lima. Dar cum ești atât de susceptibil, nici nu mai cutez să te-ntreb ceva, schimodie.

— Mă duc doar din an în paște, ca toată lumea - zise Santiago. Tu știi că nu mi-s chefliu de felul meu, tata. Nu-ți amintești cât trebuia să tragă mama de mine să mă duc la vreo petrecere, când eram mic?

— Când erai mic - râse *don* Fermín Chiar te simți așa vârstnic?

— Te rog, nu te mai lua după bârfeli - zise Santiago. N-oi fi eu ușă de biserică, dar nici de râsul lumii n-am ajuns, tata.

— Cel puțin așa mi s-a zis, schimodie - zise *don* Fermín, după o lungă pauză La-nceput m-am gândit: nu-i nimic, să se distreze și el puțin, poate chiar îi prieste. Dar de-atunci mi s-a tot repetat, de nenumărate ori: ba că-i văzut colo, ba dincolo, cu băuturică, cu indivizi deocheați.

— N-am nici timp nici bani să mă țin de zaiafeturi - zise Santiago E-absurd, tata.

— Nu știu ce să mai cred, schimodie - devenise serios, Zavalita, luase un ton grav. Treci de la o extremă la alta, mi-e greu să te-nțeleg. Uite, cred c-aș prefera să te știu comunist, decât bețivan și potlogar.

— Nici una nici alta, tata, fii pe pace - zise Santiago. De ani de zile nu mai știu ce-i politica. Citesc ziarul de la cap la coadă dar sar întotdeauna știrile politice. Nu știu nici cine-i ministru, nici cine-i senator. Am făcut tot ce-am putut să nu mi se ceară să scriu reportaje politice.

— Zici asta c-un resentiment teribil - murmura *don* Fermín Chiar într-atât te doare că nu te-am lăsat s-arunci bombe? Nu da vina pe mine. N-am făcut decât să-ți dau un sfat, nimic altceva, și adu-ți aminte că de când te știu mi te-ai împotrivit. Dacă n-ai devenit comunist, înseamnă că-n fond nu prea erai convins de asta.

— Ai dreptate, tata - zise Santiago. Nu-mi pare rău, nu mă mai gândesc la asta. Ce-a fost a fost. Voiam numai să te liniștesc. Nici comunist nici potlogar, nu-ți face griji de pomană.

Conversară despre orice altceva, în plăcuta atmosferă dată de cărți și de lemnul sculptat din birou, privind cum apune soarele slăbit de primele cețuri ale iernii, auzind de departe vocile teleteatrului, și cu încetul *don* Fermín își făcuse curaj s-atace tema veșnică și să repete ceremonia ce-avusese loc de-atâtea ori, Zavalita: întoarce-te acasă, intră-n avocatură, vino să lucrezi cu mine.

— Știu că nu-ți place s-ating acest subiect - a fost ultima dată când a mai încercat, Zavalita. Și mai știu că risc să nu dai iar pe-acasă cine știe cât, dacă-ți vorbesc despre asta.

— Nu-i chiar așa, tata - zise Santiago.

— Patru ani nu ți-s de-ajuns, schimodie? - oare se resemnase deja definitiv, Zavalita? Nu ți-ai făcut destul rău cu mâna ta?, nu ne-ai făcut nouă tuturor destul rău?

— Dar m-am înscris la Drept, tata - zise Santiago. Și anul ăsta…

— Anul ăsta o să mă duci de nas ca-n anii trecuți sau dimpotrivă, o fi nutrit în secret până-n ultima clipă nădejdea c-o să revii, Zavalita?. Nu te mai cred, schimodie. Te-nscrii, dar nu dai pe la Universitate și nu te prezinți la examene.

— În anii trecuți am avut mult de lucru - insistă Santiago. Dar de-acu' o să urmez cursurile. Mi-am aranjat treburile-n așa fel încât să mă pot culca devreme și să…

— Te-ai obișnuit cu nopțile tale albe, cu lefșoara ta, cu prietenii tăi cheflii de la ziar, și asta ți-e toată viața - fără supărare, fără

amărăciune, Zavalita, doar cu o blinda înmărmurim în ce fel să-ți mai zic că nu merge așa, schimodie? Tu nu ești ceea ce-ncerci să-ți dovedești singur că ești. Nu poți continua să rămâi un mediocru, fiule.

— Trebuie să mă crezi, tata - zise Santiago. Îți jur că de data asta mă țin de cuvânt. Voi asista la cursuri, îmi voi lua examenele.

— Acum nu ți-o mai cer pentru tine, ci pentru mine - *don* Fermín se aplecă, îi puse mâna pe braț. Am putea stabili împreună un orar care să-ți permită să-nveți, și-ai câștiga mai bine ca la „Cronica". E timpul să te pun la curent cu toate. Eu pot să mor oricând, și-atunci tu și Chispas va trebui să duceți tot greul afacerilor. Tatăl tău are nevoie de tine, Santiago.

Nu era supărat, nu se mai aștepta la nimic, nu era nerăbdător și exasperat ca-nainte, Zavalita. Era deprimat, gândește, repeta aceleași fraze dintotdeauna din rutină sau din încăpățânare, ca omul ce-și joacă ultima carte știind însă c-o să piardă. Avea o lucire de descurajare în ochi, își pusese mâinile una peste alta pe pled.

— N-aș face decât să te-ncurc la birou, tata - zise Santiago. Aș deveni o problemă și pentru tine și pentru Chispas. Aș simți că mi se plătește un salariu nemeritat. Și nu-mi mai pomeni de moarte. Chiar tu ai zis că te simți mai înzdrăvenit.

Don Fermín rămase cu capul plecat câteva clipe, apoi ridică ochii și zâmbi cu mare greutate: bine, bine, nu mai vroia să-ți pună răbdarea la-ncercare cu-aceleași și-aceleași chestiuni, schimodie. Gândește: nu vroia să-ți zică decât că mi-ai face cea mai mare bucurie a vieții mele dacă-ntr-o zi vei intra pe ușa asta și-mi vei zice am renunțat la ziar, tata. Dar tăcu, fiindcă tocmai intrase doamna Zoila, împingând o mescioară pe rotile cu prăjiturele de casă și ceșcuțe de ceai. Gata, în sfârșit s-a terminat tele-teatrul, și-ncepu să vorbească de Popeye și Teté. Era preocupată, gândește, Popeye ținea morțiș să se-nsoare la anul dar Teté era încă o copilă, ea îi tot sfătuia

să mai aștepte puțintel. Bătrânica de maică-ta nu vrea să se vadă prea curând bunică, glumea *don* Fermín. Și Chispas cum se descurcă cu iubita lui, mama? Ah, Cary era o partidă bună, era încântătoare, locuia în La Punta, vorbea englezește. Și-așa de serioasă-i fata asta, așa binecrescută. Hotărâseră să se ia la anul, și ei.

— Noroc că-n ciuda trăsnăilor tale nu ți s-a făcut încă de-nsurătoare - zise pipăind terenul doamna Zoila. Sper că n-o să-mi aduci prea curând o noră, nu?

— Dar o iubită tot trebuie că ai - zise *don* Fermín. Cine-i?, zi-ne. Pe cuvânt că nu te turnăm lui Teté, ca să nu te-nnebunească la cap.

— N-am, tata - zise Santiago. Mă jur pe ce vrei.

— Cum așa?, păi atunci ce-aștepți? - zise *don* Fermín. Doar n-oi fi vrând să rămâi burlac, ca bietul Clodomiro.

— Teté s-a măritat la câteva luni după mine - zice Santiago. Iar Chispas, exact un an mai târziu.

Puneam mâna-n foc c-o să revină, gândi Queta. Dar i se păru totuși de necrezut că îndrăznise. Era trecut de miezul nopții, nu se putea face un pas de-atâta lume, Malvina era beată și Robertito asudat. Cețoase în penumbra otrăvită de fum și de cia-cia-ciá, perechile se legănau pe loc. Din când în când, Queta auzea din diferite puncte ale barului sau din salonaș sau din camerele de sus, chițăielile scremute ale Malvinei. El rămăsese în cadrul ușii, masiv și temător, în costumul lui nou-nouț cafeniu în dungi, cu cravata-i roșie, cu ochii scormonind în dreapta și-n stânga. Căutându-te, gândi Queta, amuzată.

— Doamna nu dă voie să intre negri - zise Martha, de lângă ea. Dă-l afară, Robertito.

— E malacu' lui Bermúdez - zise Robertito Mă duc să-ntreb. Doamna să hotărască.

— Dă-l afară, fie el cine-o fi - zise Martha Altfel ne pierdem categoria, rangul. Ce mai stai, gonește-l.

Băiețandrul cu mustața abia mijită, c-o vestă fantezi, și care o poftise la dans de trei ori la rând fără să-i vorbească, se-apropie din nou de Queta și îngăimă surprins de propriu-i curaj: mergem sus? Da, scoate banii pentru cameră și suie tu primul, la numărul doișpe, ea se duce după cheie. Își croi drum printre lumea ce dansa, ajunse drept în fața negrului *zambo* și-i văzu ochii: arzători, speriați. Ce poftea?, cine-l trimisese aici? își feri întâi privirea, apoi o privi iar și-abia de-l auzi: bună seara.

— Doamna Hortensia - susură el, cu glas rușinat, privind în altă parte. Zicea c-a așteptat s-o sunați.

— Am fost ocupată - nu te-a trimis ea, nu știi să minți, ai venit pentru mine. Zi-i c-am s-o sun mâine.

Se răsuci pe călcâie, urcă, și-n timp ce-i cerea cheia de la doișpe lui Yvonne, gândea: o să plece, dar iar o să se-ntoarcă…O s-o aștepte-n stradă, într-o zi o s-o urmărească, și-n sfârșit o să-și ia inima-n dinți și-o să se apropie de ea tremurând, s-o agațe. Cobori după-o jumate de oră și-l văzu așezat la bar, cu spatele la perechile din salon. Stătea acolo și bea uitându-se la siluetele cu țâțe împungărețe pe care Robertito le desenase cu cretă colorată pe pereți; ochii lui albi scăpărau în penumbră, lucioși și intimidați, și unghiile mâinii cu care strângea paharul cu bere păreau fosforescente. Uite c-a îndrăznit, gândi Queta. Nu se simți surprinsă sau indignată, ci pur și simplu indiferentă. În schimb Martha era furioasă, dansa și-i aruncă un: vezi?, când Queta trecu pe lângă ea, vezi? acu' au început să lase și cioroi pe-aici. Se despărți în prag de băiețandrul cu vestă, se-ntoarse la bar tocmai când Robertito îi turna corcitului *zambo* altă bere. Rămăseseră destui bărbați fără pereche, stând prin colțuri în picioare, holbându-se, și n-o mai auzea pe Malvina. Traversă pista de dans, o mână o pișcă de șold și ea zâmbi

fără să se oprească, dar pân' s-ajungă la tejgheaua barului se pomeni că i se ițește în față o mutra îndopată, cu ochi spălăciți și sprâncene zbârlite: hai să te dansez!

— Domnișoara-i cu mine, *don* - șopocăi vocea înecata a negrului *zambo;* era acum lângă lampă, și abajurul verzui îi atingea umărul.

— M-am apropiat primu' - șovăi ăllalt, măsurând gabaritul trupului nemișcat Da' nu-i nimic, doar n-o să ne certăm pentru asta.

— Ba nu-s cu ăsta, îs cu tine - zise Queta, apucându-l pe om de braț. Vino, ia-mă la dans.

Îl târî spre pistă, râzând în sineși, gândind: după câte beri s-o fi încumetat?, gândind: las' că-ți arăt eu ție, las' c-o să mi ți-l perpelească ea. Dansa și-și simțea partenerul împleticindu-se, incapabil să păstreze ritmul muzicii, și-i vedea ochii spălăciți furișându-se neliniștiți spre negrul *zambo* care, rămas în picioare, își muta căutătura de la figurile de pe perete la bărbații de prin colțuri. Se sfârși melodia și omul vru să se retragă. Că doar nu ți-o fi frică de negrotei, nu?, să mai dansăm o dată. Ba slăbește-mă, se făcuse prea târziu, trebuia s-o ia din loc. Queta râse, ce ți-e cu bărbații ăștia!, îi dădu drumul, se duse să se așeze pe unul din taburetele barului și după-o clipă *el zambo* era lângă ea. Fără să-l privească, îi ghici fața schimonosită de încurcătură, groasele buze deschizându-se.

— Mi-a venit și mie rândul? - zise, gros. Acum am putea dansa?

Îl privi drept în ochi, serioasă, și-l văzu pleoștindu-și imediat capu-n jos.

— Și ce se-ntâmplă dacă-i zic totul lui Cayo Rahat? - zise Queta.

— Lipsește câtva timp - bâigui el, fără să înalțe fruntea, fără să se clintească din loc. S-a dus într-o inspecție-n Sud.

— Și ce se-ntâmplă dacă atunci când s-o întoarce o să-i zic că mi-ai dat târcoale ca să te culci cu mine? - insistă Queta plină de răbdare.

— Nu știu - zise negrul, încet Poate nimic. Sau poate m-o zbura. Sau mă-nchide, sau și mai rău.

Ridică o clipă ochii, ca rugându-mă: dacă vrei scuipă-mă dar nu-i zice nimic, gândi Queta, apoi repede privi în altă parte. Deci mințise când i-a zis că nebuna l-a trimis să-i comunice ceva?

— N-am mințit - zise *el zambo;* șovăi un moment și adăugă, mereu cu capu-n jos Dar nu mi-a zis să rămân.

Queta pufni în râs și negrul ridică ochii: arzători, albi, plini de speranță, temători. Robertito se apropie și-o întrebă prin mimică pe Queta strângând din buze: ea-i făcu semn că totu-i în regulă.

— Dacă ții morțiș să conversezi cu mine trebuie să comanzi ceva - zise, și porunci -: Pentru mine vermut.

— Servește-i un vermut domnișoarei - repetă *el zambo* Pentru mine, tot ca-nainte.

Queta observă zâmbetul ironic pe care i-l aruncă Robertito îndepărtându-se, și-o descoperi pe Martha, la capătul opus al pistei, privind-o indignată pe deasupra umărului perechii ei, și mai văzu pupilele excitate și dezaprobatoare ale tipilor stingheri de prin colțuri, fixate asupra ei și-a negrului *zambo.* Robertito aduse berea și păhărelul cu ceai slab, și, plecând, îi făcu cu ochiul ca zicându-i te plâng, da' ce să-ți fac, n-am nici o vină.

— Îmi dau seama - murmură *el zambo*. Dumneavoastră nu mă puteți suferi.

— Nu pentru c-ai fi negru, mie nu-mi pasă de asta - zise Queta. Ci fiindcă ești un linge-blide în solda grețosului de Cayo Rahat.

— Nu-s linge-blide - zise *el zambo*, liniștit. Nu i-s decât șofer.

— Ba zbir de-al lui - zise Queta. Ăllalt, de te-nsoțește în mașină, e copoi? Și tu ești copoi?

— Hinostroza e într-adevăr de la poliție - zise *el zambo* Dar eu nu i-s decât șofer.

— Dacă vrei, poți să mă torni lui alde Cayo Rahat că l-am făcut grețos - zâmbi Queta Dar așa și e.

— Nu i-ar place - zise el, rar, c-un umor respectuos *Don* Cayo e foarte orgolios. N-o să-i zic nimic, dar nici dumneavoastră să nu-i ziceți c-am venit, și-o să fim chit.

Queta pufni în râs: arzători, albi, pofticioși, încurajați, dar încă nesiguri și temători. Care-i era numele? Ambrosio Pardo, și știa că pe ea o cheamă Queta.

— E-adevărat că grețosul de Cayo Rahat și bătrâna Yvonne s-au asociat? - zise Queta Că patronul tău e părtaș în afacerea asta de-aici?

— Eu de un' să știu - murmură el; și insistă, c-o blândă împotrivire Nu i-s gealat, v-am mai zis, mi-e doar șef.

Queta bău o înghițitură de ceai rece, se oțărî de silă, iute goli păhărelul deșertându-l pe jos, apucă stacana cu bere, și-n vreme ce ochii lui Ambrosio se-ntorceau spre ea mirați, trase cu plăcere o dușcă bună.

— Ți-o zic în față - zise Queta Fac ceva pe patronul tău. Nu mi-e frică de el. Nu-i decât un scremut și-un năpârstoc.

— Zău, să schimbăm discuția - susură el. E mai cuminte să nu vorbim de *don* Cayo, altfel conversația devine primejdioasă.

— Te-ai culcat cu nebuna de Hortensia? - zise Queta și văzu cum spaima năpădește deodată privirea negrului *zambo.*

— Aoleu - se bâlbâi, stupefiat Da' ce vă trece prin minte? Să nu mai ziceți așa ceva nici în glumă.

— Și-atunci cum de-ndrăznești să vrei să te culci cu mine? - zise Queta, țintuindu-l în ochi.

— Fiindcă dumneavoastră - făcu Ambrosio, și-i pieri glasul; lăsă capul în jos, încurcat. Mai doriți un vermut?

— Câte stacane ai băut ca să-ți faci curaj? - zise Queta, amuzată.

— Multe, le-am pierdut șirul - Queta îl auzi dregându-și glasul, vorbind pe-un ton mai intim Nu numai bere, ci și cocteiluri. Am trecut pe-aici și noaptea trecută, dar n-am intrat. Azi da, fiindcă doamna m-a trimis cu-acest mesaj.

— E-n regulă - zise Queta. Comandă-mi înc-un vermut și întinde-o. Și cred că-i mai bine să nu mai calci pe-aici.

Ambrosio îl căută din ochi pe Robertito: înc-un vermut, *don* Queta îl văzu pe Robertito căznindu-se să nu ridă, și îndărătul lui, întrezări fețele lui Yvonne și Malvina privind-o intrigate.

— Negrii-s dansatori buni, sper că și tu - zise Queta. Hai, măcar o dată-n viață să-ți fac hatârul: scoate-mă la dans.

El o ajută să coboare de pe taburet. O privea acum în ochi c-o recunoștință câinească, întrucâtva plângăreață. O cuprinse abia-abia și nu-ncercă să se lipească. Nu, nu știa să danseze, sau nu putea, se mișca lălău fără pic de ritm. Queta îi simțea educatele vârfuri ale degetelor pe spate, și brațul ce-o susținea c-o grijă temătoare.

— Ia nu mi te lipi așa - glumi, amuzată. Dansează cum se cade.

Dar el nu-nțelese, și-n loc s-o cuprindă se depărta încă puțin, murmurând ceva nedeslușit. Ce laș e!, gândi Queta, aproape emoționată. Pe când ea se rotea, fredona, își flutura brațele prin aer și alterna pașii de dans, el, mișcându-se fără grație pe loc, avea o mutra la fel de haioasă ca alea de pe măștile de carnaval atârnate de Robertito de tavan. Se reîntoarseră la bar și ea mai ceru un vermut.

— Ai făcut o gogomănie venind aici - zise Queta, cu amabilitate. Yvonne sau Robertito sau altcineva tot or să-i zică, și-o să te-alegi cu tot ponosul.

— Credeți că? - susură el, privind împrejur c-o moacă stupidă. Tâmpitul, s-a gândit la toate numai la asta nu, gândi Queta, acu' chiar că l-ai pus pe jăratec.

— Bine-nțeles - zise. Nu vezi că toți îi știu de frică, ca tine? Nu vezi că s-ar putea să se fi asociat cu Yvonne? Chiar așa nătâng ești încât nu ți-a trecut prin cap?

— Aș vrea să urc sus cu dumneavoastră - se bâlbâi el: arzători, scăpărându-i pe fața plumburie, peste lătărețul nas cu nările foarte căscate, peste buzele întredeschise și dinții lucind de albi, peste vocea întretăiată de fiică Se poate? - Și, din ce în ce mai temător Cât m-ar costa?

— Va trebui să muncești luni de-a rândul până să te culci cu mine - zâmbi Queta și-l privi cu milă.

— Fie și-așa - insistă el. Măcar o dată. Se poate?

— S-ar putea cu cinci sute de *soles* - zise Queta, măsurându-l, făcându-l să plece ochii, zâmbindu-i Plus camera, încă cincizeci. Vezi, n-or să te țină curelele.

Bulbii albi ai ochilor se-nvârtiră o clipă, buzele i se strânseră pungă, covârșite. Dar lăboiul lui uriaș se ridică și arătă spășit spre Robertito, care se găsea la capătul opus al zincului: ăla zisese că tariful era de două sute.

— Pentru alelalte; eu am tarif special - zise Queta. Dar dacă ai două sute poți urca în cameră cu oricare din ele. Cu excepția Marthei, aia-n galben. Nu-i plac negrii. Bun, achită socoteala și șterge-o.

Îl văzu scoțând câteva bancnote din portofel, plătindu-i lui Robertito și primind restul c-o mutră necăjită și preocupată.

— Zi-i nebunei c-am s-o sun - zise Queta, cu prietenie. Hai, hotărăște-te, culcă-te cu una din astea, ele nu-ți iau decât două sute. Și uită fiica, am să vorbesc eu cu Yvonne să nu-i zică nimic lui Cayo Rahat.

— Nu vreau să mă culc cu nici una din astea - murmură el. Mai bine plec.

Îl conduse până-n grădinița de la intrare și-acolo el se opri brusc, se-ntoarse și, în lumina roșietică a felinarului, Queta îl văzu șovăind, ridicând și coborând iar ochii, luptând cu propria-i limbă până când izbuti să-ngaime: îi mai rămâneau două sute de *soles* și poate că.

— Dacă te-ncăpățânezi și n-asculți de vorbă bună o să mă supăr - zise Queta. Fii om de-nțeles și ia-o din loc.

— Dar pentru-o sărutare? - se înecă el, cu ochii ieșiți din cap. Ar ajunge?

Își legănă brațele lungi de parcă ar fi vrut să se agațe de-un copac, își vârî o mână-n buzunar, descrise o circumferință neașteptată și Queta văzu bancnotele. Le văzu poposind în palma ei și, neștiind cum, se trezi că-i foșnesc printre degete. El aruncă o ocheadă iute spre interior, și-l văzu aplecându-și capul greoi și simți deodată pe gât o ventuză adezivă. O îmbrățișa cu furie dar nu-ncercă s-o sărute pe gură și, de cum o simți împotrivindu-i-se, o lăsă și se îndreptă.

— E-n regulă, merita - îl auzi zicând, vesel și recunoscător, cu cei doi bulbuci albi jucându-i în cap. Într-o zi tot o să mă înființez cu alea cinci sutare.

Deschise portița și ieși, iar Queta rămase un moment zgâindu-se prostită la cele două bancnote albastre ce-i jucau printre degete.

Ciorne mâzgălite și-aruncate la coș, gândește, săptămâni și luni mâzgălite și-aruncate la. Iată-le, Zavalita: stătuta redacție cu bârfele-i dintotdeauna, conversațiile giratorii cu Carlitos la „Negro-Negro", escapadele piratерești pe la barurile localurilor de noapte. De câte ori se-mpăcaseră, se certaseră și se reîmpăcaseră Carlitos și „China"? Când oare bețiile lui Carlitos deveniseră o singură beție cronică? în această gelatină a zilelor, în aceste luni vâscoase, în acești ani lichizi care se prelingeau în memorie, un singur pai de care să te-agăți. Gândește: Ana. Ieșiseră împreună la o săptămână după ce Santiago părăsise „La Maison de Santé" și văzuseră la

cinematograful San Martin un film cu Columba Dominguez și Pedro Armendăriz și mâncaseră cârnați la un restaurant nemțesc de pe Colmena; apoi, joia următoare, ardei iuți cu carne la „Cream Rica de pe strada Unirii și crenvurști la „Excelsior". După care totul se împrăștia și se învălmășea, Zavalita, ceaiuri prin preajma Palatului Justiției, plimbări prin Parcul Expoziției, până când, pe neștiute, în cursul iernii cu chiciură măruntă și cețuri posomorâte, acea anodină relație făcută din menu-uri ieftine și melodrame mexicane și calambururi căpătase o vagă stabilitate. Iată și „Neptunul", Zavalita: localul întunecos cu ritmuri somnambule, perechile-i funeste dansând în veșnică penumbră, stelușele fosforescente lipite de pereți, izu-i de băutură și de adulter. Te frământai din cauza notei de plată, făceai să dureze băutura ca un avar, calculai. Acolo se sărutară prima oară, încurajați de umbră, gândește, de muzică și de siluetele ce se pipăiau pe întuneric: m-am îndrăgostit de tine, Anita. Acolo încercă și surpriza corpului ei lipindu-se de-al tău, și eu de tine Santiago, acolo lăcomia tinerească a gurii ei și dorința care te-a curentat. Se sărutară prelung dansând, continuară să se sărute la masă, și, în taxiul cu care o ducea acasă, Ana îl lăsă să-i mângâie sânii fără să protesteze. N-a încercat să glumească sau să-l tachineze în seara aceea, gândește. Urmase o romanță searbădă și clandestină, Zavalita. Ana ținea morțiș să vii să iei masa la ea acasă iar tu nu puteai niciodată, aveai când o întâlnire, când un reportaj de făcut, s-o lăsăm pe săptămâna viitoare, altădată cu plăcere. Într-o seară dădu peste ei Carlitos la „Haiti" din Piața Mare și făcu o mutră lungă văzându-i ținându-se de mână și văzând-o pe Ana sprijinindu-și capul de umărul lui Santiago. Atunci s-au certat prima oară, Zavalita. De ce n-ai prezentat-o familiei tale, de ce nu vrei să-mi cunoști familia, de ce nici măcar celui mai bun prieten de-al tău nu i-ai povestit nimic, ți-e rușine cu mine? Se aflau în fața intrării spitalului „La Maison de Santé" și era frig al naibii și tu erai

sâcâit: acum știu de ce te dai în vânt după melodrame mexicane, Anita. Ea se-ntoarse pe călcâie și intră în clinică, fără să-și ia rămas bun.

În primele zile de după cearta aceea simțise o delicată remușcare, o blândă nostalgie. Dragostea, Zavalita? însemna că niciodată n-ai fost de fapt îndrăgostit de Aída, gândește. Sau, dimpotrivă, dragostea să fi fost viermișorul veșnic treaz, pe care-l simțeai răsucindu-ți-se în rărunchi, cu ani în urmă? Gândește: dacă-i așa, atunci n-ai iubit-o niciodată pe Ana, Zavalita. Reîncepu să iasă cu Carlitos și Milton și Solórzano și Norwin; ba într-o seară le povesti glumind idila lui cu Ana și-i minți că se culcau împreună. Apoi, într-o zi, înainte de-a se duce la ziar coborî în stația de la Palatul Justiției și se prezenta la clinică. Fără s-o fi premeditat, gândește, așa ca din întâmplare. Se-mpăcară pe coridorul de la intrare, printre oameni ce veneau și plecau, fără să-și atingă nici măcar mâinile, vorbind în taină, privindu-se-n ochi. M-am purtat urât Anita, ba eu m-am purtat urât Santiago, nu știi ce rău mi-a pă Anita, și eu am plâns noapte de noapte, Santiago. Se-ntâlniră iar pe-nserat, într-o cafenea chinezească cu țipi aghesmuiți și cu dale acoperite cu rumeguș și vorbiră ore-n șir, împletindu-și mâinile, în fața celor două cești cu cafea cu lapte intacte. Tu trebuia să-i fi povestit totul dinainte, Santiago, altfel cum să-i fi trecut ei prin cap că nu te-nțelegeai cu ai tăi, și el îi povestea iar de la cap, Universitatea, Fracțiunea, „Cronica", relațiile de-o cordialitate pe muchie de cuțit cu părinții, cu fratele, cu sora. Totul în afară de Aída, Zavalita, în afară de Ambrosio, de Muza. De ce i-ai povestit viața ta? De-atunci se văzuseră aproape zi de zi și făcuseră dragoste după-o săptămână sau o lună, într-o seară, într-o casă de întâlniri din Urbanizarea Las Margaritas. Iată-i trupul tare slăbuț încât i-ai fi putut număra oscioarele spinării, iată-i ochii speriați, rușinea ei și zăpăceala ta aflând că era fecioară. Niciodată n-o să te mai aduc aici Anita, mi-

ești dragă Anita. De-atunci făcuseră dragoste în pensiunea din Barranco, o dată pe săptămână, în chiar seara când doamna Lucia pleca să-și facă vizitele. Iată amorurile cu sufletul la gură, cu simțurile ascuțite, din fiecare miercuri, remușcările Anei de fiecare dată și plânsul ei când scutura și netezea patul, Zavalita.

Don Fermín mergea iarăși la birou dimineața și după-masa și Santiago mânca la ei duminicile. Doamna Zoila își dăduse încuviințarea ca Teté și Popeye să-și anunțe logodna, și Santiago promise să vină la petrecere. Era sâmbătă, își luase zi liberă la „Cronica", Ana era de gardă. Dădu la călcat costumul cel mai prezentabil, își lustrui singur pantofii, își puse o cămașă curată, și la opt jumate un taxi îl duse la Miraflores. Zvon de glasuri și de muzică răzbea de dincolo de zidul grădinii până-n stradă, slujnicuțe cu șorțuri trăgeau cu ochiul din balcoanele învecinate în interiorul casei. Erau mașini parcate de ambele părți ale străzii, unele urcate cu două roți pe trotuar, iar tu pășeai lipit de zid, îndepărtându-te de poartă, brusc nehotărât, necutezând încă nici s-apeși pe sonerie, nici să pleci de-a binelea. Prin grilajul dând spre garaj văzu grădina, liniștită: o măsuță cu față de masă albă, un majordom așteptând, perechi stând de vorbă în preajma havuzului. Dar grosul invitaților erau în salon și-n sufragerie și prin ochiurile mari de geam li se deslușeau siluetele. De dinăuntru zvoneau muzica și glasurile. Recunoscu fața mătușii cutare, profilul verișorului cutărică, și alte chipuri ce păreau fantomatice. Deodată apăru unchiul Clodomiro și se duse să se-așeze într-un șezlong din grădina, singur. Iată-l, cu mâinile și genunchii lipiți, privind fetele cu tocuri înalte, băieții cu cravate la gât care începuseră să roiască împrejurul mesei cu acoperământ imaculat. Treceau prin fața lui și el le zâmbea îndatoritor. Ce căutai acolo, unchiule Clodomiro, de ce veneai acolo unde nu te cunoștea nimeni, unde cei ce te cunoșteau nu te iubeau? încercai să arăți, în pofida șicanelor și vexațiilor la care te expuneai,

că faci parte din familie, că ai familie?, gândește. Gândește: călcându-ți pe inimă, conta pentru tine familia?, iubeai familia care te respingea? Ori poate singurătatea era și mai greu de suportat decât umilirea, unchiule? Se hotărâse să nu intre, dar încă nu pleca. Frână o mașină în dreptul porții și el văzu coborând două fete care, aranjându-și coafura, așteptară ca tipul de la volan să parcheze și să vină să le conducă. Pe el chiar că-l cunoșteai, gândește: Tony, cu-aceeași meșă căzându-i pe frunte, cu-același râs de papagal. Tustrei intrară-n casă râzând, și poftim: absurda impresie că-și râdeau de tine, Zavalita. Și poftim: subita dorință turbată de-a o vedea pe Ana. Dintr-un local de pe colț îi explică lui Teté la telefon că nu putea scăpa de la „Cronica": o să treacă special mâine, mai mult ca sigur, în orice caz sărută-l din partea mea pe cumnățel, Teté. *Ay,* ce mai calcă-n strâchini poți fi superistețule, cum de le făcea asemenea figură? O sună apoi pe Ana, se duse s-o vadă și conversară puțin la intrarea la „Maison de Santé".

După alte câteva zile ea-l sunase la „Cronica" și-i vorbise pe-un ton șovăitor: avea să-i dea o știre cam proastă, Santiago. O așteptă tot la cafeneaua chinezilor, și-o văzu venind sufocată, cu pardesiul peste halat, c-o față lungă: ai ei și ea urmau să se mute la Ica, scumpete. Taică-su fusese numit director la o unitate școlară, iar ea va lucra probabil la Spitalul Muncitoresc de-acolo. Nu ți s-a părut deloc că-i gaură-n cer, Zavalita, și-ai consolat-o: o să vii s-o vezi în fiecare săptămână, ea putea la rândul ei să vină oricând, ce mi-e de-aici pân' la Ica, e la doi pași.

În prima lui zi de șoferie la Transporturi Morales, înainte de-a pleca la Tingo Marfa, Ambrosio le-a aburcat pe Amalia și pe Amalita Hortensia, să le zgâlțâie olecuță pe străzile prost pavate ale Pucallpei, în hodoroaga de camionetă albastră cârpită peste tot, și-

ale cărei aripi și bare de protecție erau legate cu funii ca să nu zboare ca din pușcă în hârtoapele drumului.

— În comparație cu ce mașini am condus eu aici, era ceva de nedescris - zice Ambrosio. Și totuși lunile cât am avut „Trăsnetul Muntelui" au fost dintre cele fericite, conașule.

„Trăsnetul Muntelui" fusese prevăzută cu bănci de lemn, și-n ea puteau încăpea, mai înghesuiți, mai claie peste grămadă, doișpe pasageri. Viața leneșă din primele săptămâni se preschimbase într-o rutină activă: Amalia îi pregătea de mâncare, îi punea gustarea într-un intrând din tabloul de bord al rablei, și-Ambrosio, în cămașă, c-o șepcuță pe cap, cu niște pantaloni cârpăciți și cu sandale cu talpă de microporos, pleca la Tingo Mana la opt dimineața Acu că el începuse să călătorească, Amalia, după atâta amar de vreme, își reamintise de religie, stimulată întrucâtva și de *doña* Lupe care-i dăruise iconițe de hârtie de prins pe perete și-o târâse cu ea la liturghia de duminică. Dacă nu se porneau inundații și nu se paradea hodoroaga, Ambrosio ajungea la Tingo María în jur de șase după-masa; dormea pe-o saltea pe dușumeaua Transporturilor Morales și a doua zi se-ntorcea la Pucallpa pe la opt. Numai c-acest orar fusese rareori respectat, mai totdeauna avea o pană pe drum, așa că unele curse duraseră și-o zi întreagă. Motorul era obosit, Amalia, tot timpul gâfâia și se oprea să-și tragă sufletul. Iar el se-ntorcea acasă colbuit sau înnămolit din creștet până-n tălpi, și ostenit frânt. Se prăvălea pe pat, și-n timp ce ea îi făcea de mâncare, el, fumând, c-un braț pus perină sub cap, liniștit, sfârșit de puteri, îi povestea ce-a mai scornit să repare stricăciunile, ce pasageri a avut, ce socoteli o să-i ticluiască lui *don* Hilario. Și, ceea ce-l distra cel mai grozav, Amalia, ce pariuri făcuse cu Pantaléon. Doar mulțumită acestor rămășaguri călătoriile deveneau aproape plăcute, deși pasagerii se pișau pe ei de frică. Pantaléon conducea „Supermanul Pistelor, o rablă aparținând Transporturilor Pucallpa, întreprinderea

ce făcea concurență Transporturilor Morales. Plecau la aceeași oră și se lansau în adevărate întreceri, nu numai ca să câștige jumatea de *libra* pe care pariaseră, ci, mai ales, ca să și-o ia înainte și să și-i sufle, culegându-i din drum, pe pasagerii ce mergeau dintr-un cătun în altul sau de la o fermă la alta din cele multe de pe parcurs.

— Te-ai prins, nu? - îi zisese Amaliei -, ăstora nici nu le dau tichet, nici nu-i las să facă blatul, nu-s pasagerii Transporturilor Morales, ci ai Transporturilor Ambrosio Pardo. Bănuții lor, la băiatu'.

— Și dacă te prinde într-o zi *don* Hilario? - îi zisese Amalia.

— Patrona știu cum merg lucrurile - îi explicase Pantaléon, Amalia. Și-nchid ochii, fiindcă tot pe-a lor rămâne din moment ce ne plătesc salarii de batjocură. Furt din furt, mă frate-miu, se face raiul.

La Tingo María, Pantaléon se-nvârtise de-o văduvioară care nu știa că-i însurat și-are trei copii la Pucallpa, dar uneori nu se ducea la vădană, ci mânca împreună cu Ambrosio la o bodegă ieftină, „Lumina zilei", și tot uneori, după aia, îl ducea la un bordel cu schelete care se vindeau pe trei *soles.* Ambrosio îl însoțea din prietenie, lui nu-i intra în cap cum puteau să-i placă lui Pantaléon femeile alea cu care el nu s-ar fi culcat nici plătit. Zici zău, Ambrosio? Zău, Amalia: scurte-n picioare, late-n cur, urâte ciumă. Și-n plus, ajungea acolo așa de istovit, încât chiar să fi vrut să te-nșel și tot nu m-asculta trupul, Amalia.

În primele zile, Amalia luase foarte în serios pânda de peste drum la „Sicriele Limbul". Nu se schimbase absolut nimic de când pompele funebre trecuseră pe alte mâini. *Don* Hilario nu dădea niciodată pe-acolo; rămăsese același funcționăraș dinainte, un băietan cu mutră bolnăvicioasă care-și omora timpul stând în prag și căscând gura ca idiotul la hultanii ce se însoreau cât e ziua de lungă pe acoperișurile spitalului și morgii. Unica încăpere a pompelor funebre era înțesată de sicrie, majoritatea micuțe și albe.

Erau grosolane, rustice, poate doar unul sau două mai lucioase și mai hăituite. În prima săptămână se vânduse un sicriu. Un bărbat desculț și fără haină dar cu cravată neagră și față îndurerată intră la „Sicrie Limbul" și ieși după câtva timp purtând un sicriaș pe umăr. Trecu chiar pe dinaintea Amaliei, și ea-și făcuse repede cruce. În a doua săptămână nu se vânduse nimic; în a treia două: unul pentru copii si-altul pentru adulți. Nu prea părea să fie o afacere bună, Amalia, începuse să se neliniștească Ambrosio.

După-o lună, Amalia o lăsă pe tânjeală cu supravegheatul. Doar n-avea să-și irosească viața în pragul cabanei, cu Amalita Hortensia în brațe, mai ales că se vindeau sicrie doar din an în paște. Semprietenise cu *doña* Lupe, ore în șir conversau, prânzeau și cinau împreună, se plimbau prin piață, pe strada Comerțului, pe la debarcader. În zilele foarte călduroase coborau pe mal să facă o baie în combinezon, după care ronțăiau turtă dulce la Wong, negustorul de înghețată. Ambrosio se odihnea duminicile, dormea toată dimineața, și după prânz se ducea cu Pantaléon să vadă meciurile de fotbal pe stadionul de la ieșirea spre Yarinacocha. Seara, o lăsau pe Amalita Hortensia cu doamna Lupe și mergeau la un film. Lumea îi cunoștea deja pe stradă, îi saluta. *Doña* Lupe intra-n cabană ca la ea acasă; odată a dat peste Ambrosio gol pușcă, dușându-se cu hârdaie de apă în curticica din spate, și-Amalia se prăpădise de râs. Ei la fel, intrau peste *dona* Lupe când voiau, își împrumutau ba una ba alta. Când venea la Pucallpa, bărbatul *doñei* Lupe ieșea să se așeze cu ei în stradă, la căderea nopții, ca să se răcorească. Era un moșulică care nu deschidea gura decât ca să vorbească de ferma lui și de datoriile către Banca Agrozootehnică.

— Cred că-s mulțumită - îi zisese într-o zi Amalia lui Ambrosio. M-am obișnuit aici. Și tu nu mai ești așa antipatic ca-nainte.

— Se vede că te-ai obișnuit - i-o întorsese Ambrosio. Mergi desculță, iei cu tine umbrela peste tot. Ca o localnică. Da, și eu îs mulțumit.

— Mulțumită, mai cu seamă că mă gândesc tot mai rar la Lima - zisese Amalia. Nimic nu mă otrăvea mai tare. Aproape n-o mai visez pe doamna, aproape nu mă mai gândesc cu groază la ăi de la poliție.

— Când ați sosit aici, mă tot gândeam: cum poate trăi cu el? - zisese *doña* Lupe, într-o zi. Și-acu îți zic c-ai avut noroc să pui mâna pe el. Aduce banii acasă, și află tu că toate vecinele și l-ar dori de soț, așa negru cum e.

Amalia râsese: era adevărat, se purta foarte frumos cu ea, nu se compara cu ce fusese el mai demult la Lima, ba până și pe Amalita Hortensia o drăgălea. Parcă lepădase o povară de pe umeri în timpul din urmă, și culmea-i că pân' acum nu se certaseră nici măcar o dată aici la Pucallpa.

— Mulțumiți, dar numai de formă - zice Ambrosio. Că-n ce privește banii, totul scârțâia, conașule, și-amenința să se ducă de râpă.

Ambrosio crezuse că bănuții mulși de la pasageri fără știrea lui *don* Hilario aveau să-i ajungă de la o lună la alta. Dar nu, în primul rând nu prea erau pasageri, în al doilea lui *don* Hilario i se năzărise că de-acu înainte reparațiile să fie plătite juma-juma de firmă și de șofer. *Don* Hilario s-a țicnit de tot, Amalia, dacă mă voi învoi cu asta voi rămâne fără leafă. Discutaseră și stabiliseră ca Ambrosio să plătească zece la sută din reparații. Dar a doua lună *don* Hilario îi poprise cinșpe, iar când i s-a furat roata de rezervă voise să-l oblige pe Ambrosio s-o plătească pe-aia nouă. Dar nu-i cinstit, *don* Hilario, cum v-a trecut prin cap așa ceva?, și *don* Hilario, privindu-l drept în ochi: mai bine nu fă gură, nu de alta dar să nu iasă la iveală cine știe ce tertipuri, ce? adică nu se-nvârtea de niscai *soles* chiar sub nasul

lui? Ambrosio rămăsese cu gura căscată, îi luase piuitul, dar *don* Hilario îi întinsese mâna: bate laba, mai bine să ne-mpăcăm. Așa că-ncepuseră să tragă mița de coadă de la o lună la alta; ca să se-ajungă făceau împrumuturi și luau avansuri pe care li le plătea, bodogănind și-njurând, același *don* Hilario. Pantaleon, văzându-i nemaiscoțând-o la capăt îi sfătuise: nu mai plătiți chiria și veniți cu mine în mahala, unde v-ați putea întocmi o coșmelie chiar lângă a mea.

— Nu, Amalia - zisese Ambrosio. Asta nici în ruptul capului. Nu vreau să rămâi singură când eu bat drumurile, la cheremul derbedeilor de prin mahalale. Ca să nu mai vorbim că de-acolo n-ai mai putea supraveghea „Sicriele Limbul".

IV

— Deșteptăciunea muierilor - zise Carlitos Dacă Ana ar fi plănuit-o, și tot nu i-ar fi ieșit mai bine. Dar n-a plănuit nimic, muierile nu acționează niciodată cu premeditare în chestii din astea. Se lasă-n voia instinctului și-ntotdeauna au câștig de cauză, Zavalita.

Să fi fost acea binefăcătoare, intermitentă neliniște care s-a reinstalat din clipa când Ana s-a mutat la Ica, Zavalita, acea domoală nemulțumire ce te surprindea prin autobuze socotind câte zile mai sunt până duminică? Fu nevoit să-și schimbe ziua de vizită și să prânzească sâmbăta cu-ai săi. Duminicile pleca foarte devreme cu-un autobuz care venea să-l ia chiar din ușa pensiunii. Dormea pe tot parcursul, stătea cu Ana până pe-nserat, apoi se-ntorcea. Erai lefter din pricina acelor călătorii săptămânale, gândește, cutiile de bere nemțească de la „Negro-Negro" le plătea pe-atunci numai Carlitos. Asta să fie dragostea, Zavalita?

— Halal de tine, omule, halal de tine - zise Carlitos. Halal de voi doi, bată-vă să vă bată, Zavalita.

Îi cunoscuse-n sfârșit pe părinții Anei. El era din Huancayo, un dolofan gureș care-și petrecuse viața predând istoria și spaniola prin colegii naționale, iar mama era o metisă agresiv de amabilă. Locuiau pe lângă ruinatele localuri ale unității școlare și-l primeau c-o ospitalitate efuzivă și afectată. Iată copioasele prânzuri pe care trebuia să ți le cărăbănești în stomac duminicile, iată și privirile alarmate pe care le schimbai cu Ana gândind când oare va lua sfârșit defilarea farfuriilor. Când se termina în fine, el cu Ana plecau

să se plimbe pe străzile drepte și întotdeauna însorite, intrau la vreun cinema să se dezmierde, beau răcoritoare-n centru, sentorceau acasă să mai sporovăie și să se sărute iute într-un salonaș plin cu oale artizanale *huacos.* Uneori Ana venea să-și petreacă sfârșitul de săptămână la niște rubedenii și puteau să se culce împreună câteva ore într-un mic hotel din centru.

— Știu că n-ai de gând să-mi ceri sfatul - zise Carlitos. De aceea nici nu ți-l dau.

Se-ntâmplase într-una din rapidele vizite ale Anei la Lima, într-o seară, când s-au întâlnit la intrarea cinematografului Roxy. Își mușca buzele, gândește, îi tremurau nările, ochii i se roteau speriați, se bâlbâia: eu știu că ți-ai luat toate măsurile scumpete, și eu mi le-am luat, nu-nțelegea cum de s-a-ntâmplat dragule. Santiago o apucă de braț și, în loc să intre la cinema, merseră la o cafenea oarecare. Conversară cu calm și Ana recunoscu că nu-l putea lăsa acum să se nască. Dar îi dădură lacrimile și vorbi îndelung cât de mult se temea de părinți și-și luă rămas bun de la el îndurerată și ranchiunoasă.

— Nu ți-l cer fiindcă știu de pe-acum ce-o să-mi zici - zise Santiago Să nu mă-nsor. E la mintea cocoșului.

După două zile Carlitos făcuse rost de adresa unei femei și Santiago se duse s-o vadă, într-o căsuță părăginită de cărămizi din Barrios Altos. Era trupeșă, murdară și bănuitoare și-i trimise la plimbare fără multe menajamente: ai greșit adresa, tinere, ea nu seocupa cu de-alde astea, nu săvârșea omoruri. Urmase o săptămână exasperantă de du-te-vino, de gust amar în gură și de tresăriri permanente, de stat ca pe jăratec, de conversații aprige cu Carlitos și de nopți nedormite, la pensiune: doar era infirmieră, cunoștea atâtea moașe, atâția doctori, ce naiba, nu voia, îți întinsese o cursă. În sfârșit Norwin dăduse peste un doctor fără clienți, care, după zeci de scuze și pretexte, acceptă. Cerea o mie cinci sute de *soles,* și toți trei, Santiago, Carlitos și Norwin, se zbătură, puseră mină de la

mână și făcură rost de ei în alte câteva zile. Îi dădu Anei un telefon: s-a aranjat, să vină la Lima cât mai repede. Făcând-o să simtă după tonul vocii că dădeai toată vina pe ea, gândește, că-i purtai rică.

— Da, asta ți-aș zice, dar numai din egoism - zise Carlitos. Nu atât pentru tine cât pentru mine. Ca să nu rămân haihui de unul singur, fără un suflet de om căruia să mă spovedesc la ananghie, cu care să mă trezesc dimineața la bordel. Halal de tine, Zavalita.

Joi, cineva venit din Ica lăsă scrisoarea Anei la pensiunea din Barranco: de-acu puteai dormi liniștit scumpete. O profundă tristețe înăbușită sub straturi de mahalagism, gândește, Ana reușise să-l convingă pe-un doctor și intervenția avusese loc, și de melodrame mexicane, totul a fost foarte dureros și extrem de trist și-acum zăcea în pat și inventa minciuni cu nemiluita ca să nu-și dea seama părinții ei, dar până și greșelile de ortografie te-au mișcat, Zavalita. Gândește: o bucura, în toiul amărăciunii și-al necazului, doar gândul că ți-am luat o piatră de pe umeri, dragule. Descoperise că n-o iubeai, că era doar o distracție pentru tine, nu putea suporta ideea asta fiindcă ea te iubea cu-adevărat, dar n-o să te mai vadă, și timpul o s-o ajute să te uite. Apoi vinerea și sâmbăta imediat următoare te simțișești ușurat dar nu și mulțumit, Zavalita, iar nopțile reîncepea starea de jenă însoțită de vagi remușcări. Dar nu viermișorul, gândește, nu cuțitele. Duminica, în autobuzul de Ica, n-a mai putut da geană de geană.

— Te-ai hotărât după ce-ai primit scrisoarea, masochistule - zise Carlitos.

Din centru mersese într-un suflet, încât ajunse aproape fără suflare. Îi deschise mama ei, clipind des, îndurerată: Anita nu se simțea prea bine, niște colici teribili, vai ce spaimă au tras. Îl pofti în salonaș și avu mult de așteptat până ce maică-sa se-ntoarse și-i zise poți urca. Valul acela de duioșie când a văzut-o în pijamaua ei

galbenă, gândește, palidă și pieptănându-se când a intrat el. Aruncă cât colo pieptenul, oglinda; izbucni în plâns.

— Nu după ce-am primit scrisoarea, ci atunci, - zise Santiago Am chemat-o amândoi pe maică-sa, i-am dat știrea cea mare și-am sărbătorit evenimentul numai între noi, bând cafea cu lapte cu brioși.

Aveau de gând să se căsătorească la Ica, fără invitați și fără petrecere, apoi să se-ntoarcă la Lima și, până una-alta, să locuiască la pensiune până va da Dumnezeu și vor găsi un apartament micuț și ieftin. Ana poate va găsi de lucru la un spital, și lefurile amândurora le vor ajunge s-o scoată la capăt: atunci, Zavalita?

— O să-ți oferim un chef năprasnic, băiete, ca să-ți iei adio de la burlâcie - zise Norwin Un chef de pomină-n analele gazetăriei din Lima.

Urcă să se machieze în odăița Malvinei, coborî, și trecând pe lângă salonaș, dădu de Martha, furioasă: acu intra aici cine poftea, localu' ăsta o să devină un grajd. Ba intra cine plătea, zicea Flora, de nu mă crezi întreab-o pe bătrâna Yvonne și-ai să te convingi, Martha. Din pragul barului, Queta îl văzu, din spate ca și-ntâia oară, înalt pe taburet, înțolit cu-un costum închis, cu părul creț lucindu-i, sprijinit cu coatele pe zinc. Robertito îl servea c-o bere. Era primul sosit, deși trecuse de nouă; lângă pick-up conversau patru fete, făcându-se că nu-l observă. Se apropie de bar nedându-și încă seama dacă-o supăra că-l vede acolo.

— Domnul întreba de tine - zise Robertito, c-un zâmbet sarcastic. I-am zis că ești aici doar din întâmplare, Quetita.

Robertito alunecă felin către celălalt capăt al barului și Queta se-ntoarse să-l privească. Deloc arzători, nici speriați, nici câinești, mai curând nerăbdători. Gura îi era închisă dar se mișca de parcă ar fi

ros un frâu; expresia nu-i era servilă, nici respectuoasă, ba nici măcar cordială, ci doar vehementă.

— Deci ai reînviat - zise Queta Crezui că n-o să te mai văd pe-aici.

— Îi am în portofel - murmură el, rapid Urcăm?

— În portofel? - Queta dădu să zâmbească, dar el rămase grav, cu maxilarele încleștate tremurându-i Da' ce te-a apucat?

— S-a scumpit tariful în lunile astea din urmă? - întrebă el, fără ironie, c-un ton impersonal, mereu zorit Cu cât?

— Ești cu capsa pusă - zise Queta, minunându-se de el și de faptul că n-o supărau schimbările pe care le observa la el. Purta o cravată roșie, cămașă albă, o jachetă cu nasturi; obrajii și bărbia aveau o culoare mai deschisă decât mâinile-i liniștite de pe zinc. Ce purtări mai sunt și astea? Ce s-a-ntâmplat cu tine în tot acest timp?

— Vreau să știu dacă urcați cu mine - zise el, acum cu un calm mortal în voce. Dar în ochi îi lucea aceeași grabă nefirească. Da, și-atunci urcăm imediat. Nu, și-atunci plec cât ai zice pește.

Ce s-o fi schimbat atât de mult doar în câteva luni? Nu c-ar fi fost mai gras ori mai slab, nu c-ar fi devenit deodată așa insolent. Parcă-i furios, gândi Queta, dar nu împotriva mea sau a oricui altcuiva, ci împotriva lui.

— Ți-o fi teamă? - zise, în bătaie de joc. Doar nu mai ești în slujba lui Cayo Rahat. Acum poți veni aici când poftești. Sau Bulgăr de Aur ți-a interzis să ieși noaptea?

Nu se supără, nu se tulbură. Clipi o singură dată, și rămase câteva clipe fără să răspundă, rumegând rar, cântărindu-și cuvintele.

— Dacă tot am venit de pomană, mai bine plec - zise în sfârșit, privind-o fățiș în ochi. Dar ziceți-mi odată la ce să mă aștept.

— Fă-mi cinste cu ceva - Queta se cățără pe unul din taburete și se sprijini cu umărul de perete, simțindu-se iritată. Sper că mă tratezi c-un whisky.

— Puteți cere tot ce poftiți, dar sus - zise el, destul de împăciuitor dar foarte serios Urcăm sau vreți să mă car?

— Văd că te-a stricat Bulgăr de Aur - zise Queta, sec.

— Vasăzică nu - murmură el, ridicându-se de pe taburet Atunci, noapte bună.

Dar mâna Quetei îl reținu când se-ntorsese deja. Îl văzu rămânând nemișcat, întorcându-se și privind-o tăcut cu ochii lui zoriți. De ce?, gândi, mirată și mânioasă, din curiozitate o fac?, sau din ce? El aștepta ca o statuie. Cinci sute plus șaizeci pentru cameră și-o singură dată, se auzea și-abia de-și recunoștea glasul, din ce-o fac?, ai priceput? Și el, clătinând încet din cap: am priceput. Îi ceru banii de cameră, îi ordonă să urce și s-o aștepte la numărul doișpe, și când el dispăru pe scară apăru Robertito, c-un malefic zâmbet acru-dulce pe fața-i spână, clinchetind cu cheia pe zinc. Queta îi aruncă banii în palmă.

— Vai, Quetita, să vezi și să nu crezi - silabisi el, c-o nemărginită plăcere, mijindu-și ochii Să te-ocupi tu de negrișor!

— Dă-mi cheia - zise Queta. Și nu-mi adresa cuvântul, poponarule, știi că nu pot să te sufăr.

— Da' ce țâfnoasă ai devenit de când frecventezi familia Bermúdez - zise Robertito, hlizindu-se Abia de dai pe-aici, și când dai ne privești de sus, Quetita.

Ea îi smulse cheia. La jumatea scării se ciocni de Malvina care cobora stricându-se de râs: l-am văzut pe negrișorul *zambo* de anu' trecut, Queta, zău că el era. Arăta în sus și deodată îi luciră ochii, ah, m-am prins, a venit pentru tine, și-și dădu o pălmuță peste coapsă. Dar ce-ai, Quetita?

— Scâmâvia asta de Robertito - zise Queta. Nu-i mai înghit obrăzniciile.

— Crapă de ciudă, asta-i, nu-l lua în seamă - râse Malvina. Toată lumea te invidiază acum, Quetita. Cu-atât mai bine pentru tine, toanto, profită pe cât poți.

El o aștepta în ușa camerei doișpe. Queta descuie și el intră și se-așeză pe-un colț al patului. Încuie, trecu în cămăruța alăturată unde erau lavaboul, trase perdeaua groasă, aprinse lumina, apoi își vârî capul în odaie. Îl văzu liniștit, serios, sub becul cu abajur bombat, întunecat pe fundalul cearșafului rozaliu.

— Aștepți să te dezbrac eu? - zise, tot mai prost dispusă. Treci să te spăl.

Îl văzu ridicându-se și apropiindu-se fără s-o piardă din ochi, își dădu seama că-și pierduse tot aplombul și zorul și că revenise la docilitatea de dinainte. Când ajunse-n fața ei își băgă mâna-n buzunar c-o mișcare rapidă și aproape năucă, de parcă brusc și-ar fi amintit ceva esențial. Îi înmână bancnotele întinzând o mână șovăitoare și cam rușinată: se plătea înainte, nu?, de parcă i-ar fi predat o scrisoare cu știri proaste: îs toți la un loc, puteți număra.

— După cum vezi, capriciul ăsta te costă scump - zise Queta, ridicând din umeri. Treaba ta, faci ce poftești cu banii tăi. Dă-ți jos pantalonii, lasă-mă să te spăl odată.

El păru nehotărât câteva clipe. Se-ndreptă spre un scaun c-o încetineală ce-i trăda încurcătura, și Queta, din intrândul făcut de lavabou, îl văzu așezându-se, scoțându-și pantofii, haina, jacheta, pantalonii și împăturindu-i cu aceeași mare încetineală. Își scoase cravata. Veni spre ea, pășind ca pe ouă, cu lungile-i picioare de păianjen, mișcându-i-se ritmic pe sub cămașa albă. Când ajunse lingă ea își dădu jos nădragii și, după ce-i ținu un moment în mână, îi aruncă pe un scaun dar nu nimeri. Pe când îi apuca sexul și i-l săpunea și clătea cu apă, nu încerca s-o atingă, îl simțea rigid lângă

ea, atingând-o cu șoldul, respirând puternic și regulat. Îi dădu hârtia igienică să se șteargă, și el se șterse meticulos, urmărind parcă să câștige timp.

— Acu e rândul meu - zise Queta. Du-te dincolo și așteaptă-mă.

El încuviință din cap și ea îi desluși în ochi ceva ca o reticentă ușurare împreunată c-o fugară rușine. Trase perdeaua și, în timp ce umplea lavaboul cu apă caldă, îi auzi lungii pași zăbavnici pe parchet, apoi scârțâitul patului sub greutate. Dobitocul ăsta m-a molipsit cu tristețea lui, gândi. Se spălă, se șterse, intră-n odaie și trecând pe lângă pat și văzându-l întins cu fața-n sus, cu brațele cruciș peste ochi, tot în cămașă, cu jumătate de trup gol sub conul făcut de veioză, se gândi la o sală de operații, la un trup așteptând bisturiul. Își scoase fusta și bluza și se apropie de pat cu pantofii-n picioare; el rămase nemișcat. Îi privi pântecul: sub smocul de păr a cărui negreață abia de se deosebea de piele, cu câțiva picuri de apă lucind încă, zăcea sexul lunguieț și moale între pulpe. Se duse să stingă lumina. Reveni și se întinse lângă el.

— Toată graba aia turbată să urci aici, să-mi plătești ultimii tăi bani - zise, văzând că el nu făcea nici-o mișcare. Pentru asta?

— Fiindcă vă purtați urât cu mine - îi zise vocea, densă și intimidată. Nici nu vă prefaceți măcar. Eu nu-s animal, am și eu mândria mea.

— Scoate-ți cămașa și lasă prostiile - zise Queta. Crezi că mi-e silă de tine? Cu tine sau cu Papa de la Roma mi-e totuna, negroteiule.

Îl simți ridicându-se, îi ghici pe întuneric mișcările-i ascultătoare, văzu prin aer pata alburie a cămășii pe care el o arunca spre scaunul vizibil în geana de lumină dinspre geam. Corpul gol se tolăni iar lângă ea. Îi auzi respirația mai agitată, îi captă dorința, simți c-o atinge. Se-ntoarse pe spate, își deschise brațele și-o clipă după aceea primea peste tot corpul carnea lui strivitoare și transpirată. Îi gâfâia lângă ureche, mâinile lui îi mângâiau umed pielea, și simți cum

sexul lui o pătrundea încet, încerca să-i scoată sutienul, și ea îl ajută mișcând din umeri. Îi simți gura udă pe gât și pe umeri și-l auzea iar gâfâind și mișcându-se; îl înlânțui cu picioarele și-i masă spinarea, fesele nădușite. Îl lăsă s-o sărute pe gură dar nu-și descleștă dinții. Îl simți terminând cu câteva gemete icnite. Îl dădu deoparte și-l simți rostogolindu-se ca un mort. Se încălță pe-ntuneric, se duse la lavabou și, întorcându-se în cămăruță și aprinzând lumina, îl văzu iar cu fața în sus, iar cu brațele cruciș peste ochi.

— De când visam eu la asta - îl auzi zicând în timp ce-și punea sutienul.

— Acu ți-o fi pârând rău după cei cinci sute de *soles* ai tăi - zise Queta.

— Cum să-mi pară rău - îl auzi râzând, tot dinapoia brațelor încrucișate. De când mă știu n-am văzut bani mai bine cheltuiți.

Pe când își punea fusta, îl auzi râzând din nou, și o surprinse sinceritatea râsului său.

— Chiar așa urât m-am purtat cu tine? - zise Queta. Nici nu erai tu de vină, ci Robertito. Mă calcă pe nervi întruna.

— Pot fuma o țigară, așa cum sunt? - zise el. Sau trebuie să plec imediat?

— Poți fuma și trei, dac-ai chef - zise Queta. Dar treci întâi de te spală.

Un chef de pomină: urma să-nceapă către amiază la „Colțișorul Cajamarquian", c-un prânz creol la care să participe, în afară de el invitatul de onoare, numai Carlitos, Norwin, Solórzano, Periquito, Milton și Darío; urma să continue după-masa luând barurile la rând, pe la șapte urma un cocteil cu fetițe vesele și cu ziariști de pe la alte publicații în apartamentul „Chinei" (pe-atunci ea se reîmpăcase cu Carlitos); după care Carlitos, Norwin și Santiago, doar ei trei, aveau să-și încheie ziua glorios la bordel. Dar în seara dinaintea zilei

plănuite pentru chef, când Carlitos și Santiago se-ntorceau la redacție după ce mâncaseră la cantina „Cronicii", îl văzură pe Becerrita prăbușindu-se peste biroul lui și-articulând o disperată sudalmă *carajo.* Și iată-i pătrățosul trup cărnos prăvălit și iată-i pe redactori cum se repezeau. Îl ridicară: avea chipul contractat într-o strâmbătură de-un infinit dezgust și pielea-i era vineție. Îl frecau cu alcool, îi slăbeau nodul cravatei, îi făceau vânt. El zăcea congestionat și parcă retezat și scotea un sforăit intermitent. Arispe și doi redactori de la pagina polițienească îl duseră cu camioneta la spital; câteva ore mai târziu sunară s-anunțe că murise de-un atac cerebral. Arispe scrise nota necrologică. Apăru într-un chenar negru: „Cu pantofii în picioare", gândește. Redactorii de la pagina polițienească și de scandal îl ridicaseră-n slăvi: spiritul lui neînchistat, contribuția lui la dezvoltarea publicisticii naționale, pionier al cronicii și-al reportajului polițienești, un sfert de veac în tranșeele gazetăriei.

În loc de-un chef de pomină te-ai ales c-un priveghi, gândește. Își petrecură noaptea următoare în casa lui Becerrita, dincolo de niște coclauri de prin Barrios Altos, priveghindu-l. Și iată noaptea aceea tragicomică, Zavalita, farsa aceea ieftină. Reporterii paginilor polițienești stăteau lipiți unu-n altul, îndurerați, mai erau și femei ce suspinau lângă sicriu, în salonașul acela cu mobile mizere și cu vechi fotografii ovale de care aninaseră panglici lungi de doliu. După miezul nopții, o doamnă cernită și-un băiețel intrară-n casă ca un fior, printre murmure alarmate: ah, *caracho,* asta mai lipsea, ailaltă nevastă a lui Becerrita; ah, *caracho,* ăllalt fiu al lui Becerrita. După care urmaseră schimburi de necuviințe amestecate cu bocete, între familia din casă și cea nou-venită. Asistența trebuise să intervină, să poarte tratative, să potolească familiile rivale. Cele două femei păreau de aceeași vârstă, gândește, aveau aceeași mutră, iar băiețelul era întru totul identic cu cei ai casei. Ambele familii rămăseseră să facă de gardă de-o parte și de alta a sicriului,

schimbând ocări și priviri încărcate de ură peste cadavru. Toată noaptea se perindară prin casă ziariști pletoși, din timpuri apuse, indivizi în haine uzate și cu fulare târâite, iar a doua zi, la înmormântare, se produse o nemaipomenită vânzoleală de rude emoționate și de moace dubioase și noctambule, de polițiști și de agenți și de bătrâne curve pensionate, cu ochii boiți și-nlăcrimați. Arispe citi un discurs, urmă un funcționar de la Investigații, și-atunci aflară că Becerrita lucra pentru poliție de mai bine de douăzeci de ani. Ieșind din cimitir, căscând de le trosneau fălcile, cu dureri în toate mădularele, Carlitos, Norwin și Santiago îmbucară și băură o tărie într-o cantină din Santo Cristo, aproape de Școala Poliției, cu înghițituri și sorbăcăieli adumbrite de năluca lui Becerrita care se ivea mai tot timpul în conversație.

— Arispe mi-a promis să nu publice, dar nu mă-ncred în el - zise Santiago. Ocupă-te tu, Carlitos. Ai grijă să nu transpire nimic.

— Ai tăi tot or să afle mai devreme sau mai târziu că te-ai însurat - zise Carlitos. Dar e-n regulă, o să am grijă.

— Prefer să afle din gura mea, nu din ziar - zise Santiago. O să vorbesc cu bătrânii după ce mă-ntorc din Ica. N-am chef de scandal înainte de luna de miere.

În noaptea aceea de dinaintea căsătoriei, Carlitos și Santiago conversaseră îndelung la„Negro-Negro" după terminarea lucrului. Glumeau, își aminteau de câte ori veniseră acolo, la aceleași ore, la aceeași masă, și el era tare abătut, Zavalita, de parcă-ai fi plecat într-o călătorie definitivă. Gândește: în noaptea aceea nu s-a-mbătat, nu s-a drogat. La pensiune ți-ai omorât restul timpului până la apariția zorilor, Zavalita, fumând, amintindu-ți fața uimită a doamnei Lucia când i-ai dat vestea, încercând să-ți închipui cum va fi de-acum viața în odăiță cu încă-o persoană, dacă nu va fi totul prea promiscuu, prea asfixiant, cum vor reacționa bătrânii. De cum miji soarele, își făcu grijuliu bagajul. Observă gânditor odăița, patul, mica etajeră cu

cărți. Autobuzul veni să-l ia la opt. Doamna Lucia ieșise să-l conducă în capot, nerevenindu-și încă din surpriză, da, se jura să nu-i zică nimic tatălui dumneavoastră, și-l îmbrățișase și-l sărutase pe frunte. Ajunse la Ica la unsprezece dimineața, și-nainte de a se duce la Ana, telefona la hotelul din Huacachina să confirme rezervarea camerei. Costumul închis pe care-l scosese de la curățătorie c-o zi înainte se șifonase în geamantan, așa că mama Anei i-l netezi. Câlcându-și pe inimă, părinții Anei se supuseră rugăminților lui: nici un invitat. Numai cu condiția asta primeai să te căsătorești religios îi anunțase Ana, gândește. Merseră toți patru la primărie, apoi la biserică și după-o oră prânzeau la Hotelul Turiștilor. Mama șopocâia ceva cu Ana, tatăl debita bancuri și bea, foarte mâhnit. Și iat-o și pe Ana, Zavalita: taiorul ei alb, fața-i fericită. Când erau cât pe ce să se suie-n taxiul ce-avea să-i ducă la Huacachina, mama izbucni în plâns. Și iată și cele trei zile ale lunii de miere petrecute lângă apele verzui pestilente ale lagunei, Zavalita. Plimbări printre dune, gândește, conversații stupide cu celelalte perechi de-nsurătei, lungi sieste tembele, partidele de ping-pong pe care Ana le câștiga întotdeauna.

— Eu număram zilele și-așteptam să se-mplinească șase luni - zice Ambrosio. Așa că taman după șase luni l-am luat ca din oală.

Într-o zi la râu, Amalia își dăduse seama că se-obișnuise cu Pucallpa chiar mai mult decât credea. Tocmai se-mbâiase cu *dona* Lupe când, în timp ce Amalita Hortensia dormea sub umbrela înfiptă-n nisip, se apropiaseră de ele doi bărbați. Unul era un nepot de-al soțului *doriei* Lupe, celălalt un comis-voiajor ce sosise abia c-o zi înainte din Huânuco. Se numea Leoncio Paniagua și se-așezase lângă Amalia. Îi povestise ce mult călătorea prin Peru din motive profesionale și-n ce se-asemănau și se deosebeau Huancayo, Cerro de Pasco, Ayacucho. Vrea să mă impresioneze cu călătoriile lui,

gândise Amalia, râzând pe dinăuntru. Îl lăsase un timp să-și dea aere de globtroter și-abia la sfârșit îi zisese: eu îs din Lima. Din Lima? Leoncio Paniagua n-o credea nici în ruptul capului: că doar vorbea leit ca localnicii, pe-un ton cântat și împănat de expresii tipice.

— Sper că nu te-ai sonat, nu? - îl privise înmărmurit *don* Hilario. Afacerea merge strună, dar, cum e și firesc, pân' acu s-au adunat doar pierderi. Ți-ai închipuit că-n șase luni o să pice vreun profit?

Întorcându-se acasă, Amalia o-ntrebase pe *doña* Lupe dacă era adevărat ce-i zisese Leoncio Paniagua: da, era, chiar că vorbea ca o băștinașă, poți fi mândră de asta. Amalia se gândise ce surprinse ar rămâne cunoștințele ei din Lima dac-ar auzi-o: mătușa-sa, doamna Rosario, Carlota și Símula. Dar ea nu observase să i se fi schimbat felul de-a vorbi, *doña* Lupe, și *doña* Lupe, zâmbind pișicher: ăl din Huánuco știu că ți-a tras clopotele, Amalia. Da, *doña* Lupe, și închipuiți-vă că s-a încumetat s-o invite la cinema, dar bine-nțeles că Amalia nu primise. Și-n loc să se scandalizeze, *doña* Lupe o certase: vacs, proasto. Trebuia să fi primit, Amalia era tânără, are tot dreptul să se distreze, chiar crezi că Ambrosio e ușă de biserică în nopțile petrecute la Tingo María? Încât Amalia fusese cea care se scandalizase: oh!

— Și-a început să-mi facă socoteli, cu hârtii la mână - zice Ambrosio. M-a căpiat cu-atâtea numere.

— Impozite, timbre, comisionul hârțogarului care-a întocmit actele - *don* Hilario amușina chitanțele și mi le vâra în mână, Amalia. Totu-i mai mult decât clar. Ești mulțumit?

— Adevăru-i că nu prea, *don* Hilario - zisese Ambrosio. De-abia m-ajung cu banii, și speram să m-aleg cu ceva, *don.*

— Și-aici chitanțele idiotului - terminase *don* Hilario. Eu nu-ncasez nimic pentru administrarea afacerii, dar n-oi fi vrând să vând

sicrie, nu? Și-mi închipui că n-o să zici că-l plătesc prea scump. Un sutar pe lună e-o bătaie de joc, chiar și pentru-un idiot.

— Înseamnă c-afacerea nu s-a dovedit nici pe departe atât de bună pe cât ați crezut-o, *don* - zisese Ambrosio.

— Ba s-a dovedit mult mai bună - *don* Hilario clătinase din cap ca zicând fă și tu un efort, ce naiba, încearcă să-nțelegi La-nceput, orice afacere e-o pierdere. Apoi se umflă și se tot umflă și-atunci te-ai procopsit.

Nu mult după-aceea, într-o seară când Ambrosio tocmai se-ntorsese din Tingo María și se spăla pe față în odaia din fund, unde aveau un lavabou pe piciorușe de lemn, Amalia îl văzuse dând colțul cabanei pe Leoncio Paniagua, pieptănat și cu cravată la gât: venea drept către ea. Fu cât pe ce s-o scape din brațe pe Amalita Hortensia. Zăpăcita, fugise-n grădinița din spate și se lăsase să cadă pe iarba, strângându-și spasmodic fetița la piept. O să intre, o să dea de Ambrosio, Ambrosio o să-l omoare. Dar n-auzise nimic alarmant: doar fluieratul lui Ambrosio, plescăitul apei, greierii cântând în întuneric. În sfârșit, îl auzise pe Ambrosio cerându-i de mâncare. Se dusese să gătească, tremurând, și-ncă mult timp după-aceea îi scăpau toate din mâini.

— Și după alte șase luni, adică la-mplinirea anului, i-am căzut pe cap dis-de-dimineață - zice Ambrosio. Ei, *don* Hilario? Să nu-mi ziceți că nici acum n-avem câștiguri.

— N-avem, cum s-avem, tragem targa pe uscat - zisese *don* Hilario - Ai picat la țanc, tocmai voiam să-ți povestesc despre asta.

A doua zi, Amalia s-a dus furioasă la *doña* Lupe, să-i povestească: vă dați seama ce-ndrăzneală, vă dați seama ce s-ar fi-ntâmplat dacă Ambrosio. *Doña* Lupe îi astupase gura cu mâna zicându-i știu tot. Că ăl din Huánuco a venit la ea acasă și și-a deșertat inima, doamnă Lupe: de când am cunoscut-o pe-Amalia parcă-s altul, prietena dumneavoastră e unică. Nu voia să-ți intre-n casă, Amalia, nu-l

crede atât de prost, nu voia decât să te vadă de departe. Făcuseși o cucerire, Amalia, îl înnebuniseși pe bietul tontălău din Huánuco, Amalia. Se simțise așa, nu știu cum: încă furioasa, dar și puțintel îngâmfată. În după-amiaza aceea se dusese la plajă gândind: dacă-mi zice ceva îl reped de-i merg toți fulgii. Dar Leoncio Paniagua nu i-a făcut nici cel mai mic apropou; foarte bine-crescut, curăța nisipul să se-așeze ea, îi aduse un cornet mare cu înghețata și când ea-l privea în față, lăsa ochii-n jos, rușinat și suspinând.

— Da, omule, e-așa cum îți zic, am studiat totu-n detaliu - zisese *don* Hilario Banii zac căcălău pe jos, așteptând să venim noi să-i culegem. Ce ne lipsește e doar o mică injecție de capital.

Leoncio Paniagua venea la Pucallpa în fiecare lună doar pentru câteva zile, și-Amalia începuse să țină la el pentru felul cum se purta cu ea, pentru grozava lui timiditate. Se-obișnuise să-l întâlnească pe plajă la fiecare patru săptămâni, în cămașa lui dichisită, cu pantofii lui lustruiți, ceremonios și sufocat, ștergându-și fața udă-leoarcă c-o batista colorată. El nu făcea baie niciodată, se-așeza între ea și *doña* Lupe și conversau, și când ele intrau în apă el avea grijă de Amalita Hortensia. Nu se-ntâmplase absolut nimic între ei, nu-i zisese absolut nimic; o privea, suspina, și tot ce cuteza să zică era ce păcat că trebuie să plec mâine din Pucallpa, sau ce mult m-am gândit luna asta la Pucallpa, sau de ce oare mi-o fi plăcând atât de mult să vin la Pucallpa. Ce rușinos era, nu, *doña* Lupe? Și *doña* Lupe: nu neapărat, de fapt cred că-i un romantic.

— Marea afacere ce-i trăsnise prin cap era să cumpere ailaltă dugheană de pompe funebre, Amalia - zisese Ambrosio Aia de-i zice „Modelul".

— Ea mai prima, e aia de ne suflă toată clientela - zisese *don* Hilario Gata, nu mai crâcni că știu eu ce fac. Tu adă-ți restul de bani de la Lima și monopolizam piața, Ambrosio.

Tot ce-a făcut, după luni în șir, și mai mult ca să-i facă plăcere *doñei* Lupe decât lui, a fost să se ducă o dată la un restaurant chinezesc și-apoi la cinema cu Leoncio Paniagua. Merseseră seara târziu, pe străzi neumblate, la restaurantul chinezesc cel mai puțin frecventat, apoi intraseră în sala de cinema după începerea filmului și ieșiseră înainte de sfârșit. Leoncio Paniagua fusese mai corect chiar decât de-obicei, nu numai că nu-ncercase să profite văzându-se singur cu ea, dar mai că nu deschisese gura toata seara. Zice că din cauză c-a fost așa emoționat, Amalia, zice că i-a pierit glasul de prea multa fericire. Dar chiar să fie adevărat c-o plăcea atât de mult? Chiar, Amalia: în serile când era la Pucallpa venea la cabana *doñei* Lupe și-i vorbea ore-n șir despre tine și mai că-i dădeau lacrimile. Pâi atunci de ce ei nu-i zicea nimic, *doña* Lupe? Fiindcă era un romantic, Amalia.

— De-abia îmi duc zilele, și dumneavoastră îmi cereți alți cinșpe mii de *soles* - *don* Hilario înghițise minciuna sfruntată pe care i-o servisem, Amalia. Doar n-oi fi nebun să mă vâr în altă afacere cu pompe funebre.

— Nu-i alta, e-aceeași, dar di granda - insistase *don* Hilario Rumeg-o bine și-ai să-mi dai dreptate.

Însă la un moment dat s-au scurs doua luni fără ca ăl din Huánuco să mai dea prin Pucallpa. Amalia aproape că uitase de el în după-amiaza când l-a întâlnit, așezat pe plaja de lingă râu, cu haina și cravata împăturite grijuliu pe un ziar și-n mână c-o jucărie pentru Amalita Hortensia. Dar ce-ați pățit, de ce n-ați mai dat pe-aici? Și el, dârdâind că de friguri: de-acu nici n-o să mai dea prin Pucallpa; putea să-i zică ceva între patru ochi? *Doña* Lupe s-endepărtase cu Amalita Hortensia și ei au conversat vreo două ore. Nu mai era comis-voiajor, moștenise o prăvălioară din partea unui unchi, asta voia să-i zică. Îl văzuse atât de speriat, făcând atâtea ocoluri și bâlbâindu-se atât de mult ca să-i ceară să plece cu el, să se

mărite cu el, încât au cuprins-o păreri de rău când a trebuit să-i zică zău că era nebun, *doña* Lupe. Vezi că te iubea cu-adevărat, că nu erai pentru el o aventură fără urmări, Amalia? Leoncio Paniagua nu insistase, rămăsese mut și prostit, și când Amalia îl sfătuise s-o uite și să-și caute altă pereche mai potrivita acolo la Huánuco, el scuturase din cap în culmea tristeții și bâiguise nu, niciodată. Zăpăucul ăsta aproape c-a făcut-o să se simtă rea, *doña* Lupe. Îl văzuse pentru ultima oară atunci, în seara aceea, străbătând plaja spre hotelul lui și împleticindu-se ca un bețiv.

— Și taman când o duceam mai greu cu banii, Amalia își dădu seama că era însărcinată - zice Ambrosio. Din lac în puț, conașule.

Dar știrea-l umpluse de mulțumire: un bebeluș să-i țină de unt Amalitei Hortensia, un băiețel pucallpian. Pantaléon și *doña* Lupe veniseră la cabană în seara aia și s-au pus cu toții pe băut bere până hăt târziu: Amalia era însărcinată, ei, ce ziceți de asta! Se distraseră de minune, și-Amalia se turtise și făcuse numai trăsnăi: dansase singură, cântase și turnase măscări. A doua zi se trezise slăbită, vomitând, și Ambrosio o luase peste picior: copilașul o să se nască un bețivan de frunte după baia pe care i-ai turnat-o azi-noapte, Amalia.

— Dacă doctorul ar fi zis c-ar putea să moară din asta, aș fi pus-o să avorteze - zice Ambrosio. Acolo asta nu-i o problemă, o droaie de babe știu să prepare buruieni pentru asta. Dar nimic, se simțea foarte bine și de-aceea nu ne-am îngrijorat câtuși de puțin.

Într-o sâmbătă, în prima lună de sarcină, Amalia se dusese cu *doña* Lupe să-și petreacă ziua la Yarinacocha. Toată dimineața au lenevit sub umbrar, privind laguna unde se-mbăia lumea și ochiul rotund al soarelui ce dogorea pe cerul foarte senin. Către amiază și-au desfăcut papornițele și-au mâncat sub un pom, și-atunci le-au auzit pe alea două femei care beau răcoritoare și-l vorbeau de rău pe Hilario Morales: că era așa și pe dincolo, un bișnițar ordinar, că

furase, că jecmănise, că escrocase, că de-ar fi fost o dreptate-n lume de mult îl păsteau temnița sau ștreangul. Poate n-or fi decât vorbe goale, zisese *doña* Lupe, dar în noaptea aceea Amalia i-a zis totul lui Ambrosio.

— Asta-i nimic față de ce-am auzit eu despre el, și nu numai aici dar și-n Tingo María - îi zisese Ambrosio. Ce nu-nțeleg eu e de ce nu scornește vreun matrapazlâc din alea ca să pună și afacerea noastră pe roate.

— Pentru că ție-ți face matrapazlâcurile, fraierule - zisese Amalia.

— Ea m-a făcut să intru la idei - zice Ambrosio Sărăcuța, avea un fler de copoi, conașule.

Începând de-atunci, seară de seară, la întoarcerea la Pucallpa, încă înainte de-a se scutura de colbul roșiatic de pe drum, o întreba pe Amalia, ros de neliniște: câte mari?, câte mici? își notase toate vânzările într-un carnețel și se-ntorcea zi de zi cu alte pungășii de-ale lui *don* Hilario aflate la Tingo María și Pucallpa.

— Dacă tot nu mai ai încredere-n el, mi-a venit o idee - îi zisese Pantaleón. Cere-i banii înapoi și hai să ne-apucăm noi să punem pe picioare o afacere.

Din sâmbăta aceea petrecută la Yarinacocha, ea reîncepuse să-i supravegheze scrupulos pe clienții „Sicrielor Limbul". Sarcina asta n-a fost nici pe departe așa neplăcută ca cea dinainte, ba nu se compară nici cu prima, *doña* Lupe: nu tu grețuri, nu tu vome, poate doar puțină sete. Și n-o slăbise deloc, putea vedea de gospodărie cât se poate de bine. Într-o dimineață se dusese cu Ambrosio la spital și trebuise să facă o coadă cât toate zilele. Ca să-și omoare timpul se-apucase să numere hultanii care se-nsoreau pe acoperișurile din jur și, când le veni rândul, Amalia mai că ațipise. Doctorul o examinase repejor și-i zisese îmbracă-te, ești bine, să revină peste câteva luni. Amalia se-mbrăcase, și abia când să iasă își aminti:

— La maternitatea din Lima mi-au zis să nu mai fac copii ca să nu mor, domnule doctor.

— Atunci, trebuia să fi ținut cont de ce ți-au zis și să te ferești - bombănise doctorul; dar apoi, văzând-o speriată, îi zâmbise silit. Nu te teme, ai grijă de tine și n-o să pățești nimic.

Puțin după aceea se-mpliniseră alte șase luni și-Ambrosio, înainte de-a se duce la biroul lui *don* Hilario, o chemase făcând pe misteriosul: vino, să-ți zic un secret. Care? C-o să-i zică verde-n față că nu mai vrea să-i fie nici asociat nici șofer, Amalia, că să-și vâre „Trăsnetul Munților" și „Sicrie Limbul" unde are chef iar pe el să-l slăbească. Amalia îl privise mirată, și el: stai că mai aveam eu o surpriză pentru tine Amalia. Cu Pantaleon, își bătuseră capul în ultimul timp tot făcând planuri și găsiseră unul genial. Or să-și burdușească buzunarele pe spezele lui *don* Hilario, Amalia, asta era partea cea mai haioasă a chestiunii. Niște țipi vindeau o camionetă uzată, și el cu Pantaleon o demontaseră pân' la ultimul șurubel și se convinseseră: mai putea servi. Le-o lăsau cu optzeci de mii și erau de-acord să primească treizeci de mii în mână și restu-n rate. Așa că Pantaleon o să-și ceară îndemnizațiile și el o să se facă luntre și punte să recupereze partea lui de cinșpe mii, și-or să cumpere juma-juma și-or s-o conducă tot juma-juma și-or să ceară mai puțin și-or să le sufle clientela atât firmei Morales cât și ăleilalte din Pucallpa.

— Visuri - zice Ambrosio. Visuri cu ochii deschiși. Voiam să dau lovitura la spartul târgului, să sfârșesc exact cu ceea ce ar fi trebuit să fi-nceput când venisem la Pucallpa.

V

Se-ntoarseră din Huacachina la Lima, direct, cu mașina unei perechi de tineri însurăței. Doamna Lucía îi primi cu suspine în pragul pensiunii, și după ce-o pupă pe Ana se șterse la ochi cu poala șorțului. Pusese flori în odăiță, spălase perdelele și draperia și schimbase cearșafurile, și-n plus cumpărase o sticlă de Porto ca să-nchine pentru fericirea lor. Când Ana începu să golească valizele, ea îl chemă de-o parte pe Santiago și-i dădu un plic, c-un zâmbet misterios: îl adusese alaltăieri surioara matale. Scrisul miraflorian al lui Teté, Zavalita, banditule am aflat că te-ai însurat!, sintaxa ei gotică, și culmea-i că din ziar! Toți sunt porniți împotriva ta (nu ți-o lua în cap superistețule) și crapă de curiozitate s-o cunoască pe cumnată-mea. Să dea o fugă pân-acasă, imediat, că altfel or să te caute zi și noapte pân-or da de tine. Că trăsnit mai erai, superistețule, și mii de sărutări de la Teté a ta.

— Nu păli chiar așa - zise Ana. Și ce-i dacă-au aflat?, doar nu era să facem un secret din faptul că ne-am luat.

— Nu-i asta - zise Santiago. E că, în fine, ai dreptate, sunt un nătărău.

— Bine-nțeles - continuă să râdă Ana. Sună-i odată, sau dacă preferi mergem să-i luăm pe nepusă masă. Că doar n-or fi căpcăuni, scumpete.

— Da, poate-i mai bine să iau taurul de coame - zise Santiago. O să le zic că trecem să-i vedem chiar diseară.

Cu o senzație de viermuială-n trup cobori să telefoneze și nici nu zise bine alo? când auzi țipătul victorios al lui Teté: e superistețul,

tata! Și iată vocea ei luându-l la refec, poticnindu-se și mâncând silabele de nerăbdare, cum de-ai făcut una ca asta trăsnitule! iată-i euforia, chiar te-ai însurat?, curiozitatea, cu cine nebunule?, nerăbdarea, când? și cum? și unde?, râsul, cum de nu le-ai suflat c-aveai o amoreză?, întrebările, ai răpit-o pe cumnățică-mea?, s-au însurat după ce-au fugit?, nu cumva era minoră? Zi, da' zi ceva, omule.

— Cum să zic dacă-mi iei vorba din gură - zise Santiago Și cum vrei să-ți răspund în același timp la toate întrebările?

— O cheamă Ana? - izbucni iar Teté Și mai cum? De unde-i? Cum arată? O cunosc? Câți ani are?

— Știi ceva, mai bine întreab-o pe ea toate astea - zise Santiago Sunteți diseară acasă?

— De ce abia diseară, idiotule - țipă Teté Veniți chiar acum. Nu vezi că murim de curiozitate?

— Venim pe la șapte - zise Santiago. Bine, mâncâm la voi, O.K. Ciao, Teté.

Și se dichisise biata pentru vizita aceea mai abitir decât pentru nuntă, Zavalita. Fusese să se coafeze la o cucoană, o rugase pe *doña* Lucía s-o ajute să-și calce o bluză, își probase toate taioarele, toți pantofii, se privise și se răsprivise-n oglindă și-și petrecuse peste-o oră numai rujându-se și dându-și cu ojă pe unghii. Gândește: biata prostuță. Fusese foarte sigură pe ea toată după-amiaza în timp ce-și alegea toaleta, fusese foarte veselă mai târziu când îți pusese o groază de-ntrebări despre *don* Fermín și doamna Zoila și Chispas și Teté, dar pe-nserat când se fâțâia prin fața lui Santiago: cum îi venea asta, scumpete?, asta-mi cade bine, iubițel? vorbăria ei devenise excesivă, dezinvoltura îi era prea artificială, și-avea scăpărări de spaimă-n ochi. În taxi, în drum spre Miraflores, rămăsese mută și serioasă, cu neliniștea întipărită în jurul gurii.

— Or să se uite la mine ca la un marțian, nu? - zise deodată.

— Mai bine zis ca la o marțiană - zise Santiago Dar ce-ți pasă?

Numai că i-a păsat, Zavalita, și-ncă cum. Apăsând pe butonul soneriei, o simți căutându-i brațul, o văzu aranjându-și coafura cu cealaltă mână. Era absurd; ce căutau ei acolo?, la ce bun să treacă acel examen?: te simțiseși furios, Zavalita. Dar uite-o pe Teté, îmbrăcată elegant, în prag, țopăind de nerăbdare, îl sărută pe Santiago, o strânse-n brațe și-o sărută pe Ana, sporovăia, scotea țipete subțirele, și iată ochișorii lui Teté, și după-un minut ochișorii lui Chispas și ochișorii părinților, căutând-o, cântărind-o, trepanând-o, autopsiind-o. Printre râsetele, chițăielile și-mbrățișările lui Teté, iată-le perechile de ochi. Teté îi apucă de câte un braț pe amândoi, străbătu cu ei grădina fără să-nceteze-o clipă să flecărească, târându-i în vârtejul ei de exclamații și întrebări și felicitări, și-aruncând mereu inevitabilele-i, rapidele-i priviri cu coada ochiului spre Ana care se poticnea. Toată familia aștepta adunată-n salon. Tribunalul, Zavalita. Iată-l: până și Popeye, până și Cary, logodnica lui Chispas, cu toții la țol festiv. Cinci perechi de pușți, gândește, țintind și trăgând în același timp, în plin, în Ana. Gândește; fața mamei. Nu-ți cunoșteai îndeajuns mama, Zavalita, o credeai mai sigură pe sine, mai stăpână pe reacții, mai de lume în anumite împrejurări. Dar nu-și ascunse nici nemulțumirea nici stupoarea nici dezamăgirea; ci numai supărarea, și-asta la început și doar pe jumătate. A fost ultima care s-a apropiat de ei, ca o penitentă ce-și târâie lanțurile, lividă. Îl sărută pe Santiago murmurând ceva nedeslușit - îi tremurau buzele, gândește, i se dilataseră ochii - și-abia apoi și c-o mare sforțare se-ntoarse spre Ana care-și deschisese larg brațele. Dar ea n-a îmbrățișat-o și nu i-a zâmbit; s-a înclinat ușor, și-a atins doar obrazul de cel al Anei și s-a depărtat imediat; *hola,* Ana. Își înăspri și mai mult chipul, se-ntoarse spre Santiago, și Santiago o privi pe Ana: îi răbufnise sângele-n obraji și-acum *don* Fermín încerca să dreagă lucrurile. Se repezise la

Ana, deci asta mi-e nora, o strânsese iar la piept, ăsta-i secretul pe care-l păstrase așa de bine schimodie. Chispas o-mbrâțișă pe Ana c-un surâs de hipopotam și pe Santiago îl bătu pe spate exclamând întretăiat măi dar știu că ți-ai ținut-o la adăpost. Până și el lua uneori aceeași expresie încurcată și funebră ce se vădea pe fața lui *don* Fermín când nu se supraveghea o secundă și uita să zâmbească. Doar Popeye părea sincer amuzat și la largul lui. Mărunțică, bălaie, cu glâscioru-i strident și rochița-i neagră de crêpe, Cary începuse cu întrebările înainte ca asistența să ia loc, ajutându-se cu mici hohote de râs nevinovat care-i făceau pe toți să se-nfioare. Dar Teté se purtase frumos, Zavalita, făcuse imposibilul să umple golurile ghimpate ale conversației, să-ndulcească pe cât se putea hapurile amare pe care mama, voit sau nevoit, i le servise Anei de-a lungul acelor două ore. Nu-i adresase cuvântul nici măcar o dată, iar când *don* Fermín, plin de-o neliniștita vervă, deschise o sticlă de șampanie și făcu să circule gustările, ea uită să-i treacă Anei platoul cu saleuri cu brânză. Și rămase țeapănă și lipsită de interes - cu buza tremurându-i neîncetat, cu pupilele mărite și fixe -, când Ana, încolțită de Cary și Teté, explică, înșelându-se și contrazicându-se, cum și unde făcuseră nunta. Neanunțând pe nimeni, fără invitați, fără petrecere, ce nebuni!, zicea Teté, și Cary: dimpotrivă, câtă simplitate!, ce drăguț!, și-l fura din ochi pe Chispas. Din când în când, parcă amintindu-și c-așa se cuvenea, *don* Fermín își învingea mutismul c-o mică tresărire, se îndrepta în scaun și-i zicea ceva plăcut. Ce stingherit era, Zavalita, ce efort îi cerea naturalețea aceea, familiaritatea aceea! Se mai aduseseră gustări diverse, *don* Fermín turnă tuturor o a doua cupă de șampanie, și-n secundele cât băură se simți o fugară scădere a tensiunii din aer. Cu coada ochiului, Santiago vedea chinul cu care Ana înghițea gustările oferite de Teté, în timp ce el răspundea cum putea glumelor - tot mai timide, tot mai false - cu care încerca să-l întrețină Popeye. S-ar fi părut că aerul

era gata să ia foc, gândește, că un pârjol era cât pe ce să se declanșeze în mijlocul grupului. Imperturbabilă, tenace, plină de voie bună, Cary trântea gafe peste gafe. Deschidea gura, la ce colegiu ai învățat Ana?, și condensa atmosfera, ah María Parado de Bellido era un colegiu național, nu?, grămădind ticuri și frisoane, ah, ai urmat infirmeria!, pe fața mamei, ah, nu ca voluntară a Crucii Roșii ci chiar ca meserie? Așadar știai să faci injecții Ana, prin urmare ai lucrat la „Maison de Santé" și la Spitalul Muncitoresc din Ica. Și iacăt-o pe mama, Zavalita, clipind des, mușcându-și buzele, nemaigăsindu-și locu-n scaun de parcă stătea pe-un mușuroi. Iacătă-l pe tata, privindu-și vârful pantofilor, ascultând, ridicând capul și-ncercând să schimbe zâmbete cu tine și cu Ana. Pitulată-n scaun, c-un sandviș cu anșoa jucându-i între degete, Ana se uita la Cary ca un elev îngrozit la examinatorul său. Un moment mai târziu se ridică, se-aplecă peste Teté și-i șopti ceva la ureche în mijlocul unei tăceri electrizate. Sigur, zise Teté, vino cu mine. Se-ndepărtară, se făcură nevăzute după cotul scării, și Santiago o privi pe doamna Zoila. Tot nu zicea nimic, Zavalita. Se-ncruntase, buza îi tremura, te străpungea cu privirea. Gândeai n-o să țină seama că-s aici și Popeye și Cary, gândește, e mai tare decât ea, n-o să se poată abține. Și-așa a fost.

— Nu ți-e rușine? - vocea-i era dură și profundă, ochii i se înroșeau, vorbea și-și frângea mâinile. Să te-nsori așa, pe-ascuns, în halul ăsta? să-i faci să le crape obrazul de rușine părinților tăi, fratelui și sorei?

Don Fermín rămăsese cu capul plecat, absorbit de proprii-i pantofi, iar lui Popeye i se lipise zâmbetul pe față și părea de-a dreptul idiot. Cary se uita de la unul la altul, descoperind că se-ntâmpla ceva, întrebând din ochi ce-i asta?, iar Chispas își încrucișase brațele și-l măsura pe Santiago cu severitate.

— Nu-i momentul cel mai potrivit, mama - zise Santiago. Dacă-aș fi știut că reacționezi așa n-aș fi venit.

— Preferam de mii de ori să nu fi venit - zise doamna Zoila, ridicând vocea. M-auzi?, m-auzi? Să nu te fi văzut, decât însurat în halul ăsta, nerodule.

— Taci, Zoila - *don* Fermín o apucase de-un braț, Popeye și Chispas priveau speriați la scară, Cary deschisese gura Taci, femeie, te rog.

— Nu vezi cu cine s-a-nsurat? - hohoti doamna Zoila Nu-ți dai seama, nu vezi? Cum s-accept așa ceva, cum să-mi văd fiul însurat cu una ce-i putea fi slujnică?

— Zoila, nu bate câmpii - palid și el, Zavalita, îngrozit și el Cum poți vorbi așa, femeie. Fata o să te-audă. E nevasta lui Santiago, Zoila.

Vocea răgușită și încurcată a tatii, Zavalita, sforțările lui și-ale lui Chispas de-a o potoli, de-a o face să tacă pe mama care hohotea printre strigăte. Fața lui Popeye era pistruiată și stacojie, Cary se ghemuise-n scaun de parcă-n jur s-ar fi lăsat un frig polar.

— N-o s-o mai vezi niciodată, dar acum taci, mama - zise Santiago, în sfârșit. Nu-ți dau voie s-o insulți. Nu ți-a făcut nimic și…

— Nu mi-a făcut nimic, nimic? - răcni doamna Zoila, încercând să scape de Chispas și de *don* Fermín. Te-a dus de nas, ți-a sucit capul, și mai zici că mahalagioaica asta nu mi-a făcut nimic?

Un film mexican, gândește, din alea după care te dai tu în vânt. Gândește: n-au lipsit decât tipicele orchestre *mariachis* și costumele de călăreți țopârlani *charros,* scumpo. Chispas cu *don* Fermín o duseseră în cele din urmă pe doamna Zoila aproape pe sus în birou, și Santiago se ridicase-n picioare. Te uitai la scară, Zavalita, calculai în gând distanța pân' la baie: da, auzise. Și iată indignarea pe care n-o mai încercași de câțiva ani, acea sfântă ură de pe vremea

organizației Cahuide și-a revoluției, Zavalita. De dincolo se-auzeau sughițurile sau suspinele mamei, descurajata voce dojenitoare a tatii. Chispas se-ntorsese-n salon după un moment, congestionat, incredibil de furios:

— I-ai provocat mamii o criză de nervi îngrozitoare - el furios, gândește, Chispas furios, bietul Chispas furios. Nimeni nu-și găsește liniștea din cauza nebuniilor tale, a blestematelor tale nebunii, de parcă n-ai avea altceva mai bun de făcut decât să-ți aduci părinții la disperare.

— Chispas, te rog - piui Cary, sculându-se Te rog, te rog, Chispas.

— Lasă, nu-i nimic, iubito - zise Chispas. Dar netrebnicul ăsta distruge totu-n jurul lui. Tata-i mult prea delicat, și ăsta…

— Mamei trebuie să-i înghit anumite lucruri, dar nu ție - zise Santiago. Nu ție, Chispas, te previn.

— Mă previi pe mine? - zise Chispas, dar Cary și Popeye se-aninară de el și-l făcură să dea înapoi: de ce râdeți conașule? zice Ambrosio. Nu râdeai, Zavalita, te uitai la scară și-auzeai dindârât gâtuita voce a lui Popeye: liniștește-te omule, gata, a trecut omule. Plângea și de-aceea nu cobora?, și tu ce să faci?, să urci s-o iei sau s-o aștepți jos? Apărură în sfârșit în susul scării și Teté avea o privire de parcă bântuiau fantome sau demoni prin salon, dar tu te-ai purtat nemaipomenit, scumpo, gândește, mai dihai ca Mana Félix în filmul acela, sau ca Libertad Lamarque în àlàlalt, zi-i pe nume. Coborâse scara încet, încleștată de balustradă, uitându-se numai la Santiago, și-ajunsă jos zisese cu tărie:

— E cam târziu, nu? Cred că-i vremea să plecăm, dragule, nu?

— Da - zise Santiago. După ce trecem de rond o să găsim noi un taxi.

— Va ducem noi - zise Popeye, aproape strigând. Îi ducem, nu Teté?

— Sigur - se bâlbâi Teté. Facem și noi o plimbare.

Ana zise la revedere, trecu pe lângă Chispas și Cary fără să le dea mâna și se-ndreptă repede spre grădină, urmată de Santiago, care nu-și luă rămas bun. Popeye le-o luă înainte sărind să deschidă poarta dinspre stradă și s-o lase să treacă pe Ana; apoi, bezmetic, se năpusti ca un gonit din urmă și-și trase mașina și coborî dintr-un salt să-i deschidă portiera Anei: bietul pistruiat. La-nceput nu-și vorbiră. Santiago începu să fumeze,

Popeye își aprinse și el o țigară; foarte dreaptă pe locul ei Ana se uita țintă pe geam.

— Rămâne așa, Ana, dă-mi un telefon - zise Teté, cu vocea încă gâjâită, când se despărțiră în pragul pensiunii Ca să te-ajut să vă căutați un apartament, sau ori de câte ori ai nevoie.

— Sigur - zise Ana. Ca să m-ajuți să găsesc un apartament, sigur.

— Ce-ai zice să ieșim tuspatru împreună, schimodie - zise Popeye, rânjind cu toată gura și clipind cu furie Să mergem la un local, la un film. Când vreți voi, frate.

— Sigur, așa rămâne - zise Santiago. O să te sun când oi putea, pistruiatule.

În cameră, Ana izbucni în plâns așa de tare încât *dona* Lucia veni fuguța să vadă ce s-a-ntâmplat. Santiago o liniștea, o dezmierda, îi explica, și Ana în sfârșit își șterse ochii. Și-atunci începu să protesteze, să-l facă albie de porci: n-o să-i mai vadă-n viața ei, îi detesta, îi ura. Santiago îi dădea dreptate: da inimioară, așa-i iubito. Nu știa de ce n-a coborât s-o pleznească pe bătrâna aia, pe neroada aia bătrână: da scumpete. Deși ți-era mamă, deși era mai în vârstă, trebuia s-o fi-nvățat ea minte să-i zică mahalagioaică, s-o fi pus la punct: desigur iubito.

— E-n regulă - zise Ambrosio. M-am spălat, îs curat.

— Bun, e-n regulă - zise Queta. De fapt cum s-a-ntâmplat? Eu n-am fost la petrecerea aia?

— Nu - zise Ambrosio. Era să fie o petrecere, dar n-a fost. Ceva s-a-ntâmplat, și mulți invitați n-au venit. Doar trei sau patru, între care și el. Doamna era furioasă, și-au bătut joc de mine, zicea.

— Nebuna crede că Cayo Rahat dă petrecerile alea ca s-o distreze pe ea - zise Queta Aiurea, le dă ca să-și incinte gașca de ciraci și să-i ducă de nas.

Stătea trântită pe pat, cu fața-n sus ca și el, amândoi îmbrăcați deja, amândoi fumând. Scuturau cenușa într-o cutie de chibrituri goală pe care el și-o pusese pe piept; conul de lumină cădea pe picioarele lor, pe când fețele rămâneau în umbră. Nu se-auzea nici muzică nici conversații; ci doar, când și când, scrâșnetul îndepărtat al unei încuietori neunse sau trecerea vijelioasă a unui vehicul pe stradă.

— Îmi dădusem seama demult că petrecerile alea erau din interes - zise Ambrosio. Chiar credeți că pe doamna o ține numai de-asta? Ca să-i primească bine gașca de șnapani?

— Nu numai de-asta - râse Queta, c-un râs afectat, întretăiat și ironic, uitându-se la fumul suflat în sus. Ci și fiindcă nebuna-i frumoasă și-i suportă viciile. Zi-mi, cum a fost?

— Și dumneavoastră i le suportați - zise el, respectuos, fără să se întoarcă s-o privească.

— Eu i le suport? - zise Queta, rar; așteptă câteva clipe, pe când își stingea chiștocul, și reîncepu să ridă, cu-același lent râset batjocoritor. Și pe-ale tale, nu? Te costă scump al naibii să vii să-ți petreci câteva ore la mine, nu?

— Mă costa mai mult la bordel - zise Ambrosio; și-adăugă, ca-n taină. Dumneavoastră nu-mi încasați nimic pentru cameră.

— Numai că pe el îl costă mult mai scump decât pe tine, ai înțeles acum? - zise Queta. Eu nu-l las să-și facă mendrele pe gratis, ca ea.

Nebuna n-o face pe bani, nu-i o interesată. Dar nici pentru c-ar ține la el, asta nu. O face fiindcă-i o găgăuță cu cap de pasăre. Ce crezi că-mi zice? eu sunt a doua doamnă a Perului, Quetita. Primesc ambasadori, miniștri. Biata nebună. Parcă nu și-ar da seama că ăia vin la San Miguel cum s-ar duce la bordel. Crede că-i sunt prieteni, că vin pentru ea.

— *Don* Cayo, în schimb, își dă foarte bine seama - șopti Ambrosio Nu mă privesc ca pe egalul lor acești pui de curvă, zice. Asta mi-a repetat-o de nenumărate ori când lucram la el. Și că-s lingăi fiindcă au nevoie de el.

— Aiurea, lingău-i el - zise Queta, și brusc: Cum a fost?

cum s-a-ntâmplat? în noaptea-aceea la petrecere.

— Eu îl mai văzusem pe-acolo de câteva ori - zise Ambrosio, și o foarte ușoară schimbare se produse-n glasul lui, ceva ca o ușoară mișcare retractilă. Știam că se tutuia cu doamna, de exemplu. De când lucram cu *don* Cayo mutra lui mi-era cunoscută, îl văzusem pe puțin de douăzeci de ori. Dar cred că el nici nu mă băgase-n seamă. Pân'atunci, la petrecerea aia.

— Dar cum de te-au lăsat înăuntru? - își abătu atenția Queta. Ce, te-au mai lăsat vreodată să intri la altă petrecere?

— Nu, o singură dată, atunci - zise Ambrosio. Ludovico era bolnav și *don* Cayo îl trimisese la culcare. Eu stăteam tolănit în mașină, știind c-o să zac acolo toată noaptea, când deodată mă pomenesc că iese doamna și-mi zice vino'ncoa să dai o mână de-ajutor.

— Nebuna? - zise Queta, râzând. Să vii s-ajuți?

— S-ajut de-a binelea, nu de mântuială, că ori o dăduseră afară pe fată ori plecase ea cu vreo treabă, habar n-am - zise Ambrosio. S-aduc farfurii, să destup sticle, s-aduc gheață. De când sunt nu făcusem așa ceva, închipuiți-vă cum mă simțeam. Tăcu, apoi râse. De-ajutat, am ajutat eu, dar prost. Am spart două pahare.

— Cine era de față? - zise Queta. „China”, Lucy, Carmincha? Cum de nici una nu s-a prins?

— Nu cunosc aceste nume - zise Ambrosio. Nu, nu erau femei. Doar trei sau patru bărbați. Iar pe el îl observasem bine în timpul acelui du-te-vino cu gheața și cu paharele. Bea și el, dar nu-și pierdea mințile, ca ăilalți. Nu s-a îmbătat deloc. Sau cel puțin nu se dădea în spectacol.

— E elegant, îl știu, îi stă bine așa cărunt - zise Queta Precis c-a fost tip bine la viața lui. Dar ceva tot nu-i în regulă cu el. Prea se crede cu stea în frunte.

— Ba nu - insistă Ambrosio, cu fermitate. Zău, nu se ținea de prostii, nu-și dădea în petec. Trăgea la măsea, dar demn. Eu îl observam. Nu, nu se crede cu stea în frunte. Că doar îl cunosc, îl știu.

— Atunci, ce ți-a atras atenția? - zise Queta. Ce era ciudat în faptul că te privea?

— Nu c-ar fi fost ciudat, cum să zic - coborî vocea Ambrosio, ca scuzându-se. Tonul îi era stins, deși mai intim, mai dens. Explică, cu șart Mă mai privise el și-nainte de zeci de ori, dar atunci chiar că mi s-a părut că mă vede. Nu se mai uita la mine ca la un perete. Era cu totul altceva. Vedeți?

— Nebuna abia de se ținea pe picioare, așa-i?, de-aceea nu și-a dat seama - își abătu iar atenția Queta. A rămas înmărmurită când a aflat c-o să pleci să lucrezi pentru el. Așa-i c-abia se ținea pe picioare?

— De cum intram în sufragerie, știam că-i cu ochii pe mine - șopti Ambrosio. Și avea ochii pe jumătate zâmbăreți, pe jumătate sticlindu-i în cap. De parcă-ncerca să-mi zică ceva. Vedeți?

— Și tu tot nu ți-ai dat seama ce voia? - zise Queta. Pun mâna-n foc că Cayo Rahat și-a dat seama numaidecât.

— Mi-am dat seama doar că era ciudat felul acela al lui de-a mă privi - șopti Ambrosio. Nu fățiș, ci făcând pe niznaiu'. Ridica paharul, să-l facă pe *don* Cayo să creadă că bea, dar eu mă prindeam că-mi cocea ceva. Tot cu ochii pe mine, și nu mă slăbea până nu ieșeam din odaie.

Queta pufni în râs și el amuți imediat. Aștepta, nemișcat, ca ea să-nceteze cu râsul. Acum fumau iar amândoi, trântiți pe spate, și el își lăsase mâna pe genunchiul ei. N-o mângâia, ci-și odihnea doar mâna acolo, calm. Nu era foarte cald, dar pe porțiunea de piele goală unde brațele li se atingeau, țâșniseră picături de sudoare. Se-auzi o voce pe coridor, îndepărtându-se. Apoi un motor de automobil, răpciugos. Queta se uită la ceasul de pe noptieră: era două.

— La un moment dat l-am întrebat dacă să-i mai aduc gheață - murmură Ambrosio Ceilalți invitați plecaseră, petrecerea se isprăvise, rămăsese numai el. Nu-mi răspunse la-ntrebare. Își închise și-și deschise ochii într-un fel greu de explicat. Pe jumate provocator, pe jumate glumeț. Vedeți?

— Și tot nu te-ai prins ce voia? - insistă Queta. Ești prost.

— Sunt - zise Ambrosio. Chiar că sunt. M-am gândit că face pe cherchelitu', sau că-i cherchelit de-a binelea și se distrează pe socoteala mea. Băusem și eu la bucătărie și m-am gândit: poate cherchelitu-s eu și mi se pare. Dar am mai intrat o dată și mi-am zis nu, nu-i asta, și-atunci ce naiba l-a apucat? Să tot fi fost două sau trei noaptea, nu mai știu. Intrai să golesc o scrumieră, așa cred. Când mă pomenesc că-mi adresează cuvântul.

— Trage-ți un scaun și așează-te nițel - zise *don* Fermín. Ia-ți și tu un pahar și ciocnește cu noi.

— Nu era o invitație, ci mai curând un ordin - șopti Ambrosio. Nu-mi știa numele. Deși-l auzise de sute de ori pe *don* Cayo strigându-mă, totuși nu-l știa. Mi-a zis-o după aia.

Queta se pomi pe râs, el tăcu și aștepta. O rază piezișă cădea pe scaun și lumina cele câteva obiecte de îmbrăcăminte învălmășite ale lui. Fumul plutea peste ei, dilatându-se, descompunându-se în discrete ritmuri curbe. Trecură două mașini una după alta, rapide, ca de curse.

— Și ea? - zise Queta, râzând tot mai înăbușit. Și Hortensia?

Ochii lui Ambrosio se căscară cât cepele, în culmea nedumeririi: dar *don* Cayo nu părea nici iritat nici nemulțumit nici mirat. Îl privi o clipă serios ș-apoi îi făcu semn din cap că da, ascultă-l, stai jos. Scrumiera juca tontoroiul în mâna ridicată a lui Ambrosio.

— Ea adormise - zise Ambrosio. Într-un fotoliu. Băuse cu nemiluita. M-am simțit foarte prost, stând acolo, pe-un colț de scaun. Încurcat, rușinat, nedumerit.

Își frecă mâinile cu stângăcie, și-n sfârșit, c-o solemnitate deplasată, zise noroc fără să se uite la nimeni și bau. Queta sentoarse pe-o rină să-i vadă chipul: zăcea cu ochii închiși, cu buzele strânse și transpira.

— Dacă dai așa băutura de dușcă, în doi timpi și trei mișcări te amețești - râse prietenos *don* Fermín. Ia, mai toarnă-ți.

— Jucându-se cu tine ca mâța cu șoarecele - murmură Queta, scârbită. Și ție-ți place asta, mi-am dat seama demult. Să fii șoarecele. Să fii călcat în picioare, bește lit. Dacă eu nu m-aș fi purtat urât cu tine, nu te-ai fi spetit lună de lună s-aduni banii trebuitori ca să urci aici să-mi povestești necazurile tale. Necazuri? La-nceput credeam că da, acum nu mai sunt așa sigură. Ție tot ce ți sentâmplă-ți place.

— Așezat acolo, de parcă eram egalul lor, amândoi îmbiindu-mă să beau - zise el, cu-același opac, rarefiat, pierit ton al vocii. Părea că pe *don* Cayo îl lăsa rece situația, sau se prefăcea de minune. Cât despre el, nu mă lăsa să plec. Vedeți?

— Unde pleci?, stai frumușel - glumi, porunci pentru-a zecea oară *don* Fermín. Stai locului, nu pleci nicăieri.

— Era cu totul altul decât pân-atunci - zise Ambrosio. Vreau să zic, față de celelalte dăți când nici nu mă văzuse. Se uita altfel, vorbea altfel. Vorbea fără-ncetare, vorbea ca să se-audă vorbind, și din senin trântea o porcărie. Tocmai el, ce părea atât de educat și c-un aspect atât de…

Șovăi, și Queta își mișcă ușor capul într-o parte ca să-l privească mai bine: aspect de?

— De mare domn - zise Ambrosio foarte repede. De președinte, de mai știu eu ce.

Queta slobozi un chicotit curios și obraznic, înveselită, se-ntinse cât era de lungă, și astfel șoldul ei i-l atinse pe-al lui: simți că instantaneu mâna lui Ambrosio se-nsufleția pe genunchiul ei, că înainta cu delicii pe sub fustă și-i pipăia pofticios pulpa, că i-o măsura de jos în sus, de sus în jos, întinzându-se pe cât îi permitea lungimea brațului. Nu-l respinse, nu-l opri, și-și auzi încă o dată propriul râs înveselit.

— Te momea cu băuturica - zise Și nebuna, ea ce făcea?

Ea își sălta capul când și când de parcă-ar fi ieșit din apă, măsura salonul cu rătăciții-i ochi umezi somnambuli, își lua paharul și-l ducea la gură și bea, murmura ceva nedeslușit și se scufunda din nou. Și Cayo Rahat, el ce făcea? El bea cu regularitate, participa cu monosilabe la conversație și se purta de parc-ar fi fost lucrul cel mai firesc ca Ambrosio să stea acolo și să bea cu ei.

— Asta a fost - zise Ambrosio și mâna lui se liniști și reveni cuminte pe genunchi. Udeala aia din belșug m-a făcut să-mi pierd rușinea și să-i înfrunt privirea și să-i răspund la glume. Da, îmi place whiskyul *don,* sigur că nu-i prima oară când beau whisky *don.*

Dar acum *don* Fermín nu-l mai asculta sau cel puțin așa părea: parcă și-l întipărise-n ochi, Ambrosio se uita în ochii lui și se vedea

acolo, vedeți? Queta încuviința, și deodată *don* Fermín își bău ultima înghițitură și se sculă în picioare: era obosit, *don* Cayo, era timpul să plece. Cayo Bermúdez se ridică și el:

— Să vă ducă Ambrosio, *don* Fermín - zise, înăbușindu-și un căscat în pumnul strâns. N-am nevoie de mașină până mâine.

— Vasăzică nu numai că știa - zise Queta, mișcându-se. Bineînțeles, cum de nu mi-a trecut prin cap. Vasăzică însuși Cayo Rahat a plănuit-o, a pus totul la cale.

— Nu știu - o întrerupse Ambrosio, întorcându-se cu vocea deodată agitată, privind-o. Făcu o pauză, se trânti iar pe spate. Nu știu dacă știa, dacă a pus-o la cale. Dar mi-ar place să știu. El zicea că nici el nu știe. Dumneavoastră nu v-a?

— Nu, tot ce știu, știu de la tine - râse Queta Dar nici eu nici nebuna n-am putut să-l facem să mărturisească c-a pus-o la cale. Când îi convine, tace ca mormăitul.

— Nu știu - repetă Ambrosio. Vocea-i pieri ca într-un fund de puț și reapăru de-acolo slăbită și tulburată. Nici el nu știe. Uneori zice da, precis e la curent; alteori zice nu, s-ar putea să nu știe. Cât despre mine, l-am revăzut de-atunci de multe ori pe *don* Cayo și niciodată nu mi-a dat de-înțeles c-ar ști.

— Ești complet nebun - zise Queta. Sigur c-acu știe. Acu toată lumea știe.

Îi conduse până-n stradă, îi ordonă lui Ambrosio mâine la zece, îi dădu mâna lui *don* Fermín și se-ntoarse-n casă străbătând grădina. Se crăpa de ziuă, se vedeau niște dâre azurii lățindu-se pe cer, și vardiștii din colț murmurară noapte bună cu niște glasuri sleite de neodihnă și de tabac.

— Și-atunci s-a-ntâmplat una și mai boacănă - susură Ambrosio. Nu s-a așezat în spate, cum se cuvenea, ci lângă mine. Abia atunci am bănuit eu ceva, dar tot nu-mi venea să cred. Nu-mi intra în cap, fiind vorba de el.

— Fiind vorba de el - îl maimuțări Queta, în scârbă. Se-ntoarse să-l privească De ce-i fi tu așa de slugarnic, așa de?

— M-am gândit o face ca să-mi arate prietenie - susură Ambrosio. Înăuntru te-am tratat ca pe-un egal, acu la fel. M-am gândit că poate uneori îl apucă egalitarismul și-o dă prin apucături creole și-ncepe să se bată pe burtă cu poporal. Nu, nici nu mai știu ce-am gândit.

— Da - zise *don* Fermín, închizând portiera cu grijă și fără să-l privească-. La Ancón.

— I-am văzut fața și părea același om dintotdeauna, elegant, discret, decent - zise plângăreț Ambrosio. Și-am devenit nervos, vedeți? La Ancón ați zis *don?*

— Da, la Ancón - încuviință *don* Fermín, privind prin parbriz dârele luminoase de pe cer. Ai destulă benzină?

— Eu știam unde locuia, că-l mai dusesem o dată acasă de la biroul lui *don* Cayo - se plânse Ambrosio. Am demarat și-abia pe șoseaua Brasil am îndrăznit să-l întreb. Nu mergeți acasă în Miraflores, *don?*

— Nu, merg la Ancón - zise *don* Fermín, privind acum drept înainte; dar după câteva clipe se-întoarse să-l privească și parcă era altul, vedeți?. Ți-e frică să mergi singur cu mine la Ancón? Ți-e frică să nu pățești ceva pe drum?

— Și începu să râdă - susură Ambrosio Eu la fel, dar fals. Nu puteam. Eram tare nervos, de-acu înțelesesem.

Queta nu mai râse: se-ntorsese pe-o rină, se sprijinise-n braț și-l privea. El zăcea tot pe spate, nemișcat, nu mai fuma, și mâna-i atârna moartă pe genunchiul ei gol. Trecu o mașină, un câine lătră. Ambrosio își închisese ochii și respira din plin cu nările foarte căscate. Pieptul i se ridica și i se cobora încet.

— Era prima oară? - zise Queta. Înainte nimeni niciodată nu se dăduse la tine?

— Da, mi-era frică - se plânse el. Am luat-o pe Brasil, pe Alfonso Ugarte, am străbătut Podul Armatei, si-amândoi tăceam. Da, era prima oară. Nici țipenie pe străzi. Pe șosea a trebuit s-aprind farurile de ceafă. Eram așa nervos încât nu mi-am dat seama că acceleram. Deodată am văzut acul oscilând la nouăzeci, la o sută, vedeți? Și-acolo s-a-ntâmplat. Dar tot n-am făcut accident.

— Uite c-au stins reclama din stradă - își abătu atenția o clipă Queta, apoi se întoarse Ce-ai simțit?

— N-am făcut nici un accident, nu ne-am răsturnat - repetă el cu furie, strivindu-i genunchiul. Am simțit că mă dezmeticesc, am simțit că, dar am putut frâna.

Deodată, ca și când pe șoseaua umedă ar fi țâșnit un camion sau ar fi apărut un catâr, un copac, un om, automobilul patină urlând sălbatec și se clătină amarnic la dreapta și la stingă și-n zig-zag, rămânând totuși pe asfalt. Săltând, scrâșnind, își recăpăta echilibrul ca prin minune exact când părea să se răstoarne, și atunci Ambrosio încetini, dârdâind tot.

— Și credeți că mi-a dat drumul când am frânat, când am patinat? - se plânse Ambrosio, șovăind. Nici pomeneală. Mâna lui era uite-aici, uite-așa.

— Cine ți-a zis să oprești? - zise vocea lui *don* Fermín. Am zis la Ancón.

— Și mâna aici, așa - susură Ambrosio. Nu mai puteam gândi, și am demarat iar și nu mai știu nimic. Nu mai știu, vedeți? Când deodată iarăși acul la nouăzeci, la o sută pe cadran. Nu-mi dăduse drumul. Mâna era tot acolo.

— Te-a avut de cum te-a văzut - murmură Queta, trântindu-se pe spate. De la prima ochire și-a dat seama că face din tine ce vrea dacă te ia tare. Nici nu te-a văzut bine și-a știut că dacă-ți frânge moralul devii o cârpă-n mâinile lui.

— Gândeam o să fac accident, și-acceleram în disperare - se plânse Ambrosio, gâfâind. Acceleram, vedeți?

— Te-a cântărit dintr-o ochire, și-a dat seama c-o să mori de frică - zise Queta sec, fără compătimire. Că n-o să-ndrăznești nimic, că din tine putea face ce voia.

— O să fac un accident, o să fac un accident - gâfâi Ambrosio. Și-apăsam pe pedală. Da, mi-era frică, vedeți?

— Ți-era frică fiindcă ești slugarnic - zise Queta cu scârbă. Fiindcă el e alb și tu nu, fiindcă el e bogat și tu nu. Fiindcă te-ai obișnuit ca alții să facă din tine ce vor.

— Nu mă gândeam decât la asta - susură Ambrosio și mai agitat. Dacă nu-mi dă drumul o să fac un accident Și mâna lui uite-aici, uite-așa. Vedeți? Și-așa pân' la Ancón.

Ambrosio se-ntorsese de la „Transporturi Morales" c-o astfel de mutră încât Amalia numaidecât gândise i-a mers prost. Așa că nu-l întrebase nimic. Îl văzuse trecând pe lângă ea tăcut și fără să-i arunce o privire, ieșind în curtea din spate, așezându-se pe scăunelul desfundat, scoțându-și pantofii, aprinzându-și o țigară frecând chibritul cu furie și-ncepând să sfredelească iarba cu ochi asasini.

— De data aia n-au mai fost gustărici stropite cu bere - zice Ambrosio. Nici n-am intrat bine-n biroul lui și m-a oprit c-un gest ce voia să zică ești pe dric, negrule.

Și-n plus își dusese arătătorul mâinii drepte la beregată și făcuse semnul de fierăstruire și-apoi la tâmplă și trăsese: bum, Ambrosio. Dar continuând să zâmbească cu fața-i lătăreață și din vioii lui ochi pișicheri, de tip uns cu toate alifiile. Își făcea vânt c-un ziar: nasol, negrule, suntem pe drojdie. Aproape nu s-au vândut sicrie, și-n ultimele două luni trebuise să achite din buzunarul lui chiria localului, lefșoara idiotului și datoria la dulgheri: uite chitanțele.

Ambrosio frunzărise prin ele fără să le vadă, Amalia, și se-așezase în fața biroului: da' ce știri păcătoase-mi dați, *don* Hilario.

— Mai mult decât păcătoase - recunoscuse el. Păguboase. Momentul e-așa de nasol pentru afaceri încât lumea n-are bani nici să dea ortul popii.

— Vreau să vă zic ceva, *don* Hilario - zisese Ambrosio după câteva clipe, cu tot respectul. Uitați ce-i, e clar că dumneavoastră aveți dreptate. Mai mult ca sigur că după câtva timp afacerea o să devină bănoasă.

— Asta negreșit - zisese *don* Hilario. Lumea-i a celor ce știu s-aștepte.

— Numai că eu stau din ce în ce mai prost cu fondurile și nevastă-mea așteaptă încă un copil - continuase Ambrosio. Așa că, oricât mi-aș dori să am răbdare, nu-mi pot permite.

Un zâmbet intrigat și surprins rotunjise fața lui *don* Hilario, care continua să-și facă vânt c-o mână și-ncepuse să se scormone-n dinți cu cealaltă: doi copii erau nimica toată, ia să te văd ajungând la o duzină, ca el, Ambrosio.

— Așa c-o să vă cedez „Sicriele Limbul" numai pentru dumneavoastră singur-singurel - explicase Ambrosio. Prefer să-mi înapoiați partea mea. Ca s-o folosesc cum oi ști. Poate am mai multă baftă.

Atunci începuse cu cotcodăcelile și cucurigelile lui, Amalia, și-Ambrosio tăcuse iar, ca pentru a se concentra mai bine în asasinarea din ochi a tot ce-l înconjura: iarba, pomii, Amalita Hortensia, văzduhul. Nu râsese. Îl observase pe *don* Hilario cum se scutura în scaun, făcându-și iute vânt, și așteptase c-o reținută seriozitate să-l vadă încetând cu râsul.

— Așadar ai crezut că treaba asta-i ca libretul de economii? - tunase în sfârșit, ștergându-și nădușeala de pe frunte, și râsul îl umflase iar Că depuneai și scoteai banii după plac?

— Cu-cu-ri-gu, cot-co-dac - zice Ambrosio Râse cu lacrimi, se făcu gotcă de râs, obosi de-atâta râs. Și eu așteptând liniștit.

— Asta nu mai e tâmpenie, nici șmecherie, nu știu cum să-i zic - lovise-n masă *don* Hilario, congestionat și umed Zi-mi te rog, ce mă crezi? Bătut în cap, nătărău, imbecil, ce-s eu pentru tine?

— Întâi râdeți și-apoi vă înfuriați - zisese Ambrosio. Nu-nțeleg ce aveți.

— Dacă eu îți zic c-afacerea se duce de râpă, tu ce-nțelegi că se duce de râpă? - mă luase la mișto cu cimilituri, Amalia, și-l privise pe Ambrosio cu milă. Dacă tu și cu mine vârâm într-o luntre cinșpe mii de *soles* fiecare și luntrea se scufundă-n râu, ce anume se scufundă odată cu luntrea?

— „Sicriele Limbul" nu s-au scufundat - afirmase Ambrosio. Dugheana se ține drept și tare în fața casei mele.

— Vrei s-o vinzi, s-o pui pe alt nume? - întrebase *don* Hilario. Încântat; îți dau și-o mână de ajutor. Nu-ți lipsește decât bolândul care să vrea să se-aleagă cu-asemenea pleașcă. Nu cineva care să-ți restituie cei treizeci de mii băgați, nu. Cineva care s-o primească pe daiboj și să se lege la cap cu idiotul și cu datoriile la dulgheri.

— Vreți să ziceți că niciodată n-o să mai văd un singur *sol* din cei cinșpe mii pe care vi i-am dat? - zisese Ambrosio.

— Cineva care să-mi restituie măcar aconturile și împrumuturile pe care ți le-am dat - zisese *don* Hilario. Cu dobânzi cu tot, fac o mie două sute pân' acum, poftim chitanțele. Sau ai și uitat de ele?

— Plânge-te la poliție, denunță-l - zisese Amalia. Să-l oblige să-ți dea banii înapoi.

În seara aceea, pe când Ambrosio fuma țigară de la țigară, instalat pe scăunelul desfundat, Amalia simțise acea usturime cu neputință de localizat, acele goluri acide la lingurică din momentele ei cele mai rele cu Trinidad: aveau să reînceapă necazurile aici? Mâncaseră fără să scoată o vorbă, apoi venise *dona* Lupe să mai converseze, dar

văzându-i așa sumbri plecase repejor. Noaptea, în pat, Amalia îl întrebase ce-ai de gând să faci? Nu știa încă, Amalia, o să vadă el. A doua zi, Ambrosio plecase devreme, fără să-și mai ia gustarea pentru drum. Pe Amalia o-ncercau grețurile, și când își făcu apariția *dona* Lupe, pe la zece, o găsi vomând. Tocmai îi povestea ce sentâmplase, când apăru Ambrosio: păi cum, n-a plecat la Tingo? Nu, „Trăsnetul Muntelui" era în reparații la garaj. Se dusese-n grădinița din spate și-și petrecuse toată dimineața acolo, rumegându-și gândurile. Spre prânz, Amalia-l strigase să vină să mănânce, și tocmai luau masa când intrase individul ca o furtună, mai bine zis năvălise înăuntru. Și se proțăpise drept în fața lui Ambrosio, care nici n-apucase să se ridice: *don* Hilario.

— Dimineața asta m-ai ponegrit prin tot orașul - vânăt de furie, strigând așa de tare încât Amalita Hortensia se deșteptase plângând. Bătând toba prin centru că Hilario Morales te-a jecmănit de toți banii.

Amalia simțise c-o încearcă iar grețurile de la micul-dejun. Ambrosio nu se clintise: de ce nu se ridica-n picioare?, de ce nu-i răspundea?, de ce nu mătura podeaua cu el? Nimic, rămăsese pe scaun, uitându-se la omulețul bondoc care răgea înainte.

— Nu numai că ești prost, dar și nerecunoscător, neobrăzat și rău de clanță - strigând, strigând. Vasăzică te-ai fudulit față de lume c-o să mă aranjezi tu la poliție? Bine, atunci dăm cărțile pe față. Scoală-te să mergem imediat acolo.

— Vedeți doar că mănânc - murmurase Ambrosio, abia auzit. Unde vreți să merg, *don!*

— La poliție - detunase *don* Hilario. Să mergem în fața maiorului. Să vedem cine datorează bani și cui, ingratule.

— Nu vă enervați așa, *don* Hilario - îl rugase Ambrosio Vi s-au debitat cine știe ce minciuni. Se poate să-i credeți pe toți palavragiii? Luați loc, *don*, dați-mi voie să vă cinstesc c-o berică.

Amalia se uitase la Ambrosio, împietrită: îi zâmbea, îi oferea un scaun. Sărise-n picioare dintr-un salt, fugise-n curticică, vomitase peste stratul de *yucas.* De-acolo îl auzise pe *don* Hilario: nu-i ardea lui de berici, venise să pună punctul pe i, că să se ridice, că să meargă să-l vadă pe maior. Și glasul lui Ambrosio, umilindu-se și periindu-l tot mai mult: cum să n-aibă încredere-n el?, n-a făcut decât să se plângă de ghinionul lui, *don.*

— Dacă-i așa, te sfătuiesc ca pe viitor să lași amenințările și să-ți bagi mințile-n cap - zisese *don* Hilario, calmându-se nițel. Ai grijă și nu-ntinde coarda că nu suport să-mi văd numele terfelit.

Amalia îl văzuse întorcându-se-n loc, ducându-se spre ușă, oprindu-se și strigând cât îl țineau bojocii: nu voia să-l mai prindă la întreprindere, nu voia să-l mai aibă ca șofer pe-un ingrat ca tine, să vină luni să-i facă lichidarea. Da, începuseră iar semnele alea. Dar se-nfuriase mai mult împotriva lui Ambrosio decât a lui *don* Hilario și dăduse buzna-n odaie:

— De ce te lași călcat în picioare în halul ăsta, de ce te umilești? De ce nu te-ai dus la poliție să-l acuzi?

— Din cauza ta - zisese Ambrosio, privind-o abătut. M-am gândit în ce situație te-aș pune. Ai uitat? Nu-ți mai aduci aminte de ce-am venit tocmai la Pucallpa? N-am fost la poliție pentru tine, m-am lăsat porcăit pentru tine.

Ea începuse să plângă, îi ceruse iertare și noaptea vomitase din nou.

— Mi-a dat șase sute de *soles* îndemnizație - zice Ambrosio. Cu ăștia am tras mița de coadă înc-o lună. Zi de zi căutam de lucru. Da' la Pucallpa era mai ușor să găsești pepite de aur decât ceva de lucru. În sfârșit, cu chiu cu vai m-am ales c-o slujbă mizerabilă, șofer de autobuz la Yarinacocha. Și când să răsuflu, a urmat nenorocirea, conașule.

VI

Oare în primele luni de căsnicie, nemaivăzându-te cu bătrânii și cu Chispas și cu Teté, aproape nemaiștiind nimic de ei, ai fost fericit, Zavalita? Luni de lipsuri și de datorii, dar le-ai uitat, or perioadele cu-adevărat proaste nu ți se șterg din minte chiar așa cu una cu două, gândește. Gândește: poate-ai fost, Zavalita. Poate monotonia aceea cu privațiuni era fericirea, acea discretă lipsă de convingere și exaltare și de ambiție, poate asta era și nimic altceva: acea bleagă mediocritate în toate celea. Până și-n pat, gândește. Foarte curând, pensiunea nu le-a mai convenit. *Dona* Lucia fusese de-acord ca Ana să folosească bucătăria, cu condiția să nu se suprapună orarele lor respective, așa încât Ana și Santiago erau nevoiți să ia masa ori prea devreme ori prea târziu. După care Ana și *doña* Lucía începură să aibă discuții în legătura cu întrebuințarea băii sau a scândurii de călcat, a măturilor și a pămătufurilor de praf, cu înlocuirea ori ba a perdelelor și-a draperiilor și-a cearșafurilor. Ana încercase să-și reia lucrul la „Maison de Santé", dar locurile erau ocupate și mai avură de îndurat două sau trei luni de strâmtorare până să găsească o juma de normă la Clinica Delgado. Atunci, se apucară să-și caute un apartament. Întorcându-se de la „Cronica", Santiago dădea de Ana trează, parcurgând anunțurile din gazete, și-n timp ce el se dezbrăca, ea îi povestea ce-ncercări făcuse și câte drumuri. Asta-i era fericirea, Zavalita: să-nconjoare cu roșu anunțurile, să telefoneze, să-ntrebe și să se tocmească, să viziteze vreo cinci-șase după ieșirea de la clinica. Și cu toate astea, Santiago a fost cel ce-a găsit din pură întâmplare Vila Spiridușilor, din Porta. Fusese să-i ia un interviu

cuiva ce locuia în Benavides și, suind spre Diagonală, îi căzură ochii pe ea. Iat-o: fațada roșcată, căsuțele pitice aliniate împrejurul micului dreptunghi de pietriș, ferestruicile-i zăbrelite și balconașele și tufele-i de mușcate. Era și-un anunț: închiriem apartamente. Întâi șovăiseră, opt sute nu-s de colea. Dar erau sătui până-n gât de lipsa de confort a pensiunii și de certurile cu doamna Lucia, așa că l-au acontat. Și umpluseră încet-încet cele două odăi goale cu mobile ieftine, plătibile în rate.

Dacă Ana era de gardă la Clinica Delgado dimineața, Santiago, trezindu-se la amiază, își găsea gustarea pregătită și n-avea decât să și-o încălzească. Apoi citea până se făcea ora de mers la ziar, sau pleca după vreo treabă, și Ana se-ntorcea în jur de trei. Prânzeau, el pleca la lucru pe la cinci și revenea pe la două dimineața. Alteori, Ana frunzărea printr-o revistă, asculta radioul sau juca cărți cu vecina, nemțoaica cu ocupații mitomane (era când agentă a Interpol-ului, când exilată politic, când reprezentanta unor consorții europene trimisă-n Peru cu misiuni misterioase) care trăia singură și ieșea în zilele călduroase să se-nsorească pe dreptunghiul cu pietriș, în costum de baie. Și iată și ritualul sâmbetelor, Zavalita, ziua ta liberă. Se trezeau târziu, mâncau acasă, se duceau la un matineu într-un cinema de cartier, făceau o plimbărică pe Malecón sau prin Parcul Necochea sau pe bulevardul Pardo (ce discutau?, gândește, ce-aveau de discutat?), alegând locurile cele mai ferite ca să nu dea nas în nas cu Chispas sau cu bătrânii sau cu Teté, pe-nserat mâncau pe sponci la vreun restaurant ieftin (la „Colinita", gândește, și la sfârșit de lună la „Gambrinus"), mai târziu intrau iar la cinema încercând să prindă vreo premieră, dacă le-ajungeau banii. La-nceput își alegeau filmele echitabil: unul mexican după-amiaza, și unul polițist sau western seara. Acum, aproape numai mexicane, gândește. Începuseși să cedezi ca să n-ai discuții inutile cu Ana, sau nici de asta nu-ți mai păsa, Zavalita?

În unele sâmbete plecau la Ica să-și petreacă ziua cu părinții Anei. Nu făceau și nu primeau vizite, n-aveau prieteni.

Nu te-ai mai dus la „Negro-Negro" cu Carlitos, Zavalita, n-ai mai fost cu băieții să vezi pe gratis spectacolele de cabaret, sau la bordel. Ei nu trăgeau de tine, nu insistau, și într-o zi începură să-l ia peste picior: te-ai cumințit, Zavalita, te-ai domesticit, Zavalita, vezi că-ncepi să te-mburghezești, Zavalita. O fi fost măcar Ana fericită, era, ești, Anita? Și-i auzi vocea pe-ntuneric, într-una din nopțile când făceau dragoste: de băut nu bei, muieratic nu ești, cum să nu fiu? ce, nu vezi scumpo? Odată Carlitos sosise la redacție mai beat ca de-obicei; veni să se sprijine de biroul lui Santiago și-ncepu să-l privească lung, c-o expresie de ranchiună: nu ne mai vedem și nu ne mai vorbim decât în cavoul ăsta, Zavalita. După câteva zile, Santiago îl invită la masă la Vila Spiridușilor. Ad-o și pe „China", Carlitos, gândindu-se ce-o să zică, ce-o să facă Ana?: nu, „China" și el erau certați la cuțite. Veni singur, și-avu loc un prânz plicticos și-n răspăr, împănat cu minciuni. Carlitos nu-și găsea locul, Ana-l privea cu neîncredere, și temele de conversație se istoveau de cum se-atingeau de ele. De-atunci Carlitos n-a mai pus picioru-n casa ta. Gândește: mă jur că vin să te văd.

Lumea o fi fost ea mică, dar Lima era mare, iar Miraflores de-a-dreptul infinit, Zavalita: șase, opt luni locuind în același cartier și fără să se-ntâlnească măcar o dată cu bătrânii sau cu Chispas sau cu Teté. Într-o seară târziu, la redacție, Santiago termina un reportaj când se simți atins pe umăr: *hola,* pistruiatule. Ieșiră să bea o cafea pe Colmena.

— Teté și cu mine ne căsătorim sâmbătă, schimodie - zise Popeye. Am venit special să te-anunț.

— Aflasem, citisem în ziare - zise Santiago. Felicitări, pistruiatule.

— Teté ține mult să-i fii martor la cununia civilă - zise Popeye. Primești, da? Și Ana și tu trebuie să veniți la nuntă.

— Tu ți-amintești de scena de-acasă - zise Santiago. Cred că știi că nu m-am mai văzut cu familia, de-atunci.

— Știu, dar acum totul s-a aranjat, bătrâna ta s-a lăsat îmbunată - fața roșcovană a lui Popeye se-aprinse într-un surâs optimist și frățesc Vrea și ea să vă vadă. Cât despre bătrânul tău, ce să-ți mai zic! Toți vor să vă vadă și să vă facă în sfârșit o primire bună. Se vor purta minunat cu Ana, o să vezi.

Adică-au iertat-o, Zavalita. Mai mult ca sigur că bătrânul s-a plâns zi de zi, lună de lună, că nu mai vine schimodie, că ce necăjit și amărât a plecat de-acasă schimodie, că cine-i de vină dacă nu tu, mama, și nopți de-a rândul precis s-a postat cu mașina pe bulevardul Tacna doar-doar te-o vedea ieșind de la „Cronica". Or fi vorbit, or fi discutat, s-or fi ciorovăit, mama o fi bocit, până n-au mai avut încotro și s-au obișnuit cu ideea că erai însurat, și cu cine! Gândește: așa că ne-au, te-au iertat, Anita. Te iertăm că l-ai îmbrobodit și ni l-ai răpit pe schimodie, te iertăm că ești o *chola:* poți veni.

— Fă-o pentru Teté dar mai ales pentru bătrânul tău - insista Popeye. Tu știi cât te iubește, schimodie. Ba și Chispas, zău. Chiar seara asta mi-a zis zi-i superistețului să se lase de goange și să vină.

— Încântat să-i fiu martor lui Teté, pistruiatule - până și Chispas te-a iertat, Anita: mulțumesc, Chispas. Să-mi zici numai ce trebuie să semnez și unde.

— Și sper că la noi acasă o să veniți cu plăcere, nu? - zise Popeye. Cu noi n-aveți nimic de-mpărțit, Teté și cu mine nu ți-am făcut nici un rău, nu? Nouă, Ana ni se pare fată bună.

— Dar la nuntă n-o să venim, pistruiatule - zise Santiago. Să-ți fie clar. Nu-s supărat nici cu bătrânii nici cu Chispas. Pur și simplu, nu-mi doresc înc-o scenă ca aceea.

— Nu fi căpos, omule - zise Popeye. Bătrâna ta are și ea prejudecăți ca toată lumea, da-n fond e cumsecade. Fă-i hatârul lui Teté, schimodie, vino la nuntă.

Popeye nu mai lucra la firma unde muncise imediat după luarea diplomei, compania pe care-o formaseră el cu încă trei camarazi mergea binișor, schimodie, avea deja câțiva clienți. Dar era foarte prins, nu atât cu arhitectura, ba nici măcar cu mândrețea-i de logodnică - și-ți dăduse un cot jovial, Zavalita cât cu politica: ce metodă grozavă de a-ți omorî timpul, nu schimodie?

— Politica? - zise Santiago, clipind des Te-ai vârât în politică, pistruiatule?

— Belaunde, candidatul tuturor - râse Popeye, arătând o insignă la cheotoarea hainei. Nu știai? Chiar sunt membru al Comitetului Departamental de Acțiune Populară. Doar n-o să-mi zici că nu citești ziarele.

— Nu citesc niciodată știrile politice - zise Santiago. Habar n-aveam.

— Belaunde mi-a fost profesor la facultate - zise Popeye. La viitoarele alegeri mergem la sigur. E-un tip formidabil, băiete.

— Și ce zice taică-tu? - zâmbi Santiago. El continuă să fie senator odríist, nu?

— Suntem o familie democratică - râse Popeye Uneori discut cu bătrânul, dar niciodată nu ne luăm în bețe. Tu nu ții cu Belaunde? îi zic; ai văzut doar că suntem acuzați de stângism, măcar pentru asta și-ar trebui să ții cu fostul meu profesor. Dar tu, tot comunist ai rămas?

— Nici pomeneală - zise Santiago. Nu-s nimic și nici nu mai vreau s-aud de politică. Mi s-a acrit.

— Foarte rău, schimodie - îl dojeni Popeye, cordial. Dacă toți ar gândi ca tine, nu s-ar schimba nimic în țara asta.

În noaptea aceea, la Vila Spiridușilor, pe când Santiago îi povestea, Ana îl ascultase cu luare-aminte, cu ochii scăpărându-i de curiozitate: e clar că n-avem ce căuta la nuntă, Anita. Ea: o fi, dar el trebuia să se ducă, iubițel, doar ți-e soră. Că de nu, or să zică Ana nu l-a lăsat să vină, or s-o urască și mai rău, așa că-l poftea să se ducă. A doua zi dimineața, când Santiago mai lenevea încă-n pat, se prezentă Teté la Vila Spiridușilor: cu capul plin de bigudiuri ce-i apăreau de sub băsmăluța de mătase albă, spilcuită, în pantaloni și-n culmea încântării. De parcă nu v-ați fi văzut de ieri, Zavalita: se strica de râs căznindu-se s-aprindă aragazul ca să-ți încălzească micul dejun, examina cu lupa cele două odăițe, scotocea prin cărți, ba trase și lanțul de la closet să se convingă că funcționează. Totu-i plăcea: vila părea de păpuși, căsuțele colorate erau toate aidoma, totul era micuț, drăguț.

— Lasă lucrurile la locul lor, altfel, cumnată-ta pe mine se răzbună - zise Santiago Stai locului și conversează puțin.

Teté se așeză pe mobila joasă cu rafturi de cărți, dar continuă să scruteze-n jur cu lăcomie. Dacă era îndrăgostită de Popeye? Sigur, gâgă; credeai că-altminteri s-ar mărita cu el? Or să locuiască împreună cu părinții lui Popeye un timp, până va fi gata clădirea în care părinții pistruiatului le dăruiseră un apartament. Luna de miere? Întâi în Mexic, apoi în Statele Unite.

— Sper să-mi trimiți ilustrate - zise Santiago. De când mă știu mi-am dorit să călătoresc, și tot ce-am realizat a fost s-ajung pân' la Ica.

— Nici măcar n-ai sunat-o pe mama de ziua ei, ai făcut-o să plângă-n hohote - zise Teté. Dar sper că duminică vii cu Ana.

— Mulțumește-te c-o să-ți fiu martor - zise Santiago. Dar n-o să venim nici la biserică nici acasă.

— Hai te rog, lasă-te de prostii, superiștețule - zise Teté, râzând. O să mă țin de capul Anei pân-o s-o conving, și-o să te ia pe sus, ha-

ha. Și-o să fac în așa fel încât Ana să vină la toate ceaiurile pe care-o să le dau, ai să vezi.

Și-ntr-adevăr Teté s-a întors pe seară, și Santiago, plecând la „Cronica", le-a lăsat pe ea și pe Ana tăifăsuind ca două prietene de-o viață. Noaptea, Ana l-a întâmpinat radioasă: am stat amândouă toată seara, Teté era simpatică foc, a reușit s-o convingă. Nu era mai bine să ne-mpăcăm odată cu-ai tăi, scumpete?

— Nu - zise Santiago. Mai bine nu. Și să nu mai discutăm.

Dar tot restul săptămânii numai despre asta au discutat zi și noapte: te-ai hotărât, iubițel, or să meargă?, Ana îi promisese lui Teté c-or să vină, inimioară, și sâmbătă noaptea se culcaseră certați. Duminică, devreme, Santiago se duse să telefoneze de la farmacia din Porta y San Martín.

— Ce-așteptați? - răspunse Teté Doar am stabilit cu Ana să vină la opt să m-ajute. Vrei să vină Chispas să vă ia?

— Nu venim - zise Santiago Te-am sunat să te-mbrățișez și să-ți amintesc de ilustrate, Teté.

— Crezi c-o să mă rog de tine, idiotule? - zise Teté Adevăru-i că ești un complexat. Lasă-te de tâmpenii cât mai e timp și vino numaidecât că nu-ți mai adresez cuvântul niciodată, superistețule.

— Dacă te superi o să te urâțești, și trebuie să fii frumoasă pentru poze - zise Santiago Mii de sărutări, și să ne faci o vizită la întoarcere, Teté.

— N-o mai face pe mironosița țâfnoasă care se șifonează din orice - mai apucă să-i zică Teté. Veniți odată, ad-o pe Ana. Ți-au făcut cremă de crevete, tontălăule.

Înainte de-a se-ntoarce la Vila Spiridușilor, intră într-o florărie de pe Larco și-i trimise un braț de trandafiri lui Teté. Mii de felicitări și gânduri bune amândurora de la frații voștri Ana și Santiago, gândește. Ana era bosumflată și nu-i adresă cuvântul până noaptea.

— Nu din interes? - zise Queta. Atunci de ce, poți să-mi zici? De teamă?

— Uneori - zise Ambrosio. Dar alteori din milă. Sau din recunoștință, din respect. Ba până și din prietenie, păstrând distanțele. Știu că nu mă credeți, dar așa e. Pe cuvânt.

— Nu ți-e rușine deloc? - zise Queta. De lume, de prieteni. Sau și lor le povestești, ca mie?

Îl văzu zâmbind cu amărăciune în semiîntuneric; geamul dinspre stradă era deschis dar nu sufla nici măcar o adiere de vânt, și-n atmosfera nemișcată și saturată de aburi a odăii trupul lui gol începea să transpire. Queta se departa câțiva milimetri ca să nu-l atingă.

— Prieteni în adevăratul sens al cuvântului, ca-n orășelul meu, aicea n-am - zise Ambrosio. Doar cunoscuți, ca ăsta ce-i acu șoferul lui *don* Cayo, sau Hipólito, ăllalt care-l păzește. Nu le povestesc. Și chiar de-ar mirosi ceva, puțin mi-ar păsa. Căci nu mi-ar lua-o-n nume de rău, vedeți? V-am povestit cum se purta Hipólito cu arestații? De ce m-aș rușina de unii ca ei?

— Dar de mine nu te rușinezi niciodată? - zise Queta.

— De dumneavoastră nu - zise Ambrosio. Doar n-o să v-apucați să trâmbițați totul prin oraș.

— Și de ce nu? - zise Queta. Nu-s plătită să-ți păstrez secretele.

— Fiindcă nici dumneavoastră nu v-ar conveni să se afle că vin aici - zise Ambrosio. De-aceea n-o să duceți vorba în dreapta și-n stânga.

— Și dacă m-aș apuca să-i povestesc nebunei tot ce-mi zici? - zise Queta. Ce te-ai face dac-aș bate toba și le-aș povesti tuturor?

El râse domol și politicos în semiîntuneric. Stătea culcat pe spate, fumând, și Queta vedea cum se destrămau în aerul stătut norișorii de fum. Nu se-auzea nici o voce, nu trecea nici o mașină, uneori tic-

tacul ceasului de pe noptieră se făcea auzit și apoi dispărea și reapărea după câteva clipe.

— N-aș mai călca pe-aici - zise Ambrosio. Iar dumneavoastră ați pierde un client bun.

— Aproape l-am pierdut - râse Queta. Înainte veneai lună de lună sau la două luni. Și-acu cât să fie de când n-ai mai venit? Cinci luni? Ba mai mult. Ce s-a-ntâmplat? Nu te lasă Bulgăr de Aur?

— A-mi petrece un timp cu dumneavoastră înseamnă pentru mine două săptămâni de muncă - explică Ambrosio. Nu-mi pot permite mereu asemenea lux. Și nici nu vă găsesc totdeauna. De trei ori am dat pe-aici luna asta și nu erați.

— Ce ți-ar face dac-ar afla că dai pe-aici? - zise Queta. Bulgăr de Aur.

— Nu-i deloc așa cum îl credeți - zise Ambrosio foarte repede, cu vocea gravă Nu-i secătură, nu-i potlogar, nu-i tiran. E-un adevărat domn, v-am zis.

— Ce ți-ar face? - insistă Queta. Dacă-ntr-o zi dau de el pe la San Miguel și-i zic Ambrosio vă prăpădește banii pe mine.

— Dumneavoastră nu-i cunoașteți decât o latură, de-aceea vă-nșelați atât de mult în ce-l privește - zise Ambrosio. Are și alta. Nu-i tiran. E bun la suflet, e un domn. Face-n așa fel încât e peste poate să nu-i porți respect.

Queta râse și mai tare și-l privi pe Ambrosio: își aprindea altă țigară și luminița instantanee a chibritului îi dezvălui ochii sătui și expresia-i serioasă, liniștită, și luciul nădușelii de pe frunte.

— Ți-a sucit și ție capul - zise, încetișor. N-o faci fiindcă te-ar plăti gras, nici din frică. Ci-ți place cu el.

— Îmi place să-i fiu șofer - zise Ambrosio. Am cămăruța mea, câștig mai bine ca-nainte, toți se poartă frumos cu mine.

— Și când își lasă nădragii-n jos și-ți zice fă-ți datoria? - râse Queta. Și-atunci îți place?

— Zău nu-l cunoașteți - repetă Ambrosio. Eu știu ce vă-nchipuiți. Și-i fals, nu-i deloc așa.

— Și când ți se face silă? - zise Queta. Mie mi se face uneori, dar ce contează, desfac picioarele și-atât. Dar ție?

— E vrednic de milă - șopti Ambrosio. Eu rămân stânjenit, el mult mai rău. Dumneavoastră credeți că asta se-ntâmplă zilnic. Nu, nici măcar lunar. Doar când ceva îi merge rău. Eu îmi dau seama imediat, îl văd urcându-se-n mașină și gândesc i-a mers rău. Pălește, i se-nfundă ochii-n cap, grăiește-n dodii. Du-mă la Ancón, zice. Sau: haidem la Ancón, sau: la Ancón. Atunci, știu. De-a lungul drumului tace mâlc. Dacă i-ați vedea fața ați crede că i-a murit cineva sau că știe c-o să-i moară chiar în noaptea aia.

— Și ce se-ntâmplă cu tine, ce simți? - zise Queta. Când el îți ordonă du-mă la Ancón.

— Dumneavoastră simțiți scârbă când *don* Cayo vă zice vino diseară la San Miguel? - întrebă Ambrosio, cu vocea foarte joasă. Când doamna trimite după dumneavoastră?

— Demult nu mai simt nimic - râse Queta Nebuna mi-e prietenă, îi sunt prietenă. De fapt, mai mult râdem de el. Dar tu?, gândești o să-nceapă chinul?, simți că-l urăști?

— Gândesc la ce-o să urmeze după ce-ajungem la Ancón și mă simt rău - se plânse Ambrosio, și Queta îl văzu atingându-și burta Rău aici, începe să mi se-ntoarcă pe dos. Și-n același timp simt frică, milă, furie. Gândesc: dă Doamne ca azi să conversăm doar.

— Să conversăm? - râse Queta. Uneori te duce-acolo numai ca să conversați?

— Intră cu mutra-i de-nmormântare, trage draperiile și-și toarnă băutură - zise Ambrosio, cu voce păstoasă. Eu știu că pe dinăuntru îl răscolește ceva, îl roade ceva. El mi-a povestit, vedeți? L-am văzut chiar plângând, vedeți?

— Iuțește-te, spală-te, pune-ți asta? - recită Queta, privindu-l. - Asta-ți zice? Ce face, ce te pune să faci?

— Fața i se lungește, pălește, vocea i se întretaie - murmură Ambrosio. Se-așază, îmi zice stai jos. Mă-ntreabă tot felul de chestii, îmi face conversație. Face-n așa fel încât conversăm pân' la urmă.

— Îți vorbește de femei, îți zice porcării, îți arată poze, reviste? - insistă Queta. Mie mi-e ușor, desfac picioarele. Dar tu?

— Îi povestesc despre mine - se plânse Ambrosio. Despre Chincha, despre când eram mic, despre maică-mea. Despre *don* Cayo, mă-mbie să-i zic tot, mă descoase de-a fir a păr. Mă face să mă simt că-i sunt prieten, vedeți?

— Asta ca să-ți birui teama, ca să te simți la largul tău - zise Queta. Ca pisica cu șoarecele. Dar tu?

— Se-apucă să-mi povestească necazurile lui, preocupările lui - murmură Ambrosio. Și bea, și bea. Eu la fel. Și tot timpu-i citesc pe chip că ceva-l răscolește, ceva-l roade.

— Și-atunci începi să-l tutuiești? - zise Queta. În momentele-acelea te-ncumeți?

— Pe dumneavoastră nu vă tutuiesc, deși-s aproape doi ani de, când vin în patul ăsta, nu? - se plânse Ambrosio. Atunci, pe el, cum? Dă la iveală tot ce-l preocupă, afacerile, politica, propriii-i fii. Vorbește, vorbește, și eu știu că-l macină pe dinăuntru. Zice că-i e rușine, el mi-a povestit, vedeți?

— Da' de ce-ncepe să plângă? - zise Queta. Fiindcă tu…?

— Câteodată se scurg ore-n șir - se plânse Ambrosio. El vorbind și eu ascultând. Și bând, pân' ce simt că nu mai încape-n mine o picătură măcar.

— Fiindcă tu nu te exciți? - zise Queta. Te excită numai cu băuturica?

— Cu ce amestecă-n băuturică - susură Ambrosio; vocea i se subție aproape până la stingere, și Queta îl privi: își ferise fața sub

braț ca omul ce s-ar însori pe-o plajă cu burta-n sus. Prima oară când l-am surprins și-a dat seama c-am văzut. Și-a dat seama că m-am speriat. Ce-ați pus înăuntru?

— Nimic, se numește *yobimbina* - zise *don* Fermín Uite, îmi pun și eu. Nu-i nimic, noroc, bea.

— Câteodată nici băutura, nici *yobimbina,* nimic - se plânse Ambrosio. Și el își dă seama, și eu văd că-și dă. Face niște ochi de-ți rupe inima, vocea i se-nmoaie. Dar de băut bea-ntruna. L-am văzut izbucnind în plâns, vedeți? Zice pleacă, du-te, și se-ncuie în camera lui. Îl aud vorbind singur, blestemându-se. Aproape înnebunește de rușine, vedeți?

— Se supără pe tine, îți face scene? - zise Queta. Crede că?

— Nu-i vina ta, nu-i vina ta - gemu *don* Fermín. Nici a mea nu-i. Pe-un bărbat nu-l poate excita alt bărbat, știu, știu.

— Și-mi cade-n genunchi, vedeți? - gemu Ambrosio Jelindu-se, uneori plângând. Lasă-mă să fiu ce sunt, zice, lasă-mă să fiu o târfă, Ambrosio. Vedeți, vedeți? Se-njosește, se chinuie. Mi se târăște la picioare, el, mie, vă dați seama? Mai rău ca o târfă, nu?

Queta râse-ncetișor, se lăsă iar pe spate, suspină.

— Ție-ți stârnește mila cu astea toate - grăi rar cu o furie reținută. Mie dimpotrivă, mai curând tu-mi stârnești milă.

— Și uneori nici așa, nici așa - gemu Ambrosio, coborând tonul. Eu gândesc o să se-nfurie, o să-nnebunească, o să mă. Dar nu, nu. Pleacă, zice, dispari, ai dreptate, lasă-mă singur, întoarce-te după două ore, după o oră.

— Și când poți să-i faci hatârul, ce face? - zise Queta Sare-n sus de bucurie, își scoate portofelul și?

— Ba moare de rușine, și-atunci - gemu Ambrosio Se vâră-n baie, se-ncuie, îl uită Dumnezeu acolo. Eu intru-n băița ailaltă, mă duș ez, mă săpunesc. E apă caldă, tot ce trebuie. Mă-ntorc, și el tot n-a ieșit. Ore-n șir se spală, se freacă, dă cu apă de colonie. Iese alb la față, nu

vorbește. Du-te jos la mașină, zice, cobor și eu. Lasă-mă-n centru, zice, nu vrea s-ajungem împreună acasă. I-e rușine, vedeți?

— Și gelozia? - zise Queta. O fi crezând că tu nu mergi niciodată la femei?

— Nu m-a-ntrebat niciodată nimic despre asta - zise Ambrosio, ridicându-și brațul de pe figură. Nici ce fac în ziua liberă, nimic, numai ce-i povestesc eu. Totuși îmi dau seama ce-ar simți aflând că umblu cu femei. Nu din gelozie, nu vedeți? Ci din rușine, din teamă c-o să se afle. Nu mi-ar face nimic, nu s-ar supăra. Mi-ar zice du-te, pleacă, și nimic altceva. Eu știu cum e el. Nu-i dintre cei ce insultă, nu știe să se rățoiască la oameni. Mi-ar zice nu-i nimic, ai și tu dreptatea ta, dar pleacă, du-te. Ar suferi, s-ar chinui, dar n-ar face decât atât, vedeți? E un domn, nu ce credeți dumneavoastră.

— Bulgăr de Aur mă scârbește încă mai mult decât Cayo Rahat - zise Queta.

În noaptea aceea, intrând în luna-a opta simțise dureri în spate, și-Ambrosio, pe jumătate adormit și total lipsit de chef, se-apucase s-o maseze. Se trezise arzând și c-o asemenea slăbiciune-n membre încât atunci când Amalita Hortensia începu să scâncească, ea se puse pe plâns, îngrozită la ideea că va trebui să se ridice. Când se-așezase pe pat văzuse câteva pete ciocolatii pe saltea.

— A crezut că-i murise fătu-n pântec - zice Ambrosio. Ceva a mirosit ea, fiindcă s-a pus pe plâns și m-a silit s-o duc la spital. Nu te speria așa, de ce te sperii.

Făcuseră coadă ca de-obicei, uitându-se după hultanii de pe-acoperișul morgii, și doctoru-i zisese Amaliei te internez pe loc. De ce-am pățit asta, domnule doctor? Trebuia să-i pună forcepsul, femeie, îi explicase doctorul. Cum adică, domnule doctor?, și el: liniștește-te, femeie, nu-i nimic grav.

— Și a rămas acolo - zice Ambrosio. I-am dus niște lucrușoare, am lăsat-o pe Amalita Hortensia cu *doña* Lupe, am plecat să-mi conduc rabla. După-masă m-am întors s-o văd. Îi învinețiseră brațul și fesa de injecții.

O plasaseră-n sala comună: hamace și pătucuri vârâte unele-n altele, atât de lipite încât vizitatorii rămâneau în picioare la capătul șirului fiindcă n-aveau pe unde să se-apropie de pacient. Amalia-și petrecuse toată ziua privind, printr-o lungă fereastră cu rețea de sârmă, la maghernițele noii mahalale ce-ncepea să crească și să se-ntindă în spatele morgii. *Doña* Lupe venise s-o vadă cu Amalita Hortensia, dar o infirmieră îi zisese nu mai veniți cu fetița. Ea o rugase pe *doña* Lupe să se ducă din când în când pe la coșmelia lor să vadă de ce-avea nevoie Ambrosio, și *doña* Lupe: bine-nțeles, o să-i și gătesc.

— O infirmieră m-a anunțat s-ar părea c-or s-o opereze - zice Ambrosio. E ceva grav? Nu, nu. M-au înșelat, vedeți, conașule?

După injecții, durerile dispăruseră și febra-i scăzuse, dar continuase să murdărească patul toată ziua cu pete ciocolatii, încât infirmiera îi schimbase de trei ori rufăria. S-ar părea că vor să te opereze, îi zisese Ambrosio. Ea se speriase: nu, nu voia. E spre binele tău, prostuțo. Ea începuse să plângă și toți bolnavii se uitaseră la ei.

— Am văzut-o așa disperată încât am început să-i îndrug minciuni - zice Ambrosio. O să cumpăr camioneta cu Panta, azi ne-am hotărât. Nici n-auzea. Zăcea-ngrozită, holbând ochii.

Nu putuse dormi toată noaptea de accesele de tuse ale unui bolnav, și de frica altuia care, hâțânându-se-n hamacul de lângă ea, profera în somn cuvinte murdare la adresa unei femei. O să-l roage, o să i se plângă, și doctorul o s-o ia în seamă: injecții peste injecții, medicamente peste medicamente, orice dar nu mă trimiteți sub cuțit, ca și data trecută suferise îngrozitor, domnule doctor.

Dimineața, le-aduseseră niște căni de tinichea cu cafea tuturor bolnavilor din sală, numai ei nu. Venise infirmiera și, fără să-i zică nimic, îi făcuse o injecție. Ea începuse s-o roage cheamă-l pe doctor, trebuia să-i vorbească, să-l convingă, dar infirmiera nici n-o luase-n seama: credea c-or s-o opereze doar așa, de florile mărului, mâi prostuțo? Apoi, c-o altă infirmiera, îi trăseseră pătuțul lângă ușă și-o mutaseră pe-o targă, dar când începuseră să târască patul ea dăduse să se ridice strigând îngrozita după soțul ei. Infirmierele plecaseră, venise doctorul, supărat: ce-i scandalul ăsta, da' unde se trezește? Ea-l rugase, îi povestise ce i-au zis la maternitate, cât de cumplit a suferit atunci, și doctorul dădu din cap: bine, om vedea noi, acum calmează-te. Și-așa până intrase infirmiera cea de dimineață: ți-a sosit bărbatul, uite-l, basta cu bocitul.

— S-a agățat de mine - zice Ambrosio -: te rog, zi-le să nu mă taie, nu vreau. Până când doctorul și-a pierdut bruma de răbdare. Ori semnezi aici că ești de acord, ori ți-o iei acasă. Ce-mi rămânea de făcut, conașule?

Încetu' cu-ncetu' o convinseseră amândoi, Ambrosio și-o infirmieră mai în vârstă și mai cumsecade decât prima, una care-i vorbise mângâios și-i zisese e spre binele tău și-al copilului. În cele din urmă se dăduse bătuta și promisese să fie cuminte. Atunci, o luaseră cu targa. Ambrosio o condusese până la ușa altei săli, zicându-i ceva ce ea aproape n-auzise.

— Mirosise ea ceva - zice Ambrosio. C-altminteri, de unde atâta disperare, atâta groază?

Chipul lui Ambrosio dispăruse, și-o ușă se trântise-n urma ei. Îl văzuse pe doctor punându-și un șorț cauciucat și conversând c-un alt om îmbrăcat în alb și-având boneta pe cap și-o mască de tifon. Cele doua infirmiere o mutaseră de pe targă pe-o masă lungă. Ea le rugase ridicați-mi capul, c-așa se sufoca, dar în loc s-o asculte îi ziseseră da, sigur, fii cuminte, totu-i în regulă. Cei doi oameni în alb

continuaseră să vorbească iar infirmierele să-i dea târcoale. Aprinseseră o lampă uriașă deasupra ei, atât de puternică încât fusese nevoită să strângă din ochi, și după-o clipă simțise că-i mai fac o injecție. Apoi văzuse fața doctorului foarte apropiată de-a ei, și-l auzise zicându-i numără după mine unu, doi, trei. Pe când număra, simți că-i piere vocea.

— Eu trebuia să muncesc, fie ce-o fi - zice Ambrosio. Au transportat-o-n sală, și-am plecat de la spital, dar am trecut pe la *doña* Lupe și ea mi-a zis sărăcuța!, cum de n-ai rămas acolo până se termina operația? Așa că i-am dat dreptate și m-am întors la spital, conașule.

I se păruse că totu-abia se mișca, și ea la fel, parcă înota, și recunoscuse cu greu lângă ea fețele lungi ale lui Ambrosio și *doña* Lupe. Vru să-i întrebe s-a terminat operația?, să le povestească nu mă mai doare nimic, dar nu găsi putere să vorbească.

— N-aveai nici un' să te-așezi - zice Ambrosio. Am stat în picioare, fumând țigară de la țigară tot pachetul. Apoi sosi *doña* Lupe și-așteptă și ea, dar n-o mai scoteau odată din sală.

Nu se clintise, i se păruse că la cea mai mică mișcare aveau s-o înțepe mii de ace. Nu simțise durere ci o greoaie, o nădușită amenințare cu durerea și-n același timp multă sfârșeală, și putuse auzi, ca și când i-ar fi tăinuit ceva sau s-ar fi aflat la distanțe colosale, vocile lui Ambrosio, a *doñei* Lupe, ba și-a doamnei Hortensia întrebând: s-a născut?, era băiat ori fată?

— În sfârșit ieși o infirmieră îmbrâncindu-ne, la o parte! - zice Ambrosio. Plecă și se-ntoarse aducând ceva. Ce se-ntâmplă? îmi dădu un ghiont și după-un timp ieși ailaltă. Copilul a murit, zise, încercăm s-o salvăm pe mamă.

I se părea că Ambrosio plângea, că *doña* Lupe se ruga, că multe persoane i se-nvârteau primprejur zicându-i ceva neînțeles. Cineva se-agățase de ea și-i simțise răsuflarea pe față și-i simțise buzele pe

față. Ei cred c-o să mori, gândise, ei cred c-ai murit. Simțise o mare uimire și milă pentru ei toți.

— Încercăm s-o salvăm însemna s-ar putea să nu reușim - zice Ambrosio *Doña* Lupe începu să se roage-n genunchi. Eu m-am sprijinit de-un perete, conașule.

Nu-și putuse da seama cât timp trecuse între o stare și alta, și continuase să-i audă vorbind, dar acum auzea lungi tăceri, tăceri ce răsunau. Simțise neîncetat că plutea, că se-afunda un pic în apă și ieșea și iar se afunda, văzuse deodată fețișoara Amalitei Hortensia. Auzise: șterge-te bine pe picioare când intri în casă.

— Apoi ieși doctorul și-mi puse o mână aici - zice Ambrosio. Am făcut tot ce se putea să-ți salvăm soția, dar voia Domnului a fost alta, și-o sumedenie de alte lucruri pe care nu le mai știu, conașule.

I se păruse când c-or s-o tragă pe uscat, când c-o să se-nece, și gândise n-o să mă uit, n-o să vorbesc, n-o să se mișt și-o să plutească-așa la nesfârșit. Gândise: cum de-auzi lucruri ce s-au întâmplat demult, toanto? și se temuse și simțise iar multă milă pentru ei toți.

— I-am făcut priveghiul la spital - zice Ambrosio. Au venit toți șoferii de la „Morales" și de la „Pucallpa", până și mizerabilul de *don* Hilario a venit cu condoleanțe.

O copleșise-o tot mai mare milă pe când se-afunda și simțea cum aluneca și cădea vertiginos și știa că lucrurile auzite rămâneau dincoace și că nu putea, în timp ce se-afunda, se prăvălea, decât să ia cu sine mila aceea nespusă.

— Am îngropat-o într-unul din sicriele de la „Limbul" - zice Ambrosio. A trebuit să plătesc nu știu cât la cimitir. Eu n-aveam. Șoferii au strâns mână de la mână și pân' și mizerabilul de *don* Hilario a contribuit cu ceva. Și-n chiar ziua când o îngropam, spitalul mi-a trimis nota de plată. Moartă ori ba, nota trebuia achitată. Cu ce, conașule?

VII

— Cum s-a-ntâmplat, conașule? - zice Ambrosio A suferit mult înainte de?

S-a-ntâmplat la puțin timp după prima criză de „draci albaștri" a lui Carlitos, Zavalita. Într-o noapte anunțase la redacție, c-un aer hotărât: nu mai beau o lună. Nimeni nu-l crezuse, dar Carlitos se ținu cu strictețe de cura voluntară de dezintoxicare, și patru săptămâni nu pusese-n gură picătură de alcool. În fiecare zi mai bifa o cifră pe calendarul lui de pe birou, și-l arăta provocator: încă zece, încă șaișpe. Iar la sfârșitul lunii anunță: ei, și-acu revanșa. Începuse să bea-n noaptea aceea imediat după lucru, la-nceput cu Norwin și Solorzano în birturi din centru, apoi cu niște redactori de știri sportive pe care-i pescuiră într-o cârciumioară sărbătorind o aniversare, și zorii-l găsiră bând la„Parada", povesti el însuși mai târziu, cu niște necunoscuți ce-i furară portofelul și ceasul. Dimineața fu văzut bântuind redacțiile „Ultimei Ore" și„Presei" cerând bani cu împrumut, și spre seară dădu de el Arispe, așezat lângă Portal, la o măsuță a Barului Zela, cu nasul ca o pătlăgică și cu ochii dizolvați, bând de unul singur. Se-așează lângă el dar nu fu chip să-i vorbească. Nu era beat, povesti Arispe, ci macerat de alcool. În aceeași noapte se prezentă la redacție, călcând ca pe ouă și privind prin lucruri. Puțea a nesomn, a amestecuri indescriptibile, și i se citea pe față o încordare vibrantă, o efervescență a pielii pe pomeți, pe tâmple, pe frunte și pe bărbie: palpita tot. Fără să răspundă la glume, pluti pin' la biroul lui și rămase-n picioare, privindu-și încordat mașina de scris. Deodată, o ridică deasupra

capului c-o mare sforțare, și făr-a zice-o vorbă dădu cu ea de pământ: iată bubuitura, Zavalita, ploaie de clape, de arcuri, de șuruburi. Când încercară să-l poprească, începu să fugă dezarticulat, grohăind: mototolea foile scrise, dădea șuturi în coșurile de hârtii, se zdrelea de scaune. A doua zi fusese internat la clinică pentru întâia oară. De câte ori, de-atunci, Zavalita? Gândește: de trei ori.

— Pare-se că nu - zice Santiago. S-ar părea c-a murit în somn.

S-a-ntâmplat la o lună după nunta lui Chispas cu Cary, Zavalita. Ana și Santiago primiră anunțul și invitația dar nu se duseră, nu telefonară, nu trimiseră flori. Popeye și Teté nici nu mai încercaseră să-i convingă. Se prezentaseră la Vila Spiridușilor la câteva săptămâni după întoarcerea din luna de miere, și nu erau supărați pe ei. Le povestiseră cu lux de amănunte călătoria prin Mexic și Statele Unite, apoi plecaseră toți să dea o raită cu mașina lui Popeye și să bea *milk-shakes* la Herradura. Continuaseră să se vadă, în acel an, după-un număr de săptămâni sau de luni, la vilă și o dată la San Isidro, când Popeye și Teté își inaugurară apartamentul. De la ei aflai noutățile, Zavalita: logodna lui Chispas, pregătirile de nuntă, viitoarea călătorie a părinților în Europa. Popeye era vârât în politică până-n gât, îl însoțea pe Belaúnde în turneele prin provincii, iar Teté aștepta un copil.

— Chispas s-a-nsurat în februarie și bătrânul a murit în martie - zice Santiago. El și mama erau pe punctul să plece-n Europa, când s-a-ntâmplat.

— A murit la Ancón, atunci? - zice Ambrosio.

— La Miraflores - zice Santiago în vara-aceea nu s-au dus la Ancón din cauza nunții lui Chispas. Or fi mers însă și la Ancón, înainte, la fiecare sfârșit de săptămână, așa cred.

Se-ntâmplase la puțin timp după adoptarea lui Hărmălaie, Zavalita. Într-o după-amiază, Ana se-ntoarse de la Clinica

Delgado c-o cutie de pantofi care se hâțâna; o deschise, și Santiago văzu sărind un ghemotoc alb: grădinarul i-l dăruise cu-atâta plăcere că nu l-a putut refuza, dragule. La-nceput a fost un chin, veșnic prilej de discuții. Făcea pipi-n săliță, pe paturi, în baie, și când Ana, ca să-l învețe să-și facă nevoile afară, îi ardea una la fund și-l vâra cu boticu-n băltoaca de scârnă, Santiago îi sărea în ajutor și se certau, sau când începea să roadă cu colțișorii vreo carte și Santiago-l ardea, Ana-i sărea în ajutor și iar se certau. Dar curând învață: zgrepțăna la ușa de la intrare când se cerea afară, și se uita la rafturile cu cărți de parcă erau electrizate. În primele zile dormi în bucătărie, pe-o mușama, dar nopțile venea să urle-n fața ușii dormitorului, încât îl instalară pân' la urmă într-un colț, lângă pantofi. Încetu' cu-ncetu' își cuceri dreptul de-a se urca în pat. În dimineața aceea nimerise-n coșul cu rufe murdare și se străduia să iasă, Zavalita, și tu-l priveai amuzat. Se ridicase, se sprijinise cu lăbuțele de margine, apăsa acolo din răsputeri, și coșul începu să oscileze și-n sfârșit se răsturnă. După câteva secunde de nemișcare, dădu din codiță, merse spre libertate, și-atunci urmară una după alta bătăile-n geam și fața lui Popeye.

— Taică-tu, schimodie - era sufocat, Zavalita, congestionat, probabil venise-n goană pe alee, de la mașină. Chiar acu' m-a sunat Chispas.

Erai în pijama, nu-ți găseai izmenele, te-ncurcai în crăcii pantalonilor, și pe când îi lăsai un bilețel Anei începu să-ți tremure mâna, Zavalita.

— Grăbește-te - zicea Popeye, din cadrul ușii. Dă-i zor, schimodie.

Ajunseră la Clinica Americană în același timp cu Teté. Nu era acasă când Popeye primise apelul lui Chispas, ci la biserică, și-avea într-o mână mesajul lui Popeye și-n cealaltă un voal și-o carte de rugăciuni. Pierdură mai multe minute bântuind coridoarele până

când, dând colțul unui cabinet radiologie, îl văzură pe Chispas. Costumat, gândește: partea de sus a unei pijamale, pantaloni neîncheiați, o haină alandala, fără ciorapi în picioare, își îmbrățișa nevasta, Cary plângea, și mai era un doctor care grăia ceva c-o privire lugubră. Ți-a întins mâna, Zavalita, și Teté începu să plângă-n hohote. Murise înainte de-a fi adus la clinică, ziseseră medicii, probabil era deja mort dimineața aceea, când mama, trezindu-se, îl găsi nemișcat și rigid, cu gura deschisă. L-a surprins în somn, ziceau, n-a suferit. Dar Chispas stăruia c-atunci când el, Cary și majordomul l-au urcat în mașină trăia încă, îi simțiseră pulsul slab. Mama era în Camera de Gardă și când ai intrat tocmai îi făceau o injecție pentru nervi: aiura, când ai sărutat-o a urlat. Adormi curând, și țipetele cele mai puternice le scotea acum Teté. Apoi începură s-apară alți membri de-ai familiei, apăru Ana, iar tu, Popeye și Chispas v-ați petrecut restul zilei cu-alergături și formalități, Zavalita. Mașina mortuară, gândește, aranjamentele cu cimitirul, anunțurile la ziar. Atunci te-ai împăcat și cu familia, Zavalita, de-atunci n-ai mai avut nimic de-mpărțit cu ei. Între o formalitate și alta, pe Chispas îl podidea plânsul, gândește, avea niște calmante-n buzunar și le sugea ca pe caramele. Ajunseră acasă seara târziu, și grădina, saloanele și biroul erau ticsite de lume. Mama își revenise și supraveghea pregătirile catafalcului în camera mortuară. Nu plângea, era nemachiată și arăta foarte bătrână, și-o înconjurau Teté și Cary și tante Eliana și tante Rosa și Ana, Zavalita. Gândește: și Ana. Continua să se perinde lume, toată seara a intrat și-a ieșit lume. Murmure, fum, primele coroane. Unchiul Clodomiro își petrecuse noaptea așezat lângă sicriu, mut, încordat, cu un chip de ceară, și când te-ai apropiat de el în sfârșit ai văzut prima geană de lumină. Capacul de sticlă era aburit și nu i se vedea fața, gândește: dar i se vedeau mâinile pe piept, costumul cel mai elegant, îl pieptănaseră.

— Nu-l mai văzusem de-aproape doi ani - zice Santiago. De când mă-nsurasem. Ce m-a durut mai rău n-a fost c-a murit. Toți sfârșim la fel, nu, Ambrosio? Ci c-a murit crezând c-am rămas certat cu el.

Înmormântarea a avut loc în ziua următoare, la trei după-amiaza. Toată dimineața continuaseră să sosească telegrame, cărți de vizită, anunțuri de liturghii săvârșite-n memoria lui, coroane, și-n ziare se publicase știrea-n chenare. Venise puhoi de lume, da, Ambrosio, până și-un trimis special de-al Președintelui, și intrând în cimitir purtaseră un moment panglica un ministru pradist, un senator odríist, un conducător aprist și-un altul belaundist. Unchiul Clodomiro, Chispas și tu ați stat în poarta cimitirului, primind condoleanțe, peste-o oră, Zavalita. În ziua următoare, Ana și Santiago își petrecură tot timpul în casa părintească. Mama nu ieșea din camera ei, înconjurată de rubedenii, și văzându-i intrând o-mbrățișase și-o sărutase pe Ana și Ana o-mbrățișase și-o sărutase, și amândouă își amestecaseră lacrimile. Gândește: asta-i lumea, Zavalita. Gândește: asta să fie? Spre seară sosi unchiul Clodomiro și rămase-n sufragerie cu Popeye și Santiago: părea distrat, închis în sine, și răspundea cu monosilabe abia șoptite când îl întrebau ceva. O zi după-aceea, tante Eliana o luase pe mama și-o dusese la casa ei din Chosica, s-o scutească de defilarea vizitelor.

— De când s-a prăpădit el, nu m-am mai certat cu familia - zice Santiago. Îi văd din an în paște, dar așa, de departe, ne-nțelegem bine.

— Nu - repetă Ambrosio N-am venit să mă cert.

— Cu-atât mai bine, c-altminteri îl chem pe Robertito, el e cel ce știe să se bată, aici - zise Queta. Zi-mi la ce naiba-ai mai venit, sau ia-ți tălpășița odată.

Nu erau dezbrăcați, nu erau trântiți pe pat, lumina din odăiță nu era stinsă. De jos urca neîntrerupt același zvon confuz de muzică și

de voci din bar și de râsete din salonaș. Ambrosio se-așezase pe pat și Queta îl vedea învăluit în conul de lumină, neclintit și masiv în costumu-i albastru, cu pantofii ascuțiți la vârf și cu gulerul alb al cămășii scrobite. Îi vedea nemișcarea exasperată și mânia ațâțată stratificată-n ochi.

— Dumneavoastră știți că totu-i din vina ei - Ambrosio o privea țintă-n ochi, fără să clipească. Dumneavoastră puteați face ceva și n-ați făcut nimic. Deși-i sunteți prietenă.

— Uite ce-i, am și-așa destule pe cap - zise Queta. Nu-mi arde să discut despre asta, eu vin aici să câștig bani. Slăbește-mă și cară-te, și să nu te mai prind nici aici, nici în apartamentul meu.

— Dumneavoastră erați datoare să faceți ceva - repetă vocea îndărătnică și cu totul deosebită, a lui Ambrosio. Spre binele vostru, între altele.

— Al meu? - zise Queta; stătea sprijinită de ușă, cu trupul ușor arcuit, cu mâinile-n șolduri. Al nostru?

— Al ei, mai ales - murmură Ambrosio Nu mi-ați zis că vă e prietenă?, că-n ciuda nebuniilor ei țineți la ea?

Queta făcu câțiva pași, se-așează pe singurul scaun din odaie, cu fața la el. Picior peste picior, îl observă pe-ndelete și el îi înfruntă privirea fără să lase ochii-n jos, pentru întâia oară.

— Te-a trimis Bulgăr de Aur - zise Queta, rar. De ce nu te-a trimis la nebuna? Eu n-am nici în clin nici în mânecă cu toate astea. Zi-i lui Bulgăr de Aur să nu m-amestece în daraverile lui. Nebuna e nebuna și eu îs eu.

— Nu m-a trimis nimeni, el nici nu știe că vă cunosc - zise Ambrosio, extrem de lent, privind-o-n ochi. Am venit să discutăm. Ca-ntre prieteni.

— Prieteni? - zise Queta. Ce te-a făcut să crezi că-mi ești prieten?

— Vă rog vorbiți-i, faceți-o să-și vâre mințile-n cap - articula Ambrosio. Să-și dea seama că s-a purtat foarte unt. Ziceți-i că el nu

mai are bani, c-afacerile îi merg prost. Sfătuiți-o cu binișorul să-l dea uitării, să-l lase-n pace.

— Bulgăr de Aur vrea să mai pună-o dată s-o aresteze? - zise Queta. Ce altceva mai are de gând să-i facă otreapa asta?

— Iar n-aveți dreptate, el n-a pus s-o aresteze, dimpotrivă el a scos-o de la prefectură - zise Ambrosio, fără să ridice vocea, fără să se miște El a ajutat-o, i-a plătit mandatul, i-a dat bani. Fără nici cea mai mică obligație, doar din milă. Dar nu-i mai poate da. Ziceți-i că s-a purtat foarte urât. Să nu-l mai șantajeze.

— Pleacă, lasă-mă - zise Queta. Bulgăr de Aur și nebuna să se-mpace cum or ști. Nu-i treaba mea. Și nici a ta nu-i, tu nu te băga.

— Sfătuiți-o - repetă vocea încrâncenată, crispată, a lui Ambrosio. Dac-o să-l mai amenințe, o s-o pățească.

Queta râse și-și simți râsul forțat și nervos. El o privea c-o hotărâre liniștită, având doar în ochi acel stratificat clocot frenetic. Rămaseră tăcuți, observându-se, cu fețele la o jumătate de metru distanță.

— Ești sigur că nu te-a trimis el? - zise Queta, în sfârșit. Chiar într-atât s-a speriat Bulgăr de Aur de biata nebună? A văzut-o doar, știe-n ce hal e. Știi și tu ce-a ajuns. Că doar ai o spioană pe lângă ea, nu?

— Și despre asta-i vorba - amenință Ambrosio. Queta îl văzu lipindu-și genunchii și-ndreptându-și spinarea, îl văzu încleștându-și degetele pe pulpe. Vocea-i suna dogit. Eu nu i-am făcut nimic, deci nu cu mine avea ce-avea. Iar Amalia a ajutat-o, a rămas lângă ea în tăvălugul ce-a urmat. Nu se cuvenea să se ducă și să dea totul pe față.

— Totul? care totul? - zise Queta; se-nclină puțin spre el. I-a povestit lui Bulgăr de Aur ce e-ntre tine și Amalia?

— I-a zis că-i nevasta mea, că ne-ntâlnim duminicile de ani în șir, că-i însărcinată cu mine, tot - se frânse vocea lui Ambrosio, și Queta

gândi o să plângă. Dar nu: nu-i plângea decât glasul, își ținea ochii uscați și opaci larg deschiși. S-a purtat cum nu se poate mai urât.

— Bun - zise Queta, îndreptându-se-n scaun. De-aia ai venit, de-aia ești furios. Acu-nțeleg ce te-a adus aici.

— Dar de ce?, de ce? - continuă să se frământe vocea lui Ambrosio. Crezând c-așa o să-l convingă? Crezând c-așa o să-l ușureze de mai mulți bani? De ce-a făcut o asemenea răutate?

— Fiindcă biata nebună a-nnebunit de-a binelea - susură Queta. Parcă nu știți? Nu vrea decât să plece de-aici și face orice ca să plece. N-a făcut-o din răutate. Nici nu mai știe ce face.

— Zicându-și: dacă-i zic asta îl fac să sufere? - zise Ambrosio. Încuviință, închise ochii-o clipă. Îi deschise iar, mari. Asta trebuie să fie. Să-i fac rău, să-l fac să sufere. Ce, numai eu? Asta și-o fi zis.

— Totul pentru scârnăvia aia de Lucas, ăl după care i s-au aprins călcâiele, ăl de-i acum în Mexic - zise Queta. Tu n-ai de unde să știi. Îi scrie zicându-i vino, adă bani, te iau de nevastă. Și ea-l crede, e nebună. Nu mai știe ce face. N-a fost din răutate.

— Ba da - zise Ambrosio; ridică mâinile câțiva milimetri și le înfipse iar în pulpe cu ferocitate; pantalonul i se șifonă I-a făcut rău cu bună știință, doar-doar l-o vedea suferind.

— Bulgăr de Aur trebuie s-o înțeleagă - zise Queta. Toți s-au purtat cu ea ca niște pui de curvă. Cayo Rahat, Lucas, toți cei ce i-au călcat în casă, toți cei pe care i-a primit, i-a servit și…

— El, el? - răgușì Ambrosio, și Queta tăcu mâlc; se pregăti să zvâcnească pe picioare spre ușă, dar el nu se mișcă. El s-a purtat urât? Se poate ști ce vină are el? îi datora ceva? Avea vreo obligație s-o ajute? Nu i-a dat și pân-acu destui bani? Și singurului care-a fost bun cu ea îi ticluiește-o asemenea răutate? Dar gata, nu mai merge. Țin mult să i-o ziceți răspicat.

— I-am zis-o și-nainte - murmură Queta. Nu te-amesteca, asta nu te privește, dacă cineva va pierde vei fi tot tu. Când am aflat că

Amalia-i povestise c-așteaptă un copil cu tine, am avertizat-o. Aibi grijă și nu-i zice fetii cum că Ambrosio, aibi grijă și nu-i povesti lui Bulgăr de Aur cum c-Amalia. Nu fă scandal, nu te băga. Dar pas să m-asculte, n-o face din răutate, vrea să-i ducă bani lui Lucas acela. E nebună.

— Fără ca el să-i fi făcut nimic, numai pentru c-a fost bun și-a ajutat-o - murmură Ambrosio. Mie nu mi-ar fi păsat prea mult dacă i-ar fi povestit Amaliei despre mine. Dar să-i facă lui una ca asta! Pur și simplu din răutate.

— Asta-i culmea, deci nu ți-ar fi. păsat prea mult dacă-i trântea adevărul nevestei tale - zise Queta, privindu-l. Nu-ți pasă decât de Bulgăr de Aur, nu-ți pasă decât de sodomit. Ești mai rău decât el. Cară-te naibii.

— I-a trimis o scrisoare soției lui - scrâșni Ambrosio, și Queta îl văzu lăsând capu-n jos, rușinându-se. Soției lui! Că bărbată-su e-așa și-așa, că el cu șoferul, întreabă-l ce simte când negrul, și tot așa pe două pagini. Soției lui! Ziceți-mi, de ce-a făcut una ca asta?

— Fiindcă e pe jumate nebună - zise Queta. Fiindcă-i turbată s-ajungă-n Mexic și nu mai știe ce să facă să…

— L-a sunat acasă - gemu Ambrosio și ridică fruntea și-o privi pe Queta și ea-i văzu demența din ochi, dospirea aceea tăcută. Or să primească scrisori aidoma rudele tale, prietenii tăi, copiii tăi. Nu numai nevastă-ta. Până și angajații tăi. Să-i facă asta unicului om care s-a purtat frumos, care-a ajutat-o la nevoie!

— Fiindcă-i disperata - repetă Queta, ridicând tonul. Vrea morțiș banii ăia pentru bilet și pentru. Mai bine să i-i dea, să…

— I-a dat de ieri - se stropși Ambrosio. O să te fac de baftă, o să te-arate lumea cu degetu', n-o să mai scoți nasu-n lume. I-a dus el, i-a dat cu mâna lui. Dar nu-i destul, nu vrea doar prețul biletului. E nebună, pe deasupra vrea și cinci mii de *soles.* Vedeți? Vorbiți-i. Să

se potolească. Să nu-l mai jecmănească. Să se-astâmpere până nu-i prea târziu. Ziceți-i c-a fost pentru ultima dată.

— N-o să-i zic nimic - murmură Queta. Nu-mi pasă, nu vreau să mai știu nimic. Să se sfâșie între ei, ea și Bulgăr de Aur, dacă asta vor. Nu vreau să m-amestec. Te-ai înfuriat așa fiindcă Bulgăr de Aur te-a dat afară? Amenințările astea servesc pentru a-l face pe poponar să-ți ierte legătura cu-Amalia?

— Nu vă prefaceți că n-ați înțeles - zise Ambrosio N-am venit să ne certăm, ci să vorbim pe față. El nu m-a dat afară, el nu m-a trimis aici.

— Trebuia să-mi fi zis de la bun început - zise *don* Fermín. Am o nevastă, așteptăm un copil, vreau să mă-nsor cu ea. Trebuia să-mi fi povestit totul, Ambrosio.

— Mai bine de tine, atunci - zise Queta. N-ai văzut-o de-atâta timp numai de frica lui Bulgăr de Aur? Bun, acu nu mai e cazul. A aflat și nu te-a dat afară. Nebuna n-a făcut-o din răutate. Nu te mai băga-n afacerea asta, lasă-i pe ei să și-o rezolve cum or ști.

— Nu m-a dat afară, nu s-a mâniat, nu m-a repezit - răgușì Ambrosio. I s-a făcut milă de mine, m-a iertat. Nu vedeți că unei persoane ca el, ea n-are voie să-i coacă asemenea mârșăvii? Nu vedeți?

— Prin câte-ai trecut tu, Ambrosio!, cât de tare trebuie că m-ai urât! - zise *don* Fermín. Fiind nevoit s-ascunzi de ochii mei chestia cu nevastă-ta, de-atâția ani. De câți ani, Ambrosio?

— Făcându-mă să mă simt ca un gunoi, făcându-mă să mă simt ca ultimul dintre oameni - gemu Ambrosio, izbind în pat cu furie, și Queta țâșni în picioare dintr-un salt.

— Credeai c-o să ți-o iau în nume de rău, biet nefericit? - zise *don* Fermín. Nu, Ambrosio. Scoate-ți nevasta din casa aceea, fă-i copii câți poftești. Poți rămâne la mine cât vrei, deocamdată nimeni nu te gonește. Și uită de Ancón și de celelalte, Ambrosio.

— El știe cum să te ia - murmură Queta, pășind grăbită spre ușă. El te știe, te cunoaște cel mai bine. Dar n-o să-i zic absolut nimic Hortensiei. Zi-i tu, poftim. Și să nu-ndrăznești cumva să mai dai pe-aici sau pe la mine-acasă.

— Bine, bine, plec, nu vă faceți griji, pe-aici n-o să mai dau - murmură Ambrosio, ridicându-se; Queta deschisese ușa și zgomotul barului se-auzea foarte tare. Dar vă rog pentru ultima oară. Stați de capul ei, convingeți-o să-și vină-n fire. Să-l lase-n pace o dată pentru totdeauna, clar?

A mai muncit el ca șofer încă trei săptămâni, cât a ținut hârbul de mașină. Aceasta și-a dat obștescul sfârșit într-o dimineață, la intrarea în Yarinacocha, după ce-a fumegat și s-a zguduit toată într-o rapida și scrâșnitoare agonie de tinichele și de gargariseli mecanice. Ridicară capota, i se topise motorul. Atât i-a fost, biata, și-a trăit traiul, zise *don* Calixto, proprietarul. Și lui Ambrosio: cum rămân fără un șofer, cum te chem. Două zile mai târziu se prezentase la cabană *don* Alandro Pozo, proprietarul, luându-l cu binișorul: da, aflase, că nu mai ai de lucru, că ți-a murit soția, c-o duceai greu. Îi părea extrem de rău, Ambrosio, dar el nu era Asistența Publică, trebuie să pleci. *Don* Alandro se mulțumi cu patul, leagănul, masa și primusul în schimbul chiriilor neplătite, și-Ambrosio grămădi restul lucrurilor și boarfelor în niște lăzi și le duse *donei* Lupe. Văzându-l așa abătut, ea îi făcu o cafea: măcar nu-ți fă griji cu Amalita Hortensia, o să rămână la ea un timp. Ambrosio se duse-n mahalaua lui Pantaleon dar acesta nu se-ntorsese de la Tingo. Sosi pe-nnoptat și-l găsi pe-Ambrosio așezat pe jos în fața ușii, cu picioarele adâncite în solul clisos. Încercă să-l îmbărbăteze: sigur că putea locui la el până va găsi de lucru. Va găsi, Panta? Drept să-ți zic, cu greu găsești ceva pe-aici, Ambrosio, de ce nu-ncerca în altă parte? Și-l sfătui să plece la Tingo sau la Huánuco. Dar

lui Ambrosio îi fu foarte neplăcut gândul acesta, mai cu seamă că trecuse foarte puțin timp de la moartea Amaliei, conașule, și-n plus cum era să se descurce singur pe lume cu Amalita Hortensia? Așa că făcu imposibilul să rămână la Pucallpa. O zi ajuta la descărcatul șlepurilor, într-alta curăța pânzele de păianjen și omora șobolani la „Magazinele Qang" ba chiar spălase dalele la morgă cu dezinfectant, dar toate astea de-abia de-i ajungeau pentru țigări. De n-ar fi fost Panta și *dona* Lupe, n-ar fi avut ce mânca. Așa că, luându-și inima-n dinți, într-o zi se prezentă în fața lui *don* Hilario: nu ca să se răfuiască, conașule, ci să se roage de el. Era la pământ, *don*, să-i dea orice de lucru.

— Am toate locurile de șoferi ocupate - zise *don* Hilario, c-un zâmbet mâhnit. Nu-l pot zbura pe unul din ei ca să te iau pe tine.

— Zburați-l pe idiotul de la „Limbul", atunci, *don* - îi ceru Ambrosio. Oricât ar fi leafa, puneți-mă pe mine paznic.

— Pe idiot nu-l plătesc, îl las numa să doarmă acolo - îi explică *don* Hilario. Doar n-oi fi nebun să-l zbor. Mâine-poimâine tu găsești de lucru, dar eu de unde scot alt idiot care să nu mă coste un *centavo.*

— S-a dat singur de gol, vedeți? - zice Ambrosio. Și chitanțele-alea nenorocite de-o sută pe lună pe care mi le-arăta, unde dispăreau banii aceia?

Dar nu-i zise nimic: ascultă, clătină din cap, murmură ce păcat! *Don* Hilario îl consolă cu niște pălmuțe pe spinare și, la despărțire, îi dărui juma de *libra* să te cinstești c-o băuturică, Ambrosio. Merse să mănânce la o crișmă de pe Strada Comerțului și-i cumpără o acadea Amalitei Hortensia. La *dona* Lupe îl aștepta altă veste proastă: iar îl căutase încasatorul de la spital, Ambrosio. Dacă nu se ducea măcar să stea de vorbă cu ei, aveau să-i trimită citația cu poliția. Se duse la spital și doamna de la administrație îl mustrului că se ținuse ascuns. Îi vârî sub nas chitanțele și-i explică ce și cum.

— Părea o glumă - zice Ambrosio. În jur de două mii de *soles*, închipuiți-vă. Două mii pentru c-au comis un asasinat?

Dar nici acum nu zise nimic: ascultă c-o expresie foarte concentrată, încuviințând. Și?, desfăcu mâinile doamna. Atunci el îi povesti necazurile prin care trecea, lipsurile îndurate-n ultimul timp, exagerând puțin ca s-o impresioneze. Doamna-l întrebă: n-ai asigurare socială? Ambrosio nu știa. Unde-a lucrat înainte? Un timp a fost șofer de autobuz, înainte a lucrat la „Transporturi Morales".

— Atunci ai - zise doamna. Întreabă-l pe *don* Hilario care-i numărul asigurării tale sociale. Cu el te duci la biroul ministerului să-ți dea carnetul și cu-acesta revii aici. Îți rămâne de plătit numai o parte.

El știa de pe-atunci la ce să se-aștepte, totuși se dusese să se încredințeze de-un alt matrapazlâc al lui *don* Hilario: îi slobozise-n nas niște cucurigeli, îl privise parcă gândind ești mai bătut în cap decât te credeam.

— Ce asigurare socială? - zise *don* Hilario. Asta-i pentru angajații ficși.

— N-am fost șofer fix? - întrebă Ambrosio. Atunci ce-am fost, *don*?

— Cum era să fii șofer fix dacă n-ai brevet profesional - îi explică *don* Hilario.

— Cum să n-am - zise Ambrosio. Da' ăsta ce-i?

— Ah, păi nu mi-ai zis, nu-i vina mea - replică *don* Hilario. Și-n plus nedeclarându-te ți-am făcut o favoare. Încasând pe bază de adeverință și nu de contract, scăpai de rețineri.

— Cum asta, când lună de lună îmi rețineați ceva - zise Ambrosio. Nu era pentru asigurarea socială?

— Era pentru pensie - zise *don* Hilario. Dar părăsind întreprinderea, ai pierdut toate drepturile. Așa-i legea, grozav de-ncurcată.

— Ce m-au scos din țâțâni n-au fost atât minciunile, cât bazaconiile lui sfruntate ca aia cu brevetul - zice Ambrosio. Unde-l durea ăl mai tare? La buzunar, bine-nțeles. Deci acolo trebuia să-l ard ca răzbunare.

Era marți și, pentru ca treaba să iasă bine, trebuia s-aștepte până duminică. Își petrecea după-amiezele la *doña* Lupe și serile cu Pantaleón. Ce s-ar alege de Amalita Hortensia dacă el ar păți ceva într-o zi, *doña* Lupe, de exemplu dac-ar muri? Nimic, Ambrosio, ar rămâne la ea s-o crească, o simțea deja ca pe-o fiică, ca pe fiica pe care-atât și-a dorit-o. Diminețile tândâlea pe plaja debarcaderului sau dădea o raită prin Piața Mare, intrând în vorbă cu derbedeii. Sâmbătă seară văzu intrând în Pucallpa „Trăsnetul Muntelui"; pufăind, gâfâind, scuturându-și cutiile și bagajele legate cu funii, camioneta străbătu strada Comerțului stârnind nori de praf și staționa în fața birouașului „Transporturilor Morales". Cobori șoferul, coborâră pasagerii, descârcară buclucurile, și de după colț, dând cu picioru-n pietricele, Ambrosio aștepta ca șoferul s-apuce din nou volanul „Trăsnetului Muntelui" și să demareze: ducea tărâboanța la garajul lui López, da. Se duse iar la *doña* Lupe și rămase până se-ntunecă jucându-se cu Amalita Hortensia, care într-atât se dezobișnuise cu el că de cum voia s-o salte-n sus începea să bâzâie. Se-nființă la garaj după opt și era acolo doar nevasta lui López: venea să ia camioneta, doamnă, *don* Hilario l-a trimis după ea. Ei nici nu-i trecu prin cap să-l întrebe de când lucrează iarăși la „Morales". Ii făcu semn spre un colț al terenului viran, uite-o acolo. Avea benzină și ulei și tot ce mai era nevoie, da.

— Întâi gândisem s-o prăvălesc într-o râpă undeva - zice Ambrosio. Dar mi-am dat seama că ar fi o neghiobie și mersei cu ea la Tingo. Luai câțiva pasageri din drum, și-n felul ăsta făcui rost de banii de benzină.

Intrând în Tingo María dimineața următoare, șovăi o clipă apoi se-ndreptă spre garajul lui Itipaya: cum, te-ai întors la *don* Hilario, negrule?

— Am furat-o - zise Ambrosio Ca să mă despăgubesc de cât m-a jecmănit el pe mine. Vin s-o vând.

Itipaya rămăsese întâi cu gura căscată, apoi râsese să se spargă: mă tu te-ai țicnit de tot, frate-miu.

— M-am - zise Ambrosio. Mi-o cumperi?

— O camionetă furată? - râse Itipaya Ce să fac cu ea? Toată lumea cunoaște „Trăsnetul Muntelui", *don* Hilario o fi anunțat deja autoritățile și-s în căutarea ei.

— Bun - zise Ambrosio Atunci o prăval într-o râpă. Măcar să mă răcoresc de-atâta obidă.

Itipaya se scărpină-n cap: asta ce nebunie mai e. Au discutat mai bine de-o juma de oră. Decât s-o prăvale, mai bine să se-aleagă lumea cu ceva din ea, negrule, păi nu? Dar nu-i poate oferi prea mult, trebuia s-o demonteze bucată cu bucată, s-o vândă pe bucăți, să-i vopsească caroseria, și-alte-o mie de chestii, măi omule. Cât, Itipaya?, zi odată și nu mă mai fierbe. Mai e și riscul, negrule. Cât, zi odată.

— Patru sute de *soles* - zice Ambrosio. Mai puțin decât face-o bicicletă uzată. Exact cât s-ajung la Lima, conașule.

VIII

— Nu vreau să vă supăr, zău - zice Ambrosio. Dar s-a făcut foarte târziu, conașule.

Ce-ar mai fi, Zavalita, ce-ar mai fi? Conversația cu Chispas, gândește, nimic altceva. După moartea lui *don* Fermín, Ana și Santiago începură să ia masa duminicile la doamna Zoila, și-acolo-i vedeau pe Chispas cu Cary, pe Popeye cu Teté, dar apoi, când doamna Zoila se lăsă convinsă să călătorească-n Europa cu tante Eliana, care-și ducea fiica mai mare internă la un colegiu din Elveția, și petrecu alte două luni într-un turneu în Spania, Italia și Franța, prânzurile familiale luară sfârșit, și mai târziu nu se reluară și n-or să se mai reia niciodată, gândește: ce-ți pasă că-i târziu, Ambrosio, noroc Ambrosio. Doamna Zoila se-ntoarse ceva mai întremată, bronzată de soarele verii europene, reîntinerită, cu mâinile pline de daruri și cu gura plină de pățanii și de glume. În mai puțin de-un an își revenise complet, Zavalita, își reluase agitata-i viață socială, serile de canastă, vizitele, tele-teatrul și ceaiurile. Ana și Santiago veneau s-o vadă cel puțin o dată pe lună și ea-i reținea să guste ceva, și relația dintre ei era de-atunci'ncoa distantă dar politicoasă, mai curând prietenească decât familială, și-acum doamna Zoila o trata pe Ana c-o simpatie discretă, c-o afecțiune resemnată și superficială. N-o uitase la împărțirea amintirilor europene, Zavalita, își primise și ea partea ei: o mantilă spaniolă, o bluză de mătase italiană. De ziua ei și de alte aniversări, Ana și Santiago veneau cât mai devreme s-o îmbrățișeze, înainte de ora vizitelor, și-n unele seri Popeye cu Teté își făceau apariția la Vila Spiridușilor să schimbe-o vorbă sau să-i

scoată la plimbare cu mașina. Chispas cu Cary, în schimb, niciodată, Zavalita, dar când avu loc Campionatul Sud-american de Fotbal ți-a trimis cadou un abonament categoria întâia. Erai strâmtorat pe-atunci și l-ai vândut la juma de preț, gândește. Gândește: în sfârșit am găsit cu toții formula de-a ne-nțelege unii cu alții. De la distanță, Zavalita, schimbând surâsuri, glume: ba lui îi pasă, conașule, s-avem pardon. Chiar că s-a făcut tare târziu.

Conversația avu loc destulă vreme după moartea lui *don* Fermín, la o săptămână după ce trecuseși de la secția Știri locale la pagina cu Editorialul a „Cronicii", Zavalita, și cu câteva zile înainte ca Ana să-și piardă locul la clinică. Îți măriseră salariul cu cinci sute de *soles,* îți schimbaseră orarul și nu mai erai de noapte ci de zi, acu chiar că n-aveai să-l mai vezi pe Carlitos, Zavalita, și-atunci se-ntâlni cu Chispas drept în poarta casei doamnei Zoila. Chispas tocmai ieșea, și zăboviră o clipă să vorbească pe trotuar: am putea lua masa mâine împreună, superistețule? Sigur, Chispas. În seara-aceea te gândiseși, fără curiozitate, ce l-o fi apucat?, ce voia? Și-a doua zi Chispas veni să-l ia pe Santiago de la Vila Spiridușilor cam pe la amiază. Venea pentru prima dată, și iată-l intrând în *patio,* Zavalita, și tu-l vedeai pe geam, șovăind, bătând la ușa nemțoaicei, îmbrăcat în bej, cu vestă, c-o cămașă de culoarea gușei de canar, cu guler foarte înalt. Și iată și privirea lacomă-a nemțoaicei măsurându-l pe Chispas din cap până-n picioare în timp ce-i arăta ușa ta: dincolo, la litera „C". Și iată-l pe Chispas pășind pentru prima și ultima oară în Vila Spiridușilor, Zavalita. Îl bătu pe umeri, *hola* superistețule, și luî-n stăpânire c-o veselă dezinvoltură cele două cămăruțe.

— Ți-ai găsit bârlogul ideal, schimodie - privea măsuța, raftul cu cărți, mușamaua pe care dormea Hărmălaie. Apartamentul cel mai nimerit pentru niște boemi ca tine și ca Ana.

Merseră să prânzească la Restaurantul Elvețian de pe Herradura. Chelnerii și *maître d'hôtel* îl cunoșteau pe Chispas și-și făceau de

lucru pe lângă el expansivi și plini de hărnicie, și Chispas ți-a cerut să guști acest cocteil de fragi, specialitatea casei, schimodie, parfumat și exploziv. Se-așezară la o masă ce dădea spre dig: vedeau marea agitată, cerul cu nori apăsători, și Chispas îți sugeră cremă *à la limeña* pentru-nceput, apoi pui în sos picant sau rață pe orez, o bunătate de să te lingi pe degete.

— Desertul îl aleg eu - zise Chispas, când chelnerul se-ndepărta cu comanda. Brioși cu cremă de lămâie. Nu-ți închipui ce bine cad dup-o discuție de afaceri.

— O să vorbim de-afaceri? - zise Santiago Sper că n-ai să-mi propui să lucrăm împreună. Nu-mi strica plăcerea mesei.

— Știu, știu c-auzi cuvântul afaceri și faci urticarie, boemule - râse Chispas. Dar de data asta n-ai încotro, trebuie, măcar un pic. Te-am adus aici să văd dacă cu sos picant și cu bere de la gheață înghiți hapul mai ușor.

Râse iar, de data asta mai artificial, și-n timp ce râdea jucaseră licăreli de stinghereală-n ochii lui, punctișoare strălucitoare și neliniștite: ah ce schimodie boemă, zisese de două ori, ah ce schimodie boemă. Deci nu mai erai zevzecul, decăzutul, comunistul, complexatul, gândește. Gândește: eram altceva, mai mângâios, mai vag, ceva ce putea fi interpretat în fel și chip. Schimodie, boemule, Zavalita.

— Atunci dă-mi hapul cât mai repede - zise Santiago Prefer să-l înghit înainte de cremă.

— Pe tine te doare-n cot de toate, boemule - zise Chispas, fără să mai ridă, păstrând o părere de zâmbet pe fața bine rasă; dar în străfundul ochilor continua, sporea stânjeneala și apărea alarma, Zavalita. De-atâtea luni a murit bătrânul și nici nu te-ai gândit să-ntrebi de starea afacerilor lăsate de el.

— Am încredere-n tine - zise Santiago. Știu că vei face cinste renumelui comercial al familiei.

— Bun, hai să discutam serios - Chispas se sprijini cu coatele pe masa, cu falca-n pumnul drept, și iată-i licărul pripit, pâlpâirea continua a genelor, Zavalita.

— Dă-i zor - zise Santiago Te-avertizez că de cum ne-aduce crema se sfârșesc și afacerile.

— Au rămas multe chestii încurcate, cum era și logic - zise Chispas, coborând întrucâtva tonul. Privi spre mesele goale dimprejur, tuși și vorbi sacadat, alegându-și cuvintele c-un fel de nemulțumire. Testamentul, de pildă. A fost ceva foarte complicat, a trebuit să urmăm o cale întortocheată până să-l validăm. Va trebui să faci și tu un drum la notar să semnezi un vraf de hârtii. În țara asta totu-i birocrație, doar știi.

Bietul, nu numai că era confuz, că se simțea jenat, gândește, dar era și speriat. Își pregătise oare cu grijă conversația asta, ghicind dinainte ce întrebări o să-i pui, închipuindu-și ce te credea el în stare să-i ceri și să-i impui, prevăzând chiar c-o să-l amenințI? își pregătise-un arsenal de răspunsuri și de explicații și de dovezi și de mai știu eu ce? Gândește: ce rușinat erai, Chispas. În răstimpuri tăcea și se uita pe geam. Era noiembrie dar încă nu se amenajaseră corturi și nu veneau încă oamenii la plajă să se-mbăieze; câteva automobile circulau pe dig, și grupuri răzlețe de persoane se preumblau pe dinaintea mării cenușii-verzui și agitate. Valuri înalte și zgomotoase se prăvăleau în depărtare și măturau toată plaja, și pluteau cârduri tăcute de rățuște albe pe spinările de spumă.

— Bun, iată cum stau lucrurile - zise Chispas. Bătrânul se gândise să-și ia toate precauțiile, de teamă să nu se repete atacul de-atunci. Și nici nu începuserăm bine, când a murit. Asta-i tot, începuserăm doar. Ideea era să evităm impozitele pe succesiune, hârțogăraia de care-ți pomeneam. Am dat o-nfățișare legală întregii chestiuni, punând firmele pe numele meu, cu așa-zise contracte de transferare etcetera. Ești destul de deștept să-ți dai seama. Ideea bătrânului nu

era însă să-mi lase mie totul, nici pomeneală. Ci doar să evite complicațiile. Urma să facem așa doar formele de cesiune, dar în același timp să stabilim perfect drepturile tale și-ale lui Teté. Și-ale mamei, bine-nțeles.

Chispas zâmbi și Santiago îi întoarse zâmbetul. Tocmai aduseseră crema, Zavalita, farfuriile adânci fumegau și aburul se pierdea în acea subită, invizibilă încordare, în acea atmosferă bănuitoare și încărcată ce se lăsase peste masă.

— Bătrânul a avut o idee bună - zise Santiago Era la mintea cocoșului c-o să pună totul pe numele tău ca să evite complicațiile.

— Totul nu - zise Chispas, foarte iute, zâmbind, ridicând puțin mâinile. Doar laboratorul și compania. Doar afacerile. Nici casa, nici apartamentul din Ancón. În plus, pricepi că transferul e mai mult o ficțiune. Faptul că firmele-s pe numele meu nu-nseamnă că eu voi acapara totul. Pân-acum am și stabilit partea ce i se cuvine mamei și partea lui Teté.

— Atunci totu-i aranjat - zise Santiago Gata cu-afacerile, vine rândul cremei. Uită-te la ea ce bine-arată, Chispas, îți lasă gura apă.

Iată-i chipul, Zavalita, clipitul des al pleoapelor și-al genelor, reținuta-i neîncredere, incomoda-i ușurare, și-nsufletirea mâinilor lui întinzându-ți felii de pâine, untiera, și umplându-ți paharul cu bere.

— Știu că te plictisesc cu asta - zise Chispas. Dar nu mai putem amâna. Trebuie să stabilim și situația ta.

— Ei, ce-i cu situația mea? - zise Santiago. Fii bun și dă-mi ardeii ăia iuți.

— Casa și apartamentul o să-i revină mamei, cum e și natural - zise Chispas. Dar ea nu mai vrea să știe de apartament, zice că n-o să mai calce-n viața ei la Ancón. Nu știu ce i-o fi cășunat. Am ajuns la o-nțelegere cu Teté. I-am cumpărat acțiunile ce i-ar fi revenit de la

laborator, de la celelalte firme. Pe bani gheață. În felul acesta ea și-a primit partea de moștenire, înțelegi?

— Înțeleg - zise Santiago. Dar chiar c-ai început să mă plictisești, Chispas.

— Rămâne de discutat partea ta - râse Chispas, fără să-l audă, și clipi des Ai și tu un cuvânt de spus în toate astea, oricât te-ar plictisi. Or, tocmai asta rămâne să stabilim. M-am gândit c-aș putea ajunge cu tine la un acord ca și cu Teté. Socotim ce ți se cuvine și, din moment ce detești afacerile, îți cumpăr partea.

— Vâră-ți sub noadă partea mea și dă-mi pace să-mi savurez crema - zise Santiago, râzând, dar Chispas te privea foarte serios, Zavalita, și-a trebuit să devii și tu serios. Demult l-am făcut pe bătrân să-nțeleagă că n-aveam de gând să m-amestec în afacerile lui care acu-s ale tale, așa că uită de situația mea și de partea mea. Eu m-am dezmoștenit singur fugind de-acasă, Chispas. Așa că nici acțiuni, nici cumpărare și considerăm tema închisă pentru totdeauna, okey?

Și iată-i chipul fioros, Zavalita, agresiva-i, bestiala-i tulburare: ținea lingura-n aer și-un firicel de lichid roșcat se scurgea înapoi în farfurie și câteva picături pătau fața de masă. Se uita la tine îngrozit și-n același timp neîncrezător, Zavalita.

— Lasă teribilismele - zise-n sfârșit. Ai fugit de-acasă dar ai rămas fiul bătrânului, nu? O să cred c-ai înnebunit.

— Am înnebunit - zise Santiago. Nu mi se cuvine nici o parte, sau dacă mi se cuvine, n-am chef să m-ating de nici un *centavo* al bătrânului. Okey, Chispas?

— Nu vrei acțiuni? - zise Chispas. Bun, okey. Există și altă modalitate. Am discutat-o cu Teté și cu mama și ele-s de acord. O să punem pe numele tău apartamentul din Ancón.

Santiago izbucni-n râs și lovi cu palma-n masă. Imediat, un chelner veni să-i întrebe ce doreau, ah pardon. Chispas era serios și

părea iarăși stăpân pe sine, tulburarea din ochi îi pierise și te privea acum cu afecțiune și superioritate, Zavalita.

— Din moment ce nu vrei acțiuni, ăsta-ar fi cel mai nimerit lucru - zise Chispas. Ele n-au nimic împotrivă. Mama n-o să mai pună piciorul pe-acolo, i s-a năzărit deodată că urăște Ancón-ul. Teté și Popeye își construiesc o vilișoară în Santa María. Lui Popeye îi bate vântu-n pânze, acum că Belaunde-i președinte, știi doar. Eu sunt atât de prins cu lucrul că nu-mi pot permite luxul să-mi petrec vara acolo. Așa c-apartamentul…

— Dăruiește-l săracilor - zise Santiago Și-am isprăvit, Chispas. Discuție încheiată.

— Nu-i musai să locuiești acolo, dacă nu-ți place la Ancón - zise Chispas. Îl vinzi și-ți cumperi altul la Lima și trăiești și tu mai bine.

— Nu vreau să trăiesc mai bine - zise Santiago. Dacă nu termini, ne certam, Chispas.

— Nu te mai purta ca un copil - insistă Chispas, cu sinceritate, gândește. Ești ditamai bărbatul, ești însurat, ai obligații, încearcă să te dezbari de atitudinea asta așa de deplasata. Pe cine pedepsești tu?

Dar se simțea de-acu liniștit și sigur, Zavalita, trecuse hopul, depășise teama, nesiguranța, acum își putea permite să te dădăcească sau să te-ajute sau să se culce pe-o ureche. Santiago îi zâmbi și-l bătu ușor pe braț: discuție încheiata, Chispas. *Maître d'hôtel* veni preocupat și dezamăgit să-i întrebe ce nu le plăcuse la cremă: nimic, e excelentă, și sorbiseră câteva linguri sub ochii lui ca să-l convingă că-i chiar așa.

— Să nu mai discutăm - zise Santiago. De când ne știm ne-am păruit, măcar acum să facem pace, nu, Chispas? Bun, așa rămâne. Dar să nu mai atingi tema asta niciodată, okey?

Mutra lui necăjită, perplexa, pocăită îți zâmbise strâmb, Zavalita; ridicase din umeri, adoptase o expresie de stupoare totală sau de compătimire finală și rămăsese un timp tăcut. Mâncară rață pe orez

și Chispas uită de brioșile cu cremă de lămâie. Aduseră socoteala, Chispas plăti, înainte de-a se urca în mașină își umplură plămânii cu aer umed și sărat schimbând fraze banale despre valuri și despre niște fete ce tocmai treceau și despre un automobil de curse ce străbătu strada duduind. Tot drumul spre Miraflores nu mai deschiseră gura. Ajunși la Vila Spiridușilor, când Santiago își scosese deja un picior din mașină, Chispas îl apucă de braț.

— N-o să te-nțeleg niciodată, superistețule - și pentru întâia oară în ziua aceea vocea-i era profund sinceră, gândește, profund emoționată Ce mama dracului aștepți tu de la viață? De ce faci imposibilul să-ți bați cuie-n tălpi?

— Fiindcă-s masochist - îi zâmbi Santiago Ciao, Chispas, salută-le pe bătrâna și pe Cary.

— Te las în plata Domnului cu nebuniile tale - zise Chispas, surâzându-i și el Vreau să știi însă că dacă vreodată vei avea nevoie…

— Știu, știu - zise Santiago. Acu ia-o din loc că tot ce-mi doresc e să trag un pui de somn după-masă. Ciao, Chispas.

Dacă nu i-ai fi zis nimic Anei ți-ai fi evitat o mulțime de discuții, gândește. O sută, Zavalita, două sute. Ce te-a împins să-ți dai drumul la gură?, gândește, vanitatea? Gândește: ia te uită ce mândru-a fost bărbățelul tău scumpo, a refuzat totul scumpo, a dat cu ei de-a azvârlita cu-acțiunile lor și cu casele lor cu tot scumpo. Chiar ți-ai închipuit c-o să te admire, Zavalita, c-o să te? Dimpotrivă, avea să ți-o scoată pe nas, gândește, să ți-o arunce-n față ori de câte ori se isprăvea leafa înainte de sfârșitul lunii, ori de câte ori rămânea datoare băcanului sau se-mprumuta de la nemțoaica. Biata Anita, gândește. Gândește: bietul Zavalita.

— S-a făcut foarte târziu, conașule - stăruie încă o dată Ambrosio.

— Puțin înainte, ajungem imediat - zise Queta, și gândi: ce de muncitori. O fi ora de-ncetare a lucrului la fabrici? Da, își alesese cea mai stupida oră. Sunau sirenele, și-o tumultuoasa maree omeneasca înghițea bulevardul. Taxiul înainta cu greutate, ocolind siluete, multe fețe se lipeau de gemuleț și-o priveau. O fluierau, ziceau păpușo, mămico, făceau strâmbături obscene. Fabrici după fundături, fundături după fabrici, și pe deasupra capetelor Queta vedea fațadele de piatră, acoperișurile de tablă, coloanele de fum înălțându-se din coșuri. Din loc în loc și-n depărtare, pomii caselor periferice despărțite de șosea: stop, aici. Taxiul opri și ea coborî. Șoferul o privea în ochi, c-un zâmbet ironic pe buze.

— Ce te râzi - zise Queta. Am două nasuri, patru guri?

— Nu-mi fă pe ofensata - zise șoferul. Pentru tine, numa' zece *soles*.

Queta îi dădu banii și-i întoarse spatele. Împingând portița încastrată în decoloratul zid roșcat, auzi motorul taxiului îndepărtându-se. Nu era nimeni în grădină. Pe fotoliul de piele de pe culoar îl găsi pe Robertito, curățindu-și unghiile. O privi cu ochii-i foarte negri.

— *Hola,* Quetita - zise, pe-un ton zeflemitor. Știam c-o să vii azi. Doamna te-așteaptă.

Nici măcar: cum te simți?, sau, te-ai făcut bine?, gândi Queta, nici măcar nu-mi dă mâna. Intră în bar, și-nainte să vadă fața văzu degetele cu lungi unghii argintii ale doamnei Yvonne, inelul ce-arunca scântei și tocul cu care notă adresa pe-o scrisoare.

— Bună seara - zise Queta. Ce plăcere să vă văd iar.

Doamna Yvonne îi zâmbi fără afecțiune, pe când o examina

În tăcere din creștet până-n tălpi.

— Ia te uită, te-ai întors - zise, în sfârșit. Nu-i greu să-mi închipui prin ce momente ai trecut. Nu ți-a fost prea ușor.

— Mai mult sau mai puțin - zise Queta și amuți și simți înțepăturile injecțiilor în brațe, răceala sondei între picioare, auzi sordida discuție a vecinelor și-l văzu pe infirmierul cu țepi în barbă aplecându-se să ia oala de noapte.

— Ai trecut pe la doctorul Zegarra? - zise doamna Yvonne. Ți-a dat certificatul?

Queta dădu din cap că da. Scoase o hârtie îndoită din poșetă și i-o întinse. În răstimp de-o lună ai devenit o ruină, gândi, te machiezi de trei ori pe-atâta și uite rezultatul. Doamna Yvonne citea hârtiuța cu atenție și c-un mare efort, ținând-o aproape lipită de ochișorii încruntați.

— Bun, te-ai însănătoșit, tot e bine - doamna Yvonne o examină încă o dată de sus până jos și schiță un gest dezamăgit Dar mai slabă ca o mătură. Trebuie să te refaci, să-ți revină culorile-n obraji. Până una-alta, scoate ce-ai pe tine și pune totul la muiat. Nu ți-ai adus schimburi? împrumuta de la Malvina. Chiar acum, ca să nu rămâi plină de microbi. Spitalele colcăie de microbi.

— O să am aceeași cameră ca și-nainte, doamnă? - întrebă Queta și gândi n-o să mă supăr, n-o să-ți fac plăcerea asta.

— Nu, pe aia din fund - zise doamna Yvonne. Și fă o baie cu apă caldă. Săpunește-te bine, pentru orice eventualitate.

Queta încuviință. Urcă la etaj cu dinții încleștați, privind fără să-l vadă același covor grenat cu-aceleași pete și-aceleași arsuri de chibrituri și de țigări. Pe coridor o văzu pe Malvina care-și deschise brațele: Quetita! Se-mbrățișară, se sărutară pe obraji.

— Ce bine că te-ai însănătoșit, Quetita! - zise Malvina. Am vrut să vin să te văd dar bătrâna m-a oprit. E primejdios, e contagios, cine știe cu ce boală-mi vii de acolo, m-a speriat. Te-am sunat de nenumărate ori, da'mi ziceau telefon n-au decât alea care plătesc. Ai primit pachețelele?

— Mii de mulțumiri, Malvina - zise Queta. Mai ales pentru mâncare. Nu știu ce m-aș fi făcut fără ele, de mâncarea de-acolo nici nu te puteai atinge.

— Ce bucuroasă-s că te-ai întors! - repeta Malvina, zâmbindu-i. Am fost tare cătrănită aflând că te-ai infectat cu porcăria aia. Da' ce să-i faci, aia se transmite, și lumea-i plină de scârnavi. De când nu ne-am mai văzut, Quetita!

— De-o lună - suspină Queta. Dar pentru mine face cât zece, Malvina. Dă-mi niște rufărie de-a ta.

Se dezbrăcă în odăița Malvinei, intră în sala de baie, umplu cada și se cufundă. Tocmai se săpunea când văzu că ușa se deschide și-apare profilul, silueta lui Robertito: e voie, Quetita?

— Nu-i voie - zise Queta, răstit. Cară-te, ieși odată.

— Nu-ți place să te văd goală? - râse Robertito. Chiar nu-ți place?

— Nu - zise Queta. Nu ți-am dat voie. Închide ușa pe dinafară.

El începu să râdă, intră și-nchise ușa: păi atunci intra, Quetita, că el totdeauna le făcea pe toate pe dos. Queta se cufundă-n cadă până la gât. Apa era întunecată și spumoasă.

— Ce murdară erai, ai înnegrit apa - zise Robertito. De când nu te-ai mai spălat?

Queta râse: de când a intrat în spital, de-o lună! Robertito se ținu de nas și făcu o schimă de dezgust: pfui, scroafo. Apoi îi zâmbi amabil și făcu câțiva pași spre cadă: era mulțumită că s-a întors? Queta dădu din cap: cred și eu. Apa se clătină și-i dezgoli umerii osoși.

— Vrei să-ți zic un secret? - zise, arătând către ușă.

— Zi-mi, zi-mi - zise Robertito. Mă dau în vânt după secrete.

— Mi-era groază să nu mă dea afară bătrâna - zise Queta Din cauza maniei ei cu microbii.

— Te cred, ar fi trebuit să cauți o casă de mâna-a doua, îți pierdeai categoria - zise Robertito. Ce te făceai dacă te punea pe liber?

— Nici nu vreau să mă gândesc - zise Queta. Ajungeam într-una de-a doua sau a treia categorie, sau cine știe.

— Doamna-i totuși cumsecade - zise Robertito. Își apără negoțul cu unghiile și cu dinții și zău că-i dau dreptate. Cu tine s-a purtat frumos dacă stai să te gândești, doar știi că pe alea de se prăjesc așa nasol ca tine nu le mai primește.

— Asta și fiindcă i-am adus ceva venit la viața mea - zise Queta. Cu mine-a câștigat bani buni. Ceva tot îmi datorează.

Se-așezase și-și săpunea sânii. Robertito i-i atinse c-un deget: *uy*, ce s-au fleșcăit, Quetita, ce slăbănoagă ești. Ea admise: da, pierduse cinșpe kile la spital, Robertito. Păi atunci pun-te pe-ngrășat, Quetita, altfel te-ai lins pe bot de cuceriri babane.

— Bătrâna mi-a zis deja c-arăt ca o mătură - zise Queta La spital n-am putut pune gura pe mâncare, noroc numai cu pachețelele Malvinei.

— Acu poți să-ți iei revanșa - râse Robertito. Îndopându-te ca o purcică.

— Cred că mi s-a micșorat stomacul - zise Queta, închizând ochii și scufundându-se în cadă Ah, ce bună-i apa caldă.

Robertito se-apropie, șterse marginea căzii cu prosopul și se-așează. Începu s-o privească pe Queta c-o viclenie răutăcioasă și amuzată.

— Vrei să-ți zic și eu un secret? - zise coborând vocea și căscând niște ochi scandalizați de propria-i îndrăzneală. Vrei?

— Da, dă drumu' la bârfele casei - zise Queta. Care-i ultima?

— Acu o săptămână am fost cu doamna să-l vizităm pe fostul știi tu ce – Robertito și duse un deget la buze, genele i se zbăteau. Mai

bine zis, pe fostul fostei tale. Atât îți zic, că s-a purtat ca un șacal, ca ceea ce și este de fapt.

Queta făcu ochii mari și se ridică-n șezut: Robertito se scutura de câteva picături ce-i împroșcaseră pantalonii.

— Cayo Rahat? zise Queta. Nu te cred. E-aici la Lima?

— S-a-ntors în Peru - zise Robertito. Are ditai căsoiu-n Chaclacayo, cu piscină și tot ce-ți visezi. Și niște zăvozi de zici că-s tigri.

— Minciună - zise Queta, dar cobori vocea fiindcă Robertito-i făcea semne să nu vorbească prea tare. Chiar s-a întors?

— O casă splendidă în mijlocul unei grădini enorme - zise Robertito. Eu nu voiam să merg. I-am zis doamnei mergem degeaba, o să dați chix și nu m-a luat în seamă. Ea o ținea una și bună, cu gândul la negoțul ei. El are capital, el știe cum mă port cu asociații mei, doar am fost prieteni. Dar ne-a tratat ca pe doi cerșetori și ne-a dat afară. Da, fostul tău, Quetita, fostul fostei tale știi tu ce. Da' ce șacal s-a dovedit!

— Rămâne-n Peru? - zise Queta. S-a-ntors să se-amestece iar în politică?

— Zicea că nu-i decât în trecere - ridică din umeri Robertito. Dă-ți seama ce putred de bogat trebuie că este. O căsoaie ca aia doar în trecere! Trăiește-n Statele Unite. E la fel ca-nainte. Bătrân, urât și antipatic.

— Nu v-a întrebat nimic de? zise Queta. Ceva tot v-o fi zis, nu?

— De Muza? zise Robertito. Un șacal, ți-am zis, Quetita. Doamna i-a vorbit de ea, tare rău ne-a părut de ce-a pățit sărmana, o regretăm toți, probabil ați aflat. Nici n-a tresărit măcar. Mie nu mi-a părut chiar așa rău, a zis, eram sigur că nebuna o va sfârși urât. Și-atunci ne-a întrebat de tine, Quetita. Da, da. Biata e-n spital, închipuiți-vă. Și ce crezi c-a zis?

— Dacă-a zis ce-a zis de Hortensia, îmi închipui cum m-a-ncondeiat pe mine - zise Queta. M-a bălăcărit în lege, nu? Hai, dă-i drumul, nu mă lăsa neștiutoare.

— Ziceți-i, pentru orice eventualitate, că n-o să pupe de la mine un sfanț măcar, i-am dat destul înainte - râse Robertito. Că dacă-ți va da prin cap să-ncerci să-l șantajezi, o să pună zăvozii pe tine. Așa cum m-auzi și te-aud, Quetita, întreab-o pe doamna dacă nu mă crezi. Ba nu, mai bine nu-i pomeni de el. S-a-ntors atât de indignată de felul cum s-a purtat cu ea, încât nici numele să nu i-l mai audă.

— O să plătească el pentru toate, într-o bună zi - zise Queta. Nu se poate să fie cineva atât de jigodie și s-o ducă așa bine.

— Ba uite că unul ca el poate, de-aia are bani căcălău - zise Robertito; pufni iar în râs și se-aplecă puțin peste Queta. Cobori vocea Știi ce i-a zis doamnei când i-a propus o mică afacere? I-a râs în nas. Chiar crezi că m-ar mai putea interesa afaceri cu curve, Yvonne? Acu nu-l mai interesează decât afacerile decente. Și imediat după-aceea: știți unde-i ieșirea, să nu vă mai văd mutrele pe-aici. Exact cum ai auzit, mă jur. Ești nebună?, de ce râzi?

— Așa, fără motiv - zise Queta. Dă-mi prosopul, s-a răcit apa și-o să-ngheț.

— Dacă vrei, te șterg eu - zise Robertito. La ordinele tale, Quetita. Mai ales acum, de când ești mai simpatică. Nu mai ai fumurile dinainte.

Queta se ridică, ieși din cadă și păși pe vârful picioarelor, stropind cu nemiluita dalele știrbe. Își înnodă un prosop în jurul șoldurilor și altul peste umeri.

— N-ai pic de burtă, și picioarele ți-au rămas tot frumoase - râse Robertito. O să-l cauți pe fostul fostei tale?

— Nu, dar dacă vreodată dau de el n-o să-i fie moale - zise Queta. Mai ales pentru ce-a zis de Hortensia.

— Cum o să dai de el?, ce prostie - râse Robertito. S-a cocoțat prea sus ca să-l mai poți ajunge.

— La ce bun ai venit să-mi povestești toate astea? - zise Queta, deodată, încetând să se mai șteargă. Ia slăbește-mă și te cară.

— Ca să văd ce mutră faci - râse Robertito. Nu te necăji, ca să-ți dovedesc că-ți sunt prieten o să-ți zic alt secret. Știi de ce-am intrat? Fiindcă doamna mi-a zis du-te de vezi dacă chiar se spală.

De la Tingo María venise parcurgând etape mici, din motive de precauție: cu camionul pân' la Huánuco, unde petrecu o noapte închis într-o cameră de hotel, apoi cu autobuzul pân' la Huancayo, de-acolo la Lima cu trenul. Străbătând lanțul muntos, înălțimea îi provocase amețeli și palpitații, conașule.

— Se-mplineau taman doi ani de când plecasem din Lima, când m-am întors - zice Ambrosio. Dar ce diferență. Ultima persoană căreia-i puteam cere să m-ajute era Ludovico. El mă trimisese la Pucallpa, el mă recomandase cimotiei lui, *don* Hilario, vedeți? Și dacă lui nu-i puteam cere, atunci cui?

— Lui tata - zice Santiago De ce nu te-ai dus la el, cum de nu te-ai gândit?

— Adică, de gândit m-am gândit - zice Ambrosio Dar dați-vă și dumneavoastră puțin seama, conașule.

— Uite că nu-mi dau - zice Santiago Nu zici că-l admirai așa de mult, nu zici că și el te prețuia? Te-ar fi ajutat, e clar. Nu te-ai gândit la asta?

— Eu nu l-aș fi amestecat pe tatăl dumneavoastră în angaralele mele, tocmai fiindcă-l respectam atât de mult - zice Ambrosio Dați-vă seama cine era el și cine eram eu, conașule. Puteam eu să-i povestesc: sunt urmărit, sunt hoț, poliția mă caută fiindcă-am vândut un camion șparlit de undeva?

— În el aveai totuși mai multă încredere decât în mine, așa-i? - zice Santiago.

— Omu', cât ar fi el de pârlit, tot își are mândria lui - zice Ambrosio. *Don* Fermín avea o părere bună despre mine. Iar eu ajunsesem o lepădătură, un gunoi, vedeți?

— Atunci, față de mine, de ce nu? - zice Santiago. De ce nu ți-a fost rușine față de mine să-mi povestești chestia cu camionul?

— O fi din cauză că nici mândrie nu mi-a rămas - zice Ambrosio. Dar, pe-atunci, încă mai aveam. Și-n plus, dumneavoastră nu sunteți tăticu', conașule.

Cei patru sute de *soles* ai lui Itipaya se evaporaseră-n cursul călătoriei, așa că-n primele trei zile la Lima nu mâncase nimic. Vagabondase necontenit, cât mai departe de străzile centrale, simțind că-i îngheață măduva-n oase ori de câte ori zărea un polițist, și trecând în revistă nume posibile și eliminându-le: Ludovico exclus. Hipólito o fi la dracu-n praznic sau de s-a întors o fi lucrând cu Ludovico, Hipólito exclus. Nu se mai gândise la Amalia, nici la Amalita Hortensia, nici la Pucallpa: ci doar la poliție, doar la mâncare, doar la fumat.

— Vedeți ce ciudățenie, n-aș fi îndrăznit în ruptul capului să cer pomană pentru mâncare - zice Ambrosio Dar pentru fumat, da.

Când îl răzbea oprea un tip pe stradă și-i cerea o țigară. Făcuse de toate, să nu fie o muncă fixă și să nu i se ceară acte: descărcase camioane în Porvenir, arsese gunoaie, prinsese pisici și câini vagabonzi pentru fiarele Circului Cairoli, desfundase canale, servise până și de ajutor unui tocilar. Uneori, la cheiurile din Callao, îl înlocuia cu ora pe vreun stivuitor angajat, și deși comisionul era pipărat, tot îi rămânea pentru mâncarea pe două-trei zile. Într-o zi l-au anunțat: odríiștii aveau nevoie de oameni să lipească afișe. Se dusese la local, o noapte-ntreagă mânjise pereții străzilor din centru, dar nu fuseseră plătiți decât cu mâncare și băutură. În lunile acestea

de vagabondaj, foame, drumuri și lucru pe sponci, de-o zi-două, îl cunoscuse pe Pancras. La-nceput dormise-n Parada, pe sub camioane ori în șanțuri ori trântit pe niscai saci în depozit, simțindu-se în siguranță, pierzându-se printre atâția cerșetori și derbedei ce dormeau pe-acolo, dar într-o noapte auzise că din când în când poliția făcea razii și cerea actele. De-aceea încercase să se piardă în lumea suburbiilor. Le luase pe toate la rând, dormind când colo când dincolo, până ce la bariera Perla dăduse peste Pancras și rămăsese cu el. Pancras trăia singur cuc și-i făcuse loc în cocioaba lui.

— Prima persoană care s-a purtat frumos cu mine după-o groază de timp - zice Ambrosio. Fără să mă cunoască, fără nici un motiv. Are-o inimă de aur acest *cholo,* zău.

Pancras lucra la ecarisaj de mai mulți ani și când se-mprieteniră îl luase cu el într-o zi să-l prezinte administratorului: nu, n-avem loc liber. Dar după-un timp trimise după el. Numai că-i ceruse hârtiile. Livret electoral?, militar?, actul de naștere? A trebuit să-i toarne o minciună: le-am pierdut. Ah, atunci zexe, fără hârtii nu-i de lucru. Mă, nu fi zevzec, îi zisese Pancras, cine crezi tu că-și mai amintește de camionul ăla, du-i hârtiile și gata. Dar lui îi fusese frică, mai bine nu Pancras, și continuase să tragă mița de coadă. Mai pica câte ceva, de ici-de colo. Tot pe-atunci făcuse-un drum și-n orășelul lui, la Chincha conașule, pentru ultima oară. De ce-o făcuse? Plănuind să facă rost de alte hârtii, gândind să se boteze din nou cu vreun preoțel și să-și schimbe numele, dar și din curiozitate, să vadă cum arăta acum așezarea. Da' după-aia își mușcase mâinile că s-a dus. Plecase dis-de-dimineață din Perla împreună cu Pancras și se despărțiseră în Piața Doi Mai. Ambrosio bătuse apoi Colmena pân'la Parcul Universitar. Se interesă de preț, își luă bilet pe-un autobuz care pleca abia pe la zece, așa c-avu timp berechet să bea o cafea cu lapte și să mai dea o raită. Zăbovi prin fața vitrinelor de pe

bulevardul Iquitos, cumpănind dacă să-și cumpere o cămașă ca să se-ntoarcă la Chincha mai arătos decât plecase cu cincisprezece ani în urmă. Dar rămânea doar c-o sută de *soles*, și nu se-ndură. Cumpără un tub cu pastile de mentă și de-a lungul întregii călătorii simți acea prospețime parfumată în gingii, în nări, pe cerul gurii. Dar burta i se frământa de emoție: ce-or zice ăi de l-or recunoaște, văzându-l așa. Pesemne toți s-au schimbat foarte mult, unii-or fi murit, alții s-or fi mutat din orășel, iar acesta precis că s-a schimbat de să nu-l mai recunoști. Dar de cum se opri autobuzul în Piața Mare, deși parcă totul se micșorase cumva și se turtise, recunoscu tot: mirosul aerului, culoarea băncilor și-a acoperișurilor, dalele triunghiulare din fața bisericii. Se-așezase întristat, amețit, rușinat. Nu trecuse timpul, el nu plecase din Chincha, dând colțul avea să regăsească birouașele „Transporturilor Chincha" unde începuse cariera-i de șofer. Așezat pe-o bancă fumase, privise. Da, ceva se schimbase: fețele. Scruta cu neliniște chipuri peste chipuri, bărbați și femei, și simți ce tare-i bătu inima când se-apropie o figură ostenită și desculță, c-o pălărie de pai și-un baston ce pipăia: orbul Rojas! Dar nu era el, ci-un orb albinos și destul de tânăr care se lăsă să cadă sub un palmier. Se ridică, începu să meargă drept înainte, și când ajunsese la mahala văzu că pietruiseră câteva ulițe și construiseră niște căsuțe în mijlocul unor grădinițe cu iarbă ofilită. În fund, unde pe vremuri începeau micile ferme de-o parte și de alta a drumului spre Grocio Prado, acum era o mare de colibe, care mai răsărite care mai pipernicite. Bătuse-n sus și-n jos ulicioarele colbuite ale mahalalei și nu recunoscuse nici un chip. Apoi intrase-n cimitir, gândind: mormântul negresei o fi lângă cel al lui Perpetuo. Dar nu era, și nu-ndrăznise să-l întrebe pe paznic unde o-ngropaseră. Se-ntoarse în centru pe-nserat, dezamăgit, uitând de noul lui botez și de hârtii, înfometat. La cafeneaua-restaurant „Patria mea" care-acum se numea „Victoria" și unde serveau două femei în locul lui

don Romulo, mâncase o tocătură ardeiată, așezat lângă ușă, uitându-se în stradă, doar-doar va recunoaște o față: nimic, toate diferite. Își aminti de ceva ce-i zisese Trifulcio în noaptea aceea de dinaintea plecării lui la Lima, când pășeau împreună pe-ntuneric: sunt în Chincha și parcă nu sunt, recunosc totul și nu mai recunosc nimic. Acum înțelegea ce voise să zică. Apoi mai tălălăise prin alte cartiere: colegiul José Pardo, Spitalul San José, Teatrul Municipal, modernizaseră puțin Piața. Totul aidoma dar mai scund, totul aidoma dar mai turtit, numai lumea era alta. Și-a mușcat mâinile că s-a dus, conașule, se-ntorsese chiar în noaptea aceea jurându-se n-o să mai calc pe-acolo. La ce bun? Se simțea și-așa destul de nefericit aici, iar acolo și atunci, în afară de nefericit se simțise tare bătrân. Și când se va sfârși cu turbarea, se va isprăvi și cu munca ta la ecarisaj, Ambrosio? Da, conașule. Și ce vei face? Păi ce făcuse și-nainte ca administratorul să-l cheme prin Paneras și să-i zică okey, dă-ne-o mâna de ajutor câteva zile negrule, chiar și fără hârtii. O să lucreze când ici când colo, poate peste-un timp s-o anunța vreo altă epidemie de turbare și l-or chema din nou, ș-apoi iar când ici când colo, ș-apoi, bun, apoi ce i-o mai rămâne de făcut decât să moară, nu conașule?

CUPRINS

UNU.....4

I.....4

II.....4

III.....4

IV.....4

V.....4

VI.....4

VII.....4

VIII.....4

IX.....4

X.....4

DOI.....4

I.....4

II.....4

III.....4

IV.....4

V.....4
VI.....4
VII.....4
VIII.....4
IX.....4
TREI.....4
I.....4
II.....4
III.....4
IV.....4
PATRU.....4
I.....4
II.....4
III.....4
IV.....4
V.....4
VI.....4
VII.....4
VIII.....4